

Jaarstukken 2023

gemeente
Haarlemmermeer

Colofon

Tekst, vormgeving en drukwerk
Gemeente Haarlemmermeer
Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Telefoon 0900 1852
E-mail info@haarlemmermeer.nl
Internet haarlemmermeergemeente.nl

Deze rapportage is online te raadplegen via
planningencontrol.haarlemmermeer.nl/

Fotografie
Danny, Stefan Moonen,
Jur Engelchor fotografie, Henk Roolvink,
Kees van der Veer, WV productions
Gemeente Haarlemmermeer, Marco Krijthe
April 2024

Inhoudsopgave

Infographic ... 3

Algemeen ... 7

Voorwoord ... 8
Financiële hoofdlijnen ... 9
Leeswijzer ... 26
Samenstelling van de gemeenteraad en het college van B&W ... 27

Jaarverslag en toelichting jaarrekening per programma ... 29

Bestuur, samenleving en publiekscontact ... 30
Veiligheid ... 43
Zorg en werk ... 51
Maatschappelijke ontwikkeling ... 65
Mobiliteit ... 90
Ruimtelijke ontwikkelingen ... 98
Wonen ... 112
Kwaliteit fysieke omgeving ... 120
Economische zaken ... 135
Overzicht algemene dekkingsmiddelen ... 144
Overzicht overhead ... 151

Paragrafen ... 157

Inleiding ... 158
Lokale heffingen ... 159
Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 164
Onderhoud kapitaalgoederen ... 179
Vastgoed ... 189
Financiering ... 194
Bedrijfsvoering ... 197
Verbonden partijen ... 204
Grondbeleid ... 225
Openbaarheid Wet open overheid (Woo) ... 233
Toezichtinformatie ... 235

Jaarrekening ... 238

Algemene grondslagen opstellen jaarrekening ... 239
Overzicht van baten en lasten jaarrekening ... 243
Budgetoverhevelingen ... 245
Overzicht incidentele baten en lasten ... 250
Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen aan reserves ... 255
Wet Normering Topinkomens (WNT) ... 256
Balans ... 258
Toelichting op de balans ... 260
Niet in de balans tot uitdrukking komende verplichtingen en aanspraken ... 279
Na balansdatum voorgedane ontwikkelingen ... 282
Restantkredieten ... 283
Recapitulatie op taakveld ... 285
Single information Single audit (SiSa) ... 293
Begrotingsonrechtmatig-heden ... 311
Rechtmatigheids-verantwoording ... 315

Overige gegevens..... 317

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant..... 318
Verklarende woordenlijst..... 319

Infographic

Inkomsten: waar kwam het geld vandaan?

€ 601,9 miljoen

Eigen inkomsten gemeente

Lokale heffingen (2)	**€ 156,4 miljoen**
OZB	**€ 83,0 miljoen**
Afvalstoffenheffing	**€ 20,6 miljoen**
Toeristenbelasting	**€ 17,4 miljoen**
Leges omgevingsvergunningen	**€ 15,5 miljoen**
Rioolheffing	**€ 10,3 miljoen**
Leges en retributies	**€ 4,7 miljoen**
Precariobelasting	**€ 0,1 miljoen**
Parkeergelden	**€ 4,1 miljoen**
Hondenbelasting	**€ 0,7 miljoen**

Andere inkomstenbronnen	**€ 184,5 miljoen**
Grondopbrengsten en winstnemingen (3)	**€ 60,0 miljoen**
Reserves (4)	**€ 39,0 miljoen**
Werk en inkomen (5)	**€ 40,4 miljoen**
Overige (6)	**€ 45,0 miljoen**

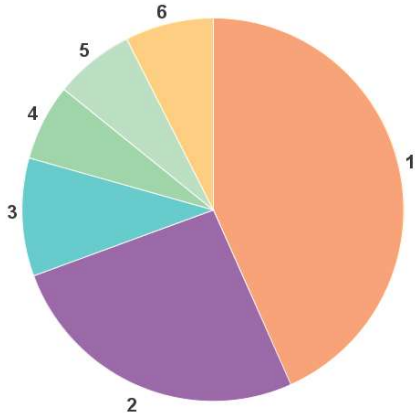
Inkomsten van het Rijk

Uitkeringen gemeentefonds (1)

€ 260,5 miljoen

Hoeveel betaalde ik gemiddeld in 2023 aan:

OZB	€ 340
Afvalstoffenheffing	€ 391
Rioolheffing	€ 138
Totale belastingdruk	**€ 869**
Landelijk gemiddelde belastingdruk in 2023	€ 944

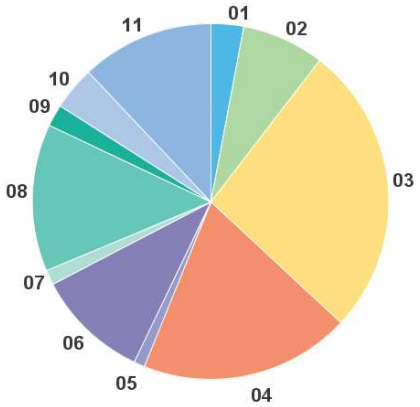

gemeente Haarlemmermeer

Uitgaven: waar ging het geld naar toe?

€ 585,0 miljoen

Bestuur, samenleving en publiekscontact (01)	**€ 17,6 miljoen**
Veiligheid (02)	**€ 43,7 miljoen**
Zorg en werk (03)	**€ 154,6 miljoen**
Maatschappelijke ontwikkeling (04)	**€ 111,9 miljoen**
Mobiliteit (05)	**€ 5,9 miljoen**
Ruimtelijke ontwikkelingen (06)	**€ 60,0 miljoen**
Wonen (07)	**€ 7,7 miljoen**
Kwaliteit fysieke omgeving (08)	**€ 78,4 miljoen**
Economische zaken (09)	**€ 11,9 miljoen**
Algemene dekkingsmiddelen (10)	**€ 22,8 miljoen**
Overhead (11)	**€ 70,4 miljoen**

Algemeen

Voorwoord

Geachte leden van de raad,

Voor u liggen de Jaarstukken 2023. Het college van burgemeester en wethouders legt hierin verantwoording af over de uitvoering van het beleid zoals dat is afgesproken in de Programmabegroting 2023-2026.

In de vastgestelde Programmabegroting 2023-2027 was voor de jaarschijf 2023 een positief saldo geraamd van € 4,0 miljoen. Dit was inclusief de effecten van de septembercirculaire 2022. Het netto-rekeningresultaat 2023 is vooral door enkele incidentele oorzaken € 3,3 miljoen hoger. Hierbij zijn de voorgestelde budgetoverhevelingen verrekend. Relatief gezien is de afwijking ten opzichte van het geraamde saldo bij de programmabegroting slecht 0,5% van het totaal van de baten. Het netto-rekeningresultaat komt uit op € 7,3 miljoen. Voorgesteld wordt dit resultaat te storten in de reserve Schaalsprong ter dekking van de investeringen die nodig zijn om het grote aantal woningen te realiseren dat nodig is om de woningnood aan te pakken.

In 2023 is onder andere veel ambtelijke en bestuurlijke inzet gedaan om de kaders te stellen voor de gewenste woningbouw. Hiervoor was afstemming nodig met het Rijk, de provincie, de regio en ontwikkelaars. Verder zijn voor het fysiek domein nieuwe beheerplannen opgesteld, waarbij het Programma riolering en stedelijk water (PRSW) laat zien dat er veel maatregelen nodig zijn om onze bestaande wijken klimaatbestendig te maken.

In het sociaal domein blijft het beroep op de jeugdzorg groeien. Met maatregelen vanuit de Hervormingsagenda Jeugd moet deze groei de komende jaren beperkt worden. Over de invulling van deze maatregelen is in 2023 vooral landelijk gesproken. In 2024 moet de impact voor Haarlemmermeer duidelijk worden. Verder is voor een deel van onze inwoners de bestaanszekerheid een zorg. In 2023 hebben we gericht ingezet op ondersteuning van deze inwoners middels verruiming van de doelgroep voor het kindpakket en de energietoeslag.

Nieuw in 2023 is dat het college een rechtmatigheidsverantwoording aflegt aan de raad. Deze komt in de plaats van het oordeel van de accountant in de controleverklaring over de rechtsmatigheid van de financiële beheerhandelingen. In de Najaarsrapportage 2023 is al gemeld dat als gevolg van het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels bij de gunning van opdrachten in verband met de opvang van Oekraïense ontheemden de verantwoordingsgrens wordt overschreden. Hiervoor is bewust gekozen, omdat het vanuit humanitair oogpunt ongewenst is dat deze mensen moeten verhuizen.

Wat ook dit jaar weer opvalt is dat we te maken hebben met onzekerheid over onze bijdrage uit het gemeentefonds. Enerzijds zorgt de decembercirulaire (mede) voor een overschot in het resultaat. Anderzijds zien we dat het toekomstige beeld ervoor zorgt dat we ons moeten voorbereiden op slechtere jaren.

De opzet van het jaarverslag en de jaarrekening is hetzelfde als voorgaande jaren. Waar mogelijk zijn de aanbevelingen vanuit de methode Duisenberg verwerkt. In de financiële hoofdlijnen leest u de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten.

Jurgen Nobel, wethouder Financiën

Financiële hoofdlijnen

Het financiële beeld

Het jaar 2023 sluiten we af met een positief netto-rekeningresultaat (na budgetoverhevelingen) van € 7,3 miljoen. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2023-2026 werd een positief saldo van € 4,0 miljoen geraamd. Ten opzichte van de vastgestelde programmabegroting is het verschil € 3,3 miljoen. Een afwijking van 0,5%. Bij de tussentijdse rapportages is wel sprake geweest van grote mutaties op het geraamde resultaat. Bij de Voorjaarsrapportage 2023 werd nog een nadelig saldo van € 7,7 miljoen geraamd en bij de Najaarsrapportage 2023 was het saldo nagenoeg nihil. Nu sluit de jaarrekening met een positief resultaat. Het verschil betreft vooral incidentele oorzaken en wordt hierna toegelicht onder Resultaat overzicht baten en lasten. Een deel van het resultaat heeft betrekking op activiteiten die alsnog in 2024 uitgevoerd moeten worden. Hiervoor wordt voorgesteld € 9,6 miljoen aan budget beschikbaar te stellen in 2024. Dit wordt toegelicht in het hoofdstuk Budgetoverhevelingen. De grootste overheveling betreft het budget voor de uitbetaling van de energietoeslag, € 4,4 miljoen. Door de late besluitvorming bij het Rijk zijn deze middelen pas bij de decembercirculaire gemeentefonds beschikbaar gekomen.

Na deze budgetoverhevelingen resteert een nettoresultaat van € 7,3 miljoen.

Het hogere rekeningresultaat dan gemeld bij de najaarsrapportage wordt voor een belangrijk deel net als vorig jaar veroorzaakt doordat het Rijk nog laat in het jaar budgetten toekent. Zo is op basis van de decembercirculaire de algemene uitkering € 5,6 miljoen hoger en geeft de specifieke uitkering die is toegekend voor het Gezond en actief leven akkoord (GALA) en het Integraal zorgakkoord (IZA) een verschil van € 1,8 miljoen. Voor deze beide voordelen wordt voorgesteld het overgrote deel over te hevelen naar 2024, zodat de beschikbaar gestelde bedragen kunnen worden besteed aan het doel waarvoor het Rijk de budgetten beschikbaar heeft gesteld.

Een ander niet voorzien voordeel is de hogere ontvangsten van leges voor vergunningen op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) van € 4,8 miljoen. Omdat deze wet per 1 januari 2024 wordt vervangen door de Omgevingswet zijn er aan het einde van het jaar, net voor het ingaan van de Omgevingswet, nog veel aanvragen onder het oude regime gedaan. Aanvragers hebben hier voor gekozen omdat er veel vraagtekens waren over de soepele invoering van de nieuwe wet. De te ontvangen leges moeten worden verantwoord in het jaar dat de vergunningaanvraag ontvangen wordt. Of dit incidentele voordeel in 2023 leidt tot een incidenteel nadeel in 2024 moet in de loop van 2024 duidelijk worden.

De financiële weerbaarheid van de gemeente Haarlemmermeer blijft goed. Dit is ook weer gebleken uit de benchmarks over de Jaarstukken 2022 die zijn uitgevoerd door de VNG en BDO (zie de brief aan de raad van 12 februari, X. 2024.00614). Verder zijn er in het onderdeel Financiële positie en kengetallen meerdere indicatoren opgenomen om de raad meer inzicht te geven in de financiële positie. Deze indicatoren worden getoond in grafieken, waardoor een trend is af te lezen. Het algemene beeld is dat op basis van deze jaarstukken de financiële weerbaarheid van de gemeente goed is. Dit geeft ook een goede uitgangspositie voor de aanpak van de vanaf 2026 voorziene tekorten.

Resultaat overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel is een verloopoverzicht opgenomen van het jaarrekeningresultaat. De berekening start met het saldo van het begrotingsjaar 2023 conform de Programmabegroting 2023-2026. Daarna volgen de begrotingsmutaties waartoe de raad tot en met ultimo december 2023 heeft besloten. In het voorliggende jaarverslag worden de afwijkingen van de rekeningcijfers ten opzichte van de vastgestelde begroting toegelicht. In Tabel 1 zijn voor de Jaarstukken 2023 de verschillen van afgerond € 0,5 miljoen en hoger opgenomen. Verschillen die budgettair neutraal zijn (hogere lasten worden gedekt door hogere baten) zijn niet in deze tabel opgenomen.

Tabel 1

Mutaties	Omschrijving	(bedragen x € 1.000; min = nadeel)	Incidenteel/ Structureel
Programmabegroting 2023-2026	Programmabegroting 2023-2026	1.157	
	Eerste wijziging 2023 (septembercirculaire)	2.880	
	Najaarsrapportage 2022	-1.886	
Aangepast saldo begroting 2023		2.151	
Voorjaarsrapportage 2023	Voordelen	5.923	
	Ontwikkeling aantal inwoners, woningen en niet-woningen	3.035	
	Loon- en prijsontwikkelingen	-3.733	
	Autonome ontwikkelingen	-5.885	
	Genomen besluiten	-3.504	
	Strategische herorientatie	-1.302	
	Overige voorstellen	-4.308	
	Kapitaallasten voorgenomen investeringen	-114	
Saldo na Voorjaarsrapportage 2023		-7.737	
Najaarsrapportage 2023	Autonome ontwikkelingen	7.666	
Saldo na Najaarsrapportage 2023		-71	
Jaarstukken 2023			
Zorg en werk	Jeugdzorg	-2.134	Structureel
	Bijstandsuitkeringen	-672	Incidenteel
Maatschappelijke ontwikkeling	Gezond en actief leven akkoord (GALA) en Integraal zorgakkoord (IZA)	1.784	Incidenteel
Mobiliteit	Project OV-verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer	782	Incidenteel
Ruimtelijke ontwikkelingen	Energietransitie	566	Incidenteel
	Wabo-leges	4.825	Incidenteel
Kwaliteit fysieke leefomgeving	Afvalinzameling	531	Incidenteel
Economische zaken	Strategische gronden, herwaardering	1.500	Incidenteel
Algemene dekkingsmiddelen	Gemeentefonds (decembercirculaire)	5.571	Incidenteel
	Toeristenbelasting	1.605	Incidenteel
	Onroerendezaakbelastingen	813	Incidenteel
	Personeelslasten programma's	947	Incidenteel
Overhead	Voorziening voormalig personeel	-665	Incidenteel
	Saldo overige mutaties 2023 (< € 0,5 miljoen)	1.548	
Resultaat 2023		16.930	
Voorgestelde budgetoverhevelingen	(Zie hoofdstuk budgetoverhevelingen)	-9.576	
Netto resultaat 2023		7.354	

Toelichting op de verschillen opgenomen in bovenstaand overzicht

Jeugdzorg

Als gevolg van de groei van het aantal cliënten en de toename van zorgintensiteit, zijn de uitgaven hoger dan geraamd. Deze blijven lastig om te voorspellen (zie ook de brief aan de raad van 5 maart 2024 10471899).

Bijstandsuitkeringen

Het aantal bijstandsuitkeringen is gestegen. Dit komt onder andere doordat het aantal statushouders is toegenomen. De taakstelling voor Haarlemmermeer voor het huisvesten van statushouders is het afgelopen jaar fors hoger geworden. Statushouders zijn vaak in eerste instantie aangewezen op een bijstandsuitkering tijdens hun inburgeringstraject. Daarnaast zien we ook landelijk een trend dat het aantal bijstandsuitkeringen stijgt.

Gezond en actief leven akkoord (GALA) en Integraal zorgakkoord (IZA)

Een deel van de specifieke uitkering GALA is gebruikt voor de dekking van structurele uitgaven omdat de nieuwe activiteiten nog niet compleet waren uitgewerkt. Om deze activiteiten in 2024 uit te kunnen voeren, wordt dit deel van het budget overgeheveld naar 2024. De specifieke uitkering IZA is in het laatste kwartaal ontvangen en zal

worden besteed in 2024. Het budget voor de uitgaven in het kader van het IZA zal daarom worden overgeheveld naar 2024.

Project OV-verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer
De bijdrage aan de MIRT verkenning is komen te vervallen, dit is vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst van 20 december 2023. Het werk aan de verkenning zelf is later op gang gekomen door onder andere opstartproblemen bij de externe projectorganisatie. Een deel van de begrote kosten bestond uit planvorming voor de diverse producten van de verkenning, die deels nog niet op gang zijn gekomen. Deze werkzaamheden verschuiven naar 2024. Voorgesteld wordt deze middelen over te hevelen naar 2024.

Energietransitie
Door capaciteitsgebrek konden niet alle projecten (volledig) opgepakt worden. Deze projecten zijn later gestart waardoor de kosten in 2024 worden gemaakt. Voorgesteld wordt deze middelen over te hevelen naar 2024.

Wabo-leges
Door de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 waren er onzekerheden met betrekking tot de inkomsten van leges uit aanvragen voor vergunningen op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Aan het einde van het jaar zijn er net voor het ingaan van de Omgevingswet nog veel aanvragen onder het oude regime gedaan voor omgevingsvergunningen waardoor er meer leges zijn verantwoord.

Afvalinzameling
Voor de inzameling van huishoudelijk afval was inclusief de implementatiekosten van het project VANG een saldo voorzien van € 1,5 miljoen dat voor € 0,8 miljoen gedekt zou worden uit de voorziening tariefsegalisatie afvalstoffenheffing. Het saldo is € 0,7 miljoen geworden wat geheel gedekt is uit de voorziening. Het uiteindelijk voordeel voor de exploitatie is € 0,5 miljoen omdat door de lagere lasten er ook minder extracomptabele kosten BTW-compensatiefonds toegerekend mogen worden.

Strategische gronden, herwaardering
Een vereiste vanuit het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is dat de strategische gronden elke twee jaar worden getaxeerd. De taxatie heeft afgelopen jaar plaatsgevonden. Uit de taxatie komt naar voren dat van een groot aantal gronden de waarde hoger is getaxeerd in vergelijking met de vorige taxatie van 2021. Hierdoor kan een deel van de gevormde voorziening vrijvallen.

Gemeentefonds (decembercirculaire)
Op 6 december 2023 is de decembercirculaire van het gemeentefonds gepubliceerd. Over de uitkomsten is de raad geïnformeerd per brief van 16 januari 2024 (X.2023.07756). De uitkering voor 2023 is met € 5,432 miljoen verhoogd. Van dit voordeel heeft € 5,069 miljoen betrekking op taakmutaties. Omdat de middelen voor deze taakmutaties pas in december zijn toegekend door het Rijk, wordt voor een aantal mutaties een voorstel tot budgetoverheveling gedaan. Verder geeft de afrekening over het uitkeringsjaar 2021 een voordeel door de stijging van de uitkeringsfactor met één punt als gevolg van de definitieve gegevens over de landelijke ontwikkeling van de belastingcapaciteit.

Toeristenbelasting
Op basis van de door de hotels in VisitorData geregistreerde overnachtingen, is een berekening gemaakt van de te ontvangen toeristenbelasting over 2023. In de Najaarsrapportage 2023 werd op basis van de gegevens over de eerste acht maanden van 2023 uitgegaan van 2,8 miljoen overnachtingen. Hiermee zou het aantal overnachtingen weer op het niveau van 2019 komen. De laatste vier maanden van het jaar heeft de Haarlemmermeerse hotelmarkt erg goed gepresteerd (als beste binnen de MRA-regio). Hierdoor wordt het totaal aantal overnachtingen voor 2023 nu geschat op 3,1 miljoen. Op basis hiervan wordt voor 2023 rekening gehouden met een opbrengst toeristenbelasting van € 15,96 miljoen. Ten opzichte van de raming in de najaarsrapportage is dit een voordeel van € 1,6 miljoen. Dit is een incidenteel voordeel omdat in het meerjarenbeeld al rekening is gehouden met een extra opbrengst oplopend tot € 2,5 miljoen in 2025.

Onroerendezaakbelastingen
Bij het berekenen van de opbrengsten van de onroerendezaakbelastingen wordt rekening gehouden met een stelpost voor een lagere opbrengst als gevolg van bezwaar- en beroepschriften. Voor de niet-woningen vallen de verminderingen als gevolg van bezwaarschriften mee. Verder is de leegstand van niet-woningen lager dan eerder ingeschat, wat ook tot een hogere incidentele opbrengst leidt. De controles op leegstand worden gedurende het tweede halfjaar uitgevoerd, waardoor de uitkomsten niet eerder bekend waren.

Personeelslasten programma's
De salarislasten van in- en extern personeel worden op basis van de voorcalculatorische ramingen doorbelast aan de programma's. Het verschil tussen de begrote en gerealiseerde salarislasten wordt verantwoord op de post saldo kostenplaatsen. Deze kosten hebben vooral betrekking op de inzet van vast en tijdelijk personeel, maar ook reis- en verblijfskosten, thuiswerkvergoedingen en overige uitgaven.

Voorziening voormalig personeel
Het aantal voormalige medewerkers dat gebruikt maakt van de Werkloosheidswet (WW) en/of een bovenwettelijke uitkering heeft, is toegenomen. Hierdoor is een extra storting in de voorziening voormalig personeel noodzakelijk om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Opvang Oekraïense ontheemden

In Haarlemmermeer worden sinds begin maart 2022 Oekraïense ontheemden opgevangen. Gemiddeld per maand hebben we aan 1.118 ontheemden onderdak geboden in de gemeentelijke opvang en de particuliere opvang. De kosten van het opvangen worden door het Rijk voor het grootste deel gedekt via de Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne (RooO) van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Daarnaast zijn er nog enkele kleinere specifieke uitkeringen en wordt een deel van de lasten vergoed via de uitkeringen uit het gemeentefonds.

Opvang
Gemiddeld per maand zijn de volgende aantallen personen per soort accommodatie opgevangen:

Tabel 2

Omschrijving	2022	2023
In hotels	698	497
In semi-permanente accoimmodaties	106	200
Bij particuliren	251	421
Totaal	1.055	1.118

Financieel overzicht
In Tabel 3 is een overzicht van de lasten en baten van de opvang van de Oekraïense Ontheemden opgenomen.

Tabel 3

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten			
Opvang hotels	17.700	14.138	14.210
Begeleiding	2.400	2.238	2.009
Leefgeld	1.700	1.000	932
Semipermanente opvang	1.350	2.002	1.951
Onderwijs & vervoer	850	330	156
Transitiekosten semipermanent	650	500	353
Overige kosten	1.269	1.103	1.099
Totaal lasten	25.919	21.311	20.709
Baten			
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraine 2023	25.457	23.123	22.288
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	203	0	0
Leerlingenvervoer (via gemeentefonds)	0	223	223
Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraine door Veiligheidsregio's	259	319	391
Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraine afrekening 2022		1.800	1.800
Totaal baten	25.919	25.465	24.702
Saldo	0	4.154	3.994
Bestemming saldo (Najaarsrapportage 2023)			
Uitvoering Wet inburgering 2023 en 2024		1.600	1.600
Inburgering en statushouders 2025 en 2026		2.144	2.144
- dit inclusief overschot Wet inburgering 2023		-440	-440
Uitvoeringskosten opvang Oekraïners 2024 en 2025		350	350
Totaal bestemming		3.654	3.654
Resteert voor inkomstenderving toeristenbelasting		500	360

Strategische heroriëntatie

Gelet op het geprognostiseerde tekort in het meerjarenbeeld over de jaren 2022-2025 heeft de raad op 1 juli 2021 besloten tot een pakket maatregelen oplopend tot € 13,2 miljoen in 2025 (2021.0001203).

Oorzaken van het voorspelde tekort zijn met name de kosten van de jeugdzorg en de Wmo, vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte en structureel minder middelen van het Rijk na de herijking van de verdeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. In januari 2021 is daarom via een strategische heroriëntatie gestart om op alle beleidsterreinen te zoeken naar ombuigingen die bijdragen aan een toekomstbestendig meerjarenbeeld.
Uitgangspunt daarbij was dat de keuzes waar te bezuinigen steeds voortvloeien uit het antwoord op de vraag 'Wat voor gemeente willen we zijn?'. Daarbij gelden de volgende drie overkoepelende uitgangspunten:

1. wij proberen individuele voorzieningen voor de minima in onze samenleving zoveel mogelijk te ontzien;
2. wij zijn een gemeente die kan en wil groeien en daarin staat het realiseren van woningen voor onze inwoners centraal;
3. wij proberen inwoners en ondernemers zoveel mogelijk te ontzien met lastenverzwaring.

Ontwikkelingen 2023

In het coalitieakkoord 2022-2026 is het voornemen opgenomen de ombuigingen vanaf 2024 te verzachten. In de financiële effecten van het akkoord is hiervoor structureel € 2 miljoen per jaar geraamd vanaf 2024.
De verdeling van de verzachting van € 2 miljoen is gericht op de meest kwetsbare inwoners en betreft onder andere jeugd(preventie), eenzaamheid en participatie in sport en cultuur. Besloten is om de verzachting voor 2024 te verdelen over 2023 en 2024 om te voorkomen dat in 2023 ombuigingen moeten worden doorgevoerd die later vanwege verzachtingen weer teruggedraaid gaan worden.
De voor 2023 geraamde verhoging van inkomsten uit het reclamebeleid is niet gerealiseerd. Hierover is in de Voorjaarsrapportage 2023 gerapporteerd. Om vanaf 2024 de extra inkomsten wel te realiseren is per 1 januari 2024 de reclamebelasting ingevoerd (raadsbesluit van 23 november 2023 8325722). De ingeboekte ombuiging op de kosten van de jeugdzorg is niet gerealiseerd. Er zijn wel maatregelen ingezet, maar desondanks zijn de kosten gestegen. Verder is het heffen van leges voor advisering ruimtelijke initiatieven nog niet geïmplementeerd.

In Tabel 4 is een recapitulatie van de geraamde en gerealiseerde ombuigingen voor 2023 opgenomen.

Tabel 4

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023
Totaal maatregelen conform raadsvoorstel 2021.0001203	6.497
Mutaties:	
Programmabegroting 2022-2026	
- verlaging fractievegoedingen	22
- verhoging inkomsten vastgoed en gronden	153
Voorjaarsrapportage 2022	
- pachtinkomsten	243
- versnellen verkoop niet-kernportefeuille vastgoed	100
- verzachten ombuigingen Welzijn	-364
- verzachten ombuigingen Cultuur	-100
Totaal geraamde ombuigingen 2023	6.551
Mutaties Voorjaarsrapportage 2023	
- Verlagen bijdragen gemeenschappelijke regelingen (VRK en OD NZKG)	-189
- Verhogen van inkomsten vastgoed en gronden	-55
- Verhogen inkomsten reclamebeleid	-1.058
Totaal te realiseren ombuigingen 2023	5.249
Gerealiseerd	4.099
Verschil	-1.150

Specificatie ombuigingen 2023

Bestuur, samenleving en publiekscontact

Ombuigingen (bedragen x € 1.000; min is nadeel)		2023
Taakstelling dienstverlening		59
Maatschappelijk effect	Hoog	
Realisatie	Gerealiseerd	
Fractievergoedingen		22
Maatschappelijk effect	Laag	
Realisatie	Gerealiseerd	

Veiligheid

Ombuigingen (bedragen x € 1.000; min is nadeel)		2023
Verlagen bijdragen gemeenschappelijke regelingen (VRK en OD NZKG)		0
Maatschappelijk effect	Gemiddeld	
Realisatie	Gerealiseerd	

In de Voorjaarsrapportage 2023 is een mutatie doorgevoerd op deze ombuiging. Binnen OD NZKG is er aandacht voor de bezuinigingsdoelstellingen, maar worden geen specifieke bezuinigen genoemd. Binnen de VRK is € 500.000 bezuinigd door middel van het project Vergroten Maatschappelijk Rendement, waarvan circa € 148.500 is toe te rekenen aan de gemeente Haarlemmermeer. Met de bezuinigingen bij de VRK en de aandacht voor de bezuinigingsdoelstellingen binnen de OD NZKG is voldaan aan de ombuigingsdoelstelling.

Veiligheid

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023
Minder handhaving inzetten op bijvoorbeeld wildplakken en kladden en collecteren		126
Maatschapelijk effect	Gemiddeld	
Realisatie	Volgens planning	

Zorg en werk

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023
Beperken kosten jeugdzorg		850
Maatschappelijk effect	Laag	
Realisatie	Niet gerealiseerd	

De realisatie van de strategische heroriëntatie 'Beperken kosten Jeugdzorg' is niet gehaald. We hebben de volgende maatregelen om de kosten te beperken ingezet: multi-probleemaanpak Hestia en praktijkondersteuners JGGZ bij de huisartsen. Echter, de huidige omstandigheden in het zorglandschap, waaronder aanpak wachtlijsten, personeelstekorten en inflatie, hebben ervoor gezorgd dat het mogelijk dempende effect van deze maatregelen teniet is gedaan. We hebben het idee dat deze maatregelen wel effect hebben gehad, maar dat de overige omstandigheden tot meer kosten hebben geleid. Doordat verschillende oorzaken door elkaar heenlopen, is het niet mogelijk om hier een bedrag aan te koppelen.

Maatschappelijke ontwikkeling

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023
Maatregelen culturele onderwerpen		200
Maatschappelijk effect	Gemiddeld	
Realisatie	Gerealiseerd	
Versoberen topsport		120
Maatschappelijk effect	Gemiddeld	
Realisatie	Gerealiseerd	
Beperken bovenwettelijke onderwijsactiviteiten		400
Maatschappelijk effect	Laag	
Realisatie	Gerealiseerd	
Versoberen ondersteuning (doelgroep)activiteiten		159
Maatschappelijk effect	Hoog	
Realisatie	Gerealiseerd	
Verlaging Wijkbudgetten		96
Maatschappelijk effect	Gemiddeld	
Realisatie	Gerealiseerd	

Ruimtelijke ontwikkelingen

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023
Heffen van leges voor advisering ruimtelijke initiatieven		350
Maatschappelijk effect	Laag	
Realisatie	Niet gerealiseerd	

In de uitvoering is gebleken dat het invoeren van leges op initiatieven complexer is dan verwacht. Voor deze ombuiging wordt op dit moment een bedrag van maximaal € 50.000 als opbrengst verwacht. Dit is lager dan het oorspronkelijke bedrag van € 350.000. Het restantbedrag van €300.000 zal worden betrokken bij een breder onderzoek naar de hoogte van de leges(tarieven).

Kwaliteit fysieke omgeving

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023
Besparen op afhandeling meldingen openbare ruimte		63
Maatschappelijk effect	Hoog	
Realisatie	Gerealiseerd	
Risicogestuurd onderhoud openbare ruimte		315
Maatschappelijk effect	Gemiddeld	
Realisatie	Gerealiseerd	
Uniformering straatreiniging - Verlaging beeldkwaliteit openbare ruimte		300
Maatschappelijk effect	Laag	
Realisatie	Gerealiseerd	
Kostendekkend maken rioolheffing		300
Maatschappelijk effect	Laag	
Realisatie	Gerealiseerd	

Economische zaken

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2023
Verhogen van inkomsten vastgoed en gronden		
- hogere pachtopbrengsten		243
- lagere kosten beheer vastgoed		0
		0
- huuropbrengst Sarabande 7A		50
- inbreng gronden van Groningen		48
- retributie Ymere		
Totaal		341
Maatschappelijk effect	Laag	
Realisatie	Gerealiseerd	
Versnellen verkoop niet-kernportefeuille vastgoed		100
Maatschappelijk effect	Laag	
Realisatie	Gerealiseerd	
Verhogen inkomsten reclamebeleid		-8
Maatschappelijk effect	Laag	

Economische zaken

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel) 2023

Realisatie	Vertraging

In de Voorjaarsrapportage 2023 is gemeld dat de extra inkomsten niet gerealiseerd worden in 2023. Om deze begrote extra inkomsten toch te realiseren is met ingang van 2024 de reclamebelasting ingevoerd. De raad heeft de betreffende belastingverordening op 23 november 2023 vastgesteld.

Verhogen leges	200
Maatschappelijk effect	Laag

Economische zaken

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel) 2023

Realisatie	Volgens planning

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel) 2023

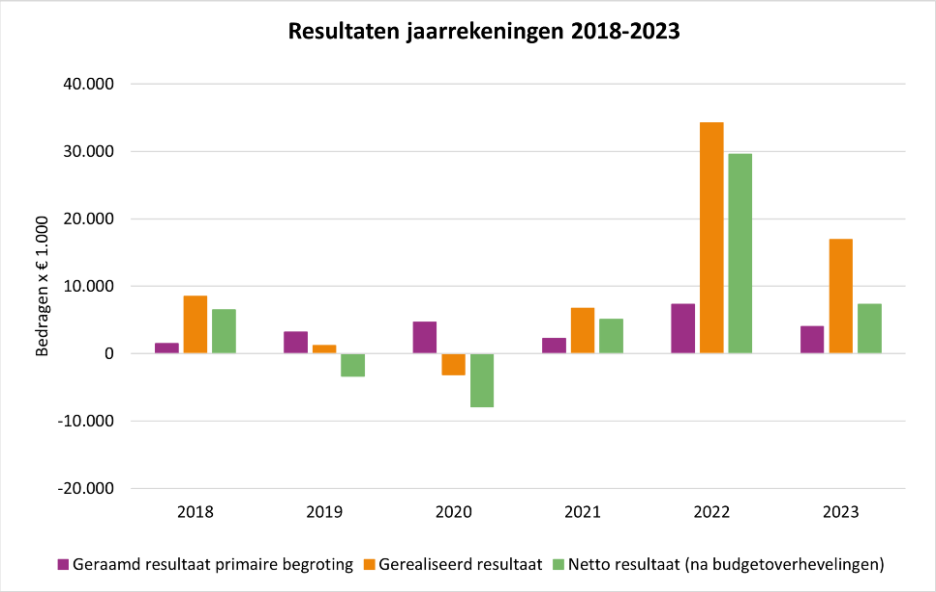
Verhogen parkeertarieven/ vergunningen	1.256
Maatschappelijk effect	Hoog
Realisatie	Gerealiseerd

Baten en lasten 2018-2023

Het totaal van de baten en lasten van de afgelopen jaren wordt weergegeven in Tabel 5 en in Figuur 1.

Tabel 5

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal baten exclusief reservemutaties	468.556	457.908	530.708	520.526	550.686	562.851
Totaal lasten exclusief reservemutaties	-456.488	-455.543	-533.734	-496.491	-555.625	-547.371
Saldo baten en lasten	12.068	2.365	-3.026	24.035	-4.939	15.480
Totaal baten reservemutaties	47.632	39.690	39.841	20.704	74.449	39.031
Totaal lasten reservemutaties	-51.200	-40.883	-39.916	-37.998	-35.305	-37.581
Resultaat reservemutaties	-3.568	-1.193	-75	-17.294	39.144	-1.450
Totaal baten inclusief reservemutaties	516.188	497.598	570.549	541.230	625.135	601.882
Totaal lasten inclusief reservemutaties	-507.688	-496.426	-573.650	-534.489	-590.930	-584.982
Gerealiseerd resultaat	8.500	1.172	-3.101	6.741	34.205	16.930
Budgetoverhevelingen	-1.998	-4.547	-4.754	-1.658	-4.651	-9.576
Netto resultaat	**6.502**	**-3.375**	**-7.855**	**5.083**	**29.554**	**7.354**
Geraamd resultaat primaire begroting	**1.458**	**3.174**	**4.683**	**2.272**	**7.299**	**4.037**

Figuur 1

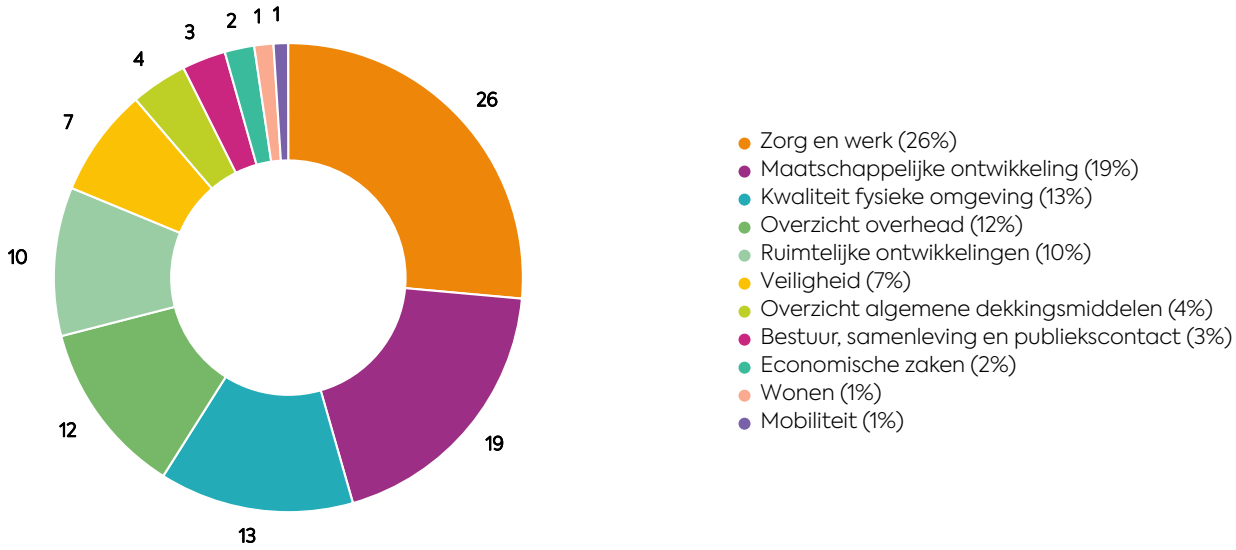
In 2022 was sprake van een hoog voordelig resultaat, met name veroorzaakt door incidentele oorzaken. Zo werd in dat jaar € 17,3 miljoen aan compensatie voor inkomstenderving in de jaren

2019 en 2022 als gevolg van de corona-maatregelen van het Rijk ontvangen. En pas in de decembercirculaire van het gemeentefonds werd de algemene uitkering nog € 5,7 miljoen verhoogd. Verder was in 2022 sprake van extreme loon- en prijsstijgingen. Hiervoor was een stelpost opgenomen waarvan € 6,8 miljoen niet benut werd doordat een aantal contracten, bijvoorbeeld die energie, nog langer doorliepen. De hoge lonen en prijzen werkte hierdoor pas later door in de uitgaven van de gemeente.

Lasten 2023

De totale lasten (uitgaven) van Haarlemmermeer over het jaar 2023 bedragen € 585,0 miljoen, inclusief de stortingen in de reserves. Met de lasten zijn de beleidsdoelen van de negen beleidsprogramma's gerealiseerd. Daarnaast zijn er lasten die vallen onder de overzichten 'algemene dekkingsmiddelen' en 'overhead'. In Figuur 2 is weergegeven hoe de lasten over de verschillende programma's, het overzicht 'algemene dekkingsmiddelen' en het overzicht 'overhead' zijn verdeeld. De cijfers geven het procentueel aandeel van het programma weer in de totale lasten.

Lasten 2023

Figuur 2

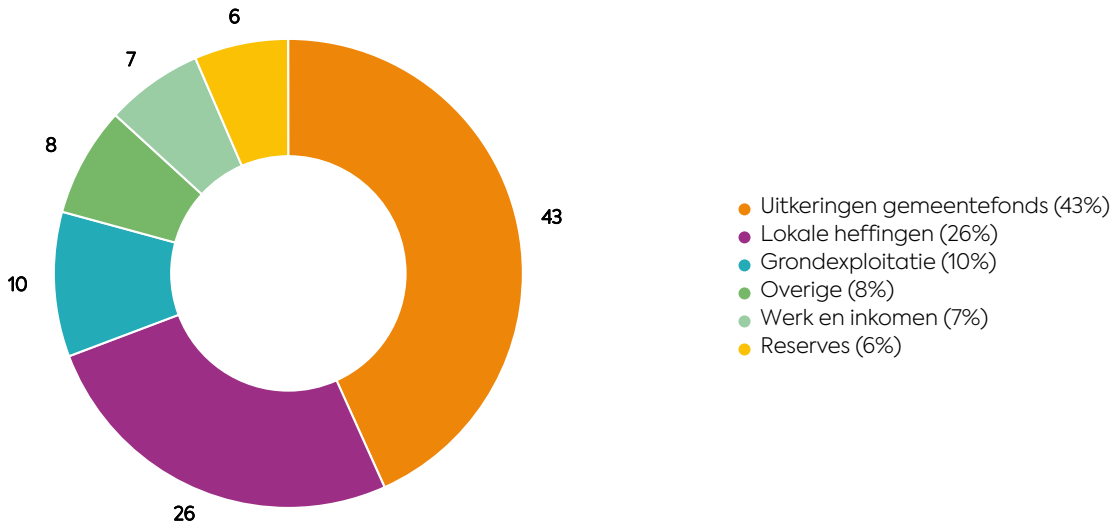
Het grootste programma is Zorg en werk. Binnen dit programma vallen de lasten voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet. Ook de programma's Maatschappelijke ontwikkeling en Kwaliteit fysieke omgeving zijn grote programma's.

Alle programma's, de algemene dekkingsmiddelen en de overhead worden uitgebreid toegelicht in het hoofdstuk 'Jaarverslag'. Per programma wordt hierin allereerst aangegeven wat het maatschappelijk doel en de beleidsdoelen zijn zoals vastgesteld in de programmabegroting en welke activiteiten de gemeente daarvoor in 2023 uitgevoerd heeft (Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?). Vervolgens is per programma en beleidsdoel aangegeven welke baten en lasten hiervoor in 2023 gerealiseerd zijn, ten opzichte van de begroting (Wat heeft het gekost?).

Baten 2023

Alle in de jaarrekening verantwoorde lasten moeten worden gedekt door de baten (inkomsten) om te komen tot een sluitende exploitatie. In Figuur 3 is in hoofdlijnen aangegeven waar de baten uit bestaan. De totale baten in 2023 bedragen € 601,9 miljoen, inclusief de onttrekkingen uit de reserves. De cijfers geven het procentueel aandeel van het programma weer in de totale baten.

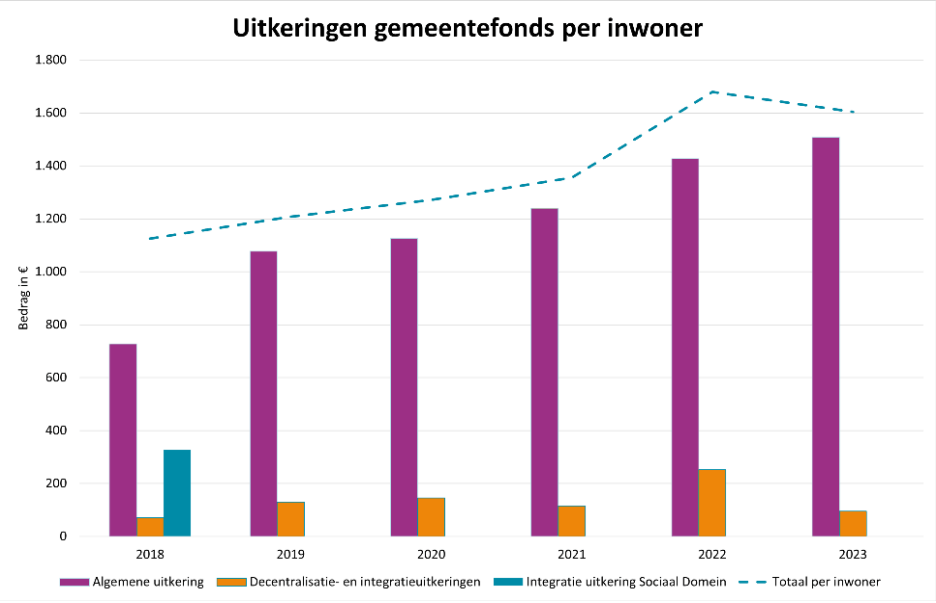
Baten 2023

Figuur 3

Uitkeringen gemeentefonds

De grootste inkomstenpost zijn uitkeringen uit het gemeentefonds die van het Rijk wordt ontvangen. Deze uitkeringen zijn vrij besteedbaar en worden verantwoord onder het overzicht Algemene dekkingsmiddelen. Tot en met 2018 werd nog de integratie-uitkering sociaal domein ontvangen. Vanaf 2019 is deze uitkering geïntegreerd in de algemene uitkering.
Het meerjarig verloop van de uitkeringen uit het gemeentefonds blijkt uit Figuur 4.

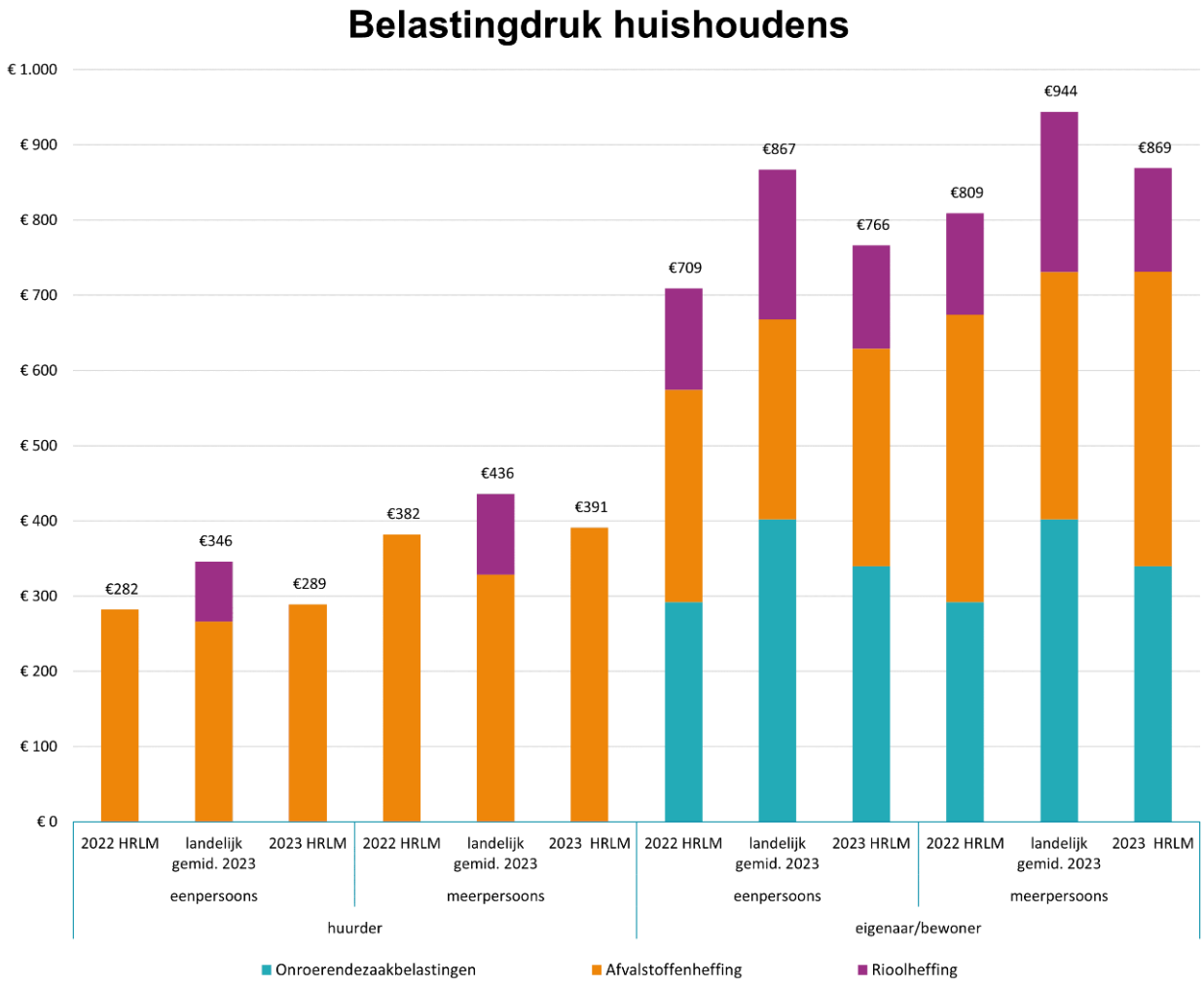
Figuur 4

In 2022 was het bedrag per inwoner van de ontvangen decentralisatie- en integratieuitkeringen incidenteel hoger door de ontvangen compensatie inkomstenderving voor de jaren 2020 en 2021 als gevolg van de coronamaatregelen.

Gemeentelijke belastingen

Een andere grote inkomstenbron zijn de gemeentelijke belastingen (lokale heffingen). Deze heffingen kunnen opgedeeld worden in de vrij besteedbare belastingen, met name de Onroerendezaakbelastingen, en de heffingen voor een specifiek doel, zoals de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Heffingen met een specifiek doel mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Bij het vaststellen van de opbrengsten van de vrij besteedbare belastingen heeft de raad een grote mate van vrijheid.

Belastingdruk huishoudens
Voor de huishoudens van Haarlemmermeer is de ontwikkeling van de gemeentelijke belastingdruk van belang. In de paragraaf Lokale Heffingen worden de belastingen en heffingen toegelicht. Op basis van de Atlas van de lokale lasten 2023 van Coelo is in Figuur 5 de belastingdruk van huishoudens weergegeven.

Figuur 5

Structureel begrotingssaldo

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de jaarrekening moet beoordeeld worden of alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Om dit te bepalen is in de jaarrekening het Overzicht incidentele baten en lasten opgenomen. Onder andere op basis van dit overzicht geeft het structureel begrotingsevenwicht het volgende beeld:

Tabel 6

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	Bijgestelde begroting 2023	Rekening 2023
Saldo baten en lasten	-7.313	15.480
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	7.242	1.450
Begrotingssaldo (a)	**-71**	**16.930**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo) (b)	-16.739	-14.035
Structureel begrotingssaldo (=a-b)	**16.669**	**30.965**

Het structureel begrotingssaldo wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met het saldo van de incidentele lasten en baten. Het saldo dat over blijft moet positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten).

Op basis van de hierboven opgenomen tabel kan worden geconcludeerd dat de bijgestelde Programmabegroting 2023-2026 en de Jaarstukken 2023, conform de uitgangspunten van het BBV, structureel in evenwicht zijn.

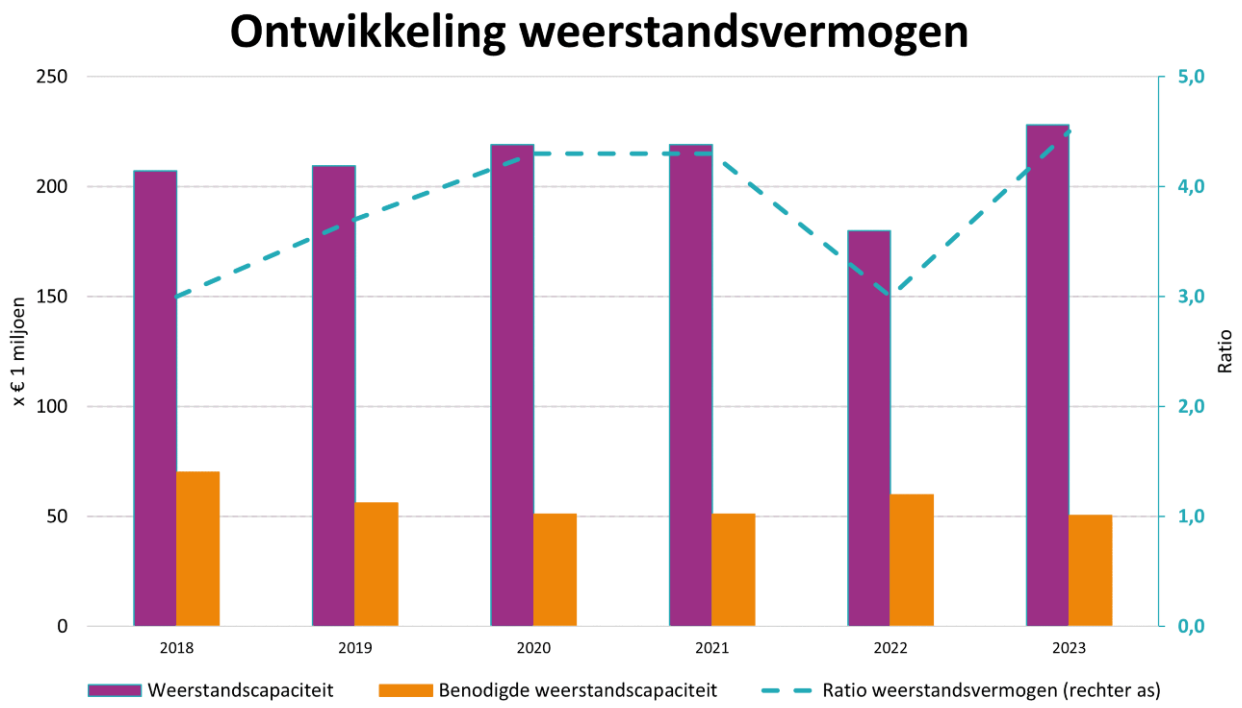
Risico's

Een risico is een onzekere gebeurtenis of omstandigheid met één of meerdere mogelijke oorzaken en met eventuele negatieve gevolgen op het behalen van de doelstellingen van Haarlemmermeer. Voor geconstateerde risico's worden beheersmaatregelen getroffen om de impact van een risico te verkleinen. De resterende risico's worden gekwantificeerd op basis van kans van optreden en de mogelijke financiële gevolgen. De kans- en gevolginschattingen zijn gemaakt op basis van expertise en ervaring met de omgeving waarin de risico's spelen en de beleidsdoelen waaraan ze bijdragen. Met behulp van een Monte Carlo simulatie wordt de totale waarde van de resterende risico's berekend en deze totale waarde vormt de 'benodigde weerstandscapaciteit'.

Om te bepalen of Haarlemmermeer in staat is de resterende risico's op te vangen wordt de 'beschikbare weerstandscapaciteit' berekend. De beschikbare weerstandscapaciteit wordt in het BBV omschreven als 'de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken'. Het belangrijkste onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit is de Algemene dekkingsreserve. De Algemene dekkingsreserve is de enige, directe en vrij beschikbare bron van de weerstandscapaciteit. Het aanhouden van een voldoende hoge Algemene dekkingsreserve zorgt ervoor dat de gemeente de mogelijkheden heeft om de risico's op te vangen, zonder dat dit directe consequenties heeft voor de uitvoering van de programmabegroting.

Om inzicht te krijgen in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om zich voor doende risico's op te vangen, wordt de ratio weerstandsvermogen bepaald. De gemeenteraad heeft in de Notitie Risicomanagement en Weerstandsvermogen, vastgesteld 5 oktober 2023 (7999971) bepaald dat de streefwaarde van dit ratio minimaal 1,4 moet zijn. Met de ratio van 4,5 (classificatie uitstekend) per ultimo 2023 voldoen wij hier aan.

In Figuur 6 wordt de ontwikkeling weergegeven van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit en van de weerstandsratio. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een uitgebreide toelichting opgenomen op het weerstandsvermogen en de risico's.

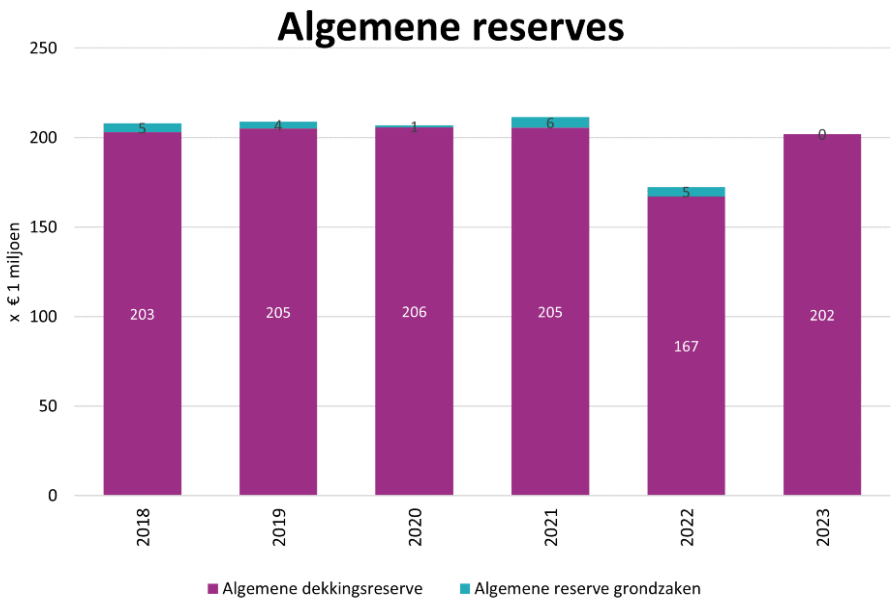

Figuur 6

Reserves

Reserves zijn bedoeld voor het dekken van toekomstige (mogelijke) uitgaven. De raad beslist over de bestemming van de reserves. In 2020 heeft de raad een nieuwe notitie reserves en voorzieningen (2019.0058406) vastgesteld. De reserves zijn onderverdeeld in algemene reserves en bestemmingsreserves.

De algemene reserves dienen als dekkingsbron in het geval zich incidentele risico's voordoen. We hebben het dan over de Algemene dekkingsreserve en de Algemene reserve grondzaken. Het verloop van deze reserves over de periode 2018-2023 blijkt uit Figuur 7. De stijging van het saldo van de Algemene dekkingsreserve vanaf 2023 wordt met name veroorzaakt door de toevoeging van het jaarrekeningresultaat 2022.

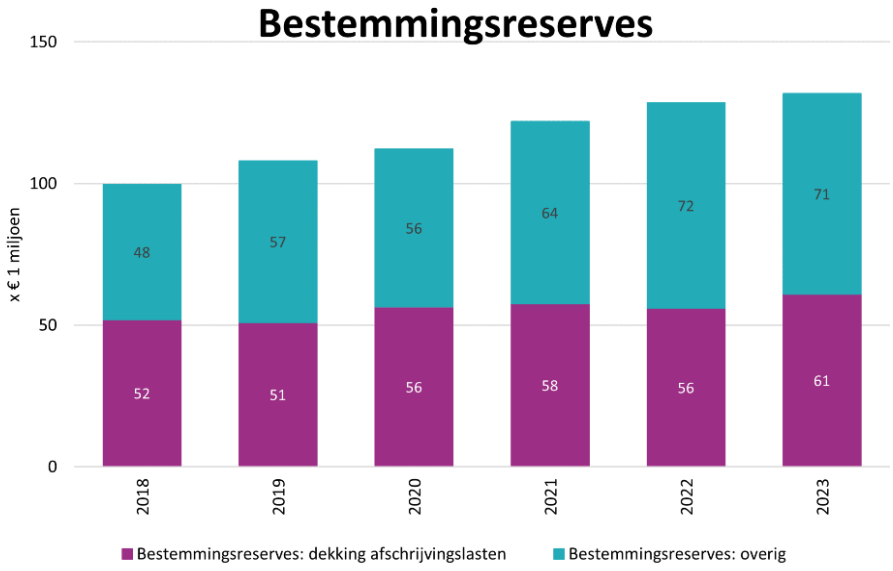

Figuur 7

De bestemmingsreserves zijn ingesteld met een bepaald door de raad vastgesteld doel. Hierbij moet weer een onderscheid gemaakt worden tussen de bestemmingsreserve Dekking afschrijvingslasten en de overige bestemmingsreserves. De bestemmingsreserve Dekking afschrijvingslasten is een zogenaamde 'beklemde' reserve. Dat wil zeggen dat deze niet vrij besteedbaar is. Bij een besteding aan andere doeleinden dan de dekking van afschrijvingslasten, moet altijd tot een alternatieve dekking worden besloten.

Voor de overige bestemmingsreserves geldt dat de raad kan besluiten om daar een ander doel aan te geven of om ze op te heffen en het saldo toe te voegen aan de algemene dekkingsmiddelen.

De ontwikkeling van de bestemmingsreserves geeft het volgende beeld:

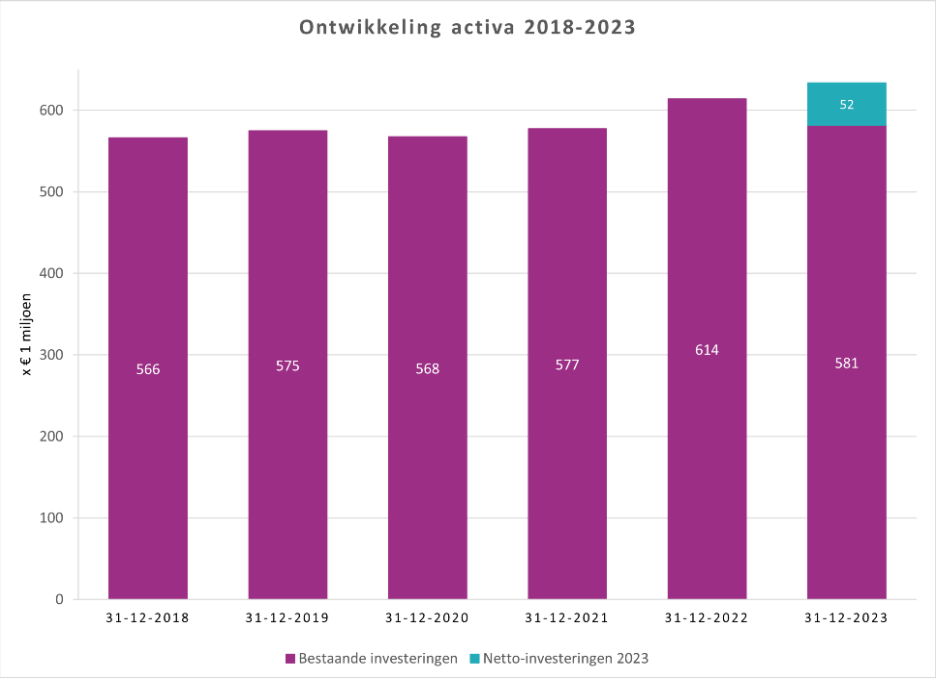
Figuur 8

In het hoofdstuk Jaarrekening, toelichting op de balans, wordt het doel van elke reserve toegelicht en is het verloop in 2023 per reserve opgenomen bij het onderdeel Eigen vermogen.

Investeringen

Investeringen zijn uitgaven waarvan het economisch - of maatschappelijk nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Investeringen worden geactiveerd op de balans en worden afgeschreven op basis van de economische levensduur van de investering. De kapitaallasten (rente en afschrijving) komen ten laste van de programma's en moeten worden gedekt binnen de baten en lasten.

De ontwikkeling van de materiële vaste activa voor de jaren 2018 – 2023 geeft het volgende beeld:

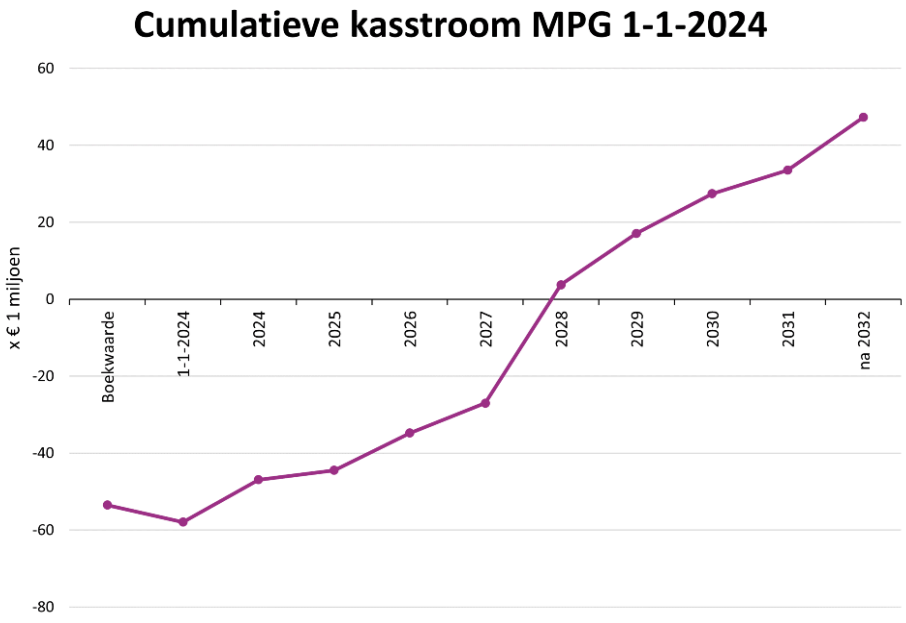
Figuur 9

In totaal is in de begroting na wijziging gehouden met een bruto-investeringsbedrag van € 101,7 miljoen in 2023. Hiervan is € 77,7 miljoen besteed, wat een realisatiegraad van 76% betekent. Van dit bruto bedrag is € 25,7 miljoen gedekt door bijdragen van derden, waarmee de netto-investering over 2023 € 52,0 miljoen bedroeg.
Voor een toelichting op het verloop van de activa wordt verwezen naar de toelichting op de balans, onderdeel Materiële vaste activa.

Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG)

Op basis van de prognoses in het MPG (standlijn 1 januari 2024) is in de jaarstukken rekening gehouden met de opbrengsten en uitgaven die verband houden met de ontwikkeling van bouwgrondexploitaties. Het saldo van de bouwgrondexploitaties wordt naar de balans overgebracht, zodat een verschil in de kasstromen geen invloed heeft op het saldo van de jaarrekening. Als een bouwgrondexploitatie wordt afgesloten, dan wordt het resultaat verrekend met de Algemene reserve grondzaken. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid en het MPG.

Op basis van het MPG is in Figuur 10 de verwachte cumulatieve cashflow van de nu lopende projecten weergegeven. De cashflow geeft het verschil aan tussen de ontvangsten en uitgaven gedurende een bepaalde periode. In de figuur is te zien dat tot en met 2027 de gerealiseerde en verwachte uitgaven hoger zijn dan de gerealiseerde en verwachte ontvangsten. De prognose is dat na 2027 minder kosten worden gemaakt en meer opbrengsten worden ontvangen en komt de cashflow boven € 0. Dit betreft een inschatting van de fasering per jaar en is een momentopname. Bij elk volgend (t)MPG worden de prognoses geactualiseerd.

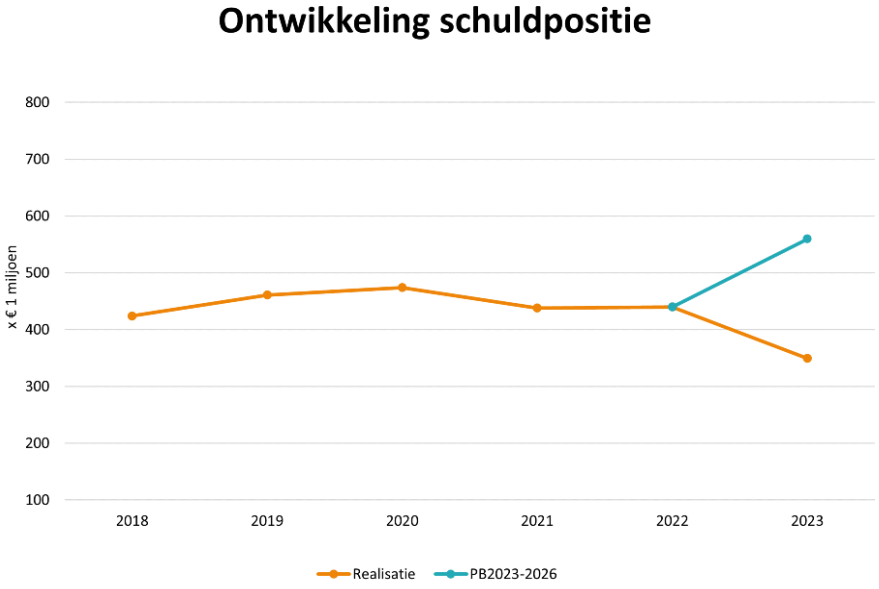

Figuur 10

Financiële positie en kengetallen

Netto schuld

De meerjarige ontwikkeling van de schuld is weergegeven in Figuur 11. De schuld is minder hard gestegen dan geraamd in de Programmabegroting 2023-2026. Dit komt doordat er minder is geïnvesteerd dan begroot ten tijde van het opstellen van de programmabegroting (augustus 2022). Verder zijn er van het Rijk diverse voorschotten ontvangen in het kader van specifieke uitkering (SPUK's) waarvan de uitgaven in latere jaren vallen. Hierdoor hoefde er ook minder geleend te worden. Een uitgebreide toelichting is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

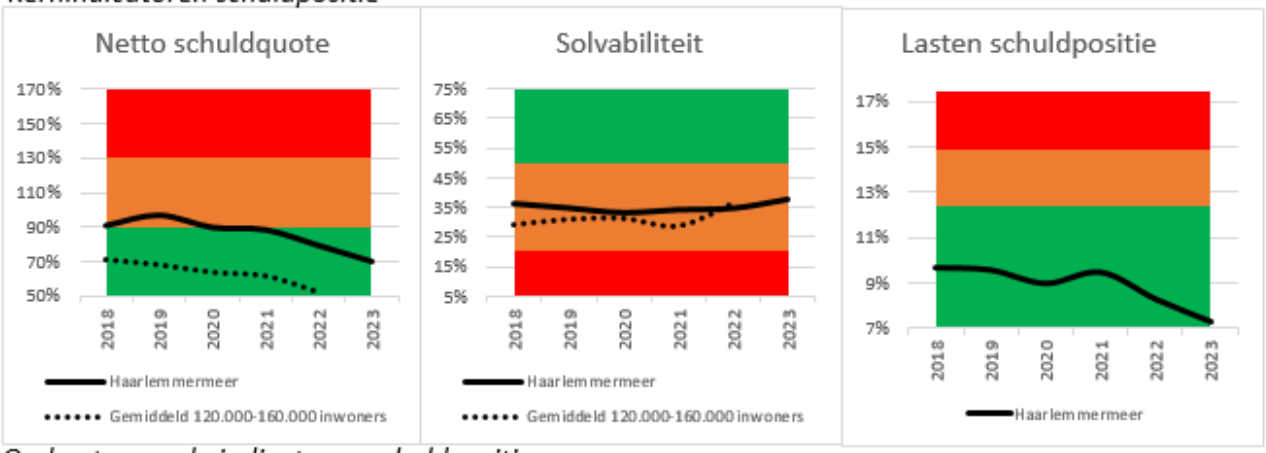
Figuur 11

Kengetallen schuldpositie

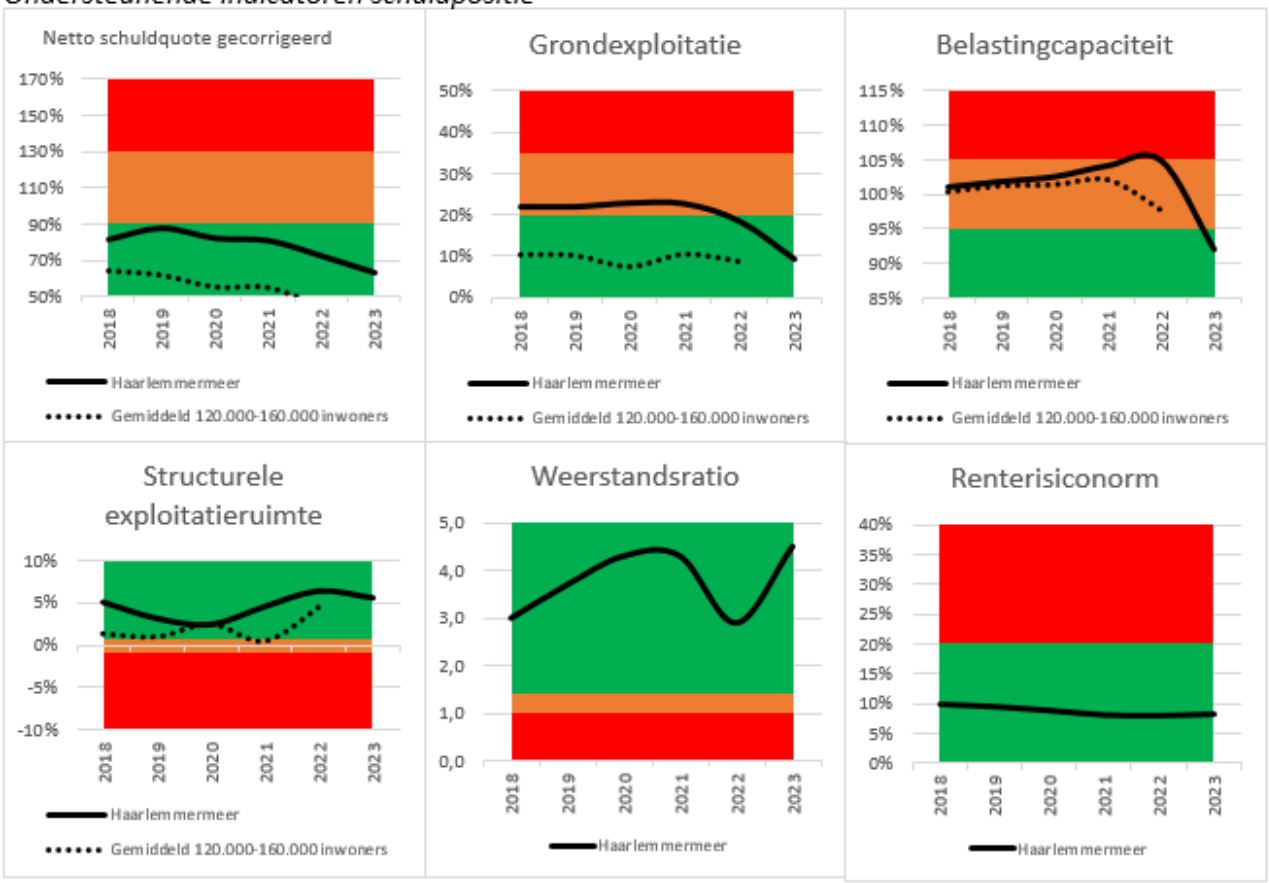
In de notitie meerjarig financieel inzicht voor de raad van de commissie BBV is aangegeven dat de belangrijkste indicatoren en kengetallen van de balans en van de baten en lasten in samenhang

dienen te worden gepresenteerd en toegelicht. De ontwikkeling van deze samenhang in de loop van de tijd wordt hierin verwerkt en de trends worden geduid. In de notitie Schuldpositie 2023 heeft de raad besloten drie kernindicatoren schuldpositie aan te wijzen. In de programmabegroting en jaarstukken worden deze aangevuld met een aantal ondersteunende indicatoren, welke de kernindicatoren nuanceren, of in breder perspectief plaatsen. De toelichtingen op de manier hoe de indicatoren dienen te worden berekend staan in de notitie Schuldpositie 2023.

Kernindicatoren schuldpositie

Ondersteunende indicatoren schuldpositie

De indicatoren geven in een oogopslag een beeld van de financiële gezondheid van onze gemeente. Opvallend is dat in 2023 alle indicatoren zich richting groen of sterker in het groen bewegen. De robuuste financiële positie van Haarlemmermeer is daarmee verder versterkt. Dit geeft ook een goede uitgangspositie voor de aanpak van de vanaf 2026 voorziene tekorten.

Bij de kernindicatoren valt op dat twee van de drie kernindicatoren eind 2023 op groen staan. De netto schuldquote is op basis van de werkelijkheid eind 2023 hoger dan gemiddeld, maar bevindt zich in de categorie minst risicovol. Deze is zo'n

15% hoger dan bij de gemiddelde gemeente van vergelijkbare omvang. Echter zijn de verschillen binnen de vergelijkingsgroep groot. Gezien de groeiambities heeft Haarlemmermeer in het verleden meer geïnvesteerd. Ook blijven investeringen in onze gemeente noodzakelijk om verder te groeien. Een dalende nettoschuldquote geeft in de de toekomst meer tijd en ruimte totdat de signaalwaarde wordt bereikt. Eind 2022 bedroeg onze grondexploitatiequote bijna 18,5%, terwijl de gemiddelde gemeente in deze categorie zo'n 10% heeft. De overdracht van de gronden aan GEM A4 zone west heeft er toe geleid dat kengetal verder is gedaald tot nabij het gemiddelde. De solvabiliteit bevind zich in oranje (neutraal). Opvallend is hier dat de vergelijkingsgroep zich in het geheel in de categorie oranje (neutraal) bevind. De indicator lasten schuldpositie bevind zich eind 2023, net als de afgelopen jaren, stabiel in de categorie minst risicovol. Al met al geeft de versterking van de kerinindicatoren in 2023 Haarlemmermeer een sterkere positie in tijden van financiële tegenspoed. De weerstandsratio bevestigt dit beeld. Ondanks de daling die door de afboeking van de kosten van de bijdrage omlegging A9 in 2022 veroorzaakt werd, heeft de ratio zich in 2023 na de storting van het resultaat van 2022 weer hersteld tot het niveau van voor de afboeking.

De lage gemiddelde rente op de bestaande leningenportefeuille (1,45%, in 2022: 1,53%) en het weerstandsvermogen van de gemeente maken dat de last van de schuld op de langere termijn houdbaar is en blijft. De spreiding binnen de leningenportefeuille voorkomt dat de gemeente kwetsbaar is voor een renteschok. Dit blijkt ook uit de onderschrijding van de renterisiconorm. De exploitatie was de afgelopen jaren meer dan sluitend zoals blijkt uit de indicator structurele exploitatieruimte. De daling van de inkomsten vanuit het gemeentefonds vanaf 2026 maakt dat hierbij waakzaamheid in de toekomst wel een vereiste is. De daling van de inkomsten zal ook doorwerken in de netto schuldquote, lasten schuldpositie en grondexploitaitiequote aangezien zij berekend worden op basis van de totale baten.

Leeswijzer

De Jaarstukken 2023 zijn gebaseerd op de Programmabegroting 2023-2026.

De jaarstukken bestaan uit de volgende delen:
- Algemeen
- Jaarverslag en jaarrekening per programma
- Jaarrekening
- Overige gegevens

De jaarstukken worden opgesteld conform de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Algemeen
Dit onderdeel bestaat uit de inleiding, het resultaat van de programmarekening, de financiële hoofdlijnen, deze leeswijzer en de samenstelling van het bestuur.

Jaarverslag en jaarrekening per programma
Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de (verplichte) paragrafen. In dit onderdeel worden per programma de volgende vragen beantwoord:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat zouden we daarvoor doen?
- Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost?' worden op beleidsdoelniveau de substantiële verschillen (≥ € 200.000) tussen de gewijzigde begroting en de jaarrekening toegelicht. Diverse voor- en nadelen van minder dan € 200.000 worden tezamen verklaard door de toelichting *Overig*.

In de paragrafen geven we aanvullende informatie over programma overstijgende onderwerpen; lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, vastgoed, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid, openbaarheid Wet open overheid en toezichtinformatie.

Jaarrekening
De jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de toelichting, de balans en de toelichting, de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa), de rechtmatigheidsverantwoording en een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (recapitulatie op taakveld). Als apart hoofdstuk van de jaarrekening zijn tevens opgenomen de algemene grondslagen, budgetoverhevelingen, incidentele baten en lasten, structurele toevoegingen/onttrekkingen aan reserves, overzicht Wet Normering Topinkomens (WNT) en een overzicht van door de raad te autoriseren begrotings- of kredietoverschrijdingen.
Conform voorgaande jaren is in de toelichting op de balans het verloop van de balansposten gedurende het verslagjaar weergegeven en worden de belangrijkste mutaties toegelicht. In dit onderdeel is tevens een overzicht van restantkredieten openomen.

Overige gegevens
In dit laatste deel treft u de controleverklaring van de onafhankelijke accountant van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. en een verklarende woordenlijst aan.

Beleidsindicatoren
Per programma zijn de zogenaamde beleidsindicatoren opgenomen. Wij geven een toelichting in de programma's op de beoogde en gerealiseerde maatschappelijke effecten aan de hand van zogenaamde beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij aan het beleidsmatiger maken van begroting en jaarstukken. De raad kan zich op deze manier op belangrijke momenten in een beleidscyclus een beeld vormen over de behaalde en te behalen beleidsresultaten. Voor de onderlinge vergelijking tussen gemeenten is in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten een uniforme lijst van beleidsindicatoren vastgesteld. Hierbij wordt aangesloten bij reeds bestaande bronnen, zoals het CBS en DUO. De actuele lijst bestaat uit 34 verplichte indicatoren. Daarnaast heeft de raad besloten een aantal niet-verplichte lokale indicatoren te handhaven (2017.0063489). In de tabellen bij de programma's is aangegeven waar het de verplichte (BBV) en niet-verplichte lokale indicatoren betreft. De website waarstaatjegemeente.nl biedt een overzicht van indicatoren per thema, waaronder de verplichte BBV indicatoren. Indien deze website als bron bij een BBV indicator wordt vermeld, betreft het de daarop vermelde informatie per 6 maart 2024. Indien er nog geen data bekend is, is dit met 'n/b' aangegeven. Aanvullend biedt de website onderzoek. haarlemmermeergemeente.nl kennis- en onderzoeksresultaten over de Haarlemmermeerse samenleving.

Samenstelling van de gemeenteraad en het college van B&W

Samenstelling gemeenteraad

De gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente. De raad is de lokale volksvertegenwoordiging, bepaalt de beleidskaders en controleert de uitvoering van het beleid door het college van burgemeester en wethouders.

De raad heeft 39 zetels. Deze zetels zijn als volgt verdeeld over de partijen:

Tabel 7

Partij	2022	2018	2014	2010
VVD	8	7	7	10
HAP	6	7	6	4
GroenLinks	5	4	3	4
D66	4	3	6	5
CDA	3	5	5	5
Forza!	3	4	4	3
PvdA	3	3	4	4
SRH (Sociaal Rechts Haarlemmermeer)	2	1	1	1
ChristenUnie-SGP	1	2	1	1
Forum voor Democratie (FvD)	1	-	-	-
EEN Haarlemmermeer	1	1	1	-
Belang van Nederland (BVNL)	1	-	-	-
GEZOND Haarlemmermeer	1	1	-	-
Overigen	-	1	1	2

De contactgegevens van fracties en de raadsleden staan op de website van de gemeenteraad, onder raadsleden.

Samenstelling college van burgemeester en wethouders

De burgemeester is benoemd door de koning op voordracht van de raad. De wethouders zijn gekozen door de gemeenteraad. Ieder collegelid heeft zijn of haar eigen takenpakket (portefeuille). Samen zijn zij verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van de raadsbesluiten.

Het college van B&W bereidt de plannen voor waarover de gemeenteraad een beslissing moet nemen. Het college neemt ook zelf besluiten. Daarnaast voert het college de besluiten van de gemeenteraad uit. Samen zijn zij verantwoordelijk voor het bestuur van de gemeente.

De portefeuilles worden in Tabel 8 weergegeven.

Tabel 8

Burgemeester Marianne Schuurmans-Wijdeven	Wethouder Jurgen Nobel	Wethouder Mariëtte Sedee-Schuitemaker	Wethouder Marjolein Steffens-van de Water
	1e loco-burgemeester	2e loco-burgemeester	3e locoburgemeester
• Algemene en bestuurlijke zaken • Openbare orde & Veiligheid • Brandweer • Burgerzaken • Internationale betrekkingen • Communicatie & Onderzoek • Integriteitsbeleid • Kernencontacten (samen met wethouder Steffens-van de Water)	• Financiën, inclusief deelnemingen & grondzaken • Luchthavenzaken • Woningbouw • Ruimtelijke ontwikkeling Projecten: • Stadshart Hoofddorp (exclusief gemeentehuis)	• Sport & Volksgezondheid • Agrarische zaken • Vastgoed • Afval, Milieu & Water • Grootschalig groen & Recreatie • Subsidies Projecten: • PARK21	• Fysieke leefomgeving • Jeugd & Onderwijs • Woonbeleid • Dienstverlening • Doelgroepenbeleid & Emancipatie • Gebiedsgericht werken • Participatie • Kernencontacten (samen met burgemeester Schuurmans-Wijdeven Projecten: • Nieuwe Kom Nieuw-Vennep

Wethouder Marja Ruigrok	Wethouder Charif El Idrissi	Wethouder Charlotte van der Meij	Cees Vermeer
4e loco-burgemeester	5e loco-burgemeester	6e loco-burgemeester	Gemeentesecretaris
• Verkeer & Vervoer • Economische Zaken • Cultuur	• Werk & Inkomen • Arbeidsmarktbeleid • Inburgering & Asielzaken • Inkoop- & aanbestedingsbeleid • Bedrijfsvoering • Personeel • Digitalisering	• Zorg & Welzijn • Klimaat & Energie • Juridische Zaken • Vergunningen • Handhaving (inclusief oneigenlijk grondgebruik) Projecten: • Gemeentehuis	• Algemeen directeur van de organisatie

Festival Grazende Zwaan

Jaarverslag en toelichting jaarrekening per programma

Bestuur, samenleving en publiekscontact

Portefeuillehouder: Ruigrok, Schuurmans-Wijdeven, Steffens-van de Water

lasten in €	17.611
% totale realisatie lasten	3,2%
baten in €	3.741
% totale realisatie baten	0,7%

Maatschappelijk doel:
Het borgen van democratische en transparante besluitvorming en excellente dienstverlening aan inwoners, instellingen en ondernemers.

(bedragen × € 1.000)	Rekening 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting	Rekening 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting
Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamer).	**114**	**161%**	**8.379**	**-3%**
01. Het faciliteren van de bestuursorganen van de gemeente				
02. Het faciliteren van de rekenkamer				
03. Het voorbereiden en houden van verkiezingen				
Beleidsdoel B: Wederzijdse betrokkenheid bij de besluitvorming en onze kennis over onze lokale samenleving vergroten.	**-**	**-**	**300**	**24%**
01. Het doen van generiek onderzoek				
02. Standaardisering van de aanpak van participatie bij beleidsvorming en -uitvoering				
03. Opstellen en uitvoeren van gebiedsprogramma's				
04. Uitwerking rol dorps- en wijkraden				
05. Het onderhouden en faciliteren van adviesorganen ter ondersteuning van de gemeenteraad				
06. Het bieden van informatie aan inwoners en ondernemers				
07. Het ondersteunen van de Jongerengemeenteraad en Kinderraad				
Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.	**281**	**0%**	**1.233**	**4%**
01. Het deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden				
02. Het onderhouden van de stedenband				
Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.	**0**	**-**	**806**	**3%**
01. Wij zijn bereikbaar via balie, telefoon, internet en sociale media				
02. Wij leveren onze diensten steeds meer digitaal en waar gewenst persoonlijk				
03. Wij staan in contact met onze inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van (maatschappelijke) organisaties volgens een gebiedsgerichte werkwijze				
04. Wij geven waar mogelijk direct en correct antwoord op vragen via alle kanalen				
05. Wij staan voor kwaliteit en handelen meldingen, aanvragen, producten en diensten adequaat en binnen de gestelde termijn af				
Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.	**3.346**	**14%**	**6.893**	**-4%**
01. Het beheren van de Basisregistratie Personen (BRP) en het leveren van producten en diensten vanuit de BRP.				
02. Het beheren van de registers burgerlijke stand.				
03. Het verstrekken van paspoorten, Nederlandse Identiteitskaarten en DigiD's aan Nederlanders woonachtig in het buitenland via de Gemeentebalie Schiphol.				
04. Het centraal inschrijven van vluchtelingen voor het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) en het leveren van een bijdrage aan de landelijke Commissie BRP.				
05. Het actueel houden van de bestaande (Basis)registraties met een geografische component.				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A:
Beleidsdoel B:
Beleidsdoel C: Amstelland-Meerlanden Overleg, Vereniging Nederlandse Gemeenten
Beleidsdoel D:
Beleidsdoel E:

In 2023 waren er twee verkiezingsdagen, op 16 maart voor Provinciale Staten en Waterschap, op 22 november voor de Tweede Kamer

Bestuur, samenleving en publiekscontact

Het borgen van democratische en transparante besluitvorming en excellente dienstverlening aan inwoners, instellingen en ondernemers.
Het gemeentebestuur van Haarlemmermeer bestaat uit de gemeenteraad, de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders. Deze bestuursorganen geven invulling aan de lokale democratie via een transparant en zorgvuldig besluitvormingsproces. Op deze wijze is er voor inwoners sprake van een zichtbare en herkenbare gemeente en daarvoor onderhoudt het bestuur diverse relaties in regionale, nationale en internationale context.

Wij willen een dienstbare, betrouwbare en daadkrachtige overheid zijn met een bestuur dat zichtbaar, herkenbaar en benaderbaar is.

Inwoners, instellingen en ondernemers willen meedenken, meepraten en meebeslissen over zaken die spelen in hun leefomgeving. Een eigentijdse overheid onderkent en waardeert dit en speelt actief op deze behoefte in. Het gemeentebestuur wil daarom de betrokkenheid van inwoners, instellingen en ondernemers vergroten en ruimte geven aan initiatieven uit de samenleving. Ook wil het gemeentebestuur zorgen voor voldoende draagvlak bij het ontwikkelen van beleid én de uitvoering daarvan. Zo versterken wij de lokale betrokkenheid tussen inwoners, instellingen en ondernemers.

Verbonden partijen
Amstelland-Meerlanden Overleg (AM)
Het AM heeft tot doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten (Aalsmeer, Amstelveen, De Ronde Venen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn) te behartigen in onze regio en op die manier bij te dragen aan een evenwichtige ontwikkeling in de regio. Bestuurders vertegenwoordigen de deelregio AM in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en overleggen op het gebied van ruimte, economie, wonen, duurzaamheid, landschap, verkeer en vervoer. Voor financiële informatie en eventuele risico's over de verbonden partij, zie de paragraaf Verbonden Partijen.

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
De Vereniging van Nederlandse Gemeenten zijn de 342 gemeenten samen, ondersteund door de VNG-organisatie. De belangrijkste taken van de VNG zijn het faciliteren en uitvoeren van kennisdeling, belangenbehartiging en dienstverlening. Deze drie pijlers vormen het fundament van devereniging. De gemeenten werken, via de VNG, met elkaar aan maatschappelijke opgaven.

Relevant beleid
- Reglement van Orde gemeenteraad 2019 (2018.0081485)
- Reglement van Orde Auditcommissie (2005.29530)
- Gedragslijn Integriteit Haarlemmermeer (2014.3985)
- Verordening Rekenkamercommissie Haarlemmermeer 2019 (2019.2902675)
- Gedragscode integriteit Burgemeester en Wethouders Haarlemmermeer 2015 (2015.0030997)
- Denk, praat en beslis mee! Plan van Aanpak Participatie (2014.0047217)
- Actualisatie Participatiebeleid en Inspraakverordening 2008 (2008.19950)
- Participatieonderzoek 'Haarlemmermeer Weet raad!' (2017.0063632)
- Werkwijze gemeenteraad bij participatie (2021.0001261)
- Langetermijnvisie Participatiedemocratie (2022.5917133)
- Samenwerkingsafspraken dorps- en wijkraden (2020.3749462)
- Vriendschapsband Haarlemmermeer-Cebu (VHC) (2021.0000421)
- Visie op communicatie van Haarlemmermeer (2012.29134)
- Nota Verbetering Digitale Dienstverlening en IT-innovatie (2017.0021302)
- Verordening gegevensverstrekking Basisregistratie personen gemeente Haarlemmermeer 2019 (2019.0026890)
- Basisregistratie Grootschalige Topografie BGT (2013.0086428)
- Reglement burgerlijke stand 2022 (2021.0001690)
- Belastingvoorstellen 2023 (onder andere Legesverordening 2023) (2022.0001937)
- Visie dienstverlening; makkelijk, betrouwbaar, menselijk en verbonden 2022 (2022.0000375)
- Visie op digitalisering: samen slimmer (7225689)
- Resultaten dienstverlening 2021-2022 en uitvoeringsagenda dienstverlening 2023-2024 (7225727)
- Verordening op het burgerinitiatief (2019.0058037)
- Referendumverordening (2020.4058948)
- Initiatiefvoorstel WWR Langetermijnvisie Participatiedemocratie (2022.5917133)

Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamer).

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Activiteiten

01. Het faciliteren van de bestuursorganen van de gemeente
02. Het faciliteren van de rekenkamer
03. Het voorbereiden en houden van verkiezingen

Toelichting

01. Het faciliteren van de bestuursorganen van de gemeente

Het gemeentebestuur bestaat uit drie bestuursorganen, te weten: de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester.

De gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente en heeft volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rollen om in te vullen. Deze rollen komen terug in de besluitvorming van de raad en zijn tevens de basis voor de neutrale ondersteuning en facilitering door zijn eigen apparaat, de griffie. De griffie is halverwege 2023 uitgebreid met 1,5 fte om beter te kunnen voldoen aan de toename van taken sinds de inrichting van de griffie bij de start van de dualisering in 2002. Tot het najaar van 2023 was er nog sprake van externe inhuur.

De gemeenteraad streeft op diverse manieren transparantie van zijn besluitvorming na. De raadsvoorstellen en raadsbesluiten zijn op de website terug te vinden. Dezelfde openbaarheid geldt voor de raadspleinvergaderingen die ook digitaal te volgen zijn en teruggekeken kunnen worden. Dit geldt ook voor de speciale raadsvergaderingen, die gehouden worden op locatie.

De griffie ondersteunt tevens de burgemeester als voorzitter van de raad.

Het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester worden ondersteund door de ambtelijke organisatie onder leiding van de gemeentesecretaris en zijn directieteam.

02. Het faciliteren van de rekenkamer

De rekenkamer is een instrument van de raad. Zij wil met haar onderzoeken bijdragen aan goed bestuur voor de samenleving van Haarlemmermeer. De rekenkamer maakt voor de gemeenteraad en het college onder andere zichtbaar wat de impact is van het gevoerde beleid en wat er speelt bij inwoners, instellingen en ondernemers. Een klankbordgroep uit de raad ondersteunt de rekenkamer om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de behoefte van de raad. Op 1 januari 2023 is de Wet versterking decentrale

rekenkamers van kracht geworden. Doel daarvan is de positie en daarmee de impact van de lokale rekenkamers te versterken. De verordening van de rekenkamer is aangepast aan deze wetswijziging.

In 2023 publiceerde de rekenkamer een mogelijk toekomstscenario voor het ondernemersklimaat in Haarlemmermeer. Met dit toekomstscenario wilde ze het gesprek tussen raad, college en ondernemers faciliteren over de toekomst van het ondernemerschap in Haarlemmermeer. Ook heeft de rekenkamer een consultatie gedaan onder inwoners en raadsleden naar de staat van de lokale democratie. Daarnaast heeft de rekenkamer getoetst of de aanbevelingen uit eerder verricht onderzoek zijn opgevolgd. In 2023 betrof het onderzoeken naar de urgentieregeling voor woningzoekenden en mobiliteit. Ten slotte doet de rekenkamer elk jaar mee met een vergelijkend onderzoek onder meerdere rekenkamers: dit jaar was het onderwerp klachtenafhandeling. Informatie over de onderzoeken is te vinden op de website van de rekenkamer.

03. Het voorbereiden en houden van verkiezingen
De op 15 maart 2023 gehouden verkiezingen voor de leden van Provinciale Staten en het algemeen bestuur van de twee binnen onze gemeente functionerende Waterschappen zijn correct verlopen. Met opkomstpercentages van respectievelijk 55% en 50% lagen die dicht bij de landelijke cijfers, te weten 53% en bijna 54%. Voor het vaststellen van de uitkomst van deze verkiezingen is voor het eerst centraal geteld. Dit heeft er mede toe geleid dat, ondanks de grote hoeveelheid stemmen vanwege de gecombineerde verkiezingen, de uitslag tijdig kon worden vastgesteld.

Vanwege de val van het kabinet bleef het niet bij deze verkiezingen. Op 22 november 2023 is de verkiezing van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gehouden. Ook deze verkiezing is correct verlopen. Met een opkomstpercentage van 78% lag dit nagenoeg gelijk aan het landelijke cijfer. Vanwege de goede ervaringen met centraal tellen is deze werkwijze ook voor de vaststelling van deze uitslag gevolgd.

Voor een efficiënter proces rondom de organisatie van verkiezingen is overgegaan tot de aanschaf van een nieuw softwareprogramma. Hiervan zal voor het eerst gebruik worden gemaakt bij de organisatie van de verkiezing voor de leden van het Europees Parlement in 2024.

Beleidsdoel B: Wederzijdse betrokkenheid bij de besluitvorming en onze kennis over onze lokale samenleving vergroten.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Wij blijven onze inwoners, instellingen en ondernemers intensief betrekken bij beleidsontwikkeling en uitvoeringsplannen. Wij geven participatie een structurele rol en hanteren een makkelijk herkenbare aanpak door een aantal vaste instrumenten, vragen en standaardstappen te gebruiken bij nieuwe initiatieven.

Wij sluiten de manier waarop wij doelgroepen betrekken aan bij hun behoefte en maken daarom gebruik van diverse digitale en offline instrumenten, waaronder het e-platform Open Stad. Om transparant en open te zijn over deze aanpak, actualiseren wij ons participatiebeleid.

Wij werken gebiedsgericht. Wij zorgen voor de verbinding tussen diverse opgaven in een gebied en voor een continu gesprek tussen gemeentebestuur en inwoners, instellingen en ondernemers om te weten wat er leeft, welke ontwikkelingen wij verwachten op lange termijn in het gebied (gebiedsprogrammering). Wij anticiperen daarop door prioriteiten te stellen en acties te bepalen. Dat doen wij met de inwoners, instellingen en ondernemers in het gebied. Onze kennis van en interactie met het gebied versterken wij door informatiemarkten en door een actief netwerk te onderhouden.

Activiteiten

01. Het doen van generiek onderzoek
02. Standaardisering van de aanpak van participatie bij beleidsvorming en -uitvoering
03. Opstellen en uitvoeren van gebiedsprogramma's
04. Uitwerking rol dorps- en wijkraden
05. Het onderhouden en faciliteren van adviesorganen ter ondersteuning van de gemeenteraad
06. Het bieden van informatie aan inwoners en ondernemers
07. Het ondersteunen van de Jongerengemeenteraad en Kinderraad

Toelichting

01. Het doen van generiek onderzoek
Gemeente Haarlemmermeer is dynamisch en divers. Kennis van de verschillende gebieden en de ontwikkeling van onze bevolking zijn cruciaal om beleid op maat te kunnen ontwikkelen. Om het onderzoek zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten, werken wij met een

onderzoeksprogramma. Wij bouwen gestaag aan een lokale kennisinfrastructuur en een accuraat gegevensbeheer. Zo zorgen wij ervoor dat ons beleid toegerust is op veranderingen in leefsituatie, wensen en behoeften van onze inwoners, instellingen en ondernemers. De te onderzoeken onderwerpen worden vastgesteld op basis van de accenten en prioriteiten van het coalitieakkoord.

Het Onderzoek en Strategieprogramma 2022-2026 is vastgesteld. De volgende onderzoeken hieruit zijn dit jaar afgerond (zie ook: https:/onderzoek.haarlemmermeergemeente.nl):

- Onderzoek naar Jongeren met een beperking
- Kijk op de Wijk 6: Onderzoek naar de identiteit(en) van Haarlemmermeer (publicatie eerste kwartaal 2024)
- Bevolkingsprognose
- Monitor Brede Welvaart

02. Standaardisering van de aanpak van participatie bij beleidsvorming en -uitvoering
Bij beleidsontwikkeling en uitvoering maakten wij ook afgelopen jaar gebruik van de kennis en ervaring van onze inwoners, instellingen en ondernemers. Wij gebruiken hiervoor meer en meer een herkenbare aanpak door een aantal vaste vragen en standaardstappen te hanteren. In verschillende projecten hebben we door inzet van uiteenlopende instrumenten ervoor gezorgd dat we luisteren naar een diversiteit aan geluiden, zoals enquêtes, dialoogsessies en informatieavonden. Twee keer hebben we de gemeenteraad voorgesteld om gebruik te maken van de 'Werkwijze gemeenteraad bij participatie' om vooraf kaders te stellen aan participatie, bij de kanaalstrategie en bij wind op land.

03. Opstellen en uitvoeren van gebiedsprogramma's
In het afgelopen jaar hebben wij samen met inwoners, instellingen en ondernemers per gebied op basis van het gebiedsprogramma prioriteiten en concrete acties voor de korte termijn in een gebiedsagenda opgenomen. De voorgenomen acties zijn vastgelegd in een digitaal gebiedsprogramma. Wij zijn met deze acties aan de slag gegaan in samenwerking met inwoners, instellingen en ondernemers en bespreken de voortgang in gebiedsoverleggen. Deze integrale aanpak en prioritering door te werken met een agenda zorgt voor meer duidelijkheid bij alle betrokken partijen.

04. Uitwerking rol dorps- en wijkraden
Wij zijn continu in gesprek met de dorps- en wijkraden over de rollen en participatieve democratie bij beleidsontwikkeling en plannen voor uitvoering. Wij hebben de samenwerkingsafspraken met de dorps- en wijkraden geëvalueerd en zo nodig aangepast. Op deze manier blijven we in gesprek over inhoudelijke onderwerpen én wijze van samenwerken. Afspraken gaan over de onderwerpen waarover dorps- en wijkraden en bestuur samen komen tot beleidsontwikkeling en plannen voor uitvoering. Daarbij gaat het ook over de mate van beïnvloeding en de rolverdeling. De dorps- en wijkraden zijn ook met de gemeenteraad in gesprek over de langetermijnvisie op de participatiedemocratie. De gemeenteraad heeft in dat kader in 2022 het Initiatiefvoorstel WWR Langetermijnvisie Participatiedemocratie vastgesteld. Op basis van dit besluit bezoekt de gemeenteraad meerdere keren per jaar een gebied in Haarlemmermeer. Wij ondersteunen de gemeenteraad bij de voorbereiding en uitvoering van de gebiedsraadsessies, die inmiddels hebben plaatsgevonden in Nieuw-Vennep, Haarlemmermeer West en Hoofddorp.

05. Het onderhouden en faciliteren van adviesorganen ter ondersteuning van de gemeenteraad
De gemeenteraad bestaat uit 39 leden, die zich verenigd hebben in dertien fracties. Drie raadsleden hebben tijdelijk verlof opgenomen, en zijn vervangen door evenzoveel tijdelijke raadsleden van de betreffende kieslijst. Twee raadsleden hebben hun zetel ter beschikking gesteld en zijn opgevolgd door de eerste opvolger van de betreffende kieslijst die de benoeming aanvaardde.

De gemeenteraad kent een aantal structurele commissies en werkgroepen, die allen tot doel hebben het functioneren van, en de besluitvorming door de raad te ondersteunen, te faciliteren of voor te bereiden. Dit zijn het Presidium, het Seniorenconvent, de Auditcommissie, de werkgroep Werkwijzen Raad, de werkgroep Communicatie, de werkgroep AM-MRA (de deelname aan het MRA-raadsledenplatform en de MRA-raadstafel), de werkgroep Bereikbaarheid Bollenstreek, de werkgroep Nieuwbouw Raadhuis, de klankbordgroep Rekenkamer, de Commissie van Wijzen, de werkgroep Ombuigingen, de werkgroep Opening Politiek Jaar, de werkgeverscommissies van de griffier en de burgemeester, en de werkgroep Programma Zorg en Werk. De griffie ondersteunt deze en overige activiteiten van de gemeenteraad (zoals de externe Referendumcommissie) en bewaakt de wettelijke en lokale kaders waarbinnen de raad wordt geacht te functioneren. De gemeenteraad heeft trainingen kunnen volgen over gemeentefinanciën, het agendasysteem iBabs en

wijzigingen Wet gemeenschappelijke regelingen. Alle stukken die bij de raadspleinvergaderingen horen, zijn openbaar en digitaal toegankelijk.

De gemeenteraad vergadert binnen het raadsplein-model van Haarlemmermeer. Er hebben 32 raadspleinen plaatsgevonden, waarvan er 22 plenair waren, drie bijzondere raadspleinen op locatie waren, en het restant uit sessie-avonden bestond. Tijdens deze raadspleinen hebben er 77 sessies plaatsgevonden, vier hoorzittingen en vijf plenaire raadsdebatten, zijn er 79 moties ingediend, evenals 40 amendementen. Daarnaast zijn er twee regionale raadsbijeenkomsten bezocht inzake de Veiligheidsregio Kennemerland, en is een regionale raden bijeenkomst georganiseerd in samenwerking met de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland over bereikbaarheid.

De openbare raadspleinvergaderingen van de gemeenteraad zijn via webcasting/livestreaming uitgezonden op internet. De website van de gemeenteraad heeft in totaal (webcasting, verkiezingen, koppenbord, nieuws, iBabs, et cetera) ongeveer 13.000 unieke bezoekers gekend. Een aantal activiteiten is weer opgepakt, of nieuw vormgegeven: Ervaar de Raad. Raadslid in de Klas, en het 16e Haarlemmermeers Scholieren Debattoernooi (met vijf deelnemende scholen). Ook is een speeddate georganiseerd ten behoeve van, en in samenwerking met de Belangengroep Gehandicapten Haarlemmermeer (BGH).

06. Het bieden van informatie aan inwoners en ondernemers
Wij zorgden er door tijdige en toegankelijke communicatie voor dat inwoners en ondernemers op de hoogte en betrokken waren. Via diverse participatietrajecten, waaronder ook een aantal trajecten met Open Stad, konden inwoners en ondernemers meedenken en hun mening geven. Door het project Betere Brieven hebben wij de teksten van onze brieven verder verbeterd.

07. Het ondersteunen van de Jongerengemeenteraad en Kinderraad
De Jongerengemeenteraad wordt door de griffie ondersteund bij het organiseren van zijn vergaderingen en zijn contacten met de gemeenteraad. De inhoudelijke en overige ondersteuning wordt geleverd door de ambtelijke organisatie en de onafhankelijke begeleider. De Jongerengemeenteraad heeft in totaal acht maal vergaderd, en telde aan het einde van het jaar in totaal twaalf leden. De Dag van de Kinderraad kon helaas niet doorgaan in verband met de doorwerking van corona in de planning van de lesprogramma's van de scholen. Desalniettemin is er wel een kinderburgemeester benoemd. Tevens is op 22 juni het eerste Kindervragenuur in de raadzaal georganiseerd, met groep 8 van de Montessorischool uit Floriande.

Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Haarlemmermeer richt de ogen en oren op de regio en het nationale speelveld. Dit om de belangen van haar inwoners, instellingen en ondernemers te behartigen en waar nodig een bijdrage te leveren aan bovenlokale vraagstukken. Daarbij werken wij op onze primaire gemeentelijke taken steeds vaker samen met partijen en partners. Dit doen wij onder andere op de pijlers: economie, ruimte en sociaal.

Het gemeentebestuur wil voor inwoners, instellingen en ondernemers een gezaghebbende positie innemen in het publieke en bestuurlijke debat. Dat betekent een herkenbaar geluid, aansprekend verhaal én ontvankelijk zijn voor signalen van anderen. Met dat laatste verrijken wij het beleid en de uitvoering en daartoe zetten wij communicatie in als strategisch instrument.

Activiteiten
01. Het deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden
02. Het onderhouden van de stedenband

Toelichting
01. Het deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden
Haarlemmermeer ziet het belang van samenwerking om haar doelen te kunnen realiseren. Het bestuurlijk vertegenwoordigd zijn in samenwerkingsverbanden is een voorwaarde om de inbreng van Haarlemmermeer in de regio te waarborgen. Een goede afstemming tussen de agenda's, de ambities, de samenwerkingsverbanden en de posities die wij willen en kunnen vervullen, is daarom van belang. Zo kunnen wij de effectiviteit van onze inzet verhogen. Wij blijven actief in het Amstelland Meerlanden (AM)-overleg, de Vervoerregio Amsterdam, de Metropoolregio Amsterdam

(MRA), het G40-stedennetwerk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

2. Het onderhouden van de stedenband
Sinds 1992 heeft gemeente Haarlemmermeer een vriendschapsband met Cebu-City op de Filipijnen. Deze wordt, in opdracht van de gemeenteraad, vormgegeven door de Stichting Vriendschapsband Haarlemmermeer-Cebu. De belangrijkste doelstellingen zijn het uitwisselen van kennis en ervaring, het concreet ondersteunen bij maatschappelijke projecten in Cebu onder regie van lokale organisaties, het kweken van interesse voor elkaars cultuur en het bevorderen van contacten tussen scholen, ondernemers en lokale overheden. Het is de opdracht aan de stichting om de inwoners van Haarlemmermeer te informeren over de activiteiten. Dit gebeurt met regelmaat in de lokale krant en via de gemeentelijke nieuwskanalen. Dit beleid, Vriendschapsband Haarlemmermeer-Cebu, is door de raad opnieuw vastgesteld voor de periode 2021-2024.

Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Wij willen een betrouwbare, dienstbare en daadkrachtige overheid zijn. Waar mogelijk bieden wij maatwerk-dienstverlening aan de doelgroepen die dat nodig hebben. De gemeente is via meerdere kanalen bereikbaar. Het is onze ambitie slimmer en meer digitaal te werken. De ontwikkeling naar een 'digitale overheid' is niet vrijblijvend. Op landelijk niveau zijn hierover bestuurlijke afspraken gemaakt. Ook landelijke wet- en regelgeving, technologische innovaties en de hoge verwachtingen van inwoners maken digitalisering steeds belangrijker. Het blijft belangrijk de menselijke maat vast te houden. Uitgangspunt is dat dienstverlening persoonlijk en relevant is. Inwoners, instellingen en ondernemers zijn de ogen en oren van onze gemeente. Wij gebruiken hun vragen, suggesties of klachten bij de afwegingen in het kader van onze bereikbaarheid en dienstverlening.

Vanuit de uitvoeringsagenda dienstverlening is een uitvoeringsplan opgesteld voor integratie klantcontactkanalen, naar kanaalvoorkeuren van inwoners en ondernemers. In het kader van het thema 'gebruiksvriendelijke dienstverlening' hebben wij de toegankelijkheid van sites en e-formulieren verbeterd. Verder vond een congres 'Menselijke Maat' plaats en vonden er dialooggesprekken plaats over de wijze waarop de gemeente samen met andere organisaties de menselijke maat kunnen organiseren.

Tabel 9

Omschrijving	Eenheid	Metingen 2021	Metingen 2022	Prognose 2023	Metingen 2023
Transacties balie	Aantal	61.900	66.000	90.000	68.100
Telefoon callcenter (0900-1852)	Aantal	133.400	120.000	120.000	96.000
Bereikbaarheid (binnen kantoortijden)	Percentage	91,1%	90,5%	95,0%	95,0%
Bezoeken website	Aantal	913.000	867.000	907.500	939.000
Webcare					
WhatsApp	Aantal	0	16.000	18.000	20.000
X (voorheen Twitter)	Aantal	14.200	9.900	10.000	14.000
Facebook	Aantal	12.600	8.700	8.500	9.000

Activiteiten
01. Wij zijn bereikbaar via balie, telefoon, internet en sociale media
02. Wij leveren onze diensten steeds meer digitaal en waar gewenst persoonlijk
03. Wij staan in contact met onze inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van (maatschappelijke) organisaties volgens een gebiedsgerichte werkwijze
04. Wij geven waar mogelijk direct en correct antwoord op vragen via alle kanalen
05. Wij staan voor kwaliteit en handelen meldingen, aanvragen, producten en diensten adequaat en binnen de gestelde termijn af

Toelichting
01. Wij zijn bereikbaar via balie, telefoon, internet en sociale media
Wij ontwikkelen en leveren goede dienstverlening die aansluit bij de behoefte van onze inwoners, instellingen en ondernemers. Wij doen dit aan de hand van onze serviceprincipes: makkelijk, betrouwbaar, menselijk en verbonden.

Wij streven ernaar een laagdrempelige en toegankelijke gemeente te zijn. Het blijft belangrijk de menselijke maat vast te houden. Klanttevredenheid staat voorop en wij zorgen voor een goede balans tussen digitalisering en persoonlijk contact. Persoonlijk contact tussen de gemeente en de inwoners, instellingen en ondernemers is en blijft essentieel. Ook streven wij naar een eenvoudige en snelle vindbaarheid op internet en een toereikende bereikbaarheid voor telefonie.

Met geautomatiseerde analyses monitoren en verbeteren wij onze website op toegankelijkheid, zoekoptimalisatie, taalniveau en klantreis. Wij hebben de resultaten van gebruikersonderzoeken doorgevoerd naar verbeterde producten en diensten op de gemeentelijke website. Wij hebben de websites die onder verantwoordelijkheid van de gemeente vallen, globaal getoetst op de beleidskaders privacy, security, toegankelijkheid, archivering en beheer en beleid met uitgangspunten opgesteld. Voor het maken van toegankelijke video's hebben we een applicatie gevonden. Met ingang van dit jaar heeft Cocensus, als verbonden partij voor de inning van de gemeentelijke belastingen, de directe behandeling van telefonische vragen over de gemeentelijke heffingen op zich genomen.

02. Wij leveren onze diensten steeds meer digitaal en waar gewenst persoonlijk
Wij werken verder aan de projecten en initiatieven vanuit het in 2018 gestarte programma Digitale dienstverlening. Echter, persoonlijke dienstverlening aan de balies blijft altijd mogelijk. Voor specifieke doelgroepen die niet in staat zijn naar het gemeentekantoor of servicecentrum te komen zoeken wij een passende oplossing. Enkele voorbeelden van verbeterde digitale dienstverlening:
- wij hebben de sites van Haarlemmermeer in het landelijk dashboard Digitoegankelijk van de Rijksoverheid inzichtelijk gemaakt;
- wij verbeteren aan de hand van gebruikersonderzoek en data analyses de klantervaring. Dit gaat onder meer om vindbaarheid en gebruik bij de energietoeslag en het ondernemersplein;
- wij maken nieuwe gedigitaliseerde kaartinformatie zoals een overzicht van al onze stembureaus en welke toegankelijk zijn, en proces voortgezet voor het borgen van kwaliteit data;
- voor ons Meldingen Openbare Buitenruimte proces zijn er verbeteringen toegepast op zowel het Eformulier (verbeteren van de taal in de categorie tegels) als voor het interne proces op communicatieonderdelen als brieven;
- wij voldoen aan de Europese Verordening Single Digital Gateway Annex I en monitoren de landelijke afspraken met de VNG over ontwikkelen met de leveranciers voor Burgerzaken en Vergunningen voor Annex II.

03. Wij staan in contact met onze inwoners, instellingen en ondernemers volgens een gebiedsgerichte werkwijze
Gebiedsmanagers zorgen in de zes gebieden van onze gemeente voor verbinding tussen thema's die spelen in een gebied zowel bij inwoners, instellingen en ondernemers als binnen de gemeentelijk organisatie. Die samenhang is zichtbaar gemaakt met de externe gesprekspartners in het (digitale) gebiedsprogramma. Dat is vertaald in de gebiedsagenda waarvan de uitvoering regelmatig met de externe gesprekspartners wordt doorgenomen en zo nodig bijgesteld. Bij participatieplannen beantwoorden we een aantal vaste vragen en nemen we vaste stappen om te komen tot een participatieproces bij een voornemen of plan. Daarmee is de aanpak standaard en de uitkomst maatwerk per plan. Deze aanpak zetten we ook door in de keuze van instrumenten voor participatie. Ook dit jaar hebben wij informatiemarkten gehouden, sturen we dorps- en wijkraden algemene nieuwsbrieven en zijn er nieuwsbrieven vanuit projecten, hebben we met enquêtes grotere groepen betrokken en via fysieke bijeenkomsten inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties in directer contact gesproken. Voor diverse complexe projecten, zoals Stadscentrum Hoofddorp, Weg om de Zuid, maar ook kleinere opgaven zoals snelfietsroute De Hoek hebben

omgevingsmanagers gezorgd voor verbinding en contact met onze inwoners, ondernemers en (maatschappelijke organisaties).

04. Wij geven waar mogelijk direct en correct antwoord op vragen via alle kanalen
In onze dienstverlening werken wij steeds meer met digitale selfservice, op maat gesneden informatie op onze website en persoonlijk contact via telefonie, WhatsApp, sociale media en de balie. Wij stimuleren het gebruik van de digitale selfservice en de informatie op onze website. Wij zetten bij telefonie, Whatsapp en sociale media zoveel mogelijk in op een directe eerstelijns beantwoording. De informatie en berichten op de onlinemogelijkheden, de correspondentie met inwoners, instellingen en ondernemers en de communicatie via de loketten, worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

05. Wij staan voor kwaliteit en handelen meldingen, aanvragen, producten en diensten adequaat en binnen de gestelde termijn af
Wij leveren, binnen de wettelijke kaders en ons beleid, het gevraagde product of dienst. Herkenbaar daarbij is oog voor de menselijke maat, duidelijke taal en heldere communicatie.

Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Wij gaan door op de ingeslagen weg met het verminderen van administratieve lasten voor inwoners, instellingen en ondernemers. Een voorbeeld van een vereenvoudigd proces is de mogelijkheid voor ouders om online toestemming te geven voor de aanvraag van een reisdocument voor een minderjarig kind. Maar ook een geboorteaangifte kan digitaal worden gedaan.

Een wijziging die dit jaar is doorgevoerd is dat de klant aan de balie door het scannen van een QR-code eveneens toestemming kan geven voor de aanvraag van een reisdocument voor een minderjarig kind. Deze mogelijkheid is eveneens gecreëerd voor het eenvoudig melden van een vermissing van het rijbewijs bij de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW). Dit in aanvulling op de al bestaande mogelijkheid om digitaal vanuit huis de melding te doen.

De Basisregistratie Personen (BRP) is dé basisregistratie voor persoonsgegevens. Van iedere levensloop registreren wij administratief de belangrijkste aspecten, zoals geboorte, gezag, verhuizing, vertrek naar het buitenland, huwelijk en overlijden. De BRP vormt de basis voor afgifte van reisdocumenten, rijbewijzen, verklaringen en uittreksels, alsmede voor de stempas bij verkiezingen. Data uit de BRP wordt verplicht gebruikt binnen de gehele overheid. Wij zorgen ervoor dat de BRP actueel is. Hierbij werken wij samen met overheidsdiensten, afnemers en ketenpartners.

Om de dienstverlening van de gemeente te verbeteren, efficiënter te werken en beter onderbouwde beleidskeuzes te maken, ontsluiten wij informatie met een geografische component over de Haarlemmermeerse woon-, werk-, en leefomgeving op digitale kaarten. Door het verzamelen, beheren en ontsluiten van hoogwaardige en betrouwbare informatie met behulp van moderne technieken ondersteunen en bevorderen wij de interactie met en de transparantie voor inwoners en belanghebbenden.

Ook werken wij aan de (digitale) randvoorwaarden voor de invoering van de Omgevingswet. In de Omgevingswet worden de regels voor ruimtelijke projecten gebundeld en vereenvoudigd, zoals bestaande wetten op het gebied van bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Om de geboden beleidsvrijheid weloverwogen en juridisch onderbouwd te benutten, zijn goede gegevens nodig. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) moet de juiste informatie gaan leveren aan gemeenten, provincies, Rijk en waterschappen. Het stelsel van (geografische) basisregistraties is één van de bronnen voor het DSO.

Activiteiten

01. Het beheren van de Basisregistratie Personen (BRP) en het leveren van producten en diensten vanuit de BRP.
02. Het beheren van de registers burgerlijke stand.
03. Het verstrekken van paspoorten, Nederlandse Identiteitskaarten en DigiD's aan Nederlanders woonachtig in het buitenland via de Gemeentebalie Schiphol.
04. Het centraal inschrijven van vluchtelingen voor het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) en het leveren van een bijdrage aan de landelijke Commissie BRP.
05. Het actueel houden van de bestaande (Basis)registraties met een geografische component.

Toelichting

01. Het beheren van de BRP en het leveren van producten en diensten vanuit de BRP
Wij zorgen dat de BRP actueel en betrouwbaar is en aan de wettelijke eisen voldoet. Bij gerede twijfel aan de juistheid van de gegevens in de BRP, bijvoorbeeld uit eigen waarneming of op basis van een signaal van een afnemer, verrichten wij een basisonderzoek. Indien noodzakelijk volgt, al dan niet in samenwerking met ketenpartners, een verder onderzoek in het kader van fraudebestrijding. Door het (intern) opleiden van een aantal medewerkers hebben wij hiervoor de slagkracht vergroot. Wij blijven onderzoek doen naar verbetering van de BRP en de uitbreiding van de digitale dienstverlening. Hierbij zoeken wij, zoveel mogelijk, aansluiting bij landelijke ontwikkelingen, innovaties en successen. Dit jaar zijn intern diverse modules geactiveerd in de programmatuur die de BRP verzorgt. Hiermee kan sneller en efficiënter de gewenste informatie uit de BRP gehaald worden.

02. Het beheren van de registers burgerlijke stand
Wij zijn belast met het opmaken van akten van geboorte (erkenning en naamkeuze), huwelijk en overlijden en het toevoegen van latere vermeldingen aan akten, zoals bijvoorbeeld beschikkingen van echtscheiding, naamswijziging of adoptie. Wij zorgen voor de toegankelijkheid van de gegevens door middel van verstrekken van uittreksels en afschriften. Akten van de burgerlijke stand vormen de basis van de gegevens in de BRP. Wij voltrekken huwelijken en partnerschapsregistraties en hebben de regie over alle zaken die te maken hebben met huwelijken en partnerschapsregistraties.

3. Het verstrekken van paspoorten, Nederlandse Identiteitskaarten en DigiD's aan Nederlanders woonachtig in het buitenland via de Gemeentebalie Schiphol
De Gemeentebalie Schiphol richt zich op de uitgifte van paspoorten, Nederlandse identiteitskaarten en DigiD's aan Nederlanders woonachtig in het buitenland (niet ingezetenen). De kosten van de Gemeentebalie Schiphol worden gedragen door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ). Deze afspraak is vastgelegd in een convenant. Vanaf 1 januari 2023 geldt een nieuw convenant voor onbeperkte duur. Hiermee hebben de ministeries van BZK en BZ een signaal afgegeven van het belang dat zij hechten aan deze dienstverlening op deze specifieke locatie.

4. Het centraal inschrijven van vluchtelingen voor het Centraal Orgaan Asielzoekers en het leveren van een bijdrage aan de landelijke Commissie BRP
Wij hebben als gemeente Haarlemmermeer twee procesovereenkomsten met het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) en de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND). Het eerste proces kent een zelfstandige procedure omtrent het inschrijven van uitgenodigde vluchtelingen. Het tweede proces betreft de inschrijving van vluchtelingen die in asielzoekerscentra verblijven. Deze heeft vorm gekregen in een zogenaamde BRP-straatcommissie. In Nederland zijn vijf gemeenten, waaronder de onze, hierop ingericht. Deze afspraken hebben wij gecontinueerd.

5. Het actueel houden van de bestaande basisregistraties met een geografische component
Wij hebben informatie met een geografische component gecentraliseerd en op eenduidige wijze ingewonnen en hebben deze voor meerdere toepassingen gebruikt. Wij hebben de reeds bestaande basisregistraties met een geografische component actueel gehouden op een technisch veilige manier. Voorbeelden hiervan zijn de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT), de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Ondergrond (BRO). De BGT is de gedetailleerde digitale kaart van Nederland, waarin onder andere gebouwen, wegen, water, spoorlijnen en groen eenduidig zijn vastgelegd. De BAG omvat gegevens over alle gebouwen en adressen in Nederland. De BRO is de basisadministratie voor gegevens over de ondergrond en de daarin aanwezige hulpbronnen, die gefaseerd wordt ingevoerd.

Zowel voor de BAG, de BGT als voor de BRO hebben wij op basis van de audit systematiek ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) controles uitgevoerd. Door deze eenduidige en gecombineerde systematiek waarborgen wij de informatieveiligheid en privacy van burgers. Hieruit bleek dat al onze basisregistraties met een geografische component over het jaar 2022 voldoen aan de minimaal te behalen scores. Wij hebben de raad hierover geïnformeerd in een brief op 26 april 2023 (X.2023.02148).

Tabel 10 Kwaliteit basisregistraties

Basisregistratie	Minimaal te behalen score	Behaalde score in 2022
Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)	75%	89%
Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)	75%	87%
Basisregistratie Ondergrond (BRO)	60%	100%

Specificatie behorend bij de jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Tabel 11

Er kunnen afrondingsverschillen optreden. (bedragen × € 1.000; min = nadeel)		Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
Bestuur, samenleving en publiekscontact		**2023**	**2023**	**2023**	
Het borgen van democratische en transparante besluitvorming en excellente dienstverlening aan inwoners, instellingen en ondernemers.	Baten	1.891	3.260	3.741	481
	Lasten	14.620	17.308	17.611	-303
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-12.729**	**-14.048**	**-13.870**	**178**
Reservemutaties	Onttrekking	-	-	-	-
	Storting	-	-	-	-
Resultaat (Saldo +O-S)	**Saldo**	**-12.729**	**-14.048**	**-13.870**	**178**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamer).	Baten	0	44	114	70
	Lasten	7.002	8.174	8.379	-205
	Saldo	**-7.002**	**-8.130**	**-8.265**	**-135**
Beleidsdoel B: Wederzijdse betrokkenheid bij de besluitvorming en onze kennis over onze lokale samenleving vergroten.	Baten	0	0	0	0
	Lasten	394	394	300	94
	Saldo	**-394**	**-394**	**-300**	**94**
Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.	Baten	152	281	281	0
	Lasten	1.199	1.283	1.233	50
	Saldo	**-1.047**	**-1.002**	**-952**	**50**
Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.	Baten	0	0	0	0
	Lasten	1.122	829	806	23
	Saldo	**-1.122**	**-829**	**-806**	**24**
Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.	Baten	1.739	2.936	3.346	410
	Lasten	4.903	6.628	6.893	-266
	Saldo	**-3.164**	**-3.692**	**-3.547**	**145**

Toelichting gewijzigde begroting 2023 - jaarrekening 2023

Beleidsdoel A

Tabel 12

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
Overig	70
Totaal Baten	**70**
Lasten	
1. Voorziening pensioenenverplichting wethouders	-333
Overig	128
Totaal Lasten	**-205**

Lasten

1. Wegens indexatie van de pensioenen van wethouders is een hogere storting gedaan in de voorziening pensioenverplichting wethouders om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.

Beleidsdoel B

Tabel 13

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Lasten	
Overig	94
Totaal Lasten	**94**

Beleidsdoel C

Tabel 14

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten	
Overig	0
Totaal Baten	**0**

Lasten	
Overig	50
Totaal Lasten	**50**

Beleidsdoel D

Tabel 15

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten	
Overig	0
Totaal Baten	**0**

Lasten	
Overig	23
Totaal Lasten	**23**

Beleidsdoel E

Tabel 16

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten	
1. Documenten	222
2. Gemeentebalie Schiphol	159
3. Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)	74
Overig	-45
Totaal Baten	**410**

Lasten

1. Gemeentebalie Schiphol	-159
2. Centraal Orgaan opvang asielzoeker (COA)	-75
Overig	-32
Totaal Lasten	**-266**

Baten

1. De hogere baten worden veroorzaakt door een toename in het aantal aanvragen voor zowel rijbewijzen als reisdocumenten. Voor rijbewijzen is vooral een stijging zichtbaar in het aantal aanvragen dat rechtstreeks via de gemeente wordt ingediend in plaats van via de RDW. Bij reisdocumenten is met name een toename te zien in de aanvragen voor paspoorten voor minderjarigen.
2. De hogere baten worden veroorzaakt doordat er meer aanvragen voor reisdocumenten zijn gedaan dan begroot. Hiertegenover staan ook hogere lasten.
3. De hogere baten worden veroorzaakt doordat er nieuwe financiële afspraken zijn gemaakt voor de vergoeding van werkzaamheden voor uitgenodigde vluchtelingen. Daarnaast zijn er meer inschrijvingen ontvangen. Hiertegenover staan ook hogere lasten.

Lasten

1. Zie voor de toelichting op de hogere lasten Gemeentebalie Schiphol de toelichting opgenomen bij de baten.
2. Zie voor de toelichting op de hogere lasten COA de toelichting opgenomen bij de baten.

Veiligheid

Portefeuillehouder: Van der Meij, Schuurmans-Wijdeven

lasten in €	43.724
% totale realisatie lasten	8,0%
baten in €	26.775
% totale realisatie baten	4,8%

Maatschappelijk doel:
Inwoners, bezoekers en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.

(bedragen × € 1.000)	Rekening 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting	Rekening 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting
Beleidsdoel A: Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer.	**1.178**	**15%**	**4.186**	**3%**
01. Vergroten weerbaarheid jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs				
02. Versterken digitale veiligheid				
03. Waarborgen zorg en veiligheid van kwetsbare personen				
04. Aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit				
05. Tegengaan van polarisatie, radicalisering en extremisme				
Beleidsdoel B: Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.	**25.596**	**-4%**	**39.538**	**2%**
01. Het voorkomen van brand				
02. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling VRK				
03. Uitvoeren van inspecties op de brandveiligheidsvoorschriften				
04. Goede voorbereiding op crisis en incidenten				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Beleidsdoel B: Veiligheidsregio Kennemerland (VRK), Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Campagne 'Met elkaar overweg'

Veiligheid

Haarlemmermeer is een veilige gemeente en dat moet zo blijven.
Het is belangrijk dat iedereen in Haarlemmermeer veilig kan wonen, verblijven, werken en ondernemen, en zich bovendien veilig voelt. In het Integraal Veiligheidsplan Haarlemmermeer 2023-2026 (IVP) zijn de raadsprioriteiten voor 'sociale veiligheid' vastgesteld. Dit zijn:

- vergroten weerbaarheid jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs;
- versterken digitale veiligheid;
- waarborgen zorg en veiligheid van kwetsbare personen;
- aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit;
- tegengaan van polarisatie, radicalisering en extremisme.

Het IVP is geconcretiseerd in het Uitvoeringsprogramma veiligheid 2023-2024 (UP). In het UP staan de uit te voeren activiteiten, de betrokken partijen en de planning. Tevens zijn een aantal indicatoren met metingen 2018-2022 en streefwaarden 2023-2024 opgenomen. Deze indicatoren werken aanvullend ten opzichte van onderstaande verplichte indicatoren uit het BBV.

Het beleid en de taken rond 'fysieke veiligheid' zijn niet opgenomen in het IVP. Het bestuur van de Veiligheidsregio Kennemerland heeft dat in haar regionale beleidsplan vastgesteld. Zie hierna onder verbonden partijen.

Tabel 17

				Metingen			
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2020	2021	2022	2023
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	12	10	10	n/b
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	3,2	3,1	3,8	5,4
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	3,3	3,7	3,5	3,5
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	2,8	1,6	1,9	1,0
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	5,7	6,6	5,7	5,9

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

In de Wet veiligheidsregio's (Wvr) en de daarop gebaseerde regelingen zijn onder andere eisen gesteld voor de brandweer, de organisatie en taken van de veiligheidsregio's en de crisisorganisatie. De VRK levert een bijdrage door het verzekeren van doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De actualisatie van het risicoprofiel en beleidsplan heeft plaatsgevonden in 2023. In het beleidsplan heeft de VRK de strategische ambities en doelen voor de komende vier jaar vastgesteld:

- Flexibele organisatie
- Interregionale samenwerking en samenwerking met (crisis)partners
- Informatie gestuurd werken
- Maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht
- Kwalitatieve borging vakbekwaamheid crisisorganisatie.

Per doelstelling zijn concrete resultaten geformuleerd die in de programmabegroting van de VRK terugkomen. Bij de beleidsdoelen A en B volgt een nadere toelichting.

De Wet gemeenschappelijke regelingen is in 2022 vernieuwd met als doel de gemeenteraden meer grip op regelingen te geven. Alle gemeenschappelijke regelingen dienen daartoe in juli 2024 geactualiseerd te zijn. In 2023 hebben de gemeenteraden die in de Veiligheidsregio samenwerken een intensief traject doorlopen om hun positionering ten opzichte van de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) te bepalen. Vanuit de deelnemende raden hebben de griffies dit raadsproces voor de VRK vormgegeven door middel van een gespreksnotitie ten behoeve van de kaderstelling en door het organiseren van regionale bijeenkomsten.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Zie verbonden partijen in Programma kwaliteit fysieke omgeving.

Relevant beleid

- Prioritering Integraal Veiligheidsplan Haarlemmermeer 2023-2026 (2022.0002554)
- Algemene Plaatselijke Verordening 2021 (10207950)
- Uitvoeringsprogramma veiligheid 2023 - 2024 Haarlemmermeer (7735819)
- Aanpak radicalisering (2016.0050592)
- Beleidsregel Wet Bibob Haarlemmermeer 2023 (2022.0002455)
- Damoclesbeleid gemeente Haarlemmermeer 2023 (10209970)
- Regionaal Risicoprofiel Kennemerland 2023 en het Regionaal Beleidsplan Crisisbeheersing Kennemerland 2023-2026 (7502293)
- Dekkingsplan Brandweer Kennemerland 2023-2026) (7502302)

Beleidsdoel A: Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Onder dit beleidsdoel valt de aanpak van de 'sociale veiligheid'. Wij hebben de activiteiten uit het Uitvoeringsplan uitgevoerd. We hebben ingezet op de weerbaarheid van onze jongeren, de zorg en veiligheid voor kwetsbare personen en het versterken van de digitale veiligheid in onze gemeente. We hebben verder geïnvesteerd in de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit op Schiphol en daarbuiten. Ook hebben we ingezet om de problematiek met betrekking tot polarisatie, extremisme en radicalisering in onze gemeente klein en beheersbaar te houden.

Activiteiten

01. Vergroten weerbaarheid jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs
02. Versterken digitale veiligheid
03. Waarborgen zorg en veiligheid van kwetsbare personen
04. Aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit
05. Tegengaan van polarisatie, radicalisering en extremisme

Toelichting

01. Vergroten weerbaarheid jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs

In 2023 hebben we verschillende activiteiten uitgevoerd om de weerbaarheid van jongeren te vergroten. In de eerste plaats hebben we de campagne YouChoose naast het thema wapenbezit nu ook uitgebreid met het thema drugscriminaliteit. We hebben voor dit thema een nieuwe virtual reality (VR) video ontwikkeld waarmee we in de vorm van gastlessen in het najaar weer langs de scholen zijn gegaan. Dit was

onderdeel van een breder programma waaronder ook de rechtbankles en de crime scene van de politie en een quiz door de straatcoaches van handhaving en toezicht valt. Doel was het bewust maken van jongeren van de risico's van drugscriminaliteit.

Daarnaast stond de jaarlijkse skilldag in het teken van special forces, waarbij jongeren actief konden kennismaken met verschillende veiligheids-beroepen zoals politie, defensie, marechaussee en handhaving. Hierbij konden zij diverse skills (vaardigheden) leren en in de praktijk brengen en was er een beroepenmarkt in het kader van het stimuleren van eerlijk geld verdienen.

De pilot waarbij een casusregisseur met risico-jongeren aan de slag gaat die dreigen af te glijden in de criminaliteit, is voortgezet en doorontwikkeld naar een persoonsgerichte aanpak. De casusregisseur zorgt ervoor dat, naast de jongere en diens ouders, alle betrokkenen zoals school, hulpverlening, leerplicht, politie, Raad voor de Kinderbescherming en jeugdreclassering overleg voeren met het doel tot een goed afgestemd plan te komen en de jongere te bewegen andere keuzes te maken. Dit heeft geleid tot een versterking van de samenwerking met een aantal ketenpartners waardoor een sluitende aanpak is ontstaan.

02. Versterken digitale veiligheid
We hebben deelgenomen aan regionale preventieprojecten voor de aanpak van cybercrime en veelvoorkomende gedigitaliseerde criminaliteit. Deze projecten richten zich op: slachtofferpreventie, daderpreventie en preventie van facilitators. De regionale projecten zijn mogelijk gemaakt door het samenwerkingsverband Noord-Holland Samen Veilig. We hebben lokaal ingezet op preventie, het voorkomen van slachtofferschap door middel van doelgroepenaanpak. In samenwerking met de politie zijn voorlichtingsbijeenkomsten, een 'Echt of Nep' tour voor inwoners van Haarlemmermeer georganiseerd in diverse wijken. De digitale wijkagent heeft zijn positie versterkt door het geven van voorlichtingsbijeenkomsten aan inwoners, door het gamen met Haarlemmermeerse jongeren en door het geven van digitale trainingen aan politiemedewerkers. Door middel van gastlessen/voorlichtingslessen op scholen hebben we de bewustwording vergroot bij kinderen/jongeren over diverse digitale thema's. Ook hebben wij in onze communicatie aandacht besteed aan de aangiftebereidheid.

03. Waarborgen zorg en veiligheid van kwetsbare personen
Ook in 2023 is geïnvesteerd in de relaties met zorg- en veiligheidspartners in en buiten het Zorg- en Veiligheidshuis Kennemerland. Ten behoeve van zorg én de veiligheid van kwetsbare personen is een goede verbinding met en tussen zorg- en veiligheidspartners cruciaal. Nog steeds is er een groot aantal meldingen over mensen met onbegrepen gedrag en wordt casuïstiek complexer. Juist deze ingewikkelde casuïstiek vereist goede afstemming, integrale samenwerking en gedegen casusregie. Onze casusregisseur is actief op deze casuïstiek: mensen met meervoudige problematiek met een veiligheidsrisico voor de inwoner zelf en/of diens omgeving. Er is meer uitvoerende begeleiding met een 'eropaf'-houding. Met de inzet van deze casusregie worden meer concrete resultaten geboekt op individueel niveau van de kwetsbare personen. Zo heeft de inzet van de casusregisseur er bij een zaak van een hardnekkige zorgmijder, voor gezorgd dat deze toch in gesprek ging met de woningbouwcorporatie. De casusregisseur heeft zich hierbij in 2023 met name op jongeren gericht.

04. Aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit
Op Schiphol hebben we samen met onze publieke en private partners uitvoering gegeven aan het Programma aanpak ondermijning Schiphol (PAOS). We hebben daarin geïnvesteerd in de locatiegerichte-, branchegerichte- en op integriteit van Schipholpashouders gerichte aanpak. Daarin zijn nieuwe barrières opgeworpen tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit en is verder geïnvesteerd in de bewustwording en weerbaarheid van werknemers met een Schipholpas. Voor de periode 2024-2026 is een nieuw plan van aanpak met begroting opgesteld en ter goedkeuring aangeboden aan het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het PAOS wordt vanaf 2024 gedekt uit een structurele rijksbijdrage.

In 2023 zijn er meerdere integrale controles uitgevoerd bij bedrijven en panden in samenwerking met de politie, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) en de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA). Tijdens deze controles zijn onder andere een illegale sigarettenfabriek, verdovende middelen, gestolen auto-onderdelen en witwasconstructies aangetroffen. Ook waren er bij een aantal bedrijven vreemdelingen aan het werk of waren de arbeidsomstandigheden niet op orde. Meerdere controles waren gericht op transportbedrijven omdat dit een kwetsbare branche is voor georganiseerde criminaliteit.

Er is nieuw Damoclesbeleid vastgesteld. Deze beleidsregel maakt inzichtelijk op welke wijze de burgemeester invulling geef aan de bevoegdheid om een bestuurlijke sanctie op te leggen als de Opiumwet is overtreden. Omdat het sluiten van een pand, in het bijzonder woningen, verstrekkende gevolgen kan hebben is het nieuwe instrument 'last onder dwangsom' vaker ingezet. In 2023 is negen keer een last onder dwangsom is opgelegd. Er is ook gewerkt aan de interne weerbaarheid van de organisatie tegen beïnvloeding van criminelen. Wij hebben hierbij de koppeling gemaakt tussen ondermijning en integriteit en op deze beleidsvelden nauw samengewerkt. Zo worden er weerbaarheidstrainingen gegeven en zijn systemen en processen aangepast. Het afgelopen jaar zijn er 127 meldingen ontvangen via Meld Misdaad Anoniem. Dit is vergelijkbaar met het jaar ervoor.

05. Tegengaan van polarisatie, radicalisering en extremisme
We hebben een aanpak ontwikkeld die gericht is op zowel het voorkomen van polarisatie, radicalisering en extremisme alsmede signalen hiervan aanpakt. Er is bijvoorbeeld geïnvesteerd in de versterking van de gemeentelijke werkgroep van aandachtsfunctionarissen, maar ook in de uitbreiding hiervan met externe aandachtsfunctionarissen. Dit zorgt voor een stabiel netwerk met deskundige professionals. Daarnaast zijn we met een aantal signalen aan de slag gegaan. De oorlog tussen Israël en Hamas heeft ook in onze gemeente tot spanningen geleid. Hier hebben we samen met ons netwerk op ingezet, waardoor de situatie momenteel beheersbaar rustig is. We hebben onder andere gesprekken gevoerd op scholen en met diverse belangenorganisaties. Op niveau van de politie-eenheid zijn we gestart met een eenduidig handelingsperspectief in de aanpak van anti-institutioneel extremisme samen met andere gemeenten, Zorg- en Veiligheidshuis, politie en openbaar ministerie (OM). We hebben van het ministerie van Justitie en Veiligheid een subsidie ontvangen voor een aandachtsfunctionaris anti-institutioneel extremisme.

Beleidsdoel B: Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Onder dit beleidsdoel valt de aanpak van fysieke veiligheid. Onze inzet is om branden, zware ongevallen en rampen zoveel mogelijk te voorkomen. Haarlemmermeer en de VRK hebben een groot risicoprofel, vooral veroorzaakt door de aanwezigheid van de luchthaven Schiphol en Tata Steel in de IJmond en het Noordzeekanaal(gebied). Bij een calamiteit willen wij zo adequaat mogelijk kunnen reageren. Zo is in 2023 regionaal opgeschaald bij een uitslaande brand waarbij sprake was van de aanwezigheid van vuurwerk in een woning. Ook hebben we betogingen op de luchthaven door een adequate samenwerking tussen de betrokken diensten in goede banen geleid.

Activiteiten

01. Het voorkomen van brand
02. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling VRK
03. Uitvoeren van inspecties op de brandveiligheidsvoorschriften
04. Goede voorbereiding op crisis en incidenten

Toelichting

01. Het voorkomen van brand
Bij de advisering op de bouwactiviteiten is er een trend merkbaar dat er steeds meer wordt afgeweken van de standaardvoorschriften en een beroep wordt gedaan op 'gelijkwaardige oplossingen'. Dit ziet de brandweer in het algemeen, en in de gemeente Haarlemmermeer specifiek in de realisatie van grote niet gecompartimenteerde opslag- en distributiegebouwen. Dit maakt het beoordelen van bouwinitiatieven intensiever.

In de evenementenbranche ziet de sector Risicobeheersing van de brandweer regionaal een toename van de evenementen na de coronaperiode. Daarbij ontstaat tevens een vergroting van het risicobeeld van deze evenementen evenals een toename van gelijktijdigheid van grote evenementen. Daardoor nam de piekbelasting op de capaciteit van de betrokken diensten toe. Desondanks hebben alle risicovolle evenementen de benodigde aandacht gekregen.

Bij brandveilig leven waarbij de brandweer woningbezoeken uitvoert, met name bij ouderen, zien we dat het steeds lastiger wordt om achter de voordeur van particuliere woningen te komen. De brandweer is gestart met het maken van plannen om hier een andere benadering in te kiezen. Onder andere door samen met woningbouwcorporatie Ymere te onderzoeken of we door middel van centrale voorlichting het

veiligheidsbewustzijn en de zelfredzaamheid van senioren kunnen vergroten.

We merken dat inwoners en organisaties, zoals bedrijven en verenigingen van eigenaren (VVE's), de brandweer steeds makkelijker kunnen vinden met ad-hoc vragen over brandveiligheid. Dat gaat over een diversiteit van onderwerpen gerelateerd aan brandveiligheid. De brandweer is blij met deze laatste ontwikkeling omdat dit de brandveiligheid alleen maar ten goede kan komen.

02. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling VRK
In onze regio hebben de gemeenteraden van de negen deelnemende gemeenten in 2023 raadssessies gehouden over de in 2022 aangepaste wet Gemeenschappelijke Regelingen met als doel, op voorhand, voor de raden relevante wijzigingen mee te geven voor het opstellen van de nieuwe gemeenschappelijke regeling VRK. Deze wijziging heeft tot doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. Op 6 juli 2023 vond de raadssessie in onze gemeenteraad plaats.

03. Uitvoeren van inspecties op de brandveiligheidsvoorschriften
Het afgelopen jaar zijn alle periodieke controles op brandveiligheid conform de planning uitgevoerd. Wij verzoeken de brandweer steeds vaker om aan te sluiten bij integrale controles (bouwcontroles of ondermijningscontroles). Dat bevordert de samenwerking en de brandveiligheid. De aandacht voor het onderwerp ontruiming bij brand is door de coronaperiode op achterstand geraakt. In 2024 krijgt dit onderwerp hernieuwde prioriteit als onderdeel van de uit te voeren controles door de brandweer.

04. Goede voorbereiding op crisis en incidenten
In 2023 is de continuïteit en goede voorbereiding op 'reguliere' incidenten en crisis door de VRK gewaarborgd. Er was een uitgebreid programma voor opleiden, trainen en oefenen, waarbij de meeste activiteiten, na de coronaperiode, weer fysiek konden plaatsvinden. Door de evaluatiepunten uit incidenten en oefeningen te verwerken in de planvorming en opleidingen blijven de plannen actueel en de mensen werkzaam in de crisisbeheersing goed voorbereid op alle typen crises.

De gemeentelijke crisisorganisatie is in 2023 meerdere malen ingezet bij diverse kleinere en middelgrote incidenten.

Het Crisisbestrijdingsplan Schiphol wordt jaarlijks geactualiseerd en eenmaal per vier jaar vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de VRK. Versie 4.0 van het plan is eind 2022 vastgesteld door het Algemeen Bestuur en per 3 april 2023 in werking getreden. In 2023 is gewerkt aan de actualisatie van het plan. Versie 4.1 is op 7 december 2023 vastgesteld door de burgemeester binnen de stuurgroep Crisisbestrijdingsplan Schiphol. Deze versie treedt op 1 april 2024 in werking.

Specificatie behorend bij de jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Tabel 18

Er kunnen afrondingsverschillen optreden. (bedragen × € 1.000; min = nadeel)		Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
Veiligheid		**2023**	**2023**	**2023**	
Inwoners, bezoekers en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.	Baten	1.136	27.709	26.775	-935
	Lasten	20.271	44.723	43.724	1.000
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-19.135**	**-17.014**	**-16.949**	**65**
Reservemutaties	Onttrekking	-	-	-	-
	Storting	-	-	-	-
Resultaat (Saldo +O-S)	**Saldo**	**-19.135**	**-17.014**	**-16.949**	**65**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer.	Baten	1.026	1.026	1.178	153
	Lasten	4.157	4.318	4.186	132
	Saldo	**-3.132**	**-3.292**	**-3.008**	**285**
Beleidsdoel B: Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.	Baten	110	26.684	25.596	-1.088
	Lasten	16.114	40.406	39.538	868
	Saldo	**-16.004**	**-13.722**	**-13.942**	**-220**

Toelichting gewijzigde begroting 2023 - jaarrekening 2023

Beleidsdoel A

Tabel 19

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
Overig	153
Totaal Baten	**153**
Lasten	
Overig	132
Totaal Lasten	**132**

Beleidsdoel B

Tabel 20

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
1. Opvang ontheemden Oekraine	-771
2. Opvang asielzoekers COA	-273
Overig	-44
Totaal Baten	**-1.088**

Lasten

1. Opvang ontheemden Oekraine	415
2. Opvang asielzoekers COA	273
Overig	180
Totaal Lasten	**868**

Baten

1. De ontvangen bijdrage van het Rijk voor de opvang van Oekraïense ontheemden is lager uitgevallen. De belangrijkste oorzaak is dat de inschatting van de vergoeding voor de particuliere opvang bij de raming in de najaarsrapportage te hoog was. Hier staat tegen over dat de vergoeding voor de opvang in hotels hoger is uitgevallen.
De vergoeding voor transitie van gebouwen (verbouwingskosten) is ook lager uitgevallen. Dit komt doordat de daarmee verband houdende lasten ook lager waren.

2. In 2023 zijn er beveiligingskosten gemaakt voor de opvang van vluchtelingen die via het Centraal orgaan opvang asielzoekers (COA) in een hotel verblijven. Deze kosten worden vergoed door het COA. Door het strakker plannen van de inzet van beveiligers zijn de kosten lager uitgevallen.

Lasten

1. De kosten voor de opvang van Oekraïense ontheemden zijn lager uitgevallen. Dit betreft met name de kosten van begeleiding door een efficiëntere aanpak en de transitiekosten van gebouwen (zie ook onder de baten). Per saldo is het verschil tussen de ontvangen baten en de lasten afgenomen.

2. Zie voor een toelichting op de lagere lasten met betrekking tot de opvang van asielzoekers de toelichting opgenomen bij de baten.

Zorg en werk

Portefeuillehouder: El Idrissi, Van der Meij

lasten in €	154.626
% totale realisatie lasten	28,2%
baten in €	40.544
% totale realisatie baten	7,2%

Maatschappelijk doel:
Inwoners van Haarlemmermeer krijgen, waar nodig, hulp en ondersteuning gericht op het naar vermogen en zelfstandig deelnemen aan de samenleving.

(bedragen × € 1.000)	Rekening 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting	Rekening 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting
Beleidsdoel A: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis.	**1.667**	**19%**	**76.955**	**-2%**
01. Bieden van ondersteuning thuis				
02. Aanpak personen met verward gedrag				
03. Uitvoeren Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)				
04. Bieden van groepsondersteuning en vervoer				
05. Bieden onderwijs- zorgarrangementen				
06. Inzet Praktijkondersteuner Huisartsen Jeugd (POH ggz Jeugd)				
07. Project implementatie Doorbraakmethode				
08. Laten uitvoeren van jeugdbescherming en jeugdreclassering				
09. Veilig Thuis organiseren				
10. Handhaving Wmo en Jeugdwet				
Beleidsdoel B: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf.	**869**	**25%**	**13.330**	**-10%**
01. Voorzien in pleegzorg en gezinshuizen				
02. Bieden van residentiële hulp of behandeling				
03. Voorzien in gesloten jeugdhulp				
04. Voorzien in beschermd wonen				
05. Voorzien in maatschappelijke opvang				
06. Kortdurend verblijf organiseren				
Beleidsdoel C: Onze inwoners zijn economisch zelfstandig.	**2.966**	**8%**	**13.743**	**1%**
01. Re-integratie en begeleiding naar werk				
02. Participatie (meedoen) in de samenleving				
03. Begeleiding mensen met een arbeidsbeperking naar werk				
04. Werkgeversservicepunt en samenwerking arbeidsregio Groot-Amsterdam				
05. Inburgering				
Beleidsdoel D: Het garanderen van een bestaansminimum voor inwoners die dit tijdelijk niet zelfstandig kunnen.	**35.042**	**3%**	**50.598**	**-2%**
01. Garanderen van bestaanszekerheid door het rechtmatig en tijdig verstrekken van uitkeringen				
02. Handhaving Participatiewet				
03. Uitvoeren van het minimabeleid				
04. Bieden van schuldhulpverlening				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)
Beleidsdoel B:
Beleidsdoel C: AM Match, De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Beleidsdoel D:

Werken aan concept beleidskader Sociaal Domein 2023-2030 in het Oude Raadhuis in Hoofddorp

Zorg en werk

Inwoners van Haarlemmermeer krijgen, waar nodig, hulp en ondersteuning gericht op het naar vermogen en zelfstandig deelnemen aan de samenleving.
Ons doel is dat inwoners, ondanks eventuele problemen of beperkingen, zo lang mogelijk zelfstandig deelnemen aan de samenleving en de regie over hun eigen leven kunnen behouden. Inwoners die er met hulp van het eigen netwerk niet (meer) in slagen zelfstandig thuis te wonen, zowel jeugdigen als volwassenen, kunnen een beroep doen op ondersteuning thuis of ondersteuning met verblijf.

We zorgen hiervoor met ons Haarlemmermeers model voor zorg en ondersteuning. Uitgangspunten van dit model zijn: luisteren naar de inwoner en maatwerk bieden, zorg en ondersteuning zo licht en 'gewoon' als mogelijk en zo zwaar en specialistisch als nodig, focus op veerkracht en aanpassingsvermogen, ruimte voor de professional, één gezin/huishouden één plan, niet doorverwijzen maar erbij halen, houd het simpel, goede zorg en ondersteuning voor onze meest kwetsbare inwoners, in één keer de juiste zorg, het perspectief van de inwoner is leidend, afstemming en samenwerking betrokken professionals, inzicht en sturing op kwaliteit en kosten.

In mei 2023 is het algemeen beleidskader sociaal domein (rv 7532520) vastgesteld. De doelen het beleidskader zijn:
- Meedoen stimuleren
- Bestaanszekerheid herstellen
- Kansengelijkheid vergroten
- Gezond leven makkelijker maken

Inwoners hebben recht op een bestaansminimum. Het is aan ons om daarin te voorzien als inwoners hier (tijdelijk) niet zelf toe in staat zijn. Onze re-integratie en participatie-aanpak voor inwoners met een bijstandsuitkering is erop gericht onze inwoners waar mogelijk naar duurzaam werk te begeleiden. Personen die (nog) niet in staat zijn te werken ondersteunen wij door hen te begeleiden naar vrijwilligerswerk of activiteiten waardoor zij (blijven) meedoen aan de samenleving. Doel van ons minimabeleid is dat inwoners met weinig financiële middelen, in hun primaire levensbehoeften kunnen voorzien en kunnen deelnemen aan de samenleving, door bijvoorbeeld mee te doen aan sport- of muziekactiviteiten. Met ons schuldhulpverleningsbeleid willen we schulden voorkomen.

Tabel 21

				Metingen			
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2020	2021	2022	2023
Banen	Aantal per 1.000 inwoners 15 – 64 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	1.553	1.506	1.526	n/b
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	4	5	4	n/b
Netto arbeidsparticipatie	% werkzame beroeps-bevolking t.o.v. de beroepsbevolking	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	71,2	72,3	74,9	n/b
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	297	259	228	200
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners 15 – 64 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	80,6	107,6	111,5	93,5
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	11,8	13,1	13,1	11,0
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	0,6	0,6	0,5	0,4
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	0,2	0,2	0,2	0,2
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	440	550	560	n/b
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	2	1	1	n/b
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	1	1	1	n/b

Verbonden partijen

AM match

Wij ondersteunen inwoners voor wie het (extra) moeilijk is om een positie op de arbeidsmarkt te verwerven. AM match ondersteunt inwoners uit de doelgroep met een loonwaarde van 40% tot 70% bij het vinden en behouden van werk, waaronder ook de groep inwoners valt die alleen op een beschutte werkplek kan werken of die tot de voormalige Wsw-doelgroep behoort. AM match is ook de uitvoeringsorganisatie van de Wet banenafspraak van de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn.

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

Zie verbonden partijen in de programma's Veiligheid en Maatschappelijke ontwikkeling.

De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV

Zie verbonden partijen in programma Kwaliteit fysieke omgeving.

Voor financiële informatie en eventuele risico's over de verbonden partijen, zie de paragraaf Verbonden Partijen.

Relevant beleid

- Koersvast, steeds beter, beleidskader sociaal domein 2019-2023 (2019.0058016)
- Raadsvoorstel "Meedoen mogelijk maken in Haarlemmermeer" algemeen beleidskader voor het sociaal domein (7532520) met bijlage
- Raadsvoorstel Kaderstellende uitgangspunten verordening sociaal domein, beleidskader sociaal domein en inkoop Jeugd en Wmo 2023 (2022.0000115)
- verordening sociaal domein 2023 (2022.0002052)

- Vaststelling Financieel besluit sociaal domein gemeente Haarlemmermeer 2023 (7366803)
- Verordening en beleidsregels leerlingenvervoer 2023 (7398179)
- Raadsvoorstel Toezicht Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO 2015) en Jeugdwet (2022.0002279)
- Oplegnotitie Regionaal Transitiearrangement Jeugd (2013.0073720)
- Regiovisie Verbinden en versterken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 2020-2024 (2020.0003466)
- Regionaal kader 'Opvang, Wonen en Herstel 2022 tot en met 2027' (2021.0002925)
- Oprichting Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Beschermd Wonen Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer (2021.0003060)
- Nota Regionaal Samenwerkingsverband Beschermd Wonen (2021.0000689)
- Woonbeleidsprogramma Haarlemmermeer 2019-2025: Het verschil maken (2019.0058049)
- Visie Wonen met Zorg 2030 (2017.0026227)
- Uitvoeringsplan wonen met zorg (2018.0022374)
- Raadsvoorstel aanpak implementatie nieuwe Wet inburgering (2021.0001104)
- Nota Begeleiding naar werk en re-integratie in Haarlemmermeer (2021.0000848)
- Nota Toegankelijkheid minimaregelingen en bijzondere bijstand (2018.0074541)
- Uitvoeringsplan AM Werkorganisatie en wijziging gemeenschappelijke regeling AM Groep (2015.0052268)
- Verdere professionalisering Handhaving Sociale Dienstverlening en vaststelling beleidsregels terugvordering en verhaal (2013.0028486)
- Wijziging minimabeleid als gevolg van de inwerkingtreding Participatiewet (2014.0049305)
- Beleidsplan schuldhulpverlening 2022-2026 (7812823)
- Nota Bestrijding van armoede onder kinderen (2017.0031369)
- Verordening Participatieraad gemeente Haarlemmermeer (2018.0066546)

Beleidsdoel A: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Doel is dat inwoners, ondanks eventuele problemen of beperkingen, zo lang mogelijk zelfstandig deelnemen aan de samenleving en de regie over hun eigen leven kunnen behouden. Inwoners die er met hulp van het eigen netwerk niet (meer) in slagen zelfstandig thuis te wonen, zowel jeugdigen als volwassenen, kunnen een beroep doen op ondersteuning thuis. De ondersteuning thuis vanuit de Jeugdwet is gericht op gezinnen met kinderen en jeugdigen die problemen hebben van specifieke medische, gedragswetenschappelijke, psychiatrische of paramedische aard. De jeugdige wordt behandeld en/of begeleid, gericht op het ontwikkelen en aanleren van praktische, cognitieve en emotionele vaardigheden. De mogelijkheden van het kind worden optimaal benut, zodat een zo zelfstandig niveau van functioneren bereikt kan worden.

Inwoners die ondersteuning nodig hebben bij het omgaan met de effecten van de eigen beperking, kunnen een beroep doen op individuele begeleiding. Daarnaast bieden wij dagbesteding: begeleiding in groepsverband, al dan niet gericht op werk. Voor personen met verward gedrag zetten we, in nauwe samenwerking met onze maatschappelijke partners, in op preventie, het handelen in een crisissituatie, het voorkomen van escalatie en ondersteuning op maat. Wanneer ernstig nadeel dreigt voor een persoon of de omgeving kan op basis van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) besloten worden tot een crisismaatregel of verplichte zorg.

Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de jeugdzorg inclusief gedwongen jeugdhulp, zoals jeugdbescherming en jeugdreclassering. Onze taak is kinderen, zowel fysiek als geestelijk, veiligheid te bieden wanneer ouders/verzorgers dat niet (voldoende) doen. Dit gebeurt binnen verschillende schakels in de keten, te beginnen bij preventie. Gedwongen jeugdhulp mag alleen ingezet worden na een besluit van de kinderrechter en wordt alleen uitgevoerd door instellingen die daartoe gecertificeerd zijn.

Activiteiten

01. Bieden van ondersteuning thuis
02. Aanpak personen met verward gedrag
03. Uitvoeren Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)
04. Bieden van groepsondersteuning en vervoer
05. Bieden onderwijs- zorgarrangementen
06. Inzet Praktijkondersteuner Huisartsen Jeugd (POH ggz Jeugd)
07. Project implementatie Doorbraakmethode
08. Laten uitvoeren van jeugdbescherming en jeugdreclassering
09. Veilig Thuis organiseren
10. Handhaving Wmo en Jeugdwet

Toelichting

01. Bieden van ondersteuning thuis
Ondersteuning thuis betrof hulp en ondersteuning bij het dagelijks leven, met als doel dat iemand zo lang mogelijk zelfstandig, dan wel bij ouder(s)/ gezin, thuis kon blijven wonen en zo lang mogelijk mee kon blijven doen aan de samenleving. Een deel van de zorg en ondersteuning op grond van de Wmo is in 2023 opnieuw aanbesteed en geïmplementeerd in de uitvoering. Hiermee konden we inwoners voorzien in de juiste en kwalitatieve zorg. Wij hebben gericht ingezet op lichtere vormen van ondersteuning waar dat mogelijk is. Deze mogelijkheden zijn samen met de inwoners, professionals en zorgaanbieders inzichtelijk gemaakt. We hebben ingezet op bewezen en effectieve interventies en daarnaast ook zoveel als mogelijk in de brede uitvraag naar wie in het netwerk kon ondersteunen. Daarmee zorgden we ervoor dat kinderen, jongeren, volwassenen en gezinnen op tijd passende hulp en ondersteuning ontvingen en meer regie kregen en ervaarden.

02. Aanpak personen met verward gedrag
We zorgen samen met onze ketenpartners voor een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag. Bij complexe casuïstiek werkten we daarbij integraal samen met de GGD, de GGZ, andere zorg- en welzijnspartijen en politie, zowel op lokaal als regionaal niveau. We hebben ingezet op preventie en vroegsignalering en werkten aan het voorkomen van dreigende escalatie.

In 2023 is de levensloopregeling, die in 2022 als pilot is ingezet, verder voortgezet en geïmplementeerd. De levensloopregeling is een specifieke vorm van de aanpak voor personen met verward gedrag. In deze meerjarige aanpak werkten verschillende ketenpartners onder procesregie van het Zorg en Veiligheidshuis samen en werd zorg en ondersteuning naar behoefte op- en afgeschaald tijdens de levensfases van de client.

03. Uitvoeren Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)
Iedereen kon een melding doen bij de gemeente als er zorgen waren rondom een inwoner en men van mening was dat verplichte zorg ingezet diende te worden. Het melden, onderzoeken en doen van aanvraag bij de rechter voor een zorgmachtiging hebben wij in de regio Kennemerland belegd bij de GGD. Wanneer een psychische stoornis leidde tot gedrag dat ernstig nadeel veroorzaakte voor de persoon in kwestie of voor anderen kon de rechter verplichte zorg opleggen. In geval van crisis kon via de burgemeester een crisismaatregel opgelegd worden.

04. Bieden van groepsondersteuning en vervoer
Onder groepsondersteuning viel zowel dagbesteding als dagbehandeling. Jeugdigen hebben voor een bepaalde periode begeleiding of behandeling ontvangen die gericht was op terugkeer naar school of naar de dagopvang. Voor volwassenen hebben we met ingang 1 juli 2023 nieuwe contracten afgesloten met zorgaanbieders. Hierbij werd onderscheid gemaakt tussen dagbesteding, arbeidsmatige dagbesteding en vervoer van en naar dagbesteding. In de contracten met de aanbieders zijn afspraken opgenomen met betrekking tot samenwerking met partners op het gebied van werk en onderwijs. Ook is ingezet op lichtere vormen van dagbesteding (ontmoetingsgroepen) om zwaardere vormen van dagbesteding te voorkomen of uit te stellen.

05. Bieden onderwijs- zorgarrangementen
Sommige jeugdigen in Haarlemmermeer hebben een speciale combinatie van onderwijs én zorg nodig om tot ontwikkeling te komen. Dit bieden wij in de zogeheten 'onderwijs-zorgarrangementen (OZA's). De gemeente heeft met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs onderzocht welke OZA's er al zijn, welke nodig zijn en hoe toeleiding en bekostiging plaats moet vinden. Wij inventariseerden waar in de praktijk de belangrijkste knelpunten lagen. Met de uitkomsten daarvan zijn we gestart met vijf initiatieven. Deze bevinden zich allen in de opstartfase, de mate van implementatie en realisatie verschilt. Dit komt vooral doordat het lastig is het juiste personeel te vinden; zowel binnen het onderwijsveld als in de jeugdhulp kampt men met tekorten op dit vlak. Een voorbeeld van een gestart initiatief is een groep voor kinderen met een verstandelijke beperking die naast didactische ook pedagogische ondersteuning nodig hadden. Een ander voorbeeld is de start van specialistische jeugdhulp op school voor kinderen met ernstige gedragsproblematiek. Binnen de school kan nu naast onderzoek en diagnostiek ook (groeps-)behandeling en -begeleiding worden aangeboden. In de brief aan de raad van 19 december 2023 (10267475) staat hier meer informatie over.

06. Inzet Praktijkondersteuner Huisartsen Jeugd (POH ggz Jeugd)
POH ggz jeugd zijn ingezet om vanuit een huisartsenpraktijk of gezondheidscentrum psycho-educatie of lichte ondersteuning te bieden aan jeugdigen bij psychische klachten. Hiermee hebben we vorm en inhoud gegeven aan 'zo zwaar als nodig, zo licht als mogelijk'.

De POH ggz jeugd hebben op verzoek van de huisarts ook onderzoek gedaan naar de hulpvraag om indien nodig te verwijzen naar de best passende zorg. In 126 hulpvragen (van de 406 afgesloten behandelingen) heeft de POH ggz jeugd ervoor gezorgd dat dit in de huisartsenpraktijk werd opgelost of werd verwezen naar (collectieve) vrij toegankelijke voorzieningen binnen het sociaal domein. Tot slot hebben we groepsaanbod opgezet waar jeugdigen onder begeleiding van POH ggz jeugd konden werken aan het verbeteren van hun mentaal welzijn.

07. Project implementatie Doorbraakmethode
Er zijn inwoners met een stapeling van problemen. In de praktijk zagen we dat sommige van deze inwoners niet de zorg en ondersteuning kregen die ze hard nodig hadden. Wij hebben hiervoor de doorbraakmethode ingezet.
In 2023 heeft deze methode voor 30 inwoners een oplossing opgeleverd, waarmee zij meer regie kregen op hun eigen leven en minder problemen ervaren.
De doorbraakmethode is in 2023 in onze manier van werken geïmplementeerd. Vanaf december 2023 is de doorbraakmethode structureel geborgd binnen de organisatie.

08. Laten uitvoeren van jeugdbescherming en jeugdreclassering
Als de veiligheid of ontwikkeling van een kind ernstig werd bedreigd, kon een gezin verplichte hulp opgelegd krijgen. De kinderrechter legt dan een jeugdbeschermingsmaatregel op.
In Haarlemmermeer doen we sinds 2022 een proef met een nieuwe manier van samenwerken in de jeugdbeschermingsketen. De eerste resultaten zijn positief en we zien dat door een betere samenwerking van organisaties, waaronder de volwassen GGZ, gezinnen met complexe problematiek meer regie ervaren en daardoor minder gedwongen maatregelen nodig zijn.

09. Veilig Thuis organiseren
Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling in de regio IJmond, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer en heeft een spilfunctie in meldingen en vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. De inzet is gericht geweest op het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling en als het zich toch voordeed, direct in te grijpen en te stoppen. Met de ketenpartners zorgden we ervoor dat er wordt toegewerkt naar een duurzaam veilige situatie.

Naast haar wettelijke taken voerde Veilig Thuis extra taken uit, zoals de tijdelijk huisverboden, de organisatie van de integrale crisisdienst Jeugd en het Centrum Seksueel Geweld.

Landelijk is het actieprogramma 'Huiselijk Geweld Hoort Nergens Thuis' uitgerold waarbij de regiovisie 'Verbinden en Versterken in de aanpak van huiselijk geweld 2020-2024 Kennemerland' (2020.0003466) is vastgesteld. Dit actieprogramma is gericht op het voorkomen van huiselijk geweld. In 2023 hebben wij in de regio samengewerkt aan de optimalisatie van het implementatieplan Geweld Hoort Nergens Thuis. Een aantal medewerkers heeft een masterclass gevolgd. Ook zijn 'aandacht functionarissen meldcode' getraind en is er gewerkt aan een update van het handelingsprotocol. Dit krijgt in 2024 een vervolg in de regionale uitvoering van het landelijke Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

10. Handhaving Wmo en Jeugdwet
We hebben ons het afgelopen jaar ingezet voor bestrijding van oneigenlijk gebruik in het kader van de Wmo en de Jeugdwet. Op basis van de bevindingen in de evaluatie van de pilot 'intensivering handhaving Wmo en Jeugdwet' (2020.0000956) is het toezicht op de rechtmatigheid Wmo en Jeugd ingericht en zijn eind 2023 twee toezichthouders aangesteld.

Beleidsdoel B: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Het doel is dat inwoners zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Wij leveren zorg en ondersteuning thuis aanvullend op wat het eigen netwerk van de inwoner biedt. Voor sommige inwoners is zelfstandig thuis wonen op een gegeven moment niet meer mogelijk. Op het gebied van de jeugdhulp zorgen we voor een dekkend en kwalitatief aanbod voor jeugdhulp met verblijf. We versterken de kracht van ouders, jeugdigen en hun sociale omgeving door opvoedprogramma's en het versterken van respijtzorg. Ons uitgangspunt is jeugdhulp met verblijf zoveel mogelijk naar ambulante hulp en deeltijdvarianten om te bouwen. Als jeugdhulp met verblijf noodzakelijk is, heeft opvang in een gezinssituatie (zoals pleegzorg of een gezinshuis) altijd de voorkeur boven verblijf en behandeling in een instelling. Voor de continuïteit van zorg aan jeugdigen die volwassen worden, besteden we specifiek aandacht aan jeugdigen die na een verblijf in een residentiële instelling terugkeren naar Haarlemmermeer.

De gemeente Haarlem is op dit moment als centrumgemeente verantwoordelijk voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Wij zijn zelf verantwoordelijk voor het voorkomen van dakloosheid, het ondersteunen van maatschappelijk herstel en goede nazorg bij uitstroom uit intramurale voorzieningen. Indien volwassenen permanent niet meer thuis kunnen wonen en in een instelling moeten worden opgenomen, vallen zij onder de Wet langdurige zorg (Wlz).

Activiteiten

01. Voorzien in pleegzorg en gezinshuizen
02. Bieden van residentiële hulp of behandeling
03. Voorzien in gesloten jeugdhulp
04. Voorzien in beschermd wonen
05. Voorzien in maatschappelijke opvang
06. Kortdurend verblijf organiseren

Toelichting

01. Voorzien in pleegzorg en gezinshuizen
Het is van belang dat jeugdigen die (tijdelijk) niet thuis konden wonen, een zo thuis mogelijke plek kregen om op te groeien, zoals bij een pleeggezin of een gezinshuis. Gezinshuizen zijn bedoeld voor jeugdigen met vaak meerdere en ingewikkelde problemen. In een gezinshuis woont een maximaal aantal jeugdigen samen met een of beide betaalde opvoedouder(s), die voor verzorging, opvoeding en behandeling zorgen. Er zijn verschillende vormen van pleegzorg: voor korte of voor langere tijd, zeven dagen per week of een dag(deel) per week, voor weekenden en vakanties of tijdens crisissituaties. Pleegouders hebben de begeleiding en ondersteuning gekregen die zij nodig hebben van de pleegzorgaanbieder.

02. Bieden van residentiële hulp of behandeling
Soms vraagt een hulpvraag van een jeugdige meer expertise en zorg dan een pleeggezin of gezinshuis kan bieden. Jeugdigen werden dan geholpen op een leef- of behandelgroep waar ze verbleven en de begeleiding en behandeling vanuit verschillende disciplines werd vormgegeven. We vinden het belangrijk dat jeugdigen in één keer de juiste zorg ontvangen en na een uithuisplaatsing niet opnieuw moeten verhuizen. We werken daarvoor op schaal van de provincie Noord-Holland samen met aanbieders, Gecertificeerde instellingen (GI's) en samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs om waar nodig de residentiële hulp kleinschaliger vorm te geven. Hiermee realiseerden we een passend aanbod voor jeugdigen met weinig voorkomende, maar zeer complexe problematiek, dat zoveel als mogelijk aansloot op het gewone leven. Het ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) stuurde op eenzelfde beweging voor de open drie milieus voorzieningen, waar behandeling met verblijf, onderwijs of dagbesteding en vrije tijd op één locatie wordt geboden. Binnen de ontwikkeling naar kleinschalige zorgaanbod stuurden we op een realistisch en uitlegbaar tarief.

03. Voorzien in gesloten jeugdhulp
Gesloten jeugdhulp is een zeer intensieve vorm van gespecialiseerde jeugdhulp waarbij de vrijheden van de jeugdige kunnen worden ingeperkt, om te voorkomen dat de jeugdige zich onttrekt of onttrokken wordt aan de hulp die hij nodig heeft. Het heeft als doel jeugdigen met ernstige gedragsproblemen te behandelen en dusdanige gedragsverandering te bewerkstelligen dat de jeugdige weer kan deelnemen aan de maatschappij. Met behulp van de Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020 van het ministerie van VWS werd medio 2022 de overgang naar kleinschalige gesloten voorzieningen gerealiseerd. Een eerste stap naar de afbouw van gesloten jeugdhulp is hiermee gezet. In 2023 heeft deze ontwikkeling in onze gemeente concreet vorm gekregen, doordat er in Hoofddorp een kleinschalige woonvoorziening is opgericht waar drie kinderen met zeer complexe problematiek kunnen wonen. Hierdoor hoeven zij niet in een grote gesloten instelling geplaatst te worden en kunnen zij zo dicht mogelijk bij huis en school opgroeien.

04. Voorzien in beschermd wonen
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor Beschermd Wonen op basis van de Wmo voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. De bekostiging en uitvoering loopt op dit moment nog via centrumgemeente Haarlem. Het Rijk wil deze middelen geleidelijk uitkeren aan alle gemeenten. De Wet Woonplaatsbeginsel en het daaraan gekoppelde nieuwe verdeelmodel is controversieel verklaard en het is daarmee nog onduidelijk wanneer de wet ingevoerd gaat worden. Samenwerking tussen gemeenten is nog steeds gewenst en op een aantal punten ook verplicht. De Gemeenschappelijke Regeling die de regio Zuid- Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer hiervoor hebben opgesteld is gewijzigd, zodat het Gemeenschappelijk Orgaan per 1 januari 2024 van start gaat, ook als de Wet woonplaatsbeginsel nog niet is ingevoerd (8356374). Daarnaast is in 2023 regionaal verder vormgegeven aan de inkoop van voorzieningen Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang.

05. Voorzien in maatschappelijke opvang
De doordecentralisatie van maatschappelijke opvang volgt mogelijk in 2026. Tot dan is centrumgemeente Haarlem verantwoordelijk voor

de maatschappelijke opvang. Wij zijn zelf verantwoordelijk voor het voorkomen van dakloosheid, het ondersteunen van maatschappelijk herstel en goede nazorg bij uitstroom uit intramurale voorzieningen. Wij werkten met de Opstapregeling. Dit is een samenwerking tussen woningcorporatie Ymere, een aantal zorgaanbieders en de gemeente. Jaarlijks kunnen 60 inwoners via een driehoekscontract vanuit beschermd wonen of maatschappelijke opvang uitstromen naar zelfstandige woonruimte. We hebben in 2023 29 inwoners actief bemiddeld naar een passende woning. In de eerste twee jaren wordt ambulante begeleiding gericht op zelfstandig kunnen wonen geboden. Dit traject is voor 35 inwoners succesvol verlopen en zij hebben na twee jaar begeleiding een vast huurcontract op eigen naam gekregen.

06. Kortdurend verblijf organiseren
Wij hebben bij een aantal zorgaanbieders logeeropvang (respijtzorg) beschikbaar gesteld voor jeugdigen en volwassenen met beperkingen die nog thuis woonden. Hierdoor kunnen mantelzorgers tijdelijk ontlast worden, waardoor zij uiteindelijk hun mantelzorgtaken langer vol kunnen houden. Hier is afgelopen jaar geen gebruik van gemaakt. Daarom is gekeken hoe we de ondersteuning beter kunnen laten aansluiten op de behoefte van jeugdigen en volwassenen met beperkingen en hun mantelzorgers. Hiervoor is in het vierde kwartaal een start gemaakt met een inventarisatie van de samenhang tussen de vraag en het aanbod.

Beleidsdoel C: Onze inwoners zijn economisch zelfstandig.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

De Participatiewet is het wettelijke kader waarbinnen we sturen op uitstroom naar werk en het voorkomen van oneigenlijk gebruik van uitkeringen. Dit doen we door het versterken van het toegangsproces, de toeleiding naar werk en/of meedoen in de samenleving, handhaving en debiteurenbeheer.

Onze aanpak is erop gericht onze inwoners waar mogelijk naar duurzaam werk te begeleiden. Zo dragen we bij aan een vermindering van het aantal personen dat een uitkering ontvangt. Indien nodig werken we hiervoor samen met marktpartijen. Het arbeidsmarktbeleid en onze re-integratieactiviteiten sluiten op elkaar aan. De inzet is dat inwoners met een bijstandsuitkering bij voorkeur blijvend werk vinden in sectoren die een tekort aan arbeidskrachten kennen. Wij werken regionaal samen waar dit verplicht of wenselijk is. Personen die (nog) niet in staat zijn te werken ondersteunen wij door hen te begeleiden naar vrijwilligerswerk of activiteiten waardoor zij (blijven) meedoen aan de samenleving.

Activiteiten

01. Re-integratie en begeleiding naar werk
02. Participatie (meedoen) in de samenleving
03. Begeleiding mensen met een arbeidsbeperking naar werk
04. Werkgeversservicepunt en samenwerking arbeidsregio Groot-Amsterdam
05. Inburgering

Toelichting

01. Re-integratie en begeleiding naar werk
Ook dit jaar was de insteek om de juiste balans te houden in de ondersteuning van de diverse groepen inwoners. We hielden rekening met de mogelijkheden, onmogelijkheden en de mate van belastbaarheid van de inwoner. Dit maatwerk begint met een uitgebreide intake voor het bepalen van de uitgangspositie waarna in samenspraak met de inwoner een passend traject is ingezet.
Voor sommigen was het voldoende dat zij via het Werkgeversservicepunt beschikbare vacatures kregen aangereikt, anderen boden we onze eigen sollicitatietraining aan of een heroriëntatie op werk in een andere branche.
Hiervoor zijn trainingen, opleidingen of omscholingstraject ingezet, waarbij we ook nadrukkelijk gebruik maakten van het regioaanbod. Met de grote tekorten aan personeel zijn (om)scholingstrajecten naar kansrijke branches steeds belangrijker geworden. In 2023 konden meer dan 60 inwoners een traject volgen door de inzet van regionale middelen.

02. Participatie (meedoen) in de samenleving
Voor de personen die al langere tijd een bijstandsuitkering hebben, continueerden we onze begeleiding. We stimuleerden parttime werk en begeleidden bepaalde groepen zoals 50+ers, alleenstaande ouders en statushouders. Hiervoor zijn (taal)trainingen, opleidingen, maatwerktrajecten en tijdelijke begeleiding op de werkvloer ingezet. Ook is nadrukkelijk gebruik gemaakt van de Social Return on Investment (SROI) verplichtingen van door ons gecontracteerde aanbieders, om inwoners aan werk te helpen. Van de 385 inwoners die in 2023 zijn uitgestroomd uit de bijstand, was de

uitstroomreden voor 200 inwoners dat zij werk hebben gevonden. We boden activeringstrajecten en begeleiding naar vrijwilligerswerk aan personen die (nog) niet toe zijn aan trajecten gericht op werk. Wij verleenden aan een beperkte groep inwoners die door grote sociaal/psychische belemmeringen of die door hun leeftijd en gebrek aan recente werkervaring niet aan het werk kwamen een ontheffing van de sollicitatieplicht. Wij zetten voor deze inwoners in op meedoen aan de samenleving.

03. Begeleiding mensen met een arbeidsbeperking naar werk
AM match bediende de doelgroep die tot 70% van het wettelijk minimumloon kan verdienen, de doelgroep van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en personen die (voorlopig) alleen in een beschutte omgeving kunnen werken. De organisatie is de uitvoeringsorganisatie van de Wet banenafspraak en werkte samen met de partners binnen de Arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam. Belangrijke opdracht was het in beeld krijgen van de totale doelgroep (mensen met een arbeidsbeperking) nu en in de toekomst. Hoe kunnen we deze groepen vinden en met welke dienstverlening ondersteunen we deze inwoners het beste. In gezamenlijke werksessies van de GR gemeenten en AM match hebben we onderzocht hoe we tot harmonisatie van dienstverlening konden komen voor deze inwoners. Vanuit de gemeente blijven wij regie houden op de trajecten bij AM match. Daarnaast verzorgde de gemeente het Loonkostensubsidie (LKS) traject wanneer inwoners een baan krijgen met LKS.

04. Werkgeversservicepunt en samenwerking arbeidsregio Groot-Amsterdam
Gezamenlijk trokken gemeenten, sociale partners en private partijen in de arbeidsmarktregio op om de uitdagingen op de arbeidsmarkt aan te gaan. Hiertoe is een strategische agenda bestuurlijk vastgesteld om de komende jaren te werken aan vier thema's namelijk:
- krapte op de arbeidsmarkt;
- mismatch op de arbeidsmarkt;
- inclusieve arbeidsmarkt;
- een leven lang leren.

Binnen het Regionaal Werkcentrum (RWC) was de samenwerking gericht op het aan het werk houden van mensen en het voorkomen van doorstroming naar een uitkering. Het RWC bevorderde ook de mobiliteit binnen sectoren en ontwikkelde zich tot duidelijk aanspreekpunt voor ondernemers. In ons regionaal mobiliteitsteam zijn individuele werkzoekenden begeleid. Deze ondersteuning is voorafgaand aan de ondersteuning die mensen krijgen wanneer ze in een uitkeringssituatie (Werkloosheidswet of bijstand) komen. Deze dienstverlening werd in onze regio vooral uitgevoerd door het UWV en gemeenten gekoppeld aan het RWC. Ook het onderwijs was een belangrijke samenwerkingspartner. Binnen de arbeidsmarktregio werd hard gewerkt aan een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Deze gebundelde krachten maakten het mogelijk dat we sneller, flexibeler en krachtiger hebben ingespeeld op de uitdagingen van de huidige arbeidsmarkt. Vraag, aanbod en onderwijs wisten elkaar op de arbeidsmarkt beter te vinden zodat personen opgeleid worden voor sectoren waarin werk is.

05. Inburgering
Sinds 1 januari 2022 zijn we volledig verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021. We voerden met elke inburgeringsplichtige een brede intake uit en stelden een plan inburgering en participatie (PIP) op. Het PIP is een persoonlijk plan waar de afspraken en doelstellingen in staan vastgelegd. Ons doel is dat inburgeringsplichtigen zich thuis voelen in Haarlemmermeer, de weg kennen, de Nederlandse taal op het voor hun hoogst haalbare niveau beheersen, binnen drie jaar inburgeren en volwaardig deelnemen aan de Nederlandse samenleving. Elke inburgeringsplichtige volgde een leerroute voor taal en/of onderwijs. Naast taal en onderwijs, werden er ook cursussen aangeboden voor de Participatieverklaring, budgetcoaching, Eurowijzer en maatschappelijke begeleiding in het algemeen. De begeleiding van inburgeringsplichtigen was maatwerk en korte lijnen met samenwerkingspartners was belangrijk. We hebben daarom een structureel ketenoverleg georganiseerd met de coördinatoren en projectleiders van de samenwerkingspartners. Daarnaast zijn we twee keer per jaar samengekomen met de vrijwilligers van VluchtelingenWerk om casuïstiek en ontwikkelpunten te bespreken. De resultaten hiervan zijn eind januari in een informatieve bijeenkomst aan de raad gepresenteerd.

Beleidsdoel D: Het garanderen van een bestaansminimum voor inwoners die dit tijdelijk niet zelfstandig kunnen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Inwoners hebben recht op een bestaansminimum. Het is aan de overheid om daarin te voorzien als inwoners hier (tijdelijk) niet zelf toe in staat zijn. Dit is vastgelegd in de Participatiewet. Deze wet wordt in medebewind door de gemeente uitgevoerd. Een uitkering wordt verstrekt als een inwoner niet beschikt over (voldoende) middelen om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te kunnen voorzien. De Participatiewet is het wettelijk kader. Wij voorzien inwoners van een bestaansminimum als zij hier zelf (tijdelijk) niet toe in staat zijn. Daarnaast ondersteunen en begeleiden we deze inwoners bij het vinden en behouden van duurzaam werk. Dit begint bij een zorgvuldig toegangsproces waarna we de juiste toeleiding naar werk, opleiding of participatieplek kunnen inzetten.

Het minimabeleid is voor inwoners die van een laag inkomen of van een uitkering moeten rondkomen. Hiermee zorgen we ervoor dat inwoners met weinig financiële middelen in hun primaire levensbehoeften kunnen voorzien en kunnen deelnemen aan de samenleving, door bijvoorbeeld mee te doen aan sport- of muziekactiviteiten.

Activiteiten

01. Garanderen van bestaanszekerheid door het rechtmatig en tijdig verstrekken van uitkeringen
02. Handhaving Participatiewet
03. Uitvoeren van het minimabeleid
04. Bieden van schuldhulpverlening

Toelichting

01. Garanderen van bestaanszekerheid door het rechtmatig en tijdig verstrekken van uitkeringen
We hebben alle uitkeringsaanvragen binnen de wettelijke termijn van acht weken afgehandeld. Daarnaast vond controle op rechtmatigheid plaats en werd het uitkeringsbestand steekproefsgewijs gecontroleerd, of als de situatie daartoe aanleiding gaf. Bij de aanvraag was er oog en aandacht voor de financiële omstandigheden van onze inwoners. Indien noodzakelijk verstrekten we voorschotten, om te voorkomen dat er bijvoorbeeld schulden ontstaan. Inwoners wezen we op de mogelijkheid van het aanvragen van bijzondere bijstand en informeerden we over andere mogelijkheden van (landelijke) financiële ondersteuning en de mogelijkheid van schuldhulpverlening.

We hebben te maken gekregen met werkzaamheden die voortvloeien uit de Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers), de toeslagenaffaire en de energietoeslag. Bij de Tozo ging dit met name om terug- en invorderingsactiviteiten. Bij de gedupeerden van de toeslagenaffaire waren we verantwoordelijk voor de nazorg voor inwoners. Voor de energietoeslag hadden we te maken met zowel aanvragen energietoeslag 2022 als de ambtshalve toekenningen voor 2023. Er waren 3.558 ambtshalve toekenningen voor de doelgroepen uitkeringsgerechtigden en de aanvragers van energietoeslag 2022 die in 2023 wederom onder de inkomensgrens vielen.

02. Handhaving Participatiewet
Handhaving in het kader van de Participatiewet omvatte alle handelingen die ertoe doen om de naleving van de voorwaarden verbonden aan een uitkering te bevorderen. Fraude moest worden voorkomen, bestreden en ontmoedigd.

03. Uitvoeren van het minimabeleid
Wij stimuleerden en ondersteunden inwoners met een minimuminkomen om deel te nemen aan voorzieningen die gericht zijn op maatschappelijke participatie. Hiervoor hebben we (bijzondere) bijstand verstrekt. Om de toegang tot de bijzondere bijstand zo eenvoudig mogelijk te maken, werkten we met de tool ‘Bereken Uw Recht’ (BUR). Door de toegang laagdrempelig te houden, wilden wij het ‘niet-gebruik’ terugdringen. Voor inwoners met een zorgbehoefte hadden we de collectieve aanvullende zorgverzekering (gemeentepolis). Zij konden een tegemoetkoming aanvragen voor de maandelijkse premie van een gemeentepolis. Daarnaast konden inwoners die al drie jaar of langer een laag inkomen hebben een individuele inkomenstoeslag aanvragen.

Het is van groot belang dat volwassenen en kinderen zich kunnen ontwikkelen en mee kunnen doen in de samenleving, ook wanneer er in het huishouden sprake is van een laag inkomen of problematische schulden. Hiervoor hebben we Haarlemmermeer Doet Mee! Volwassenen en het Kindpakket. Het Kindpakket bestaat uit vier regelingen: een tegemoetkoming voor schoolspullen, bijles, laptopregeling en Jong Haarlemmermeer Doet Mee! De inkomensgrens voor het Kindpakket is eenmalig verhoogd van 120% naar 130% van het wettelijk sociaal minimum (2022.0002600).

04. Bieden van schuldhulpverlening
Wij waren verantwoordelijk voor het aanbieden van schuldhulpverlening aan onze inwoners. Daarbij ging het niet alleen om hulp bij het

wegnemen van de financiële problemen en problematische schulden, maar ook de oorzaken daarvan. Door vroegsignalering en preventie probeerden we te voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op schuldhulpverlening. We hebben 499 inwoners geholpen met schuldhulpverlening. Daarnaast zijn er ook 53 meldingen van vroegsignalering geweest, waarvan er 48 succesvol zijn geholpen. Ook hebben 115 inwoners hulp geaccepteerd na een melding uit het project 'Vroeg eropaf'. We hebben een onderzoek laten uitvoeren naar de toekomstige inrichting van de schuldhulpverlening (10178897). Het voorkeursscenario is dat we de intake, stabilisatie en het nazorg traject zelf gaan uitvoeren.

Daarnaast zijn we een ketenoverleg 'Schuldhulpverlening en Financiële begeleiding' gestart. Hier sloten gecontracteerde partijen en vrijwilligersorganisaties bij aan.

Specificatie horende bij de jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Tabel 22

Er kunnen afrondingsverschillen optreden. (bedragen × € 1.000; min = nadeel)		Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
Zorg en werk		**2023**	**2023**	**2023**	
Inwoners van Haarlemmermeer krijgen, waar nodig, hulp en ondersteuning gericht op het naar vermogen en zelfstandig deelnemen aan de samenleving.	Baten	35.900	38.966	40.544	1.578
	Lasten	134.951	151.244	154.626	-3.382
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-99.051**	**-112.278**	**-114.082**	**-1.804**
Reservemutaties	Onttrekking	-	-	-	-
	Storting	-	-	-	-
Resultaat (Saldo +O-S)	**Saldo**	**-99.051**	**-112.278**	**-114.082**	**-1.804**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis.	Baten	1.084	1.399	1.667	267
	Lasten	69.223	75.726	76.955	-1.228
	Saldo	**-68.139**	**-74.327**	**-75.288**	**-961**
Beleidsdoel B: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf.	Baten	0	697	869	171
	Lasten	9.713	12.156	13.330	-1.174
	Saldo	**-9.713**	**-11.459**	**-12.461**	**-1.003**
Beleidsdoel C: Onze inwoners zijn economisch zelfstandig.	Baten	1.506	2.746	2.966	220
	Lasten	12.150	13.865	13.743	122
	Saldo	**-10.644**	**-11.119**	**-10.776**	**342**
Beleidsdoel D: Het garanderen van een bestaansminimum voor inwoners die dit tijdelijk niet zelfstandig kunnen.	Baten	33.310	34.124	35.042	918
	Lasten	43.865	49.497	50.598	-1.101
	Saldo	**-10.555**	**-15.374**	**-15.557**	**-183**

Toelichting gewijzigde begroting 2023 - jaarrekening 2023

Beleidsdoel A

Tabel 23

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
1. Eigen bijdragen Wmo	215
Overig	52
Totaal Baten	**267**
Lasten	
1. Dagopvang jeugdigen	-448
2. Begeleiding jeugd	-300
3. Wmo	-265
4. Behandeling jeugd	-242
Overig	27
Totaal Lasten	**-1.228**

Baten

1. Er hebben meer inwoners gebruik gemaakt van Wmo-voorzieningen. Daardoor is de ontvangen eigen bijdrage hoger.

Lasten

1. Bij dagopvang van jeugdigen is een overschrijding zichtbaar op zowel het tarief als op het aantal cliënten. Het aantal jeugdigen dat gemiddeld dagopvang krijgt is gestegen van 304 per maand naar 320 per maand. Het bijbehorende tarief is € 18.000 per jeugdige. Dit resulteert in een overschrijding van € 288.000. Verder werd er in de najaarsrapportage van uitgegaan dat de opvang van een jeugdige gemiddeld € 17.500 zou kosten, maar dit bedrag is € 18.000. Dit resulteert in een overschrijding van € 160.000.
2. De kosten voor een specialistische jeugdzorg op speciaal onderwijs, was niet opgenomen in de prognose. Hierdoor is met deze kosten geen rekening gehouden in de bijstelling van de ramingen in de najaarsrapportage.
3. Er hebben meer inwoners gebruik maken van de Wmo-voorzieningen. Daarnaast is een aantal aanbieders gestopt met het aanbieden van hulp bij het huishouden en daardoor is er een verschuiving geweest tussen aanbieders waardoor de kosten iets zijn toegenomen.
4. Voor behandeling jeugd is er in de najaarsrapportage van uitgegaan dat er gemiddeld 279 jeugdigen per maand worden ondersteund. In werkelijkheid zijn dit er 300 geweest. Een jeugdige kost ongeveer € 11.500 per jaar. Deze stijging veroorzaakt de overschrijding.

Beleidsdoel B

Tabel 24

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

Overig	171
Totaal Baten	**171**

Lasten

1. Jeugdzorg met verblijf	-1.144
Overig	-30
Totaal Lasten	**-1.174**

Lasten

1. Bij jeugdzorg met verblijf is het tarief hoger uitgevallen dan verwacht. In de najaarsrapportage is uitgegaan van een tarief van € 78.000 per jeugdige. De prijsstijging is te verklaren door een toegenomen zorgintensiteit en is uiteindelijk € 89.000 geworden. In 2023 zaten er 104 jeugdigen in zorg met verblijf.

Beleidsdoel C

Tabel 25

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Subsidie Europees Sociaal Fonds	183
Overig	37
Totaal Baten	**220**

Lasten

Overig	122
Totaal Lasten	**122**

Baten

1. Aan het einde van het jaar is nog een subsidie ontvangen van het Europees Sociaal Fonds (ESF) voor projecten in de arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam tussen 2017 en 2019. Na vaststelling is gebleken dat wij nog recht hadden op een bedrag van deze subsidie. Dit is in 2023 verantwoord.

Beleidsdoel D

Tabel 26

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Rijksbijdrage kwijtschelden schulden	488
2. Leenbijstand	400
Overig	30
Totaal Baten	**918**

Lasten

1. Bijstandsuitkeringen	-672
2. Leenbijstand	-400
3. Energietoeslag	-307
4. Sociaal medische kinderopvang	94
Overig	184
Totaal Lasten	**-1.101**

Baten

1. Gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire komen in aanmerking voor kwijtschelding van schulden in het kader van (bijzondere) bijstand. Hiervoor is een bijdrage van het Rijk ontvangen. Met deze bijdrage is in de begroting geen rekening gehouden.
2. We hebben meer leenbijstand verstrekt, waardoor zowel de baten als de lasten zijn toegenomen.

Lasten

1. Het aantal bijstandsuitkeringen is gestegen. Dit komt onder andere doordat het aantal statushouders is toegenomen. De taakstelling voor Haarlemmermeer voor het huisvesten van statushouders is het afgelopen jaar fors hoger geworden. Statushouders zijn vaak in eerste instantie aangewezen op een bijstandsuitkering tijdens hun inburgeringstraject. Daarnaast zien we ook landelijk een trend dat het aantal bijstandsuitkeringen stijgt.
2. Zie voor een toelichting op de hogere lasten leenbijstand de toelichting opgenomen bij de baten.
3. Het projectbudget voor de energietoeslag is verdeeld over de jaarschijven 2023 en 2024. De uitvoering verloopt voorspoedig waardoor in 2023 meer inwoners de toeslag hebben ontvangen dan verwacht. De prognose voor 2024 is dat we per saldo voldoende financiële middelen beschikbaar hebben om alle aanvragen te kunnen afhandelen.
4. Door een dalend aantal inwoners die gebruik maken van sociaal medische kinderopvang zijn de lasten lager dan geraamd.

Maatschappelijke ontwikkeling

lasten in €	110.556
% totale realisatie lasten	20,2%
baten in €	24.365
% totale realisatie baten	4,3%

Portefeuillehouder: Van der Meij, Ruigrok, Schuurmans-Wijdeven, Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water

Maatschappelijk doel:
Inwoners ontwikkelen zich naar vermogen, participeren actief in de samenleving en ontplooien zich optimaal.

(bedragen × € 1.000)	Rekening 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting	Rekening 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting
Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.	**1.605**	**-17%**	**14.345**	**6%**
01. Het bieden van preventieve opvoed- en opgroeiondersteuning				
02. Zorg dragen voor publieke gezondheidszorg				
03. Zorg dragen voor collectieve preventie				
04. Zorg dragen voor ouderengezondheidszorg				
05. Zorg dragen voor openbare geestelijke gezondheidszorg				
06. Bieden van informatie en advies en lichte begeleiding				
Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.	**7.270**	**-2%**	**24.405**	**4%**
01. Zorg dragen voor onderwijshuisvesting				
02. Bevorderen van veilige scholen				
03. Bevorderen van passend onderwijs				
04. Uitvoeren van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) 2021-2024				
05. Uitvoeren onderwijsachterstandenbeleid				
06. Aanpakken schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten				
07. Bieden van onderwijsverbreding				
Beleidsdoel C: Inwoners nemen in hun buurt of kern, actief deel aan de samenleving.	**2.713**	**63%**	**15.132**	**3%**
01. Zorgen voor en exploiteren van sociaal-culturele accommodaties en sociaal-culturele activiteiten				
02. Uitvoeren Lokale Inclusie Agenda en Regenboogagenda, aanpak discriminatie				
03. Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet				
04. Bevorderen van inwonersinitiatieven en sociale samenhang in de wijk				
05. Stimuleren van jeugdparticipatie				
06. Stimuleren van talent- en sociale ontwikkeling bij kinderen, tieners en jongeren				
07. Voorkomen en verminderen van jeugdoverlast en -criminaliteit				
08. Uitvoering geven aan de nota 'Kom in Beweging' Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer				
09. Bevorderen van integratie van diverse doelgroepen in de samenleving				
10. Ondersteunen van mantelzorgers en het bieden van respijtzorg				
11. Het aanpakken en verminderen van eenzaamheid				
Beleidsdoel D: Inwoners nemen deel aan een breed aanbod van culturele activiteiten en maken kennis met de culturele historie van Haarlemmermeer, waarvoor wij het cultureel erfgoed behouden.	**3.986**	**-9%**	**24.902**	**3%**
01. Implementeren actualisatie cultuurbeleid 2021-2024, als onderdeel van de cultuurnota 'Ruimte voor Cultuur, kansen voor ondernemerschap'				
02. Stimuleren cultureel ondernemerschap				
03. Uitvoering Programma Beeldende Kunst en Vormgeving				
04. Implementatie uitvoeringsprogramma conform de visie 'Erfgoed omarmen en beleven 2020-2030'				
Beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.	**8.791**	**1%**	**31.772**	**1%**
01. Zorgen voor toegankelijk en laagdrempelig sportaanbod				
02. Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van gemeentelijke sportaccommodaties				
03. Zorgen voor ondersteuning van sportverenigingen en beweegaanbieders				
04. Zorgen voor ondersteuning van talentontwikkeling				
05. Uitvoeren van de Visie Landschap en Recreatie, het beleid Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer				
06. Voorbereiden van recreatie deelprojecten in PARK21, uitvoering van de overgenomen projecten van Stichting Mainport en Groen en voorbereiden groen- en recreatieprojecten bij Abbenes, Hoofddorp en Zwanenburg				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)
Beleidsdoel B:
Beleidsdoel C:
Beleidsdoel D:
Beleidsdoel E: Recreatieschap Spaarnwoude, Recreatieplas Haarlemmermeer BV

Openlucht bioscoop tijdens de Zomerweken op Landgoed Klein Vennep

Maatschappelijke ontwikkeling

Inwoners ontwikkelen zich naar vermogen, participeren actief in de samenleving en ontplooien zich optimaal.
In 2023 is het nieuwe beleidskader Sociaal domein vastgesteld: 'Meedoen mogelijk maken in Haarlemmermeer'. We kiezen er met dit nieuwe beleidskader bewust voor om er in de komende jaren in het sociaal domein vooral te zijn voor inwoners in een kwetsbare situatie. Dat leidt tot de volgende aangescherpte doelen:

- meedoen stimuleren;
- bestaanszekerheid herstellen;
- kansengelijkheid vergroten;
- gezond leven makkelijker maken.

Daarnaast hebben we in 2023 het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) opgesteld. Het Rijk stelt hiervoor middelen beschikbaar waarmee we verder investeren in integraliteit, het versterken van de preventiestructuur en samenwerkingsverbanden, het doorontwikkelen van netwerk- en ketenaanpakken. Daarnaast is het de bedoeling om op basis van data interventies gericht op positieve gezondheid te intensiveren en monitoren. Positieve gezondheid is de leidraad in dit plan. Dit sluit naadloos aan op de opgaven zoals deze in ons nieuwe beleidskader Sociaal domein zijn opgenomen.

In ons GALA-plan zijn vier ambities benoemd op het gebied van informele zorg, meedoen/ participatie, mentaal welbevinden en gezonde leefstijl. Doel is het terugdringen van gezondheidsachterstanden om voornamelijk inwoners in een kwetsbare situatie te bereiken. Uitgangspunt is een brede, domeinoverstijgende aanpak langs meerdere sporen en in verbinding met andere beleidsterreinen.

Eind 2023 is ook het Integraal Zorgakkoord (IZA) vastgesteld. Doel van het IZA is om welzijn en zorg in de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Regionale samenwerking is daarbij een belangrijk speerpunt. Het regioplan is dan ook dankzij intensieve samenwerking van zorg- en welzijnsorganisaties in onze regio, gemeente Haarlemmermeer én inwoners tot stand gekomen. In het regioplan staat hoe we samen de grootste regionale uitdagingen in de gezondheid en zorg in onze regio aanpakken.

Wij bieden inwoners van Haarlemmermeer - jong en oud - een breed en goed aanbod van laagdrempelige voorzieningen als onderdeel van de sociale basis in de wijken en kernen van Haarlemmermeer. Wij richten ons op de functies: ontmoeten, ontplooien, ontwikkelen en ondersteunen. Het gaat hier om zowel accommodaties (gebouwen, velden en openbare ruimte) als activiteiten op het gebied van onderwijs, welzijn, sport, cultuur, gezondheid en vrijwilligerswerk.

De sociale basis is van en voor iedereen, dus ook voor inwoners die een steuntje in de rug nodig hebben of voor wie voorzieningen niet toegankelijk zijn (inclusie). Iedereen moet mee kunnen doen, zich kunnen ontplooien op het gebied van sport of cultuur en zich verder kunnen ontwikkelen binnen het onderwijs en op de arbeidsmarkt. Een stevige sociale basis is het fundament voor de kwaliteit van leven van onze inwoners, waardoor zij niet alleen prettig, maar ook zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Vitale en inclusieve wijken creëren is alleen mogelijk samen met inwoners, vrijwilligers en betrokken professionals. Hiervoor hebben wij natuurlijk ook onze aanpak 'Meer voor Elkaar in de buurt'.

We informeren en adviseren inwoners over alle mogelijkheden en faciliteren hen ook om zelf initiatieven te nemen. Wij besteden als gemeente met een hoog percentage kinderen en jongeren veel aandacht aan onze jonge inwoners en hun ouders en begeleiders. Wij richten ons op het creëren van optimale omstandigheden waarbinnen de Haarlemmermeerse jeugd kan opgroeien tot zelfstandige en zelfredzame inwoners.

Ons cultureel, sportief en recreatief aanbod draagt actief bij aan verbondenheid en betrokkenheid van onze inwoners en maakt Haarlemmermeer tot een aangename gemeente met hoge sociale en economische aantrekkingskracht voor huidige en toekomstige inwoners.

Tabel 27

				Metingen			
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2020	2021	2022	2023
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	5,5	5,2	13,4	n/b
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	16	17	17	n/b
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)	% deelnemers VO en MBO	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	1,4	1,6	n/b	n/b
Niet-wekelijkse sporters [1]	% bevolking 19 jaar en ouder	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	44,8	n/b	43,3	n/b

1 *Gebaseerd op gezondheidsmonitior (en ouderen) van GGD'en, CBS en RIVM. Wordt niet elk jaar georganiseerd.*

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) - onderdeel GGD Kennemerland

GGD Kennemerland levert een bijdrage aan beleidsdoel A van programma Maatschappelijke ontwikkeling: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl. Op grond van de Wet publieke gezondheid (Wpg) stellen gemeenten elke vier jaar een nota lokaal volksgezondheidsbeleid vast. De negen gemeenten in de VRK hebben de Regionale Nota Gezondheidsbeleid 2021-2028 'Samen gezond in Kennemerland' opgesteld. Wij hebben ervoor gekozen om regionale ambities te benoemen en daarnaast lokale speerpunten op te stellen.

Onze regionale ambities zijn:
- Gezondheid in de fysieke en sociale leefomgeving
- Gezondheidsachterstanden verkleinen
- Druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen
- Vitaal ouder worden

Lokaal hebben we daar in het Haarlemmermeers Preventie Akkoord aan toegevoegd de leefstijlthema's: overgewicht, problematisch alcoholgebruik en roken. Het lokaal preventieakkoord is in 2023 opgegaan in het GALA, waarvoor we een lokaal plan hebben opgesteld.

Veel taken op gebied van de publieke gezondheid en de afstemming ervan met de curatieve gezondheidszorg hebben we binnen VRK-verband regionaal belegd bij GGD Kennemerland, zoals geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR), jeugdgezondheidszorg, medische milieukunde, forensische geneeskunde, technische hygiënezorg, seksuele gezondheid, infectieziektenbestrijding en reizigersadvies en vaccinatie. Daarnaast monitort GGD Kennemerland regelmatig de gezondheid van onze inwoners. De middelen voor deze taken

liggen vast en gaan rechtstreeks naar de VRK/ GGD.

Recreatieschap Spaarnwoude
Het doel van Recreatieschap Spaarnwoude is het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie, het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu en het tot stand brengen en onderhouden van een landschap dat hierop is afgestemd in het werkingsgebied van de regeling. Het regionale recreatie- en natuurgebied dat door het recreatieschap wordt beheerd en verder ontwikkeld, omvat circa 2.500 hectare. Haarlemmermeer draagt momenteel ongeveer 11% bij in het jaarlijks beheersaldo. Het grootste deel van het recreatieschapsareaal in Haarlemmermeer. Hiermee levert het Recreatieschap Spaarnwoude een bijdrage aan beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, te bewegen en actief deel te nemen aan sport.

De participanten van Recreatieschap Spaarnwoude dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit openbare gebied. Aan het totale regionale recreatieschapsgebied worden jaarlijks circa 6,8 miljoen bezoeken gebracht. In 2023 is naast de reguliere beheer- en exploitatietaken, uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprojecten programma van de 'Visie Spaarnwoude Park 2040'. Voor de herinrichting van het deelgebied Groene Weelde aan de Spieringweg is de planvorming afgerond en financiering geregeld en zal in 2024 de uitvoering plaatsvinden. Verder is gewerkt aan verbeteringsplannen voor deelgebied Houtrak, aan de boerderijprojecten Borneohoeve en Lagedijk en het ecologisch beheer van het veenweidegebied Dijkland. De uitvoering hiervan in de komende jaren is onder meer afhankelijk van het verkrijgen van bijdragen uit de Regio Deal Brede Welvaart en van de participanten.

Voor *Recreatieplas Haarlemmermeer BV verwijzen we naar de paragraaf Verbonden partijen*.

Relevant beleid
- Koersvast, steeds beter, beleidskader sociaal domein 2019-2023 (2019.0058016)
- Ontwerp kadernota sociaal domein 2023-2026 (2022.0000058)
- Samen sterk en in balans, visie informele zorg en vrijwillige inzet (2020.0001281)
- Regenboogagenda 2023-2026 (7282020)
- Voortgang Lokale Inclusie Agenda (X. 2023.00726)
- Jong in Haarlemmermeer 2020-2024 (2020.0003103)
- Visie Wonen met zorg 2030 (2017.0026227)
- Uitvoeringsplan Wonen met Zorg (2018.0022374)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Haarlemmermeer (2014.0048478)
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2.0 (2017.0026699)
- Actualisatie Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen (2022.0001788)
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Haarlemmermeer (2014.0048478)
- Lokale Educatieve Agenda 2021 - 2024 (2021.0000570)
- Verordening leerlingenvervoer 2015 (2015.0014220)
- Ruimte voor Cultuur, Kansen voor Ondernemerschap (2012.0016382)
- Visie op de Geniedijk (2009.0014576)
- Verordening Fysiek Domein 2019 (2019.0031932)
- Subsidieverordening restauratie gemeentelijk erfgoed 2020 (2020.0000059)
- Erfgoedcommissie-Reglement (2011.0048240)
- Erfgoedvisie gemeente Haarlemmermeer 2020-2030: 'Erfgoed omarmen en beleven' (2020.0000051)
- Visie Ringdijk en Ringvaart (2015.0015816)
- Pionieren in de polder, innovatie in het sociaal domein (2017.0013419)
- Cultuur in 2025, Evaluatie en actualisatie cultuurbeleid 2021-2024 (2021.0000372)
- Representativiteitsverklaring - PBO Meeromroep (2016.0006551)
- Regionale Nota Gezondheidsbeleid 2021-2028 'Samen gezond in Kennemerland' (2021.0001769)
- PARK21: Kredietaanvraag PARK21 2022 (2022.0000837)
- Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer 2020-2025 (2020.0000380)
- 'Kom in beweging!' - Speelruimte in gemeente Haarlemmermeer (2021.0000721)
- Visie Landschap en Recreatie Haarlemmermeer 2040 (2021.0002744)
- Gezond en Actief Leven Akkoord (bijlage)
- Beleidskader Sociaal Domein 'Meedoen mogelijk maken in Haarlemmermeer' (7532520)

Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondsheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Samen met onze maatschappelijke partners werken we aan een optimaal vraaggericht en preventief aanbod voor onze inwoners, jeugd en jongeren, ouderen en kwetsbare bewoners in het bijzonder. Hierbij hanteren we positieve gezondheid als uitgangspunt. Vroegsignalering en preventie zijn belangrijke speerpunten, met als doel de gezondheid te bevorderen en het beroep op (zwaardere) zorg te verminderen.

Gezondheid en het stimuleren van gezond leven maken daarom integraal onderdeel uit van het sociaal domein en de stevige sociale basis. Door het verstevigen van wijken en kernen met gericht aanbod van praktische en lichte ondersteuning maar ook door mensen te activeren, ontstaan wijken waar genoeg te doen is, waar inwoners betrokken zijn bij elkaar, mee kunnen doen en zich prettig voelen. (Positieve) gezondheid gaat namelijk niet voornamelijk over de afwezigheid van ziekte, maar over welbevinden, meedoen en ertoe doen, veerkracht en het vermogen om met tegenslagen om te gaan.

Activiteiten

01. Het bieden van preventieve opvoed- en opgroeiondersteuning
02. Zorg dragen voor publieke gezondheidszorg
03. Zorg dragen voor collectieve preventie
04. Zorg dragen voor ouderengezondheidszorg
05. Zorg dragen voor openbare geestelijke gezondheidszorg
06. Bieden van informatie en advies en lichte begeleiding

Toelichting

01. Het bieden van preventieve opvoed- en opgroeiondersteuning

Vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is er veel aandacht voor preventieve ondersteuning. Bij het CJG kunnen ouders, jeugdigen en professionals terecht met al hun vragen over opvoeden en opgroeien. Hiervoor is geen verwijzing nodig. De vragen werden rechtstreeks beantwoord. Face to face, telefonisch of via social media, maar ook via workshop en webinars. In 2023 zijn er bijvoorbeeld CJG webinars geweest over het omgaan met emoties van pubers, maar ook over hoe je je kind door een scheiding heen helpt. De CJG-consulenten bieden niet alleen lichte, vrij toegankelijke ondersteuning, maar hebben ook mandaat om gespecialiseerde zorg in te schakelen. Het CJG werkt daarin samen met schoolcoaches, leerplicht en de jeugdgezondheidszorg. Ook biedt het CJG ruimte voor ontmoeting, inspiratie en kennisuitwisseling tussen bij de jeugd betrokken partners. Daarbij is de gemeente ook in 2023 blijven inzetten op vrij toegankelijke opvoedondersteuning met een veelheid aan verschillende activiteiten die aansluiten op vragen die onder onze inwoners leven. Wij hebben bijvoorbeeld extra ingezet op mentale weerbaarheid bij jeugdigen en echtscheidingsproblematiek. Deze activiteiten worden uitgevoerd met diverse uitvoeringspartners. In 2023 is er veelvuldig overleg geweest met de verloskundigen om het proces rondom prenatale huisbezoeken verder uit te bouwen. In 2023 zijn er 27 prenatale huisbezoeken geweest.

02. Zorg dragen voor publieke gezondheidszorg

Veel taken op gebied van de publieke gezondheid en de afstemming ervan met de curatieve gezondheidszorg hebben we regionaal belegd bij GGD Kennemerland, zoals geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR), jeugdgezondheidszorg, medische milieukunde, forensische geneeskunde, technische hygiënezorg, seksuele gezondheid, infectieziektenbestrijding en reizigersadvies en vaccinatie. Daarnaast monitort GGD Kennemerland regelmatig de gezondheid van onze inwoners.

De eerdere ambities uit ons lokale preventieakkoord hebben we verwerkt in het GALA. In 2023 hebben we voor het GALA een lokaal plan opgesteld met vier ambities op het gebied van:

- informele zorg;
- meedoen/participatie;
- mentaal welbevinden;
- gezonde leefstijl.

In zowel het GALA en als het IZA is de aanpak van gezondheidsachterstanden een belangrijk uitgangspunt. In het GALA hebben we op basis van gezondheidsgegevens aangegeven welke wijken en kernen extra aandacht verdienen. Dit zijn: Graan voor Visch, Overbos en Toolenburg in Hoofddorp, Linquenda en Centrum in Nieuw-Vennep, Zwanenburg en Lijnden/Boesingheliede in Haarlemmermeer-Noord, Lisserbroek en Cruquius in Haarlemmermeer-West en Rijsenhout en Abbenes/Buitenkaag in Haarlemmermeer-Zuidoost. Eind 2023 is het IZA regioplan opgesteld dat er ook op is gericht om de zorg in de toekomst toegankelijk en betaalbaar te houden. De uitvoering volgt in 2024.

03. Zorg dragen voor collectieve preventie
Regionaal werkten we samen met andere gemeenten, de GGD, Prezens en Brijder aan collectieve preventie, met als speerpunten bewegen, het verminderen van depressie/ psychosociale klachten, schadelijk alcoholgebruik, roken bij jongeren en het terugdringen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen.

In het kader van het Meerjarenprogramma Depressiepreventie hebben we meegedaan aan de pilot Niet alleen ziek om de samenwerking tussen formele en informele steun aan gezinnen met een chronisch zieke ouder te bevorderen en het gesprek over ouderschap en langdurige ziekte aan te gaan.

Via de "Gezonde School" zijn in 2023 23 scholen in Haarlemmermeer door de GGD ondersteund bij het structureel aandacht besteden aan gezondheid en preventie, waarbij mentale gezondheid een belangrijk thema is. Dit sluit aan bij de recente onderzoeken onder jeugdigen, waaruit het verslechterde mentale welbevinden onder jongeren en jongvolwassenen blijkt.

Met de lokale JOGG-aanpak zetten we ons samen met verschillende netwerk partners in om de leefomgeving waar kinderen en jongeren zich in bewegen gezonder te maken. Samen met onder andere MeerWaarde, Team Sportservice Haarlemmermeer, Maatvast, Stichting Kinderopvang Haarlemmermeer, Zorg en Zekerheid en scholen zijn er verschillende projecten uitgevoerd om het drinken van water, gezonde voeding en voldoende bewegen onder de jeugd te stimuleren.

Ook zijn er activiteiten gestart die gericht bijdragen aan het verminderen van gezondheidsachterstanden, zoals beweegactiviteiten voor vrouwen in een kwetsbare situatie en voorlichtingen over gezondheid aan bewoners met een migratieachtergrond.

In 2023 is verder gewerkt aan het bestendigen van het netwerk van Automatische Externe Defibrillators (AED's) en burgerhulpverleners. Begin 2023 is het bestand burgerhulpverleners opgeschoond. Daardoor is het aantal burgerhulpverleners gedaald van 2.165 naar 1.751. Sinds een aantal jaar beheren wij 16 AED's en 26 buitenkasten. Het totale aantal AED's in de gemeente is met 16 toegenomen tot 174.

04. Zorg dragen voor ouderengezondheidszorg
In 2023 zijn er weer preventieve huisbezoeken gepleegd bij de tachtigjarigen uit de gemeente door de vrijwilligers in dienst van MeerWaarde. In deze huisbezoeken werd men geïnformeerd over het beschikbare aanbod aan zorg en ondersteuning.

De Slimotheek (in Hoofddorp, Nieuw-Vennep en Badhoevedorp) was het gehele jaar beschikbaar voor uitleen van welzijnstechnologieën ter ondersteuning van prettig thuis wonen. Om de Slimotheek extra onder de aandacht te brengen hebben we drie presentaties gehouden aan geïnteresseerde professionals.

We hebben dit jaar onze rol in het dementienetwerk 'Dementieketen Amstelland en Meerlanden' vergroot. We hebben een start gemaakt met een vernieuwing van de website met informatie voor mensen met dementie en naasten. Ook hebben we onder begeleiding van Alzheimer Nederland een 'dementiescan' uitgevoerd. Deze scan laat de sterke en zwakke punten zien op het gebied van dementiezorg- en ondersteuning in de gemeente.

We hebben een start gemaakt met de 'Thematafel Ouderen', een overlegstructuur die voortvloeit uit het IZA. Samen met belangrijke stakeholders uit het zorg- en welzijnsdomein hebben we knelpunten besproken en vijf opgaven geformuleerd waar we de komende jaren gezamenlijk aan gaan werken. De opgaven beslaan:
- gezond ouder worden;
- zorgzame, gezonde en inclusieve wijk;
- passende ondersteuning en zorg op de juiste plek;
- innovatie en digitalisering;
- aantrekken en behoud van personeel.

05. Zorg dragen voor openbare geestelijke gezondheidszorg
De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) activiteiten van de gemeente richten zich met name op preventie en toeleiding van inwoners met psychische en psychiatrische problemen. In Haarlemmermeer voert de GGD de zorgcoördinatie uit voor kwetsbare personen en risicogroepen van deze doelgroep. In aanvulling hierop zorgt GGZ inGeest voor de bemoeizorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Dit doen zij door het inzetten van een sociaal psychiatrisch verpleegkundige. We hebben de activiteiten rondom de sluitende aanpak personen met verward gedrag voortgezet. Inmiddels is er sprake van een goedwerkend netwerk (de spoedzorgketen) rondom de inwoner die in een crisissituatie verkeert. De implementatie van de Wet Verplichte GGZ (WVGGZ) heeft geleid tot een meldpunt waar inwoners met zorgen voor iemand in hun omgeving terecht kunnen. Voor de regio Kennemerland verzorgt de

GGD dit meldpunt. Sinds 2022 zijn de openingstijden van dit meldpunt structureel verruimd. Op Schiphol is de persoonsgerichte aanpak waarbij mensen met verward gedrag op Schiphol naar de juiste hulp en zorg geholpen worden, gecontinueerd. We hebben de subsidies aan organisaties die zich richten op het voorkomen van uitval zoals Warmline en Maatjesproject (Roads), Herstelacademie (herstelgericht) en lotgenotencontact (Zelfhelp) voortgezet.

06. Bieden van informatie en advies en lichte begeleiding
Op het gebied van ondersteuning van inwoners in een kwetsbare situatie werkten wij met MeerWaarde en ketenpartners. MeerWaarde is alliantiepartner in het kader van Meer Voor Elkaar (partners in sociaal domein), de aanpak van eenzaamheid, (Samen tegen eenzaamheid), de Regenboogagenda, Gezond&Meer (lokaal gezondheidsakkoord), lokaal Sportakkoord en Welzijn op Recept. Een aantal van deze onderdelen valt met ingang van 2023 onder het GALA.

We faciliteerden Humanitas in het op locatie beschikbaar stellen van vrijwilligers die hielpen bij de thuisadministratie. Humanitas opende een derde Financieel café in Vijfhuizen en verplaatste het Financieel Café in Nieuw-Vennep naar de bibliotheek. Humanitas en Schuldhulpmaatje boden verder ook individuele hulp aan via huisbezoeken door tientallen vrijwilligers. Daarnaast boden vrijwilligers hulp in het inloopspreekuur van de samenwerkende zelforganisaties voor inwoners met een migratieachtergrond.

Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

De gemeente is binnen het thema onderwijs verantwoordelijk voor verschillende taken: de Lokale Educatieve Agenda (LEA), de Leerplichtwet, het voorkomen van voortijdig schoolverlaten (vsv), onderwijsachterstandenbeleid, een goede aansluiting tussen jeugd- en onderwijszorg, leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Schoolverzuim is een belangrijke indicator voor schooluitval. Wij richten ons daarom op preventie, onder meer door de inzet van leerplichtspreekuren op scholen. Jongeren zonder startkwalificatie blijven kwetsbaar op de arbeidsmarkt. Door het vervullen van deze taken kunnen leerlingen hun ontwikkelingsmogelijkheden optimaal benutten en sluiten zij hun (school)loopbaan af met een diploma dat aansluit bij hun capaciteiten en interesse. Met het behalen van een startkwalificatie worden hun kansen op een duurzame plek op de arbeidsmarkt en financiële zelfredzaamheid vergroot. Jonge kinderen kunnen deelnemen aan voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en peuteropvang.

Activiteiten
01. Zorg dragen voor onderwijshuisvesting
02. Bevorderen van veilige scholen
03. Bevorderen van passend onderwijs
04. Uitvoeren van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) 2021-2024
05. Uitvoeren onderwijsachterstandenbeleid
06. Aanpakken schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten
07. Bieden van onderwijsverbreding

Toelichting
01. Zorgdragen voor onderwijshuisvesting
In 2023 hebben we een aantal panden voor tijdelijke huisvesting opgeleverd: bij de Adalbertusschool in Spaarndam en bij de Dik Tromschool en IKC Wereldwijs in Hoofddorp. Bij de Zwanebloem in Zwaanshoek is de voorbereiding voor tijdelijke huisvesting afgerond. In 2023 hebben we tevens gewerkt aan de planvorming van een groot aantal scholen, zoals onder meer de Kameleon en De Zwaan in Zwanenburg, Jong Geleerd in Halfweg, Westwijs in Rijsenhout, Buitenplaats Nassaupark, KC Natuurlijk! (voormalige Juliana van Stolbergschool) en PI De Ster in Hoofddorp. Ook is de verhuizing van de leerlingen van PI De Ster voorbereid, welke in eind februari 2024 gepland staat. Tot slot is ook de eerste paal van de nieuwbouw voor het Hoofdvaart College en De Linie in Hoofddorp geslagen.

Afgelopen jaren heeft er een verkennend onderzoek plaatsgevonden rondom de mogelijkheden voor doordecentralisatie met betrekking tot de bouwopgave van

onderwijshuisvesting. Dit ten behoeve van onder meer het positief verbeteren van de schuldpositie van de gemeente en het verhogen van de eigen verantwoordelijkheid en invloed op de bouwopgave voor de schoolbesturen. In gezamenlijkheid zijn deze onderzoeken afgerond en hebben niet geleid tot doordecentralisatie.

Het onderzoek naar de schuldpositie is afgerond: de enige manier om de schuldpositie te beïnvloeden, is door middel van doordecentralisatie. Gedurende de verkenning naar doordecentralisatie hebben schoolbesturen na overleg met ons ontdekt hoe doordecentralisatie eruit kan zien en wat de gevolgen zijn. De schoolbesturen in respectievelijk voortgezet onderwijs (VO) en primair onderwijs (PO) en speciaal onderwijs (SO) hebben aangegeven bedenkingen te hebben bij doordecentralisatie. Voor hen wegen de nadelen op dit moment zwaarder dan de voordelen. Samen met de schoolbesturen zijn we tot afronding van de discussie gekomen en hebben het proces afgesloten.

De ambities voor de Total Cost of Ownership benadering zijn nog actueel, de financiële onderbouwing van deze benadering is nog onderwerp van gesprek. Eind 2023 hebben de gemeente en de schoolbesturen in gezamenlijkheid een extern bureau geselecteerd voor het opstellen en begeleiden van een nieuw Integraal huisvestingsplan (IHP). Dit proces zal heel 2024 in beslag nemen en het nieuwe IHP zal gelden vanaf 2025.

02. Bevorderen van veilige scholen
We hebben in 2023 met VO-instellingen opnieuw ingezet op preventie en veiligheid. Na de actualisatie van het convenant Veiligheid In en Om School (VIOS) in 2022, is er binnen dit samenwerkingsverband in 2023 gewerkt aan een handelingskader. Dit kader biedt alle samenwerkingspartners handvatten voor het herkennen en aanpakken van onveilige situaties. Dit bevordert het sneller herkennen van onveilige situaties en de samenwerking om deze gedegen op te lossen. Het handelingskader wordt in 2024 ondertekend door alle partners van het VIOS. De stuurgroep is twee keer samengekomen, waarbij focusgebieden werden vastgesteld. In 2023 was er, net als het jaar ervoor, elke twee maanden overleg met alle samenwerkingspartners om signalen in en om school te bespreken. Dit gebeurt met VO-scholen (zorgcoördinatoren/ veiligheidscoördinatoren), Halt, politie, Brijder en MeerWaarde (jongerenwerk). Wij hebben daarbij een faciliterende rol. Signalen en veiligheidsonderwerpen werden besproken middels een lessenmenukaart, waarin ons gesubsideerde gastlesaanbod staat, en tips voor wat de scholen zelf kunnen inkopen of gratis kunnen inzetten. We hebben onze activiteiten van het voorgaande jaar dus gecontinueerd, maar ook uitgebreid met:

- een Halt spreekuur op één van de VO-scholen. Deze pilot is succesvol afgerond en wordt nu ook op andere VO-scholen geïmplementeerd;
- de YouChoose campagne met scholentour, waar VO- en MBO scholen het mobiele medialab van de politie op bezoek kregen, waardoor leerlingen op laagdrempelige wijze zijn voorgelicht over de risico's van steekwapenbezit, is nu ook uitgebreid naar drugscriminaliteit;
- de YouChoose scholentour is ook uitgebreid met een rechtbankles in nauwe samenwerking met de rechtbank in Haarlem. De lessen worden gegeven door een kinderrechter, een officier van justitie en een advocaat.

03. Bevorderen van passend onderwijs
Afgelopen jaar hebben we een intensieve samenwerking gehad met de samenwerkingsverbanden PO en VO om te zorgen voor zo passend mogelijk onderwijs voor kinderen met extra ondersteuningsbehoeften. Bij de twee middelbare beroepsopleidingen (MBO's) in onze gemeente zitten we gezamenlijk aan tafel om de extra hulp die ze geven aan studenten met extra ondersteuningsbehoeften met hen te bespreken. Om onderwijs passend te maken is er soms extra inzet van jeugdhulp nodig. We hebben zeer regelmatig overleg met onderwijspartners en jeugdhulpaanbieders om een combinatie van onderwijs en jeugdhulp voor een groep of voor een individueel kind vorm te geven. We hebben in enkele gevallen maatwerkovereenkomsten opgesteld om te voorkomen dat een kind naar het speciaal onderwijs moest gaan. Daarnaast zijn we vanaf schooljaar 2023-2024 gestart met het vormgeven van onderwijszorgarrangementen voor groepen kinderen.

04. Uitvoeren van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) 2021-2024
Vanuit de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs heeft de gemeente de taak om minimaal één keer per jaar te overleggen met de schoolbesturen voor primair en voortgezet onderwijs en de houders van kinderopvangorganisaties. Dit overleg is gericht op het maken van gezamenlijke afspraken over: het bevorderen van integratie, het voorkomen van segregatie, het afstemmen van toelatings- en inschrijvingsprocedures en het bestrijden van onderwijsachterstanden.

Binnen onze gemeente overleggen wij met de schoolbesturen, samenwerkingsverbanden

passend onderwijs en kinderopvangorganisaties. Twee keer per jaar houden wij een bestuurlijk LEA-overleg. In 2023 hebben we samen met het onderwijsveld en kinderopvang de LEA opnieuw vormgegeven, waarbij de wettelijke taken leidend zijn. Vanwege het lerarentekort in het onderwijs, is door de schoolbesturen, de kinderopvang, het UWV en de gemeente de Taskforce lerarentekort in het primair onderwijs opgericht. Via deze Taskforce wordt gezocht naar potentiële leerkrachten voor het onderwijs. De gemeente faciliteerde deze Taskforce. Per 2023 hebben de schoolbesturen de Taskforce overgenomen. Binnen onze Lokale Educatieve Agenda is dit thema geagendeerd. Het Juniorcollege is door de schoolbesturen geëvalueerd in 2023. In 2024 informeren de schoolbesturen de gemeente hierover. Verder is er veel inzet gepleegd op de vormgeving van het nieuwkomersonderwijs in onze gemeente. Er is door de gemeente voor zowel het PO als het VO tijdelijk extra onderwijshuisvesting beschikbaar gesteld in de vorm van verplaatsbare units. Kinderen van (Oekraïense) vluchtelingen en statushouders kunnen hierdoor deelnemen aan de reguliere taalklassen. Het expertisecentrum nieuwkomers is volop in ontwikkeling, er is bijvoorbeeld een centraal aanmeldpunt voor onderwijs aan nieuwkomers.

05. Uitvoeren onderwijsachterstandenbeleid
Met de aanpak taal- en onderwijsachterstanden willen we bereiken dat kinderen en jongeren op passend niveau onderwijs kunnen volgen.

Doelgroeppeuters van 2½ tot 4 jaar met een (risico op een) achterstand in de Nederlandse taal konden deelnemen aan voorschoolse educatie (VE). Door spreiding van het VE-aanbod in de gemeente en door het gebruik van een digitale VE-monitor is ingezet op een zo groot mogelijk bereik van doelgroeppeuters. Doel van het VE-aanbod is taalachterstanden zo veel mogelijk te voorkomen of te verminderen. Door het VE-aanbod in de kinderopvang en door inzet van Taalcoaching in het Onderwijs (TIO) voor kinderen die bij de start in het basisonderwijs in groep 1 of 2 (vroegschoolse fase) (nog) een taalachterstand hadden, hebben kinderen een betere start kunnen maken in het basisonderwijs. In 2023 is gestart met een nieuw, digitaal overdrachtsformulier, De Kleine Meerwijzer. Hiermee wordt de overdracht van VE naar het PO en de doorgaande ontwikkellijn geoptimaliseerd. In 2023 is een tijdelijk landingsprogramma gerealiseerd voor Afghaanse en Oekraïense kinderen tot juli 2023. In samenwerking met het onderwijs en de samenwerkingsverbanden heeft dit vorm gekregen.

06. Aanpakken schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten
In 2023 zagen wij een stijging van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters (vsv'ers) van 1,61% naar 1,98%. Dit was een landelijke ontwikkeling. Het uitvalpercentage in onze gemeente lag nog onder het landelijke gemiddelde van 2,34%. Wij hadden een streefcijfer van 1,77%.

De stijging had verschillende oorzaken. De belangrijkste oorzaak was motivatieproblematiek bij de jongeren. Daarnaast zijn scholen in de coronaperiode soepeler omgegaan met hun overgangsbeleid. Bij de terugkeer naar de reguliere overgangsnormen zijn leerlingen alsnog uitgevallen. Tenslotte was het door de krapte op de arbeidsmarkt voor veel leerlingen aantrekkelijk om te gaan werken in plaats van onderwijs te volgen. Meer structurele oorzaken van schooluitval waren multi-probleem situaties en een verkeerde studiekeuze.

Vanuit de aanpak van voortijdig schoolverlaten zijn alle jongeren die zonder startkwalificatie van school af zijn gegaan minimaal twee keer per jaar benaderd. Dit gebeurde telefonisch, schriftelijk of met een huisbezoek. Deze jongeren werden begeleidingstrajecten aangeboden om terug te keren naar onderwijs, richting werk of een combinatie van leren en werken.

Bij schoolverzuim werd het gesprek aangegaan met de leerlingen, ouders en school. Samen werd onderzocht wat er nodig was om het verzuim te stoppen en de schoolgang te hervatten. Er is maatwerk toegepast waarbij de focus lag op zorg en meekomen. Ook is er bijzondere aandacht uitgegaan naar langdurig verzuimers en thuiszitters. Voor deze groep werd gedaan wat nodig was om de duur van het verzuim te beperken en instroom op passende onderwijsplekken te realiseren. Omdat schoolverzuim een belangrijke indicator is van schooluitval zijn er preventieve leerplichtspreekuren op scholen georganiseerd. Zowel bij de aanpak van schoolverzuim als voortijdig schoolverlaten is er intensief samengewerkt met de scholen, de jeugdgezondheidszorg, de schoolcoaches, de samenwerkingsverbanden en diverse maatschappelijke organisaties.

07. Bieden van onderwijsverbreding
Wij zijn als gemeente aangesloten bij de Gelijke Kansen Alliantie van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. Vanuit deze alliantie heeft het Kaj Munk college in Hoofddorp middelen ontvangen voor twee eenmalige interventies: de kanscoach en

taalondersteuningslessen. De conclusie is dat deze interventies goed gewerkt hebben. De lessen die hieruit geleerd zijn worden meegenomen in het lesaanbod. Tevens wordt dit goede voorbeeld gedeeld met andere VO-scholen.

De coronaperiode heeft blijkens onderzoek een negatieve invloed gehad op de mentale gezondheid van de jeugd. Om te stimuleren dat jongeren elkaar weer vaker ontmoeten en in beweging komen is ook in 2023 het project HaarlemmerMEER Moves aangeboden. Met meerdere partners is een uitgebreid aanbod aan sport- en cultuuractiviteiten neergezet in het voorjaar en in de zomervakantie. In september was er speciaal voor de nieuwkomers op het ISK aan het begin van het nieuwe schooljaar een dag met veel sport en cultuuracties. In oktober volgden tijdens de herfstvakantie een jongerendag in Cpunt en een benefietwedstrijd. Honderden jongeren hebben meegedaan en waren enthousiast over het aanbod. We hebben alle scholen in Haarlemmermeer lessen aangeboden die gaan over natuur- en milieueducatie. Deze lessen sluiten aan bij de kerndoelen van het basisonderwijs, zijn interactief en gericht op ervaren en beleven. Dat geldt ook voor het cultuurprogramma dat het afgelopen jaar is aangeboden aan alle scholen. Afgelopen schooljaar hebben zes speciaal onderwijs scholen uit het primair speciaal onderwijs en één schakelklas vanuit het VO gebruik gemaakt van het aanbod zwemlessen die door ons worden gesubsidieerd.

Beleidsdoel C: Inwoners nemen in hun buurt of kern, actief deel aan de samenleving.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Wij stimuleren inwoners, jong en oud, om prettig en zelfstandig te leven in hun woonomgeving en een actieve bijdrage te leveren aan de samenleving. Activiteiten en diensten worden op maat in wijken en kernen aangeboden, gebruikmakend van een uitgebreid en divers netwerk van sociaal-culturele accommodaties. Wij vinden het belangrijk dat inwoners van jong tot oud zelf initiatief nemen en vrijwilligerswerk doen.

Activiteiten

01. Zorgen voor en exploiteren van sociaal-culturele accommodaties en sociaal-culturele activiteiten
02. Uitvoeren Lokale Inclusie Agenda en Regenboogagenda, aanpak discriminatie
03. Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet
04. Bevorderen van inwonersinitiatieven en sociale samenhang in de wijk
05. Stimuleren van jeugdparticipatie
06. Stimuleren van talent- en sociale ontwikkeling bij kinderen, tieners en jongeren
07. Voorkomen en verminderen van jeugdoverlast en -criminaliteit
08. Uitvoering geven aan de nota 'Kom in Beweging' Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer
09. Bevorderen van integratie van diverse doelgroepen in de samenleving
10. Ondersteunen van mantelzorgers en het bieden van respijtzorg
11. Het aanpakken en verminderen van eenzaamheid

Toelichting

01. Zorgen voor en exploiteren van sociaal-culturele accommodaties en sociaal-culturele activiteiten

Maatvast en een aantal zelfstandige dorpshuizen hebben het beheer en de exploitatie van de sociaal-culturele accommodaties in 2023 weten te realiseren. En zo ook het aanbieden van laagdrempelige sociaal-culturele activiteiten. In 2023 is een aantal speerpunten vanuit het strategieplan van Maatvast 'Altijd in je buurt – in verbinding, sociaal, sterk en zichtbaar' gerealiseerd:

- het zorgdragen voor vernieuwing en diversiteit, waarmee Maatvast haar aanbod heeft vergroot. Zoals het project SPOT: een traject waarin groepsactiviteiten en individuele coaching voor jongeren werden aangeboden. En de diverse spreekuren die zijn ingericht op een aantal locaties;
- het aanspreken van een nieuwe doelgroep, namelijk inwoners van 30-55 jaar. Dit jaar stond in het teken van profilering en het onderstrepen van het mensenwerk van Maatvast door middel van de campagne 'dit is mijn Maatvast'. Als rode draad zal deze campagne de komende jaren worden doorgevoerd in de communicatie;
- daarnaast is er een aantal inzamelingsacties gevoerd voor de slachtoffers van de aardbeving in Turkije en Syrië en voor een aantal andere goede doelen.

Maatvast heeft een grote rol gespeeld in het beheer en de coördinatie van het Community Center voor Oekraïense ontheemden.

Ook is er een aantal nieuwe samenwerkingen ontstaan zoals met Stichting Thuis-Gekookt. En er is een verband opgericht 'samen sterker tegen armoede' met de gezamenlijke missie om het voor

alle inwoners mogelijk te maken geldzorgen, schulden of armoede te ontstijgen.

Verder biedt Cpunt cultuur in de wijk aan. In de eerste plaats met cultuureducatie en leesbevordering op vrijwel alle scholen voor primair en voortgezet onderwijs. Verder vinden in de zes bibliotheken in de gemeente eenvoudige culturele activiteiten plaats. En er worden cursussen gegeven in Hoofddorp, Nieuw-Vennep, Zwanenburg en Badhoevedorp. Met behulp van een mobiele geluidsset vindt er regelmatig programmering plaats buiten de bekende zalen.

02. Uitvoeren Lokale Inclusie Agenda en Regenboogagenda, aanpak van discriminatie
Deze drie trajecten maken deel uit van het gemeentelijk inclusiebeleid. In 2023 verzorgden we toegankelijke verkiezingen voor de Tweede Kamer, met inbegrip van een prikkelarm stemlokaal en extra vrijwilligersvervoer. We gaven opdracht voor onderzoek naar het bevorderen van toegankelijkheid van het gemeentelijk vastgoed en vervolgden het overleg met ondernemers in Nieuw-Vennep in winkelcentrum De Symfonie. De samenwerking met ondernemers namen we ook als actiepunt op in onze agenda voor het midden- en kleinbedrijf, de MKB Agenda 2023. Tijdens de Week van de Toegankelijkheid en de Dag van de Witte Stok in oktober kreeg ervaringskennis meer nadruk. Dit gebeurde met filmpjes van ervaringsdeskundige vrijwilligers van de Belangengroep Gehandicapten Haarlemmermeer (BGH) in de centrale winkelgebieden in Hoofddorp en Nieuw-Vennep. Op sociale media toonden we daarmee het belang van een obstakelvrije openbare ruimte. De BGH zette die ervaringskennis ook in bij een ontmoeting met de gemeenteraad in oktober. In deze bijeenkomst werden raadsleden geïnformeerd over knelpunten in de tijdige levering van hulpmiddelen vanuit de Wmo en het toegankelijk maken van de openbare ruimte.

We stelden de Regenboogagenda 2023-2026 vast, specifiek voor inclusie van leden van de regenbooggemeenschap en ondertekenden de intentieverklaring van de 56 regenbooggemeenten en het ministerie van OCW. Onze alliantiepartners droegen gezamenlijk zorg voor het evenement van de Pride Walk met aansluitend feestelijkheden in Cpunt. Dit vond plaats op de Internationale Dag tegen Trans- en Homofobie (IDAHOT) in mei en trok weer meer deelnemers (meer dan honderd personen) dan het jaar ervoor. Rond Coming Out Dag in oktober vond een panelgesprek plaats met tientallen genodigden over zorg voor roze ouderen. We exposeerden enkele weken de buitententoonstelling 'OudRoze' in de nabijheid van Cpunt.

We herdachten en vierden Keti Koti op 1 juli in dit nationale herdenkingsjaar voor de afschaffing van slavernij. Daarmee benadrukten we het belang van verbondenheid door het gedeeld verleden. Aan zowel de herdenking als het festival namen ruim vijfhonderd mensen deel. De dag gaven we samen vorm met diverse betrokken inwoners en organisaties. Bureau Discriminatiezaken Kennemerland (BDK) publiceerde alle activiteiten op een regionale activiteitenlijst over het gedeeld verleden. BDK kwam vanwege het 40-jarig bestaan in september langs met een 'SRV-bus' in onder meer Hoofddorp en Nieuw-Vennep waar ervaringsdeskundigen van de theatergroep 'Live Your Story' persoonlijke verhalen vertelden.

03. Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet
In 2020 is de visie 'Informele zorg en vrijwillige inzet in Haarlemmermeer, Samen Sterk en In Balans 2020-2023' door de raad vastgesteld. In 2023 zijn de doelstellingen zoals benoemd in de visie onderdeel gemaakt van ons plan van aanpak GALA. Er is een groeiende behoefte aan toekomstbestendig vrijwilligersbeleid dat flexibel en aanpasbaar is aan veranderende omstandigheden. We hebben de ambitie uitgesproken onze vrijwillige inzet en informele zorg verder te versterken via de inzet van een flexibele vrijwilligerspool. In samenwerking met de VrijwilligersCentrale van Stichting MeerWaarde en Mantelzorg en Meer hebben wij hiervoor een aanvullende subsidieaanvraag ingediend bij de provincie Noord-Holland.

Ook is in 2023 ingezet op het vinden en binden van vrijwilligers. Op 10 en 11 maart 2023 vond NL Doet plaats, onder andere bij verpleeghuis Bornholm en Kinderboerderij De Boerenzwaluw. Het Business & Social Impact Event, voorheen de maatschappelijke Beursvloer, in november was een groot succes. Er zijn meer dan negentig matches gemaakt tussen het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld. Op de Dag van de Vrijwilliger in december is via de Vrijwilligerscentrale waardering uitgesproken voor de inzet van vele vrijwilligers in Haarlemmermeer, onder andere in de vorm van 1.200 vouchers, te besteden bij lokale ondernemers.

De Vrijwilligerscentrale heeft het project Vrijwillig Traineeship voor jongeren vervolgd met groepen jongeren die in een periode van zes maanden bij drie verschillende organisaties vrijwilligerswerk kunnen doen. Daarmee doen ze werkervaring op,

vergroten ze hun netwerk en leren ze nieuwe mensen en organisaties kennen.

04. Bevorderen van inwonersinitiatieven en sociale samenhang in de wijk
Het bevorderen van inwonersinitiatieven is belangrijk voor de sociale basis. Wij faciliteerden initiatieven van inwoners en organisaties om te komen tot een actieve inzet in de eigen wijk of kern. In de prestatieafspraken met organisaties als Stichting MeerWaarde, Sportservice Haarlemmermeer, Stichting Maatvast en het Centrum voor Duurzaamheid (NMCX) hebben wij opgenomen dat zij (groepen) buurt- en wijkbewoners en vrijwilligersorganisaties activeren tot het nemen van initiatieven, participatie en het zelfstandig functioneren. Via de Meer voor Elkaar aanpak in acht kernen en wijken (Hoofddorp Centrum, Graan voor Visch, Overbos en Bornholm, Nieuw-Vennep, Zwanenburg/Halfweg, Badhoevedorp en Spaarndam, Haarlemmerliede en Penningsveer) is het netwerk in de wijk verstevigd, onder andere door netwerklunches te organiseren.

Ook in 2023 heeft BuurtBemiddeling onder coördinatie van MeerWaarde fysieke bemiddelingsgesprekken georganiseerd tussen buren die overlast van elkaar ervaren en dit samen willen oplossen. De intensieve samenwerking met ketenpartners is voortgezet. Deze integrale aanpak zorgt voor korte lijnen. De grootste verwijzer binnen Haarlemmermeer is de politie. Bij 74% van de gevallen heeft BuurtBemiddeling geleid tot verbeterde/herstelde communicatie en voorkoming van escalatie.

In 2023 waren er in totaal 142 meldingen van inwoners die overlast ervaren, die door de coördinator en met 18 vrijwillige bemiddelaars werden aangepakt. De meeste zaken betroffen geluidsoverlast, gevolgd door tuin/buiten problemen. In 2023 is BuurtBemiddeling opnieuw door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) erkend met een Plus-certificaat. Zij hebben de maximale score behaald. Hiermee voldoen zij aan alle criteria voor een goede uitvoering van buurtbemiddeling.

05. Stimuleren van jeugdparticipatie
In 2023 hebben jongeren in samenwerking met Podium voor de architectuur, het Jongereninformatiepunt (JIP), de jongeren ervaringscoaches (JEC) en het platform voor jongerenparticipatie MENES (www.menes.nu onderdeel van Stichting MeerWaarde, dat er in opdracht van de gemeente voor zorgt dat jongeren tussen 12 tot en met 23 jaar invloed en inspraak kunnen hebben op hun leefomgeving) een zogenaamde 'chill out' over woonbeleid georganiseerd, waarin jongeren over dit onderwerp brainstormden en input gaven. Hier waren naast jongeren ook andere inwoners van de wijk Overbos aanwezig. Chill outs zijn bijeenkomsten die in een pop up setting op verschillende locaties, georganiseerd door én voor jongeren waar zij laagdrempelig met elkaar in gesprek gaan over thema's met die voor hen belangrijk zijn. Dit doen de jongeren onder begeleiding van een aantal onze partners in preventie waaronder Maatvast, MENES, het JIP, JEC maar ook de Jongerengemeenteraad. Na meerdere succesvolle chill outs (in 2022) en de succesvolle chill out sessie dit jaar, hebben we het concept doorontwikkeld om het breder toegankelijk te maken. We hebben dit jaar implementatieplannen voorbereid om in 2024 de chill outs in en met de VO-scholen te doen (in combinatie met het jongerenwerk op scholen). Haarlemmermeer kent een Kinderraad en een Jongerengemeenteraad. Zie hiervoor het programma Bestuur, samenleving en publiekscontact, beleidsdoel B.

Het JIP Haarlemmermeer is er voor jongeren van 12 t/m 23 jaar voor vragen over werk, onderwijs, drugs, geld, wonen, rechten, gezondheid, seks of vrije tijd. Het JIP geeft laagdrempelig online en wekelijks fysiek tijdens spreekuren informatie en advies en vergroot daarmee de zelfredzaamheid van jongeren. Het JIP is een partner in preventie en ondersteunt bij de chill outs. Daarnaast doet het JIP pauzebezoeken op de VO-scholen en zit in onder andere in de Regenboog Alliantie. Het JIP is ook partner in het MeerMoves programma en zorgt er mede voor de werving van jongeren op evenementen. In samenwerking met Prezens zijn er bijeenkomsten georganiseerd voor KOPP/KOV jongeren. Dat zijn jongeren met ouders met een psychische aandoening en jongeren met ouders met een verslaving.

06. Stimuleren van talent- en sociale ontwikkeling bij kinderen, tieners en jongeren
We hebben vanuit het preventief jeugdbeleid ingezet op het bevorderen van positief opvoeden, het normaliseren van gewone obstakels bij het opgroeien en opvoeden, het psychische welzijn van jongeren verbeteren en het bevorderen dat kinderen kansrijk opgroeien, ongeacht de financiële situatie thuis. Door een verbeterde samenwerking tussen de partners in preventie, scholen en de gemeente zagen we dat er meer jongeren worden bereikt met het talent-ontwikkelingsaanbod . Er was meer onderlinge afstemming waardoor het aanbod beter bij elkaar aansloot en meer verschillende type jongeren werden bereikt. Een extra impuls vanuit de middelen van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) heeft ervoor gezorgd dat we

met het zomeraanbod HaarlemmermeerMoves meer aandacht konden vestigen op het reguliere bestaande aanbod. Ook dit is door de sterke onderlinge samenwerking succesvol geweest.

Door de implementatie van de werkwijze OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving) sinds januari 2023 beogen wij een data gestuurd aanbod te creëren . Via de OKO-vragenlijsten die elke twee jaar aan de GGD-gezondheidsmonitor worden toegevoegd gaan wij data verzamelen om daarmee ons beleid en aanbod aan te sturen. Er wordt uitgevraagd op de vier leefdomeinen waarin een jongere zich begeeft: school, gezin, vrije tijd en peergroep. In het najaar van 2023 zijn de vragenlijsten vanuit de GGD inclusief de OKO-vragen voor het eerst naar al onze tweede en vierde klassers van het VO gestuurd. De leerlingen vullen de vragenlijst in tijdens de mentorlessen om een zo hoog mogelijk respons te krijgen. De verwachting is dat de data na weging rond april 2024 voor ons beschikbaar zal zijn. Door ons aanbod door data aan te sturen beogen wij veel gerichter en efficiënter ons aanbod in te richten. Wij gaan uiteraard eerst met onze samenwerkingspartners waaronder scholen in gesprek, middels dialoogsessies, alvorens ons aanbod aan te passen. Hierbij zal zowel de GGD als het Trimbos instituut aanwezig zijn om de data te duiden. Hiermee beogen wij ook nóg meer samenhang en samenwerking onder de partners in preventie te realiseren.

07. Voorkomen en verminderen van jeugdoverlast en -criminaliteit
De meeste overlast vindt nog steeds plaats in Hoofddorp-centrum, Badhoevedorp en Nieuw-Vennep. Dat komt mede omdat deze gebieden aantrekkelijk zijn voor onze jeugd. Winkels die tot laat open zijn, waardoor er nog tot laat frisdrank en eten gekocht kan worden. En veel plekken waar beschutting gevonden kan worden mocht het slecht weer zijn. In Hoofddorp-centrum heeft de inzet van de casusregisseur effect gehad op de overlast en activiteiten van de criminele jeugdgroep. We zijn nu vooral actief gericht op het voorkomen van het ontstaan van een nieuwe jeugdgroep.

In Badhoevedorp waren de straatcoaches weer preventief aanwezig in de wijken. De straatcoaches moesten opnieuw verbinding zien te maken met jeugd en jonge aanwas weer (opnieuw) leren kennen. Nog steeds was er onvoldoende te doen voor jongeren en lieten zij uit verveling, maar ook door onvoldoende ouderlijk toezicht, baldadig gedrag zien. In Badhoevedorp is er helaas nog steeds geen geschikte locatie gevonden waar jongeren elkaar veilig kunnen ontmoeten of activiteiten kunnen organiseren.

In Nieuw-Vennep kwamen veruit de meeste meldingen uit Getsewoud en het Händelplein. We hebben hierop ingezet met het jongerenwerk, de straatcoaches en de wijkagenten. Dit heeft in sommige gevallen geleid tot een beter beeld van de ervaren problematiek. Daar waar mogelijk zijn direct interventies gepleegd, zoals het voeren van gesprekken met de jongeren, jongeren begeleiden naar jongerenontmoetingsplekken en gesprekken voeren met de ouders.

De campagne YouChoose is gecontinueerd en op 22 april 2023 met een succesvolle kick-off uitgebreid naar de onderwerpen drugscriminaliteit en drugsgebruik. In de zomer van 2023 hebben we daarvoor een nieuwe Virtual Reality (VR) video opgenomen met lokale jongeren als acteurs. Tijdens het kijken van de VR-video kunnen jongeren ervaren hoe het is om geronseld te worden voor drugscriminaliteit en wat de gevolgen zijn van hun keuzes. In november 2023 hebben we deze VR-video voor het eerst ook toegevoegd aan de scholentour. We richten ons in de campagne voornamelijk op het bieden van handvatten aan ouders/verzorgers en professionals over het omgaan met drugsgebruik, maar ook ander risicogedrag. Daarvoor zijn in december gesprekskaartjes ontwikkeld die tijdens ouderavonden in het eerste kwartaal van 2024 worden uitgedeeld. Verder hebben we de scholentour uitgebreid met een les waarin een rechtszaak wordt nagespeeld. Leerlingen beleven daar hoe het is om berecht te worden voor criminele daden. Met deze toevoeging geeft het aanbod tijdens de scholentour een volledig beeld van wat er gebeurt als je als jongere drugs dealt of een wapen draagt of gebruikt. Gedurende het jaar zijn er meerdere talentontwikkelings-activiteiten georganiseerd waaronder Special Forces. Dit was de derde editie van de Skill Day, een jaarlijks terugkerende dag die in het teken staat van het ontdekken en ontwikkelen van skills (vaardigheden). In oktober kwamen meer dan 130 jongeren hier op een positieve manier in aanraking met wat het werk van verschillende veiligheidspartners (handhaving, politie, defensie, en de Koninklijke Marechaussee) inhoudt en konden zij hun krachten meten met de professionals. Daarbij had ook een deel van onze partners in preventie een zeer actieve rol in de invulling van de dag. Een mooie manier om jongeren in contact te brengen met onze preventieve aanbod.

In Badhoevedorp is een succesvolle Hunt (een spel waarbij jongeren alles op alles zetten binnen de gemaakte afspraken om maximaal een uur

binnen een aangewezen locatie uit handen te blijven van de politie en handhaving) georganiseerd met zowel de politie en de partners in preventie. De jongeren komen hiermee op een speelse manier in contact met zowel de politie als handhaving en kunnen daardoor laagdrempelig met elkaar in gesprek gaan. De Hunt is zowel door de jongeren als hun ouders als zeer succesvol ervaren.

08. Uitvoering geven aan de nota 'Kom in Beweging' Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer
In 2023 hebben wij ons speelruimtebeleid en de ambities daaruit uitgevoerd. Speelplekken die het einde van hun levensduur bereikt hebben in 2023 zijn in 2023 opnieuw ingericht. In totaal gaat hier om 62 speelplekken. Bij de inrichting kozen wij bewust voor harde ondergrond, zodat speelplekken ook voor inwoners in een rolstoel bereikbaar zijn. Vanwege klimaatadaptatie vergroenen wij speelplekken waar kan. In 2023 is daarom extra ingezet op vergroenen.

09. Bevorderen van integratie van diverse doelgroepen in de samenleving
Voor het eerst is uitvoering gegeven aan het project Empowerment. Laaggeletterden hebben in de praktijk veel moeite met het nemen van de stap naar vrijwilligerswerk, een opleiding of betaald werk. Wegens ontoereikende competenties en basisvaardigheden (taal, rekenen en digitaal) heeft de groep laaggeletterden een gebrek aan zelfvertrouwen, daadkracht en sociale participatie. Met het project Empowerment krijgt deze groep een tussenstap aangeboden. Het Traject Empowerment is een programmatisch aanbod. Het Taalhuis heeft tijdens de Taalzomer activiteiten georganiseerd rondom taal en basisvaardigheden. En er is één Taalzomeractiviteit in Badhoevedorp gestart. Het Taalhuis heeft circa 384 baliebezoekers gehad. De pilot Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid is afgerond en we zetten de gezinsaanpak voort. Er is contact gelegd met verschillende vindplaatsen zoals met het gezondheidscentrum Floriande en de Voedselbank.

Verder is uitvoering gegeven aan het project Voel je Goed, waarbij het verbeteren van de gezondheidsvaardigheden centraal staat en de Nederlandse taal zijdelings wordt behandeld. Ook is er een vervolg gegeven aan het traject Taal- en Ouderbetrokkenheid op verschillende scholen. Dit aanbod is bestemd voor ouders en verzorgers met kinderen op de voor- en vroegschoolse educatie of basisschool die hun Nederlandse taal willen verbeteren. Ook inburgeringsplichtige ouders mogen gebruik maken van dit aanbod. In de cursus is taalverbetering het middel voor meer ouderbetrokkenheid. We faciliteerden tot slot het inloopspreekuur van de samenwerkende zelforganisaties voor inwoners met een migratieachtergrond. Zo werd het beter mogelijk om hulp te krijgen in de eigen taal bij achterblijvende taalvaardigheid.

10. Ondersteunen van mantelzorgers en het bieden van respijtzorg
We hebben mantelzorgers ondersteund via Mantelzorg & Meer. Het grootste deel van het werk van Mantelzorg & Meer richt zich op het individueel begeleiden van mantelzorgers. In de eerste drie kwartalen van 2023 begeleidde Mantelzorg & Meer 1.106 mantelzorgers. Het aantal lange begeleidingstrajecten over de eerste drie kwartalen nam toe van 41 in 2022 naar 63 in 2023. Consulenten bieden een luisterend oor en denken met mantelzorgers mee over hoe zij de zorg voor hun naasten kunnen organiseren zonder daarbij zichzelf te verliezen. Door de toegenomen wachttijden en onbereikbaarheid van formele zorg had de mantelzorgmakelaar van Mantelzorg & Meer het extra druk met het ondersteunen van mantelzorgers bij het regelen van zorg. Mantelzorg & Meer heeft een pool van vrijwilligers om in te zetten voor respijtzorg en als maatje.

Eind 2023 waren 3.236 mantelzorgers ingeschreven bij Mantelzorg & Meer. In de Week van de Mantelzorg en de kerstvakantie ontvingen zij het Mantelzorgcompliment. Dat was acht procent meer dan in 2022. Door de stijging van het aantal mantelzorgers is de waarde van het Mantelzorgcompliment naar beneden bijgesteld.

In de Week van de Jonge Mantelzorger en de Week van de Mantelzorg werden (jonge) mantelzorgers in het zonnetje gezet met verwenactiviteiten, zoals een bioscoopbezoek, een etentje of bowlen, en een bloemschikworkshop. De activiteiten worden enorm gewaardeerd. Voor sommige activiteiten zat de aanmelding al binnen een uur vol.

11. Het aanpakken en verminderen van eenzaamheid
In de alliantie 'Samen tegen Eenzaamheid Haarlemmermeer' hebben we gewerkt aan de doelstelling om het percentage ernstig eenzame inwoners niet verder te laten stijgen. Dit hebben we gedaan door een continue communicatiecampagne met onder andere posters langs de weg, advertenties in plaatselijke bladen en social media berichten. Ook hebben we de 'Week van de Ontmoeting' georganiseerd, waarin een groot aantal organisaties activiteiten organiseerde om aandacht te besteden aan het thema eenzaamheid en nieuwe contacten te

faciliteren. We hebben ook nieuwe initiatieven en activiteiten ontwikkeld, op basis van signalen van professionals en inwoners. Zo is er naar aanleiding van signalen vanuit sociaal makelaars het initiatief 'Zilveren Connecties' gestart. Dit is een samenwerking van Cpunt, Amstelring, Meerwaarde en Maatvast. Zilveren connecties verbindt ouderen die op zoek zijn naar een partner of vriendschap. Ook is het project 'Bloemen na verlies' opgezet. Met bloemen na verlies kunnen naasten, professionals uit de zorg, welzijn en uitvaartzorg nabestaanden een extra hart onder de riem steken en warm overdragen. Hierdoor blijven nabestaanden in beeld en kan tijdig worden gesignaleerd, waardoor negatieve effecten zoals bijvoorbeeld eenzaamheid worden voorkomen. Wij leveren hiermee gezamenlijk een bijdrage aan het in beeld houden van nabestaanden en het tijdig signaleren en opvolgen van eenzaamheidsproblematiek.

Beleidsdoel D: Inwoners nemen deel aan een breed aanbod van culturele activiteiten en maken kennis met de culturele historie van de Haarlemmermeer, waarvoor wij het cultureel erfgoed behouden.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2023 hebben we volop ingezet om ons bijzondere culturele erfgoed in de schijnwerpers te zetten. We hebben acht nieuwe monumenten aangewezen en subsidies verleend aan organisaties en monumenteneigenaren die zich inzetten voor het behoud en de zichtbaarheid van erfgoed. Bewoners hebben deel kunnen nemen aan allerlei activiteiten rondom ons erfgoed, zoals bijvoorbeeld het Open Monumentenweekend.

In 2023 had de cultuursector te maken met na-ijleffecten van de coronacrisis, stijgende energiekosten en inflatie. Ook in 2023 bleven we zoeken naar mogelijkheden voor instellingen die het zwaar hadden. De culturele sector heeft zich ook in 2023 flexibel, innovatief en creatief opgesteld. De organisaties werken er hard aan om weer een stijgende lijn in bezoekersaantallen te realiseren.

Activiteiten

01. Implementeren actualisatie cultuurbeleid 2021-2024, als onderdeel van de cultuurnota 'Ruimte voor Cultuur, kansen voor ondernemerschap'
02. Stimuleren cultureel ondernemerschap
03. Uitvoering Programma Beeldende Kunst en Vormgeving
04. Implementatie uitvoeringsprogramma conform de visie 'Erfgoed omarmen en beleven 2020-2030'

Toelichting

01. Implementeren actualisatie cultuurbeleid 2021-2024, als onderdeel van de cultuurnota 'Ruimte voor Cultuur, kansen voor ondernemerschap'
Na een interne reorganisatie ging Het Cultuurgebouw Haarlemmermeer verder als één organisatie, Cpunt. Dit had gevolgen voor de inrichting van ons Programma van Eisen voor Cpunt.
We hebben deelgenomen aan het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed van de Metropoolregio Amsterdam.
Binnen de museale structuur is er eind 2023 bereikt dat de bouw van het Cruquius Paviljoen van start kan gaan. Na het besluit om de bibliotheek in Nieuw-Vennep te verhuizen naar het nieuw te bouwen 'Marktgebouw' is de ontwerpfase van het nieuwe gebouw gestart. Voor de afstemming hierover tussen de ontwikkelaar, de gemeente en de gebruiker (bibliotheek) is een bouwprojectmanager aangetrokken. Daarnaast zijn in 2023 onderzoeken gestart naar het samenvoegen van het gebouw 'Harmonieplein' (cultureel centrum), het Ontmoetingscentrum en de seniorenactiviteiten in Nieuw-Vennep.

02. Stimuleren cultureel ondernemerschap
In het kader van het stimuleren van cultureel ondernemerschap bij onze culturele organisaties hebben we in september in Fort bij Vijfhuizen een inspiratiesessie over het thema 'cultureel ondernemerschap' georganiseerd voor het gehele Haarlemmermeerse culturele veld. De aanwezige organisaties hebben enthousiast gereageerd op deze sessie die ook een netwerkcomponent had. Na afloop kregen de organisaties ook de mogelijkheid aangeboden om op een later moment deel te nemen aan een adviesgesprek over fondsenwerving of andere onderwerpen gerelateerd aan cultureel ondernemerschap.

03. Uitvoering Programma Beeldende Kunst en Vormgeving
Vanuit de wens om te komen tot een gefaseerde uitbreiding van het huidige bestand aan kunstobjecten zijn er in 2023 voorbereidingen getroffen voor de realisatie van een groot kunstwerk langs de Drie Merenweg in Hoofddorp. Eind 2023 is de omgevingsvergunning voor dit kunstwerk verleend. Ook zijn de voorbereidingen voor de realisatie in 2024 van een lichtsculptuur bij het Fort bijHoofddorp voortgezet. Voor een aan de Stelling van Amsterdam/Geniedijk gerelateerd

kunstproject bij station Hoofddorp is verder onderzoek uitgevoerd. In Haarlemmerliede zijn voorbereidingen getroffen voor de plaatsing van een sculptuur in 2024. Om de zichtbaarheid van onze kunstobjecten te vergroten, hebben we in 2023 verder gewerkt aan het digitaal toegankelijk maken van ons erfgoed door middel van een online Kunst- en Monumentenkaart. De Klankbordgroep Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte is betrokken bij de uitvoering van het programma.
Naar aanleiding van de motie 'Street Art fleurt op' is onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor de toepassing van streetart op in eerste instantie gemeentelijk vastgoed. Dit onderzoek heeft enkele concrete opties opgeleverd, die in 2024 verder worden uitgewerkt.

04. Implementatie uitvoeringsprogramma conform de visie 'Erfgoed omarmen en beleven 2020-2030'
In 2023 werkten we aan de instandhouding van ons erfgoed. Zo hebben we een aantal gebouwen als gemeentelijk monument aangewezen, onder andere een voormalige directeurswoning in Hoofddorp en de Van Amersfoordtschool in Badhoevedorp. We hebben subsidies verleend aan eigenaren voor het onderhoud van hun monumenten, zoals het rijksmonumentale Stoomgemaal in Halfweg. Ook verleenden we subsidie voor projecten waarin bewoners en bezoekers erfgoed konden beleven, zoals de nieuwe verhalenpalen van Stichting Haarlemmermeermuseum De Cruquius. Ten slotte organiseerden we de jaarlijkse Open Monumentendag en de Monument van het Jaar verkiezing, waarbij veel verschillende monumenten door de hele gemeente toegankelijk waren voor een breed publiek. In 2023 was het Pomphuisje het monument van het jaar.

Beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Sport
We hebben gewerkt aan een sociaal veilig sportklimaat bij sportverenigingen en -aanbieders zodat zoveel mogelijk inwoners met plezier kunnen sporten en bewegen. Ook hebben we gebruik gemaakt van de buurtsportcoaches uit de nieuwe rijksregeling Brede Regeling Combinatiesfuncties. De buurtsportcoaches hebben invulling gegeven aan de sportprogrammering door het aanbieden van sport en beweegactiviteiten in de wijken en kennismakingslessen op scholen. Ook waren er sportactiviteiten voor meer kwetsbare groepen die geen aansluiting vinden bij reguliere sportgroepen.

Samen met lokale sportverenigingen en maatschappelijke partners is het Sportakkoord II opgesteld. Vanuit het topsportloket zijn talenten en talentprogramma's ondersteund zodat de talenten zo lang mogelijk in Haarlemmermeer kunnen blijven sporten.

Recreatie
Voor de ontwikkeling van recreatiegebieden en recreatieve verbindingen hebben we met prioriteit gewerkt aan het voltooien van de lopende groenprojecten (zoals Boseilanden, deels nog de oude opgave uit de Vinexperiode), aan PARK21 (waar ook nog een VINEX-opgave voor geldt), aan het herinrichten en versterken van bestaande groengebieden zoals de Staatsbosgebieden, enkele deelgebieden van het Recreatieschap en de gemeentelijke recreatiegebieden Haarlemmermeerse Bos en Toolenburgerplas en aan het completer en robuuster maken van de recreatieve, ecologische verbindingen. Voor de cofinanciering van deelprojecten in het Recreatieschap en PARK21 hebben we in regionaal verband een aanvraag Regio Deal Brede Welvaart opgesteld en ingediend. Daarnaast hebben we ingezet op het realiseren van nieuw groen, in eerste instantie op gemeentelijke gronden, zoals bij Abbenes, Hoofddorp en Zwanenburg-west als onderdeel van de groenstructuur en, voor de langere termijn, planvorming voor de aanleg van nieuw bovenplans groen op nog te verwerven gronden, ten behoeve van de nieuwe woningbouwontwikkelingen.

Toerisme en evenementen
Toerisme is belangrijk voor de werkgelegenheid in de gemeente en biedt tevens een interessant aanbod voor de inwoners. Toerisme moet bijdragen aan een verbrede keuze aan vrijetijdsactiviteiten en -voorzieningen voor inwoners en aan de opgaven die we in onze gemeente hebben. We zien toerisme ook als een middel om het leef- en het vestigingsklimaat te versterken. Toerisme draagt namelijk bij aan het in stand houden van de voorzieningen in de kernen en is een stimulans voor de detailhandel en de horeca. In 2023 hebben we ons gericht op de

volgende doelgroepen: inwoners, regionale bezoekers, zakelijke bezoekers, internationale bezoekers (Amsterdam bezoeken, Holland Zien) en evenementenbezoekers.

Activiteiten

01. Zorgen voor toegankelijk en laagdrempelig sportaanbod
02. Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van gemeentelijke sportaccommodaties
03. Zorgen voor ondersteuning van sportverenigingen en beweegaanbieders
04. Zorgen voor ondersteuning van talentontwikkeling
05. Uitvoeren van de Visie Landschap en Recreatie, het beleid Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer
06. Voorbereiden van recreatie deelprojecten in PARK21, uitvoering van de overgenomen projecten van Stichting Mainport en Groen en voorbereiden groen- en recreatieprojecten bij Abbenes, Hoofddorp en Zwanenburg

Toelichting

01. Zorgen voor toegankelijk en laagdrempelig sportaanbod
Onze inwoners werden aangemoedigd om meer te sporten en te bewegen. Team Sportservice Haarlemmermeer stimuleerde jeugd en jongeren met kennismakingslessen, sport- en beweegactiviteiten in wijken en door vakantieactiviteiten te organiseren. In samenwerking met maatschappelijke organisaties is het Haarlemmermeers Sportakkoord II opgesteld. Hieruit zijn dit najaar nieuwe beweegactiviteiten ontstaan gericht op kwetsbare doelgroepen. De regiocoördinator aangepast sporten ondersteunde verenigingen bij het aanbieden van aangepast sporten en hielp inwoners met een beperking of chronische aandoening bij het zoeken naar een geschikte sport- of beweegactiviteit. In 2023 zijn we gestart om hulpmiddelen uit te lenen aan sporters met een beperking. Via Uniek Sporten kunnen mensen met een mobiliteitsbeperking nu gratis sporthulpmiddelen uitproberen voor maximaal vier maanden. Met het verstrekken van subsidies vanuit de subsidieregelingen verenigingsondersteuning sport en compensatie verhoging onroerendezaakbelasting sportorganisaties, is bijgedragen aan het betaalbaar houden van basissporten.

02. Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van gemeentelijke sportaccommodaties
De huur- en exploitatieovereenkomst met Sportcomplex Koning Willem-Alexander (SKWA BV) is aangepast en verlengd tot en met 2028. Een gevolg van de nieuwe overeenkomst is dat het huurtarief voor verenigingen bij SKWA BV en Sportfondsen Haarlemmermeer met 20% is verlaagd. We hebben gebruik gemaakt van de rijkssubsidieregeling Meerkosten Energie Openbare Zwembaden.
Om inzicht te krijgen in de toekomstige vraag naar sportvoorzieningen is aan het Mulier instituut de opdracht gegeven voor een nieuw behoefteonderzoek sportaccommodaties.
In 2023 is extra geïnvesteerd in de veiligheid van de turnhal in SKWA, omdat het door het intensieve gebruik de toestellen eerder waren afgeschreven dan verwacht. Voor de nieuw te bouwen sporthal in Lincolnpark is het aanbestedingstraject gestart. Bij de buitensportaccommodaties zijn drie kunstgrasvelden (voetbal en hockey) gerenoveerd. Bij het hockeyveld is gekozen voor een watervrij veld. Dit is een innovatief nieuw type kunstgrasveld. Met Sport Combinatie Pancratius Badhoevedorp '22 zijn afspraken gemaakt over het verplaatsen van de sportvelden. De sportvereniging gaat verhuizen naar Sportpark De Veldpost in Badhoevedorp.

03. Zorgen voor ondersteuning van sportverenigingen en beweegaanbieders
Met steun van verenigingsondersteuners van Team Sportservice Haarlemmermeer zijn sportverenigingen geholpen bij diverse vraagstukken die spelen bij verenigingen. Veel aandacht is uitgegaan naar het beleid rondom een veilig sportklimaat. 23 verenigingen voldoen nu aan de Haarlemmermeerse richtlijn. Voor vertrouwenscontactpersonen van verenigingen is een opleiding georganiseerd. Vanuit de clubkadercoaching worden vier verenigingen ondersteund bij het opleiden van hun trainers en coaches. Daarbij stond het creëren van een positief een veilig sportklimaat centraal. Met nieuwsbrieven en enkele bijeenkomsten zijn verenigingen geïnformeerd over de belangrijkste ontwikkelingen en (ondersteunings-) maatregelingen. Vanuit de open club gedachte zijn nieuwe maatschappelijke activiteiten ontstaan op een sportcomplex. Vanuit een samenwerking tussen sport en onderwijs hebben bijvoorbeeld leerlingen stage gelopen in een sportkantine voor het behalen van hun hygiëne diploma.

04. Zorgen voor ondersteuning van talentontwikkeling
In 2023 telt Haarlemmermeer 87 talenten en topsporters met een officiële NOC*NSF status. Vanuit het Topsportloket zijn talenten, talentensportverenigingen, trainers/coaches en ouders ondersteund om talenten te faciliteren in hun weg naar de topsport. Hiertoe zijn tien bijeenkomsten georganiseerd die elk door circa 25 deelnemers zijn bezocht. Thema's waren

bijvoorbeeld voeding, doping en mentale weerbaarheid. De topsportcoördinator van het topsportloket Haarlemmermeer adviseert het bedrijvennetwerk Topsupport in de ondersteuning van talenten. Ook zijn in 2023 weer circa 200 topsportmedailles uitgereikt aan Haarlemmermeerders die minimaal Nederlands Kampioen zijn geworden in hun tak van sport.

05. Uitvoeren van de Visie Landschap en Recreatie, het beleid Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer
In 2023 zijn verschillende uitvoeringsactiviteiten ter hand worden genomen, voortvloeiend uit de Visie Landschap en Recreatie (2022). Onder meer voor de verbeteringen van de staatsbosgebieden in zuidwest en noord Haarlemmermeer zijn met Staatsbosbeheer plannen voor een kwaliteitsimpuls opgesteld waarvan de uitvoering is gestart in 2023 en gefaseerd zal worden voltooid in 2024-2025. Met de provincie Noord-Holland en de gemeenten Purmerend, Diemen, Amsterdam en Staatsbosbeheer is gewerkt aan een structurele oplossing voor de bekostiging van de tekorten in de beheergelden tekorten van Staatsbosbeheer in de MRA. Met het Recreatieschap Spaarnwoude Park is gewerkt aan plannen voor de vernieuwing en revitalisering van deelgebieden gelegen in Haarlemmermeer, zoals de Groene Weelde, Houtrak en Plesmanhoek. Met de provincie en buurgemeenten is een visie en projectenplan opgesteld voor de versterking van de groenblauwe Westeinderscheg.

In samenhang met de planontwikkeling van woningbouw in de westflank Haarlemmermeer is voor het beoogde nieuwe bovenplans groen en de natuurverbindingen daar een landschappelijk inpassingsplan opgesteld.
Aan de verschillende initiatieven van ontwikkelaars van zonnepaneelprojecten in het 'Zonnecarré' ten noorden van Hoofddorp, zijn eisen gesteld ten aanzien van de inpassing en aanleg van ecologische verbindingen en recreatieve voorzieningen en zijn de voorgelegde plannen hierop getoetst.
Het regionale, bewegwijzerde wandelnetwerk is in februari 2023 in Haarlemmermeer volledig gerealiseerd opengesteld. Voor het al sinds 2011 bestaande fietsnetwerk is een actualiseringsplan opgesteld waardoor na uitvoering een aantrekkelijk vernieuwd routenetwerk in 2024 zal zijn gerealiseerd dat ook gebruik maakt van de in afgelopen jaren nieuw aangelegde paden en recreatiegebieden.

We hebben ons ingezet op het verbreden van het aanbod aan vrijetijdsactiviteiten en -voorzieningen in onze gemeente, zodat meer beleving ontstaat voor het groeiend aantal inwoners en bezoekers. In 2023 zijn we voortvloeiend uit de Visie Toerisme, Evenementen en Promotie (2020), een samenwerking aangegaan met Event Park Amsterdam, het convention bureau voor Haarlemmermeer, met als doel het bevorderen van het zakelijk toerisme in de diverse venue's en hotels in de gemeente. Er is medewerking verleend aan de uitbreiding van de verhalenpalen. In samenwerking met Schiphol en Koninklijke Horeca Nederland heeft onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheid voor het realiseren van een gezamenlijk Hotelshuttle busvervoersysteem voor de Schipholhotels. Op basis hiervan worden in 2024 vervolgstappen gezet om deze zero- emissieshuttle in 2027 operationeel te hebben. In 2023 is veel aandacht uitgegaan naar het in de markt zetten van de portal VisitHaarlemmermeer, het promotiemiddel van de gemeente voor bewoners en bezoekers. Regionaal vindt samenwerking plaats op het gebied van toerisme en evenementen in de MRA. In 2023 is een nieuwe strategie toerisme voor de MRA vastgesteld, waarbij rekening is gehouden met de beperking die de gemeente Amsterdam op het toerisme wil, terwijl in de regio, waaronder Haarlemmermeer, nog ruimte is voor gestuurde groei. Daarnaast werkt de gemeente samen met diverse gemeentes en de provincies Noord- en Zuid-Holland in de "Hollandse Plassen". In 2023 lag de nadruk vooral op het verbeteren van de promotie en marketing van de verschillende waterplassen en de waterverbindingen.

Met het Recreatieschap en diverse non-profit en commerciële organisatoren is samengewerkt voor het behouden en uitbreiden van een gevarieerd, aantrekkelijk publieksevenementen aanbod in onze gemeente. In het recreatiegebied waar Mysteryland plaatsvindt is de, samen met andere partijen gerealiseerde, duurzame vaste stroomvoorziening, met succes voor het eerst bij de editie 2023 van Mysteryland in gebruik genomen. Door de lokaal opgewekte groene stroom te gebruiken in plaats van dieselgeneratoren, is een vermindering van de CO_2 uitstoot van ongeveer 195 ton bereikt. Dit is vergelijkbaar met de uitstoot van circa één miljoen autokilometers. Er hebben ruim 300 kleine en grote (commerciële) evenementen plaatsgevonden, waarvan er ruim 16 mede mogelijk zijn gemaakt door middel van een subsidiebijdrage. Bij elkaar zijn het vele honderdduizenden bezoeken geweest.

06. Voorbereiden van recreatie deelprojecten in PARK21, uitvoering van de overgenomen projecten van Stichting Mainport en Groen en voorbereiden

groen- en recreatieprojecten bij Abbenes, Hoofddorp en Zwanenburg
In 2023 is het bestemmingsplan voor PARK21 vastgesteld. Er zijn door bewoners enkele zienswijzen ingediend, die in 2024 bij de Raad van State zullen worden behandeld. Er is verder onder meer gewerkt aan de definitieve ontwerpen voor de deelgebieden Groot-Vennep, Park-Evenementengebied en Flumen waarvan de gronden in ons eigendom zijn. Voor Mainport en Groen zijn voor het deelproject Nieuwe Meer samen met bewoners ideeën en plannen ontwikkeld en is een mozaïekpad aangelegd. De overige projecten zullen in 2024 worden uitgevoerd. De aanleg van het westelijk deel van de recreatieve en ecologische zone Veldpost ten zuiden van de Schipholweg te Badhoevedorp, is grotendeels voltooid.

Er zijn voor elk van de geplande groengebieden Zwanenburg-West, Dorpsbos Abbenes en Groene Carré Zuid schetsplannen opgesteld. In Zwanenburg en Abbenes zijn goed bezochte inspraakbijeenkomsten over de ontwerpplannen gehouden. In het gebied Toolenburgerplas en het Haarlemmermeerse Bos zijn intensief gebruikte sport- en speelvoorzieningen vernieuwd. In het Haarlemmermeerse Bos is verder onder meer (na opheffing van de particuliere paardenrenbaan) het terrein nieuw ingericht met openbare paden, waterlopen, kruidenrijk grasland en struik- en bomenbeplanting. Er is een plan opgesteld voor de vernieuwing van de verouderde, en niet voor rolstoelers bruikbare, toiletgebouwen bij de zwemgelegenheden in het bos. De aanleg van het nieuwe recreatiegebied Vliegerweide in Nieuw-Vennep is voltooid. In het bestaande Groene Carré gebied bij Hoofddorp zijn met een donateur extra bomen aangeplant en in Park Zwanenburg is de volgende fase van een geboortebomenbos geplant.

Specificatie behorend bij de jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Tabel 28

Er kunnen afrondingsverschillen optreden. (bedragen × € 1.000; min = nadeel)		Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
Maatschappelijke ontwikkeling		**2023**	**2023**	**2023**	
Inwoners ontwikkelen zich naar vermogen, participeren actief in de samenleving en ontplooien zich optimaal.	Baten	19.992	24.130	24.365	235
	Lasten	103.128	114.145	110.556	3.589
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-83.135**	**-90.015**	**-86.191**	**3.825**
Reservemutaties	Onttrekking	3.135	3.149	3.258	109
	Storting	160	1.160	1.294	-134
Resultaat (Saldo +O-S)	**Saldo**	**-80.160**	**-88.027**	**-84.227**	**3.799**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.	Baten	0	1.928	1.605	-322
	Lasten	13.001	15.296	14.345	951
	Saldo	**-13.001**	**-13.368**	**-12.739**	**629**
Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.	Baten	4.974	7.424	7.270	-154
	Lasten	22.307	25.355	24.405	949
	Saldo	**-17.333**	**-17.930**	**-17.135**	**795**
Beleidsdoel C: Inwoners nemen in hun buurt of kern, actief deel aan de samenleving.	Baten	1.160	1.666	2.713	1.048
	Lasten	14.658	15.635	15.132	503
	Saldo	**-13.498**	**-13.969**	**-12.419**	**1.550**
Beleidsdoel D: Inwoners nemen deel aan een breed aanbod van culturele activiteiten en maken kennis met de culturele historie van Haarlemmermeer, waarvoor wij het cultureel erfgoed behouden.	Baten	6.741	4.388	3.986	-403
	Lasten	24.406	25.686	24.902	785
	Saldo	**-17.665**	**-21.298**	**-20.916**	**382**
Beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.	Baten	7.117	8.724	8.791	67
	Lasten	28.756	32.173	31.772	401
	Saldo	**-21.639**	**-23.449**	**-22.981**	**469**

Toelichting gewijzigde begroting 2023 - jaarrekening 2023

Beleidsdoel A

Tabel 29

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
1. Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	-258
2. Rijksbijdrage Oekraïense ontheemden	-83
Overig	19
Totaal Baten	**-322**

Lasten

1. Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	665
2. Oekraïense ontheemden	83
3. Gezond in de stad	75
Overig	128
Totaal Lasten	**951**

Baten

1. De verantwoorde specifieke uitkering voor GALA is lager dan begroot doordat een deel van de middelen in 2024 wordt ingezet.
2. De rijksbijdrage voor de opvang van Oekraïense ontheemden is lager dan geraamd omdat de kosten voor het vervoer onder het programma Zorg en Werk zijn verantwoord.

Lasten

1. Een deel van de specifieke uitkering GALA is gebruikt voor de dekking van structurele uitgaven omdat de nieuwe plannen nog niet compleet waren uitgewerkt. Om deze plannen in 2024 uit te kunnen voeren wordt dit deel van het budget overgeheveld naar 2024.
2. Zie voor een toelichting op de hogere lasten van het vervoer in verband met de opvang van Oekraïense ontheemden, de toelichting opgenomen bij de baten.
3. In het kader van Gezond in de Stad zijn de Rijksmiddelen voor erkende interventies rondom een Kansrijke Start nog niet besteed. Wij stellen daarom voor dit budget over te hevelen naar 2024.

Beleidsdoel B

Tabel 30

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Rijksbijdrage Covid-19 Onderwijsachterstanden	-454
2. Ventilatie scholen	-235
3. Rijksbijdrage VVE Ontheemde peuters	171
4. Rijksbijdrage Onderwijsachterstanden	154
5. Uitkering verzekering stormschade	58
Overig	152
Totaal Baten	**-154**

Lasten

1. Rijksbijdrage Covid-19 Onderwijsachterstanden	454
2. SUVIS regeling	399
Overig	96
Totaal Lasten	**949**

Baten

1. Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO-)budget is langer beschikbaar dan dat bij de start bekend was. In de huidige stand van zaken kunnen de middelen tot juli 2025 uitgegeven worden aan interventies en is het voor 2023 geraamde budget niet geheel besteed.
Het huidige actieplan kansengelijkheid wordt aangepast er komt een nieuw actieplan kansengelijkheid. Ook worden enkele nieuwe actuele onderwerpen opgenomen, zoals de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, kansrijke omgeving en armoedeproblematiek. De planning is dat dit nieuwe actieplan in juni 2024 wordt voorgelegd aan het LEA Besturenoverleg. De prognose is dat het volledige budget de komende jaren besteed gaat worden.
2. De Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) is een rijksbijdrage voor het verbeteren van het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen in het onderwijs. Door de verordening 'Materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Haarlemmermeer' aan te vullen met een voorziening verbetering ventilatie van bestaande schoolgebouwen is het mogelijk gemaakt de van het Rijk ontvangen gelden inzake SUVIS uit de eerste tranche en de gemeentelijke cofinanciering uit te keren aan de schoolbesturen. Het bedrag van de SUVIS voor het Braambos is nog niet uitgegeven, er is uitstel op de uitvoering van het plan aangevraagd. De uitvoering zal in zomer 2024 alsnog plaatsvinden. De SUVIS aanvragen van IKC Wereldwijs, Kompas en Octopus zijn ingetrokken. De co-financiering die de gemeente aan deze subsidies zou bijdragen is dus ook niet uitgegeven. Het is voorstel is om daarvan een gedeelte door te schuiven wat als cofinanciering gebruikt kan worden voor het Braambos. Het gedeelte van het Rijk (circa 70%) is teruggestort.
3. In 2023 is een extra Rijksbijdrage ontvangen voor de Vroege Voorschoolse Educatie ontheemde peuters.
4. De rijksbijdrage is in oktober verhoogd.
5. Tijdens een storm in 2022 is op meerdere locaties schade ontstaan. De schade is hersteld en is door de verzekeraar vergoed. De claim bij de verzekering heeft betrekking op meerdere locaties en komt daarom ook terug op meerdere beleidsdoelen.

Lasten

1. Zie voor een toelichting op de lager lasten Rijksbijdrage Covid-19 Onderwijsachterstanden, toelichting opgenomen bij de baten.
2. Zie voor een toelichting op de lagere lasten Specifieke Uitkering Ventilatie in Schoolgebouwen de toelichting opgenomen bij de baten.

Beleidsdoel C

Tabel 31

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Integraal Zorg Akkoord (IZA)	1.120
Overig	-72
Totaal Baten	**1.048**

Lasten

1. Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	309
2. Stevige sociale basis	158
Overig	36
Totaal Lasten	**503**

Baten

1. De specifieke uitkering SPUK IZA is in het laatste kwartaal ontvangen en zal worden besteed in 2024. Het budget voor de uitgaven in het kader van het IZA zal daarom worden overgeheveld naar 2024.

Lasten

1. Een deel van de specifieke uitkering GALA is gebruikt voor de dekking van structurele uitgaven omdat de nieuwe activiteiten nog niet compleet waren uitgewerkt. Om deze activiteiten in 2024 uit te kunnen voeren, wordt dit deel van het budget overgeheveld naar 2024.
2. Dit budget was incidenteel hoger door overheveling uit het voorgaande jaar. Onder invloed van financiële onzekerheden vanwege ombuigingen en de aankomende GALA-middelen lag het stimuleren van nieuwe initiatieven niet voor de hand. Vanwege de focus op de tijdige inzet in 2023 van GALA-middelen en de overlap met sommige GALA-doelen is een deel van dit budget niet gebruikt.

Beleidsdoel D

Tabel 32

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Spuk Impuls Jongerencultuur	-580
Overig	177
Totaal Baten	**-403**

Lasten

1. Impuls Jongerencultuur	580
2. Subsidie verdeelregel corona	210
3. Onderhoud culturele instellingen	-200
4. Subsidie monumenten	141
Overig	54
Totaal Lasten	**785**

Baten

1. De van het Rijk ontvangen specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur zal besteed worden middels het verstrekken van subsidies in 2024 conform de verdeelregel 'Impuls Jongerencultuur 2023-2024.

Lasten

1. Zie voor een toelichting op de lagere lasten impuls jongerencultuur de toelichting opgenomen bij de baten.
2. In 2020 en 2021 heeft het Rijk via de algemene uitkering extra middelen beschikbaar gesteld voor het bestrijden van de negatieve gevolgen van de coronacrisis in de culturele infrastructuur en het lokale cultuuraanbod. Een deel van deze middelen is nog beschikbaar. In 2024 worden deze middelen toegekend als subsidie. Daarom wordt voorgesteld het ontvangen restantbedrag over te hevelen naar 2024.
3. Voor cultuurgebouwen was het dagelijks en correctief onderhoud in 2023 hoger dan begroot. Er heeft een aantal onvoorziene herstelwerkzaamheden plaatsgevonden, zoals herstel sprinklerinstallatie, herstel van de vloer in het café van Cpunt en vervanging LED verlichting. Bij de cultuurgebouwen zijn daarnaast de onderhoudscontracten het afgelopen jaar met circa 8%-10% geïndexeerd.
4. Het beschikbare budget voor subsidie voor onderhoud van monumenten is in 2023 niet geheel besteed. Het restantbudget is toegevoegd aan de bestemmingsreserve Monumenten. Dit is gedaan conform de vastgestelde gedragslijn (2014.0008663).

Beleidsdoel E

Tabel 33

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Kostprijsdekkende huur SFH	-250
2. Uitkering verzekering stormschade	101
3. Indexatie huurinkomsten objecten	99
Overig	117
Totaal Baten	**67**

Lasten

1. Kostprijsdekkende huur compensatie SFH	377
2. Mainport en Groen	-331
3. Sportcomplex Koning Willem-Alexander	181
Overig	174
Totaal Lasten	**401**

Baten

1. Het huurtarief voor Sportfondsen Haarlemmermeer (SFH) is in 2023 nog niet aangepast conform de nieuwe kostprijsdekkende huur (KPDH) berekening. Het aangepaste kostprijsdekkende huurtarief moet worden vastgelegd in een allonge behorende bij de huurovereenkomst met SFH. In deze allonge worden ook andere aanpassingen aan de overeenkomst vastgelegd. Door lange onderhandelingen over het indexatiepercentage over 2023 wordt de allonge inclusief het aangepaste KPD huurtarief pas in 2024 afgerond en geïmplementeerd. In de begroting was al wel rekening gehouden met de nieuwe KPDH. Hierdoor ontstaat er een verschil in 2023.

2. Tijdens een storm in 2022 is op meerdere locaties schade ontstaan. De schade is hersteld en is door de verzekeraar vergoed. De claim bij de verzekering heeft betrekking op meerdere locaties en komt daarom ook terug op meerdere beleidsdoelen.

3. In 2023 geven de huurinkomsten een voordeel door dat de toegepaste indexatie hoger was dan de geraamde inflatie.

Lasten

1. Zie voor een toelichting op de kostprijsdekkende huur compensatie Sportfondsen Haarlemmermeer (SFH) de toelichting opgenomen bij de baten.

2. Bij het investeringsproject Groene As Badhoevedorp is de inrichting van het Gijzenbergterrein eerder uitgevoerd dan gepland. Het project loopt voor op de eerder afgegeven planning. Dekking vindt plaats vanuit de reserve Mainport en Groen (SMG).

3. Tussen de gemeente Haarlemmermeer en Sportcomplex Koning Willem Alexander is een zogenaamde winstdelingsregeling afgesproken. In de exploitatieovereenkomst is in artikel 9.4 opgenomen dat 50% van een eventueel exploitatieoverschot naar de gemeente terugvloeit. Eind 2023 is de winst voor het jaar 2022 uitgekeerd.

Reserves

Tabel 34

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Begroting	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Dekking afschrijvingslasten	1.557	1.557	0
Haarlemmermeerse Bos	190	0	-190
Kernen en buurtschappen HenS	18	35	18
Maatschappelijke voorzieningen	50	0	-50
Monumenten	64	64	0
Stichting Mainport en Groen (SMG)	1.271	1.602	331
Totaal Onttrekking	**3.149**	**3.258**	**109**
Storting			
Dekking afschrijvingslasten	100	100	0
Maatschappelijke voorzieningen	1.000	993	7
Monumenten	60	201	-141
Totaal Storting	**1.160**	**1.294**	**-134**

Onttrekkingen

Haarlemmermeerse Bos
Rekening was gehouden met een bijdrage uit de reserve ter dekking van uit te voeren werkzaamheden zoals de vernieuwing van toiletgebouwen. Deze werkzaamheden zijn niet uitgevoerd in 2023 waardoor de onttrekking niet nodig was.

Maatschappelijke voorzieningen
Voor het laten uitvoeren van verdiepende onderzoeken naar de haalbaarheid van twee geselecteerde duurzaamheidsprojecten in het kader van de routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed, is rekening gehouden met dekking van de kosten uit de reserve. De betreffende onderzoeken zijn in 2023 niet uitgevoerd en daarom is er ook geen onttrekking verantwoord.

Stichting Mainport en Groen (SMG)
Voor het realiseren van het investeringsproject Groene As Badhoevedorp is er meer onttrokken voor dekking van deze investering. De inrichting van het Gijzenbergterrein is eerder uitgevoerd dan gepland. Het project loopt dus voor op de eerder afgegeven planning.

Stortingen

Monumenten
Het restantbudget voor het verstrekken van subsidies voor monumenten is gestort in de reserve. Dit is conform de vastgestelde gedragslijn (2014.0008663)

Mobiliteit

Portefeuillehouder: Ruigrok

lasten in €	**5.407**
% totale realisatie lasten	**1,0%**
baten in €	**347**
% totale realisatie baten	**0,1%**

Maatschappelijk doel:
Haarlemmermeer is een verkeersveilige gemeente, met goed bereikbare voorzieningen en een efficiënt openbaar vervoer.

(bedragen × € 1.000)	Rekening 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting	Rekening 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting
Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer.	**3**	**-87%**	**1.245**	**14%**
01. Duurzaam veilig inrichten van wegen				
02. Aanpak verkeersongevallen en knelpunten				
03. Verkeerseducatie				
04. Monitoring en effectmeting				
Beleidsdoel B: De vervoersnetwerken zorgen in samenhang voor een goede bereikbaarheid die in balans is met de leefbaarheid.	**343**	**8%**	**4.161**	**16%**
01. Beleidsuitwerking mobiliteit				
02. Beleidsuitwerking en toetsing parkeren				
03. Planuitwerking en voorbereiding				
04. Waarborgen toekomstbestendige mobiliteit bij regionale en nationale studies en uitwerkingsplannen				
05. Uitvoering vervoer, monitoring en effectmeting				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Vervoerregio Amsterdam

Beleidsdoel B: Vervoerregio Amsterdam

Busstation en treinstation Hoofddorp aan het Mercuriusplein

Mobiliteit

Haarlemmermeer is een verkeersveilige gemeente, met goed bereikbare voorzieningen en een efficiënt openbaar vervoer.
In de in december 2018 vastgestelde Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer staan de negen kernpunten of ambities van het verkeer- en vervoersbeleid. Naast aandacht voor autoverkeer worden hierin het parkeerbeleid, fietsbeleid en de openbaar vervoer-visie nader uitgewerkt. Als tiende kernpunt is monitoring en indicatoren door de raad toegevoegd. Dit kernpunt staat voor het meetbaar maken van maatregelen en het monitoren van behaalde resultaten.

De vastgestelde kernpunten of ambities zijn:
1. Vrijheid van bewegen en vrijheid om een vervoermiddel te kiezen
2. Ruimte voor innovatie voor het 'nieuwe bewegen'
3. Een efficiënt en flexibel mobiliteitssysteem: klaar voor de toekomst
4. Bestaande knelpunten in het netwerk oplossen
5. Mobiliteit met oog voor de leefomgeving
6. Veilig bewegen
7. Evenwichtige ontwikkeling op de juiste plek, met de juiste functies. Elk knooppunt zijn eigen kleur
8. Mobiliteit in en door Haarlemmermeer: gedeeld belang van gemeente, regio, rijk en bedrijfsleven
9. Faciliteren van schone en stille mobiliteit
10. Monitoring en indicatoren

In 2021 hebben we de visie gespecificeerd met de Netwerkstudie Haarlemmermeer. Deze hebben we samen met de provincie Noord-Holland en de Vervoerregio Amsterdam opgesteld. In de netwerkstudie richten we ons op drie principes:
- Duurzaamheid en Nabijheid. Hier is STOMP (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, 'Mobility as a service' en Privéauto) onderdeel van;
- Robuustheid met synergie tussen de verschillende mobiliteitsnetwerken;
- Adaptiviteit met oog voor ontwikkelingen.

De visie en studie vormen hiermee het kader voor onze jaarlijkse activiteiten. Om dit kader inhoud te geven stellen we ieder eerste jaar van een raadsperiode een Investeringsagenda vast waarin de belangrijke projecten en ontwikkelingen op hoofdlijnen worden vastgesteld voor de komende vier jaar. Jaarlijks maken wij met het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (UPM) een afweging over de investeringen die dan voor het volgende jaar worden voorgesteld. Dit Uitvoeringsprogramma stellen wij vast.
We monitoren aan de hand van de in de Investeringsagenda vastgelegde indicatoren.

Verbonden partijen
De Vervoerregio Amsterdam (VRA) stelt het regionale verkeer en vervoersbeleid op in samenwerking met de gemeenten. Jaarlijks wordt een nieuw uitvoeringsprogramma opgesteld. In dit uitvoeringsprogramma staan ook Haarlemmermeerse projecten met een regionaal

belang, waar de vervoerregio een financiële bijdrage aan levert.

Relevant beleid
- Parkeerverordening Haarlemmermeer 2018 (2018.0008775)
- Strategisch parkeerbeleid (2017.0004524)
- Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.0003036)
- Deelstructuurvisie Hoofddorp 2030 (2013.0028472)
- Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer (2018.0065348)
- Investeringsagenda Mobiliteit 2024-2027 en Mobiliteitsmonitor Haarlemmermeer 2021 - 2022 (7644588)
- Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040 (2021.0001681)
- Adaptieve agenda (2022.0002251)
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2020/2021 (2020.0000856)
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2022 (2021.0000843)
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2023 (2022.0000701)
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2024 (10178865)
- Actualisatie 2020 Verkeersstructuurplan Badhoevedorp (2020.0000444)
- Verkeersstructuurplan Nieuw-Vennep (2023.7366817)
- Verkeersstructuurplan Hoofddorp (7563505)
- Visie Ringdijk en Ringvaart (2017.0011195)

Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Ondanks onze inspanningen zien we dat het afgelopen jaar het aantal verkeersongevallen wederom is gestegen, conform landelijke trends. Qua aantal verkeersongevallen zitten we nog wel 16% onder 2019, maar qua verkeersslachtoffers zitten we bijna weer op het niveau van 2019. De meeste slachtoffers vielen het afgelopen jaar onder inzittenden van personenauto's, gevolgd door bestuurders van bromfiets+ (hier vallen ook scootmobielen, brommobielen, e-steps en dergelijke onder) en daarna niet-elektrische fiets. Met het vaststellen van de Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer hebben we onder meer vastgelegd dat we onze aanpak van verkeersveiligheid intensiveren en dat we meer mobiliteitsknelpunten willen aanpakken. Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt intensief samengewerkt met andere partijen. Dit zijn andere wegbeheerders (provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat, Schiphol), VRA, regio-eenheid Noord-Holland en het basisteam Haarlemmermeer van de politie, Veilig Verkeer Nederland, Fietsersbond en uitvoeringsorganisatie Verkeer & Meer.

Activiteiten

01. Duurzaam veilig inrichten van wegen
02. Aanpak verkeersongevallen en knelpunten
03. Verkeerseducatie
04. Monitoring en effectmeting

Toelichting

01. Duurzaam Veilig inrichten van wegen
We zijn in 2021 begonnen met het toekomstbestendig maken van de Spaarndammerdijk in Spaarndam. Dit is tegelijkertijd gedaan met het maken van een veilige inrichting, met name voor fietsers. Dit project is afgerond. Gelijktijdig met onderhoudsprojecten aan ons wegennet hebben we meer wegen 'Duurzaam Veilig' ingericht door werk-met-werk te maken. Het gaat onder andere om:
- Rozenburg: de kruising Beechavenue/ Aalsmeerderweg;
- Rijsenhout: aanvullende maatregelen op het kruispunt Aalsmeerderweg-Bennebroekerweg en is bij Den Adelszwet een voetpad aangelegd;
- Nieuw-Vennep: op de Sarabande de rijbaan verbreed;
- Badhoevedorp: op de Einsteinlaan en omgeving zijn aanvullende 30 km/u maatregelen gerealiseerd;
- een plateau aangebracht op de Bennebroekerweg-N205;
- de Haarlemmerstraatweg in Halfweg en het UNO-terrein in Hoofddorp zijn voorzien van drempels;
- drempels en verkeersplateaus aangebracht op de volgende locaties: de Cort van der Lindenstraat, Julianastraat, de Polanenstraat en de Burgemeester Simonsstraat in Halfweg, de Olmenlaan-Essenlaan in Zwanenburg en Marga Klompésingel in Hoofddorp.

02. Aanpak verkeersongevallen en knelpunten
We zijn verder gegaan met het uitvoeren van maatregelen op belangrijke locaties met een verhoogde verkeersongevallenconcentratie (VOC). Begin 2023 hebben we verdere aanpassingen gemaakt aan het kruispunt Bennebroekerweg/Aalsmeerderweg in Rijsenhout,

waarbij we expliciete wensen van de omgeving hebben meegenomen in de uitwerking. Ook hebben we eind 2023 de aanpassingen op het kruispunt Beechavenue/Aalsmeerderweg in Hoofddorp gerealiseerd. Dit is historisch gezien een belangrijke VOC geweest. Voor de Paxlaan in Hoofddorp hebben we – met name voor het deel bij de scholen – een uitvoerige studie gedaan naar mogelijke verkeersveiligheidsmaatregelen. De resultaten hiervan zijn met de raad gedeeld. Deze maatregelen worden waar mogelijk door middel van werk-met-werk opgepakt en anders in de komende jaren verder uitgewerkt.
Tot slot hebben wij een succesvolle aanvraag gedaan voor handhavingscamera's (flitspalen) op de Van Heuven Goedhartlaan bij de kruising met de Altenburg en Asserweg in Hoofddorp. Vooruitlopend op de camera's uit de nieuwe aanbesteding heeft het Openbaar Ministerie twee oudere type camera's geplaatst uit de reservevoorraad, zodat in de tussentijd gehandhaafd wordt op dit kruispunt. Hiermee moet dit kruispunt – waar veel scholieren oversteken – nog veiliger worden. De eerste fase van de Visie Ringdijk en Ringvaart is uitgevoerd en een evaluatie is opgesteld.

03. Verkeerseducatie
Ook het afgelopen jaar hebben we ons volop ingezet voor bewustwording en lessen in het verkeer. Zo hebben wij de 'Met elkaar overweg' campagne voorzien van een lokaal accent: de combinatie met agrarisch verkeer en het oogstseizoen in grote delen van onze polder. Ook onze jongeren hebben het afgelopen jaar extra aandacht gekregen. Samen met het BOB-campagneteam hebben we tijdens MeerLive jongeren op speelse wijze door middel van een BOB-afspraak de gevaren van alcohol achter het stuur meegegeven en handvatten aangereikt om hier bewust mee om te gaan. Maak vóór het feestje - of in ieder geval voordat er alcohol geschonken wordt - afspraken hoe je veilig thuis komt!
Samen met de Fietsersbond en de politie is tijdens de Week van de Fietsverlichting ook aandacht gevraagd voor het gebruik van (juiste) fietsverlichting, zeker in de donkere maanden. Hierbij hebben wij de Fietsersbond ook weer ondersteund bij hun fietsverlichtingsactie in het centrum van Hoofddorp.
Afgelopen jaar is er vanuit Verkeer & Meer extra aandacht gevraagd voor kinderen in het verkeer tijdens de Week van het Verkeer. Deze keer stond het thema 'Laat je zien' centraal. Zichtbaar zijn en opvallen in het verkeer is onderdeel van een verkeersveilige omgeving. Hierbij zijn veel tips gegeven aan kinderen, zodat ze goed opletten en opvallen in het verkeer. Op IKC De Lente in Abbenes is volop aandacht besteed aan deze week. Hier werd in elke groep bijgehouden hoe de kinderen die week naar school gingen, zijn er spelletjes gespeeld en zijn de fietsen gecontroleerd op veiligheid. Ook kwamen er gastsprekers langs. Voor IKC De Lente is verkeerseducatie niet nieuw, zij gaan namelijk geregeld met de kinderen het dorp in om verkeer in de praktijk te oefenen.
Ook dit jaar hebben zowel het Praktisch Verkeersexamen van Veilig Verkeer Nederland en de jaarlijkse fietsverlichtingsactie van de Fietsersbond weer kunnen plaats vinden. Vrijwel alle scholen in onze gemeente hebben meegedaan. De spandoeken voor de campagne "Onze scholen zijn weer begonnen" zijn ook afgelopen jaar weer op 20 plaatsen opgehangen. Verkeersveiligheid rondom scholen vinden wij erg belangrijk en met de spandoeken wordt de zichtbaarheid en de bewustwording bij de start van het schooljaar extra vergroot.
In het kader van verkeersveiligheid rondom scholen hebben wij naar aanleiding van het kindervragenuur van juni 2023 een actie gehouden bij de Montessorischool in Hoofddorp in september 2023. Hierbij zijn samen met de politie en leerlingen van de groepen 6, 7 en 8 onder andere auto's staande gehouden, waarbij de leerlingen onder begeleiding van de wijkagent in gesprek gingen met de bestuurders die volgens metingen met een lasergun te hard reden.

04. Monitoring en effectmeting
De mobiliteitsmonitor 2021-2022 is in juni 2023 gestuurd aan de gemeenteraad. De Rekenkamer (RK) heeft in 2023 een opvolgonderzoek gedaan naar bereikbaarheidsbeleid. Op de aanbevelingen hebben wij gereageerd en de raad heeft de aanbevelingen overgenomen. Wij zijn verheugd dat de RK constateert dat er al veel goed gaat en aangeeft dat wij een belangrijk deel van de aanbevelingen uit 2018 hebben opgevolgd. Voor het monitoren van de beleving van het mobiliteitssysteem houdt het college vast aan landelijke en regionale bronnen. Hoe activiteiten bijdragen aan de doelen en ambities hebben we verwerkt in de Mobiliteitsmonitor Haarlemmermeer en de Investeringsagenda Mobiliteit. De samenhang in het mobiliteitsbeleid en een overzicht van het beleid hebben we toegelicht in een brief aan de raad en een overzicht van het beleid nemen we drie maal per jaar op in de Voortgangsrapportage Mobiliteit.

Beleidsdoel B: De vervoersnetwerken zorgen in samenhang voor een goede bereikbaarheid die in balans is met de leefbaarheid.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Haarlemmermeer vormt de schakel tussen de MRA en Zuid-Holland. Door deze strategische locatie is een goed functionerend en robuust mobiliteitsnetwerk van lokaal, (boven)regionaal en zelfs internationaal belang. Omwille van de sterke groei in het aantal inwoners en het aantal banen, kent de gemeente een aantal grote uitdagingen mede op het gebied van verkeer en vervoer. Om dit in een leefbare omgeving te kunnen faciliteren zullen de principes van de Netwerkstudie Haarlemmermeer gevolgd moeten worden. De mobiliteitsvisie vormt daarbij het kader voor onze jaarlijkse activiteiten.. Om dit kader inhoud te geven wordt ieder eerste jaar van een raadsperiode een investeringsagenda vastgesteld waarin de belangrijke projecten en ontwikkelingen op hoofdlijnen worden vastgesteld voor de dan volgende vijf jaar. Jaarlijks wordt bij de Uitvoeringsagenda een afweging gemaakt over de onderhoudsinvesteringen en de projectmatige bereikbaarheidsinvesteringen die het dan volgende jaar worden vastgesteld.

Activiteiten

01. Beleidsuitwerking mobiliteit
02. Beleidsuitwerking en toetsing parkeren
03. Planuitwerking en voorbereiding
04. Waarborgen toekomstbestendige mobiliteit bij regionale en nationale studies en uitwerkingsplannen
05. Uitvoering vervoer, monitoring en effectmeting

Toelichting

01. Beleidsuitwerking mobiliteit
De mobiliteitsvisie biedt het kader voor onze inzet op mobiliteit. Met de Investeringsagenda 2024-2027 heeft de raad de accenten gelegd voor deze bestuursperiode. Deze zijn vervolgens uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2024. De Verkeersstructuurplannen voor Hoofddorp en Nieuw-Vennep zijn met belanghebbenden besproken en vastgesteld. Deze plannen zijn nodig om op lange termijn ervoor te blijven zorgen dat deze kernen bereikbaar, veilig en leefbaar blijven na de verdichting en woningbouw. Het concept Fietsplan in 2023 vrijgegeven voor inspraak. In het coalitieakkoord 'Toekomstbestendig groeien' is als doelstelling opgenomen dat de gemeente een Fietsplan zal realiseren. Dit is de basis voor concrete verbeteringen aan in het fietsnetwerk en de bijbehorende voorzieningen.

02. Beleidsuitwerking en toetsing parkeren
In 2023 is gewerkt aan een Vervolg integrale aanpak parkeren Stadscentrum Hoofddorp. De integrale aanpak parkeren Stadscentrum Hoofddorp richt zich op het bieden van voldoende toekomstige parkeergelegenheid in het stadscentrum, zowel voor de auto als de fiets. Ook bevat de integrale aanpak maatregelen om beter te sturen op het gebruik van de beschikbare parkeerplaatsen voor zowel inwoners als bezoekers. Dit is in februari in de raad vastgesteld.

03. Planuitwerking en voorbereiding
3a. Regionale en lokale wegen
Voor de realisatie van de opwaardering van de Weg om de Zuid in Hoofdorp is gestart met de uitwerkingsfase. Wij zijn voor dit project bevoegd gezag. Er is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de provincie Noord-Holland en de VRA vastgesteld. De uitwerking verloopt in twee fasen. De eerste fase duurt ongeveer een jaar. In afwachting van de Weg om de Zuid treedt er een capaciteitsprobleem op bij de kruising Bennebroekerweg/Rijnlanderweg in Hoofddorp als gevolg van de geplande woningbouw. Om ervoor te zorgen dat woningbouwplannen door kunnen gaan, is een tijdelijke maatregel in procedure. Tegen het verkeersbesluit is bezwaar gemaakt. Daarvoor is inmiddels een zitting geweest bij de rechtbank. Uitspraak van de rechter wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2024.

3b. (hoogwaardig) Openbaar vervoer en knelpunten
In het Bestuurlijk overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO-MIRT) 2022 heeft onze inspanning voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn (metro) tot aan Hoofddorp zijn vruchten afgeworpen. Dit plan gaat nu officieel verder onder de naam OV-verbinding Amsterdam – Haarlemmermeer. In december 2023 is een samenwerkingsovereenkomst getekend voor de verkenningsfase tussen de acht samenwerkende partijen voor deze verbinding. Het doel is om eind 2025 te komen tot een voorkeursbesluit. De kosten voor de verkenningsfase worden gedragen door het Rijk. Het gebruik van het openbaar vervoer nam ook het afgelopen jaar weer toe, maar is in het algemeen nog altijd niet op het niveau van voor de coronaperiode. Met name in de spitsmomenten op dinsdag en donderdag is een enorme stijging te zien evenals het weekend. Op andere dagen en momenten blijft het OV-gebruik helaas nog flink achter. De vervoerders hebben

met aantrekkelijke acties geprobeerd om reizigers terug te winnen. Wij hebben meegeholpen in het fysiek verspreiden van de acties onder andere naar de Voedselbank. Ook het aanbod van openbaar vervoer blijft nog ver achter. Dit komt door de hardnekkige personeelstekorten in het openbaar vervoer die zijn ontstaan door versnelde pensionering tijdens de coronaperiode, de nieuwe CAO waarmee het aantrekkelijker werd om eerder te stoppen met werken, het verhoogde ziekteverzuim onder chauffeurs en een lage instroom. Om een deel van de pieken op te vangen heeft Connexxion groter materieel ingezet, bijvoorbeeld op R-netlijn 340. De wijzigingen van busroutes in Badhoevedorp is slecht gevallen. Voor een deel is deze opnieuw gewijzigd als gevolg van de klachten (buslijn 195). Desondanks is de reizigerstevredenheid stabiel gebleven met een waardering van een 8,2. Daarmee scoorde ons gebied het hoogste cijfer van alle regionale busconcessies.
Een ander zorgpunt blijft de bediening van kleine kernen. Door de landelijk terugtrekkende beweging van het openbaar vervoer zijn reizigers aangewezen op alternatieven, zoals MeerOV. Echter ook RegioRijder – die MeerOV uitbaat – kende het afgelopen jaar flinke personeelstekorten. Hierdoor is voor een tijd ook MeerOV flink afgeschaald geweest en werd de reserveringstijd verlengd. Inmiddels hebben we met goede afspraken kunnen zorgen dat MeerOV de minimale reserveringstijd weer terug is naar één uur. De pre-planstudie naar het Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) Haarlemmermeer zuidwest – aansluiting op HOV Noordwijk Schiphol bij Lisserbroek, via de geplande wijk Nieuw-Vennep west en Hoofddorp-zuid naar Hoofddorp station is afgerond. Op 30 januari 2024 hebben wij de pre-planstudie vastgesteld (10326916), waarna wordt gestart met de planstudie HOV Haarlemmermeer zuidwest.

3c. Langzaam verkeer, slimme mobiliteit en parkeren
We hebben de dekkendheid van het laadnetwerk voor elektrische auto's verbeterd door in te zetten op versneld plaatsen van laadpalen. Daarnaast hebben we onderzocht op welke manier het mogelijk is om op straat, vanuit de woning, laden mogelijk te maken. In 2024 leidt dit tot een aanpassing van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). De werkzaamheden aan de F200 in Halfweg zijn voor een belangrijk deel afgerond, alleen loopt het overleg nog over de kruising met de Werenweg. Hier wordt een heroriëntatie gedaan op de verkeersveiligheid van het ontwerp. Voor het doorfietspad langs de Hoek zijn de werkzaamheden gestart.

04. Waarborgen toekomstbestendige mobiliteit bij regionale en nationale studies en uitwerkingsplannen
Het project HOV Schiphol-Oost, Oude Meer en Rijk (SOOMR) lag stil als gevolg van capaciteitsgebrek bij de provincie Noord-Holland. Aan het einde van 2023 heeft de provincie aangegeven dit project weer op te pakken.
De gemeenteraad heeft in 2021 initiatief genomen om de regie op de regionale bereikbaarheid met de Noordelijke Duin- en Bollenstreek op te pakken. Op initiatief van de gemeenteraden van Haarlemmermeer en Teylingen vond in 2023 een vervolgbijeenkomst plaats. Raadsleden van de betrokken gemeenten en de leden van de twee Provinciale Staten spraken in de watertoren in Hillegom met elkaar over de noodzaak voor betere oost-westverbindingen. De gepresenteerde plannen benadrukten dat alleen door samen op te trekken de leefbaarheid, de verkeersveiligheid en de multimodale bereikbaarheid echt verbeterd kunnen worden. Op 10 november 2023 spraken de bestuurders van de Noordelijke Duin- en Bollenstreek en Haarlemmermeer met elkaar af te willen samenwerken aan de verbetering van de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de verkeersveiligheid in de regio Noordelijke Duin- en Bollenstreek en Haarlemmermeer. Het gaat hier om de provincies Noord- en Zuid-Holland, de samenwerkingsverbanden Holland Rijnland en VRA en de gemeenten Haarlemmermeer, Hillegom, Lisse, Teylingen en Noordwijk. De beoogde samenwerking is vastgelegd in de startnotitie 'Op weg tussen duin, bollen en polder'. Rijkswaterstaat gaat vier kunstwerken (bruggen, viaducten) in de A44 renoveren of vervangen. Drie hiervan liggen in onze gemeente. De impact van de werkzaamheden is groot. De gemeente kijkt kritisch mee om kansen voor natuur, water en bereikbaarheid in het project op te nemen of, in ieder geval, voor de toekomst niet onmogelijk te maken. Rijkswaterstaat maakt daarnaast, uiteraard met inbreng van de gemeente, ook een bereikbaarheidsplan over hoe om te gaan met het verkeer tijdens de bouwperiodes.
In oktober hebben wij de samenwerkingsafspraken Zuid-Kennemerland – Haarlemmermeer getekend. Door samen op te trekken vergroten de gemeenten de kansen om bij belangrijke partners, zoals de MRA en het Rijk, belangrijke vraagstukken op de agenda te krijgen en aan te pakken.

05. Uitvoering vervoer, monitoring en effectmeting
Voor de uitvoering vervoer, monitoring en effectmeting wordt verwezen naar beleidsdoel A.

Specificatie behorend bij de jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Tabel 35

Er kunnen afrondingsverschillen optreden. (bedragen × € 1.000; min = nadeel)		Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
Mobiliteit		**2023**	**2023**	**2023**	
Haarlemmermeer is een verkeersveilige gemeente, met goed bereikbare voorzieningen en een efficiënt openbaar vervoer.	Baten	165	342	347	4
	Lasten	7.582	6.428	5.407	1.021
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-7.417**	**-6.086**	**-5.060**	**1.026**
Reservemutaties	Onttrekking	1.094	246	237	-9
	Storting	4.369	500	500	-
Resultaat (Saldo +O-S)	**Saldo**	**-10.691**	**-6.340**	**-5.323**	**1.016**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer.	Baten	25	25	3	-22
	Lasten	1.504	1.446	1.245	200
	Saldo	**-1.479**	**-1.421**	**-1.242**	**178**
Beleidsdoel B: De vervoersnetwerken zorgen in samenhang voor een goede bereikbaarheid die in balans is met de leefbaarheid.	Baten	140	317	343	26
	Lasten	6.078	4.983	4.161	821
	Saldo	**-5.938**	**-4.665**	**-3.818**	**847**

Toelichting gewijzigde begroting 2023 - jaarrekening 2023

Beleidsdoel A

Tabel 36

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
1. MeerOV	-22
Overig	0
Totaal Baten	**-22**
Lasten	
1. MeerOV	22
Overig	178
Totaal Lasten	**200**

Baten

1. Er hebben minder inwoners gebruik gemaakt van MeerOV. Daarom hebben wij minder subsidie ontvangen van de Vervoerregio Amsterdam (VRA).

Lasten

1. Zie voor een toelichting op de lagere lasten van MeerOV de toelichting opgenomen bij de baten.

Beleidsdoel B

Tabel 37

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
1. Klimaatmiddelen Rijk	-51
Overig	77
Totaal Baten	**26**
Lasten	
1. OV-Verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer	533
2. Verkeersonderzoeken	56
3. Klimaatmiddelen Rijk	51
Overig	181
Totaal Lasten	**821**

Baten

1. Door capaciteitsgebrek, mede door uitstroom, konden niet alle projecten (volledig) opgepakt worden. In 2024 worden deze projecten opgepakt en de kosten gemaakt. Hierdoor is een deel van de rijksmiddelen voor de Energietransitie niet ingezet.

Lasten

1. Door een (tijdelijke) uitname van circa € 1,8 miljard door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is de bestuurlijke setting van het project OV-verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer sterk beïnvloed. Onze bijdrage aan de MIRT verkenning is komen te vervallen, dit is vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst van 20 december 2023. Het werk aan de verkenning zelf is later op gang gekomen door onder andere opstartproblemen bij de externe projectorganisatie. Een deel van de begrote kosten bestond uit planvorming voor de diverse producten van de verkenning, die deels nog niet op gang zijn gekomen. Deze werkzaamheden verschuiven naar 2024. In het hoofdstuk budgetoverhevelingen wordt voorgesteld de middelen over te hevelen naar 2024.
2. Wegens een gebrek aan capaciteit hebben wij minder verkeersonderzoeken kunnen uitvoeren.
3. Zie voor een toelichting op de lagere lasten klimaatmiddelen Rijk de toelichting opgenomen bij de baten.

Reserves

Tabel 38

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Begroting	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Dekking afschrijvingslasten	246	237	-9
Totaal Onttrekking	**246**	**237**	**-9**
Storting			
Dekking afschrijvingslasten	500	500	0
Totaal Storting	**500**	**500**	**0**

Ruimtelijke ontwikkelingen

lasten in €	38.721
% totale realisatie lasten	7,1%
baten in €	40.436
% totale realisatie baten	7,2%

Portefeuillehouder: Nobel, Ruigrok, Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water, Van der Meij

Maatschappelijk doel:
Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.

(bedragen × € 1.000)	Rekening 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting	Rekening 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting
Beleidsdoel A: De ruimtelijke omgeving is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van de inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.	**662**	**-62%**	**8.261**	**17%**
01. Implementeren van de Omgevingswet				
02. Versterken van ruimtelijke kwaliteit				
03. Samen met Rijk en Metropoolregio Amsterdam werken aan een leefbare en duurzame regio				
04. Ontwikkelen van woningbouwlocaties				
05. Ontwikkelen van Spoorzone Hoofddorp				
06. Ontwikkeling van stadscentrum Hoofddorp				
Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.	**24.293**	**-29%**	**22.752**	**30%**
01. Realiseren van woningbouwprojecten				
02. Realiseren van kantoren- en bedrijventerreinen				
03. Realiseren van groen- en recreatieprojecten				
04. Regie op de energie-infrastructuur				
05. Regie op de energietransitie				
Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het beleid.	**15.480**	**42%**	**7.707**	**7%**
01. Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht				
02. Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken				
03. Het begeleiden van diverse projecten op het gebied van kabels en leidingen				
04. Adviseren over initiatieven				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A:

Beleidsdoel B: Schiphol Area Development Company (SADC), Hoofdvaart BV, GEM A4 Zone West CV, GEM President CV, Beheer BV GEM A4 Zone West en President, GEM Polanenpark CV , GEM Polanenpark BV, Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV, Energiebedrijf Haarlemmermeer BV, Zonnepanelen Haarlemmermeer BV

Beleidsdoel C: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG)

Dreamcourt bij de Toolenburgerplas

Ruimtelijke ontwikkelingen

Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.
Haarlemmermeer bestaat uit 31 kernen waar ruim 160.000 mensen wonen. Het is een omvangrijk gebied van 20.632 hectare met een werelderfgoed monument in de vorm van de Geniedijk. Daarnaast zijn in de gemeente grote ondernemingen gevestigd en is er een omvangrijke infrastructuur: de nationale luchthaven, belangrijke verkeersaders, een drukke spoorlijn en het Noordzeekanaal.

Haarlemmermeer is in veel opzichten een prettige gemeente om in te wonen, werken, naar school te gaan en te recreëren. Dat willen we zo houden. Naast de noodzakelijke bouw van veel woningen, bijbehorende infrastructuur, voorzieningen en bedrijvenparken willen we het kenmerkende open en groene karakter van de polder behouden en blijven we hierin investeren, evenals in een groene, kleurrijke en goed onderhouden leefomgeving.

Dit alles vraagt op het gebied van ruimtelijke ordening om een zorgvuldige afweging en duidelijke sturing met het oog op het welzijn en de welvaart van de inwoners, ondernemers, werkenden, bezoekers en recreanten. We willen een prettige, veilige en duurzame woon-, werk- en recreatieve omgeving waarin ook oog is voor economische ontwikkeling. Hierbij zijn belangrijke rollen weggelegd voor het milieu, verkeer, externe veiligheid, landschap, historische waarden en beleidsregels van andere overheden die het algemeen ruimtelijk belang moeten waarborgen. In 2023 hebben nog gewerkt via de Wet op de Ruimtelijke Ordening, na 1 januari 2024 via de Omgevingswet. De beleidsbasis voor de ontwikkeling van de gemeente is de Omgevingsvisie.

Door zelf de uitvoering van ruimtelijke projecten ter hand te nemen geeft de gemeente actief invulling aan het realiseren van de ruimtelijke opgave waar de gemeente voor staat. Daarbij is Haarlemmermeer de afgelopen jaren verstedelijkt. De verwachting is dat door de grote woningbouwopgave zich dit de komende jaren zal voortzetten, met name in en bij de grote kernen Hoofddorp en Nieuw-Vennep. Aan ons de opgave om die verstedelijking in goede banen te leiden om de leefbaarheid te garanderen en waar mogelijk te verbeteren. Onder andere door het toevoegen van groen en water.

Tabel 39

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	Metingen 2020	2021	2022	2023
Hernieuwbare elektriciteit	%	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	6,2	6,2	n/b	n/b

Verbonden partijen
Om onze maatschappelijke doelen en beleidsdoel(en) te bereiken werken we samen met Schiphol Area Development Company (gronduitgifte bedrijventerreinen), Hoofdvaart BV, GEM A4 Zone West CV, GEM President CV en GEM Polanenpark CV (ontwikkeling van bedrijventerreinen), Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV (Meermaker), Energiebedrijf Haarlemmermeer BV (Tegenstroom), Zonnepanelen Haarlemmermeer BV (Tegenstroom voor Ymere), Stedin Holding NV (Stedin). Zie voor een nadere toelichting de paragraaf Verbonden Partijen.

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) controleert aanvragen van ondernemingen en de grote infrastructurele werken. Zie voor een verdere toelichting het programma Kwaliteit fysieke omgeving.

Relevant beleid
- Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.0003036)
- Verdichtingsvisie Haarlemmermeer 2040 (2022.0000047)
- Visie Polderlinten en beeldkwaliteitsplan voor de erven (2022.0000056)
- Klimaatadaptatiebeleid Haarlemmermeer (2022.0000040)
- Beeldkwaliteitsplan Ringvaart en Ringdijk Haarlemmermeer (2021.0000696)
- Verdichtingsplan Stationsgebied Hoofddorp Centrum (2021.0001986)
- Vestiging voorkeursrecht in het gebied 'Graan voor Visch Zuid' te Hoofddorp (2022.0000476)
- Vestiging voorkeursrecht in het gebied 'Stationskwartier' te Hoofddorp (2022.0000870)
- Investeringsstrategie Schaalsprong wonen (7736120)
- Stadscentrum Hoofddorp: nieuwe gemeentelijke huisvesting (2020.0000976)
- Datacenterbeleid gemeente Haarlemmermeer (2020.0002126)
- Model-omgevingsplan Haarlemmermeer (2020.0001356)
- Actualisatie Programma Energietransitie 2022-2026 (2022.0002591)
- Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid 1.0 (2021.0000778)
- Bestemmingsplan en mer PARK21 (7225811)
- Visie Stadscentrum Hoofddorp (8414059)

Beleidsdoel A: De ruimtelijke omgeving is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van de inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Door het actief betrekken van inwoners en ondernemers bij ruimtelijke ontwikkelingen en het creëren van draagvlak bij direct belanghebbenden maken we ruimtelijke plannen die voorzien in een stabiel evenwicht tussen diverse ruimtelijke spanningsvelden. Werken en wonen, wonen en recreëren, winkelen en wonen, uitgaan en wonen, vermaakbehoeften van diverse leeftijdscategorieën, alles moet in samenhang worden gebracht waarbij het welzijn voorop staat in de afweging van het algemeen belang. Wij staan hierbij een gebiedsgerichte aanpak voor, waarbij per gebied, samen met de in het gebied betrokkenen, integrale visies en plannen kunnen worden gemaakt. Ruimtelijke kwaliteit en een goed en gezond leefmilieu zijn daarbij onze uitgangspunten.

Activiteiten
01. Implementeren van de Omgevingswet
02. Versterken van ruimtelijke kwaliteit
03. Samen met Rijk en Metropoolregio Amsterdam werken aan een leefbare en duurzame regio
04. Ontwikkelen van woningbouwlocaties
05. Ontwikkelen van Spoorzone Hoofddorp
06. Ontwikkeling van stadscentrum Hoofddorp

Toelichting
01. Implementeren van de Omgevingswet
De Omgevingswet brengt een grote stelselwijziging in het omgevingsrecht en een nieuwe manier van werken in de ontwikkeling en het beheer van de fysieke leefomgeving. De reikwijdte van de wet strekt zich uit van strategische visie, gebiedsontwikkeling en beheer tot vergunningverlening, handhaving en toezicht en de bijbehorende (digitale) informatievoorziening en dienstverlening. De impact van de wet is daarmee groot. Dit jaar stond in het teken van voorbereiding op de inwerkingtreding op 1 januari 2024.

Na de vaststelling van de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 zijn drie belangrijke producten te onderscheiden waar we aan hebben gewerkt: het omgevingsplan, de omgevingsvergunning en het omgevingsloket:

- ambtelijk is verder gewerkt aan de basisregelset voor het Haarlemmermeerse model-omgevingsplan (2020.0001356);
- de pilot om te ervaren hoe het proces voor de standaard vergunningsverleningsprocedure van acht weken het beste ingericht kan worden, is gecontinueerd. Multidisciplinaire teams beoordelen aan zogenoemde intake- en omgevingstafels op efficiënte wijze initiatieven en aanvragen van inwoners en ondernemer;
- bij de start van de wet moet de informatie over de fysieke leefomgeving digitaal toegankelijk worden voor iedereen via het landelijke Omgevingsloket. Dit jaar hebben we gewerkt aan de standaardisatie van gegevens en het maken van diverse ICT-koppelingen. Daar waar de landelijke ontwikkelingen zover zijn, zijn wij al aangesloten op het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Tevens stond 2023 in het teken van de laatste voorbereidingen voordat de Omgevingswet in werking zou treden. De raad is hierover per brief geïnformeerd (X.2023.07758).

02. Versterken van ruimtelijke kwaliteit
Belangrijk onderdeel van de Omgevingswet is de zorgplicht voor de ruimtelijke kwaliteit in onze gemeente. Onder ruimtelijke kwaliteit valt onder andere aandacht voor het uiterlijk van bouwwerken, de inrichting van gebieden en aandacht voor erfgoed en monumenten. Om de advisering op ruimtelijke kwaliteit ook onder de Omgevingswet goed te kunnen waarborgen, hebben we de verordening op de gemeentelijke adviescommissie Commissie Omgevingskwaliteit Haarlemmermeer vastgesteld.
Voor de advisering op ruimtelijke kwaliteit zijn duidelijke kaders nodig. We hebben gewerkt aan de Nota Omgevingskwaliteit. Dit is een paraplunota waar alles bij elkaar komt, bestaand en toekomstig beleid, om regie te kunnen voeren op de samenhang en vanuit de integraliteit de stap naar beoordelingsregels voor het Omgevingsplan te kunnen maken. Hiermee zijn wij beter in staat om nieuwe bouwinitiatieven vanuit een integraal kader te inspireren, te adviseren en te toetsen. Het benutten en behouden van de dragers van gemeente Haarlemmermeer: het verkavelingspatroon, de polderdijken, het agrarische karakter en de historische landschappen zijn daarbij leidend.
Erfgoed is een belangrijk onderdeel van ruimtelijke kwaliteit. Door de geschiedenis zichtbaar en beleefbaar te maken, voegen we waarde toe aan de leefomgeving. Daarom hebben we acht nieuwe gemeentelijke monumenten aangewezen (zie hiervoor programma Maatschappelijke ontwikkeling, beleidsdoel D).

3. Samen met Rijk en Metropoolregio Amsterdam werken aan een leefbare en duurzame regio
De Metropoolregio Amsterdam (MRA) kent een enorme woningbouwopgave en grote ruimtelijk vraagstukken, zoals de transities op het gebied van mobiliteit, klimaat, water en energie. De urgente woningbouwopgave kan niet los worden gezien van deze ruimtelijke vraagstukken. We bouwen niet alleen woningen, maar complete en duurzame steden en samenlevingen. Het verstedelijkingsconcept MRA wordt beschouwd als ontwikkelperspectief in de Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX) aanpak. Op basis van de NOVEX-systematiek is en wordt gewerkt aan een Uitvoeringsagenda MRA. Binnen de MRA zijn voor Haarlemmermeer nog die relevante NOVEX-gebieden benoemd waarvoor een specifiek Ontwikkelperspectief is opgesteld: het Noordzeekanaalgebied, de regio Schiphol en het Groene Hart. Ook in deze NOVEX-gebieden wordt toegewerkt naar een uitvoeringsagenda voor de specifieke opgaven in die gebieden.

4. Ontwikkelen van woningbouwlocaties
De druk op de woningmarkt in onze regio blijft onverminderd hoog en vanuit deze opgave zijn wij in 2017 gestart met de versnelling van de woningbouw voor de gebiedsontwikkeling van Lisserbroek Noord, Nieuw-Vennep West, Cruquius-Zwaanshoek en de transformatielocaties Cruquius-Bennebroekerdijk, Hoofddorp Noord en het Pionier-Bolsterrein. Op 30 mei 2023 hebben wij de eerste actualisatie van de Investeringsstrategie Schaalsprong wonen (7736120) vastgesteld en ter bespreking aangeboden aan de raad, waarbij ook Spoorzone Hoofddorp onderdeel is geworden van de Schaalsprong. Ook zijn er focus- en potentiegebieden voor woningbouwontwikkeling onderscheiden. Over twee jaar wordt deze wederom geactualiseerd. In de Bouwmonitor die tweemaal per jaar aan de gemeenteraad wordt aangeboden, wordt de voortgang van de woningproductie in beeld gebracht. In het voorjaar 2023 is de Bestuurlijke voortgangsrapportage Wonen gecombineerd met de Bouwmonitor (X.2023.01233) aangeboden aan de raad. De MRA Woondeal is op 15 maart 2023 ondertekend. Daarin zijn afspraken over de woningproductie vastgelegd.
Eind 2022 is een BO Mirt subsidie toegekend voor Spoorzone en Haarlemmermeer West (Lisserbroek) van € 100 miljoen onder voorwaarden van 50% cofinanciering, deze is in 2023 definitief geworden. De bijdrage is vooral

gekoppeld aan mobiliteitsmaatregelen voor Spoorzone Hoofddorp. Ook is definitief een bedrag van € 13,5 miljoen toegekend voor mobiliteitsmaatregelen in Hoofddorp Stadscentrum, en hebben wij een toekenning van gebiedsbudget van € 21,9 miljoen ontvangen voor Spoorzone Hoofddorp. Met deze focus van het Rijk op Hoofddorp Centrum en Spoorzone heeft het Rijk aangegeven woningbouw op deze locatie prioriteit te geven.
Desalniettemin heeft het Rijk hulp aangeboden in het verkennen van de mogelijkheden voor woningbouw in Haarlemmermeer West. In een proces met het Rijk, provincie, VRA, marktpartijen en gemeente wordt sinds begin 2023 onderzocht wat de inhoudelijke en financiële onduidelijkheden voor de totale gebiedsontwikkeling in Haarlemmermeer West zijn. Met de partijen wordt onder meer op basis van scenario-analyses naar werkbare oplossingen gezocht en gepoogd overeenstemming te bereiken. Dit is een complexe opgave. In de eerste helft van 2024 worden de resultaten verwacht van dit proces.

De gebiedsontwikkeling van de versnellings- en transformatielocaties bevindt zich nu in verschillende fases:

- Voor de versnellingslocaties van Lisserbroek Turfspoor en Lisserbroek Noord zijn de intentie-overeenkomsten verlengd. Nadat de woningbouwimpuls (WBI) aanvraag 3e tranche door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een aantal jaren geleden is afgewezen, werken partijen aan een aangepast voorstel. In co-creatie met dorp, marktpartijen en de gemeente wordt gewerkt aan de afronding van de gebiedsenveloppe en essentiekaarten. Parallel daaraan wordt de dorpsconsultatie voorbereid. De planning is om de besluitvorming over de vaststelling van de gebiedsenveloppe en essentiekaarten na de zomer van 2024 in de gemeenteraad plaats te laten vinden. Ook wordt de juridisch planologische procedure voorbereid.
- Voor Nieuw-Vennep West is de intentieovereenkomst tot juli 2024 verlengd. In het gezamenlijk proces met het Rijk, provincie en de VRA, wordt aanvullend verkeersonderzoek verricht en de programmatisch, landschappelijke, stedenbouwkundige en financiële kaders verder uitgewerkt in nauwe samenwerking met de marktpartijen. Na inhoudelijke en financiële overeenstemming in het voorjaar van 2024 wordt dit alles ook uitgewerkt in anterieure afspraken. We streven naar een overeenstemming over de planologische en stedenbouwkundige kaders in de eerste helft van 2024. Besluitvorming daarop volgend in het derde kwartaal van 2024.
- Hoofddorp Noord: In de tweede helft van 2022 is de bestemmingswijziging ter besluitvorming aan het college voorgelegd, is de zienswijzeprocedure verlopen, en is parallel daaraan aanvullend onderzoek opgedragen met betrekking tot de aspecten “gezondheid” en “grondgeluid”. Een groot deel van het jaar 2023 is benodigd geweest voor met name de uitwerking (geluidmetingen), beoordeling en verwerking in het vast te stellen bestemmingsplan van de resultaten van deze onderzoeken. Een voorstel tot vaststelling zal naar verwachting in het tweede kwartaal 2024 aan de gemeenteraad worden aangeboden.
- Voor de gebiedsontwikkeling van Cruquius-Zwaanshoek en Cruquius-Bennebroekerdijk is een programma van eisen opgesteld en zijn intentieovereenkomsten afgesloten. De intentieovereenkomst voor Cruquius-Zwaanshoek is in januari 2023 verlopen en niet meer verlengd. Cruquius-Zwaanshoek is onderdeel van het proces met het Rijk om te onderzoeken of woningbouw haalbaar is op deze locatie. Het onderzoek wordt begin tweede kwartaal 2024 afgerond met een houtskoolschets waarmee het project door schuift tot na 2030. Voor Cruquius-Bennebroekerdijk stelt de initiatiefnemer op basis van een intentieovereenkomst voor één van de vijf deelgebieden (deelgebied 5: het gronddepot) een stedenbouwkundig plan op hoofdlijnen op. Bij akkoord over dit plan zal een anterieure overeenkomst worden opgesteld. Op moment dat er duidelijkheid is over de verwerving van het volledig eigendom van de andere deelgebieden, zal hiervoor de planvorming worden hervat.
- Voor het Pionier-Bolsterrein is in 2021 een WBI-subsidie toegekend door het Rijk. Het Westerdreefkwartier met 136 woningen is opgeleverd. De intentieovereenkomst met Bolskwartier BV is verlengd. Een anterieure overeenkomst voor het Bolskwartier verwachten we in tweede kwartaal van 2024. De eerste omgevingsvergunning is aangevraagd voor 110 woningen en een zorgcentrum op het Bolsterrein. Voor dit project is een Startbouwimpuls subsidie toegekend. Voor de Van Groningenkavel op het Pioniersterrein wordt een plan uitgewerkt ten behoeve van een tender in 2025. Met de ontwikkelaars wordt gesproken over integrale planvorming voor de verschillende blokken. In 2024 worden plannen gemaakt voor de openbare ruimte en aanleg infrastructuur die de komende jaren gefaseerd in uitvoering komen.

5. Ontwikkelen van Spoorzone Hoofddorp
In Spoorzone Hoofddorp (hierna: Spoorzone) is de bouw van maximaal 10.000 woningen voorzien en is ruimte voor 11.000 arbeidsplaatsen, mede mogelijk gemaakt door de komst van de Noord/Zuidlijn. De stationsomgeving van Hoofddorp biedt unieke kansen om het te ontwikkelen tot een stedelijk gebied met een mix van wonen, werken, leren, verblijven en recreëren. Daardoor ontstaat een aantrekkelijk stedelijk gebied. Station Hoofddorp zal zich met de komst van de metro ontwikkelen tot een multimodaal knooppunt waar dagelijks 40.000-50.000 reizigers in-, uit- of overstappen op metro, bus en trein. De ontwikkeling van het station en de gebiedsontwikkeling worden optimaal op elkaar afgestemd.
Ten behoeve van de ontwikkeling van Spoorzone is een concept Ontwikkelkader opgesteld dat de basis vormt voor samenwerkingsafspraken met andere overheden en marktpartijen. Het is ook de basis voor het opstellen van stedenbouwkundige plannen voor de deelgebieden van Spoorzone. Wij hebben het concept Ontwikkelkader op 26 september 2023 vastgesteld ten behoeve van communicatie, participatie en overleg met marktpartijen (8302577). Op 19 oktober 2023 is de raad over het concept Ontwikkelkader geïnformeerd. Besluitvorming over het definitieve Ontwikkelkader door de raad is in 2024 voorzien.
Op 1 november 2023 werd de 'Overeenkomst tot samenwerking met de Staat der Nederlanden en de provincie Noord-Holland voor gebiedsontwikkeling Spoorzone Hoofddorp' ondertekend (8356257). Gedurende de looptijd van de overeenkomst onderzoeken we hoe we de noodzakelijke en gewenste samenwerking voor de ontwikkeling van Spoorzone zowel operationeel, financieel, fiscaal als juridisch zo optimaal mogelijk vorm kunnen geven. De (eventuele) samenwerkingsafspraken die uit dit onderzoek voortkomen, worden vastgelegd in een vervolgovereenkomst. In juni 2023 is in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) een gebiedsbudget van € 21,9 miljoen voor het project Spoorzone toegekend. Dit budget kan ingezet worden voor de dekking van investeringen in Spoorzone en betreft vijftig procent van de gewenste dekking van het mogelijke grondexploitatietekort tot 2030.

6. Ontwikkeling van stadscentrum Hoofddorp
Met het programma Stadscentrum Hoofddorp willen we van het gebied tussen de Hoofdvaart en het station een aantrekkelijk een levendig stedelijk gebied maken waar werken, wonen, groen en voorzieningen met elkaar vermengen. Hierbij focussen wij ons op de volgende subdoelen: aantrekkelijker, levendig, sociale structuur, groen en bereikbaarheid. Om deze doelen te bereiken, brengen wij de komende jaren samenhang aan in alle ontwikkelingen:
- ruimtelijke maatregelen (integrale parkeeropgave, (ondergrondse) infrastructuur, energievoorziening);
- Hyde Park (woningbouw door diverse ontwikkelaars, Gerritshoeve);
- Stadspark (Wandelbos, De Fruittuinen, woningen op Emmaschoollocatie);
- Raadhuisplein en omgeving (Raadhuisplein, gemeentehuis, voorzetgebouw, SEM, Centrumzicht en Parkzicht , diverse initiatieven, WKO (Warmte Koude opslag);
- Binnenweg en omgeving (Binnenweg 3, Binnenweg 4, Nieuweweg 103);
- Winkelgebied (TROM, Concourslaan, Wereldhave);
- interim beheer (fysieke aanpassingen om ontwikkelingen mogelijk te maken en maatregelen om centrum leven, leefbaar en veilig te houden);
- Visie voor het stadscentrum.

In 2023 hebben we een visie voor het stadscentrum gemaakt. We werken met de geselecteerde architect en adviseurs aan het definitief ontwerp voor het nieuwe gemeentehuis. Hyde Park BV is inmiddels begonnen met bouwen en er is anterieure overeenkomst met Van Herk afgesloten.

Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

De gemeente Haarlemmermeer staat voor grote ruimtelijke opgaven. In de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 en de verdichtingsvisie wordt onder meer uitgegaan van binnenstedelijke woningbouwopgaven in Hoofddorp, Nieuw-Vennep en Badhoevedorp. Ook de opgaven die samenhangen met de 'Versnelling Woningbouw' in Lisserbroek, Cruquius, Nieuw-Vennep West en Hoofddorp Noord zijn groot. Tenslotte is er de transformatieopgave van kantoren- en bedrijventerreinen in Beukenhorst-West (Hyde Park), Hoofddorp-Noord en Pionier-Bolsterrein in Nieuw-Vennep. Daarnaast zijn er andere grote projecten zoals de ontwikkeling van bedrijvenparken aan de oostzijde van Haarlemmermeer en de ontwikkeling van PARK21.

Activiteiten

01. Realiseren van woningbouwprojecten
02. Realiseren van kantoren- en bedrijventerreinen
03. Realiseren van groen- en recreatieprojecten
04. Regie op de energie-infrastructuur
05. Regie op de energietransitie

Toelichting

01. Realiseren van woningbouwprojecten

Eén van onze grootste uitdagingen voor de komende jaren is het realiseren van een meer divers woningbestand en het bouwen van betaalbare woningen. Tot 2040 willen we minimaal 20.000 woningen bouwen, waarvan meer dan 3.000 in de periode 2022-2026. We geven daarbij prioriteit aan het bouwen van betaalbare en sociale huur- en koopwoningen voor starters en jonge gezinnen, zodat de doorstroming bevorderd wordt. Bij de bouwplannen kiezen we voor behoud van het landelijke karakter in de kleine dorpen, voor verdichting in Nieuw-Vennep en verstedelijking in Hoofddorp.

Momenteel realiseren we in totaal ongeveer 100 (deel)projecten, waarvan de meeste in Hoofddorp, zoals Tudorpark en Hyde Park. In Nieuw-Vennep realiseren we woningen in het Pionier-Bols terrein en in de Nieuw Kom en in Cruquius Wickevoort. En in de overige delen van de gemeente zijn er meerdere kleinschalige projecten.

Wij pakken de komende jaren door met woningbouwopgave. Daarvoor maken we plannen voor toekomstige projecten en wordt gestart met woningbouw in onder meer Lincolnpark, Rooseveltpark, Victoriapark, Lisserbroek, Badhoevedorp, Spoorzone Hoofddorp, Hoofddorp Stadscentrum en Hoofddorp Noord. In de Investeringsstrategie Schaalsprong wonen hebben we dit onze focus genoemd. Ook hebben we de zogeheten potentiegebieden benoemd: dit zijn Nieuw-Vennep West, Cruquius Zwaanshoek en Post van Krayenhof (Cruquiu- Bennebroekerdijk) en tweede fases in Spoorzone en Lisserbroek. We monitoren scherp of de landelijk zichtbare bouwcrisis in onze gemeente ook gevolgen heeft. We zien dat deze, ondanks dat onze gemeente deze dip ook zeker niet bespaard blijft, vooralsnog niet zo sterk is dat er grootschalige actie nodig is. De eenmalig landelijk beschikbare Startbouwimpuls subsidie, die in 2023 in het leven geroepen is voor de ondersteuning van projecten die geraakt zijn door de bouwcrisis, is aan twee projecten binnen onze gemeente (Bolskwadrant en Hyde Park blok 21) toegekend.

02. Realiseren van kantoren- en bedrijventerreinen

Het afgelopen jaar is de nieuwe Koers Werklocatiemarkt (7963359) vastgesteld door de raad. Hiermee hebben we het eerste deel van de Integrale Beschouwing van de Werklocatiemarkt afgerond. We zetten in op kwaliteit, selectiviteit en diversificatie om de kwaliteit en toekomstbestendigheid van onze werklocaties (bestaande en te ontwikkelen) te verbeteren. Daarnaast hebben we een start gemaakt met de ruimtelijk economische uitwerking van de Koers. Hiermee gaan we concreet invulling geven aan onze inzet op kwaliteit, selectiviteit en diversificatie voor verschillende typen werklocaties die Haarlemmermeer heeft. Parallel aan beleidsvorming hebben we aan gebiedsontwikkelingsprojecten meegewerkt. In deze projecten proberen we onze inzet in de praktijk te brengen. Voorbeelden van werklocatieprojecten waaraan is en wordt gewerkt zijn: Schiphol Trade Park, Badhoevedorp Zuid, Beukenhorst Oost Oost en De President. Daarnaast hebben we in regionaal verband ook aan strategievorming gewerkt. Meer hierover is opgenomen in het programma Economische Zaken.

03. Realiseren van groen- en recreatieprojecten

In 2023 is gewerkt aan de ruimtelijke en inhoudelijke planvorming voor PARK21: het bestemmingsplan voor het omvangrijke projectgebied is voltooid en vastgesteld. Er zijn enkele zienswijzen ingediend die in 2024 door de Raad van State worden behandeld. Voor de deelgebieden Groot-Vennep en Park-Evenementengebied, waar de gronden in eigendom van de gemeente zijn, zijn de definitieve ontwerpen opgesteld. Zie hierover ook de jaarlijkse Voortgangsrapportage PARK21 (X. 2023.07794).

Voor het Geniepark oost bij Aalsmeerderbrug is gewerkt aan de ruimtelijke inpassing in samenhang met de aangrenzende ontwikkeling van een nieuw TenneT trafostation. In het parkgebied Veldpost aan de zuidrand van Badhoevedorp is een eerste, westelijk gelegen deel van deze recreatief-ecologische zone aangelegd. Voorts is een landschappelijk inpassingsvoorstel opgesteld voor de woningbouwontwikkelingsgebieden in de Westflank, waarin het geplande bovenplans groen en de natuur- en recreatieve verbindingen zijn opgenomen. In 2024 wordt het overleg met de betrokken marktpartijen hierover voortgezet.

In regionaal verband is onder meer gewerkt aan een visie en projectenlijst voor de versterking van de groenblauwe 'Westeinderscheg'. Zie verder ook programma Maatschappelijke ontwikkelingen, beleidsdoel E.

04. Regie op de energie-infrastructuur
In oktober 2023 werd door TenneT netcongestie afgekondigd voor de provincie Noord-Holland (X. 2023.06402). Deze ontwikkeling onderschrijft het belang van de inzet op een toekomstigbestendige energieinfrastructuur. In 2023 werkten we daaraan via drie pijlers:

- Versnellen uitbreiding energieinfrastructuur
  In 2023 ging de eerste paal in de grond voor het transformatorstation Rozenburg-Zuid en worden voorbereidingen getroffen voor een transformatorstation op of nabij Schiphol Trade Park (STP). Daarnaast is in de CE Delft studie (X. 2022.06782) geconstateerd dat er meer tranformatorstations nodig zijn om de woningbouwopgave, bedrijvigheid en energietransitie te kunnen realiseren. Liander en gemeente onderzoeken hiervoor potentiële locaties. Voor de opgave van middenspanningsruimtes hebben Liander en gemeente voorbereidingen getroffen om via buurtgerichte aanpakken de schaalsprong te realiseren en zullen daar in 2024 samenwerkingsafspraken over vastleggen;
- Programmeren van het energiesysteem
  Op lokaal niveau stemmen we lange termijn ontwikkelingen via het nieuwe Energiesysteem Actieplan af met Liander. Op regionaal niveau hebben we met de taskforce energieinfrastructuur samengewerkt aan het provinciale meerjarenprogramma infrastructuur energie en klimaat (pMIEK). Het doel hiervan is om projecten te ontwikkelen die bijdragen aan een toekomstbestendig energiesysteem of de druk op het elektriciteitsnetwerk verlagen. Tot slot wordt er voor het toekomstige energiesysteem een verkenning gedaan voor de aanlanding wind op zee (VAWOZ);
- Slimme energiesystemen
  Via deze pijler ondersteunen we energiecollectieven, slimme oplossingen en ondernemers die met netcongestie kampen. Via de taskforce energie-infrastructuur bieden we voor deze doelgroep fixers aan.

05. Regie op de energietransitie
In Haarlemmermeer werken we met een programmatische aanpak aan een CO_2 neutraal energiesysteem in 2050. In 2023 lag de nadruk op de negen focusprojecten, zoals vastgesteld in de actualisatie van het Programma Energietransitie voor 2022-2026 (2022.0002591). Als uitwerking van de Regionale Energiestrategie stimuleren we zonnepanelen op daken (en boven parkeerterreinen) en onderzoeken we de mogelijkheden voor een nieuw windpark. In de Warmtevisie Haarlemmermeer 2030 (2021.0002134) is de aanpak voor warmtetransitie beschreven. Daar geven we uitvoering aan door het verder ontwikkelen van de wijkaanpak, waarbij we werken aan onderzoeken, participatie en het vormen van een uniform proces waarin de relatie wordt gelegd met andere opgaven en ingrepen in de openbare ruimte. Daarnaast ondersteunen we kwetsbare groepen met diverse duurzame maatregelen, verkennen we de rol die bedrijven in de energietransitie hebben en blijven we het ontzorgend aanbod via het Energieloket Haarlemmermeer ontwikkelen. Vanuit de voorbeeldrol die wij als gemeente hebben, is de routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed vastgesteld (7963379). Deze heeft als doel de gebouwgebonden CO_2-uitstoot te verminderen met ten minste 55% in 2030 en 95% in 2050. Om alle ontwikkelingen te faciliteren werken we constant aan het tegengaan van belemmerende regelgeving en voeren we regie op energie-infrastructuur.

Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het beleid.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Op grond van bindende bestemmingsplannen kunnen we omgevingsvergunningen afgeven voor de onderdelen bouw en gebruik. Hierdoor kunnen we daadwerkelijk komen tot realisatie van de in ruimtelijke plannen opgenomen inrichting. Daarnaast bieden de bestemmingsplannen ook de basis om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan en handhavend op te treden.

Tabel 40

				Metingen			
Programma / Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2020	2021	2022	2023
Percentage aanvragen omgevingsvergunningen die binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld	%	Lokaal	Gemeente	97	97	97	97

Activiteiten

01. Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht

02. Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken

03. Het begeleiden van diverse projecten op het gebied van kabels en leidingen

04. Adviseren over initiatieven

Toelichting

1. Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht

Een groot deel van de taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) is (grotendeels verplicht) ondergebracht bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Bouwcontroles hebben op basis van het prioriteitenbeleid een lage prioriteit en worden alleen uitgevoerd als er aanleiding toe is na een verzoek om handhaving. Door de pilot met vergunningvrij bouwen zijn er dit jaar minder dan de gebruikelijke jaarlijkse 800 tot 900 omgevingsvergunningen met een bouwcomponent verleend.

2. Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken

Op basis van klachten en milieucontroles hebben we onderzoek gedaan en voerden we zo nodig handhavingsprocedures met betrekking tot het gebruik van gronden en bouwwerken die in strijd zijn met het bepaalde in de bestemmingsplannen. Tevens inventariseerden we het feitelijk gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van nieuwe bestemmingsplannen.

3. Het begeleiden van diverse projecten op het gebied van kabels en leidingen

Wij hebben diverse projecten op het gebied van kabels en leidingen in onze gemeente begeleid. Dit zijn doorlopende werkzaamheden. Het betreft bijvoorbeeld het leggen van kabeltracés voor de aanleg van een nieuw transformatorstation van TenneT aan de Incheonweg op Schiphol Logistics Park, de bouwactiviteiten in Hoofddorp-Centrum (onder andere gebouw Trom aan het Dik Tromplein) en diverse nieuwbouwprojecten Hoofddorp (Hyde Park), Vijfhuizen, Badhoevedorp en Nieuw-Vennep. De ruimte voor kabels en leidingen is schaars en hierin adviseren wij doorlopend. Ook de grote vraag naar uitbreiding van de elektriciteitstracés leidt tot veel afstemming. In het wijkvernieuwingsproject Welgelegen in Nieuw-Vennep hebben wij uitbreiding van het elektriciteitsnet voorbereid. Daarnaast zijn diverse locaties bepaald waar het net kan worden uitgebreid, waarvan de geplande uitvoering in de komende jaren is, zoals Getsewoud Noord, Floriande, Spaarndam, Vijfhuizen en een aantal wijken van Badhoevedorp. Deze lijst wordt regelmatig aangepast door Liander, zodat in de komende jaren bijna de hele gemeente aan de beurt komt.

4. Adviseren over initiatieven

Wij staan open voor (bouw)initiatieven uit de samenleving. Deze initiatieven bekijken we integraal en we beoordelen ze vanuit een 'ja-het-kan-houding'. Hiervoor werken we met een loket en een Werkgroep Ruimtelijke Advisering (WRA) die ons voorziet van advies op basis van ruimtelijke kwaliteit en haalbaarheid. In 2023 zijn 152 nieuwe initiatieven binnengekomen, dat zijn er drie minder dan vorig jaar. Van die 152 initiatieven zijn er 133 in de WRA behandeld en 19 aan de intaketafel. Er zijn vijf initiatieven doorgezet naar de Omgevingstafel omdat deze aan de inaketafel als kansrijk waren beoordeeld. In het kader van de Omgevingswet is het proces van beoordelen van initiatieven aan een Intaketafel en een Omgevingstafel onderzocht door middel van pilots en wordt de komende jaren zo mogelijk geïmplementeerd. Doel blijft om initiatiefnemers te helpen om hun bouwinitiatieven te realiseren binnen de ruimtelijke randvoorwaarden en kwaliteit om de leefbaarheid te verbeteren.

Specificatie behorend bij de jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Tabel 41

Er kunnen afrondingsverschillen optreden. (bedragen × € 1.000; min = nadeel)		Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
Ruimtelijke ontwikkelingen		**2023**	**2023**	**2023**	
Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.	Baten	35.059	46.721	40.436	-6.285
	Lasten	25.246	50.772	38.721	12.051
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**9.813**	**-4.052**	**1.715**	**5.767**
Reservemutaties	Onttrekking	6.662	14.683	19.552	4.869
	Storting	19.305	16.732	21.253	-4.521
Resultaat (Saldo +O-S)	**Saldo**	**-2.830**	**-6.100**	**14**	**6.114**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: De ruimtelijke omgeving is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van de inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.	Baten	938	1.733	662	-1.071
	Lasten	9.381	9.918	8.261	1.656
	Saldo	**-8.444**	**-8.185**	**-7.599**	**586**
Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.	Baten	23.767	34.053	24.293	-9.760
	Lasten	13.432	32.607	22.752	9.855
	Saldo	**10.335**	**1.446**	**1.541**	**95**
Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het beleid.	Baten	10.354	10.934	15.480	4.546
	Lasten	2.433	8.247	7.707	540
	Saldo	**7.921**	**2.687**	**7.773**	**5.086**

Toelichting gewijzigde begroting 2023 - jaarrekening 2023

Beleidsdoel A

Tabel 42

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
1. Projecten KSW	-1.079
Overig	8
Totaal Baten	**-1.071**
Lasten	
1. Projecten KSW	1.143
2. Spoorzone Hoofddorp	358
3. Schaalsprong Wonen	104
Overig	51
Totaal Lasten	**1.656**

Baten

1. Jaarlijks worden de niet afgesloten projecten van kleinschalige woningbouw en anterieure overeenkomsten overgeboekt naar de balans. Deze mutatie verloopt zowel over de baten- als de lastenzijde en is per saldo neutraal (zie lasten).
Het verschil van € 64.000 is de bijdrage aan de reserve Ruimtelijke Investering Haarlemmermeer (RIH) voor kleinschalige woningbouwprojecten. Deze is lager dan geraamd doordat de ramingen voor de afdracht gebaseerd zijn op de verwachting dat na het afsluiten van de anterieure overeenkomst het ruimtelijke besluit wat hiervoor nodig is ook daadwerkelijk onherroepelijk wordt. Pas bij het onherroepelijk worden van het besluit kan de RIH bijdrage worden geïnd. Dit zorgt soms voor niet voorzienbare vertraging door bezwaar- en beroepprocedures. Door deze niet voorzienbare vertraging kon een deel van de verwachte inkomsten niet geïnd worden en worden nu in 2024 verwacht.

Lasten

1. Zie voor een toelichting op de lagere lasten van de anterieure overeenkomsten de toelichting opgenomen bij de baten.
2. Voor het programma Spoorzone Hoofddorp zijn niet alle geplande werkzaamheden in gang gezet. Belangrijkste reden is de langere looptijd om te komen tot een ontwikkelkader. Besluitvorming van het ontwikkelkader door de raad staat gepland in het eerste kwartaal 2024. Het opstellen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau neemt eveneens langere tijd in beslag dan gepland. De producten die niet gestart zijn schuiven daarmee door naar 2024. Hierbij gaat het onder andere om de start van de stedenbouwkundige uitwerking en het opstellen van de Milieueffectrapportage van de besluitvorming over de voorbereidende projecten. Daarnaast is ook gewerkt met minder ambtelijke inzet dan vooraf geraamd. Dit is mede reden voor de langere doorlooptijd maar draagt vooral ook bij aan de latere start van bepaalde producten en uitwerkingen. In het hoofdstuk budgetoverhevelingen wordt voorgesteld de middelen over te hevelen naar 2024.
3. Een aantal werkzaamheden van de Schaalsprong Wonen is door capaciteitsgebrek niet uitgevoerd, zoals de verwervingsstrategie en het opzetten van de uitvoeringsprogramma's voor openbaar groen. Ook loopt het opstellen van een landschapsplan voor Haarlemmermeer West nog door in 2024. Hierdoor is niet het volledige budget benut. In het hoofdstuk budgetoverhevelingen wordt voorgesteld de middelen over te hevelen naar 2024.

Beleidsdoel B

Tabel 43

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Grondexploitaties	-9.300
2. Klimaatmiddelen Rijk	-326
Overig	-134
Totaal Baten	**-9.760**

Lasten

1. Grondexploitaties	8.900
2. Energietransitie	566
3. Klimaatmiddelen Rijk	326
Overig	63
Totaal Lasten	**9.855**

Baten

1. De lagere baten ten opzichte van de begroting (standlijn tussentijds meerjarenperspectief grondzaken (tMPG) 1 juli 2023) worden veroorzaakt door € 13,2 miljoen lagere omzet bij de grondexploitaties. Daarnaast is er zo'n € 3,9 miljoen aan voorzieningen vrijgevallen. In het MPG met de standlijn 1 januari 2024 worden deze punten toegelicht. Deze lagere baten worden, evenals de lasten, geactiveerd op de balanspost voorraden.
2. Door capaciteitsgebrek, mede door uitstroom, konden niet alle projecten (volledig) opgepakt worden. Deze projecten zijn later gestart waardoor de kosten in 2024 worden gemaakt. Hierdoor zijn niet alle in 2023 geraamde rijksmiddelen ingezet.

Lasten

1. De lagere lasten ten opzichte van de begroting (standlijn tMPG 1 juli 2023) worden veroorzaakt door € 12,9 miljoen lagere uitgaven bij de grondexploitaties. Daarnaast is er voor de grondexploitaties een extra storting in een voorziening gedaan van € 4,0 miljoen. In het MPG met de standlijn 1 januari 2024 worden deze punten ook toegelicht. Deze lagere lasten worden, evenals de baten, geactiveerd op de balanspost voorraden.
2. Door capaciteitsgebrek, mede door uitstroom, konden niet alle projecten (volledig) opgepakt worden. Deze projecten zijn later gestart waardoor de kosten in 2024 worden gemaakt. In het hoofdstuk budgetoverhevelingen wordt voorgesteld de middelen over te hevelen naar 2024.
3. Zie voor een toelichting op de lagere lasten klimaatmiddelen Rijk de toelichting opgenomen bij de baten.

Beleidsdoel C

Tabel 44

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Leges Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	4.825
2. Energiearmoede	-120
Overig	-159
Totaal Baten	**4.546**

Lasten

1. Bijdrage Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	274
2. Energiearmoede	120
Overig	146
Totaal Lasten	**540**

Baten

1. Door de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 waren er onzekerheden met betrekking tot de inkomsten van leges uit aanvragen voor vergunningen op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Aan het einde van het jaar zijn er net voor het ingaan van de Omgevingswet nog veel aanvragen onder het oude regime gedaan voor omgevingsvergunningen waardoor er meer leges zijn verantwoord.
2. Door capaciteitsgebrek, mede door uitstroom, konden niet alle projecten (volledig) opgepakt worden. Deze projecten zijn later gestart waardoor de kosten in 2024 worden gemaakt. We hebben daardoor niet alle rijksmiddelen voor de aanpak energiearmoede in kunnen zetten.

Lasten

1. De uitvoeringsovereenkomst met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) is door door verschillende ontwikkelingen zoals het opschorten van het systeemtoezicht van Schiphol, het opnemen van het toezichtstaak op de gesloten bodemenergiesystemen en het uitstellen van de Omgevingswet lager uitgevallen dan de oorspronkelijke begroting van de OD NZKG. Hierdoor zijn er minder kosten in rekening gebracht.
2. Zie voor een toelichting op de lagere lasten energiearmoede de toelichting opgenomen bij de baten.

Reserves

Tabel 45

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Begroting	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Algemene reserve grondzaken	5.422	13.386	7.964
Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	8.395	5.300	-3.095
Schaalsprong	866	866	0
Totaal Onttrekking	**14.683**	**19.552**	**4.869**
Storting			
Algemene reserve grondzaken	4.030	8.386	-4.356
Dekking afschrijvingslasten	5.350	5.350	0
Maatschappelijke voorzieningen	650	650	0
Pionier-BOLS	0	350	-350
Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	6.360	6.071	288
Schaalsprong	342	446	-103
Totaal Storting	**16.732**	**21.253**	**-4.521**

Onttrekkingen

Algemene reserve grondzaken
Voor nadere informatie over de onttrekkingen en stortingen aan en in de Algemene reserve grondzaken verwijzen wij naar het Meerjarenperspectief Grondzaken (1 januari 2024). Bij de balans is een toelichting opgenomen op de mutaties van deze reserve.

Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)
De projecten Groenzone Zwanenburg West, Uitbreiding Groene Carree Hoofddorp Noord en Dorpsbos Abbenes Lisserbroek starten in 2024. Daarom vindt de onttrekking uit de reserve RIH ten behoeve van de dekking afschrijvingslasten van deze projecten plaats in 2024.

Stortingen

Algemene reserve grondzaken
Voor nadere informatie over de onttrekkingen en stortingen aan en in de Algemene reserve grondzaken verwijzen wij naar het Meerjarenperspectief Grondzaken (1 januari 2024). Bij de balans is een toelichting opgenomen op de mutaties van deze reserve.

Pionier-Bols
De storting komt voort uit de vrijval van de voorziening strategische grond 'Van Groningen' als gevolg van een hertaxatie van de waarde van de grond eind 2023.

Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)
Het verschil tussen de geraamde en gerealiseerde stortingen komt doordat bij woningbouwontwikkelingen de RIH-bijdrage wordt afgerekend op moment dat het ruimtelijke besluit, het bestemmingsplan, of het ruimtelijke besluit/omgevingsvergunning er ligt. Dit zorgt soms voor niet voorziene vertraging door bijvoorbeeld bezwaar- of beroepprocedures maar er kan ook versnelling optreden wanneer er meer wordt verkocht door de ontwikkelaar waardoor een project eerder van start gaat en daarmee ook de bijdrages voor de RIH geïnd kunnen worden.

Schaalsprong
Het exploitatieoverschot van de Saturnusstraat 40-62 te Hoofddorp (verantwoord onder het programma Economische zaken) is gestort in de reserve Schaalsprong. Bij het besluit tot aankoop van het pand (7621436) is besloten het exploitatieresultaat te verrekenen met de reserve

Schaalsprong. Over 2023 is het resultaat positiever dan geraamd.

Wonen

Portefeuillehouder: Nobel, Steffens-van de Water

lasten in €	**7.689**
% totale realisatie lasten	**1,4%**
baten in €	**5.532**
% totale realisatie baten	**1,0%**

Maatschappelijk doel:

Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.

(bedragen × € 1.000)	Rekening 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting	Rekening 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting
Beleidsdoel A: Door woonbeleid en woningprogrammering randvoorwaarden scheppen, zodat er voldoende en gedifferentieerd aanbod is van woningen. De woningvoorraad sluit hiermee aan op de behoeften van verschillende doelgroepen.	**1.219**	**49%**	**1.162**	**23%**
01. Beleidsmatig adviseren bij de versnelling van de woningbouw				
02. Uitvoeren Woonbeleidsprogramma 2019-2025 en nota Betaalbaar wonen				
03. Woonruimte voor starters, senioren, kwetsbare groepen en bijzondere woonvormen opnemen in woningbouwprogramma				
04. Regionale afstemming woonbeleid en woningbouwopgave (provincie, MRA, AM)				
Beleidsdoel B: Door woonbeleid waarborgen van een toegankelijke en toekomstbestendige woningmarkt voor huidige en nieuwe inwoners van Haarlemmermeer.	**4.313**	**7%**	**6.528**	**6%**
01. Implementeren nieuwe regels woonruimteverdeling en uitvoeren urgentieverklaring				
02. Uitvoeren van prestatieafspraken en voorbereiden nieuwe prestatieafspraken met woningcorporaties				
03. Uitvoeren van de starterslening				
04. Realiseren van wonen met zorg				
05. Huisvesten vergunninghouders				
06. Formuleren beleid voor woonwagenbewoners				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A:

Beleidsdoel B: Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV, Energiebedrijf Haarlemmermeer BV, Zonnepanelen Haarlemmermeer BV

Hydepark in Hoofddorp in aanbouw

Wonen

Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.
De druk op de Haarlemmermeerse woningmarkt blijft onverminderd groot, met name in het betaalbare segment. Tegenover een stijgende bouwproductie staat een nog sneller stijgende vraag. Ook het aanbod in de bestaande voorraad is historisch laag. Voor huishoudens met een inkomen tot € 55.000 is er weinig aanbod. Dat geldt zowel voor huurwoningen als voor koopwoningen.

Haarlemmermeer kent een relatief eenzijdig woningaanbod dat bestaat uit eengezinswoningen gelegen in ruim opgezette woonmilieus. Meer diversiteit zal de kans op doorstroming vergroten. Daardoor kunnen meer mensen de woning kiezen die bij hen past. Diversiteit is nodig in woningaanbod, in prijssegmenten, in de koop- en huursector en ook in woonmilieus. Op die manier kunnen jongeren, gezinnen, empty nesters en ouderen een hele wooncarrière in Haarlemmermeer doorlopen. En we bouwen ook voor mensen die zorg of ondersteuning nodig hebben.

Haarlemmermeer kent een beperkt aanbod in het segment betaalbare huur- en koop. Door de grote vraag zijn de huur- en koopprijzen gestegen tot boven de grenzen van het middensegment en is de wachttijd voor een sociale huurwoning lang. Bij nieuwbouwprojecten geldt het uitgangspunt dat 50% uit betaalbare woningen bestaat, zoals vastgesteld in het Woonbeleidsprogramma 2019-2025.

Waar mogelijk voegen we andere woonmilieus toe. Hoogstedelijke woonmilieus in het centrum van Hoofddorp en Nieuw-Vennep en landelijk wonen in de westflank van onze gemeente en in kleine kernen.

We blijven onverminderd bouwen de komende jaren. We sluiten daarbij aan bij de veranderende woningbehoefte. Dat betekent meer variatie in woonmilieus, meer variatie in woningtypen en meer variatie in prijzen. Nieuwbouwwoningen zijn nodig om de woningmarkt toegankelijk te houden. Met de ontwikkelaar van een nieuwbouwproject zijn wij in overleg over het toepassen van KoopStart. Dit is een instrument om betaalbare koopwoningen voor een grotere groep bereikbaar te maken en te houden.

Wij zetten in op versnelling van de woningbouwproductie in de komende jaren, ook in regionaal verband en in overleg met de provincie Noord-Holland en het Rijk. Daarvoor leggen wij afspraken vast in Woonakkoorden.

Tabel 46

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	Metingen 2020	2021	2022	2023
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	16,0	9,8	11,8	n/b
Demografische druk	%	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	68,9	69,2	69,4	69,0

Relevant beleid

- Woonbeleidsprogramma 2019-2025 Het Verschil Maken (2019.0058049)
- Bestuurlijke Voortgangsrapportage Wonen 2022 (2023.01233)
- Nota Versnelling Woningbouw (2017.0037218)
- Huisvestingsverordening Gemeente Haarlemmermeer 2022 (7366751)
- Nota Voorrang sociale huurwoningen bij lokale binding (2021.0001471)
- Nota Beleidsregel urgentieregeling 2023 (7563471)
- Ruggensteunregeling urgenten met zoekprofiel 'midstay' (2019.0004933)
- Gewijzigde prestatieafspraken met Eigen Haard en Alert (2021.0000478)
- Prestatieafspraken met woningcorporaties en huurders 2021-2023 (2020.0003201)
- Visie Wonen en Zorg (2017.0026227) en Uitvoeringsplan (2018.0022374)
- Nota Huisvestingsopgave wonen met zorg (2022.0000403)
- Verhuiskostenregeling Van Groot Naar Beter Haarlemmermeer (2020.0003087)
- Verordening Starterslening Haarlemmermeer (2021.0000586)
- Woonakkoord provincie Noord-Holland -AM-regio (2021.0000905)
- Nota Betaalbaar wonen in Haarlemmermeer, instrumenten en acties (2021.0002546)
- Beleidsregel Doorstroming vergunninghouders gemeente Haarlemmermeer 2023 (7563471)
- Nadere regels voor de nieuwe woonruimteverdeling bij de Huisvestingsverordening gemeente Haarlemmermeer 2022 (2022.0002383)
- Woondeal MRA (7398219)
- Woonwagenbeleid Haarlemmermeer (8414029)

Beleidsdoel A: Door woonbeleid en woningprogrammering randvoorwaarden scheppen, zodat er voldoende en gedifferentieerd aanbod is van woningen. De woningvoorraad sluit hiermee aan op de behoeften van verschillende doelgroepen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2023 zijn ongeveer 800 nieuwbouwwoningen opgeleverd. Dit zijn appartementen en eengezinswoningen in diverse projecten in verschillende kernen van de gemeente en variërend van sociale huur tot dure koop. Wij hebben gewerkt aan de voorbereiding van de minimaal 20.000 nieuwe woningen die wij tot 2040 willen bouwen. Wij liggen goed op schema met onze ambitie om deze collegeperiode meer dan 3.000 woningen te bouwen.

Activiteiten

01. Beleidsmatig adviseren bij de versnelling van de woningbouw
02. Uitvoeren Woonbeleidsprogramma 2019-2025 en nota Betaalbaar wonen
03. Woonruimte voor starters, senioren, kwetsbare groepen en bijzondere woonvormen opnemen in woningbouwprogramma
04. Regionale afstemming woonbeleid en woningbouwopgave (provincie, MRA, AM)

Toelichting

01. Beleidsmatig adviseren bij de versnelling van de woningbouw

Onder de Versnelling woningbouwproductie vallen de projecten op de woningbouwlocaties Hoofddorp Noord, Cruquius-Bennebroekerdijk/-Cruquiushof en Nieuw-Vennep West. In 2023 is input geleverd voor de woningbouwontwikkeling Post van Krayenhof in Cruquius. Het Woonbeleidsprogramma 2019-2025 en nota Betaalbaar wonen vormden daarbij het uitgangspunt. Voor andere projecten binnen de versnelling zijn de uitgangspunten al in eerdere jaren aangedragen.

02. Uitvoeren Woonbeleidsprogramma 2019-2025 en nota Betaalbaar wonen

In 2023 liepen er in Haarlemmermeer ruim 140 woningbouwprojecten, variërend van initiatief tot plan in uitvoering. In verschillende fases van een project werd geadviseerd op basis van het Woonbeleidsprogramma en de nota Betaalbaar wonen. In 2023 is dit onder andere gebeurd bij het uitschrijven van de tender voor het Marktgebouw in De Nieuwe Kom in Nieuw-Vennep, bij het opstellen van anterieure overeenkomsten voor

Hoofdweg 634-640 en De Foyer in Hoofddorp en het opstellen van een allonge bij de anterieure overeenkomst voor SEM in Hoofddorp.

03. Woonruimte voor starters, senioren, kwetsbare groepen en bijzondere woonvormen opnemen in woningbouwprogramma
Wij stimuleren het toepassen van financieringsconstructies die bijdragen aan de betaalbaarheid van koopwoningen. In het nieuwbouwbouwproject DUET in Nieuw-Vennep heeft de ontwikkelaar er zelf voor gekozen zo'n financieringsconstructie toe te passen. Door deze constructie zijn de woningen beter betaalbaar voor starters. Het project is in 2023 in de verkoop gegaan en alle woningen zijn verkocht. De oplevering is gepland in 2024. In Hoofddorp is gewerkt aan de ontwikkeling van De Foyer. Dit project bestaat voor een groot deel uit sociale en middeldure huurwoningen voor senioren, die eigendom worden van de woningcorporatie Woonzorg Nederland.

04. Regionale afstemming woonbeleid en woningbouwopgave (provincie, MRA, AM)
Het Rijk voelt de noodzaak om meer regie te voeren over woningbouw en volkshuisvesting. In dat kader hebben het Rijk, de provincies Noord-Holland en Flevoland en de gemeenten in de MRA in maart 2023 de Woondeal MRA gesloten. De Woondeal is een set wederkerige afspraken over onder andere woningbouwaantallen en -locaties, versnellingsafspraken, betaalbaarheid en woningbouw voor ouderen, duurzaamheid en samenwerking. Binnen de MRA en de deelregio Amstelland-Meerlanden werken wij samen aan de woningbouwopgave en de uitwerking van de Woondeal MRA.

Beleidsdoel B: Door woonbeleid waarborgen van een toegankelijke en toekomstbestendige woningmarkt voor huidige en nieuwe inwoners van Haarlemmermeer.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Er is sprake van een krappe woningmarkt. De beschikbaarheid en betaalbaarheid van koop- en huurwoningen staat onder druk. Wij willen het beperkte aanbod zo eerlijk mogelijk verdelen. Om de sociale huurwoningen eerlijker te verdelen, hebben wij nieuwe regels voor woonruimteverdeling geïmplementeerd. Wij hebben opkoopbescherming ingevoerd om het opkopen van goedkope en middeldure koopwoningen door beleggers te beperken. Hierdoor blijven deze woningen zo veel mogelijk beschikbaar voor mensen die een woning willen kopen om er zelf in te wonen.

Activiteiten

01. Implementeren nieuwe regels woonruimteverdeling en uitvoeren urgentieverklaring
02. Uitvoeren van prestatieafspraken en voorbereiden nieuwe prestatieafspraken met woningcorporaties
03. Uitvoeren van de starterslening
04. Realiseren van wonen met zorg
05. Huisvesten vergunninghouders
06. Formuleren beleid voor woonwagenbewoners

Toelichting

01. Implementeren nieuwe regels woonruimteverdeling en uitvoeren urgentieregeling
Met de gemeenten in de voormalige stadsregio Amsterdam hebben we een nieuw puntensysteem ontwikkeld voor het toekennen van de vrijkomende sociale huurwoningen van de woningcorporaties. In het nieuwe systeem krijgen woningzoekenden niet alleen wachtpunten voor de tijd dat zij ingeschreven staan als woningzoekenden. Zij krijgen daarnaast zoekpunten wanneer zij vaak genoeg reageren op het aanbod en in bijzondere omstandigheden ook situatiepunten. In 2023 hebben wij deze nieuwe regels ingevoerd. Doel van de nieuwe regels is een zo eerlijk mogelijke verdeling van het beperkte aanbod. Deze nieuwe regels geven mensen die met spoed een woning zoeken meer kans om een woning te vinden. De resultaten zijn pas na drie jaar meetbaar. Dan hebben mensen voldoende zoekpunten opgebouwd om daadwerkelijk meer kans te maken op een woning. Samen met de woningcorporaties en de andere gemeenten hebben wij een communicatiecampagne gevoerd over de nieuwe regels. Daarbij is onder andere gebruik gemaakt van filmpjes om de complexe informatie zo duidelijk mogelijk weer te geven. De urgentieregeling en de uitvoering daarvan bleven ongewijzigd.

02. Uitvoeren van prestatieafspraken en voorbereiden nieuwe prestatieafspraken met woningcorporaties
In 2023 hebben wij met de corporaties en huurdersorganisaties uitvoering gegeven aan de prestatieafspraken 2021-2023. Zo hebben de woningcorporaties hun woningen zoveel mogelijk beschikbaar en betaalbaar gehouden voor de doelgroep. Wij hebben ontwikkelaars dringend verzocht om nieuwbouw van sociale huurwoningen onder te brengen bij woningcorporaties. Daarnaast zijn nieuwe prestatieafspraken opgesteld voor de periode 2024 tot en met 2027. Voor het eerst hebben wij

een set afspraken gemaakt met alle corporaties die in Haarlemmermeer actief zijn. In de vorige periodes hadden wij met elke corporatie een aparte set afspraken.

03. Uitvoeren van de starterslening
Het wordt voor starters op de woningmarkt steeds moeilijker om een koopwoning te verkrijgen. Om het starters makkelijker te maken, kunnen zij een starterslening aanvragen. Er zijn 67 startersleningen verstrekt. Dat zijn er 16 meer dan in 2022.

04. Realiseren van beschermd wonen en wonen met zorg
Bij alle woningbouwprojecten hebben wij in de voorwaarden vooraf en in anterieure overeenkomsten opgenomen dat gelijkvloerse woningen groter dan 70 m^2 levensloopbestendig moeten zijn. Dat maakt deze woningen geschikt voor mensen met lichte lichamelijke beperkingen en voor het leveren van lichte zorg in huis. De woningen van Woonzorg Nederland in de Foyer in Hoofddorp, waarvoor dit jaar de anterieure overeenkomst is getekend, worden zelfs geschikt voor mensen met meer beperkingen en voor zwaardere zorg, het Volledig pakket thuis (vpt).

05. Huisvesten vergunninghouders
In 2023 was de taakstelling voor het huisvesten van vergunninghouders 365. Voor 339 van hen is voor het einde van het jaar een nieuw thuis gevonden. Dit betekent dat we 2024 ingaan met een kleine achterstand van 26 personen. Naast het huisvesten van statushouders zijn er ook opvanglocaties geopend voor asielzoekers en Oekraïners. Ruim 900 asielzoekers werden door het Centraal orgaan opvang asielzoekers (COA) opgevangen op twee noodopvanglocaties. En circa 700 Oekraïners kregen tijdelijk onderdak op vier opvanglocaties. Ook werden 470 Oekraïners in huis opgevangen door particulieren in de gemeente.

06. Formuleren beleid voor woonwagenbewoners
In 2023 hebben wij in samenwerking met de woningcorporatie in een participatietraject met woonwagenbewoners beleid opgesteld. Het Woonwagenbeleid Haarlemmermeer is 7 december 2023 vastgesteld door de gemeenteraad.

Specificatie behorend bij de jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Tabel 47

Er kunnen afrondingsverschillen optreden. (bedragen × € 1.000; min = nadeel)		Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
Wonen		**2023**	**2023**	**2023**	
Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.	Baten	261	4.833	5.532	699
	Lasten	2.337	8.464	7.689	775
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-2.076**	**-3.631**	**-2.158**	**1.474**
Reservemutaties	Onttrekking	169	644	106	-538
	Storting	48	48	48	-
Resultaat (Saldo +O-S)	**Saldo**	**-1.955**	**-3.035**	**-2.099**	**936**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Door woonbeleid en woningprogrammering randvoorwaarden scheppen, zodat er voldoende en gedifferentieerd aanbod is van woningen. De woningvoorraad sluit hiermee aan op de behoeften van verschillende doelgroepen.	Baten	0	820	1.219	399
	Lasten	238	1.511	1.162	350
	Saldo	**-238**	**-691**	**57**	**749**
Beleidsdoel B: Door woonbeleid waarborgen van een toegankelijke en toekomstbestendige woningmarkt voor huidige en nieuwe inwoners van Haarlemmermeer.	Baten	261	4.013	4.313	300
	Lasten	2.100	6.953	6.528	425
	Saldo	**-1.839**	**-2.940**	**-2.215**	**725**

Toelichting gewijzigde begroting 2023 - jaarrekening 2023

Beleidsdoel A

Tabel 48

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
1. Huisvesting kwetsbare doelgroepen	284
2. Huisvesting vergunninghouders Planeetbaan	50
Overig	65
Totaal Baten	**399**
Lasten	
1. Huisvesting kwetsbare doelgroepen	-284
2. Huisvesting vergunninghouders Planeetbaan	276
3. Project Track	275
Overig	83
Totaal Lasten	**350**

Baten

1. De dekking uit de Rijksbijdrage huisvesting kwetsbare doelgroepen is hoger dan begroot omdat de projecten flexwonen die vanuit deze regeling bekostigd worden in 2023 zijn afgerond.
2. De vergoeding van het COA voor de huisvesting van vergunninghouders aan de Planeetbaan is hoger dan geraamd doordat er na doorstroom van een deel van de eerste bewoners weer nieuwe bewoners zijn gehuisvest. De inkomsten voor deze bewoners waren nog niet geraamd. Deze extra inkomsten zullen samen met het restant van het budget door een budgetoverheveling in 2024 beschikbaar komen als budget om de kosten in 2024 te dekken.

Lasten

1. Zie voor een toelichting op de hogere lasten voor huisvesting kwetsbare doelgroepen de toelichting opgenomen bij de baten.
2. De kosten voor de huisvesting van vergunninghouders aan de Planeetbaan zijn lager dan geraamd. Voorgesteld wordt om het budget dat niet besteed is over te hevelen naar 2024 om de kosten van de huisvesting in 2024 te dekken.
3. De geraamde bijdrage aan het project Trackx is niet gerealiseerd. We hadden al eerder aan onze verplichtingen voldaan. Hierdoor is de onttrekking aan de reserve Wonen ook lager.

Beleidsdoel B

Tabel 49

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Regeling huisvesting aandachtsgroepen	150
Overig	150
Totaal Baten	**300**

Lasten

1. Woonruimteverdeling	220
2. Exploitatie Planeetbaan 2	202
3. Wet goed verhuurderschap	190
4. Regeling huisvesting aandachtsgroepen	-150
Overig	-37
Totaal Lasten	**425**

Baten

1. De ontvangen rijksbijdrage voor de Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen is hoger doordat de uitgaven ten laste van deze regeling eerder plaatsvonden dan geraamd. Het gaat om een subsidie aan Ymere ten behoeve van flexwonen.

Lasten

1. De kosten voor het woonruimteverdeelsysteem dragen wij met andere gemeenten in de regio. Het systeem is per 2023 vernieuwd. Er zijn veel minder bezwaar- en beroepszaken ingediend dan geraamd en de meeste betroffen de gemeente Amsterdam.
2. Over 2023 is het exploitatieresultaat positiever dan geraamd. Dit komt doordat er nog geen volledig inzicht was in de lasten voor het gedeelte van het pand dat wij als gemeente gebruiken. En doordat sommige kosten lager zijn uitgevallen dan de raming die deels gebaseerd was op hotelgebruik, zoals bijvoorbeeld de nutslasten van het pand. Het jaarlijkse exploitatieresultaat komt ten gunste of ten laste van de Algemene dekkingsreserve. Het cumulatieve resultaat gedurende de exploitatieperiode wordt gebruikt om na de huurperiode van vijf jaar de boekwaarde van het pand af te waarderen naar de marktwaarde op dat moment.
3. Vanaf 1 juli 2023 is de Wet goed verhuurderschap van kracht. Deze wet geeft gemeenten meer mogelijkheden om ongewenst verhuurgedrag, zoals woondiscriminatie, intimidatie, onredelijke servicekosten en een te hoge borg tegen te gaan. Het verplicht inrichten van een meldpunt is met een half jaar verschoven naar 1 januari 2024. Hierdoor waren de kosten lager dan geraamd.
4. Zie voor een toelichting op de hogere lasten voor Regeling Huisvesting Aandachtgroepen de toelichting opgenomen bij de baten.

Reserves

Tabel 50

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Begroting	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Algemene dekkingsreserve	268	6	-262
Wonen	376	100	-275
Totaal Onttrekking	**644**	**106**	**-538**
Storting			
Wonen	48	48	0
Totaal Storting	**48**	**48**	**0**

Onttrekkingen

Algemene dekkingsreserve
Het exploitatietekort voor het pand Planeetbaan 2 wordt gedekt door een bijdrage uit de Algemene dekkingsreserve. Het tekort is lager dan geraamd, waardoor ook de onttrekking lager is.

Wonen
De bijdrage aan het project Trackx heeft in 2023 niet plaatsgevonden, daardoor was de onttrekking uit de reserve niet nodig.

Kwaliteit fysieke omgeving

Portefeuillehouder: Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water

lasten in €	78.412
% totale realisatie lasten	14,3%
baten in €	36.757
% totale realisatie baten	6,5%

Maatschappelijk doel:
Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.

(bedragen × € 1.000)	Rekening 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting	Rekening 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting
Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte.	**1.539**	**-11%**	**15.075**	**1%**
01. Het duurzaam onderhouden van openbaar groen en bomen				
02. Het vergroten van de betrokkenheid van de gebruikers van openbaar groen en bomen				
03. Het duurzaam beheren van de gemeentelijke begraafplaatsen				
Beleidsdoel B: Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik.	**22.999**	**-1%**	**18.099**	**4%**
01. Het communiceren met inwoners over hergebruik van grondstoffen en afvalpreventie				
02. Het inzamelen van huishoudelijk afval, grof huishoudelijk afval en gesorteerde grondstoffen				
03. Het bestrijden van zwerfafval				
Beleidsdoel C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.	**10.786**	**-4%**	**7.732**	**4%**
01. De aanleg en het onderhoud van drainage en de monitoring van grondwater ter verbetering van het grondwaterbeheer				
02. Het klimaatbestendig maken van de leefomgeving voor wat betreft water				
03. Het duurzaam beheren en onderhouden van afvalwaterstelsels en oppervlaktewater (kolken, riolering en gemalen)				
04. Het duurzaam beheren van de watergangen en waterbodembeheer				
Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.	**1.365**	**13%**	**30.785**	**-4%**
01. Het duurzame beheren van wegen, straten en pleinen				
02. Het schoonhouden van straten en bestrijden van gladheid				
03. Het duurzaam beheren van de civieltechnische kunstwerken				
04. Het duurzaam beheren van openbare verlichting				
05. Het duurzaam beheren van de Verkeersregelinstallaties (VRI's)				
Beleidsdoel E: Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.	**68**	**41%**	**6.720**	**7%**
01. Het duurzaam beheren van de bodem				
02. Het saneren van bodemverontreiniging				
03. Rekening houden met gezondheidsbescherming bij de inrichting van de fysieke ruimte				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Beleidsdoel B: Meerlanden Holding NV
Beleidsdoel C: De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Beleidsdoel D: Meerlanden Holding NV, De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Beleidsdoel E: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Wethouder Steffens-van de Water opent de circulaire materialenhub in Nieuw-Vennep op 13 april 2023

Kwaliteit fysieke omgeving

Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.
Onze ambitie voor de fysieke leefomgeving is een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte. Dit betekent dat wij ernaar streven de kwaliteit van de fysieke leefomgeving op duurzame wijze in stand te houden binnen de kaders van de wettelijke bepalingen. Hierbij hebben wij tevens aandacht voor vergroening en toegankelijkheid van de leefomgeving, het verhogen van de biodiversiteit en een klimaatadaptieve inrichting.
De manier waarop wij de fysieke leefomgeving onderhouden is opgenomen in het Beheerkwaliteitplan (BKP) en in de beheerplannen voor de Fysieke Leefomgeving. De beheerplannen zijn in 2023 geactualiseerd. (Actualisering Beheerplannen Fysieke Leefomgeving 2024 tot en met 2028 (10164415))
Daarnaast hebben wij voor nieuwe inrichting de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte Haarlemmermeer (10258517) vastgesteld.
Om onze maatregelen (en de hiervoor ingezette middelen) in de openbare ruimte het meeste effect te laten hebben, zijn een integrale aanpak en een objectieve afweging tussen beschikbare middelen en beoogd effect (slimmer beheren ofwel risico- en effectgestuurd beheer) essentieel. Daarnaast zetten wij in op de voorbereiding van een buurtgerichte aanpak van onze vervangingen in de openbare ruimte, die tevens kansen biedt om maatregelen voor het klimaatbestendig maken van de leefomgeving (klimaatadaptatie) en de energietransitie in te passen.

Wij passen duurzaamheid en innovaties toe bij het onderhoudsproces, onder andere door het gebruik van duurzame materialen. Daarnaast streven wij ernaar grondstoffen zoveel mogelijk opnieuw te gebruiken.
Het gebruik van de openbare ruimte is niet los te zien van de maatschappelijke context. Samen met gebruikers van de fysieke leefomgeving zoeken wij naar creatieve en duurzame ideeën om de leefomgeving te blijven verbeteren door deze partijen via participatie te betrekken bij werkzaamheden in de woon-, werk- en leefomgeving en in het groen zelfbeheer waar mogelijk te stimuleren.

Tabel 51

Kengetallen	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Bomen [1]	90.547 stuks	92.144 stuks	94.123 stuks	93.341 stuks	97.679 stuks
Groenvlakken (gazon, heesters, hagen, bosplantsoen, enz.) [2]	11,6 km2	12,3 km^2	12,8 km^2	12,7 km^2	12,9 km^2
Riolering lengte vrijverval riool [3]	862,4 km	884,1 km	876 km	988 km	909 km
Riolering lengte mechanisch riool	181,6 km	185,9 km	193,0 km	196 km	201 km
Verharding (gesloten)	4,0 km^2	4,0 km^2	4,1 km^2	4,1 km^2	4,1 km^2
Verharding (open)	4.9 km^2	5,0 km^2	5,1 km^2	5,1 km^2	5,1 km^2
Kunstwerken (bruggen, tunnels, kademuur, enz.)[4]	727 stuks	721 stuks	730 stuks	736 stuks	741 stuks
Openbare Verlichting (lichtpunten)	41.777 stuks	43.154 stuks	44.303 stuks	46.405 stuks	47.500 stuks
Kabelnet Openbare Verlichting	1.364 km	1.400 km	1.480 km	1.493 km	1.575 km
Meetverdeelkasten Openbare Verlichting	451 stuks	460 stuks	468 stuks	478 stuks	483 stuks
Verkeersregelinstallaties	71 stuks	72 stuks	74 stuks	74 stuks	74 stuks
Speelplekken	701 stuks	713 stuks	736 stuks	743 stuks	737 stuks

1 Bomen in beheer bij de gemeente, inclusief recreatiegebieden, begraafplaatsen, parkmanagement. Het aantal bomen is toegenomen omdat in 2023 ook de bomen, die in bosplantsoen in recreatiegebieden staan, zijn geïventariseerd en toegevoegd aan het beheersysteem.
Hieronder vallen niet: bomen in beheer bij particulieren (met uitzondering van particuliere monumentale en waardevolle bomen), bomen in beheer bij Rijkswaterstaat, de provincie Noord-Holland, het Recreatieschap Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland.
2 Groenvakken in beheer bij de gemeente, inclusief recreatiegebieden, begraafplaatsen, parkmanagement. Hieronder vallen niet: groenvakken in beheer bij particulieren, Rijkswaterstaat, de provincie Noord-Holland, het Recreatieschap Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland. Het areaal groenvlakken is vermeerderd door vergroening en de toevoeging van nieuw areaal (Quatre Bras, Tudorpark en Nassaupark).
3 Riolering lengte vrijverval riool betreft het areaal exclusief drainage.
4 Het aantal kunstwerken is inclusief kunstwerken die wij in eigendom hebben, maar die wij door andere partijen laten beheren en inclusief een beweegbare brug die wij voor het Recreatieschap Spaarnwoude beheren.

Verbonden partijen

De Waterwolf

De Waterwolf zorgt voor het heel en veilig houden van de openbare ruimte door het uitvoeren van diverse onderhoudswerkzaamheden. Dit omvat het groenonderhoud via beeldbestekken, maar ook het afhandelen van meldingen van gebruikers van de openbare ruimte. Via een integrale raamovereenkomst met De Waterwolf, waarin klein civieltechnisch onderhoud is opgenomen, zetten wij De Waterwolf gebiedsgericht in. Daarnaast verrichten zij het beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen, worden de beweegbare bruggen door hen bediend en verzorgen zij de besturing van de pontverbinding tussen Rijsenhout en Aalsmeer.

Meerlanden

Meerlanden voert werkzaamheden uit die vooral betrekking hebben op een schone en veilige openbare ruimte (afvalinzameling, straatreiniging, ongediertebestrijding en zwerfafvalverwijdering). De door Meerlanden uitgevoerde gladheidsbestrijding is mede gericht op het veilig kunnen gebruiken van de openbare ruimte. Bij de uitvoering van de werkzaamheden besteedt Meerlanden veel aandacht aan duurzaamheid. Meerlanden wil een bijdrage leveren aan een duurzaam afval- en grondstoffenbeheer door het gescheiden inzamelen van grondstoffen en het zo duurzaam mogelijk organiseren van de verwerking ervan, met maximaal hergebruik als doel. Meerlanden hanteert voor de aandeelhoudende gemeenten uniforme tarieven voor afvalverwijdering. Ook voor straatreiniging en gladheidbestrijding werken wij samen met Meerlanden en de andere deelnemende gemeenten aan uniformering van tarieven.

Het is onze intentie te komen tot een samenvoeging tussen Meerlanden en De Waterwolf. Wij hebben gewerkt aan een samenvoegingsplan dat in het eerste halfjaar van 2024 aan de raad wordt voorgelegd.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) voert de wettelijk verplichte taken ('basistaken') en een aantal aanvullende taken ('plustaken') op het gebied van het omgevingsrecht voor ons uit. Het gaat in het bijzonder om vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de werkvelden bouw, milieu en bodem. De (minimale) kwaliteit van de uitvoering van de taken is wettelijk vastgelegd. Dat is voor ons geregeld in de Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Haarlemmermeer. Ieder jaar spreken wij met de OD NZKG af welke taken zij in dat jaar voor ons gaat uitvoeren. Die afspraken en de begroting van de kosten staan in het Uitvoeringsprogramma. Na afloop van het jaar legt de OD NZKG verantwoording aan ons af over de geleverde producten en diensten.

Relevant beleid

- Beheerkwaliteitplan 2009 (B&W 2009.0019558), geactualiseerd in 2017 (2016.0069196) en in 2022 (2022.0002403)
- Actualisering Beheerplannen Fysieke Leefomgeving 2020-2023 (2020.0000724)
- Visie Boombeleid 2015 (2014.0056392)

- Beleid Monumentale en Waardevolle bomen (2020.0002903)
- Kadernota Vervanging en Herplant 2015 (2014.0056392)
- Kadernota Boomveiligheid en Zorgplicht 2015 (2014.0056392)
- Kadernota Beheer en Overlast van bomen 2015 (2015.0053367)
- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Haarlemmermeer (2011) (2011.0035034) en eerste wijziging (2016.0053740)
- Wijzigingsverordening "Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Haarlemmermeer 2011 2e wijziging" (2020.0002677)
- Verordening graf- en begraafrechten 2021 (lijkbezorgingsrechten) (2020.0002299)
- Uitvoeringsregeling Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2016 (2016.0053740)
- Afvalstoffenverordening gemeente Haarlemmermeer 2021 (2021.0000178)
- Invoering opt-in systeem voor ongeadresseerd reclamedrukwerk (jasticker) (2021.0002294)
- Gladheidsbestrijdingsplan 2022-2025 (2022.0001021)
- Strategische Samenwerkingsagenda hoogheemraadschap van Rijnland en gemeente Haarlemmermeer 2020-2035 (2021.0001877)
- Klimaatadaptatiebeleid Haarlemmermeer (2022.0000040)
- Gemeentelijk Rioleringsplan Haarlemmermeer 2021-2023 (2020.0002929)
- Programmatische aanpak Energietransitie Haarlemmermeer (2019.0037699)
- Aanpak 'Van afval- naar grondstofinzameling' (2018.0030093)
- Aanpassing Aanpak 'Van afval- naar grondstofinzameling' (2020.0000853)
- Nota Bodembeheer 2022 (2022.0001079)
- Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Haarlemmermeer (2016.0018300)
- Natuurvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.0000462)
- "Kom in Beweging!"- Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer (2021.0000721)
- Leidraad Inrichting Openbare Ruimte Haarlemmermeer (10258517)

Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Openbaar groen en bomen leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van de woon-, werk- en leefomgeving en de beleving hiervan door gebruikers. Daarnaast is groen in de openbare ruimte van belang voor klimaatbestendigheid omdat beplanting en grassen overtollig regenwater kunnen vasthouden. Wij streven ernaar het bestaande areaal veilig en vitaal te houden en te voldoen aan de wettelijke zorgplicht. Tevens streven wij naar een groene en kleurrijke openbare ruimte met een gevarieerd areaal (biodiversiteit), waarbij wij de ecologische waarden beschermen en versterken. Het doel is om deze collegeperiode in verstedelijkt gebied verharding die niet meer in gebruik is te vervangen door groen en 8.000 bomen aan te planten.
Met de gemeentelijke begraafplaatsen bieden wij onze inwoners plekken voor het herdenken van dierbaren, maar ook ontmoetingsplaatsen, waar de natuur- en cultuurhistorische waarden van de begraafplaatsen kunnen worden beleefd. Wij streven naar goed onderhouden en goed toegankelijke begraafplaatsen.

Activiteiten

01. Het duurzaam onderhouden van openbaar groen en bomen
02. Het vergroten van de betrokkenheid van de gebruikers van openbaar groen en bomen
03. Het duurzaam beheren van de gemeentelijke begraafplaatsen

Toelichting

01. Het duurzaam onderhouden van openbaar groen en bomen
Wij hebben het openbaar groen en de bomen onderhouden en bomen in stedelijke omgeving beschermd en gezorgd voor goede groeiomstandigheden. Daarnaast hebben wij bomen geïnspecteerd en bomen vervangen die vanuit de inspectie als onveilig zijn aangemerkt. Vanwege de droogte is het aantal slechte en zeer slechte bomen toegenomen tot 2,3%. Het bomenbestand veroudert. Uit boomveiligheidscontroles bleek dat meer bomen snoeionderhoud nodig hadden. Het onderhoudsbudget bleek ontoereikend om de hogere kosten hiervan te dekken. Bij de actualisering van de beheerplannen voor de fysieke leefomgeving 2024-2028 hebben wij aangegeven dat er incidenteel extra budget noodzakelijk is voor de jaren 2024 en 2025 om het

snoeionderhoud in te lopen. Dit extra budget wordt verwerkt in de Voorjaarsrapportage 2024. Door periodes van extreme droogte van de afgelopen jaren is eveneens de kwaliteit van de beplanting afgenomen. Door de droogte is de grond op bepaalde locaties te sterk verdicht, waardoor het regenwater in een nattere periode niet goed in de grond opgenomen kan worden. Op andere locaties is de bodem juist te vochtig waardoor beplanting verdrinkt. Waar nodig verbeteren wij de grondkwaliteit door verdichting tegen te gaan door de grond open te breken. Ook hebben wij waar nodig bemesting aangebracht en hebben wij beplanting toegepast die beter bestand is tegen een langere droge periode. Om de biodiversiteit te versterken maaien wij onder andere schrale en kruidenrijke grassen minder vaak en hebben wij grassen op verschillende tijdstippen gemaaid. Ook hebben wij de openbare ruimte verder vergroend (met 5.653 m^2). Door vergroening wordt niet alleen de biodiversiteit versterkt, maar wordt de leefomgeving ook beter bestand tegen klimaatverandering. Wij hebben bomen en beplanting vanuit de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR) vervangen. In de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vervanging van openbaar groen en bomen.

02. Het vergroten van de betrokkenheid van de gebruikers van openbaar groen en bomen
Wij hebben delen van de openbare ruimte in zelfbeheer uitgegeven aan inwoners. Hiervoor hebben wij 16 buurt- en geveltuinen en 22 boomspiegels in beheer gegeven. In totaal komt het aantal buurt- en geveltuinen nu op 62 en het aantal boomspiegels dat in beheer is bij inwoners op 108. Ook hebben wij inwoners bij het renoveren van het openbaar groen en bij de vergroening van de openbare ruimte betrokken, zodat hun wensen zoveel mogelijk in de plannen zijn opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn de IJtochtkade in Zwanenburg en Klaterbos in Hoofddorp.
De boomfeestdag is dit jaar vanwege het slechte weer niet doorgegaan. Deze is verplaatst naar maart 2024.

Samen met de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland en Greenbase hebben wij gekeken naar meer mogelijkheden om de begroeiing op de randen van de akkers niet te maaien en bloemrijke randen in te zaaien waardoor de biodiversiteit wordt versterkt en een kleurrijker beeld ontstaat. Daarnaast zijn wij in gesprek gegaan met Rijkswaterstaat en de provincie Noord-Holland of op hun gebied binnen de gemeente Haarlemmermeer bomen geplant kunnen worden.

Via parkmanagementorganisaties op negen bedrijventerreinen zijn ook ondernemers betrokken bij het onderhoud van de openbare ruimte. Hierdoor hebben zij direct invloed op de staat en de kwaliteit van het terrein. Ook zijn ondernemers betrokken bij het beheer en onderhoud van rotondes. Momenteel zijn 23 rotondes geadopteerd door ondernemers, die deze naar eigen idee inrichten. De ondernemers onderhouden de rotondes en hebben hierop als tegenprestatie een (beperkte) reclame-uiting van hun onderneming. Daarnaast zijn er twee reserveringen en zijn zeven rotondes nog beschikbaar voor adoptie.

03. Het duurzaam beheren van de gemeentelijke begraafplaatsen
Wij hebben de gemeentelijke begraafplaatsen op niveau A (hoog) van het Beheerkwaliteitplan onderhouden, om recht te doen aan deze bijzondere gedenkparken. Samen met rechthebbenden en vrijwilligers hebben wij publieksactiviteiten op de begraafplaatsen georganiseerd en hebben wij informatie over de (cultuur)historie van de begraafplaatsen verstrekt. De regelgeving voor het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen hebben we zoveel mogelijk afgestemd op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Wij hebben onderdelen van de openbare ruimte op de begraafplaatsen die aan het einde van de levensduur waren, vervangen. In de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud van de begraafplaatsen. In de paragraaf Lokale heffingen is een berekening van de kostendekkendheid van de gemeentelijke begraafplaatsen opgenomen.

Beleidsdoel B: Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Ons doel is een bijdrage te leveren aan een 'circulaire economie' in 2050, waarbij producten en materialen zo lang mogelijk worden gebruikt door afvalpreventie en de vermindering van restafval. Hiervoor dragen wij bij aan de landelijke doelstelling van het programma VANG (Van Afval naar Grondstof) om in 2025 de hoeveelheid huishoudelijk restafval terug te brengen tot maximaal 30 kg per inwoner per jaar. Momenteel verkeren wij in een transitie van afval- naar grondstoffeninzameling. In plaats van grondstoffen te vernietigen door deze als

restafval te verbranden, zamelen wij grondstoffen in en zorgen wij ervoor dat deze opnieuw worden gebruikt. Dit betekent een verbetering van het milieu.

Tabel 52

				Metingen					Prognose
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022	2023	2023
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	188	200[1]	185	141	116[2]	120
Aantal meldingen illegale stort	stuks	Lokaal	Filemaker/MOB	1.970	2.399[3]	2.321	2.287	2.014	1.350

1 De toename van de omvang van het huishoudelijk restafval in 2020 werd veroorzaakt door de coronacrisis.
2 Opgave Meerlanden
3 Door de toename van de hoeveelheid huishoudelijk afval in 2020 als gevolg van de coronacrisis nam ook het aantal meldingen illegale stort in dat jaar toe.

Activiteiten

01. Het communiceren met inwoners over hergebruik van grondstoffen en afvalpreventie
02. Het inzamelen van huishoudelijk afval, grof huishoudelijk afval en gesorteerde grondstoffen
03. Het bestrijden van zwerfafval

Toelichting

01. Het communiceren met inwoners over hergebruik van grondstoffen en afvalpreventie
Wij hebben inwoners geïnformeerd en geïnstrueerd over het scheiden van grondstoffen, het belang van hergebruik en afvalpreventie, in samenwerking met Meerlanden en NMCX via online media, 'green grafitti' en via de afvalkalender en algemene communicatiemiddelen zoals de InforMeer. Hiervoor hebben wij ook de website 'Een nieuwe manier van afval scheiden' ingezet. Voor de omschakeling van afval- naar grondstofinzameling en de daarmee gepaard gaande wijziging van het inzamelsysteem hebben wij uitgebreid met inwoners gecommuniceerd en tevens hebben wij de grondstofcoach ingezet.

02. Het inzamelen van huishoudelijk afval, grof huishoudelijk afval en gesorteerde grondstoffen
Wij hebben alle huishoudelijke afvalstoffen, waarop de Wet milieubeheer van toepassing is, ingezameld. Hierbij hebben wij de nadruk gelegd op een vermindering van de hoeveelheid restafval en een uitbreiding van de hoeveelheid ingezamelde, gesorteerde grondstoffen. De invoering van VANG in wijken met hoogbouw en in laagbouwwijken met rolemmerinzameling is in 2023 afgerond. Wij hebben de raad op de hoogte gehouden met tussentijdse voortgangsrapportages.

Wij hebben de komst van een tweede milieustraat in het westen van Haarlemmermeer voorbereid. Op 1 januari 2023 trad het verbod op het gebruik van lachgas in. Sinds deze datum hebben wij in de openbare ruimte ruim 500 lachgascilinders aangetroffen. Meerlanden ruimt deze op en de cilinders kunnen ook worden ingeleverd bij de milieustraten. Lachgasciliners komen ook terecht in het restafval en dat levert problemen op bij de verwerking hiervan bij het Afval Energie Bedrijf (AEB). Wij zijn hierover inmiddels in overleg getreden met de betrokken partijen om tot oplossingen te komen.

In de paragraaf Lokale heffingen is een berekening van de kostendekkendheid van de afvalinzameling opgenomen.

03. Het bestrijden van zwerfafval
Onze inzet voor het bestrijden van zwerfafval bestond uit vegen en handmatig zwerfafval rapen. Tevens staan prullenbakken op strategische plekken, zoals in centrumgebieden, woongebieden, langs centrale infrastructuur en op bedrijventerreinen. De jaarlijkse vergoeding vanuit het Afvalfonds voor de extra bestrijding van zwerfafval is vanaf 2023 beëindigd. Hiervoor in de plaats is er nu de Uitgebreide Producentverantwoordelijkheid (UPV) Zwerfafval. Op grond hiervan moeten producenten meebetalen aan het opruimen van zwerfafval en moeten zij consumenten aansporen om plastic zwerfafval te voorkomen. Momenteel is nog onvoldoende duidelijk wat de regeling inhoudt. Vooruitlopend op bekostiging vanuit de UPV Zwerfafval zijn we zwerfafval preventie en –educatietrajecten blijven uitvoeren. Naar verwachting zal medio 2024 meer duidelijk ontstaan over de vergoedingen vanuit het UPV zwerfafval waarna wij ons beleid hiervoor bepalen.

Beleidsdoel C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Door een adequaat en duurzaam beheer van grond-, hemel- en afvalwater in de openbare ruimte beschermen wij de volksgezondheid, de leefomgeving en het milieu. Hiervoor streven wij naar een robuust, duurzaam en klimaatbestendig watersysteem, met een goede waterkwaliteit. Door onze ambities voor klimaatbestendigheid te verankeren in de Strategische Samenwerkingsagenda met het hoogheemraadschap van Rijnland (2021.0001877) en in de Uitvoeringsagenda klimaatadapatie (2020.003314) voldoen wij aan het landelijkse Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Het Rijk heeft als doel gesteld dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. De gemeentelijk specieke uitwerking van deze ambities borgen wij in het klimaatadaptatiebeleid. Wij willen de bestaande openbare ruimte tot 2050 gefaseerd klimaatbestendig inrichten. Daarnaast streven wij naar een duurzaam, goed beheerbaar afvalwaterstelsel, waarbij wordt voorkomen dat verontreinigd afvalwater in de bodem of in het oppervlaktewater terechtkomt. Door sloten, tochten en vaarten (watergangen) goed te onderhouden houden wij de waterkwaliteit en waterkwantiteit op voldoende niveau. In de paragraaf Lokale heffingen is een berekening van de kostendekkendheid van de rioolheffing opgenomen.

Tabel 53

				Metingen					Prognose
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2019	2020	2021	2022	2023	2023
Aantal meldingen van riooloverlast	Aantal	Lokaal	Meldingen Openbare Buitenruimte	1.607	1.617	1.844	1.454	1.975[1]	< 1.750

1 *Door meer categorieën meldingen bij de meting te betrekken is het aantal meldingen riooloverlast hoger dan de prognose.*

Activiteiten

01. De aanleg en het onderhoud van drainage en de monitoring van grondwater ter verbetering van het grondwaterbeheer
02. Het klimaatbestendig maken van de leefomgeving voor wat betreft water
03. Het duurzaam beheren en onderhouden van afvalwaterstelsels en oppervlaktewater (kolken, riolering en gemalen)
04. Het duurzaam beheren van de watergangen en waterbodembeheer

Toelichting

01. De aanleg en het onderhoud van drainage en de monitoring van grondwater ter verbetering van het grondwaterbeheer
Om nadelige gevolgen van de grondwaterstand en wateroverlast, veroorzaakt door hemelwater of een structureel te hoog grondwaterpeil, zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken hebben wij de voorbereiding voortgezet van de aanleg van drainage in de wijk Welgelegen in Nieuw-Vennep.

02. Het klimaatbestendig maken van de leefomgeving voor wat betreft water
Wij hebben op grond van het klimaatadaptatiebeleid voorbereidingen getroffen om bij integrale projecten zoals vervangingen, maar ook bij nieuwbouw, het openbaar gebied zoveel mogelijk klimaatadaptief in te richten. Bijvoorbeeld het aanbrengen van meer berging voor hemelwater in de openbare ruimte om bij hevige regenbuien overmatige overlast voor woningen en vitale infrastructuur te beperken. Voorbeelden van een integraal vervangingsproject waarbij gelijk klimaatadaptieve maatregelen worden getroffen is het vervangingsproject Roekenbos in Hoofddorp,. Het vervangingsproject Lipkensstraat in Hoofddorp wordt een onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak. Wij zijn daarnaast gestart met de voorbereiding van een gebiedsgerichte aanpak in delen van Zwanenburg en Rijsenhout om de leefomgeving in 2050 klimaatadaptief te hebben ingericht.

03. Het duurzaam beheren en onderhouden van afvalwaterstelsels en oppervlaktewater (kolken, riolering en gemalen)
Door de afvalwaterstelsels en het oppervlaktewater te beheren zorgen wij voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen ons grondgebied. Wij hebben in regionaal verband samengewerkt om de kwaliteit van de waterketen te verbeteren. Wij hebben het Gemeentelijk Rioleringsplan Haarlemmermeer 2021-2023 vervangen door het Programma riolering en stedelijk water 2024-2028 (8414039) (PRSW). Het PRSW omvat een integraal plan waarmee wij invulling geven aan de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en onze rol in de zorg voor oppervlaktewater, waarbij wij tevens inspelen op

klimaatverandering. Het dient tevens als onderbouwing voor de rioolheffing. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vervanging van riolering.

04. Het duurzaam beheren van de watergangen en waterbodembeheer
Wij hebben het dagelijks onderhoud van de watergangen buiten de bebouwde kom uitgevoerd op basis van de legger en de keur (beleidsregels) van het hoogheemraadschap van Rijnland. Wij hebben het onderhoud van gemeentelijke sloten en vaarten gecombineerd met het onderhoud door het hoogheemraadschap van Rijnland om kosten te besparen. Het Beheerplan Watergangen 2020-2023 is een onderdeel geworden van het PRSW. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vervanging van beschoeiing, duikers en stuwen.

Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Voor gemeentelijke wegen, straten en pleinen streven wij ernaar dat deze goed begaanbaar, schoon en veilig zijn. Hieronder vallen ook civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting en verkeersregelinstallaties (VRI's). Dit doen wij door het uitvoeren van onderhoud en het vervangen van onze kaptiaalgoederen aan het einde van de levensduur. Binnen deze werkzaamheden hebben wij aandacht voor verduurzaming door het toepassen van duurzame materialen en het toepassen van innovatieve, energiebesparende technieken en werkwijzen, bijvoorbeeld door bij contracten CO_2-reductie mee te wegen in de beoordeling van een inschrijving. Zo wordt bijvoorbeeld op grote schaal door onze aannemers groene stroom of biobrandstof gebruikt. Ook passen wij levensduurverlengende technieken toe, waardoor onderhoudskosten worden bespaard. Onze contracten dragen op deze manier bij aan een duurzaam onderhouden openbare ruimte. In deze collegeperiode willen wij in verstedelijkt gebied verhardingen die niet meer in gebruik zijn, vervangen door groen om de openbare buitenruimte meer klimaatbestendig te maken. Goed begaanbare wegen betekent ook het toepassen van gladheidbestrijding in de winter. Hierbij zoeken wij naar een evenwicht tussen kwaliteit, veiligheid en kosten, waarbij het zoutgebruik en de belasting van het milieu door zout zoveel mogelijk worden beperkt.

Tabel 54 Kwaliteit verhardingen

				Metingen[1]		
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2018	2020	2022
Kwaliteit van alle verharding, CROW normering	%voldoende/matig[2]	Lokaal	GisiB	77%	75%	84%
Kwaliteit van gesloten verharding (asfaltwegen), CROW normering	%voldoende/matig	Lokaal	GisiB	91%	90%	90%
Kwaliteit van open verharding (kllinkerverharding, trottoirs, CROW normering	%voldoende/matig	Lokaal	GisiB	66%	63%	80%

1 *Metingen vinden tweejaarlijks plaats, in 2024 vindt een nieuwe meting plaats.*
2 *De CROW-categorie 'voldoende en matig' betekent dat deze wegvakken voldoen aan de normen, maar dat er wegvakken tussen zitten, waarvan de verwachting is dat deze binnen drie tot vijf jaar onderhoud nodig hebben.*

Tabel 55 Conditie civieltechnische kunstwerken

Omschrijving	Eenheid	Bron	Metingen[1]		Streefwaarden/prognose	
			2013[2]	2018	2024	2029
Conditieniveau vaste kunstwerken[3]	% Uitstekend	Conditiemeting NEN 2767-4	9%	56%	58%	60%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Goed	Conditiemeting NEN 2767-4	51%	28,4%	29%	30%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Redelijk	Conditiemeting NEN 2767-4	22%	14,6%	12%	9%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Matig	Conditiemeting NEN 2767-4	11%	0,8%	1%	1%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Slecht	Conditiemeting NEN 2767-4	7%	0,2%	0%	0%

Omschrijving	Eenheid	Bron	Metingen[1]		Streefwaarden/prognose	
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Zeer slecht	Conditiemeting NEN 2767-4	0%	0%	0%	0%

1 *Kunstwerken worden één keer per vijf jaar geïnspecteerd.*
2 *90% van het areaal is geïnspecteerd.*
3 *De twaalf beweegbare bruggen in beheer bij de gemeente Haarlemmermeer worden om de vijf jaar geïnspecteerd op onderdeelniveau op basis van NEN 2767-4. Op basis van die inspectieresultaten wordt het onderhoud dan wel de vervanging van onderdelen ingepland. Daarnaast worden de bruggen elk kwartaal gemonitord op functionaliteit en veiligheid. Door dit inspectieregime is de kwaliteit van de beweegbare bruggen nooit slechter dan redelijk.*

Tabel 56 Openbare verlichting

Omschrijving	Eenheid	Bron	Meting	Meting	Streefwaarden/prognose			
			2022	2023	2023	2024	2025	2026
Conventionele armaturen openbare verlichting vervangen door LED	% vervangen	LMS	75%	83%	82%	92%	100%	-
Energiebesparing openbare verlichting	% ten opzichte van 2013	LMS	32%	37%	38%	44%	50%	50%
Kabelnet openbare verlichting Liander vervangen door eigen net	% vervangen	LMS	93%	94%	94%	95%	96%	97%
Kwaliteit verkeersregelinstallaties	% goed	LMS	97,3%	93,2%[1]	100%	100%	100%	100%

1 *93,2% goed betekent dat de resterende VRI's (vijf stuks) aan het einde van de levensduur zijn. Vanwege de veiligheid streven wij naar 100% goed en vervangen wij VRI's geheel of gedeeltelijk aan het einde van de levensduur. Deze VRI's zijn vervangen in 2023, waarmee de kwaliteit weer op 100% komt.*

Activiteiten

01. Het duurzame beheren van wegen, straten en pleinen
02. Het schoonhouden van straten en bestrijden van gladheid
03. Het duurzaam beheren van de civieltechnische kunstwerken
04. Het duurzaam beheren van openbare verlichting
05. Het duurzaam beheren van de Verkeersregelinstallaties (VRI's)

Toelichting

01. Het duurzaam beheren van wegen, straten en pleinen
Uit de meest recente inspectiegegevens van 2022 blijkt een daling van het totale percentage verhardingen dat van onvoldoende kwaliteit is, van 23% in 2020 naar 16% in 2022. Deze verbetering van de kwaliteit heeft vooral te maken met de extra inzet vanuit de voorziening achterstallig onderhoud. De voorziening hebben wij ingezet op basis van de criteria veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging. Ook bij onze onderhoudsplanning hebben wij deze criteria toegepast. Deze extra inzet heeft geleid tot een flinke toename van de kwaliteit van met name onze open verharding. Deze aanpak hebben wij in 2023 voortgezet en de werkzaamheden uit de voorziening zijn afgerond. Wij hebben het beheerplan Verhardingen 2020-2023 geactualiseerd. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en het vernieuwen van wegen.

02. Het schoonhouden van straten en bestrijden van gladheid
Wij hebben de straten schoongehouden op beeldkwaliteit. Dit betekent dat het resultaat van de straatreiniging aan een vooraf bepaald beeld moet voldoen, zoals is opgenomen in het Beheerkwaliteitplan. Bij het bestrijden van gladheid hebben wij gebruik gemaakt van duurzame en kostenbesparende methoden. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van strooisystemen waarmee strooiacties live te volgen zijn en waarbij de hoeveelheid zout wordt aangepast aan het type weg. Daarnaast hebben wij eigen meetpunten, zodat strooiacties meer doelgericht zijn. Samen met Meerlanden en de andere aandeelhoudende gemeenten in Meerlanden hebben wij gewerkt aan uniforme tarieven voor straatreiniging en gladheidbestrijding. Dit laatste ronden wij in het eerste kwartaal van 2024 af. Uniformering van tarieven zorgt onder andere voor meer transparantie, samenwerkingsmogelijkheden en kostenefficiency.

03. Het duurzaam beheren van de civieltechnische kunstwerken
Door (groot) onderhoud en vervanging hebben wij ernaar gestreefd de algehele onderhoudstoestand van de kunstwerken te verbeteren. Bij het onderhoud passen wij waar mogelijk duurzame en innovatieve materialen toe. Daarnaast hebben wij elk kwartaal de beweegbare bruggen gemonitord om de functionaliteit en de veiligheid te waarborgen. Wij zijn gestart met de voorbereiding van de aanbesteding van een meerjarig inspectiecontract. Vanaf 2024 willen wij jaarlijks 20% van het gehele areaal, inclusief de beweegbare bruggen en de Calatravabruggen

inspecteren, om ervoor te zorgen dat onze meerjarenplanning ook in de komende jaren actueel blijft. Deze inspecties komen in de plaats van het vijfjaarlijks inspectieregime. Aan de hand van de resultaten actualiseren wij de meerjarenplanning van de civieltechnische kunstwerken en bepalen wij waar wij de beschikbare middelen inzetten.

Wij hebben het Beheerplan Kunstwerken 2020-2023 geactualiseerd. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vernieuwing van kunstwerken.

04. Het duurzaam beheren van openbare verlichting
Wij hebben conventionele openbare verlichting vervangen door ledverlichting om energie te besparen. Op dit moment zijn ruim 39.000 van de 47.500 lichtpunten van de openbare verlichting (OVL) voorzien van nieuwe lichtbronnen met dimbare ledverlichting. De restende conventionele lichtpunten worden de komende jaren vervangen door ledverlichting. Naar verwachting is dit in 2025 grotendeels gereed. Hiermee voldoen wij al in dat jaar aan de doelstelling van het landelijke Energieakkoord (50% energiebesparing ten opzichte van 2013) in plaats van in 2030. Verder voldoen we aan de aangenomen motie van de Tweede Kamer om te streven naar 100% ledverlichting in 2028.

Wij hebben kabelnet van de OVL aan het einde van de levensduur vervangen door eigen net om storingen beter te kunnen verhelpen en meer mogelijkheden te hebben om laadpunten voor elektrisch rijden in lichtmasten te realiseren.

Bij het monitoren van de proef met solarverlichting op de Spaarndammerdijk zijn wij tot de conclusie gekomen dat wij voorlopig geen solarverlichting meer toepassen. De kosten zijn uiteindelijk hoger dan een traditionele verlichtingsinstallatie (veel defecten, scheefstand door wind en stormschade). Daarnaast was een deel van de installatie niet betrouwbaar en heeft de verlichting regelmatig staan knipperen.

De proef met slimme OVL-meetverdeelkasten is geslaagd. Deze kasten melden defecten en graafschades aan de ondergrondse OV-kabel automatisch aan ons beheersysteem en zijn bovendien energiebesparend. De komende periode gaan we onderzoeken op welke manier we een grote uitrol kunnen realiseren.

Het beheerplan Openbare Verlichting is geactualiseerd voor de periode van 2024-2028. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vernieuwing van de Openbare Verlichting.

05. Het duurzaam beheren van de Verkeersregelinstallaties (VRI's)
Wij hebben het gebruik van diverse innovatieve technieken bij het beheer van onze VRI's verder uitgebreid. Hiermee verbeteren wij de doorstroming van het verkeer en beperken wij de uitstoot van CO_2. Deze innovaties bestaan bijvoorbeeld uit wachttijdvoorspellers en thermische camera's voor het langzaam verkeer en aftellers voor het autoverkeer. Tevens hebben wij VRI's vervangen door intelligente VRI's (IVRI's), die voertuigen herkennen en inspelen op de actuele verkeersdrukte. Hiervoor hebben wij met de provincie Noord-Holland en de omliggende gemeenten samengewerkt aan het landelijke programma 'Slimme en Duurzame Mobiliteit'.

De proef met een nieuwe techniek voor de detectie van voetgangers op de Nieuwe Molenaarslaan in Hoofddorp hebben wij geëvalueerd. Hieruit blijkt dat de proef weliswaar is geslaagd, maar dat de verhouding prijs-kwaliteit te hoog is. Wij zoeken naar mogelijkheden om de kosten te verlagen, voor wij deze innovatie verder toepassen in Haarlemmermeer.

Wij hebben het Beheerplan Verkeersregelinstallaties 2020-2023 geactualiseerd. Om ons areaal VRI's verkeersveilig te houden hebben wij de VRI's onderhouden en deze waar nodig aan het einde van de levensduur vervangen. Tevens hebben wij gemonitord of onze VRI's nog voldoende zijn afgestemd op de actuele verkeersstromen. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vernieuwing van de VRI's.

Beleidsdoel E: Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Wij streven naar een gezond leefklimaat voor onze inwoners door de bescherming van de leefomgeving te waarborgen. Dit betekent dat wij ernaar streven dat de lucht, de bodem, het oppervlaktewater en grondwater zo schoon mogelijk zijn. Milieubeheer, bodembescherming en bodembeheer dragen hieraan bij. Wij willen de kwaliteit van de bodem behouden en deze waar mogelijk verbeteren. Daarnaast zorgen we dat er

zo beperkt mogelijke hinder is van geluid, licht, geur of magneetvelden.

Activiteiten

01. Het duurzaam beheren van de bodem
02. Het saneren van bodemverontreiniging
03. Rekening houden met gezondheidsbescherming bij de inrichting van de fysieke ruimte

Toelichting

01. Het duurzaam beheren van de bodem
Bagger die is vrijgekomen bij het baggeren van stedelijk water wordt tijdelijk opgeslagen op kavels in gemeentelijk eigendom, om deze na herkeuring indien mogelijk weer te gebruiken in de gemeente. Grond die is vrijgekomen bij het bouwrijpmaken van Quatrebras en een achtergrondwaardekwaliteit (kwaliteit die van nature voorkomt) heeft, is vooruitlopend op de inrichting van het gebied opgeslagen op een kavel in PARK21.

02. Het saneren van bodemverontreiniging
Wij hebben bodemsaneringen uitgevoerd om de bodem geschikt te maken voor het toekomstig gebruik, zoals in het centrumgebied van Badhoevedorp. Ter plaatse van het saneringsgebied IJtochtkade in Zwanenburg zijn extra saneringshandelingen uitgevoerd om de voortgang van de sanering te bespoedigen.

Vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024, hebben wij ons bodembeleid, zoals opgenomen in de Nota Bodembeheer 2022, ingepast in het nieuwe wettelijke stelsel. Ons uitgangspunt hierbij was een beleidsneutrale vertaling van het beleid. De beleidsregels uit de Nota Bodembeheer 2022, die niet van rechtswege zijn opgenomen in het tijdelijk omgevingsplan, zijn opgenomen in het 'Beleidskader bodem onder de Omgevingswet gemeente Haarlemmermeer 2024, hoe omgaan met grondverzet en bodemsanering' en de Beleidsregels bodem onder de Omgevingswet Haarlemmermeer (10207878). Met het wijzigingsbesluit van de Nota Bodembeheer gemeente Haarlemmermeer 2022 is geregeld dat de bodemkwaliteitskaart ook geldig is gebleven na de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

03. Rekening houden met gezondheidsbescherming bij de inrichting van de fysieke ruimte
Bij gezondheidsbescherming richten we ons met name op geluid, lucht(kwaliteit), bodem(kwaliteit), water(kwaliteit) en hittestress, omdat hier de grootste opgaven liggen. Wij hebben ons aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord. In totaal zijn er nu 112 deelnemers: het Rijk, 12 provincies en 99 gemeenten. Samen streven de deelnemende partijen naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit. Wij mobiliseren kennispartners als het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en GGD Kennemerland om inzicht te krijgen in de vervuilende bronnen in Haarlemmermeer en waar de grootste verbeteringen mogelijk zijn. Daarnaast is het van belang dat schone lucht en gezondheid worden meegewogen bij ruimtelijke ontwikkelingen en het inrichten van de openbare ruimte. Met deze aanpak wordt ernaar gestreefd om in 2030 minimaal 50% gezondheidswinst uit binnenlandse bronnen te realiseren ten opzichte van 2016. Dit levert gezondheidswinst op voor iedereen én bevordert de landelijke doelstelling om toe te werken naar de advieswaarden voor stikstofdioxide en fijnstof in 2030 van de World Health Organization (WHO).

Specificatie behorend bij de jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Tabel 57

Er kunnen afrondingsverschillen optreden. (bedragen × € 1.000; min = nadeel)		Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
Kwaliteit fysieke omgeving		**2023**	**2023**	**2023**	
Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.	Baten	34.794	37.451	36.757	-694
	Lasten	76.082	79.033	78.412	621
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-41.288**	**-41.582**	**-41.655**	**-73**
Reservemutaties	Onttrekking	419	419	546	128
Resultaat (Saldo +O-S)	**Saldo**	**-40.870**	**-41.164**	**-41.109**	**55**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte.	Baten	821	1.737	1.539	-197
	Lasten	10.583	15.244	15.075	169
	Saldo	**-9.761**	**-13.508**	**-13.536**	**-29**
Beleidsdoel B: Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik.	Baten	22.300	23.213	22.999	-214
	Lasten	17.356	18.844	18.099	745
	Saldo	**4.944**	**4.369**	**4.899**	**531**
Beleidsdoel C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.	Baten	10.864	11.249	10.786	-463
	Lasten	8.070	8.029	7.732	297
	Saldo	**2.794**	**3.220**	**3.054**	**-167**
Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.	Baten	760	1.204	1.365	161
	Lasten	28.354	29.673	30.785	-1.112
	Saldo	**-27.594**	**-28.469**	**-29.420**	**-951**
Beleidsdoel E: Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.	Baten	49	49	68	20
	Lasten	11.720	7.243	6.720	523
	Saldo	**-11.672**	**-7.194**	**-6.652**	**542**

Toelichting gewijzigde begroting 2023 - jaarrekening 2023

Beleidsdoel A

Tabel 58

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
Overig	-197
Totaal Baten	**-197**
Lasten	
Overig	169
Totaal Lasten	**169**

Beleidsdoel B

Tabel 59

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Afvalstoffenheffing	-120
Overig	-94
Totaal Baten	**-214**

Lasten

1. Afvalverwijdering en verwerking	728
Overig	17
Totaal Lasten	**745**

Baten

1. De Afvalstoffenheffing valt lager uit dan eerder verwacht. Dit wordt veroorzaakt doordat meer huishoudens gedurende het project Van afval- naar grondstofinzameling (VANG) zijn overgestapt naar een kleinere restafvalemmer dan geraamd. Hier wordt een lager tarief voor gerekend. Het aantal huishoudens met dit lage tarief is ongeveer verdubbeld ten opzichte van 2022.

Lasten

1. In de Najaarsrapportage 2023 zijn de kosten voor het inzamelen en het verwerken van huishoudelijk afval met € 685.000 opgehoogd vanwege prijsstijgingen van Meerlanden door inflatie.
Als gevolg van de verdere invoering van VANG scheiden inwoners hun afval beter en dit heeft tot lagere inzamelings- en verwerkingskosten geleid. De ophoging van de begroting is hierdoor niet nodig gebleken.

Beleidsdoel C

Tabel 60

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Voorziening tariefsegalisatie rioolheffing	-616
2. Rioolheffing	101
Overig	52
Totaal Baten	**-463**

Lasten

1. Waterkering en afwatering	144
Overig	153
Totaal Lasten	**297**

Baten

1. De mutatie op de voorziening wordt bepaald door het verschil te berekenen tussen de baten en de lasten die toegerekend mogen worden aan de rioleringstaak. Rekening houdend met deze mutatie wordt de rioleringstaak 100% kostendekkend geraamd. Door hogere baten en lagere lasten is de onttrekking lager dan geraamd. Zie ook de toelichting in de paragraaf Lokale heffingen.
2. Op basis van prognoses van Cocensus wordt rekening gehouden met een hogere opbrengst. Dit betreft vooral een afrekening over oude jaren. Gegevens over waterverbruik op basis waarvan grootverbruikers een aanslag opgelegd krijgen worden laat geleverd door het waterleidingbedrijf.

Lasten

1. Op dit beleidsdoel is minder uitgegeven dan gepland. Vanwege het vochtige najaar waren niet alle locaties in de watergangen bereikbaar voor het verwijderen van waterplanten. Het hoogheemraadschap van Rijnland ging hiermee akkoord omdat dit een landelijk probleem was. Daarnaast was voor de uitvoering van baggerwerkzaamheden een nieuwe overeenkomst met een aannemer nodig. Vanwege een gebrek aan personele capaciteit kon deze nieuwe overeenkomst pas laat in het jaar worden afgesloten. Hierdoor kan een deel van het geplande baggerwerk pas volgend jaar worden uitgevoerd.

Beleidsdoel D

Tabel 61

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

Overig	161
Totaal Baten	**161**

Lasten

1. Straatreiniging	-405
2. Dagelijks onderhoud wegen	-335
3. Openbare verlichting schadeherstel	-271
Overig	-101
Totaal Lasten	**-1.112**

Lasten

1. Vanwege areaaluitbreiding is er meer werk uitgevoerd voor straatreiniging. Er zijn extra kosten gemaakt voor vuurwerkschade aan straatmeubilair. Ook door de extra inzet bij storm Poly zijn extra kosten gemaakt. Deze onvoorziene kosten worden niet geraamd in de begroting, maar worden achteraf verantwoord.
Voor straatreiniging zijn hogere variabele kosten gemaakt die vooraf moeilijk te voorspellen zijn, zoals het reinigen van oliesporen en het schoonmaken van het wegdek, de hoeveelheid veegvuil, vuil uit prullenbakken en het plaatsen van bladkorven. Daarnaast was de indexering voor straatreiniging en het verwijderen van zwerfafval hoger dan verwacht en zijn extra opdrachten gegeven voor onkruidbestrijding op halfverharding en op locaties waar met de huidige afspraken het gewenste niveau niet werd behaald.
2. Op het onderdeel dagelijks onderhoud wegen waren extra werkzaamheden nodig. Doordat het onderhoudsbudget ontoereikend was en door een gebrek aan personele capaciteit, kon onvoldoende groot onderhoud worden uitgevoerd. Om de veiligheid te waarborgen is daarom meer klein onderhoud uitgevoerd en is de Servicebus vaker ingezet. Bij de Beheerplannen voor de Fysieke Leefomgeving 2024 tot en met 2028 hebben wij structureel extra onderhoudsbudget aangevraagd. Voor 2024 is dit toegekend; voor de jaren daarna vindt een integrale afweging bij de Voorjaarsrapportage 2024 plaats.
3. Voor schadeherstel aan openbare verlichting zijn extra uitgaven gedaan. Deze extra uitgaven worden gecompenseerd door een hogere uitkering voor schadeherstel.

Beleidsdoel E

Tabel 62

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

Overig	20
Totaal Baten	**20**

Lasten	
1. Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	274
2. Energiebesparingsakkoord	235
Overig	14
Totaal Lasten	**523**

Lasten

1. De kosten van de uitvoeringsovereenkomst met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) zijn door verschillende ontwikkelingen lager uitgevallen dan de oorspronkelijke begroting van de OD NZKG. Voorbeelden zijn het opschorten van het systeemtoezicht van Schiphol, het opnemen van het toezichtstaak op de gesloten bodemenergiesystemen en het uitstellen van de Omgevingswet.
2. De kosten van de Omgevingsdienst voor de uitvoering van het provinciaal Energiebesparingsakkoord zijn verantwoord onder het beleidsboel B van het programma Ruimtelijke ontwikkelingen. Op dat programma en beleidsdoel is ook de dekking vanuit provinciale- en rijksmiddelen verantwoord.

Reserves

Tabel 63

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Begroting	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Calatravabruggen	287	415	128
Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)	132	131	0
Totaal Onttrekking	**419**	**546**	**128**

Economische zaken

Portefeuillehouder: Nobel, Ruigrok

lasten in €	10.698
% totale realisatie lasten	2,0%
baten in €	6.494
% totale realisatie baten	1,2%

Maatschappelijk doel:
De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een toekomstbestendige economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.

(bedragen × € 1.000)	Rekening 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting	Rekening 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting
Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, toekomstbestendige en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.	**6.493**	**27%**	**7.732**	**2%**
01. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van het startend ondernemerschap en Midden- en kleinbedrijf (MKB) om zich krachtig te ontwikkelen en te innoveren				
02. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van de agrarische sector in de omslag naar duurzame en sterke landbouw				
03. Verbeteren kwaliteit werklocaties en de aansluiting van het aanbod op de veranderde vraag				
04. Het ondersteunen en faciliteren van ontwikkelingen in het aanbod commerciële voorzieningen				
05. Economische research en gegevensbeheer				
Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.	**2**	**-**	**2.965**	**2%**
01. Het sturen op een kwalitatief sterke regionale hotelmarkt				
02. Een leidende rol spelen binnen de regionale logistieke sector				
03. Het stimuleren van regionale en Europese samenwerking in de transitie naar een circulaire economie				
04. Economische Agenda Amstelland-Meerlanden				
05. Het actualiseren van de Plabeka-afspraken				
06. Marketing en acquisitie				
07. Het regionaal monitoren van commerciële voorzieningen				
08. Het positief ontwikkelen van de verwevenheid tussen luchthaven en samenleving				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A:

Beleidsdoel B: Schiphol Area Development Company (SADC), InWest Regio BV

Winter Garden Festival

Economische zaken

De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een toekomstbestendige economische ontwikkeling op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.
Haarlemmermeer maakt onderdeel uit van de sterkste economische regio van Nederland. Economisch gezien behoort Haarlemmermeer bij de vijf grootste gemeenten van Nederland. Politieke, economische, technologische en maatschappelijke veranderingen volgen elkaar in rap tempo op, zowel op internationaal, nationaal als lokaal niveau.

Daarnaast is de omvang van de economie de afgelopen jaren sterk toegenomen en plaatst Haarlemmermeer zich in de top vijf van Nederland. Ook vragen de maatschappelijke trends om een focus op kwaliteit. De ruimte is schaars en de vraag onverminderd hoog. Bovendien leggen ook andere functies dan economische een claim op ruimte. We maken in de economie een omslag van kwantiteit naar kwaliteit. We sturen niet langer op volumegroei maar op duurzaam ontwikkelen.

Tabel 64

				Metingen				Streefwaarden/ prognose	
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2020	2021	2022	2023	2023	2024
Functiemenging	%	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	71,4	70,6	70,9	n/b	70,0	70,0[1]
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	174,3	179,1	194,2	n/b	n.v.t.	n.v.t.

1 *De streefwaarde is 70%, omdat de groei van banen en woningen de komende jaren ongeveer gelijke tred zal houden. Het aantal banen zal weer stijgen, maar niet meer dan het aantal woningen, omdat er veel woningbouw is gepland tot 2030/2040.*

Verbonden partijen

Schiphol Area Development Company (SADC)
Om onze maatschappelijke doelen en beleidsdoel(en) te bereiken werken we samen met SADC aan gebiedsontwikkeling, (inter)nationale marketing en promotie en het verbinden van publieke en private partijen.

InWest Regio BV
De Metropoolregio Amsterdam (MRA) staat vanuit de omvangrijke transitieopgaven op het gebied van energie en circulaire economie voor grote economische uitdagingen. Dit vraagt om een aanpak waarmee de economie gestimuleerd wordt om enerzijds werkgelegenheid te behouden en anderzijds nieuwe duurzame werkgelegenheid

en producten te creëren. De ROM InWest levert een belangrijke financiële bijdrage aan de overgang van de 'oude, lineaire' naar een 'nieuwe duurzame/circulaire' economie. Een groot aantal MRA-gemeenten neemt deel aan ROM InWest en geeft hiermee naast transitie naar een duurzame/circulaire economie een belangrijke impuls aan een innovatief en sterk ondernemersklimaat in Noord-Holland.

Voor financiële informatie en eventuele risico's over de verbonden partijen, zie de paragraaf Verbonden Partijen.

Relevant beleid
- Beleidskader 'De agrarische sector in perspectief' (2013.0015671)
- Kadernota herstructurering werklocaties Haarlemmermeer (2009.0023450)
- Verordening winkeltijden Haarlemmermeer 2018 (2018.0015139)
- Winkeltijdenverordening Haarlemmerliede en Spaarnwoude (2018.0016640)
- Flexibilisering bestemmingen bedrijventerreinen (2014.0009011)
- Economisch Perspectief 2030 (2016.0020280)
- Ontwikkelingsstrategie Ruimtelijk Economische Visie Schipholregio (REVS) (2012.0034204)
- Regionale Hotelstrategie 2016-2022 (2013.0073991)
- Koers Werklocatiemarkt Haarlemmermeer (2023.7963359)
- Sociaal Ondernemen in Haarlemmermeer (2017.0013476)
- Beleid voor commerciële voorzieningen Haarlemmermeer; regels en ruimte (2019.0057889)
- Verblijfsaccomodatiebeleid gemeente Haarlemmermeer 2021 -2025 (2020.00026640)
- Tijdelijke regels over terrassen Haarlemmermeer 2021, eerste herziening (2021.0000680)

Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, duurzame en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

De huidige en toekomstige economische dynamiek in de gemeente en metropoolregio levert nieuwe en andersoortige kansen en uitdagingen op dan voorheen. Hierbij valt te denken aan datagedreven economie, de robotisering, de vergrijzing en de klimaatverandering. Het gemeentelijk beleid moet flexibel zijn om goed aan te sluiten op de ontwikkeling van de wensen van zowel ondernemers als hun klanten. We richten ons zowel op het toekomstbestendig ontwikkelen van nieuwe werklocaties als op het herstructureren, transformeren en verduurzamen van bestaande locaties. Nog meer dan in het verleden worden de functies werken, wonen en de gewenste voorzieningen in samenhang ontwikkeld met als doel een goede werk- en verblijfsomgeving te bieden. We zetten in op de transitie naar een circulaire samenleving. Om onze welvaart en welzijn op het gewenste peil te houden zullen we anders moeten omgaan met de middelen die onze welvaart tot stand brengen. Aan de verschillende vraagstukken wordt samengewerkt met betrokken partijen.

Activiteiten

01. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van het startend ondernemerschap en Midden- en kleinbedrijf (MKB) om zich krachtig te ontwikkelen en te innoveren

02. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van de agrarische sector in de omslag naar duurzame en sterke landbouw

03. Verbeteren kwaliteit werklocaties en de aansluiting van het aanbod op de veranderde vraag

04. Het ondersteunen en faciliteren van ontwikkelingen in het aanbod commerciële voorzieningen

05. Economische research en gegevensbeheer

Toelichting

01. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van het startend ondernemerschap en Midden- en kleinbedrijf (MKB) om zich krachtig te ontwikkelen en te innoveren

Op diverse platforms zoals het (virtuele) Ondernemersplein, de portal hlmrmeer.nl en Ondernemen in Haarlemmermeer op onze website haarlemmermeergemeente.nl kunnen ondernemers met vragen terecht. Het programma ZAAI biedt actieve ondersteuning aan startende ondernemers, waarbij we investeren in de lokale economie en ondernemerschap stimuleren via netwerken, coaching en intervisie. Onze betrokkenheid bij lokale ondernemers blijft hoog door de dialoog met partners zoals het Haarlemmermeers Ondernemers Platform (HOP), MKB-Nederland en

de verenigde horecaondernemers. In 2023 hebben we de MKB-agenda afgerond, die als gemeentelijke informatiebron dient voor ondernemers. Deze agenda, gebaseerd op relevante thema's aangedragen door ondernemers zelf, beoogt de lokale economie te versterken en de ondersteuning aan het MKB te optimaliseren, met de behoeften van ondernemers als leidraad.
In 2023 is gestart met het optimaliseren van het Ondernemersplein.

2. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van de agrarisch sector in de omslag naar duurzame en sterke landbouw
Door het rapport "Verkenning naar een toekomstbestendige landbouw in de Haarlemmermeer" uit 2022 is het belang benadrukt van voldoende landbouwareaal, gezien de uitdagingen en het toenemende belang van een aantrekkelijk landschap als tegenwicht voor de schaalsprong. Boeren in Haarlemmermeer tonen diversiteit in hun aanpak van veranderingen, reeds gebruik makend van strokenlandbouw en ook toekomstige experimenten met voedselbossen. Betrokkenheid van bewoners bij boerenbedrijven komt ook voor, zoals bij de Olmenhorst. Vanwege de uitdagingen en de noodzaak tot verandering wordt gesteld dat traditionele landbouw in Haarlemmermeer steeds minder voorstelbaar is. De veranderingen in de landbouw zullen het landschap vormgeven naar nieuwe functies. De noodzaak van deze ontwikkelingen voor Haarlemmermeer West wordt onderstreept door de aansluiting op de Programmatische Aanpak Landelijk Gebied (PPLG), waarbij de publieke opgave geïntegreerd wordt in de Omgevingsvisie, contourennotitie, en de Nota Ruimte. Er is afgelopen jaar een start gemaakt met een analyse en een verkennende notitie voor een Haarlemmermeers Programma Landelijk Gebied, in lijn met nationale en provinciale programma's. Het doel is om het landelijk gebied duurzaam en toekomstbestendig in te richten voor recreatie, natuur en voedselproductie, ter bevordering van een evenwichtig landschap bij sterke kernen van de schaalsprong.

3. Verbeteren kwaliteit werklocaties en de aansluiting van het aanbod op de veranderende vraag
Om de kwaliteit van de werklocaties te verbeteren en het aanbod beter op de vraag te laten aansluiten is in 2023:
- de nieuwe Koers Werklocatiemarkt Haarlemmermeer vastgesteld door de raad. Hiermee zetten we in op kwaliteit, selectiviteit en diversificatie om de kwaliteit en toekomstbestendigheid van onze werklocaties te verbeteren;
- een start gemaakt met de ruimtelijk economische uitwerking van de nieuwe Koers Werklocatiemarkt. Hiermee willen we onze inzet op kwaliteit, selectiviteit en diversificatie concretiseren voor verschillende typen werklocaties. Het doel hiervan is om beter op de kwaliteit en toekomstbestendigheid van de werklocaties te sturen en onze Koers in de praktijk te realiseren;
- afstemming met ondernemers, andere externe belanghebbende partijen en de raad gezocht over onze inzet uit de Koers Werklocatiemarkt en het concretiseren ervan. Hiervoor hebben werkateliers plaatsgevonden met de raadsleden en ondernemers;
- de pilot 'Maak Ruimte met Ruimte' verbreed van alleen Beukenhorst Oost naar alle werklocaties in Haarlemmermeer. We willen hiermee interessante ideeën bij ondernemers over meervoudig ruimtegebruik faciliteren;
- aan gebiedsontwikkelingstrajecten meegewerkt om onze inzet op kwaliteit, selectiviteit en diversificatie te borgen;
- in deelregionaal verband meegewerkt aan de bedrijventerreinstrategie van de MRA. Deze wordt als bouwsteen ingebracht in trajecten als de Omgevingsverordening Noord-Holland, de ruimtelijk voorstellen van de provincies en de Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX) MRA.

4. Het ondersteunen en faciliteren van ontwikkelingen in het aanbod commerciële voorzieningen
Centrale doel van het beleid voor detailhandel, horeca, commerciële dienstverlening en ambulante handel is de realisatie van een toekomstbestendige voorzieningenstructuur waarbinnen ruimte bestaat voor ondernemerschap, dynamiek en innovatie. We geven uitvoering aan dit beleid door ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder initiatieven voor (her)ontwikkeling en functiewijzigingen, te begeleiden en te stimuleren. In december 2023 is de Visie Stadscentrum Hoofddorp 2040 door de gemeenteraad vastgesteld. De visie geeft richting aan ontwikkelingen in Stadscentrum Hoofddorp. Voor het centrum van Nieuw-Vennep, zijn in het kader van het project De Nieuwe Kom, afspraken met ontwikkelaars gemaakt over de ontwikkeling van het Marktgebouw en het plan Mercator. De uitvoering van deze plannen levert een bijdrage aan het compact, levendig, leefbaar en aantrekkelijk centrum van Nieuw-Vennep. Ook in andere winkelgebieden zijn er plannen gaande, bijvoorbeeld de herontwikkeling van het winkelcentra Pax, waar de supermarkt wordt vergroot en het verblijfsklimaat in de omgeving wordt verbeterd.

5. Economische research en gegevensbeheer
Ook dit jaar is een enquête gehouden onder de Haarlemmermeerse ondernemers met vragen over de werkgelegenheid, duurzaamheid, de energiescan, het stroomtekort en het Haarlemmermeers ondernemers platform (HOP). Ook is het gebruik en de leegstand bij kantoren en winkels onderzocht. Daaraanvolgend zijn de mutaties in werkgelegenheid, gebruik en leegstand gemonitord en geanalyseerd om beleid te evalueren en te ontwikkelen. Separaat is een monitor over de economie in Haarlemmermeer twee keer aan de raad aangeboden.

Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

De (internationale) concurrentie gaat steeds meer over metropolen en deze beïnvloeden ook de nationale economie. Hiermee is er een gedeeld belang in de MRA om de economische positie van de regio te versterken. Wij werken daarom samen met aangrenzende gemeenten, provincies, Rijksoverheid, private partijen en kennisinstellingen bij voor ons belangrijke vraagstukken. Wij zorgen ervoor goed vertegenwoordigd te zijn in de verschillende regionale samenwerkingsstructuren.

Op economisch gebied wordt in de MRA in verschillende gremia gewerkt:

- In het Platform Economie werken we samen aan opgaven die voortkomen uit veranderingen in de regionale economische structuur.
- De Amsterdam Economic Board (AEB) heeft tot doel welvaart en welzijn in de MRA toekomstbestendig te versterken middels samenwerking van bedrijfsleven, overheden en kennisinstellingen met als inzet innovatie en economische ontwikkeling.
- Amsterdam InBusiness (AIB) is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Amstelveen, Amsterdam, Almere en Haarlemmermeer dat de acquisitie en het relatiebeheer van internationale investeerders en bedrijven in de MRA op zich neemt.

De mainport Schiphol is een belangrijke aanjager van de Haarlemmermeerse economie. Wel moeten leefbaarheid en groei van de luchthaven in balans met elkaar zijn. Wij willen samen met alle belanghebbenden in de regio de verwevenheid en wisselwerking tussen de luchthaven Schiphol, de economie en de kwaliteit van de leefomgeving verder ontwikkelen. Het verder onderzoeken van de mogelijkheden van toepassing van geluidsadaptief bouwen is daar onderdeel van. Bij verdere ontwikkeling van de luchthaven heeft veiligheid de hoogste prioriteit. Een internationaal sterke luchthaven heeft een sterke regio en daarmee ook een sterke gemeente nodig. Haarlemmermeer neemt met dit doel deel aan de besluitvormingstrajecten rondom de ontwikkeling van Schiphol. Daarmee zijn wij in staat mede richting te bepalen.

Activiteiten

01. Het sturen op een kwalitatief sterke regionale hotelmarkt
02. Een leidende rol spelen binnen de regionale logistieke sector
03. Het stimuleren van regionale en Europese samenwerking in de transitie naar een circulaire economie
04. Economische Agenda Amstelland-Meerlanden
05. Het actualiseren van de Plabeka-afspraken
06. Marketing en acquisitie
07. Het regionaal monitoren van commerciële voorzieningen
08. Het positief ontwikkelen van de verwevenheid tussen luchthaven en samenleving

Toelichting

01. Het sturen op een kwalitatief sterke regionale hotelmarkt
In 2023 heeft het herstel van het aantal hotelovernachtingen na corona doorgezet. De bezettingsgraad is van 62,3% in 2022 naar 74,8% in 2023 gestegen. Event Park Amsterdam (EPA) heeft afgelopen jaar een opdracht ontvangen voor het uitvoeren van promotionele activiteiten voor de zakelijke markt. Hiervoor heeft EPA onder andere op twee internationale beurzen gestaan en zijn promotionele activiteiten georganiseerd. Dit heeft geresulteerd in diverse aanvragen voor zakelijke bijeenkomsten in Haarlemmermeer. In samenwerking met Schiphol en Koninklijke Horeca Nederland afdeling Haarlemmermeer is een onderzoek uitgevoerd naar een gezamenlijk hotelshuttlesysteem. Nagenoeg alle hotels in Haarlemmermeer hebben meegedaan met het onderzoek. Dit heeft tot een positief rapport geleid, waarin is aangegeven dat het technisch en financieel haalbaar is. De volgende stap is om de governance en de organisatie verder uit te werken.
De hotelmarkt geeft nog een wisselend beeld. Een aantal locaties waar de afgelopen jaren een omgevingsvergunning voor een hotel is

afgegeven, is nog niet ontwikkeld door diverse marktomstandigheden, waaronder de netcongestie. Op basis van het afwegingskader hotels is een aantal aanvragen beoordeeld. Voor een uitbreiding van een hotel heeft regionale afstemming plaatsgevonden op basis van het MRA Ontwikkelkader Verblijfsaccommodaties, met positief resultaat. Ook hebben we deelgenomen aan het expertteam verblijfsaccommodaties voor een mogelijke hotelontwikkeling in de AM-regio.

2. Een leidende rol spelen binnen de regionale logistieke sector
Uiteraard blijft de luchtvaart, en de voor Haarlemmermeer zo zichtbare logistiek die daaraan is gekoppeld, één van de focussectoren voor de Haarlemmermeerse economie. Vanuit de diversificatiestrategie zijn hier vijf focussectoren aan toegevoegd:
- ICT & Technologie
- Groothandel & Consumer Goods
- Specialistische zakelijke dienstverlening
- Life sciences & health/Pharma & Medical
- Energie & grondstoffen

De extra aandacht voor deze focussectoren betekent niet dat we andere sectoren en branches loslaten. Eerder vastgesteld beleid voor bijvoorbeeld commerciële voorzieningen, datacenters en voor cultuur, sport en recreatie blijven van kracht. De aandacht voor de focussectoren betekent wel dat de gemeente voor andere sectoren geen expliciet economisch beleid voert.
De gemeente was ook in 2023 de voorzitter van het regionale logistieke platform, de Amsterdam Logistics Board.

3. Het stimuleren van regionale en Europese samenwerking in de transitie naar een circulaire economie
Dankzij ons MRA samenwerkingsverband, met 32 andere deelnemende overheden, dragen we bij aan een duurzame metropool. We streven naar een regionale economie die op de lange termijn internationaal succesvol is en tevens circulair. Daarvoor wordt binnen de MRA gewerkt aan drie programmalijnen: Circulair Inkopen & Opdrachtgeverschap, Aanpak Materiaalstromen en Circulaire Gebiedsontwikkeling. Daarnaast is er ook vanuit de MRA een traject gestart om de energietransitie en grondstoffentransitie met elkaar te verbinden. In het begin van het jaar zijn we aangesloten bij Circulair West. Door deze samenwerking neemt Haarlemmermeer deel aan een breder netwerkplatform en kennisontwikkeling buiten de MRA op het gebied van circulariteitsvraagstukken. Afgelopen jaar zijn we actief betrokken geweest bij het innovatieve businessnetwerk SHARE Haarlemmermeer en zijn de contacten binnen Amsterdam Smart City opnieuw gelegd. Door onze samenwerking met C-Creators op het gebied van circulaire bouw hebben we mogen bijdragen aan de ontwikkeling van een integrale gebiedsontwikkelingtool, welke in 2024 wordt gelanceerd. Deze tool helpt bij het maken van integrale keuzes binnen gebiedsontwikkeling door op een visuele en behapbare manier inzicht te geven in de onderlinge samenhang van duurzaamheidsambities, de bijbehorende ruimtelijke impact en hoe maatregelen bijdragen aan het sluiten van grondstofkringlopen.

4. Economische Agenda Amstelland-Meerlanden
De bouwsteen positionering Economisch Vestigingsklimaat Amstelland Meerlanden (2022) vormde in 2023 de basis voor input voor diverse trajecten binnen de MRA; onder andere de MRA bedrijventerreinenstrategie en de Economische ruimtelijke strategie. Ook was het de bouwsteen voor het economisch deel van de propositie van de regio Amstelland Meerlanden voor de MRA Agenda 2024-2028. Hierbij is ingezet op de twee ecosystemen transport, logistiek en handel en zakelijke, financiële en ICT-dienstverlening. De drie vestigingsfactoren uit het AM bouwsteen zijn: het optimaliseren van de fysieke bedrijfsomgeving, de beschikbaarheid van geschikte werknemers en het versterken van de bereikbaarheid. Wat betreft deze drie vestigingsfactoren lag, gezien de lopende MRA-trajecten, in 2023 de focus op het optimaliseren van de fysieke bedrijfsomgeving

5. Het actualiseren van de Plabeka-afspraken
De voortdurende economische dynamiek, gecombineerd met uitdagingen op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid en de energietransitie, blijft leiden tot ruimtelijke vraagstukken op MRA-niveau. Het Platform Bedrijven en Kantoren (Plabeka) is daarom bezig met het ontwikkelen van een Economisch Ontwikkelperspectief MRA (EOP MRA). Dit initiatief richt zich op vijf kernopgaven:
1. het versterken van onderzoeks- en innovatie-ecosystemen;
2. de slimme specialisatie van bestaande sectoren en clusters;
3. het vinden van balans tussen wonen, werken, voorzieningen en bereikbaarheid;
4. onderzoek naar het sociaaleconomische karakter van de deelregio;
5. het opstellen en onderschrijven van een regionale bedrijvenstrategie MRA.

Educatieve en arbeidsmarkt gerelateerde vraagstukken worden eveneens meegenomen. Dit resulteert in een samenhangend EOP MRA en levert tevens waardevolle economische input voor

MRA- en Rijkstrajecten, zoals de Verstedelijkingsstrategie en het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving. Het is van belang om, naast de ruimtelijke behoeften voor woningbouw en bereikbaarheid, ook ruimte te behouden voor economische activiteiten en werkgelegenheid.

6. Marketing en acquisitie
In 2023 heeft de gemeente zich gericht op het behouden van gevestigde bedrijven die een significante bijdrage leveren aan de economie. Hierbij lag de focus op duurzaamheid, innovatie, impact op lokale bedrijven en de versterking van hun positie binnen de MRA. Een nieuwe component - behalve de economische - die gedurende 2023 opkwam, betreft de maatschappelijke bijdrage, beïnvloed of geïnspireerd door bredere maatschappelijke ontwikkelingen in Nederland. Dit hebben wij gedaan door middel van gesprekken met de markt, het vergroten van de zichtbaarheid op digitale platformen zoals LinkedIn, het organiseren van kennis- en verdiepingsbijeenkomsten, bedrijfsbezoeken aan ondernemers die hebben geïnvesteerd in innovatie en duurzaamheid, een handelsmissie naar Engeland, de organisatie van de Dag van de Ondernemer etc. Ook zijn met het Haarlemmermeers Ondernemers Platform (HOP) nieuwe afspraken gemaakt om een groter en beter bereik tot de Haarlemmermeerse ondernemers te krijgen.

7. Het regionaal monitoren van commerciële voorzieningen
De jaarlijkse input voor de provinciale detailhandelsmonitor van de provincie Noord-Holland is geleverd. De resultaten van de analyses en input van gemeenten zijn gebundeld in de Monitor Detailhandel Noord-Holland 2022-2023, vastgesteld door Gedeputeerde Staten in september 2023. In deze monitor zijn alle feiten rondom de detailhandel in Noord-Holland opgenomen op het gebied van winkelaanbod, werkgelegenheid in de detailhandel, leegstand, toekomstbestendigheid van winkelgebieden en plannen en initiatieven. De gegevens gebruiken organisaties zoals marktpartijen, regio's en gemeenten voor het maken en uitvoeren van projecten, onderzoek en beleid. Wij nemen deel aan de Regionale Adviescommissies Noord-Holland waar we met onder andere de gemeenten in de regio initiatieven afstemmen.

8. Het positief ontwikkelen van de verwevenheid tussen luchthaven en samenleving
Er is spanning tussen ruimtelijke ontwikkelingen en vliegen. Sprake is van een omvangrijke woningbouwopgave maar dit wordt beperkt door de veiligheids- en geluidcontouren rondom Schiphol. We onderzoeken hoe verdere verstedelijking rondom Hoofddorp mogelijk kan worden gemaakt. De provincie Noord-Holland en de Bestuurlijke Regie Schiphol werken samen in het programma NOVEX Schipholregio. Doel is om de leefomgevingskwaliteit van de Schipholregio te verbeteren. We zetten in op versnelling en versterking van de besluitvorming. Eind juni 2023 is het ontwikkelperspectief gepresenteerd. Op 7 december 2023 hebben partijen de uitvoeringsagenda NOVEX Schipholregio gepresenteerd met daarin 33 concrete verkenningen, acties en besluiten die bijdragen aan een verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving. Op 12 juni 2023 heeft de minister van Infrastructuur & Waterstaat bekend gemaakt dat de ruimtereservering voor een parallelle Kaagbaan wordt opgeheven. Samen met provincie en Rijk werken we aan concrete plannen om de kwaliteit van de leefomgeving te vergroten en een leefbaar en duurzaam Rijsenhout te realiseren. Innovatief bouwen kan een basis zijn om op een slimmere manier samen te leven met de luchthaven. In het fieldlab aan de Rijnlanderweg hebben we getest of gebouwen zo ontworpen en gepositioneerd kunnen worden dat bewoners minder geluidshinder van vliegverkeer hebben. Uit het onderzoek blijkt dat het geluidniveau van vliegtuigen tot 14 decibel kan verminderen in de buurt van afgeschermde gevels.

Specificatie behorend bij de jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Tabel 65

Er kunnen afrondingsverschillen optreden. (bedragen × € 1.000; min = nadeel)		Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
Economische zaken		**2023**	**2023**	**2023**	
De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een toekomstbestendige economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.	Baten	15.103	5.125	6.494	1.369
	Lasten	15.530	10.921	10.698	223
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-427**	**-5.796**	**-4.203**	**1.593**
Reservemutaties	Onttrekking	100	2.436	2.336	-100
	Storting	-	860	1.166	-306
Resultaat (Saldo +O-S)	**Saldo**	**-327**	**-4.220**	**-3.033**	**1.186**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, toekomstbestendige en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.	Baten	15.103	5.125	6.493	1.368
	Lasten	14.285	7.907	7.732	174
	Saldo	**819**	**-2.781**	**-1.239**	**1.542**
Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.	Baten	0	0	2	2
	Lasten	1.246	3.014	2.965	49
	Saldo	**-1.246**	**-3.014**	**-2.964**	**51**

Toelichting gewijzigde begroting 2023 - jaarrekening 2023

Beleidsdoel A

Tabel 66

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
1. Voorziening strategische gronden	1.500
Overig	-132
Totaal Baten	**1.368**
Lasten	
1. Herstructurering Bedrijverterreinen	306
Overig	-132
Totaal Lasten	**174**

Baten

1. Een vereiste vanuit het BBV is dat de strategische gronden elke twee jaar worden getaxeerd. De taxatie heeft afgelopen jaar plaatsgevonden. Uit de taxatie komt naar voren dat van een groot aantal gronden de waarde hoger is getaxeerd in vergelijking met de vorige taxatie van 2021. Hierdoor kan een deel van de gevormde voorziening vrijvallen.

Lasten

1. De kosten van herstructurering bedrijventerreinen variëren van jaar tot jaar en zijn afhankelijk van initiatieven van lokale ondernemers- en winkeliersverenigingen. Dit jaar zijn de lasten lager dan begroot.

Beleidsdoel B

Tabel 67

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
Overig	2
Totaal Baten	**2**
Lasten	
Overig	49
Totaal Lasten	**49**

Reserves

Tabel 68

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Begroting	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Herstructurering bedrijventerreinen	860	860	0
Versterking van de (lucht)vrachtketen	1.576	1.476	-100
Totaal Onttrekking	**2.436**	**2.336**	**-100**
Storting			
Dekking afschrijvingslasten	860	860	0
Herstructurering bedrijventerreinen	0	306	-306
Totaal Storting	**860**	**1.166**	**-306**

Stortingen

Herstructurering bedrijventerreinen

Het restantbudget wordt (zie de toelichting bij de lasten beleidsdoel A) gestort. Dit is conform de bestendige gedragslijn.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder: Nobel

lasten in €	9.498
% totale realisatie lasten	1,7%
baten in €	375.145
% totale realisatie baten	66,7%

Maatschappelijk doel:
Haarlemmermeer is een financieel gezonde gemeente tegen een aanvaardbaar lastenniveau.

(bedragen × € 1.000)	Rekening 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting	Rekening 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting
Onderdeel A: Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting).	**105.840**	**2%**	**3.745**	**4%**
.				
Onderdeel B: Uitkeringen Gemeentefonds	**260.460**	**2%**	**-**	**-**
.				
Onderdeel C: Financiering/bespaarde rente/dividend.	**8.845**	**11%**	**2.233**	**-82%**
.				
Onderdeel D: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen.	**-**	**-**	**2.877**	**31%**
.				
Onderdeel E: Vennootschapsbelasting.	**-**	**-**	**644**	**1%**
.				
Onderdeel F: Resultaat.	**-**	**-**	**-**	**-**
.				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Cocensus
Beleidsdoel B:
Beleidsdoel C: NV Bank Nederlandse Gemeenten, Stedin Holding NV
Beleidsdoel D:
Beleidsdoel E:
Beleidsdoel F:

40 jarig bestaan van Speelotheek De Blokkendoos, kinderfeest in 't Kattengat, Skagerak in Hoofddorp

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Haarlemmermeer is een financieel gezonde gemeente tegen een aanvaardbaar lastenniveau.
De programma's worden afgesloten met de overzichten algemene dekkingsmiddelen en overhead. Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de rioolheffing waar baten en lasten direct aan elkaar zijn gekoppeld of specifieke uitkeringen vanuit de rijksoverheid. De omvang van de algemene dekkingsmiddelen en de toelichting daarop worden in dit hoofdstuk gepresenteerd. Ook zijn hierin de posten voor onvoorziene uitgaven en onverdeelde lasten (stelposten) opgenomen.

De volgende algemene dekkingsmiddelen zijn te onderscheiden:
- belastingen (lokale heffingen) waarvan de besteding niet gebonden is
- uitkeringen uit het gemeentefonds
- financiering, bespaarde rente en dividend

Verder wordt de te betalen vennootschapsbelasting toegelicht.

Tabel 69

				Metingen			
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	334	365	397	472
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	663	709	751	760
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	759	809	851	860

Verbonden partijen
Cocensus
Cocensus voert voor onze gemeente de volgende werkzaamheden uit: het waarderen van onroerende zaken (WOZ) en het heffen en invorderen van diverse belastingen en heffingen. Cocensus heeft een bedrijfsmatige grondslag en

biedt tegen een redelijk tarief en goede kwaliteit haar diensten integraal aan.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
De BNG is onze huisbankier. De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang. De BNG draagt met gespecialiseerde financiële dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen.

Stedin Holding BV
Haarlemmermeer heeft een klein belang in Stedin Holding BV. Gezien het kleine belang draagt de deelname aan deze verbonden partij niet bij aan het bereiken van gemeentelijke doelstellingen. Wel wordt er dividend ontvangen waarmee de verbonden partij bijdraagt aan de ontvangen algemene dekkingsmiddelen.

Relevant beleid
- Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 (2021.0000629)
- Notitie Schuldpositie (7282099)
- Beleidsnotitie Planning- en controlcyclus 2017 (2017.0040561)
- Treasurystatuut 2019 (2019.0054201)
- Activabeleid gemeente Haarlemmermeer 2019 (2019.0054155)
- Garantiebeleid 2019 (2019.0057727)
- Notitie Reserves en voorzieningen 2020 (2019.0058406)

De door de raad of het college vastgestelde stukken waarop het financieel beleid is gebaseerd, zijn ook te raadplegen via het Financieel portaal.

Specificatie behorend bij de jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Tabel 70

Er kunnen afrondingsverschillen optreden. (bedragen × € 1.000; min = nadeel)		Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
Overzicht algemene dekkingsmiddelen		**2023**	**2023**	**2023**	
Haarlemmermeer is een financieel gezonde gemeente tegen een aanvaardbaar lastenniveau.	Baten	355.404	366.412	375.145	8.733
	Lasten	22.480	9.945	9.498	447
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**332.924**	**356.467**	**365.647**	**9.180**
Reservemutaties	Onttrekking	498	14.632	12.996	-1.636
	Storting	605	9.666	13.319	-3.652
Resultaat (Saldo +O-S)	**Saldo**	**332.817**	**361.433**	**365.324**	**3.892**

Uitsplitsing per onderdeel

Onderdeel A: Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting).	Baten	104.243	103.541	105.840	2.300
	Lasten	3.818	3.914	3.745	170
	Saldo	**100.425**	**99.626**	**102.096**	**2.469**
Onderdeel B: Uitkeringen Gemeentefonds	Baten	243.700	254.910	260.460	5.550
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	**243.700**	**254.910**	**260.460**	**5.550**
Onderdeel C: Financiering/bespaarde rente/dividend.	Baten	7.461	7.962	8.845	883
	Lasten	-358	1.225	2.233	-1.008
	Saldo	**7.819**	**6.736**	**6.612**	**-124**
Onderdeel D: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen.	Lasten	18.020	4.155	2.877	1.279
	Saldo	**-18.020**	**-4.155**	**-2.877**	**1.279**
Onderdeel E: Vennootschapsbelasting.	Baten	0	0	0	0
	Lasten	1.000	650	644	6
	Saldo	**-1.000**	**-650**	**-644**	**6**

Toelichting gewijzigde begroting 2023 - jaarrekening 2023

Onderdeel A: Belastingen

Tabel 71

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
1. Toeristenbelasting	1.605
2. Onroerendezaakbelastingen niet-woningen	813
3. Parkeerbelasting	-409
4. Dwanginvordering	363
Overig	-72
Totaal Baten	**2.300**

Lasten

1. Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	285
2. Vergoeding proceskosten	-173
Overig	58
Totaal Lasten	**170**

Baten

1. Op basis van de door de hotels in VisitorData geregistreerde overnachtingen, is een berekening gemaakt van de te ontvangen toeristenbelasting over 2023. In de Najaarsrapportage 2023 werd op basis van de gegevens over de eerste acht maanden van 2023 uitgegaan van 2,8 miljoen overnachtingen. Hiermee zou het aantal overnachtingen weer op het niveau van 2019 komen. De laatste vier maanden van het jaar heeft de Haarlemmermeerse hotelmarkt erg goed gepresteerd (als beste binnen de MRA-regio). Hierdoor wordt het totaal aantal overnachtingen voor 2023 nu geschat op 3,1 miljoen. Op basis hiervan wordt voor 2023 rekening gehouden met een opbrengst toeristenbelasting van € 15,96 miljoen. Een voordeel van € 1,6 miljoen ten opzichte van de raming in de najaarsrapportage.
2. Bij het berekenen van de opbrengsten van de onroerendezaakbelastingen wordt rekening gehouden met een stelpost voor een lagere opbrengst als gevolg van bezwaar- en beroepschriften. Voor de niet-woningen vallen de verminderingen als gevolg van bezwaarschriften mee. Verder is de leegstand van niet-woningen lager dan eerder ingeschat, wat ook tot een hogere incidentele opbrengst leidt. De controles op leegstand worden gedurende het tweede halfjaar uitgevoerd, waardoor de uitkomsten niet eerder bekend waren.
3. In de Najaarsrapportage 2023 zijn de parkeerinkomsten afgeraamd. Hierbij is aangegeven dat de verwachting is dat de parkeeropbrengsten zich herstellen na de coronacrisis. Dit herstel valt echter tegen. Het blijft onzeker voor de toekomst of de opbrengsten weer op het niveau van voor de coronacrises komen.
4. Als opgelegde belastingaanslagen niet binnen de wettelijke termijnen voldaan worden, wordt overgegaan tot dwanginvordering door het verzenden van aanmaningen en dwangbevelen. Hiervoor worden de wettelijk voorgeschreven kosten en invorderingsrente in rekening gebracht. Er waren in 2023 meer invorderingsmaatregelen nodig.

Lasten

1. Doordat in 2023 betalingsachterstanden zijn ingelopen hoefde er minder gestort te worden in de voorziening dubieuze belastingdebiteuren.
2. Het betreft hier proceskosten die op basis van het besluit proceskosten bestuursrecht in bezwaar- en beroepsprocedures moeten worden vergoed. Wanneer burgers zich laten vertegenwoordigen door een gemachtigde en een bezwaar wordt gegrond verklaard, dan heeft men recht op kostenvergoeding. Die kostenvergoeding is gebonden aan vaste bedragen die los staan van de inzet die is geleverd door gemachtigde en van de hoogte van de verlaging van de aanslag. Dit betreft een landelijk probleem, waarvan No Cure No Pay bureaus hun verdienmodel hebben gemaakt.

Onderdeel B: Uitkeringen gemeentefonds

Tabel 72

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Algemene uitkering 2023, decembercirculaire	5.432
2. Algemene uitkering, afrekening 2021	139
Overig	-21
Totaal Baten	**5.550**

Baten

1. Op 6 december 2023 is de decembercirculaire van het gemeentefonds gepubliceerd. Over de uitkomsten is de raad geïnformeerd per brief van 16 januari 2024 (kenmerk X.2023.07756). De uitkering voor 2023 is met € 5,432 miljoen verhoogd. Van dit voordeel heeft € 5,069 miljoen betrekking op taakmutaties. Omdat de middelen voor deze taakmutaties pas in december zijn toegekend door het Rijk, wordt voor een aantal mutaties een voorstel tot budgetoverheveling gedaan.
2. Het voordeel van de afrekening over het uitkeringsjaar 2021 wordt veroorzaakt door een stijging van de uitkeringsfactor met één punt als gevolg van de definitieve gegevens over de landelijke ontwikkeling van de belastingcapaciteit. De raad is hierover geïnformeerd in de brief over de decembercirculaire.

Onderdeel C: Financiering/bespaarde rente/dividend

Tabel 73

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Rente Startersleningen	524
2. Rente SADC	215
Overig	144
Totaal Baten	**883**

Lasten

1. Correctie doorbelaste rente PARK21	-988
Overig	-20
Totaal Lasten	**-1.008**

Baten

1. Vanwege de verhoging van de rentetarieven voor startersleningen was de rente over de uitgezette middelen Stimuleringsfonds Volkshuisvesting hoger dan geraamd.
2. De rente over de uitgezette middelen bij SADC was hoger dan begroot.

Lasten

1. Gedurende de jaren 2009-2022 is ten laste van het project PARK21 rente gebracht. In die jaren was het project geadministreerd als een gebiedsontwikkeling waarbij op basis van de boekwaarde per 1 januari van een jaar rente wordt toegerekend. In 2023 is het project omgezet in een investering. Bij een investering wordt geen rente bijgeschreven. De rente over de boekwaarde van een investering komt altijd ten laste van de exploitatie.
Binnen het project PARK21 is er ook geen dekking voor rentelasten. Het project wordt gedekt door bijdragen van derden en door bijdragen uit de reserve RIH. Ten laste van deze dekkingsmiddelen mag geen rente worden gebracht.
Omdat er binnen het project geen dekking is voor de bijgeschreven rente, wordt deze rente nu in één keer ten laste van de exploitatie gebracht. Dit is een incidenteel nadeel.

Onderdeel D: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen

Tabel 74

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Lasten

1. Personeelslasten programma's	947
2. Correctie BTW-aangiften oude jaren	379
Overig	-47
Totaal Lasten	**1.279**

Lasten

1. De salarislasten van in- en extern personeel worden op basis van de voorcalculatorische ramingen doorbelast aan de programma's. Het verschil tussen de begrote en gerealiseerde salarislasten wordt verantwoord op de post saldo kostenplaatsen. Deze kosten hebben vooral betrekking op de inzet van vast en tijdelijk personeel, maar ook reis- en verblijfskosten, thuiswerkvergoedingen en overige uitgaven.
2. Uit een data-analyse die in 2022 is uitgevoerd op de verantwoorde btw over de jaren 2017 tot en met 2019, is gebleken dat te veel btw als kostenverhogend is verantwoord. Dit bedrag is teruggevraagd bij de Belastingdienst. In de tweede helft van 2023 heeft de Belastingdienst ingestemd met ons verzoek tot teruggaaf.
Daarnaast is er een klein voordeel ontstaan door de nacalculatie van het gemeentebreed mengpercentage.

Onderdeel E: Vennootschapsbelasting

Tabel 75

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Lasten	
Overig	6
Totaal Lasten	**6**

Reserves

Tabel 76

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Begroting	Werkelijk	Verschil
Onttrekking			
Algemene dekkingsreserve	14.632	12.996	-1.636
Totaal Onttrekking	**14.632**	**12.996**	**-1.636**
Storting			
Algemene dekkingsreserve	9.666	13.319	-3.652
Totaal Storting	**9.666**	**13.319**	**-3.652**

Onttrekkingen

Algemene dekkingsreserve

Er is € 2,7 miljoen minder onttrokken, omdat er minder besteed is aan geraamde budgetoverhevelingen. Dit betreft met name de kosten van de energietransitie, lokaal cultuuraanbod, privacywetgeving en ventilatie scholen.
Hiertegen over staat een niet geraamde onttrekking van € 1,1 miljoen voor de aanvulling van de Algemene reserve grondzaken. Op basis van de uitkomsten van het MPG standlijn 1 januari 2024 is deze aanvulling noodzakelijk ter voorkoming van een negatief saldo.

Stortingen

Algemene dekkingsreserve

Als gevolg van de tijdelijke huisvesting van de gemeentelijke organisatie in verband met de nieuwbouw van het gemeentehuis is er sprake van incidentele voor- en nadelen. In 2023 is sprake van een voordeel van € 0,9 miljoen. Geraamd was een incidenteel voordeel van € 0,6 miljoen. Conform het raadsbesluit Stadscentrum Hoofddorp: nieuwe gemeentelijke huisvesting (2020.0000976) is het hogere voordeel van € 0,3 miljoen ook gestort in de Algemene dekkingsreserve.
De gerealiseerde winst van de grondexploitatie Badhoevedorp wordt gestort in de Algemene dekkingsreserve ter compensatie van de eerder ten laste van deze reserve gebrachte bijdrage in de omlegging van de A9. Geraamd was een storting van € 2,1 miljoen. Op basis van het MPG is dit € 5,4 miljoen geworden. Hierdoor ontstaat een verschil van € 3,3 miljoen.

Overzicht overhead

Portefeuillehouder: El Idrissi, Van der Meij, Nobel

lasten in €	70.429
% totale realisatie lasten	12,9%
baten in €	2.715
% totale realisatie baten	0,5%

Maatschappelijk doel:
Haarlemmermeer realiseert haar doelen met aanvaardbare overhead.

(bedragen × € 1.000)	Rekening 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting	Rekening 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting
Onderdeel A: Directie, bestuursondersteuning, corporate control, communicatie, personeel en organisatie, financiën, inkoop en juridische zaken.	**2.434**	**58%**	**34.367**	**-1%**
.				
Onderdeel B: Management en managementondersteuning primair proces.	**-**	**-**	**12.281**	**2%**
.				
Onderdeel C: Informatievoorziening en automatisering.	**278**	**2.423%**	**17.449**	**2%**
.				
Onderdeel D: Facilitaire zaken en huisvesting.	**3**	**-87%**	**13.700**	**2%**
.				
Onderdeel E: Interne doorbelastingen.	**-**	**-**	**-7.368**	**-0%**
.				

Verbonden partijen

Onderdeel A: -
Onderdeel B: -
Onderdeel C: Dimpact
Onderdeel D: -
Onderdeel E: -

Koeien langs de Geniedijk, zomer 2023

Overzicht overhead

Haarlemmermeer realiseert haar doelen met aanvaardbare overhead.
Overhead is van belang om de beleidsdoelen van Haarlemmermeer op een adequate en efficiënte manier te realiseren. In het BBV is bepaald dat gemeenten de lasten aan overhead in een apart overzicht moeten tonen. Ook is in het BBV bepaald welke lasten hieronder vallen. Het uitgangspunt hiervan is om de vergelijkbaarheid met andere gemeenten te vergroten. Het gevolg is dat in de programma's alleen baten en lasten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces, wat wil zeggen dat in de programma's alleen de apparaatskosten worden verantwoord die direct voor de uitvoering van de desbetreffende taken en activiteiten worden ingezet.

Verbonden partijen
Dimpact
Dimpact zorgt er onder andere voor dat bestaande en nieuwe ICT functionaliteiten (door)ontwikkeld worden en de daarmee gepaarde kosten gedeeld kunnen worden onder de betrokken gemeenten. Zo blijft de kwaliteit van dienstverlening voorop staan en worden de kosten per gemeente verminderd. Op dit moment nemen wij de diensten Open Online (gemeentelijke website) en Open formulieren af via Dimpact.

Voor financiële informatie en eventuele risico's over de verbonden partij, zie de paragraaf Verbonden Partijen.

Toelichting overhead
Het Overzicht overhead is onderverdeeld in vijf onderdelen. Hierdoor ontstaat een beter inzicht in de lasten van overhead. Verder is voor de wettelijk voorgeschreven BBV-kengetallen in Tabel 78 opgenomen met de beschikbare vergelijkende cijfers 2022 en 2023 van drie gemeenten. Globaal bestaat de overhead volgens de definitie van het BBV uit de volgende onderwerpen:

- Bestuursondersteuning en beleidsadvisering
- Financiën
- Personeelszaken en organisatie
- Juridische zaken (exclusief bezwaar en beroep)
- Informatievoorziening, automatisering van systemen ten behoeve van de gemeentebrede bedrijfsvoering, documentmanagement en informatievoorziening (DIV)
- Facilitaire zaken en huisvesting (inclusief beveiliging)
- Interne en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie
- Verzekeringen
- Hiërarchisch leidinggevenden, controllers en managementondersteuning werkzaam in de primaire processen en de staven van de clusters

De definitie voor overhead die is vastgesteld door de commissie BBV creëert een nieuwe discussie over de kosten van de gemeentebrede bedrijfsvoering en de toerekening hiervan. Omdat iedere gemeente anders is georganiseerd, is het niet eenvoudig om de overhead met andere gemeenten te vergelijken. Onze gemeente is een regiegemeente wat zich uit in relatief weinig fte

per inwoner, omdat veel uitvoerende taken niet door de gemeente zelf worden uitgevoerd. Minder taken in eigen regie uitvoeren leidt tot relatief meer overhead.

Deze diverse manieren van organiseren maakt een discussie over de overhead complex. We voeren benchmarks uit met andere gemeenten. Vanuit de uitkomsten van deze benchmarks wordt dieper onderzocht waar de leerpunten voor onze organisatie liggen.

In Tabel 77 zijn de in de regeling beleidsindicatoren gemeenten voorgeschreven kengetallen in relatie tot de overhead opgenomen.

Tabel 77

				Metingen			
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2020	2021	2022	2023
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	BBV	Eigen gegevens	6,6	6,7	6,7	7,3
Bezetting[1]	Fte per 1.000 inwoners	BBV	Eigen gegevens	6,6	6,8	6,7	7,2
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	BBV	Eigen gegevens	€ 677	€ 752	€ 766	€ 871
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	BBV	Eigen gegevens	16,9	16,3	17,2	17,6
Overhead	% van totale lasten	BBV	Eigen gegevens	9,8	11,8	9,3	11,5

1 Werkelijke bezetting per 1 januari jaar t-1 (conform definitie beleidsindicatoren)

De hiervoor genoemde kengetallen moeten door alle gemeenten in hun programmabegroting en jaarstukken opgenomen worden. Hierdoor is het mogelijk een vergelijking met andere gemeenten te maken. Voor 2022 en 2023 is het beeld als volgt:

Tabel 78

Omschrijving	Eenheid	Haarlemmermeer		Zaanstad		Haarlem		Apeldoorn	
		JS 2022[1]	PB 2023	JS 2022	PB 2023	JS 2022	PB 2023	JS 2022	PB 2023
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	6,7	6,5	8,7	n/b	7,5	7,1	7,9	8,0
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	6,8	6,5	8,3	8,4	7,6	7,5	7,1	7,1
Apparaatskosten	Kosten per inwoner in euro's	€ 766	€ 693	€ 812	€ 885	€ 822	€ 850	€ 927	€ 891
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	17,2	4,6	21,6	18,4	19,9	11,0	23,4	n/b[2]
Overhead	% van totale lasten	9,3	10,8	8,1	n/b	9,2	9,7	9,3	10,2

1 JS = Jaarstukken; PB = Programmabegroting
2 Gezien de problematiek zoals toegelicht bij kengetal externe inhuur rapporteert Apeldoorn over deze indicator alleen bij de jaarstukken.

Kengetal Externe inhuur
in de primaire begroting wordt het op dat moment begrote bedrag voor inhuur afgezet tegen de totale begrote bedragen voor loon- en inhuurkosten. In de loop van het jaar worden via Planning & Control producten regelmatig budgetten voor inhuur toegevoegd, met daar tegenover incidentele dekking. Ook worden vacatures die niet meteen vervuld kunnen worden vaak ingevuld via inhuur. Minder vast betekent dan meer inhuur, wat relatief gezien bij de jaarstukken een hoger inhuurpercentage met zich meebrengt.

Specificatie horende bij de jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Tabel 79

Er kunnen afrondingsverschillen optreden. (bedragen × € 1.000; min = nadeel)		Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
Overzicht overhead		**2023**	**2023**	**2023**	
Haarlemmermeer realiseert haar doelen met aanvaardbare overhead.	Baten	71	1.582	2.715	1.134
	Lasten	63.983	70.861	70.429	431
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-63.911**	**-69.279**	**-67.714**	**1.565**
Reservemutaties	Onttrekking	-	-	-	-
	Storting	-	-	-	-
Resultaat (Saldo +O-S)	**Saldo**	**-63.911**	**-69.279**	**-67.714**	**1.565**

Uitsplitsing per onderdeel

Onderdeel A: Directie, bestuursondersteuning, corporate control, communicatie, personeel en organisatie, financiën, inkoop en juridische zaken.	Baten	50	1.544	2.434	890
	Lasten	28.034	33.865	34.367	-502
	Saldo	**-27.984**	**-32.321**	**-31.933**	**388**
Onderdeel B: Management en managementondersteuning primair proces.	Lasten	11.782	12.479	12.281	198
	Saldo	**-11.782**	**-12.479**	**-12.281**	**198**
Onderdeel C: Informatievoorziening en automatisering.	Baten	0	11	278	267
	Lasten	18.435	17.859	17.449	410
	Saldo	**-18.435**	**-17.848**	**-17.171**	**676**
Onderdeel D: Facilitaire zaken en huisvesting.	Baten	21	26	3	-23
	Lasten	13.479	13.996	13.700	295
	Saldo	**-13.457**	**-13.969**	**-13.697**	**272**
Onderdeel E: Interne doorbelastingen.	Lasten	-7.746	-7.338	-7.368	30
	Saldo	**7.746**	**7.338**	**7.368**	**30**

Toelichting gewijzigde begroting 2023 - jaarrekening 2023

Onderdeel A

Tabel 80

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	
Baten	
1. Interne detacheringen	615
2. Doorbelasting inzet personeel communicatie	187
Overig	88
Totaal Baten	**890**

Lasten

1. Voorziening voormalig personeel	-665
2. Informatiebeheer & privacy en VIC	300
3. Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA)	-260
Overig	123
Totaal Lasten	**-502**

Baten

1. De doorberekening van de kosten voor het inlenende organisatieonderdeel zijn geboekt als opbrengst voor het uitlenende organisatieonderdeel. Deze baten uit interne detacheringen zijn niet in de begroting opgenomen.
2. Vanwege een groot aantal interne projecten zijn er meer uren voor de inzet van communicatiemedewerkers doorbelast.

Lasten

1. De storting in de voorziening voormalig personeel is hoger dan begroot. De hoogte van de voorziening en de bijbehorende storting wordt namelijk begroot op basis van het aantal voormalig medewerkers dat op dat moment gebruik maakt van de Werkloosheidswet (WW) en/of een bovenwettelijke uitkering hebben. Vooraf is niet in te schatten wat de in- en uitstroom zal zijn, waardoor alle nieuwe instroom niet begroot wordt. Deze nieuwe instroom wordt wel vanuit de voorziening vergoed, waardoor er ieder jaar een storting ter hoogte van deze vergoedingen gedaan moet worden. Per saldo zijn afgelopen jaar twee medewerkers ingestroomd.
2. Het project voor de versterking van informatiebeheer en privacy is later gestart. Eind 2023 zijn wel opdrachten verstrekt maar de werkzaamheden worden grotendeels in 2024 uitgevoerd. Verder is budget beschikbaar gesteld ten behoeve van een applicatie voor de Verbijzonderde interne controle (VIC). Deze applicatie is aangeschaft maar de implementatie vind grotendeels in 2024 plaats. Om te kunnen voldoen aan de aangegane verplichtingen wordt voorgesteld om het niet bestede budget deels over te hevelen naar 2024.
3. De kosten voor medewerkers als gevolg van arbeidsongeschiktheid worden vanwege de moeilijke voorspelbaarheid slechts in beperkte mate begroot. Door een groter aantal uitkeringen en transitievergoedingen zijn de kosten hoger uitgevallen.

Onderdeel B

Tabel 81

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Lasten

Overig	198
Totaal Lasten	**198**

Onderdeel C

Tabel 82

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

1. Doorbelasting inzet personeel ICT	274
Overig	-7
Totaal Baten	**267**

Lasten

1. Afboeking investering e-formulieren	186
2. Gemeentelijke website	110
Overig	114
Totaal Lasten	**410**

Baten

1. Dit betreft de doorbelasting van ICT-medewerkers naar interne projecten.

Lasten

1. In het verleden is er jaarlijks geïnvesteerd in e-formuleren op ons eigen platform. Deze zijn in 2023 gemigreerd naar software van externe leveranciers. Met deze overstap moet de dienstverlening verbeterd worden en de ontwikkelingen en het beheer van e-formulieren efficiënter. Door deze overgang worden de e-formulieren die we zelf ontwikkeld hebben niet meer gebruikt vanaf 2023. De betreffende investeringen zijn daarom in één keer afgeboekt in 2023. Hiertoe is besloten bij de Voorjaarsrapportage 2022 (transitie ontwikkelstraat e-formulieren). De extra afschrijvingslasten zijn lager uitgevallen dan geraamd in de Voorjaarsrapportage 2022.
2. Via de coöperatieve vereniging Dimpact is met 28 andere gemeenten gewerkt aan een nieuwe open source oplossing voor de gemeentelijke websites. Het gaat hier om een gezamenlijke bouwplaat waarop de aangesloten gemeenten hun website kunnen vormgeven. Het project heeft vertraging opgelopen en is nog niet geheel afgerond. Hiermee zijn de plannen voor 2023, te weten de verdere ontwikkelingen van functionaliteiten en overzetten van websites naar de nieuwe bouwplaat, tijdelijk gestopt en is het beschikbare budget niet benut.

Onderdeel D

Tabel 83

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Baten

Overig	-23
Totaal Baten	**-23**

Lasten

1. Tijdelijke huisvesting gemeentelijke organisatie	265
Overig	30
Totaal Lasten	**295**

Lasten

1. Diverse kosten voor de tijdelijke huisvesting zijn lager uitgevallen. Dit betreft met name kosten voor (klein) onderhoud en huurlasten. Dit laatste vanwege de latere ingebruikname van extra parkeerplaatsen. Het voordeel wordt gestort in de Algemene dekkingsreserve (zie het overzicht Algemene dekkingsmiddelen).

Onderdeel E

Tabel 84

Afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)

Lasten

Overig	30
Totaal Lasten	**30**

Boogschieten bij het Haarlemmermeer Lyceum

Paragrafen

Aardappeloogst - Campagne "Met elkaar onderweg'

Inleiding

Het BBV bepaalt dat in de programmabegroting en jaarstukken paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan worden gebundeld in een kort overzicht, zodat we u voldoende inzicht bieden. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de jaarstukken en leveren daarmee extra informatie voor het beoordelen van de financiële positie.

Een korte toelichting op de paragrafen:

Lokale heffingen
Hierin worden de beleidsvoornemens voor de lokale lasten en een overzicht van de diverse belastingen en heffingen opgenomen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Hierin worden de risico's gerelateerd aan de weerstandscapaciteit. Ook wordt in deze paragraaf ingegaan op de schulpositie van de gemeente en zijn kengetallen over de financiële positie opgenomen.

Onderhoud kapitaalgoederen
Aan de orde komen de onderhoudstoestand en de kosten van negen soorten kapitaalgoederen.

Vastgoed
In deze paragraaf wordt ingegaan op het beheer van de vastgoedportefeuille.

Financiering
Hierin wordt het uitvoeren van de treasuryfunctie beschreven en inzicht gegeven in de rentelasten.

Bedrijfsvoering
Deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen op het terrein van sturing en beheersing van de organisatie. Tevens wordt gerapporteerd over de rechtmatigheid van het financieel beheer.

Verbonden partijen
Een beschrijving van onze participaties in rechtspersonen waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en waarmee financiële belangen zijn gemoeid.

Grondbeleid
In deze paragraaf worden de hoofdlijnen van het grondbeleid verwoord.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)
Artikel 3.5 van de Woo schrijft voor dat een bestuursorgaan in de jaarstukken verantwoording aflegt inzake de uitvoering van de wet, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

Toezichtinformatie
Het uitgangspunt is dat de raad toeziet op de uitoefening van medebewindstaken door het college. Daarnaast heeft de provincie vanuit interbestuurlijk toezicht behoefte aan systematische informatievoorziening op een aantal specifieke beleidsterreinen.

Maquette van het Marktgebouw de Nieuwe Kom in Nieuw Vennep

Lokale heffingen

Portefeuillehouder: Nobel

Deze paragraaf omvat op hoofdlijnen de verantwoording over de gemeentelijke belastingen en heffingen. De gemeentelijke belastingen en heffingen maakten in 2023 voor 26% deel uit van de gemeentelijke inkomsten.

Haarlemmermeer kent de volgende heffingen:
- *Belastingen*: tot deze groep behoren onroerendezaakbelastingen, hondenbelasting, toeristenbelasting, parkeerbelasting en precariobelasting.
- *Retributies*: tot deze groep behoren rioolheffing, afvalstoffenheffing, begraafrechten, liggeld voor woonschepen en leges.

Relevant beleid
- Belastingvoorstellen 2023 (2022.0001937)
- Verordening onroerendezaakbelastingen 2023 (2022.0002322)

Beleidsuitgangspunten en ontwikkelingen

Het beleid is er op gericht dat de belastingen voor inwoners en ondernemers niet méér stijgen dan de inflatie. Voor de gemeentelijke belastingen en heffingen betekent dit dat de tarieven jaarlijks worden geïndexeerd met de verwachte inflatie.

Voor 2023 was dit vastgesteld op 2,4%. De tarieven van de rioolheffing en het liggeld voor woonschepen zijn niet verhoogd omdat deze heffingen al kostendekkend waren. De WOZ-waarden worden jaarlijks vastgesteld op basis van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ).

Voor het belastingjaar 2023 is het prijspeil 1 januari 2022 gehanteerd. De lokale belastingdruk is voor een eigenaar/bewoner met een éénpersoonshuishouden € 766 en met een meerpersoonshuishouden € 869.

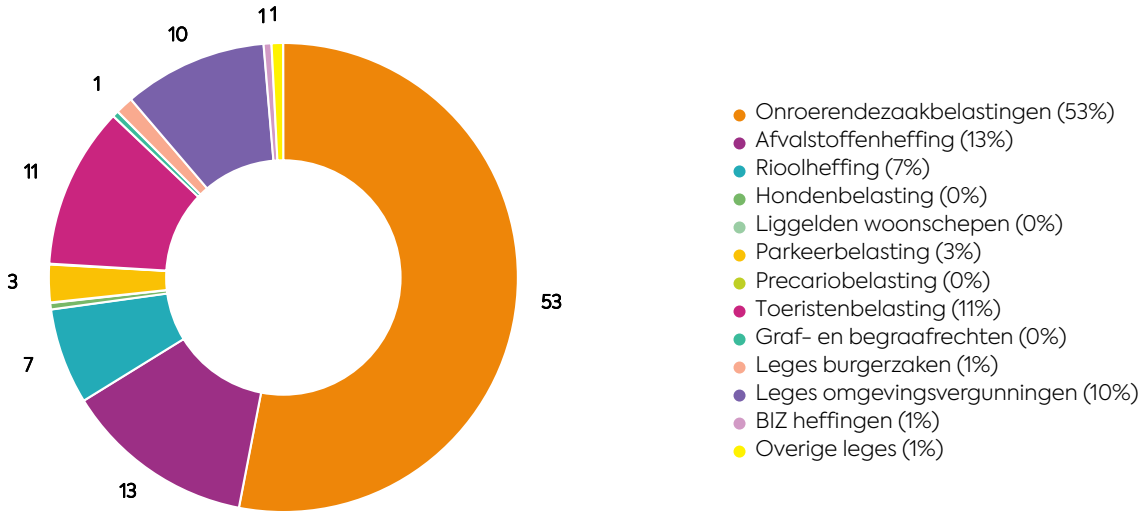
Overzicht gemeentelijke belastingen en heffingen

Tabel 85 geeft een overzicht van alle gemeentelijke belastingen en heffingen in Haarlemmermeer met de daarbij gerealiseerde opbrengsten. In Figuur 12 wordt de realisatie over 2023 weergegeven.

Tabel 85

Soort belasting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Gewijzigde begroting	Realisatie	Verschil
Onroerendezaakbelastingen	82.109	82.960	851
Afvalstoffenheffing	20.707	20.587	-120
Rioolheffing	10.245	10.345	100
Hondenbelasting	762	712	-50
Liggelden voor woonschepen	32	30	-2
Parkeerbelasting	4.477	4.069	-409
Precariobelasting	110	65	-45
Toeristenbelasting	15.817	17.422	1.605
Graf- en begraafrechten	792	691	-102
Leges burgerzaken	2.886	3.205	319
Leges omgevingsvergunningen	10.250	15.270	5.020
BIZ heffingen	1.034	856	-178
Overige leges	1.038	736	-301
Totaal aan opbrengsten	**150.258**	**156.947**	**6.689**
Kwijtschelding	-784	-730	54
Nettoresultaat	**149.475**	**156.218**	**6.743**

De toelichting van de verschillen van € 200.000 en hoger staan in de programma's.

Figuur 12

Kostendekkendheid retributies

Hieronder wordt op hoofdlijnen inzicht gegeven in de kostendekkendheid van de diverse retributies. Voor de retributies geldt dat deze maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Anders gezegd, er mag geen winst gemaakt worden. Bij de afvalstoffenheffing en de rioolheffing wordt gebruik gemaakt van een voorziening om de baten en de lasten zoveel mogelijk te egaliseren.

Afvalstoffenheffing

Bij het bepalen van de tarieven voor de afvalstoffenheffing is het uitgangspunt dat de nettolasten voor 100% worden gedekt uit de heffing. De lasten zijn lager doordat als gevolg van de invoering van VANG de hoeveelheid te verwerken huishoudelijk afval is verminderd. Zie voor een verdere toelichting het programma Kwaliteit fysieke omgeving, de toelichting op de verschillen onder beleidsdoel B.

Volgens de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 wordt bij het bepalen van de te dekken lasten rekening gehouden met de compensabele BTW. Tevens wordt rekening gehouden met de toe te rekenen lasten van overhead.

Tabel 86

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing (bedragen x € 1.000)	begroting 2023 na wijziging	Jaarrekening 2023	Verschil
Lasten taakveld incl. rente	19.032	18.287	745
Baten taakveld, excl. heffingen	-1.718	-1.721	3
Netto lasten taakveld	17.314	16.566	748
Toe te rekenen lasten:			
Overhead	326	326	0
Kwijtschelding	754	686	68
Compensabele BTW	3.788	3.586	202
Totale te dekken lasten	22.182	21.164	1.018
Opbrengst Afvalstoffenheffing	-20.707	-20.474	-233
Saldo van baten en lasten	**1.475**	**690**	**785**
Mutatie voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	-788	-691	-97
Saldo	**687**	**-1**	**688**
Kostendekkendheid exclusief vrijval voorziening	93%	97%	4%
Kostendekkendheid inclusief vrijval voorziening	97%	100%	3%

Rioolheffing

De mate van kostendekkendheid van de riolering wordt in onderstaande tabel weergegeven. Volgens de financiële verordening wordt bij het bepalen van de te dekken lasten rekening gehouden met de compensabele BTW en de toe te rekenen lasten van overhead. Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) was in 2023 afgelopen. De opvolger van het GRP is het Programma Riolering en Stedelijk Water (PRSW). Uit dit programma blijkt dat de tarieven van de rioolheffing moeten stijgen.

Voor een toelichting op de verschillen in de baten en lasten wordt verwezen naar het programma Kwaliteit fysieke omgeving, de toelichting op de verschillen onder beleidsdoel C.

Tabel 87

Kostendekkendheid Rioolheffing (bedragen x € 1.000)	begroting 2023 na wijziging	rekening 2023	verschil
Lasten taakveld inclusief rente	8.990	8.562	428
Baten taakveld, exclusief heffingen	-30	-98	68
Netto lasten taakveld	8.960	8.463	497*
Toe te rekenen lasten:			
Overhead	884	884	0
Compensabele BTW	1.495	1.356	139
Totaal te dekken lasten	11.340	10.704	636
Opbrengst Rioolheffing	-10.245	-10.345	100
Saldo van baten en lasten	**1.095**	**359**	**735***
Ten laste van de egalisatievoorziening	-974	-358	-616
Saldo	**121**	**1**	**120**
Kostendekkendheid exclusief mutatie voorziening	90%	97%	-6%
Kostendekkendheid inclusief mutatie voorziening	99%	100%	1%

*in deze bedragen zit een afrondingsverschil.

Begraven

De mate van kostendekkendheid van begraven wordt in onderstaande tabel weergegeven. In de lasten is de kostprijsverhogende BTW inbegrepen. Conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 wordt rekening gehouden met de toe te rekenen lasten van overhead.

Tabel 88

Kostendekkendheid Begraven (bedragen x € 1.000; - = voordeel)	begroting 2023 na wijziging	rekening 2023	Verschil
Lasten taakveld inclusief rente	1.189	1.302	-113
Baten taakveld, exclusief heffingen			
Netto lasten taakveld	1.189	1.302	-113
Toe te rekenen lasten:			
Overhead	100	100	0
Totale te dekken lasten	1.289	1.402	-113
Opbrengst Begraven	-792	-691	-101
Saldo van baten en lasten	**497**	**711**	**-214**
Kostendekkendheid	61%	49%	-12%

Leges

In Tabel 89 staat de kostendekkendheid van de belangrijkste hoofdstukken per titel van de legesverordening. Bij de berekening is, conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 , bij het bepalen van de toe te rekenen lasten rekening gehouden met de compensabele BTW en de overhead.

Tabel 89

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Lasten taak-velden	Overhead	BCF	Totale lasten	Baten Leges	Kosten-dekkend-heid	geraamd in primitieve begroting
Titel 1: Algemene dienstverlening							
Burgerlijke stand	221	165	15	401	244	61%	91%
Reisdocumenten	2.008	774	100	2.882	953	33%	32%
Rijbewijzen	769	367	38	1.174	575	49%	49%
Verstrekkingen uit de Basisregistratie personen	308	133	25	466	65	14%	20%
Overige publiekszaken	142	93	9	244	54	22%	15%
Verkeer en vervoer	329	384	17	730	317	43%	43%
In deze titel niet benoemde vergunningen, ontheffingen, beschikkingen of andere diensten	619	842	9	1.470	154	10%	5%
Totaal titel 1	4.396	2.758	213	7.367	2.361	**32%**	**31%**
Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning							
Omgevingsvergunning	7.068	2.228	1.082	10.378	15.319	148%	99%
Totaal titel 2	7.068	2.228	1.082	10.378	15.319	**148%**	**99%**
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn							
Horeca	120	163		283	60	21%	49%
Organiseren evenementen	160	218		378	80	21%	49%
Kinderopvang	0	0		0	12	0%	55%
Totaal titel 3	280	**381**		661	152	23%	**49%**
Totaal-generaal	11.744	5.367	1.295	18.406	17.832	97%	74%

De kostendekkendheid burgerlijke stand is 30% lager dan geraamd. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat in 2023 een onderzoek heeft plaatsgevonden naar de toerekening van kosten aan dit legesproduct. Hieruit bleek dat er meer kosten toegerekend mogen worden.

Uitgangspunten toerekening overhead

Voor het berekenen van kostendekkende tarieven wordt rekening gehouden met de lasten van overhead, zoals deze verantwoord zijn in het overzicht overhead. De lasten van overhead worden via een extra-comptabele opslag op de salariskosten die worden toegerekend aan de

betreffende taak meegenomen in de berekening van de via de retributies te dekken lasten. De nettolasten van het Overzicht overhead worden verdeeld op basis van de productieve uren van het directe personeel (al het personeel dat niet valt onder overhead). De opslag per productief uur is in 2023 € 73.

Tarieven

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de tarieven voor 2023 in vergelijking met het voorgaande jaar:

Tabel 90

Tarief	2022	2023
Onroerendezaakbelastingen	%	%
Eigenaar woning	0,07386	0,06352
Eigenaar niet-woning	0,31307	0,26370
Gebruiker niet-woning	0,28140	0,23147
Afvalstoffenheffing	€	€
80-liter	282,00	288,72
120-liter	282,00	288,72
240-liter	382,00	391,20
Ondergronds	342,00	350,16
140-liter	382,00	391,20
240-liter maatwerk medische indicatie	282,00	288,72
Hoogbouw	298,00	305,16
Rioolheffing	€	€
per aansluiting	137,56	137,56
per 10 m^3 (bij verbruik >250 m^3)	5,30	5,30
Liggeld voor woonschepen	€	€
Eerste 15 meter	403,27	403,27
Elke volgende meter	56,56	56,56
Hondenbelasting	€	€
Per hond	85,56	87,61
Kenneltarief	342,90	351,12

Bezwaarschriften

Tabel 91

Voor 2023 in vergelijking met 2022 zagen de cijfers er als volgt uit:	2022	2023
Ingekomen waardebezwaren	2.083	7.296
Ingekomen parkeerbelastingbezwaren	361	812
Ingekomen (overige) heffingsbezwaren	921	660
Beroepszaken waardering onroerende zaken	41	23
Beroepszaken overige heffingen	3	0

Het aantal waardebezwaren is ten opzichte van het belastingjaar 2022 toegenomen met 250,3%. Dit is een landelijk fenomeen, onder meer veroorzaakt door de opmars van commerciële adviesbureaus die op No Cure No Pay basis werken. Vanwege deze sterke toename van het aantal bezwaarschriften is het niet mogelijk gebleken om alle bezwaarschriften voor het einde van het jaar af te handelen. De Waarderingskamer, die erop toeziet dat de uitvoering van de Wet WOZ juist en eerlijk verloopt, heeft geconstateerd dat landelijk gezien circa 20% van de bezwaarschriften niet is afgehandeld per 1 januari 2024. Per 1 januari is voor de gemeente Haarlemmermeer 81 % van de WOZ-bezwaren afgehandeld. De resterende bezwaarschriften betreffen voornamelijk bezwaren die door No Cure No Pay-bureaus zijn ingediend. De verwachting is dat deze bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn en voor de aanslagoplegging van 2024 zijn afgehandeld.

Kwijtschelding

Voor inwoners met een laag inkomen is er de mogelijkheid van kwijtschelding van heffingen en belastingen.

Kwijtschelding is mogelijk voor de volgende belastingen:
- afvalstoffenheffing (niet voor extra rolemmers);
- hondenbelasting (maximaal één hond);
- liggeld voor woonschepen.

Tabel 92

Kwijtschelding (aantallen)	2023	2022
Geautomatiseerde kwijtschelding	1.684	1.513
Aantal ingekomen verzoeken	1.575	1.936
Administratief beroep	35	46
Totaal	**3.294**	**3.495**
Aantal aanvragen nog te doen	99	
Verleende bedragen kwijtschelding 2023 (bedragen x € 1.000)	begroot	gerealiseerd
Afvalstoffenheffing	754	656
Hondenbelasting	14	13
Totaal toegekend in 2023	**768**	**669**

Machinekamer in het Stoomgemaal in Halfweg

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Portefeuillehouder: Nobel

In de uitvoering van onze taken zijn risico's niet te vermijden, maar we moeten er rekening mee houden dat ze impact kunnen hebben op de realisatie van onze doelen. Daarom gaan we zorgvuldig om met risico's, willen we bewuste afwegingen maken bij het aangaan van risico's en passende beheersmaatregelen nemen. Indien risico's zich toch manifesteren willen wij zorgen dat we dit kunnen dragen. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen. Het geeft een beeld van de robuustheid van onze financiële situatie. Een gezond weerstandsvermogen stelt ons in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit ons tot bezuinigen dwingt ten koste van het uitvoeren van bestaande taken.

Op 5 oktober 2023 is door de raad de Notitie Risicomanagement (7999971) vastgesteld. Hierin is onder meer gedefinieerd hoe we omgaan met risico's, wat de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen zijn en hoe ze worden bepaald. In deze paragraaf rapporteren we over de voornaamste risico's en het weerstandsvermogen volgens de in de notitie vastgelegde richtlijnen.

Daarnaast zijn in deze paragraaf ook de vijf, in het BBV, voorgeschreven financiële kengetallen opgenomen en wordt er gerapporteerd over de kern- en ondersteunde indicatoren uit de notitie Schuldpositie 2023 (7282099).

Risico's

Van al onze geïdentificeerde en geregistreerde risico's is bepaald wat de kans is dat de gebeurtenis zich voordoet en wat de gevolgen daarvan zouden zijn. Deze risico's zijn allen meegenomen in de analyse van het weerstandsvermogen in een kans- en gevolgklasse.

Conform het beleidskader dat uiteen is gezet in de notitie Risicomanagement rapporteren wij in de P&C producten de voornaamste risico's met financiële gevolgen (risico's vanaf € 1 miljoen, aangevuld met de risico's vanaf € 0,4 miljoen waarbij de kans van optreden 70% of hoger is). De geactualiseerde inventarisatie heeft 24 voornaamste risico's met financiële gevolgen opgeleverd. Deze worden hieronder toegelicht. De wijze van sturen, beheersen en rapporteren van onze risico's is nader uitgewerkt in de notitie Risicomanagement 2023.

In de weergave van de voornaamste risico's wordt inzicht gegeven in de kans en het gevolg. Naast de kans en gevolgklassen geven wij ook aan of een risico structurele (S) of incidentele (I) gevolgen heeft. Indien een risico structureel is, laten wij het meerjarige financiële gevolg zien. De informatie hierover vindt u in de koptekst van de risico's (K(ans); G(evolg); S of I). Een overzicht van kans en gevolgklassen is opgenomen in Tabel 93. Naast de kans en gevolgklasse worden bij ieder risico, conform de notitie, de beheersmaatregelen weergegeven. Voorafgaand aan het door vertalen van risico's in het weerstandsvermogen treffen we efficiënte maatregelen om geïdentificeerde risico's zoveel als mogelijk te mitigeren en tot een acceptabel niveau terug te brengen. In gevallen waarbij dit de belangen van de gemeente kan schaden (zoals juridische geschillen) doen wij in deze paragraaf geen uitspraak over de kans en/of de financiële gevolgen. Risico's waarover in een eerder P&C product gerapporteerd is zijn opgenomen in de alinea voornaamste risico's. Nieuwe of vervallen risico's worden apart weergegeven. Indien actualisatie heeft geleid tot een aanpassing van kans- of gevolgklasse, worden deze verwerkt onder de gewijzigde risico's.

Tabel 93

Kans	Percentage	Gevolg	Omvang	Type
K1	10%	G1	< € 0,1 miljoen	Structureel
K2	30%	G2	€ 0,1 miljoen - € 0,4 miljoen	Incidenteel
K3	50%	G3	€ 0,4 miljoen - € 1 miljoen	
K4	70%	G4	€ 1 miljoen - € 5 miljoen	
K5	90%	G5	> € 5 miljoen	

Belangrijkste mutaties ten opzichte van de Programmabegroting 2024-2027
Ten opzichte van de Programmabegroting 2024-2027 zijn de reeds bekende voornaamste risico's inhoudelijk geactualiseerd. In de Najaarsrapportage 2023 is het risico 'Zorglandschap Jeugdzorg' (R353) toegevoegd.

Bij het actualiseren van de risico's in deze jaarstukken zijn geen nieuwe risico's toegevoegd. De risico's 'Invoering Omgevingswet' (R297) en 'Extra opbrengst toeristenbelasting' (R306) komen te vervallen. Bij het risico 'Aankopen en exploitatie in het kader van Wvg Stationskwartier en Graan voor Visch Zuid te Hoofddorp' (R337) is de gevolgklasse verhoogd, bij het risico 'Rentestijging' (R331) is de kansklasse verlaagd. Bij het risico 'Ongewenste toegang gemeentelijke systemen' (R293) is het maximum gevolg opnieuw beoordeeld en verhoogd. Het risico zat al in de hoogste gevolgklasse en blijft daarmee in gevolgklasse 5. Bij het risico 'Arrest Didam' is na nadere analyse het maximum gevolg verlaagd. Ook deze aanpassing heeft geen effect op de bestaande gevolgklasse. Op basis van het MPG 2024 zijn de gevolgen bij 'Projectspecifieke risico's bij negatieve grondexploitatieprojecten'(R20), 'Daling grondprijzen 10% bij actieve grondexploitaties' (R265), 'Kostenstijging investeringsramingen grondexploitaties' (R266) en 'Geen opbrengststijging in de grondexploitaties'(R267) aangepast. Bij risico R266 'Kostenstijging investeringsramingen grondexploitaties' heeft dit geleid tot aanpassing van gevolgklasse 5 naar 4. Klimaatverandering resulteert ook voor de gemeente Haarlemmermeer in klimaatrisico's waarvan de aard en omvang op dit moment nog onvoldoende zijn in te schatten. Om de eventuele gevolgen van de risico's zoveel mogelijk te beperken voert de gemeente een klimaatbeleid gericht op klimaatbeheersing en klimaatadaptie. In dit kader is door het college ultimo 2022 het programma energietransitie 2022 – 2026 geactualiseerd (2022.0002591). Ook is in december 2023 door de raad het Programma Riolering en Stedelijk Water 2024-2028 vastgesteld (8414039). Klimaatrisico's zijn binnen

de organisatie wel in beeld gebracht, maar moeten nog nader worden gekwantificeerd. Hieraan zal de komende periode aandacht worden besteed.

Voornaamste risico's

Projectspecifieke risico's bij negatieve grondexploitatieprojecten (R20)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G5, K2, I)
Door middel van grondexploitaties ontwikkelen wij gronden die in ons bezit zijn. Daaraan zijn financiële risico's verbonden: het risico dat de prijzen niet of minder stijgen dan waarmee gerekend is, het risico dat het beoogde programma niet of geheel kan worden uitgevoerd en het risico dat de grondverkopen niet volgens het geplande tempo verlopen. Het maximum risicobedrag is het ongewogen risicobedrag van de negatieve grondexploitaties, het minimumbedrag is het gewogen risicobedrag. De getallen zijn op basis van het MPG 2024, stand 1 januari 2024.

Als gevolg van toenemende onzekerheden in de ontwikkeling van de grondprijzen, de stijging van de bouwkosten en daarmee de parameters, het tempo waarin de grondverkopen plaatsvinden als gevolg van onder andere stroomproblematiek en onduidelijkheden bij procedures is het gewogen financiële gevolg (minimum risico) bij de verliesgevende grondexploitaties toegenomen. De toename van het gewogen financiële gevolg (minimum risico) zegt dat de risico's in de grondexploitaties zijn toegenomen en de saldi onder druk staan. Het ongewogen financiële gevolg (maximum risico) is afgenomen, door de toename van kansen in verschillende grondexploitaties.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen)
Voor alle actieve grondexploitaties wordt een register van risico's (en kansen) bijgehouden, en daarin zijn voor alle onderliggende risico's waar mogelijk de beheersmaatregelen aangegeven.

Strategische gronden GEM A4 Zone West en De President (R41)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G4, K1, I)
In de grondexploitatie van de GEM A4 Zone West C.V. (STP) wordt rekening gehouden met de inbreng van de waarde van de gronden, welke de Gemeente Haarlemmermeer op haar balans heeft staan. Voor de gronden van De President 2.0 (grondbank Hillegondshoeve) is er een algemene afspraak om deze gronden op gelijke wijze als President 1.2 te ontwikkelen. Vanwege regionale afspraken kunnen deze laatst genoemde gronden in principe pas na 2030 worden ontwikkeld.
Vanwege aanhoudende vraag wordt gekeken of President 2.0 versneld tot ontwikkeling kan worden gebracht.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen)
Voor de gronden ten behoeve van A4 Zone West zijn nadere afspraken gemaakt over de wijze en snelheid van inbreng van de (resterende) gronden. Door deze afspraken, in combinatie met gesloten overeenkomsten (koop-, reserverings- en intentie overeenkomsten) en de afzetprognose, zullen naar verwachting alle gronden voor 2030 zijn ingebracht. In totaal is qua waarde ongeveer 71% van de gronden geleverd aan GEM A4 Zone West C.V. Er volgt nog ongeveer 16% of in 2024. De laatste 12% volgt bij betaling van de resterende € 7 miljoen.

Grootschalige investeringsprojecten (R90)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G4, K3, I)
Dit zijn de projecten die zijn opgenomen in het Investeringsplan. Het risico bestaat onder andere uit mogelijke kredietoverschrijdingen bij de realisatie als gevolg van nieuwe (bouw)eisen, vertraging, wegvallen van subsidies of andere onvoorziene omstandigheden.

Beheersmaatregel: Divers, afhankelijk van het investeringsproject
Om het inzicht en de stuurbaarheid van deze projecten te vergroten kennen wij het Meerjarenperspectief Investeringen (MPI). Deze wordt twee keer per jaar aan de raad aangeboden. Grote investeringen (van € 2,0 miljoen en hoger) worden daarin nader toegelicht met aandacht voor actualiteiten, risico's, faseringen en over- en onderschrijdingen.

Badhoevedorp Zuid (R251 t/m R256)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G, K, I)
De gemeente wordt verweten onrechtmatig gehandeld te hebben omdat wij ons niet of onvoldoende zou hebben ingespannen mee te werken aan ontwikkelingsmogelijkheden in Badhoevedorp Zuid. Er is een uitspraak van de rechtbank Amsterdam, hiertegen zijn we in hoger beroep gegaan. Tegelijkertijd loopt er een schadestaatprocedure waarbij de tegenpartij de schade heeft opgemaakt. Als reactie daarop hebben wij uitgebreid onderzoek laten doen met gespecialiseerde bureaus. De resultaten daarvan zijn meegenomen in de geactualiseerde risicoanalyse die Naris medio 2019 met de gemeente heeft uitgevoerd. Op basis daarvan is de conclusie dat, naar de stand van zaken van deze procedures, geen voorziening nodig is. De risicoanalyse is onderdeel van de berekening die gemaakt wordt ten behoeve van het weerstandsvermogen. Op 16 maart 2020 is

bekend gemaakt dat de aandelen van TeleVerde BV door een overname in handen zijn gekomen van een andere partij. Het feit dat TeleVerde BV nieuwe aandeelhouders heeft gekregen is nog niet direct van invloed op de lopende procedures tussen de gemeente en TeleVerde BV. Wel zijn er constructieve gesprekken gaande tussen ons en de nieuwe aandeelhouders van TeleVerde. Mede hierdoor zijn het hoger beroep en de schadestaatprocedure "on hold" gezet in de hoop dat er tot een oplossing gekomen kan worden. De claim is vooralsnog niet van de baan. We hebben wel goede hoop dat dit aan een oplossing van het geschil kan bijdragen, maar op dit moment is er nog geen reden voor wijziging van het risico.

Beheersmaatregel: Verminderen
Bij het voeren van de gerechtelijke procedures laten wij ons bijstaan en adviseren door onze huisadvocaat en expertisebureaus.

Daling grondprijzen 10% bij actieve grondexploitaties (R265)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G5, K2, I)
De commissie BBV beveelt aan om conjuncturele risico's op te nemen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Op basis van een gevoeligheidsanalyse op de actieve grondexploitaties is de top 3 van conjuncturele risico's opgenomen. Een van de risico's houdt in dat de grondprijzen in de grondexploitaties met 10% dalen.

Beheersmaatregel: delen van het risico met (een) andere partij(en)
Er wordt getracht om de grondprijzen in contracten met partijen vast te leggen zodat deze ongevoelig blijven voor het eventueel dalen van de grondprijzen in een economisch mindere periode.

Geen opbrengstenstijging in de grondexploitaties (R267)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G5, K2, I)
De commissie BBV beveelt aan om conjuncturele risico's op te nemen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Op basis van een gevoeligheidsanalyse op de actieve grondexploitaties is de top 3 van conjuncturele risico's opgenomen. Een van de risico's houdt in dat de geraamde opbrengsten 1% dalen.

Beheersmaatregel: delen van het risico met (een) andere partij(en)
Er wordt getracht om de stijging van de grondprijzen (indexeringen) in contracten met partijen vast te leggen zodat deze ongevoelig blijven voor het eventueel niet meer stijgen van de grondprijzen (opbrengsten) in een economisch mindere periode.

ICT-systemen kunnen uitvallen (R289)
Overzicht Overhead (G4, K1, I)
Hoewel vrijwel alle ICT-systemen dubbel zijn uitgevoerd, kunnen er systemen uitvallen. Hierdoor kunnen diensten aan inwoners en ondernemers tot stilstand komen. Dit leidt in ieder geval tot productieverlies, maar kan ook leiden tot andere nadelige gevolgen. De kans op groot dataverlies is klein.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Netwerkcomponenten, lijnverbindingen en ons datacenter zijn in meervoud aanwezig, zodat uitval van een component kan worden opgevangen door een tweede exemplaar. Het uitwijkdatacenter is buiten de gemeente Haarlemmermeer geplaatst.

Beheersmaatregel: veranderen van de waarschijnlijkheid (beheersen)
Omdat wijzigingen een belangrijke oorzaak zijn van uitval, is het belangrijk om het wijzigingenproces goed vast te leggen en hierop te sturen. We hanteren een 'change process' met een change manager. Wekelijks worden alle gewenste wijzigingen besproken in een change advisory board (CAB) waarin de juiste deskundigheden zijn vertegenwoordigd.

Gemeentefonds (R291)
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen (G5, K3, S)
De grootste inkomstenbron voor onze gemeente betreft de uitkering gemeentefonds (43% van de totale inkomsten van Haarlemmermeer). Het gemeentefonds wordt gevoed door het Rijk. Zowel de voeding van het fonds, als de verdeling ervan, is afhankelijk van een complex geheel van factoren. Als gevolg van externe ontwikkelingen bij de voeding en verdeling van het gemeentefonds bestaat de kans dat ons aandeel vanuit het gemeentefonds positief of negatief afwijkt van de verwachting, waardoor een niet direct te beïnvloeden voor- of nadeel in de begroting ontstaat. Op basis van ervaring uit het verleden bij afwijkingen in het gemeentefonds gaan wij nu uit van een afwijking maximaal 1%, dit heeft een structureel effect van € 2,7 miljoen op onze begroting.

Op de formatietafel voor een nieuw Kabinet is een advies, ondersteund door De Nederlandsche Bank (DNB), neergelegd om € 17 miljard te bezuinigen. De coalitieonderhandelingen, en met name hoe met dit advies zal worden omgegaan, zijn bepalend voor de toekomstige ontwikkeling van het gemeentefonds. Daarnaast heeft het Rijk besloten om het gemeentefonds vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (Bbp), waardoor het

gemeentefonds minder schommelt. Onder andere vanuit de VNG wordt gesteld dat het accres vanaf 2027 volgens de beoogde nieuwe systematiek tekort schiet om de groei van de WMO-zorgkosten op te vangen.

Beheersmaatregel: Behouden van dit risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Actief volgen van publicaties (onder andere circulaires) van het ministerie van BZK en verwerken van de uitkomsten in de P&C cyclus.

Ongewenste toegang gemeentelijke systemen (R293)
Overzicht Overhead (G4, K2, I)
Ondanks de genomen maatregelen, kan nooit worden uitgesloten dat een hacker toegang krijgt tot de gemeentelijke systemen. In het ergste geval worden gegevens ontoegankelijk gemaakt, al dan niet permanent. Vaak heeft de hacker financiële motieven en vraagt losgeld om de systemen weer vrij te geven.

Beheersmaatregel: veranderen van de waarschijnlijkheid (beheersen)
We zorgen voor het bijhouden van de kennis en kunde, het aanbrengen van de laatste updates en het monitoren van kwetsbaarheden. Doordat hackers wereldwijd actief kunnen zijn, kunnen ze beschikken over ruime middelen en gespecialiseerde hackers. Het is daarom belangrijk om continu alert te zijn, de hackers een stap voor te blijven en het zo lastig mogelijk maken.

Implementatie nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving (R305)
Overzicht Overhead (G, K, S)
De gemeente dient wet- en regelgeving na te leven. Wetswijzigingen behoren daarom tijdig geïmplementeerd te worden (met vertaling naar dienstverlening en werkprocessen en eigen gemeentelijke verordeningen en formats) zodat de dienstverlening aan inwoners en ondernemers dienovereenkomstig kan plaats vinden. De invoering van nieuwe of gewijzigde wetgeving leidt in de basis tot de volgende risico's voor de gemeente Haarlemmermeer:

Compliance: Een niet tijdige implementatie van nieuwe of gewijzigde wetgeving leidt tot een verhoogd risico dat de uitgevoerde dienstverlening niet in overeenstemming is met vigerende wet en regelgeving. Dit risico kan leiden tot negatieve consequenties voor de gemeente inzake de financiële rechtmatigheid. Daarnaast is sprake van een hogere kans op claims van benadeelde partijen ingevolge het niet naleven van de geldende wet- en regelgeving (reputatieschade).

Financieel: Er is sprake van een mogelijke financieel risico, doordat geen of onvoldoende middelen binnen de organisatie beschikbaar zijn om te voldoen aan de nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving. Tevens bestaat de mogelijkheid dat opleiding voor bestaande medewerkers noodzakelijk is om voldoende kennis te vergaren over de veranderde wet- en regelgeving. Onvoldoende middelen en/of opleidingen leggen een financieel beslag op de huidige organisatie.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Binnen de organisatie is sprake van eigenaarschap voor iedere wet. Dit eigendom dient ervoor zorg te dragen dat de gevolgen voor de organisatie ingevolge nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving tijdig worden geïdentificeerd. Initiëren van vervolgactiviteiten naar aanleiding van de identificatie van de gevolgen zijn tevens onderdeel van het eigenaarschap.

Sociaal domein - Participatiewet en wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening kunnen duurder uitvallen (R321)
Zorg en werk (G4, K5, S)
De gemeente moet inkomensvoorzieningen die nodig zijn, aanbieden en betalen. De Participatiewet is een zogenaamde open-einde regeling. Hoeveel kosten we jaarlijks maken, is vooraf niet precies te voorspellen. Vooraf is niet bekend hoeveel vraag er is en welke inkomensvoorzieningen onze inwoners nodig hebben.

Door de daling van de koopdracht is het aannemelijk dat meer inwoners een beroep doen op minimaregelingen (bijzondere bijstand). Ook aanbestedingen en indexering van tarieven kunnen voor hogere kosten zorgen. Het risico bestaat dat er meer kosten worden gemaakt dan begroot.

Beheersmaatregel: Behouden van dit risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Door middel van forecasting monitoren we de budgetten en maken we prognoses. In de reguliere P&C-cyclus wordt hierover gerapporteerd.

Sociaal domein - Jeugdwet kan duurder uitvallen (R322)
Zorg en werk (G4, K5, S)
De gemeente moet de zorg en ondersteuning die nodig is, aanbieden en betalen. De Jeugdwet is een zogenaamde open-einde regeling. Hoeveel

kosten we jaarlijks maken, is vooraf niet precies te voorspellen. Vooraf is immers niet precies bekend hoeveel vraag er is en welke zorg onze jeugdigen nodig hebben. Daarnaast is nog niet in te schatten wat het effect van het opheffen van de coronamaatregelen op de vraag naar zorg betekent. Het Rijksbeleid op Jeugdzorg en de nog niet vastgestelde Hervormingsagenda Jeugd brengen ook nog onzekerheden met zich mee. Meerjarig is rekening gehouden met een volumegroei van 2% voor Jeugd voor de jaren 2024 tot en met 2026. Het risico bestaat dat de daadwerkelijke volumegroei hoger is dan de geprognosticeerde volumegroei en er meer kosten worden gemaakt dan begroot.

Beheersmaatregel: Behouden van dit risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Door middel van forecasting monitoren we de budgetten en maken we prognoses. In de reguliere P&C-cyclus wordt hierover gerapporteerd.

Sociaal domein - Wet maatschappelijke ondersteuning kan duurder uitvallen (R323)
Zorg en werk (G4, K5, S)
De gemeente moet de zorg en ondersteuning die nodig is, aanbieden en betalen. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is een zogenaamde open-einde regeling. Hoeveel kosten we jaarlijks maken, is vooraf niet precies te voorspellen. Vooraf is niet precies bekend hoeveel vraag er is en welke maatschappelijke ondersteuning onze inwoners nodig hebben. Meerjarig is rekening gehouden met een volumegroei van 2% voor de jaren 2024 tot en met 2026. Het risico bestaat dat de daadwerkelijke volumegroei hoger is dan de geprognosticeerde volumegroei en er meer kosten worden gemaakt dan begroot.

Beheersmaatregel: Behouden van dit risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Door middel van forecasting monitoren we de budgetten en maken we prognoses. In de reguliere P&C-cyclus wordt hierover gerapporteerd.

Arrest Didam (R329)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G5, K2, I)
Op 26 november 2021 heeft de Hoge Raad een arrest gewezen, waarin regels worden geformuleerd waar de gemeente zich aan heeft te houden als zij onroerend goed verkoopt (of verhuurt, uitgeeft in erfpacht of in een recht van opstal). De regels vloeien voort uit het oordeel dat de gemeente daarbij het gelijkheidsbeginsel in acht moet nemen, wat in deze context betekent dat de gemeente transparant moet handelen en in beginsel mededingingsruimte moet bieden. Dat laatste betekent dat alle geïnteresseerde en volgens objectieve, redelijke en toetsbare criteria geschikte partijen een gelijke kans hebben om voor aankoop van onroerende zaak in aanmerking te komen. Er hoeft geen mededingingsruimte te worden geboden indien bij voorbaat vaststaat of redelijkerwijs mag worden aangenomen dat op grond van objectieve, toetsbare en redelijke criteria slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt voor de aankoop. In dat geval dient het voornemen tot verkoop tijdig voorafgaand aan de verkoop bekend te worden gemaakt. In de bekendmaking dient te worden gemotiveerd waarom slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt.

Bij een aantal afgeronde en lopende projecten (vastgoed en grondzaken) is het de vraag of en hoe de gemaakte afspraken passen binnen de door de Hoge Raad gestelde regels. Hier bestaat bijvoorbeeld het risico dat de gemeente haar contractuele verplichtingen mogelijk niet kan nakomen met als gevolgen vertraging, vergoeding van schade en extra plankosten in verband met begeleiding en juridische ondersteuning. De basisinventarisatie van deze contracten is in 2023 uitgevoerd door een intern team en is extern getoetst. Op basis van deze uitkomsten heeft recent een nadere kwantificering van de risico's plaatsgevonden, waarmee het risicoprofiel is gebaseerd op de actuele situatie. In algemene zin wordt hierbij opgemerkt dat kans en impact van het Didam arrest op dit moment lastig in te schatten zijn, mede omdat dossiers lopend en nog aan verandering onderhevig zijn in de tijd en er doorlopende ontwikkelingen zijn op het gebied van jurisprudentie en wet- en regelgeving rondom het Didam arrest.

Beheersmaatregel: Behouden van dit risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
De werkgroep heeft de hele vastgoed- en grondpositie portefeuille getoetst, verder wordt voorgesteld ontwikkelingen Didam arrest (jurisprudentie) te blijven monitoren en met het interne team dit risico periodiek te actualiseren, in ieder geval voorafgaand aan de Jaarstukken 2024.

Energietarieven (R332)
Overzicht Algemene Dekkinsmiddelen (G4, K5, S)
Haarlemmermeer heeft een elektracontract voor het elektraverbruik van onder andere openbare verlichting, VRI's, pompgemalen, bruggen, markt- en evenementenkasten en gemeentelijke gebouwen. Het elektratarief voor de gemeente

Haarlemmermeer stond in 2022 nog vast en wij betaalden dankzij een intensieve samenwerking met onze tussenpersoon een laag elektratarief. Vanaf januari 2023 hebben wij te maken met fors hogere en variabele tarieven voor elektra. Daarnaast worden de belastingvoordelen van vorig jarig jaar op energie (energiebelasting en BTW) in 2023 niet gecontinueerd. De meeste elektra wordt verbruikt door openbare verlichting. De extra kosten hiervoor worden op basis van de huidige inzichten voor 2023 geraamd op € 924.000. Deze extra kosten zijn opgevoerd bij de Voorjaarsrapportage 2023. Vanwege variabele contracten kunnen de kosten maandelijks wijzigen. Het risico is dat de elektratarieven in 2024 toch weer hoger zijn.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
We proberen kosten op elektra en gas te besparen door schaalvoordelen (gezamenlijke inkoop met omliggende gemeenten) en door te controleren of aansluitingen nog functioneel zijn.

Het niet meer kunnen uitvoeren van schuldhulpverlening na 2025 (R340)
Maatschappelijke ontwikkeling (G4, K4, S)
In het raadsvoorstel Aanbesteding schuldhulpverlening, financiële begeleiding en vroegsignalering (2022.0002190) is besloten om incidenteel € 740.000 voor 2023 en 2024 te verwerken in de Voorjaarsrapportage 2023. Zonder deze extra middelen is het onzeker of de uitvoering van schuldhulpverlening na 2024 gecontinueerd kan worden conform het beleidsplan Schuldhulpverlening gemeente Haarlemmermeer 2022-2026 (2022.0001926). In januari 2024 is een onderzoek naar de toekomstbestendige inrichting van schuldhulpverlening in de raad behandeld (10178897). Hierbij is besloten om structureel extra middelen ter beschikking te stellen vanaf 2025. De financiële verwerking wordt gedaan bij de Voorjaarsrapportage 2024, waarna dit risico vervalt.

Beheersmaatregel: behouden van het risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
De raad heeft door middel van voorstel 10178897 middelen beschikbaar gesteld. Na de financiële verwerking in de Voorjaarsrapportage 2024 komt dit risico te vervallen.

Het niet meer kunnen uitvoeren van Inburgering vanaf 2026 (R341)
Maatschappelijke ontwikkeling (G4, K3, S)
Wij bieden hulp aan statushouders bij het inburgeren. We zien een toename van het aantal statushouders. Hierdoor zijn er meer mensen nodig om deze toestroom aan te kunnen. In de voorjaarsrapportage en najaarsrapportage van 2023 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld, maar niet voldoende in het jaar 2026. Als er geen extra structurele middelen beschikbaar komen voor de versterking van de formatie, betekent dit dat we de taakstelling vanuit het Rijk niet kunnen realiseren. Statushouders kunnen dan niet tijdig worden gehuisvest en de inburgering kan niet starten conform het vastgestelde beleid.

Beheersmaatregel: Behouden van het risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
We zullen de toestroom van statushouders en de landelijke ontwikkelingen op dit gebied volgen.

Rijksbesparing op Jeugdzorg (R346)
Maatschappelijke ontwikkeling (G3, K4, S)
In het coalitieakkoord van het Rijk is een structurele besparing op de jeugdzorg opgenomen voor € 511 miljoen vanaf 2025 naast de Hervormingsagenda Jeugd. Het maximale aandeel van de gemeente Haarlemmermeer hierin wordt geschat op ongeveer € 3 miljoen. Op welke wijze de besparing ingevuld wordt is nog niet bekend. De mogelijkheid bestaat dat de besparing deels bij gemeenten neergelegd wordt.

Beheersmaatregel: behouden van het risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Er worden onderhandelingen gevoerd tussen de VNG en het Rijk. Wij blijven op de hoogte van de uitkomsten van deze onderhandelingen en zullen de gevolgen hiervan verwerken in de P&C-producten.

Zorglandschap jeugdzorg (R353)
Maatschappelijke ontwikkeling (G3, K4, I)
De kans bestaat dat we geen dekkend zorglandschap meer hebben. Aanbieders binnen de jeugdzorg ondervinden veel hinder van de personeelskrapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor worden vacatures ingevuld met inhuur, wat meer geld kost. Ook de landelijke ontwikkelingen zoals afbouw van jeugdzorgplus hebben financiële consequenties tot gevolg. Beide ontwikkelingen vergroten de kans dat de afgesproken tarieven onvoldoende blijken te zijn. Zonder extra financiële bijdrage kan een zorgaanbieder failliet gaan. Er is dan geen dekkend zorglandschap meer.

Beheersmaatregel: behouden van het risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
We zijn met de aanbieders in overleg welke mogelijkheden er zijn om deze problemen op te

lossen. De personeelskrapte is echter een factor waar beide partijen weinig aan kunnen doen.

Datalekken (R362)
Overzicht Overhead (G4, K3, I)
Ondanks toegenomen aandacht voor beveiliging, privacy en datamanagement, bestaat het risico dat er datalekken optreden. Dit kan leiden tot boetes, schadevergoedingen en imagoschade. Vanwege de kans op boetes of schadevergoedingen is er sprake van een financiële risicogevolgcategorie. Doordat de overheid door een datalek negatief in het nieuws kan komen, kan weerstand in de samenleving ontstaan tegen overheidshandelen. Doordat misbruik van de persoonsgegevens soms kan leiden tot identiteitsfraude of chantage, ontstaat een gevolg voor de veiligheid. Het kan bijvoorbeeld leiden tot het (tijdelijk) stopzetten van een project omdat er onvoldoende privacy-beschermende maatregelen zijn genomen.

Beheersmaatregel: veranderen van de waarschijnlijkheid (beheersen)
- We organiseren bewustwoordingstrainingen voor alle medewerkers.
- Werkprocessen kunnen worden verbeterd aan de hand van een Data Protection Impact Assessment (DPIA).

Bescherming persoonsgegevens (R363)
Overzicht overhead (G4, K3, I)
Doordat niet voor alle werkprocessen een DPIA is uitgevoerd, weten we niet of alle persoonsgegevens goed beschermd zijn. Hierdoor kunnen mogelijk niet geautoriseerde personen toegang krijgen tot persoonsgegevens. Bij processen met hoge privacyrisico's voor betrokkenen is het uitvoeren van een DPIA wettelijk verplicht. Mogelijke gevolgen van het niet uitvoeren van een DPIA zijn misbruik van persoonsgegevens en een boete van de Autoriteit Persoonsgegevens.

Beheersmaatregel: veranderen van de waarschijnlijkheid (beheersen)
Om onjuist gebruik van persoonsgegevens te voorkomen, is het uitvoeren van een DPIA een goed hulpmiddel. Bij processen met hoge privacyrisico's voor betrokkenen is het uitvoeren van een DPIA zelfs een wettelijke verplichting. Een DPIA is een instrument om (voorafgaand aan de verwerking van persoonsgegevens) privacyrisico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen, zodat een organisatie passende maatregelen kan nemen om de privacyrisico's te verkleinen.

Vervallen risico's

Invoering omgevingswet (R297)
Veiligheid (G3, K3, S)
Het risico invoering omgevingswet (R297) is gedaald tot onder de rapportagegrens. Na meerdere keren uitstel, is de omgevingswet definitief in werking getreden op 1 januari 2024. Voor de te maken invoerings- en transitiekosten heeft de raad budget beschikbaar gesteld. Van de door het Rijk toegezegde compensatie voor de implementatie van de Omgevingswet en de daarbij behorende transitiekosten zijn twee tranches ontvangen bij de meicirculaire 2022 en de decembercirculaire 2023. In 2024 en 2025 heeft het Rijk ook middelen voor de invoering van de Omgevingswet gereserveerd. Daarna volgt nog stelselevaluatie van het Rijk, waarbij de daadwerkelijk gemaakte kosten in beeld worden gebracht. In eerdere jaarverslagen hebben wij ook gerapporteerd over de eventuele structurele financiële effecten van de Omgevingswet. In 2020 heeft de gemeenteraad besloten dat wij de bestaande regels zoveel mogelijk beleidsneutraal transformeren naar het omgevingsplan Haarlemmermeer (2020.0001356). Dit is wat de VNG het basisscenario noemt (het scenario waarin alleen rekening gehouden wordt met de veranderingen van de rijksregels, zonder gebruikmaking van de decentrale beleidsruimte). Het effect ligt volgens de VNG dan tussen de -/- € 35.000 tot +/+ € 160.000. De VNG evalueert na één jaar en na vijf jaar de structurele financiële effecten voor gemeenten. Haarlemmermeer is één van de gemeenten die deelneemt aan deze VNG-evaluatie. Over de consequenties van deze structurele gevolgen moet nog worden onderhandeld. De structurele component is echter onder de rapportagegrens voor de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Extra opbrengst toeristenbelasting (uitbreiding hotelcapaciteit) (R306)
Overzicht algemene dekkingsmiddelen (G4, K3, S)
Het aantal overnachtingen is gestegen naar 3,1 miljoen in 2023 (ten opzichte van 2,8 miljoen in 2019, het laatste jaar voor de coronacrisis). Daarmee kan het risico komen te vervallen.

Nieuwe risico's

Er zijn geen nieuwe risico's boven de rapportagegrens.

Gewijzigde risico's

Kostenstijging investeringsramingen grondexploitaties (R266)
Ruimtelijke ontwikkelinge (G4 (was G5), K2, I)
De Commissie BBV beveelt aan om conjuncturele risico's op te nemen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Op basis van een gevoeligheidsanalyse op de actieve grondexploitaties is de top 3 van conjuncturele risico's opgenomen. Een van de risico's houdt in dat de kosten van de investeringen in de grondexploitaties stijgen door een oververhitte markt door onder andere geopolitieke spanningen. Het risico van kostenstijging is grotendeels opgetreden en het effect op de NCW zit verwerkt in de cijfers van het MPG 2024, maar is beperkter dan bij met MPG 2023 waar geprognosticeerd. Voor de komende jaren is tot en met 2025 in verband met de onzekerheid een (hogere) gedifferentieerde kostenstijging opgenomen in de grondexploitaties en vanaf 2026 terugkeert naar het langjarig gemiddelde. Dit geeft aanleiding om voor dit risico terug te gaan naar 1% hogere kostenstijging ten opzichte van de gehanteerde parameter in de grondexploitatie.

Beheersmaatregel: delen van het risico met (een) andere partij(en)
Strategisch omgaan met aanbestedingen zoals het vroegtijdig contracteren van aannemers voor de uitvoering van de investeringswerkzaamheden en bijvoorbeeld over de schaalgrootte van het gebied (opknippen versus samenvoegen). We hanteren tot en met 2025 gedifferentieerde parameters als gevolg van onzekerheid alvorens vanaf 2026 het langdurig gemiddelde aan te houden.

Aankopen en exploitatie in het kader van Wvg Stationskwartier en Graan voor Visch Zuid te Hoofddorp (R337)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G5 (was G4), K3, I)
In het kader van Wet voorkeursrecht gemeente (Wvg) doet de gemeente strategische aankopen in het Stationskwartier en Graan voor Visch Zuid in Hoofddorp. De intentie van deze aankopen is om deze later in te zetten in gebiedsontwikkelingsprojecten of vastgoedontwikkeling. Aan deze aankopen gaat een onderhandelingstraject vooraf. Deze aankopen zijn nog niet in een grond- of vastgoed exploitatie opgenomen. Het risico is dat bij geen doorgang of vertraging van het project, de dan geldende marktwaarde lager is dan de boekwaarde en er extra kosten voor rekening van de gemeente komen. Daarnaast kan bij verwerving sprake zijn van aankoop inclusief zittende huurders wat risico's met zich meebrengt. Zekerheidshalve wordt daarom thans 10% van het aankoopbedrag opgenomen als risico. Dit percentage zal als er meer aankopen komen, jaarlijks worden herzien.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Omdat deze investeringen onder de materiële vaste activa worden opgenomen, worden er, anders dan bij grondexploitaties, geen bijkomende kosten toegevoegd. Door verhuur en tijdelijke exploitatie worden inkomsten verworven om de kosten te dekken.

Rentestijging (R331)
Overzicht algemene dekkingsmiddelen (G5, K2 (was K3), S)
Het huidige economisch perspectief is onzeker. Er was de afgelopen jaren sprake van hoge inflatie. Om die inflatie te bestrijden heeft de Europese Centrale Bank (ECB) al enkele renteverhogingen doorgevoerd. De inflatie lijkt, op basis van de huidige informatie, af te zwakken. Afgezien van een opwaarts basiseffect van de energieprijzen op de totale inflatie, heeft de dalende tendens van de onderliggende inflatie zich doorgezet. De ECB geeft aan dat de rentetarieven nu op een niveau staan dat deze bijdragen aan het terugbrengen van de inflatie naar het doel van 2%. Op de financiële markten nemen we ook wat speculatie waar over dalende rentes. Tijdens de volgende vergaderingen van de Raad van Bestuur van de ECB wordt opnieuw naar de rentetarieven gekeken. Eventuele aanpassingen werken door in de rentetarieven die de gemeente verschuldigd is voor nieuw af te sluiten leningen. In de Programmabegroting 2024-2027 is rekening gehouden met een stijging van de te betalen rente van 2,5% naar 3,25%. De kans is aanwezig dat de rente verder stijgt en de rentelasten in het meerjarenbeeld verder toenemen. Gezien de huidige berichten schatten wij de kans nu lager in. Daarom wordt de kans verlaagd. In de kwantificering van dit risico wordt rekening gehouden met een stijging tot 4,25% in 2027. Bij de Voorjaarsrapportage 2024 wordt opnieuw gekeken naar de aan te houden rentepercentages voor nieuwe financiering en de rekenrente. De omvang van dit risico zal daarbij worden betrokken.

Beheersmaatregel: behouden van het risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Actief volgen van de ontwikkelingen van de kapitaalmarkt en verwerken in de P&C cyclus. In het uiterste geval kan er ook voor gekozen worden te prioriteren en temporiseren bij de voorgenomen investeringen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit, een indicatie voor de mogelijkheden om toekomstige niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, kan worden gezien als een noodzakelijke buffer om de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen. Een dergelijke buffer ligt deels in de sfeer van de exploitatie (de begroting van baten en lasten) en deels in de vermogenssfeer (reserves). Hieronder geven we een inschatting van deze capaciteit.

Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer

Posten in de exploitatiesfeer dragen bij aan de structurele weerstandscapaciteit, omdat zij na aanwending meerdere jaren een positief effect hebben. In de sfeer van de exploitatie zijn de volgende aspecten van belang voor de weerstandscapaciteit:

1. raming voor onvoorzien en een eventueel positief begrotingssaldo in het lopende jaar;
2. onbenutte belastingcapaciteit;
3. eventuele stelposten waarvoor nog geen verplichting is aangegaan;
4. te inventariseren mogelijke ombuigingen/ heroverwegingen.

Achtereenvolgens lichten wij deze aspecten toe.

1. Raming onvoorzien en eventueel positief begrotingssaldo
Jaarlijks nemen we in de begroting een budget voor het opvangen van incidentele onvoorziene lasten op. Dit budget is vastgesteld op € 35.000. In de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2023 is uitgelegd dat het positieve resultaat van de begroting automatisch bijdraagt aan de incidentele weerstandscapaciteit.

2. Onbenutte belastingcapaciteit
De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra ruimte die de gemeente heeft om, met inachtneming van de wetgeving, maximale inkomsten te genereren uit de gemeentelijke heffingen. Bij gemeente Haarlemmermeer zit deze ruimte in de belastingen en met name in de onroerendezaakbelastingen (OZB). De raad is vrij de belastingtarieven te verhogen. Om te beoordelen of er onbenutte belastingcapaciteit is, maken wij gebruik van de ruimte tussen de eigen OZB-tarieven en het redelijk peil van de OZB dat wordt vastgesteld in het kader van artikel 12 Financiële verhoudingswet (de artikel 12-norm). De door het Rijk vastgestelde norm voor toelating tot artikel 12 is 0,16140% in 2023. Het gemiddelde OZB-tarief van Haarlemmermeer was in 2023 0,14485% en daarmee lager dan de artikel 12-norm. Het verschil wordt vermenigvuldigd met de waarde van het areaal, waarbij een onbenutte belastingcapaciteit van € 9,4 miljoen ontstaat.

3. Stelposten waarvoor nog geen verplichting is aangegaan
De in de begroting 2023 opgenomen stelposten zijn benut voor het onderdeel waarvoor deze gereserveerd waren.

4. Te inventariseren mogelijke bezuinigingen/ heroverwegingen
Op 1 juli 2021 heeft de raad besloten tot een pakket aan ombuigingsmaatregelen (2021.0001203). Uit voorzichtigheidsoogpunt tellen wij op dit moment geen verdere bezuinigingsmaatregelen mee in de weerstandscapaciteit.

Tabel 94

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Structureel	Incidenteel
Raming voor onvoorzien	–	35
Onbenutte belastingcapaciteit	9.413	–
Stelposten waarvoor geen verplichting is aangegaan	–	–
Mogelijke bezuinigingen	–	–
Totaal	**9.413**	**35**

Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer

Bij de posten in de vermogenssfeer is sprake van incidentele weerstandscapaciteit. Dit houdt in dat ze eenmalig kunnen worden aangewend en alleen in het jaar van aanwending een positief resultaat opleveren. De weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer bestaat uit de algemene reserves en de stille reserves. Beide onderdelen worden hierna toegelicht.

Algemene reserves
Algemene reserves zijn reserves waarvoor geen specifieke bestemming is bepaald en die daarom vrij kunnen worden ingezet voor het afdekken van risico's en dergelijke; dit in tegenstelling tot bestemmingsreserves waaraan wel een specifieke bestemming is gegeven en waar dus niet vrij over kan worden beschikt. De reserves hebben een inkomensfunctie en kunnen worden ingezet als eigen financieringsmiddel. De rente die hierdoor wordt bespaard, wordt structureel ingezet als

dekkingsmiddel voor de begroting. Dit betekent dat inzet van de reserves structurele negatieve consequenties heeft. De algemene reserves bestaan uit twee onderdelen, namelijk de Algemene dekkingsreserve en de Algemene reserve grondzaken. De aard van deze reserves lichten we hierna nader toe.

Tabel 95

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Saldo rekening 2022	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand per 31-12-2023
Algemene dekkingsreserve	167.295	34.205	13.319	13.002	201.817
Algemene reserve grondzaken	5.000	0	8.386	13.386	0
Totaal algemene reserve	**172.295**	**34.205**	**21.705**	**26.388**	**201.817**

Algemene dekkingsreserve
De Algemene dekkingsreserve vormt het vrij besteedbare eigen vermogen. De Algemene dekkingsreserve kan ingezet worden als buffer voor incidentele financiële tegenvallers en onvoorziene risico's. Daarmee is expliciet duidelijk gemaakt dat deze reserve wordt meegerekend tot de weerstandscapaciteit.

Algemene reserve grondzaken
De Algemene reserve grondzaken is een risicobuffer voor positieve en negatieve resultaten van grondexploitaties. Afhankelijk van de resultaten vindt respectievelijk een dotatie aan (bij positief resultaat) dan wel een onttrekking uit (bij negatief resultaat) de Algemene reserve grondzaken plaats. Op grond van regels met betrekking tot de minimale en maximale stand van de Algemene reserve grondzaken kan er aanvulling dan wel afroming van de reserve plaatsvinden. Een aanvulling wordt onttrokken uit de Algemene dekkingsreserve, een afroming wordt gedoteerd aan de bestemmingsreserve Schaalsprong. Omdat de Algemene reserve grondzaken specifiek is bedoeld voor het opvangen van risico's met betrekking tot grondexploitaties en omdat deze risico's worden meegenomen in de totale risicoanalyse wordt de stand van deze reserve ook meegenomen in de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Stille reserves
Stille reserves zijn bezittingen van de gemeente die momenteel op de balans lager zijn gewaardeerd dan hun huidige marktwaarde. Dit betekent dat verkoop van deze bezittingen een eenmalig financieel voordeel voor de gemeente kan opleveren. Voorwaarde hiervoor is wel dat de verkoop op korte termijn tegen die marktwaarde kan geschieden en dat de verkoop de bedrijfsvoering van de gemeente niet beperkt. In het raadsvoorstel 'beoordelingskader Maatschappelijke Voorzieningen Integraal Accommodatieplan' (2021.0000253) is voor de verkoop van vastgoed dat niet tot de kern-portefeuille behoort over een termijn van de komende tien jaar rekening gehouden met een netto verkoopresultaat van € 8 miljoen. Onder aftrek van de opbrengsten van het reeds verkochte vastgoed resteert een stille reserve van € 2,6 miljoen. Bij het raadsbesluit 'Routekaart duurzaamheid maatschappelijk vastgoed' (7963379) is besloten het te doteren percentage van de netto-verkoopopbrengsten aan de reserve Maatschappelijke voorzieningen te verhogen van 50% naar 100%.

Weerstandscapaciteit geconsolideerd

Het overzicht van de totale weerstandscapaciteit in Tabel 96 levert het volgende beeld op:

Tabel 96

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Structureel	Incidenteel
Weerstandscapaciteit exploitatie:		
Raming voor onvoorzien	-	35
Onbenutte belastingcapaciteit	9.413	-
Stelposten zonder aangegane verplichting	-	-
Mogelijke bezuinigingen / heroverwegingen	-	-
Weerstandscapaciteit vermogen	-	-
Algemene (vrij besteedbare) reserves	-	201.817
Stille reserves	-	2.587
Totale weerstandscapaciteit	9.413	204.439

Ratio weerstandsvermogen

Om inzicht te krijgen in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit in staat is om zich voor doende risico's op te vangen, wordt de ratio weerstandsvermogen bepaald. Hiervoor hanteren wij een risicosimulatie waarin aan de risico's een

bedrag en een kanspercentage wordt gekoppeld. Bij de simulatie wordt een zekerheidsniveau van 90% gehanteerd. Dit betekent dat het totaalbedrag dat uit de simulatie volgt in 90% van de gevallen voldoende zal zijn om alle daadwerkelijk uitgekomen risico's te dekken. Hiermee is vervolgens de ratio van het weerstandsvermogen te berekenen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{totale weerstandscapaciteit}}{\text{financiële impact risico's bij 90 \% zekerheid}}$$

Figuur 13

Voor deze ratio hanteren wij een streefwaarde van minimaal 1,4 ('Voldoende'). De risico's die zijn meegenomen in de analyse, zijn hiervoor in deze paragraaf beschreven.

Structurele risico's en weerstandscapaciteit
Omdat bij het berekenen van de ratio weerstandsvermogen zowel de weerstandscapaciteit als het risicobedrag bij wijze van momentopname als één bedrag wordt uitgedrukt, moeten de structurele componenten geconverteerd worden naar een eenmalig bedrag. Hiervoor hanteren wij, conform de werkwijze van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (Naris) een factor van 2,5. Dit wil zeggen dat de structurele posten voor 2,5 maal hun waarde meetellen.

Uitkomst risicoanalyse
Uit de analyse, uitgevoerd op 22 februari 2024, volgt dat de totale financiële impact van alle risico's tezamen bij een zekerheidsniveau van 90% uitkomt op € 50,4 miljoen. Vergeleken met een totale weerstandscapaciteit van € 228 miljoen (€ 204 miljoen incidenteel plus 2,5 x € 9,413 miljoen structureel) komen we op een ratio weerstandsvermogen van 4,5. Bij de Jaarstukken 2022 was de ratio weerstandsvermogen 3,0. De stijging wordt met name veroorzaakt door de storting van het rekeningresultaat 2022 in de Algemene dekkingsreserve. De ratio valt onder de classificatie 'Uitstekend' en dat betekent dat er op dit moment geen corrigerende actie vereist is.

Tabel 97

Waardering	Ratio	Betekenis
A	>2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Inzicht in de ontwikkeling van het weerstandsvermogen
De ontwikkeling van het weerstandsvermogen over jaren zegt meer dan een eenmalige beoordeling. De ontwikkeling van het weerstandsvermogen is meerjarig weergegeven in het hoofdstuk Financiële hoofdlijnen.

Schuldpositie

In de notitie Schuldpositie 2023 (7282099), door de raad vastgesteld op 23 maart 2023, is besloten om voor het monitoren van de schuldpositie drie kernindicatoren te hanteren en daarvoor normen vast te stellen. Op basis van deze door de raad vastgestelde normen kan bepaald worden of een indicator op groen, oranje of rood staat (stoplichtenmodel). Door gebruik te maken van drie kernindicatoren kan genuanceerd gekeken worden naar de schuldpositie. Hierbij is de volgende sturing van toepassing:

1. één rode indicator: verhoogde waakzaamheid, aandacht voor de schuld;
2. twee rode indicatoren: sterk verhoogde waakzaamheid, speciale aandacht op verlaging van de schuld;
3. drie rode indicatoren: direct inzetten van het handelingsrepertoire noodzakelijk met als doel versnelde afbouw van de schuld.

De volgende kernindicatoren worden gebruikt: Netto schuldquote, Lasten schuldpositie en Solvabiliteit.

De kernindicatoren schuldpositie worden in de programmabegroting en de jaarstukken aangevuld met ondersteunende indicatoren. De ondersteunde indicatoren bevatten informatie die het beeld uit de kernindicatoren nuanceren, of in breder perspectief plaatsen. De mix van indicatoren geeft een overzicht van vermogenspositie, (druk op de) exploitatie en weerbaarheid, waarmee een totaalbeeld over de financiële houdbaarheid kan worden verkregen. Daarbij zal een kwalitatieve duiding (trends) worden gevoegd waardoor in één oogopslag een integraler beeld over de financiële houdbaarheid kan worden gevormd. Hiervoor wordt verwezen naar de Financiële hoofdlijnen.

Ontwikkeling indicatoren

De hiervoor beschreven ratio's geven het volgende beeld:

Netto schuldquote

Realisatie 2022	Raming PB2023	Raming NJR2023	Realisatie 2023
79,3%	100,3%	85,0%	69,8%

Lasten schuldpositie

Realisatie 2022	Raming PB2023	Raming NJR2023	Realisatie 2023
8,3%	9,2%	7,7%	7,3%

Solvabiliteit

Realisatie 2022	Raming PB2023	Raming NJR2023	Realisatie 2023
34,6%	32,8%	33,5%	37,3%

Conclusie

Twee ratio's staan op groen en één op oranje. Ten opzichte van de prognoses in de Najaarsrapportage 2023 is zowel de netto schuldquote als de lasten schuldpositie lager uitgevallen. Ook ten opzichte van de cijfers uit de Jaarstukken 2022 vallen beide ratio's lager uit. De lagere schuld heeft meerdere oorzaken. Ten opzichte van de aannames in het Meerjarenperspectief Investeringen najaar 2023 is er minder geïnvesteerd. Verder resteert er van het krediet van € 10 miljoen voor strategische aankopen van grond in 2023 een saldo van € 9,6 miljoen. De schuld wordt ook beïnvloed door de ontwikkeling van andere balansposten, waarbij met name de vlottende activa en vlottende passiva moeilijk tot niet beïnvloedbaar zijn. Zo is de post overlopende passiva fors hoger dan aangenomen. Onder de ontvangen, nog te besteden uitkeringen van het Rijk is een stijging te zien van € 50 miljoen. Dit betreffen met name vooruitvangen specifieke uitkeringen voor onder andere woningbouw, klimaat, Gezond en actief leven (GALA) en het Integraal zorgakkoord (IZA). De uitgaven hiervoor zullen in de toekomst nog worden gedaan, maar de vooruitontvangen middelen hebben nu tot het aantrekken van minder schuld geleid. Het percentage van de netto schuldquote is ook gunstiger door het zogenoemde noemereffect. Ook de verklaring voor de indicator lagere lasten schuldpositie betreft het noemereffect. De baten (exclusief reservemutaties) waren in de Najaarsrapportage 2023 al hoger door onder andere voordelen in de baten toeristenbelasting, opvang vluchtelingen Oekraïne 2023 en financiering. Ook in de jaarstukken vallen de totale baten ten opzichte van de raming in de najaarsrapportage enkele miljoenen hoger uit. Dit wordt, zoals toegelicht in het onderdeel Resultaat overzicht baten en lasten, vooral veroorzaakt door een hogere uitkering uit het gemeentefonds bij de decembercirculaire 2023, Wabo-leges en de toeristenbelasting.

Omdat er minder leningen hoefden te worden aangetrokken dan waarmee rekening werd gehouden, en er daarnaast een positief restultaat is geboekt in 2023, is het aandeel van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen groter dan geraamd bij de Najaarsrapportage 2023. Daardoor valt de solvabiliteit enigszins positiever uit.

Met twee ratio's op groen is er geen reden om actief te sturen op de schuldontwikkeling. Toch blijft aandacht nodig. De vooruitvangen specifieke uitkeringen zullen op een later moment alsnog worden ingezet en uitgestelde investeringen zullen op een later moment alsnog worden uitgevoerd. De verwachting is dat als gevolg van de schaalsprong Wonen het investeringsvolume zal stijgen. Verder laten de ontwikkeling op de geld- en kapitaalmarkt een stijging van de rentepercentages zien wat de ratio Lasten schuldpositie op termijn negatief kan beïnvloeden. Waarbij wel de kanttekening kan worden gemaakt dat in de meerjarenraming zoals opgenomen in de Programmabegroting 2024-2027 al rekening is gehouden met een hoger rentepercentage voor nieuw af te sluiten leningen. Ook lijkt de inflatie af te zwakken waardoor de noodzaak voor renteverhoging door de ECB minder groot is. Voor een toelichting wordt verwezen naar het onderdeel risico's. Hierdoor is het risico van hogere rentelasten beperkt.

Berekeningswijze

Netto Schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlasten ten opzichte van de eigen middelen en is dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken.

$$\text{netto schuldquote} = \frac{\text{netto schuld}}{\text{totale inkomsten (voor bestemming reserves)}}$$

Lasten schuldpositie

De (in)flexibiliteit van de begroting wordt beïnvloed door de rente- en afschrijvingslasten, die gedekt moeten worden. Hoe hoger dit aandeel is, hoe minder mogelijkheid er is om middelen in te zetten voor andere prioriteiten. Tevens geeft de hoogte van de rentelasten aan over welk deel van de begroting een risico wordt gelopen als gevolg van grote rentefluctuaties.

$$\text{procentuele lasten schuldenpositie} = \frac{\text{rente / afschrijvingslasten}}{\text{totale inkomsten (voor bestemming reserves)}}$$

Solvabiliteit
De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Een hoger percentage duidt op een hogere financiële weerbaarheid van de gemeente. De solvabiliteit wordt in de literatuur tevens genoemd als meest omvattende globale indicator van de vermogenspositie. Gemeenten die goed scoren op deze indicator blijken relatief vaak ook goed te scoren op andere financiële indicatoren, voor gemeenten met een slechte score blijkt dit juist omgekeerd. Met deze indicator zijn wij in staat de omvang van de schuld af te wegen tegen de financiële gezondheid van de gemeente.

$$\text{solvabiliteit} = \frac{\text{totaal eigen vermogen}}{\text{totaal passiva}} \times 100\%$$

De normeringen worden hieronder weergegeven in het onderdeel Kengetallen financiële positie.

Kengetallen financiële positie

Om tot een beter inzicht te komen van de financiële positie van de gemeenten en deze te kunnen vergelijken is in het BBV een standaardtabel van financiële kengetallen voorgeschreven. Deze tabel is hieronder weergegeven. De tabel is aangevuld met de ondersteunde indicatoren zoals benoemd in de notitie Schuldpositie 2023. Voor de ontwikkeling in de loop der tijd en een trendanalyse wordt verwezen naar het onderdeel Financiële hoofdlijnen.

Tabel 98

Kengetallen in percentage: Omschrijving:	% Rekening 31-12-2022	% Primaire Begroting	% Rekening 31-12-2023
Netto schuldquote	79,3	100,3	69,8
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	72,4	92,5	63,0
Solvabiliteitsratio	34,6	32,8	37,3
Grondexploitatie	22,1	9,8	9,4
Lasten schuldpositie	8,3 %	9,5%	7,3%
Structurele exploitatieruimte	6,3%	0,7%	8,2%
Belastingcapaciteit	105,0%	96,1%	92,0%
Ratio weerstandvermogen	3,0	3,3	4,5
Renterisiconorm	8,0%	7,9%	5,5%

De raad heeft bij vaststelling van de notitie Schuldpositie 2023 per indicator een normering vastgesteld. Deze wordt hieronder weergegeven. Bij de bepaling van deze normeringen is aangesloten bij normeringen uit het Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader 2020 die door de provinciaal toezichthouder gebruikt worden of in benchmarks gebruikelijk zijn.

Tabel 99

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Kernindicatoren			
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Lasten schuldpositie	0% - 12,4%	12,5 - 15%	> 15 %
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Ondersteunende indicatoren			
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0,4%	-0,4 % - 0,4%	<-0,4%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%
Ratio weerstandsvermogen	>1,4	1 - 1,4	<1
Renterisiconorm	<20%	n.v.t.	>20%

Netto schuldquote, lasten schuldpositie en solvabiliteit
De toelichting is opgenomen in het onderdeel Schuldpositie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of deze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de door de gemeente verstrekte leningen. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De schuldquote is lager als begroot als gevolg van het hierboven beschreven oorzaken.

Grondexploitatie
De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Het kengetal Grondexploitatie drukt de geactiveerde waarde van in exploitatie genomen bouwgronden uit in een percentage van het totaal van de baten. De waarde van de gronden wordt in het (t)MPG goed onderbouwd en is daarom reëel. De verkoop van de gronden zal bijdragen aan het verbeteren van de schuldquote en de solvabiliteitsratio.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt in de structurele en incidentele baten en lasten. In 2023 is het percentage positief, dat betekent dat er lagere structurele lasten dan baten zijn. Dit geeft aan dat sprake is van een structureel en reëel sluitende begroting.

Belastingcapaciteit
Het kengetal Belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Voor de bepaling van de hoogte van de belastingdruk is het landelijk gemiddelde niet maatgevend. Haarlemmermeer heeft zijn eigen beleid vastgesteld. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Ratio weerstandsvermogen
Deze is toegelicht in het onderdeel weerstandscapaciteit.

Renterisiconorm
Het renterisico is het risico dat de rentelasten van de gemeente ineens fors stijgen als nieuw aan te trekken leningen een hogere rente hebben dan de (oude) leningen die worden afgelost. Als de rente in tussentijd stijgt, kan dit gevolgen hebben voor de exploitatie van de gemeente. De renterisiconorm wordt toegelicht in de paragraaf Financiering, onderdeel rente.

Brug over de Ringvaart bij Beinsdorp

Onderhoud kapitaalgoederen

Portefeuillehouder: Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water

Een substantieel deel van de begroting heeft betrekking op onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen, openbaar groen, riolering en openbare verlichting. De onderhoudslasten zijn verspreid over diverse programma's en zijn gebaseerd op de door de raad gemaakte keuze(s) van het onderhoud- en kwaliteitsniveau.

Deze paragraaf gaat in op de staat van onderhoud en de onderhoudslasten van de kapitaalgoederen. Het beleidskader waarop het onderhoud van de kapitaalgoederen is gebaseerd is opgenomen in de desbetreffende programma's. Per soort kapitaalgoed is beschreven:

- het door de raad gewenste kwaliteitsniveau van onderhoud
- de actuele staat van onderhoud
- de in de begroting opgenomen onderhoudslasten

De basis voor deze gegevens zijn de beheerplannen voor Fysieke Leefomgeving (2020.0000724). De beheerplannen zijn in 2023 geactualiseerd met de Actualisering beheerplannen fysieke leefomgeving 2024 tot en met 2028. (10164415). De resultaten hiervan hebben wij opgenomen in het document Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) (10164415, bijlage 4).

Sportterreinen

Wij beheren 23 sportparken waarop circa 95 sportvelden zijn gelegen. Het onderhoud van sportvelden bestaat uit diverse activiteiten die beschreven zijn in het Beheerplan buitensport 2020-2023 (2020.000724). Het gaat onder andere om het onderhouden van natuur- en kunstgrasvelden, bestaande uit het onderhoud van groen en verhardingen, onkruidbestrijding, het repareren van hekwerken, groot onderhoud en vervanging. Door regelmatig onderhoud en vervanging hebben wij ervoor gezorgd dat onze sportvelden over het algemeen in goede kwaliteit

zijn en voldoen aan de sporttechnische normen van de sportbonden en het NOC*NSF.

Bij buitensportcomplexen hebben wij 25 kunstgras (voetbal)velden, drie kunstgras korfbalvelden en negen kunstgras hockeyvelden. Wij hebben diverse sportvelden vervangen die niet meer voldeden aan de sporttechnische eisen. Dit betrof de kunstgrasvelden veld 1 en 2 van hockeyclub De Reigers in Hoofddorp, en veld 1 van voetbalvereniging SV Dios in Nieuw-Vennep.

In Tabel 100 is de actuele kwaliteit van de kunstgrasvelden opgenomen.

Tabel 100

Omschrijving	Eenheid	Bron	Meting		Steefwaarden/ prognose
			2022	2023	2023
Kwaliteit kunstgrasvelden	% goed	Gisib	92%[1]	97%[2]	100%

1 *92% goed betekent dat de resterende kunstgrasvelden (3 stuks) niet meer voldoen aan de sporttechnische eisen van de betreffende sportbond en NOC*NSF. Vanwege de veiligheid streven wij naar 100% goed. Deze drie velden zijn in 2023 vervangen.*
2 *97% goed betekent dat de resterende kunstgrasvelden (1 stuk) niet meer voldoen aan de sporttechnische eisen van de betreffende sportbond en NOC*NSF. Vanwege de veiligheid streven wij naar 100% goed. Dit veld (veld 3 UNO De Deugd in Hoofddorp) wordt in 2024 vervangen.*

Openbare speel-, sport- en ontmoetingsvoorzieningen

Wij onderhouden en vervangen openbare speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de buitenruimte voor de Haarlemmermeerse kinderen en jongeren. Het beheer van speelvoorzieningen is beschreven in het Beheerplan speelvoorzieningen 2020-2023 (2020.000724).

Conform de wettelijke veiligheidseisen hebben wij de speeltoestellen laten inspecteren. Op diverse plekken in de gemeente zijn vanwege de veiligheid toestellen vervangen. Door de veroudering van het areaal is dit aantal hoger dan gemiddeld. Wij hebben onder andere speeltoestellen in de Van den Berghlaan en Hamelenburg in Hoofddorp, La Traviataplantsoen in Nieuw-Vennep en Zeilhof in Rijsenhout vervangen. Bij de vervanging van speelplekken toetsen wij of deze voldoen aan ons speelruimtebeleid 'Kom in Beweging' - Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer. (2021.0000721). Tevens hebben wij met omwonenden overlegd hoe de speelplek moet worden ingericht. Dit is ook afhankelijk van de demografische situatie in de buurt rondom de speelplek.

In Tabel 101 is de actuele kwaliteit van speeltoestellen weergegeven.

Tabel 101

Omschrijving	Eenheid	Bron	Meting		Steefwaarden/prognose
			2022	2023	2023
Kwaliteit speeltoestellen	% goed	Gisib	89%[1]	93%[2]	100%

1 *89% goed betekent dat de resterende speeltoestellen (81 stuks) niet meer voldoen aan de wettelijke veiligheidseisen. Vanwege de veiligheid streven wij naar 100% goed. In 2023 zijn 73 toestellen vervangen. De resterende 8 toestellen worden in het eerste kwartaal van 2024 vervangen.*
2 *93% goed betekent dat de resterende speeltoestellen (51 stuks) niet meer voldoen aan de wettelijke veiligheidseisen. Vanwege de veiligheid streven wij naar 100% goed. Deze toestellen worden in 2024 vervangen.*

Wij beheren drie goed bezochte, gemeentelijke recreatiegebieden:
- het Haarlemmermeerse Bos (115 hectare)
- de Toolenburgerplas (85 hectare)
- en deelgebied 1 van PARK21 (28 hectare)

Deze gebieden vervullen een belangrijke functie voor onze inwoners voor dagrecreatie (sport, spel en evenementen) en dragen tevens bij aan een gezonde levensstijl door de mogelijkheden tot recreëren en bewegen. Het beheer van (grootschalige) recreatiegebieden is beschreven in het Beheerplan Recreatiegebieden 2020-2023 (2020.0000724).

Wij hebben verhardingen, beplantingen, oeverinrichting en terreinmeubilair in de drie recreatiegebieden onderhouden. Tevens hebben wij bomen, beplanting en verhardingen aan het einde van de levensduur vervangen.

Wegen

Het begrip Wegen omvat de gemeentelijke verhardingen die worden aangetroffen binnen het wegprofiel: rijbaan, parkeervak, bushalte, fietspad, trottoir, voetpad etcetera. Hoe de verhardingen worden onderhouden is opgenomen in het Beheerplan verhardingen 2020-2023 (2020.0000724) (met bijlagen 7.2, 7.3, 7.4 a en 7.4 b).

Uit de meest recente inspectiegegevens van 2022 blijkt dat de kwaliteit van verhardingen is verbeterd. In plaats van 23% in 2020 is in 2022 16% van het totale areaal van onvoldoende kwaliteit. Deze kwaliteitsverbetering is te danken aan de extra inzet vanuit de voorziening Achterstallig onderhoud. Deze voorziening is bij de Jaarstukken 2019 conform de eisen van het BBV ingesteld. Het doel was om het bestaande achterstallig onderhoud zo snel mogelijk in te lopen. Onze uitgangspunten hierbij zijn het voorkomen van kapitaalvernietiging en veiligheid. Deze uitgangspunten hebben wij ook bij onze reguliere onderhoudsplanning gehanteerd. De extra inzet heeft geleid tot een flinke toename van de kwaliteit van met name onze open verhardingen (zie programma kwaliteit fysieke omgeving). Wij hebben deze aanpak voortgezet in 2023 en de werkzaamheden uit de voorziening zijn afgerond.

Uit de actualisering van het beheerplan is gebleken dat de kwaliteit van de verhardingen weliswaar is verbeterd, maar met name de kwaliteit van open verhardingen (stoepen en straten) blijft nog achter, ook na voltooiing van de werkzaamheden uit de voorziening. Om te zorgen dat de kwaliteit van de verhardingen de komende jaren verder toeneemt, hebben wij in het raadsvoorstel actualisering beheerplannen fysieke leefomgeving een structureel extra onderhoudsbudget van € 101.750 aangevraagd. Voor 2024 heeft de raad hiermee ingestemd en voor de jaren vanaf 2024 wordt deze aanvraag afgewogen bij de Voorjaarsrapportage 2024. Omdat het areaal verhardingen veroudert door pieken in de aanleg in perioden van sterke groei van de gemeente, is na 2025 meer budget nodig voor de vervanging van verhardingen. Deze werkzaamheden willen we combineren met de vervanging van riolering en klimaatadaptieve maatregelen in een wijkgerichte aanpak vanaf 2026. Wij zijn gestart met de voorbereiding hiervan.

Vernieuwing van verhardingen

Wij hebben de vernieuwing van onder andere de volgende wegvakken afgerond, in uitvoering of in voorbereiding genomen:

Tabel 102

Kern	Wegvak
Abbenes	Maria Margaretalaan (voorbereiding)
Burgerveen-Rijsenhout	fietspad Aalsmeerderweg (uitgevoerd)
Halfweg	Burgemeester Van Bruggenstraat e.o. (voorbereiding)
Halfweg	Polanenkade (voorbereiding)
Hoofddorp	Dunantstraat (Pax deelplan 3) (voorbereiding)
Hoofddorp	Lipkenstraat e.o. (voorbereiding)
Hoofddorp	Roekenbos (voorbereiding)
Hoofddorp	Gravenbospad (gereed)
Lisserbroek	Azollastraat, Waterklaverstraat, Waterlelieplantsoen, Krabbescheerstraat (voorbereiding)
Nieuw-Vennep	Herfstpark (voorbereiding)

Groot onderhoud aan verhardingen

Wij hebben groot onderhoud verricht aan onder andere de volgende wegvakken:

Tabel 103

Kern	Wegvak
Aalsmeerderbrug	Kruisweg (nabij Aalsmeerderdijk)
Abbenes	Langerak en Van Tolstraat
Badhoevedorp	Antoniushoeve (Egelantierstraat etc.)
Badhoevedorp	Anemoonlaan/-pad
Beinsdorp	Rietkraag
Halfweg	Haarlemmerstraatweg
Halfweg	Cort v/d Lindenstraat
Halfweg	Julianastraat
Halfweg	Polanenstraat en Burg Simonsstraat
Hoofddorp	Hoofddorp Centrum dilatatievoegen
Hoofddorp	Annie Mankes Zernikestraat
Hoofddorp	Bervoetsbospad t.h.v. IJweg 1025, incl. voetpad
Hoofddorp	Gravenbospad
Hoofddorp	Zandbos 111
Lisserbroek	Pijlkruidstraat
Nieuw-Vennep	Westerdreef
Nieuw-Vennep	Oostmoor/Wemmingen/Nierop/ Langemoor achterpaden
Rijsenhout	Aalsmeerderweg (paralel, tussen Koeteburg-Verlaatsweg)

Civieltechnische kunstwerken

Diverse constructies, waaronder kademuren, beweegbare en vaste verkeersbruggen, fiets- en voetgangersbruggen, tunnels, viaducten en steigers, worden gecategoriseerd als civieltechnische kunstwerken. Hoe wij kunstwerken onderhouden is opgenomen in het Beheerplan kunstwerken 2020-2023 (2020.0000724).

Over het algemeen is de conditie van de kunstwerken als goed beoordeeld, met sporadisch voorkomend achterstallig onderhoud. Bij

kunstwerken waar achterstallig onderhoud is geconstateerd, is cyclisch onderhoud onvoldoende om het object weer naar een beter conditieniveau te krijgen. Bij deze kunstwerken ligt onze focus op minimale instandhouding, functionaliteit en het voorkomen van kapitaalvernietiging.

Onder de civieltechnische kunstwerken vallen onder andere 494 bruggen en tunnels. De leeftijd van deze objecten neemt toe en zij worden daarbij intensiever gebruikt. Bij de actualisering van het beheerplan kunstwerken is geconstateerd dat daardoor in toenemende mate meer herstelonderhoud nodig is om de civieltechnische kunstwerken veilig en bruikbaar te houden. Daarnaast is de wijze van contractbeheersing intensiever en complexer geworden, wat meer kosten met zich meebrengt. Om de civieltechnische kunstwerken de komende jaren veilig te houden is in het raadsvoorstel Actualisering Beheerplannen Fysieke Leefomgeving 2024-2028 een verhoging van het onderhoudsbudget voor kunstwerken aangevraagd van € 200.000 in 2024, € 300.000 in 2025 en structureel € 400.000 vanaf 2026. Dit betreft de meest essentiële maatregelen om de kunstwerken veilig te houden. Voor het jaar 2024 heeft de raad ingestemd met het extra onderhoudsbudget. Voor de jaren na 2024 wordt de verhoging van het onderhoudsbudget afgewogen bij de Voorjaarsrapportage 2024.

Kunstwerken worden vernieuwd met een investering vanuit de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR), en het streven is om de levensduur verder te optimaliseren door duurzame materialen te benutten.

In 2023 hebben wij de volgende werkzaamheden vanuit de VOR afgerond:

Kunstwerk	Straat	Kern
beweegbare brug	Lisserdijk	Lisserbrug
damwand	Spieringweg	Zwaanshoek
fiets-/ voetgangersbrug	Stoholm	Hoofddorp

Verder zijn wij in 2023 gestart met de uitvoering van de volgende projecten vanuit de VOR:

Kunstwerk	Straat	Kern
beweegbare brug	Dennenlaan	Zwanenburg
pont	Aalsmeerderdijk	Rijsenhout
fiets-/ voetgangersbrug	Sparresholm	Hoofddorp
kademuur	Polanenkade/ Prins Hendrikkade	Halfweg

Daarnaast hebben wij in 2023 de voorbereiding voortgezet van de volgende projecten vanuit de VOR:

Kunstwerk	Straat	Kern
beweegbare brug	Weteringweg	Weteringbrug
fiets-/ voetgangersbrug	Liniepad	Vijfhuizen

Tot slot zijn wij in 2023 gestart met de voorbereiding van de volgende projecten vanuit de VOR:

Kunstwerk	Straat	Kern
kademuur	Douglassingel	Schiphol-Rijk

Riolering

Om aan de zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater te voldoen, beheren en onderhouden wij het bijbehorende waterstelsel. Verbeteringsmaatregelen en vervangingen van het bestaande rioolstelsel zijn hier een onderdeel van. Hoe wij de riolering onderhouden is opgenomen in het Gemeentelijke rioleringsplan 2021-2023 (GRP) (2020.002929). Wij hebben het Gemeentelijk rioleringsplan Haarlemmermeer 2021-2023 vervangen door het Programma riolering en stedelijk water 2024-2028 (PRSW) (8414039). Het PRSW omvat een integraal plan waarmee wij invulling geven aan de zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en onze rol in de zorg voor oppervlaktewater, waarbij wij tevens inspelen op klimaatverandering. Het dient tevens als onderbouwing voor de rioolheffing.

Wij inspecteren jaarlijks circa 40 km van de riolering verspreid over de gemeente. Op basis van de inspectieresultaten en een risicoanalyse hebben wij diverse verbeteringsmaatregelen uitgevoerd aan het rioolstelsel. Waar mogelijk bestaan deze uit levensduurverlengende maatregelen. Deze maatregelen zijn minder kostbaar en veroorzaken nagenoeg geen overlast voor inwoners. Levensduurverlengende maatregelen hebben wij toegepast op circa vier kilometer riolering, verdeeld over delen van Graan voor Visch in Hoofddorp, Nieuw-Vennep-West en Zwanenburg Noord-West. Waar het niet mogelijk is om de levensduur van de bestaande riolering te verlengen, vervangen wij de riolering. In de kernen Hoofddorp, Lijnden en Cruquius zijn bijvoorbeeld delen van de riolering hersteld. Wij hebben de vervanging van de riolering voorbereid in integrale projecten samen met de vervanging van de

verhardingen, bijvoorbeeld in de Kruisweg/ Fortweg en in de Parklaan/Draverslaan in Hoofddorp.

Wij hebben extra aandacht besteed aan het scheiden van afval- en hemelwater (afkoppelen) om de hoeveelheid afvalwater bij de zuivering te verminderen en het zuiveringsproces te verbeteren. In Spaarndam hebben wij bijvoorbeeld de uitvoering van fase 1A van het afkoppelprogramma Spaarndam (het noordwesten van Spaarndam) verder voorbereid. Wij hebben de riolering vervangen, onder andere in het integrale project Roekenbos in Hoofddorp.

Het integrale project Lipkensstraat en omgeving in Hoofddorp wordt een onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak. Wij zijn daarnaast gestart met de voorbereiding van een gebiedsgerichte aanpak in delen van Zwanenburg en Rijsenhout, waarbij ook rioleringsmaatregelen worden uitgevoerd. Hierbij worden berekeningen toegepast van het Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW). Dit is een toets van het integrale watersysteem, waarbij wordt bekeken of de verschillende stelsels voldoen aan de vereisten. Waar knelpunten voorkomen, treffen wij maatregelen.

Openbaar Groen

Het openbaar groen bestaat uit bomen en groenvlakken (onder andere gazon, heesters, hagen, bosplantsoen). Hoe wij het openbaar groen onderhouden is opgenomen in het Beheerplan bomen en beplanting 2020-2023 (2020.0000724).

De kwaliteit van de bomen wordt gemeten door veiligheidsinspecties. In Tabel 104 zijn de resultaten opgenomen.

Tabel 104

Kwaliteit bomen	Percentage van de gemeentelijke bomen 2019	Percentage van de gemeentelijke bomen 2022 [1]	Percentage van de gemeentelijke bomen 2023
Voldoende	85,2%	79%	82,2%
Matig	12,5%	19%	12,5%
Slecht	2,1%	1,5%	2,1%
Zeer Slecht	0,2%	0,2%	0,2%

1 *De percentages in deze tabel tellen niet op tot 100%, omdat niet alle bomen worden geinspecteerd. Jonge bomen hoeven bijvoorbeeld nog niet te worden geinspecteerd.*

Uit de resultaten van de boomveiligheidsinspectie uit 2023 kan worden geconcludeerd dat het aantal bomen in voldoende staat is toegenomen ten opzichte van de inspectie uit 2022. Daarnaast is het aantal bomen in 'slechte' en 'zeer slechte bomen' eveneens toegenomen. De oorzaak hiervan is het droge en warme klimaat van de afgelopen jaren, maar daarnaast kunnen bomen bij extreme buien ook last hebben van een (te) hoge grondwaterstand, waardoor wortels in het water blijven staan. Wij hebben daarom in droge periodes jonge aanplant vaker en langer water gegeven. Bomen van slechte en zeer slechte kwaliteit hebben wij vervangen. Omdat het areaal bomen veroudert, bleek in 2023 meer snoeionderhoud nodig te zijn. Aangezien dit extra onderhoud niet uit het onderhoudsbudget kon worden bekostigd, heeft de raad hiervoor bij de actualisering van de beheerplannen voor de fysieke leefomgeving extra budget beschikbaar gesteld (€ 150.000 in 2024 en € 125.000 in 2025) om dit onderhoud in te lopen. Deze verhogingen worden verwerkt in de Voorjaarsrapportage 2024.

Beplantingen inspecteren wij eens in de vier jaar via de methode NEN 2767 voor kwaliteitsmeting, waarbij de conditiescore van beplantingen wordt bepaald. De geïnspecteerde plantvakken kunnen een conditiescore van 1 tot 6 krijgen (van zeer goed tot zeer slecht). In Tabel 105 is het meest recente beeld van de kwaliteitsmeting openbaar groen opgenomen.

Tabel 105

Conditiescore kwaliteitsmeting openbaar groen	Percentage van de (gemeentelijke) groenvakken 2019	Percentage van de (gemeentelijke) groenvakken 2022
1 (uitstekend)	58%	24%
2 (goed)	26%	10%
3 (redelijk)	5%	23%
4 (matig)	6%	35%
5 (slecht)	4%	7%
6 (zeer slecht)	1%	1%

Uit de inspectie uit 2022 blijkt dat de kwaliteit van het openbaar groen is afgenomen. Net als bij bomen is ook hiervan de oorzaak te zoeken in de afwisseling tussen extreem droge en extreem natte periodes door klimaatverandering. Door de droogte is de grond op bepaalde locaties te sterk verdicht, waardoor het regenwater in een nattere periode niet goed in de grond opgenomen kan worden. Op andere locaties is de bodem juist te vochtig waardoor beplanting verdrinkt. Waar nodig verbeteren wij de grondkwaliteit door verdichting tegen te gaan door de grond open te breken. Ook hebben wij waar nodig bemesting aangebracht en hebben wij beplanting toegepast die beter bestand is tegen een langere droge periode.

Om de leefomgeving te verbeteren hebben wij bomen en beplanting vervangen. Dit heeft veelal plaatsgevonden binnen integrale projecten, waarbij tevens de riolering of de verhardingen worden vervangen. In 2023 hebben wij onder andere de volgende vervangingsprojecten uitgevoerd:

Kern	Straat	Project
Vijhuizen	Buitenhof	Vernieuwen bomen
Halfweg	Min. Cort vd Lindenstraat en Julianastraat	Vernieuwen bomen
Halfweg	Emmaplein/Wilhelminastraat	Vernieuwen bomen en beplanting
Diverse	Diverse locaties, waaronder busbaan Vijfhuizen	Vernieuwen bomen
Hoofddorp	Park Overbos	Verhardingen verwijderd, hier worden in het voorjaar van 2024 nieuwe bomen en beplanting aangebracht

De laatste fase van de vervanging van bomen op de Geniedijk (425 populieren vervangen door iepen en rooien 266 bomen) wordt in 2024 uitgevoerd, vanwege bezwaren tegen de kapvergunning. De vervanging van bomen en beplanting in de Meidoornweg in Badhoevedorp wordt eveneens in 2024 omdat nog geen akkoord is verkregen van de Omgevingsdienst.

De vervanging van bomen en beplanting in de Wethouder Rijkeboerstraat, de Burgemeester van Bruggenstraat en de Teding van Berkhoutweg in Halfweg en in de Söderblomstraat en de Dunantstraat in Hoofddorp zijn een onderdeel van integrale vervangingsprojecten. Omdat deze projecten zijn verschoven zijn de bomen en beplanting hier nog niet vervangen. De bomen in Halfweg worden geplant in 2025 en in de Söderblomstraat en de Dunanstraat in Hoofddorp in 2024.

Als gevolg van een hevige storm op 5 juli 2023 hebben veel bomen schade opgelopen. Circa 200 bomen moesten worden veiliggesteld. De kosten hiervoor en voor het opruimen van omgevallen bomen en afgebroken takken bedroegen € 885.000. Dit budget is toegekend bij de Najaarsrapportage 2023. Herplantkosten voor bomen zijn toegekend in de jaarschijf 2024 van de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR).

De eikenprocessierups bleek dit jaar minder voor te komen in de hele regio. Waar wij deze rups tegen zijn gekomen hebben wij deze verwijderd.

Openbare verlichting

Het onderhoud van Openbare Verlichting (OVL) is beschreven in het Beheerplan openbare verlichting 2020-2023 (2020.0000724). De kwaliteit van de openbare verlichting is als gevolg van regelmatig onderhoud en vervangingen goed.

Wij hebben de installatieverantwoordelijkheid voor de OVL op grond van de richtlijn NEN 3140 geregeld. Hiervoor hebben wij een Installatieverantwoordelijke, Vakbekwame Personen en Voldoende Onderrichte Personen aangewezen. Daarnaast hebben wij, om aan de installatieverantwoordelijkheid te voldoen, een vijfde deel van de elektrische installaties gekeurd op basis van de leeftijd van deze installaties. Hierdoor voldoen we aan de richtlijnen voor de elektrische veiligheid.

Om energie te besparen is de bestaande verlichting vervangen door ledverlichting in de kernen Nieuw-Vennep, Haarlemmerliede en Halfweg.

Bij het vervangen van het kabelnet kiezen wij ervoor om het kabelnet in eigendom van Liander aan het einde van de levensduur te vervangen door eigen net. Eigen kabelnet leidt tot minder storingen. Storingen die zich wel voordoen, kunnen wij sneller verhelpen. Dit leidt tot minder klachten van inwoners. Het kabelnet is onder andere vervangen in een gedeelte van Nieuw-Vennep West en Halfweg. Daarnaast zijn bestaande en nieuw gerealiseerde meetverdeelkasten slim gemaakt en aangesloten op onze eigen lichtcellen. Hierdoor gaat in gedeeltes van de gemeente het licht altijd op het juiste moment aan en uit. Dit zorgt voor energiebesparing. Op het Burgemeester van Stamplein in Hoofddorp zijn de hoge houten lichtmasten vervangen en zijn de lampions op dezelfde locatie voorzien van nieuwe bekabeling en ledverlichting. Tevens is alle defecte verlichting ter plaatse van de 'brug met de gezichten' in Hoofddorp vervangen door ledverlichting die bestand is tegen vandalisme.

Verkeersregelinstallaties (VRI's)

Hoe wij verkeersregelinstallaties (VRI's) beheren staat beschreven in het Beheerplan verkeersregelinstallaties 2020-2023 (2020.0000724).

De kwaliteit van de VRI's is goed als gevolg van de onderhoudsfrequentie en de tijdige vervanging aan het einde van de levensduur. Alle VRI's zijn aangesloten op onze verkeerscentrale. Storingen worden automatisch door de VRI's aan de verkeerscentrale en de onderhoudsaannemer gemeld en binnen de geldende responsetijden opgelost. Bij het beheer van de VRI's hebben wij innovatieve en/of energiebesparende technieken toegepast. De VRI's zijn uitgerust met energiezuinige ledlampen. Om de goede kwaliteit van de VRI's te behouden en de verkeersveiligheid te waarborgen hebben wij VRI's die aan het einde van de levensduur zijn vervangen. Dit betrof de VRI op de kruising KP37 Busbaan/ Geerlingsdreef/ Lunenburgdreef/ Reina Prinsen Geerlingsdreef in Hoofddorp en de drie zebraoversteek-beveiligingsinstallaties op het Burgemeester van Stamplein, eveneens in Hoofddorp.

Watergangen

Wij beheren watergangen buiten de bebouwde kom en langs de polderwegen, enkele fortgrachten en diverse vijvers binnen het stedelijke gebied. Hoofdwatergangen, zoals tochten en vaarten, worden door het hoogheemraadschap van Rijnland beheerd. Voor het beheer van watergangen in stedelijk gebied hebben wij een overeenkomst met het hoogheemraadschap afgesloten. In het Beheerplan watergangen 2020-2023 (2020.0000724) is beschreven hoe wij onze watergangen onderhouden. De looptijd van het beheerplan is eind 2023 verstreken. Wij hebben de onderdelen van het beheerplan opgenomen in het programma riolering en stedelijk water (PRSW) (8414039).

Het onderhoud van de watergangen bestond uit het samen met het hoogheemraadschap van Rijnland maaien en uithalen van de gemeentelijke watergangen, het baggeren en het verwijderen van drijfvuil. Het hoogheemraadschap heeft de watergangen binnen de bebouwde kom onderhouden, waaronder het baggeronderhoud, om de watergangen op diepte te houden en de waterkwaliteit in stand te houden.

In lijn met het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) 2008 is geprobeerd zoveel mogelijk bagger op de kant te brengen. Bagger die verontreinigd is of technisch niet op de kant kon worden gebracht, is op kosten van het hoogheemraadschap afgevoerd naar een professionele verwerker. De kosten van bagger waarvan wij het vanwege omwonenden of vanwege het bevorderen van de biodiversiteit niet wenselijk vonden dat deze op de kant werd gebracht waren voor onze rekening, omdat wij een ontvangstplicht hebben voor deze bagger. Voor het verwijderen van bagger uit watergangen buiten de kom zijn wij zelf verantwoordelijk. Voor het verwerken van bagger die vrijkomt zowel bij onze eigen werkzaamheden of

baggerwerkzaamheden door het hoogheemraadschap, waarvoor wij een ontvangstplicht hebben, beschikten wij over een baggerdepot aan de Rijnlanderweg, tussen de N207 en de A44. Eind 2023 is, op verzoek van het project PARK21 en in het kader van een strategische grondruil, het baggerdepot verwijderd. In 2024 worden elders nieuwe depots gerealiseerd.

Wij hebben de beschoeiing vervangen bij de woonboten aan de Vijfhuizerdijk in Vijfhuizen en de Cruquiusdijk in Cruquius en een drietal duikers aan de Haarlemmerstraatweg te Halfweg (Wethouder Van Essenweg in Halfweg). Daarnaast hebben wij duikers en stuwen op basis van meldingen vervangen.

Begraafplaatsen

De gemeente bezit zes gemeentelijke begraafplaatsen. Twee begraafplaatsen liggen in Nieuw-Vennep (de Taxushof en de Lindenhof), twee in Hoofddorp (de Iepenhof en de Wilgenhof), één in Zwaanshoek (de Meerterpen) en één in Spaarnwoude (De Akker Gods).

Bij de actualisering van de beheerplannen voor de Fysieke Leefomgeving voor de periode 2024 tot en met 2028 (10164415) hebben wij het onderwerp begraafplaatsen toegevoegd aan de beheerplannen. Uit de actualisering bleek dat voor het onderhoud van begraafplaatsen structureel extra onderhoudsbudget nodig is (€ 87.000). Dit extra budget is nodig voor het extra water geven van bomen en beplanting vanwege het veranderende klimaat en om de aanblik van de begraafplaatsen te verbeteren na het (bovengronds) ruimen van graven door het egaliseren van de terreinen. Binnen de onderhoudsbegroting is voor deze maatregelen onvoldoende budget. De raad heeft bij de besluitvorming over de beheerplannen ingestemd met deze verhoging van het onderhoudsbudget voor 2024. Voor de jaren na 2024 wordt de verhoging van het onderhoudsbudget afgewogen bij de Voorjaarsrapportage 2024.

Wij hebben de begraafplaatsen op niveau A van het Beheerkwaliteitplan (BKP) beheerd. Dit betekent dat het onderhoud van wegen, paden en groen op het hoogste niveau heeft plaatsgevonden om een goede toegankelijkheid en uitstraling van de begraafplaatsen te bereiken. Wij hebben bomen geplant om de stormschade van dit jaar te compenseren. Tevens hebben wij op de Wilgenhof een parkeerplaats die niet meer werd gebruiikt omgevormd naar groen (ongeveer 150 m^2) om een meer klimaatbestendige inrichting te krijgen.

Wij hebben de aanwezige natuurwaarden en de biodiversiteit op de begraafplaatsen versterkt door bijvoorbeeld op de begraafplaatsen diverse soorten beplanting te planten en op de Wilgenhof een talud in te zaaien met een bloemenmengsel (ongeveer 2.000 m^2). Hiermee worden meer insecten aangetrokken en dat is goed voor de biodiversiteit. Daarnaast hebben wij diverse soorten vogelkasten opgehangen en vleermuiskasten geplaatst en is het ooievaarsnest op de Meerterpen in Zwaanshoek vernieuwd.

Jaarlijkse onderhoudslasten

Tabel 106

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Begroting 2023	Werkelijk 2023	Verschil - = nadeel
1. Vastgoed			
1.01 Gebouwen niet voor Openbare dienst	981,30	629,06	352,24
1.02 Brandweerkazernes	0,00	-0,20	0,20
1.03 Cultuur	1.128,90	1.245,76	-116,86
1.04 Sport	730,20	956,98	-226,78
1.05 Monumenten, recreatiegebieden, aula en begraafplaatsen	402,10	281,23	120,87
1.06 Jongerencentra en kinderopvang	157,20	130,03	27,17
1.07 Wijk- en Dorpsgebouwen (Sociaal Culturele gebouwen)	262,30	398,29	-135,99
1.08 Onderwijs	701,30	684,76	16,54
1.09 Huisvesting Ambtenaren	26,40	2,35	24,05
1.10 Parkeergarage Scorpius	71,30	59,64	11,66
Totaal: 1. Vastgoed	**4.461,00**	**4.387,90**	**73,10**
2. Sportterreinen	1.516,00	1.487,28	28,72
3.01 openbare speel- sport en ontmoetingsplekken	818,70	843,45	-24,75
3.02 het Haarlemmermeerse Bos, de Toolenburgerplas en Park 21	815,10	787,01	28,09
4. Wegen (Civieltechnische) Kunstwerken	9.387,30	9.743,23	-355,93
5. Riolering	3.293,20	3.166,95	126,25
6. Openbaar groen	11.837,40	11.598,15	239,25
7. Openbare verlichting	892,60	1.133,88	-241,28
8. Verkeerregelinstallaties (VRI)	566,40	290,89	275,51
9. Watergangen	573,00	335,38	237,62
10. Begraafplaatsen	820,10	910,19	-90,09
Totaal	**34.980,80**	**34.684,31**	**296,49**

Toelichting

1. Vastgoed

De jaarlijkse budgetten voor ons vastgoed bestaan uit dagelijks onderhoud (exploitatie) en planmatig onderhoud gebaseerd op de meerjarenonderhoudsplannen (MJOP). Het dagelijks onderhoud betreft klein onderhoud en eventuele onvoorziene zaken. De jaarlijkse uitgaven kunnen daarom variëren. Dit jaar zijn de kosten van cultuur en de wijk- en dorpsgebouwen hoger. De kosten van onder andere monumenten en jongerencentra en kinderopvang zijn lager.

In de categorie 'gebouwen niet voor openbare dienst' zijn voor de panden Etta Palmstraat 236-272 en de Marialaan 84 verschillende planmatige werkzaamheden nog niet afgerond en opgeleverd. Daarnaast zijn er werkzaamheden voor een aantal locaties in deze categorie opgeschoven naar de komende jaren.

Voor cultuur is het dagelijks en correctief onderhoud in 2023 hoger dan begroot. Er heeft een aantal onvoorziene herstelwerkzaamheden plaatsgevonden, zoals herstel sprinklerinstallatie, herstel van de vloer in het café van Cpunt en vervanging LED verlichting. Bij de cultuurgebouwen zijn daarnaast de onderhoudscontracten het afgelopen jaar met circa 8%-10% geïndexeerd.

In enkele sporthallen zijn er werkzaamheden uitgevoerd die niet of onvoldoende begroot waren. Op Sportpark Rijsenhout zijn er kosten gemaakt voor onderzoek naar niet gesprongen explosieven.

4. Wegen (Civieltechnische) Kunstwerken

Op het onderdeel dagelijks onderhoud wegen waren extra werkzaamheden nodig. Het was niet mogelijk om al het geplande groot onderhoud uit te voeren door gebrek aan personele capaciteit en onvoldoende budget. Om de veiligheid te waarborgen is daarom meer klein onderhoud uitgevoerd en is de Servicebus vaker ingezet.

6. Openbaar groen

Voor het snoeien van bomen is minder werk uitgevoerd. De geplande werkzaamheden van november vonden geen doorgang vanwege onvoldoende gekwalificeerd personeel bij de aannemer. De werkzaamheden worden zo spoedig mogelijk in 2024 uitgevoerd.

7. Openbare verlichting
Voor schadeherstel, met name als gevolg van aanrijschades aan openbare verlichting, zijn extra uitgaven gedaan. Deze uitgaven worden gecompenseerd door een hogere uitkering voor schadeherstel.

8. Verkeersregelinstallaties (VRI)
Bij de verkeersregelinstallaties volgt nog een afrekening met de opdrachtnemer over 2023. De hoogte van deze afrekening is op dit moment nog niet volledig duidelijk. Ook verschuiven de kosten gerelateerd aan het herstellen van storingen naar 2024.

Entree van Cultuurcentrum C. aan het Raadhuisplein in Hoofddorp

Vastgoed

Portefeuillehouder: Sedee – Schuitemaker

De gemeente beschikt over een diverse en dynamische vastgoedportefeuille die bestaat uit gebouwen, in gebruik gegeven gronden via een bijzondere overeenkomst en gronden belast met een zakelijk recht. Dit vastgoed wordt primair ingezet voor het huisvesten van maatschappelijke organisaties en ter ondersteuning van een beleidsdoel. Een deel van de portefeuille is strategische voorraad welke dient als instrument voor gebiedsontwikkelingen op de korte en lange termijn.

Wij streven naar een optimale balans tussen maatschappelijk en financieel rendement. Het uitgangspunt is om de vastgoedportefeuille zo effectief en doelmatig mogelijk in te zetten. Vastgoed is daarbij een middel en geen doel op zich, het in bezit hebben van vastgoed is dit ook niet. Zowel het huren van panden of het huisvesten in accommodaties van derden is ook een mogelijkheid om in een (tijdelijke) vraag te kunnen voorzien.

De vastgoedorganisatie werkt binnen de kaders van het beleidskader vastgoed (2022.0002604). Met dit beleidskader hebben we een instrument in handen voor doeltreffend en professioneel portefeuillebeheer. De afgelopen jaren is met succes ingezet op het verder professionaliseren en verbeteren van de gemeentelijke vastgoedorganisatie. Met de stappen die hierin zijn gezet zijn wij in staat om de portefeuille op strategisch, tactisch en operationeel niveau effectief en efficiënt te beheren en de organisatie professioneel te adviseren en ondersteunen op alle soorten vastgoedvraagstukken.

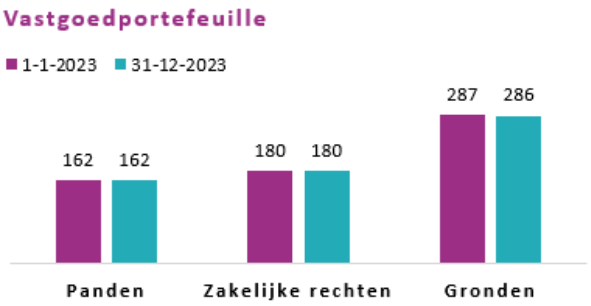
Het afgelopen jaar is veel inzet besteed aan verschillende aankopen in het kader van de wet Voorkeursrecht Gemeenten (WVG) en de huisvesting van statushouders en spoedzoekers. De vastgoedorganisatie heeft hierin een belangrijke adviserende en faciliterende rol bij het aankopen en beheren van dit vastgoed.

Ook de verduurzaming van de vastgoedportefeuille neemt steeds concretere vormen aan, met als resultaat het vaststellen van de routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed (2023.7963379).

Vastgoedportefeuille

De kerntaak van de vastgoedportefeuille is het huisvesten van de ambtelijke organisatie en beleidsmatige activiteiten zoals sport, cultuur, welzijn, recreatie en onderwijs. Daarnaast houden wij vastgoed aan als strategisch instrument. Vastgoed dat geen beleidsdoel meer dient of strategisch nut heeft wordt voorgedragen voor verkoop.

Haarlemmermeer heeft op 31 december 2023 in totaal 628 panden, zakelijke rechten en gronden in eigendom waar de vastgoedorganisatie het beheer over voert. In 2023 hebben verschillende mutaties en wijzigingen plaatsgevonden. De onderstaande figuur geeft inzicht in de wijzigingen in de portefeuille ten opzichte van 1 januari 2023.

De mutaties in de vastgoedportefeuille komen voort uit een aantal aankopen waaronder de Saturnusstraat 40-62 te Hoofddorp, en verkopen zoals de Spieringweg 536 te Vijfhuizen.

Huur en ingebruikgeving

Behalve objecten in eigendom huurt de gemeente ook vastgoed van derden. Voor huren wordt vaak gekozen wanneer sprake is van een ruimtetekort van tijdelijke aard. In totaal huren we 17 panden waarvan 12 worden gebruikt door de eigen ambtelijke organisatie. Een deel van de panden wordt direct gehuurd door de gemeentelijke facilitaire dienst waarbij de vastgoedorganisatie geen rol speelt. Deze objecten zijn niet opgenomen in de vastgoedadministratie. Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen huren we vanaf dit jaar het voormalige kantoorpand Polderstaete, gelegen aan de Bennebroekerdijk 244 te Cruquius. Daarnaast hebben we van Ymere vier voormalige onderwijsgebouwen aan de Vlietestein en Wielestein te Nieuw-Vennep 'om niet' in gebruik gekregen. Ook deze locaties worden gebruikt voor de huisvesting van Oekraïners.

Onderwijshuisvesting

De gemeente heeft van 52 schoolgebouwen het economisch claimrecht. Dit betekent dat het schoolbestuur het juridisch eigendom heeft en bij het beëindigen van het onderwijs in een gebouw, het gebouw 'om niet' terugvalt aan de gemeente. In 2023 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

Verduurzaming

Het grootste deel van de gemeentelijke vastgoedportefeuille is niet te typeren als duurzaam. In het nationale klimaatakkoord zijn doelstellingen opgenomen om de CO_2-uitstoot - ook van de gebouwde omgeving - te verminderen. In 2023 is de Haarlemmermeerse routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed vastgesteld (2023.7963379). De routekaart geeft invulling aan de verduurzamingsopgave met als doel een vermindering van de gebouwgebonden CO_2-uitstoot van ten minste 55% in 2030 en 95% in 2050. De routekaart werkt niet alles tot in detail uit, maar geeft strategische kaders om stapsgewijs tot uitvoering te komen.

De eerste stap is het (laten) uitvoeren van verdiepende onderzoeken naar haalbaarheid van de geselecteerde duurzaamheidsprojecten en het opstellen van duurzame meerjarige onderhoudsplannen (MJOP's). Op basis hiervan werken we concrete plannen uit, waarbij het uitgangspunt is dat de lasten van de verduurzaming worden gedekt binnen de beschikbare budgetten.

Integraal Accommodatieplan

Het Integraal Accommodatieplan (IAP) (2019.0058287) is een werkwijze om de vraag naar maatschappelijke voorzieningen en het aanbod in een bepaalde wijk of gebied te analyseren. Aanvullend is in het vastgestelde Beoordelingskader Maatschappelijke Voorzieningen IAP (2021.0000253) beschreven dat de wijkanalyses worden uitgevoerd aan de hand van beleidsmatige, vastgoed technische en ruimtelijke richtlijnen. In 2021 en 2022 zijn in totaal vijf wijkanalyses en één functieanalyse uitgevoerd. Bij de functieanalyse is al het vastgoed met een bepaalde functie (in dit geval de binnensportaccommodaties) geanalyseerd.

Begin 2023 hebben wij door middel van een informatieve bijeenkomst met de raad het IAP geëvalueerd. Uit deze evaluatie blijkt dat zowel het IAP als het Beoordelingskader nuttige instrumenten zijn om de behoefte aan en aanbod van voorzieningen te onderzoeken. Tegelijk constateren we ook dat de wijkgerichte aanpak minder effectief en zeer arbeidsintensief is. Daarentegen geeft de analyse van één bepaalde functie op het schaalniveau van de gemeente

een volledig beeld, omdat het zich niet beperkt tot de vraag en aanbod binnen een wijk. Op 20 april 2023 heeft de raad daarom besloten om de wijkanalyse aanpak in het Integraal Accommodatieplan 2020 vanaf 2023 te wijzigen in een functiegerichte aanpak (2023.7476711). In 2023 is gestart met het analyseren van de functies ontmoeten en buitensport. De resultaten hiervan worden in 2024 met de raad gedeeld.

Verkoop vastgoedportefeuille

Vastgoed dat geen beleidsmatig of strategisch doel meer dient stoten wij af. Dit vindt plaats op basis van het Verkoopbeleid- en proces vastgoedzaken (2018.0075089). In opdracht van de raad is in 2021 een versnellingsplan verkopen vastgoed (VVV) uitgewerkt (X.2021.05949). In 2023 hebben de volgende verkopen plaatsgevonden:

- Spieringweg 536 te Vijfhuizen (pand)
- Rijnlanderweg 1005 te Hoofddorp (pand)
- Zaanden 17 te Nieuw-Vennep (grond)

Het aantal verkopen is in vergelijking met het voorgaande jaar (2022: zeven verkopen) afgenomen. De voornaamste oorzaken hiervoor zijn de veranderende en toegenomen maatschappelijke taakstellingen en doelstellingen van de gemeente. Bijvoorbeeld op het gebied van de huisvesting van asielzoekers, statushouders en spoedzoekers. Maar ook de huisvesting van maatschappelijke voorzieningen zoals huisartsen en de algehele woningbouwopgave zorgen voor een toenemende ruimtevraag, waar de inzet van gemeentelijk vastgoed een bijdrage aan kan leveren. Van het vastgoed dat wordt voorgedragen om te verkopen wordt tijdens de interne procedure door verschillende clusters uitvoerig onderzocht of deze ingezet kunnen worden voor bovengenoemde functies. Dit heeft een remmende werking op het aantal verkochte objecten.

Reserve Maatschappelijke voorzieningen

Met de vaststelling van het Beoordelingskader Maatschappelijke Voorzieningen IAP is een nieuwe reserve, Maatschappelijke voorzieningen, ingesteld. Onttrekkingen uit deze reserve zijn alleen bedoeld voor dekking van investeringen in bijvoorbeeld duurzaamheid en/of toegankelijkheid van gemeentelijk vastgoed met een maatschappelijke functie of voor dekking van vervangingsinvesteringen voor gemeentelijk vastgoed met een maatschappelijke functie. In deze reserve werd tot 20 april 2023 50% van het verkoopresultaat (verkoopopbrengst na aftrek van kosten) van gemeentelijk vastgoed gestort. Met het vaststellen van de routekaart verduurzaming (2023.7963379) heeft de raad besloten dit percentage te verhogen naar 100%. De stand van de reserve wordt weergegeven in Tabel 107 en is gemaximeerd op € 4 miljoen. De stand per 31 december 2023 is € 3.374.800.

De verkopen van de objecten Rijnlanderweg 1005 en Zaanden 17 dragen niet bij aan de reserve. De baten van de Rijnlanderweg 1005 komen ten goede aan de grondexploitatie ter plaatse en het netto verkoopresultaat van Zaanden 17 was vanwege de geringe transactiesom in verhouding tot de verkoopkosten nihil. De post 'Mutaties reserve overig' betreft een interne verrekening voor gederfde inkomsten vanwege het niet verkopen van Hoofdweg 574 en mede, maar niet uitsluitend, bedoeld voor toekomstige verduurzamingsinvesteringen in dit pand.

Tabel 107

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	
Stand 1 januari 2023	1.731
Spieringweg 536 te Badhoevedorp (pand)	993
Mutaties reserve overig	650
Stand per 31 december 2023	**3.374**

Meerjarenonderhoudsplanning en onderhoudsegalisatievoorziening

Het gemeentelijke vastgoed wordt sober en doelmatig onderhouden (op conditieniveau 3 volgens de NEN 2767) en in overeenstemming met het in 2022 vastgestelde meerjarenonderhoudsplan (MJOP) (2022.0001584). Het planmatige onderhoud van het gemeentelijk vastgoed wordt via een onderhoudsegalisatievoorzieningopgevangen. In de voorziening wordt jaarlijks een vast bedrag gestort waarmee dit onderhoud wordt uitgevoerd. Het MJOP en de voorziening wordt in principe één keer per vier jaar geactualiseerd en indien nodig dient de dotatie daarop te worden aangepast. Het verloop van de onderhoudsvoorziening is in Tabel 108 weergegeven:

Tabel 108

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Beginstand 1-1	3.814	4.323	4.176	3.628	2.552	2.218	2.525	1.511	431
Uitgaven	1.853	2.163	2.566	3.093	2.350	1.710	3.031	3.097	2.382
Stortingen inclusief aanvulling	2.362	2.017	2.017	2.017	2.017	2.017	2.017	2.017	2.017
Totaal Eindstand 31-12	**4.323**	**4.176**	**3.628**	**2.552**	**2.218**	**2.525**	**1.511**	**431**	**66**

De vastgoedorganisatie

De vastgoedorganisatie is robuust en goed uitgerust om haar taken uit te voeren, maar ziet tegelijkertijd uitdagingen in het kader van capaciteit in relatie tot alle vastgoedontwikkelingen. Zo vragen de aankoop- en beheerwerkzaamheden in het kader van de Wet voorkeursrecht gemeenten, de toegenomen woonhuisvestingsvraag, de stroperige verkoopprocedures en niet in de laatste plaats de verduurzamingsopgave veel van de vastgoedorganisatie. Desalniettemin heeft de organisatie weer een aantal belangrijke stappen gezet.

Naast de reguliere vastgoedbeheertaken, en de in deze paragraaf benoemde resultaten zoals de routekaart duurzaamheid, heeft de vastgoedorganisatie in 2023 verschillende interne processen rondom onderhoud, verkoop en verhuur afgerond. Er is uitvoering gegeven aan de verdere implementatie van de kostprijsdekkende huur. Eind 2022 (2022.0000440) is besloten een aantal uitgangspunten aan te passen voor een versnelling van de invoering en herziening van de kostprijsdekkende huur. Voor vrijwel alle panden en maatschappelijke huurders waarvoor een nieuwe huurovereenkomst moest worden gesloten, zijn in 2023 de huurprijs- en subsidieaanpassing doorgevoerd. Voor de panden en gebruikers waar nog geen huurovereenkomsten zijn afgesloten, zijn de gesprekken eind 2023 gestart. Wij streven ernaar dat de laatste overeenkomsten begin 2024 getekend worden.

Overzicht lasten en baten van de vastgoedportefeuille

In Tabel 109 is een overzicht van baten en lasten van de gehele vastgoedportefeuille weergegeven. De lasten zijn onderverdeeld in beheer-, onderhoud- en kapitaallasten. Onder de beheerlasten vallen verzekeringen, nutslasten en heffingen. De onderhoudslasten omvatten het zogenaamde exploitatieonderhoud. Planmatig onderhoud komt ten laste van de onderhoudsvoorziening. De kapitaallasten omvatten rente- en afschrijvingslasten. De baten omvatten voornamelijk huur- en pachtinkomsten.

Tabel 109

Begroting lasten en baten per programma (bedragen x € 1.000)	Begroting lasten			Begroting baten
	Beheer	Onderhoud	Kapitaal	
Veiligheid	0	0	10	110
Zorg en werk	23	62	169	300
Maatschappelijke ontwikkeling	8.000	4.185	16.158	14.817
Mobiliteit	194	86	105	0
Ruimtelijke ontwikkelingen	436	0	275	1.037
Wonen	847	75	3.227	3.348
Kwaliteit fysieke omgeving	32	8	0	0
Economische zaken	1.131	487	2.284	3.305
Totaal	10.663	4.903	22.228	22.917

Realisatie lasten en baten per programma (bedragen x € 1.000)	Realisatie lasten			Realisatie baten
	Beheer	Onderhoud	Kapitaal	
Veiligheid	12	0	10	95
Zorg en werk	5	5	169	396
Maatschappelijke ontwikkeling	7.574	4.663	16.158	14.970
Mobiliteit	133	49	104	0
Ruimtelijke ontwikkelingen	478	0	275	1.018
Wonen	708	61	3.227	3.495
Kwaliteit fysieke omgeving	43	2	0	0
Economische zaken	1.632	280	2.382	4.792
Totaal	10.585	5.060	22.325	24.766

Toelichting grootste verschillen
Programma Maatschappelijke ontwikkeling
De Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) is een uitkering voor het verbeteren van het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen in het onderwijs. Door de verordening 'Materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Haarlemmermeer' aan te vullen met een voorziening verbetering ventilatie van bestaande schoolgebouwen is het mogelijk gemaakt de van het Rijk ontvangen gelden inzake SUVIS uit de eerste tranche en de gemeentelijke cofinanciering uit te keren aan de schoolbesturen. Het bedrag van de SUVIS voor het Braambos is nog niet uitgegeven, er is uitstel op de uitvoering van het plan aangevraagd. De uitvoering zal in zomer 2024 alsnog plaatsvinden. De SUVIS aanvragen van IKC Wereldwijs, Kompas en Octopus zijn ingetrokken. De co-financiering die de gemeente aan deze subsidies zou bijdragen is dus ook niet uitgegeven. Het is voorstel is om daarvan een gedeelte door te schuiven wat als cofinanciering gebruikt kan worden voor het Braambos. Het gedeelte van het Rijk (ca. 70%) is teruggestort.

Voor cultuur is het dagelijks en correctief onderhoud in 2023 hoger dan begroot. Er hebben een aantal onvoorziene herstelwerkzaamheden plaatsgevonden, zoals herstel sprinklerinstallatie, herstel van de vloer in het café van Cpunt en vervanging LED verlichting. Bij de cultuurgebouwen zijn daarnaast de onderhoudscontracten het afgelopen jaar met circa 8%-10% geïndexeerd.

Tijdens een storm in 2022 is op meerdere locaties schade ontstaan. De schade is hersteld en is in één keer bij de verzekering gemeld. De uitkering heeft zodoende betrekking op meerdere locaties en komt daarom ook terug op meerdere beleidsdoelen.

Programma Economische zaken
Op basis van een hertaxatie van de strategische gronden eind 2023 heeft er een herwaardering plaatsgevonden, dit resulteert in een vrijval van € 1,5 miljoen en een storting van € 460.00 in de voorziening strategische gronden.

Foodtruckfestival in Landgoed Klein Vennep in Nieuw Vennep, juli 2023

Financiering

Portefeuillehouder: Nobel

In de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 is in artikel 21 opgenomen dat wij jaarlijks bij de begroting en de jaarstukken in de paragraaf Financiering verslag doen van de wijze waarop wij de treasuryactiviteiten uitvoeren. Hierbij komen in ieder geval de volgende punten aan de orde:

- de kasgeldlimiet
- de renterisiconorm
- de rentekosten en renteopbrengsten van de financieringsfunctie
- een overzicht van de kortlopende financiering met een looptijd korter dan een jaar en het verschuldigde rentepercentage
- een overzicht van de langlopende financiering met een looptijd langer dan een jaar en het verschuldigde rentepercentage
- de liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte
- de rentevisie

Hiermee is deze paragraaf het instrument voor het transparant maken en daarmee het sturen, beheersen en controleren van de treasuryfunctie.

De uitgangspunten en richtlijnen voor het treasurybeleid zijn vastgelegd in de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 (artikel 15). De regels voor de uitvoering van de treasuryfunctie zijn opgenomen in het door de raad vastgestelde Treasurystatuut (2019.0054201).

Doelstellingen treasurybeleid

De treasuryfunctie van de gemeente:

1. zorgt voor duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities, zodat er te allen tijde voldoende middelen zijn om de gemeentelijke taken uit te voeren;
2. beheerst de risico's verbonden aan de financieringsfunctie zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitenrisico's en valutarisico's;
3. streeft, binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (fido), de bijbehorende ministeriële regelingen en het treasurystatuut, naar een optimale financieringsstructuur tegen zo laag mogelijke kosten;
4. ondersteunt en adviseert alle onderdelen binnen de gemeentelijke organisatie bij financieringsvraagstukken;
5. waarborgt dat de taken en verantwoordelijkheden van de treasuryfunctie duidelijk worden geregeld.

Rente

Renteontwikkelingen op de geld– en kapitaalmarkt

De korte termijn rente (looptijd < 1 jaar) is het afgelopen jaar gestegen. Ultimo 2023 ligt het percentage voor de 3 maands rente rond de 3,9%. Het rentepercentage voor langlopende leningen (tien jaar) ligt ultimo 2023 rond de 3,0%. De gewogen gemiddelde rente over onze langlopende leningenportefeuille bedroeg eind 2023 1,53%.

Renterisico kort- en langlopende financiering

De door het Rijk opgelegde kasgeldlimiet beperkt het risico van stijgende rentelasten voor de kortlopende financiering. De limiet beperkt de maximale omvang van de korte schuld (< 1 jaar) tot 8,5% van de totale lasten (inclusief reservemutaties) van de primaire programmabegroting. Voor 2023 bedraagt de limiet voor onze gemeente € 43 miljoen. In 2023 zijn we alle kwartalen binnen de kasgeldlimiet gebleven.

Gerealiseerd gemiddeld saldo kortlopende schulden (min is overschot):

Tabel 110

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2023
1e kwartaal	27.988
2e kwartaal	2.640
3e kwartaal	-31.108
4e kwartaal	-17.806

De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van de looptijden van de kapitaalmarktleningen (looptijd lening > 1 jaar) door de omvang te beperken van de leningen waarvoor de rente in een bepaald jaar moet worden aangepast. Het rijk heeft de maximale omvang van leningen met een rente-aanpassing vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal (inclusief reservemutaties). In 2023 bedraagt de renterisiconorm € 102,15 miljoen. Wij hebben in 2023 een bedrag van € 42,159 miljoen afgelost en er zijn geen nieuwe leningen aangetrokken, hiermee zijn wij binnen de renterisiconorm gebleven.

Financiering

Voor het uitoefenen van de treasuryfunctie is inzicht nodig in de huidige en toekomstige kasstromen. Deze kasstromen bestaan uit:

1. de kasstroom uit operationele activiteiten (de exploitatie)
2. de kasstroom uit investeringen en grondexploitaties
3. de kasstroom uit financieringsactiviteiten (aflossingen en stortingen van aangetrokken en uitgezette geldleningen).

Het inzicht hierin wordt verkregen door het permanent actualiseren van onze liquiditeitsplanning. Op basis van ervaringscijfers, inschatting van de uitgaven en ontvangsten, en de mutaties in de leningenportefeuille voorzagen wij voor 2023 een financieringsbehoefte van € 69 miljoen. Door bijstelling van de investeringsportefeuille en een groot aantal vooruitontvangen bedragen was het net als in 2022 niet nodig om in 2023 nieuwe langlopende financiering aan te trekken.

Tabel 111 geeft een specificatie van de mutaties in de leningenportefeuille.

Tabel 111

Bedragen x € 1 miljoen	Begroting	Realisatie
Stand per 1 januari	476	419
Nieuwe leningen	69	0
Reguliere aflossingen	-42	-42
Extra aflossingen	0	0
Stand per 31 december	**503**	**377**

EMU saldo

Het EMU-saldo van de overheid is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip. Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de overheid. Het EMU-saldo van de lokale overheden telt mee voor het EMU-saldo van de totale Nederlandse overheid. Om te komen tot een beheerste ontwikkeling van het EMU-saldo van de lokale overheid zijn lokale overheden verplicht de meerjarige EMU-begrotingsgegevens in de begroting op te nemen. Daarnaast wordt de ontwikkeling van het EMU-saldo gevolgd door middel van verplichte rapportages over de uitvoering aan het CBS. Voor 2023 was een EMU-saldo van € -24,8 miljoen geraamd. Het gerealiseerde EMU-saldo over boekjaar 2023 was € -46,6 miljoen.

Financieringsresultaat

Het financieringsresultaat bestaat uit het verschil tussen het totaal van de werkelijk betaalde en berekende rente over onze financieringsmiddelen en het totaal van de renteontvangsten en de doorberekende rente over de vaste activa. Het gerealiseerde financieringsresultaat voor 2023 is € 0,6 miljoen. Dit is iets lager dan de raming in de Najaarsrapportage 2023 doordat er minder rente kon worden doorbelast aan PARK21.

Netto-rentelasten

De netto-rentelasten die de gemeente verschuldigd is voor de aangetrokken geldleningen worden via het renteomslagpercentage verdeeld over de programma's. Het renteomslagpercentage voor 2023 was bij de Programmabegroting 2023-2026 vastgesteld op 2% en is in de Najaarsrapportage 2023 bijgesteld naar 1,5%. Een deel van de rente is tegen een percentage van 1% doorbelast aan de bouwgrondexploitaties (grexen). Voor de financiering met eigen middelen is een percentage gehanteerd van 1,5%. De werkelijk aan de taakvelden toegerekende rente is € 639.000 lager dan de werkelijke rentelasten. Deze afwijking bedraagt 0,05% van de werkelijke rentelasten en overschrijdt de norm van 25% uit de notitie rente 2017 van de commissie BBV niet. Daarin is opgenomen dat een correctie van de toegerekende rente verplicht is, als de afwijking groter is dan 25%.

In Tabel 112 wordt inzicht gegeven in de totstandkoming van het financieringsresultaat en het renteomslagpercentage.

Tabel 112 Berekening omslagrente

	Omschrijving		Primaire begroting		Bijgestelde begroting		Realisatie
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		8.899		6.317		6.298
b.	De externe rentebaten		- 857		-1.489		-2.372
	Totaal door te rekenen externe rente		**8.042**		**4.828**		**3.926**
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend		-1.020		-671		-671
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend		0		0		0
	Saldo door te rekenen externe rente		**7.022**		**4.157**		**3.255**
d1.	Rente over eigen vermogen	1,50%	4.675	1,43%	4.790	1,43%	4.790
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	1,50%	1.039	1,43%	957	1,43%	957
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente (renteomslag)		**12.736**		**9.904**		**9.002**
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	2,00%	14.603	1,50%	10.667	1,50%	9.641
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**		**1.867**		**763**		**639**
	Boekwaarde gefinancierde activa per 1-1-2023		730.175		619.521		619.521
	Het percentage van aan taakvelden toe te rekenen rente bedraagt		1,74%		1,60%		1,45%
	Verschil omslagrente en werkelijk toegerekend percentage		0,26%		-0,10%		0,05%
	Renteresultaat ten opzichte van toe te rekenen rente		15%		8%		7%

Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: El Idrissi, Nobel

Bedrijfsvoering betreft alle faciliterende activiteiten die de gemeentelijke organisatie in staat stelt langdurig te presteren en maatschappelijke waarde te creëren. Denk aan personeelsbeleid, huisvesting, financiën, ICT, en inkoop. We leveren daarbij maatwerk en zijn kaderstellend waar dat nodig is. De interne dienstverlening is daarbij volgens gelijke principes ingericht als de externe dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van en het 'in control' zijn over onze primaire taken en bedrijfsprocessen. Deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen op het gebied van sturing en beheersing van de organisatie.

In deze paragraaf wordt ook een toelichting gegeven op de afwijkingen, die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen en welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen. Dit comform een stellige uitspraak van de commissie BBV.

Gemeente als werkgever

Het afgelopen jaar heeft voor de organisatie vooral in het teken gestaan van het verder invulling geven aan de organisatie ontwikkelopdracht 'Toekomstbestendig Groeien' met onder andere het verder versterken van de ambtelijke organisatie om de huidige en toekomstige opgaven te kunnen realiseren.

Het werken voor Haarlemmermeer met de ambitie om door te groeien naar meer dan 200.000 inwoners vraagt om een investering in mens en organisatie. Want de groei van onze ambitieuze en dynamische gemeente is complex en veelzijdig en vraagt veel van huidige en toekomstige medewerkers.

Het versterken van de ambtelijke organisatie is het afgelopen jaar zichtbaar geworden in het vervullen van zo'n kleine 300 vacatures vanwege verloop en om de groei van de organisatie te faciliteren. Daarnaast hebben we functiegerichte maatcampagnes ontwikkeld, deelgenomen aan verschillende wervingsevenementen waaronder de Nationale Carrièrebeurs en de BedrijveninZicht-MRA-bijeenkomst. Door de inzet van videocampagnes hebben we ervoor gezorgd

dat we veel nieuwe collega's hebben mogen verwelkomen en hebben we de inrichting en het beeldmateriaal van onze website werkenbijhaarlemmermeer volledig vernieuwd met op dit moment zo'n 1.000 bezoekers per dag. Het aantal volgers van onze sociale media kanalen is enorm gegroeid naar 15.500.

In onze arbeidsmarktbenadering is ons uitgangspunt dat wat we buiten beloven we binnen waarmaken, en wat we binnen goed doen buiten vertellen. We investeren in onze externe profilering en arbeidsmarktcommunicatie, om Haarlemmermeer nog sterker als werkgever neer te zetten en potentiële medewerkers voor ons te enthousiasmeren. Daarnaast hebben we afgelopen jaar veel aandacht besteed aan het binden en boeien voor onze bestaande groep werknemers.

We hebben onder andere een nieuw onboarding programma opgezet met aandacht voor onze nieuw ingestroomde medewerkers, we zijn gestart met een Leiderschapsprogramma waarbij aandacht is voor zichtbaar en positief leiderschap, het voeren van kwalitatieve gesprekken met medewerkers naar wat hen bindt en boeit bij onze organisatie en wat er nog beter kan en ook met een energiek en aantrekkelijk intern loopbaanevenement met inspirerende sprekers. Dit alles doen we vanuit de ambitie en wens om voor zittende medewerkers een nóg betere werkgever te worden. Daarnaast verwachten wij dat dit bijdraagt aan het verlagen van de uitstroom, het versterken van de ambtelijke organisatie en is het ook noodzakelijk om talenten en expertises aan ons te binden, te boeien en fitheid en vitaliteit te behouden.

Digitalisering

Digitalisering dringt steeds verder door in onze dienstverlening en bedrijfsvoering. Het doel van digitalisering is om meer waarde te leveren aan onze inwoners, ondernemers en instellingen, en betere ondersteuning te bieden aan de steeds groeiende verantwoordelijkheden en taken van de gemeente.

In 2023 is de 'Visie op digitalisering: samen slimmer' (7225689) door de raad vastgesteld. De visie hebben we uitgewerkt in een 'Uitvoeringsagenda digitalisering 2023-2025' (8302480) waarin we voor de komende twee jaar beschrijven met welke ontwikkelingen en projecten we concreet aan de slag gaan. De uitvoeringsagenda digitalisering is hierbij gekoppeld aan de uitvoeringsagenda's van dienstverlening, het sociaal domein en het fysiek domein, zodat digitalisering ondersteunend is aan de belangrijkste opgaven waar onze gemeente voor staat.

Een belangrijk onderdeel van de visie zijn de ethische vraagstukken die ontstaan bij toenemende inzet van digitalisering en data. Dit jaar zijn we begonnen om de principes die hiertoe zijn opgenomen in de visie te vertalen naar instrumenten waarmee we het ethische aspect integraal onderdeel gaan laten uitmaken bij de inzet van digitalisering.

Er zijn veel projecten geweest met een digitale component, voorbeelden hiervan zijn:
- binnen het programma datagedreven werken is er gewerkt aan de basis; het verstevigen van het datafundament. Technisch is in kaart gebracht hoe het huidige datalandschap eruit ziet, op het gebied van kennis heeft een groot aantal collega's een opleiding gevolgd en is er een data community georganiseerd;
- het programma 'Juiste kanaal, juiste moment' (kanaalstrategie), hierbij is het proces voor de aanvraag van energietoeslag vereenvoudigd;
- het project digitaliseren gehandicaptenparkeerkaart is afgebroken, onder andere omdat niet kon worden voldaan aan de serviceprincipes van de gemeente;
- het vervangen van de verkiezingssoftware is bijna afgerond;
- de implementatie van een applicatie ter ondersteuning van sociale casuïstiek is gerealiseerd;
- een instrument voor de analyse van spookbewoning is bijna gereed;
- het project voor de ondersteuning van een viertal vergunningen.

In 2023 is een aantal trajecten gestart met een grote impact op 2024. Het gaat hier om projecten om de bedrijfsvoering ook in de toekomst goed te borgen:
- datacenters naar de Cloud dat ten doel heeft om onze netwerk- en serverapparatuur onder te brengen in de Cloud (Microsoft Azure). Hierbij zijn schaalbaarheid, continuïteit en het verminderen van risico's belangrijke overwegingen;
- met de voltooiing van de aanbesteding voor het Financiële-, HRM- en Subsidiesysteem. In december 2023 is gestart met de vervanging van de huidige systemen.

Informatiebeheer

De Archiefwet 1995, de wettelijke basis voor het informatie- en archiefbeheer van overheden, wordt gemoderniseerd zodat deze goed is toegespitst op het digitale tijdperk. De nieuwe archiefwet (2021) ligt nu voor behandeling bij de Tweede Kamer en gaat vervolgens door naar de Eerste Kamer, Daarnaast moeten nog het Archiefbesluit en de Archiefregeling uitgewerkt worden. De verwachting nu is dat de wet op 1 juli 2024 ingaat. Een belangrijk onderdeel van de nieuwe Archiefwet is het terugbrengen van de overbrengingstermijn naar een archiefbewaarplaats, in ons geval het Noord-Hollands Archief (NHA), van 20 naar tien jaar. Vooruitlopend op de inwerkingtreding hebben wij hiervoor inmiddels voorbereidende werkzaamheden verricht. Alle overheidsinformatie die voor blijvende bewaring in aanmerking komt, dient in het Historisch Archief bij het NHA openbaar toegankelijk te zijn. Voor archiefstukken kunnen openbaarheidsbeperkingen gelden voor maximaal 75 jaar. De gronden, waaronder bescherming van de persoonlijke levenssfeer, staan expliciet in de wet benoemd.

Het hart van het informatie- en archiefbeheer bestaat uit het zaak- en archiefsysteem. In 2022 is een aanbesteding voor een nieuw zaak- en archiefsysteem succesvol afgerond. Het nieuwe informatiesysteem Djuma is in 2023 bij bijna alle clusters in de organisatie geïmplementeerd. Naar verwachting zal dit medio 2024 volledig in gebruik genomen zijn.

Gemeentelijke huisvesting

In de panden waarin wij werken is het activiteitgericht werken volledig ingevoerd. Sinds we uit het oude raadhuis naar de nieuwe panden zijn gegaan werken medewerkers activiteitgericht. We merken dat onze medewerkers steeds beter gewend zijn om op kantoor de werkplek te gebruiken die het beste bij de activiteit past. Daarnaast wordt er hybride gewerkt, dat wil zeggen dat ook de thuiswerkplek een onderdeel is van het werk.

Het activiteitgericht werken heeft consequenties voor de inrichting van het pand. Hoeveel werkplekken, hoeveel vergaderzalen, van welke omvang, hoe richten we die in, welke speciale ruimtes hebben we nodig zijn ervaringen die we ook dit jaar weer hebben opgedaan en die input zijn geweest voor het ontwerp en inrichting van ons nieuwe gemeentehuis. Naar verwachting wordt het nieuwe gemeentehuis in 2027 opgeleverd.

De gemeente in control

Met ingang van het jaar 2023 dient het college van burgemeester en wethouders zelfstandig een oordeel te geven rechtmatig handelen. We hebben evenals voorgaande jaren geïnvesteerd in de versterking van de beheersorganisatie met name in de 1e en 2e lijn. Deze versterking is mede gefaciliteerd door de ingebruikname van een applicatie die realtime inzicht geeft in de actuele stand van de interne beheersorganisatie. De toetsing van de beheersorganisatie gebeurt binnen de reguliere P&C-cyclus. Er zijn drie rapportages opgesteld over de kwaliteit van de beheersorganisatie met aanbevelingen voor verbeteringen van de beheersorganisatie. In 2023 heeft een versterking van de controlomgeving plaatsgevonden, de gemeente is voldoende “in control” om mogelijke onrechtmatigheden tijdig te detecteren en hierop te acteren indien noodzakelijk. De rechtmatigheidsverantwoording is in de Jaarstukken 2023 opgenomen.

Informatiebeveiliging en privacy
Informatiebeveiliging verdient blijvend onze aandacht. Gezien de technologische vooruitgang, steeds grotere dreiging op het gebied van (cyber)security en het in toenemende mate beschikbaar zijn van data en informatie is in control zijn over onze weerbaarheid steeds belangrijker. Ook de wet-en regelgeving volgt deze ontwikkeling en voorziet de komende jaren in dertien nieuwe wet- en regelgevingen waaronder een nieuwe versie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de nieuwe Network en Information Security-richtlijn (NIS2). De aandacht is gericht op het ‘in control’ komen en blijven van de processen binnen de bestaande informatie- en automatiseringsomgeving van de gemeente en de beschikbaarheid van volledige en integere data.

Informatiebeveiliging is het proces dat de betrouwbare informatievoorziening borgt. Het opnemen van informatiebeveiliging als kwaliteitscriterium is voor de gemeente dan ook noodzakelijk. De normen waaraan we dienen te voldoen staan onder andere beschreven in de BIO en de Algemene Verordening

Gegevensbescherming (AVG). Om aan deze wet- en regelgeving te voldoen werken we sinds 2023 actief aan het opbouwen van het information security management system (ISMS) middels het integrale systeem Key Control Dashboard. Deze wordt onder andere gevuld met processen door middel van BBN (Basis Beveiligings Niveau) Toetsen, Baseline Toetsen en Data Protection Impact Assessments (DPIA). De primaire verantwoordelijkheid voor de invulling hiervan ligt bij de proceseigenaar, waarbij de BIO de belangrijkste grondslag is. De AVG, de Archiefwet en de Meldplicht datalekken zijn voorbeelden van wetten die eisen stellen aan de verwerking en opslag van informatie.

In 2023 is het nieuwe strategische informatiebeveiligingsbeleid 2023-2026 (10220927) vastgesteld, waarmee de koers is uitgezet voor de komende jaren. Om mede invulling te geven aan die koers is er in 2023 gestart met een meting op de naleving van het BIO normenkader en is in samenwerking met Berenschot gestart aan het verbeterplan informatiebeveiliging. De uitwerking van het verbeterplan wordt in het tweede kwartaal van 2024 opgeleverd en extra formatie voor informatiebeveiliging en privacy wordt aangevraagd in de Voorjaarsrapportage 2024 om de opgaven blijvend het hoofd te bieden. Ook is er in navolging van de verhoogde aandacht voor informatiebeveiliging en privacy bij de introductiedag voor nieuwe medewerkers in samenwerking met Brooklyn Partners gestart aan het verhogen van de bewustwording op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. Het invulling geven aan, inrichten en in stand houden van maatregelen vraagt doorlopend en veel extra inspanning en onderzoek naar benodigde activiteiten. In 2024 zullen we blijven bewaken dat verwerkingen het reguliere proces doorlopen en uitvoering geven aan het plan voor het (risicogericht) oppakken van de eerder genoemde toetsen en DPIA's. Een belangrijk aspect wat een rol speelt zit in de weerbaarheid is het bewustzijn rondom informatiebeveiliging en privacy van alle medewerkers. Ook hier wordt continue aandacht aan gegeven. Zo zetten we ons doorlopend in om informatiebeveiliging op een hoog niveau te krijgen en houden.

Frauderisicoanalyse
Wij kennen diverse instrumenten en regelingen ter voorkoming van fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik. Er is een notitie Misbruik & Oneigenlijk gebruik (2020.000423). In 2024 zal een actualisatie plaatsvinden van deze notitie, waarin nader wordt ingegaan op risico's en preventiemaatregelen omtrent misbruik en oneigenlijk gebruik. Tenslotte heeft de gemeente Haarlemmermeer een gedragscode en een regeling integriteitmeldingen. Jaarlijks wordt een jaarverslag integriteit opgesteld. Ook in de processen, procedures en interne controles is er aandacht voor de voorkoming van fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik en er is aandacht voor risicomanagement in brede zin.

Wij hebben in 2023 de frauderisicoanalyse 2022 geactualiseerd. Deze analyse dient als aanvulling op de eerder genoemde instrumenten en regelingen. Bij de totstandkoming van de actualisatie hebben inhoudelijk gesprekken met management en directie plaatsgevonden. Deze gesprekken hadden enerzijds als doel om te komen tot een actualisatie van de rapportage en anderzijds om het bewustzijn voor frauderisico's binnen de organisatie te vergroten en continue aandacht hiervoor te borgen.

De actualisatie van de uitgevoerde frauderisicoanalyse geeft geen directe aanleiding tot herprioritering van de frauderisico's en beheersmaatregelen, zoals opgenomen in de frauderisicoanalyse 2022. Het algemene beeld is, dat de aanvullende beheersmaatregelen door de organisatie zijn opgepakt en dat de naleving hiervan wordt getoetst door de Verbijzonderde interne controle (VIC). Naast de 'harde' beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude, is ook nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de inzet op soft controls, bewustwording en blijvende aandacht voor frauderisico's. In dat kader is het van belang om juist ook aandacht te geven aan soft controls. In de organisatie wordt hier al op verschillende wijzen aandacht aan gegeven. In 2023 is geen medewerkersfraude geconstateerd.

Inkoopbeleid

Op de juiste wijze inkopen en aanbesteden is voor ons als gemeente van groot belang. Het draagt bij aan mogelijke besparingen en geeft zichtbare verbetering van de kwaliteit van opdrachten. We houden ons aan wet- en regelgeving en gaan zo doelmatig en bewust mogelijk om met gemeenschapsgeld.

In alle aanbestedingstrajecten hebben we ook aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven & Inkopen (MVOI). Er zijn tien indicatoren op het gebied van MVOI die ook onderdeel zijn van ons Inkoopbeleid en het Actieplan dat voorkomt uit het door het college getekende Landelijke Manifest MVOI. In de tabel

hieronder zijn de streefwaarden en de realisatiewaarden over 2023, 2022 en 2021 weergegeven. Er is een substantiële verbetering in de resultaten bij Social Return On Investment (SROI). Dit is voor een belangrijk deel te relateren aan de invulling van de beschikbaar gesteld vaste formatie voor een SROI-coördinator vanaf april 2023.

Tabel 113

	Thema	Nr.	Indicator	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Streefwaarde
1	Duurzaamheid	1.1	% van de aanbestedingswaarde van (fysieke) Diensten, Werken en Leveringen, waarbij in de uitvraag is ingezet op de transitie naar de circulaire economie	88%	74%	75%	40%
		1.2	Aantal contracten per jaar waarin is vastgelegd dat de vrijkomende materialen/producten hoogwaardig hergebruikt worden en wat, na eerste gebruik, met de materiaalstroom gebeurt.	14	14	8	2
		1.3	% van de aanbestedingswaarde, waarbij in de uitvraag is ingezet op de transitie naar duurzame energie en brandstoffen.	90%	92%	67%	50%
		1.4	Aantal gerealiseerde projecten met daadwerkelijk minimaal energie neutrale gebruiks- en/of exploitatiefase (op den duur energie neutraal) per jaar.	2[1]	4	6	4
2	Inkoop bij lokale en regionale ondernemers	2	% van de inkoopuitgaven, ingekocht bij regionale ondernemingen.	52%	56%	51%	50%
3	Social return en sociaal ondernemers	3.1	% van de aanbestedingswaarde van Werken en Diensten waarbij in de uitvraag social return is geëist	99%[2]	38%[3]	59%	75%
		3.2	Bedrag van de inkoopuitgaven, ingekocht bij sociale ondernemingen.	€ 1.508.999[4]	€ 114.323	€ 12.500	€ 100.000
		3.3	Aantal geplaatste kandidaten per jaar uit een van de doelgroepen van Social Return bij een opdrachtnemer van onze gemeente	40[2]	12	n.v.t.	10
4	Innovatie	4	Aantal uitgevoerde marktconsultaties per jaar	12	8	8	8
5	Milieubewust (nieuwe in 2023)	5	% van de aanbestedingswaarde waarbij in de uitvraag is ingezet op een positieve impact op het milieu en de biodiversiteit	8%	-	-	10%

1 Er waren relatief weinig projecten in 2023 waar dit een mogelijkheid was.
2 Toename door verruiming bouwblokmethode en invulling vaste formatie SROI-coördinator vanaf april 2023.
3 Indien de aanbesteding jeugdhulp buiten beschouwing wordt gelaten, bedraagt het percentage 98%.
4 Stijging wordt veroorzaakt door 1 grote leverancier die toegevoegd is aan de lijst van sociale ondernemingen.

Rechtmatigheid

Rechtmatigheid is een juridische term, die aangeeft dat een (voorgenomen) handelswijze in overeenstemming is met de geldende regels en besluiten. Het begrip rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording is echter een minder omvattend begrip. Bij rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheids-verantwoording bestaat er een duidelijke relatie met het financiële beheer. Er moet immers worden verantwoord dat de baten, lasten en balansmutaties die in de jaarrekening zijn opgenomen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het gaat om de financiële beheershandelingen. De rechtmatigheidsverantwoording is conform de wet-en regelgeving van het BBV opgenomen bij de jaarrekening. In de paragraaf Bedrijfsvoering

moet op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van afspraken met de raad aanvullende informatie worden opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

In overeenstemming met de reguliere controlcyclus zijn Verbijzonderde Interne Controle (VIC) uitgevoerd over de periode januari tot en met december 2023. Wij rapporteren hieronder over fouten en onduidelijkheden boven de rapporteringstolerantie van € 200.000.

Samenvattend Beeld
De totale omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden bedraagt € 80,5 miljoen. Er zijn geen onduidelijkheden. De geconstateerde onrechtmatigheden betreffen:

Tabel 114

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Begrotingscriterium	66.368
Voorwaardencriterium	14.107
M&O criterium	0
Totaal	80.475

Begrotingscriterium
Er is sprake van een begrotingsonrechtmatigheid van € 66,4 miljoen, omdat formeel overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten of investeringskredieten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld onrechtmatig zijn. De bestendige gedragslijn van onze gemeente is dat deze verschillen die ontstaan zijn in de periode tussen de najaarsrapportage en de jaarrekening gemeld worden in de jaarrekening en daar ook worden toegelicht. Omdat deze bestendige gedragslijn niet is vastgelegd in de Financiële verordening, is hier toch sprake is van een begrotingsonrechtmatigheid. Dit sluit aan bij de uitleg van de commissie BBV, alhoewel de commissie ook heeft aangegeven dat deze afspraak met de raad op een andere minder formele manier kan worden gemaakt.
Deze uitleg van het begrip begrotingsrechtmatigheid is pas eind 2023 gegeven, waardoor dit niet meer meegenomen kon worden in de actualisatie van de Financiële verordening eind 2023. Bij de eerstvolgende actualisatie van de Financiële verordening zullen we een voorstel doen voor een extra bepaling ter voorkoming van deze formele begrotingsonrechtmatigheid in de toekomst.

Voorwaardencriterium
Gespecificeerd per proces zijn deze onrechtmatigheden in onderstaande tabel weergegeven:

Tabel 115

(Bedragen x € 1.000)

VIC periode	Bevinding nr.	Proces	Rechtmatigheid/ getrouwheid	Toelichting	Fouten	Onduidelijkheden	Rechtmatigheidsverantwoording
1	1.1	Aanbestedingen	Rechtmatigheid	Doorlopende fouten met collegebesluiten (2019.0058131 en 2020.0001034).	570	0	570
2	1.2	Aanbestedingen	Rechtmatigheid	Onrechtmatigheid aanbestedingsprocedure contracten opvang Oekraïners periode 1 april – 31 december 2023 (collegebesluit 10193428).	12.138	0	12.138
2	1.3	Aanbestedingen	Rechtmatigheid	Collegebesluit onrechtmatigheid inhuur personeel Burgerzaken (incidenteel voor 2023).	946	0	946
3	3.1	Aanbestedingen	Rechtmatigheid	Onrechtmatigheid inhuur personeel HRM (incidenteel voor 2023).	167	0	167
3	3.2	Aanbestedingen	Rechtmatigheid	Onrechtmatigheid Lokaal Haarlemmermeers Preventieakkoord (incidenteel voor 2023).	80	0	80
3	3.3	Aanbestedingen	Rechtmatigheid	Onrechtmatigheid hotelopvang vluchtelingen (Nederlandse Afghanen, Palestijnen).	206	0	206
				Totaal 2023	14.107	0	14.107

Bevindingen per proces nader toegelicht
Inkoop en aanbestedingen
Bevindingen
De totale omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden is € 14,1 miljoen. De onrechtmatigheden betreffen reeds lopende contracten van voorgaande jaren (totale omvang € 570.000). De gemeente Haarlemmermeer neemt in overeenstemming met voorgaande jaren de daadwerkelijke kosten in het boekjaar ingevolge deze contracten als onrechtmatigheid.

In 2023 zijn vijf nieuwe onrechtmatigheden geconstateerd.

Opvang ontheemden uit Oekraïne
De opvang van de ontheemden uit Oekraïne vond ook in 2023 deels plaats in hotels waarmee in 2022 overeenkomsten zijn afgesloten voor het boekjaar 2023 en voor één hotel tevens in 2024. Naast de hotelopvang zijn ook kosten noodzakelijk voor het regelen van ondersteuning en beveiliging. De uitgaven voor de hotelopvang, ondersteuning en beveiliging na 1 april 2023 (afloop periode

dwingende spoed) kwalificeren als onrechtmatig, gezien deze dienstverlening om moverende redenen niet is aanbesteed. De totale onrechtmatigheid voor 2023 bedraagt € 12.138.000. Wij hebben op 21 november 2023 besloten deze onrechtmatigheid te accepteren (10193428). Om een continuïteit in de opvang te blijven garanderen zijn diverse contracten voor hotelopvang, beveiliging en begeleiding voor 2024 gecontinueerd. Hierdoor zal met een redelijke mate van zekerheid in 2024 eveneens de tolerantiegrens voor de rechtmatigheidsverantwoording worden overschreden. Ook voor deze onrechtmatigheid hebben wij op 23 januari 2024 besloten deze te accepteren (10332311).

Geïnitieerde acties
Het uiteindelijke doel is om alle ontheemden uit Oekraïne op te vangen in een semipermanente locatie en dus te stoppen met de hotelopvang. Dit is ingegeven door het feit dat een lang verblijf in een hotel geen gezonde woonomgeving oplevert. In de tussentijd willen wij zo min mogelijk 'schuiven' met mensen. Wij maken hierbij permanent een afweging tussen humane gronden en de naleving van vigerende wet- en regelgeving. Voor de contracten aangaande beveiliging en begeleiding is begin 2024 een aanbestedingsprocedure gestart.

Inhuur bij Burgerzaken
We maken voor burgerzakendienstverlening gebruik van externe medewerkers. Deze worden hoofdzakelijk ingezet om zorg te dragen voor complexe registratie van niet Nederlanders. Door onvoorziene omstandigheden zoals de coronapandemie, de komst van ontheemden uit Oekraïne en een overspannen arbeidsmarkt, hebben we meer medewerkers ingehuurd dan oorspronkelijk verondersteld. Hierdoor was sprake van een wezenlijke wijziging van de initiële opdracht. Om moverende redenen hebben wij besloten om de opdracht te continueren tot uiterlijk 31 december 2023.

Geïnitieerde acties
Voor de inhuur van medewerkers voor burgerzakendienstverlening is in 2023 een Europese aanbestedingsprocedure gestart waardoor naar verwachting de onrechtmatigheid voor het boekjaar 2024 is opgelost.

Inhuur bij Human Resource Management (HRM)
Een andere nieuwe onrechtmatigheid in 2023 betreft de opdrachtverlengingen ten behoeve van een inhuurmedewerker bij HRM. De initiële opdracht is in 2020 onderhands gegund met gebruikmaking van een budgetplafond (gelijk aan het drempelbedrag voor Europese aanbesteden). Bedoeld was de betreffende functie met vast personeel in te vullen echter de proceseigenaar geeft aan dat dit mede vanwege de krappe arbeidsmarkt en een kandidaat die zich in een laat stadium alsnog heeft teruggetrokken, niet tijdig is gelukt. Als gevolg hiervan is gebruik gemaakt van verlengopties binnen de opdracht, waardoor de uitgaven binnen de totale opdracht in 2023 alsnog boven de drempel voor Europees aanbesteden uitkomen en de totale uitgaven in 2023 ad. € 167.000 als onrechtmatig kwalificeren. Het contract is per 1 januari 2024 beëindigd waardoor deze onrechtmatigheid niet doorloopt naar de komende jaren.

Lokaal Haarlemmermeers Preventieakkoord
Een nieuwe onrechtmatigheid in 2023 betreft de opdrachtverlening ten behoeve van het Lokaal Haarlemmermeers Preventieakkoord. De initiële opdracht is in 2021 onderhands gegund gezien er bij de raming van de uitgaven op het startformulier was uitgegaan dat deze uitgaven de drempel voor Europees aanbesteden niet zouden overschrijden. Gezien de geraamde opdrachtwaarde had de opdracht meervoudig onderhand gegund moeten worden. Hiervan is afgeweken en er is besloten de opdracht enkelvoudig onderhands te gunnen. In 2023 is er echter een aanvullende opdracht verstrekt, waardoor de uitgaven binnen de totale opdracht in 2023 alsnog boven de Europese drempel uitkomen en de totale uitgaven in 2023 ad. € 80.000 als onrechtmatig kwalificeren. Inmiddels is de opdracht voor deze fase afgerond waardoor deze onrechtmatigheid niet doorloopt in komende jaren.

Opvang overige vluchtelingen
Een nieuwe onrechtmatigheid in 2023 betreft de opdrachtverlening ten behoeve van crisisnoodopvang van een groep overige vluchtelingen (niet zijnde Oekraïners), asielzoekers en statushouders. Wij worden sinds 2022 door het COA gevraagd om te helpen bij deze opvang gezien de omvang ervan de mogelijkheden van het COA overstijgt. Wij hebben deze crisisnoodopvang in hotels kunnen voorzien waarna onderhandse opdrachten zijn verstrekt. De uitgaven binnen de totale opdracht komen in 2023 boven de Europese drempel uit en daarmee als onrechtmatig. In het kader van het evacuatieprotocol dienen wij op korte termijn mogelijk anderen met een dubbele nationaliteit op te vangen. Mogelijk loopt de onrechtmatigheid als gevolg daarvan door in 2024.

Wethouder Ruigrok bij de ondertekening van Zero Emission hotel shuttle systeem, mei 2023

Verbonden partijen

Portefeuillehouder: El Idrissi, Nobel, Ruigrok, Schuurmans-Wijdeven, Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water, Van der Meij

Deze paragraaf bevat een overzicht van alle verbonden partijen, de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij, het openbaar belang dat ermee gediend wordt en de financiële gegevens van de verbonden partij, zoals het eigen vermogen, vreemd vermogen en het verwachte rekeningresultaat.

We hebben de keuze onze taken in eigen beheer uit te voeren, derden deze taken gesubsidieerd te laten doen of onze belangen via een verbonden partij te verwezenlijken. Een belangrijk criterium voor de wijze waarop onze taken worden uitgevoerd is doelmatigheid. Verder zijn de mate waarin we invloed hebben op het volbrengen van de taken en het risico dat ermee is gemoeid bepalend.

Een verbonden partij wordt in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) als volgt gedefinieerd: 'Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk belang én een financieel belang heeft'.

- Van een bestuurlijk belang is sprake als wij op één of andere manier zeggenschap hebben. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een zetel in het bestuur of stemrecht bij bestuurlijke beslissingen.
- Het financieel belang betekent dat wij middelen die wij aan een derde partij ter beschikking stellen niet terugontvangen in geval van faillissement, dan wel dat financiële problemen op ons verhaald kunnen worden.

In het BBV is dus expliciet geregeld dat een verbonden partij een financieel belang én een bestuurlijk belang vertegenwoordigt. Indien het alleen om een financieel belang of alleen om een bestuurlijk belang gaat, dan is geen sprake van een verbonden partij.

Conform het BBV worden de verbonden partijen integraal verantwoord in de programma's. Dit zorgt voor een versterking van inzicht in de bijdrage van de verbonden partij aan de maatschappelijke doelstellingen. Eventuele risico's ten aanzien van een verbonden partij worden in deze paragraaf beschreven.

Begroting- en verslaggevingsregels

Voor verbonden partijen gelden de eigen van toepassing zijnde begroting- en verslaggevingsregels. Voor gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid (openbaar lichaam en bedrijfsvoeringorganisatie) zijn dat eveneens de regels volgens het BBV.

Tabel 116

Samenwerkingsvorm Wgr	Openbaar lichaam	Bedrijfsvoering-organisatie	Gemeenschappelijk orgaan	Centrum gemeente	Lichte regeling
Rechtspersoonlijkheid	√	√	X	X	X
Eigen begroting en jaarrekening	√	√	√	X	X
Toepassing BBV	√	√	√	n.v.t.	n.v.t.

Voor privaatrechtelijke partijen gelden de verslaggevingsvoorschriften volgens het Burgerlijk Wetboek (BW), waarbij voor vennootschappen een en ander is uitgewerkt in BW2 Titel 9. Daarnaast kunnen afhankelijk van de situatie internationale verslaggevingstandaarden gelden.

Privaatrechtelijke organisaties kennen geen specifieke voorschriften voor begrotingen. Indien daarvoor regels gelden, dan zijn dat regels die in het eigen statuut (of daarvan afgeleide stukken) van de organisatie zijn vastgelegd.

Beleidskader verbonden partijen

De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen zijn vastgelegd in het vastgestelde Beleidskader verbonden partijen 2017 (2017.0041198). Hierin zijn onze beleidsvoornemens beschreven om een actieve regie toe te passen op onze verbonden partijen. Dit doen wij onder andere door onze deelnemingen de corporate governance code na te laten leven.

Tevens is onder meer in het beleidskader opgenomen:
- het toetsingskader verbonden partijen;
- het proces op hoofdlijnen rond de besluitvorming over deelneming in verbonden partijen;
- de wijze van sturing van verbonden partijen, waaronder het vastleggen van afspraken; over vertegenwoordiging en informatieverstrekking aan college en raad;
- het afwegingskader ten aanzien van de uitbreiding van bestaande samenwerkingsrelaties; met nieuwe toetredende partijen.

In 2023 is de periodieke evaluatie van de verbonden partijen uitgevoerd en voorzien van onze reactie en ter informatie aan de raad aangeboden (8413987). De conclusies en aanbevelingen uit het evaluatierapport zijn verwerkt in het Beleidskader Verbonden Partijen 2024 (10258468), deze is begin 2024 door de raad vastgesteld.

Overzicht verbonden partijen

De verbonden partijen van de gemeente Haarlemmermeer zijn:

Tabel 117

Nr.	Overzicht verbonden partijen	Eigenaarsrol	Opdrachtgeversrol	Type	Wetten
	Gemeenschappelijke regelingen				
1	Vervoerregio Amsterdam	Verkeer en vervoer	-	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
2	Amstelland-Meerlanden overleg	Regionale samenwerking	-	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
3	AM match	Werk & Inkomen	Werk & Inkomen	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
4	Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)	Veiligheid	Veiligheid	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV

Nr.	Overzicht verbonden partijen	Eigenaarsrol	Opdrachtgeversrol	Type	Wetten
5	Cocensus	Financiën	Financiën	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
6	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Handhaving	Vergunningen	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
7	Recreatieschap Spaarnwoude	Financiën	Recreatie	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
8	GO Beschermend Wonen regio ZK IJ en Haarlemmermeer	Zorg en Welzijn	Zorg en Welzijn	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
	Vennootschappen en coöperaties				
9	Meerlanden Holding NV	Financiën	Beheer en onderhoud	Naamloze vennootschap	BW2
10	De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV	Financiën	Beheer en onderhoud	Besloten vennootschap	BW2
11	Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV (Meermaker)	Financiën	Energietransitie	Besloten vennootschap	BW2
12	Energiebedrijf Haarlemmermeer BV (Tegenstroom)	Financiën	Energietransitie	Besloten vennootschap	BW2
13	Zonnepanelen Haarlemmermeer BV (Tegenstroom voor Ymere)	Financiën	Energietransitie	Besloten vennootschap	BW2
14	Schiphol Area Development Company NV	Financiën	Grondzaken	Naamloze vennootschap	BW2
15	Hoofdvaart BV	Financiën	Grondzaken	Besloten vennootschap	BW2
16	GEM President CV	Financiën	Grondzaken	Commanditair vennoot	BW2
17	Polanenpark CV	Financiën	Grondzaken	Commanditair vennoot	BW2
18	GEM A4 Zone West CV	Financiën	Grondzaken	Commanditair vennot	BW2
19	GEM A4 Zone West Beheer BV	Financiën	Grondzaken	Besloten vennootschap	BW2
20	GEM President Beheer BV	Financiën	Grondzaken	Besloten vennootschap	BW2
21	Polanenpark BV	Financiën	Grondzaken	Besloten vennootschap	BW2
22	Recreatieplas Haarlemmermeer BV	Financiën	Recreatie	Besloten vennootschap	BW2
23	Stedin Holding NV	Financiën	Financiën	Naamloze vennootschap	BW2
24	Bank Nederlandse Gemeenten NV	Financiën	Financiën	Naamloze vennootschap	BW2
25	InWest Regio BV (ROM Inwest)	Verkeer en vervoer	Economische zaken	Besloten vennootschap	BW2
	Stichtingen en verenigingen				
26	VNG	-	Bestuur	Vereniging	BW2
27	Dimpact	Financiën	Bedrijfsvoering	Coöperatieve vereniging	BW2

Hierna volgen de gegevens per verbonden partij.

De gegevens die hier staan opgenomen, zijn deels al eerder vermeld in de Programmabegroting 2024-2027. De jaarrekeningen 2023 zijn nog niet beschikbaar.

De toelichtingen 'financiële toelichting' en 'risico's' zijn geactualiseerd voor zover recente ontwikkelingen (na de meest recente programmabegroting) daartoe aanleiding geven.

De Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer en de bijbehorende samenwerkingsafspraken zullen pas per 1 januari 2024 starten, dit vanwege uitstel van de landelijke doorcentralisatie beschermd wonen (invoering van het nieuwe financiële verdeelmodel en het woonplaatsbeginsel). In het overzicht zijn al wel de reeds bekende algemene gegevens opgenomen.

Vervoerregio Amsterdam

Tabel 118

Algemene informatie	De Vervoerregio Amsterdam (VRA) is een samenwerkingsverband van 14 gemeenten in de regio Amsterdam op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen en gestart per 1 januari 2017. Het Rijk heeft de regio's Amsterdam en Rotterdam/Den Haag bij uitzondering de wettelijke status van "vervoerregio" gegeven met behoud van de wettelijke bevoegdheden en middelen. De belangrijkste taken van de Vervoerregio Amsterdam liggen op het gebied van (regionaal) verkeer en vervoer. De 14 gemeenten zetten zich onder andere in voor een optimale bereikbaarheid van de Amsterdamse regio. In de samenwerking binnen de vervoerregio spelen deelregio's een belangrijke rol. Wij maken deel uit van de regio Amstelland-Meerlanden.		
Programma	Mobiliteit		
Beleidsdoelen	A. Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer. B. De doorstroming van alle vormen van vervoer en de bereikbaarheid van Haarlemmermeer dient op elk moment van de dag zo optimaal mogelijk te zijn.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Verkeer en vervoer		
Opdrachtgeversrol	-		
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap Dagelijks Bestuur (vicevoorzitter) en deelname aan Regioraad. Het aantal leden in de Regioraad voor de gemeente staat in verhouding tot het inwoneraantal van de gemeente.		
Aandelenbelang	De VRA is aandeelhouder van GVB Holding NV. Er zijn alleen bestuurlijke consequenties. De VRA heeft zeggenschap in een tweetal BV's onder de GVB Holding NV, waarin de veertien deelnemende gemeente 1% prioriteitsaandeel hebben. Als aandeelhouder loopt de VRA geen financieel risico.		
Financieel belang	Deelnemende gemeenten waarborgen de betaling van rente en aflossing van geldleningen aangegaan door de vervoerregio voor de uitvoering van haar taak. Dit in verhouding tot het inwoneraantal van de deelnemende gemeente.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 221.863	€ 19.000
	Vreemd vermogen	€ 331.131.005	€ 399.433.055
	Solvabiliteit	0,1 %	0,0%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
	Bijdrage in 2023		€ 0
Financiële toelichting	De financiële gegevens zijn gebaseerd op de jaarstukken 2022. De Vervoerregio is bij het realiseren van haar doelstellingen grotendeels afhankelijk van de wegbeheerders en externe factoren. In 2023 zijn projecten opgenomen, die vanwege verschillende redenen in 2022 niet tot uitgaven hebben geleid en zijn doorgeschoven. De Vervoerregio wordt direct bekostigd uit de brede doeluitkering (BDU) van het Rijk. Als een deel van de jaarlijkse ontvangen gelden niet geheel worden ingezet, dan worden deze gereserveerd om in de daaropvolgende jaren aan te wenden. De middelen die dit jaar worden doorgeschoven zijn al bestemd (onder andere toegezegde bijdragen, opdrachten en contracten).		
Eventuele risico's	De risico's zijn afdoende beschreven in de risicoparagraaf inclusief de beheersmaatregelen.		
Overige informatie/ website	https://vervoerregio.nl/		

Amstelland-Meerlanden Overleg

Tabel 119

Algemene informatie	Het Amstelland-Meerlanden Overleg (AM) is een samenwerking tussen de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, De Ronde Venen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn op basis van een gemeenschappelijke regeling. Doel is door afstemming te komen tot een effectiever regionaal beleid en gezamenlijke belangenbehartiging bij onder andere de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de provincie Noord-Holland. In de bestuurlijke regiegroep van de MRA zitten twee bestuurders uit het AM-overleg. Daarnaast vertegenwoordigen AM-bestuurders de AM-regio in de bestuurlijke MRA-platforms op het gebied van onder andere mobiliteit, economie, ruimte en duurzaamheid.
Programma	Bestuur, samenleving en publiekscontact
Beleidsdoel	C. Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling

Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Regionale Samenwerking		
Opdrachtgeversrol	-		
Bestuurlijk belang	Lid Regiegroep AM en via de deelregio AM bestuurlijke vertegenwoordiging in diverse MRA overleggen.		
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen		
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen € 1,37 per inwoner bij aan het AM-overleg. Voor onze gemeente is dat een bedrag van € 218.288.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 60.175	€ 66.290
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Solvabiliteit	100%	100%
	Begroot resultaat 2022		€ 0
	Bijdrage in 2023		€ 218.288
Financiële toelichting	De bijdrage voor het AM-overleg wordt jaarlijks aangepast en berekend op basis van het inwoneraantal per gemeente volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek op vastgestelde peildatum voorgaand jaar en de vastgestelde bijdrage per inwoner (€ 1,37 in 2023). De bijdrage per inwoner blijft in 2024 ongewijzigd op € 1,37. Het AM-overleg kent geen meerjarenbegroting, dus er zijn geen officiële cijfers voor 2025 en verder.		
Eventuele risico's	Er zijn geen vermeldenswaardige financiële risico's bij deze GR.		
Overige informatie/ website	https://www.amstelland-meerlanden.nl/		

AM match

Tabel 120

Algemene informatie	De werkorganisatie AM Match is een samenwerkingsverband van de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn. Deze organisatie heeft één kerntaak: de re-integratie naar werk voor de doelgroep die onder de Participatiewet valt, voor zover zij een loonwaarde hebben die lager is dan 70% van het minimumloon.		
Programma	Zorg en werk		
Beleidsdoel	C. Onze inwoners zijn economisch zelfstandig.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Werk & Inkomen		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Werk & Inkomen		
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de GR wordt gevormd door de wethouders Sociale Zaken van de vijf deelnemende gemeenten. De voorzitter is de wethouder uit de gemeente Haarlemmermeer. De dagelijkse verantwoording en leiding van de organisatie ligt bij de algemeen directeur.		
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen. In het bestuur heeft de gemeente Haarlemmermeer twee van de acht stemmen.		
Financieel belang	Dit wordt gerelateerd aan de geraamde bijdrage.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 2.934.000	€ 3.517.000
	Vreemd vermogen	€ 1.976.000	€ 4.453.000
	Solvabiliteit	59,8%	44,1%
	Begroot resultaat 2022		€ - 8.000
	Bijdrage in 2023		€ 6.646.000
Financiële toelichting	Het resultaat (na reserve mutaties en vóór resultaatbestemming) van AM Match over 2022 komt uit op € 731.000 positief. In de primaire begroting 2022 was nog rekening gehouden met een exploitatietekort van € 60.000. Derhalve is het exploitatieresultaat € 791.000 hoger dan begroot.		
Eventuele risico's	In de begroting van 2024 wordt een exploitatietekort verwacht van € 240.000. In de jaren 2024 tot en met 2028 wordt ook een negatief resultaat verwacht. In 2028 kan dat negatieve resultaat oplopen tot € 313.000. Dit negatieve resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door gelijkblijvende overheadkosten terwijl de doelgroep Wsw kleiner wordt. Voor de korte termijn is de algemene reserve voldoende om de risico's in de bedrijfsvoering op te kunnen vangen.		
Overige informatie/ website	https://ammatch.nl/		

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

Tabel 121

Algemene informatie	De gemeente Haarlemmermeer maakt deel uit van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (VRK). De VRK bestaat uit de GGD Kennemerland (inclusief bureau GHOR) en de Regionale Brandweer Kennemerland.		
Programma	Veiligheid		
Beleidsdoel	B. Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.		
Programma	Maatschappelijke ontwikkeling		
Beleidsdoel	A. Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Openbare orde, Veiligheid en Handhaving; Portefeuillehouder Jeugdzorg		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Openbare orde, Veiligheid en Handhaving; Portefeuillehouder Jeugdzorg		
Bestuurlijk belang	Lid van het dagelijks bestuur en lid van het algemeen bestuur. Haarlemmermeer heeft acht van de 32 stemmen in het algemeen bestuur.		
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen.		
Financieel belang	In 2023 is de bijdrage van de gemeente Haarlemmermeer € 20.267.000. Dit is 29,7% van de totale gemeentelijke bijdragen van € 68.339.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 6.966.000	€ 5.180.000
	Vreemd vermogen	€ 62.024.000	€ 63.256
	Solvabiliteit	10,1%	7,6%
	Begroot resultaat 2023		€ 243.000
	Bijdrage in 2023		€ 20.267.000
Financiële toelichting	De VRK sluit 2022 af met een positief exploitatieresultaat van € 144.000 (inclusief onttrekkingen bestemmingsreserves van € 844.000). De primitieve begroting sloot met een positief saldo van € 162.600. De afwijking is dus minimaal.		
Eventuele risico's	Risico's binnen de VRK zijn geïdentificeerd, gekwalificeerd en waar mogelijk zijn beheersmaatregelen gekoppeld aan de risico's. Het risicoprofiel is nader geanalyseerd en daar waar mogelijk zijn de risico's voorzien van een financiële impact en een inschatting van de kans dat het risico zich ook daadwerkelijk zal voordoen. De gekwantificeerde risico's tellen op tot een bedrag van € 4,6 miljoen. Conform het vastgesteld beleid is een weerstandratio berekend van 0,7. Dit percentage doet recht aan de opvatting dat gemeenten, als verantwoordelijken voor de verbonden partij, ook een aandeel hebben te nemen als risicodrager.		
Overige informatie/ website	https://www.vrk.nl/		

Cocensus

Tabel 122

Algemene informatie	Cocensus is een gemeenschappelijke regeling (GR) van de gemeenten Haarlemmermeer, Haarlem, Hillegom, Beverwijk, Oostzaan, Wormerland, Alkmaar, Dijk en Waard, Langedijk, Bergen, Den Helder, Uitgeest, Castricum en Heiloo.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Onderdeel	A. Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting)
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving
Beleidsdoelen	B. Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik. C. Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur kent vanuit iedere gemeente één lid vanuit het college van burgemeester en wethouders. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door een voorzitter, een plaatsvervangend voorzitter en drie leden aangewezen vanuit de leden van het algemeen bestuur. De portefeuillehouder Financiën heeft zitting in het algemeen bestuur als lid. Van de 24 stemmen heeft Haarlemmermeer vijf stemmen (20,8%).

Aandelenbelang	De GR heeft geen aandelen.		
Financieel belang	Het financieel belang is gelijk aan de bijdrage 2023 van de gemeente Haarlemmermeer € 3.948.000. Dit is 26,6% van de totale gemeentelijke bijdragen van € 14.841.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 250.000	€ 505.000
	Vreemd vermogen	€ 13.664.028	€ 12.810.000
	Solvabiliteit	1,8%	4,36%
	Begroot resultaat 2023		€ 0
	Bijdrage in 2023		€ 3.948.000
Financiële toelichting	De exploitatie van Cocensus over 2022 sluit af met een overschot van € 489.745. Het exploitatie overschot wordt voornamelijk veroorzaakt door lager uitvallende personeelslasten vanwege niet vervulde vacatureruimte.		
Eventuele risico's	Het aantal ingediende bezwaren dat is ingediend door de zogenaamde no cure no pay bureaus is weer toegenomen. Door deze toename ontstaat er mogelijk een capaciteitstekort, en het levert voor de te vergoeden proceskosten een mogelijk financieel risico op.		
Overige informatie/ website	http://www.cocensus.nl/		

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Tabel 123

Algemene informatie	De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Amsterdam, Zaanstad, Haarlemmermeer en de provincie Noord-Holland. Het bestuur van de OD bestaat uit een algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter.		
Programma	Veiligheid		
Beleidsdoelen	A. Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer. B. Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulp.		
Programma	Kwaliteit Fysieke Omgeving		
Beleidsdoel	E. Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Openbare orde, Veiligheid en Handhaving; Portefeuillehouder Financiën.		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Vergunningen		
Bestuurlijk belang	Twee leden Algemeen Bestuur, één lid Dagelijks Bestuur.		
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen.		
Financieel belang	Op basis van de Uitvoeringsovereenkomst (UVO) 2023 (in de meerjarenbegroting 2023-2026 van de OD NZKG) komt onze bijdrage uit op € 10.175.000 bij een totaalbedrag voor alle deelnemers van € 63.316.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 4.010.000	€ 2.634.000
	Vreemd vermogen	€ 18.535.000	€ 28.100.000
	Solvabiliteit	17,8%	23%
	Begroot resultaat 2023		€ 0
	Bijdrage 2023		€ 10.175.000
Financiële toelichting	Het financiële resultaat van de OD NZKG over 2022 is € 909.000 negatief. Dit is € 898.000 negatiever dan begroot. Dit wordt verklaard door lagere baten van € 3.251.000, lagere lasten van € 2.374.000 en een lagere onttrekking aan de reserves van € 21.000. De lagere baten houden met name verband met minder werk in het kader van de UVO 2022, voor het grootste deel bij de werkvelden Bouw en Bodem. Er is een terugloop aan vergunningaanvragen zowel op de bouw als op projecten. De neerwaartse trend in het bouwwerkveld is een gevolg van internationale en landelijke ontwikkelingen en heeft duidelijk een relatie met de stikstofproblematiek, schaarste van bouwmaterialen (onder meer door de oorlog in Oekraïne), arbeidsmarktproblematiek, energiecongestie en de sterk opgelopen inflatie.		
Eventuele risico's	De beschikbare weerstandscapaciteit en de noodzakelijke weerstandscapaciteit worden tegen elkaar afgezet met de ratio weerstandsvermogen. Die valt binnen 1,0 en 1,5 en wordt daarmee voldoende geacht. Het gaat hierbij om buffers in het eigen vermogen respectievelijk de		

	exploitatie die kunnen worden vrijgemaakt, zonder dat dit gevolgen heeft voor het bestaande beleid en de uitvoering van taken. De beschikbare weerstandscapaciteit is € 2.018.000. De invoering van nieuwe wet- en regelgeving (met name de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouw) is nog steeds één van de grootste risico's. Een ander risico dat zich voordoet is de omzetfluctuatie door conjuncturele ontwikkelingen en de krapte op de arbeidsmarkt. Ook is er nog sprake van een risico met betrekking tot prestatiegericht financieren.
Overige informatie/ website	https://odnzkg.nl/

Recreatieschap Spaarnwoude

Tabel 124

Algemene informatie	De Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude (GRS) is afgesloten tussen gemeenten Haarlemmermeer, Haarlem, Velsen en Amsterdam en de provincie Noord-Holland.		
Programma	Maatschappelijke ontwikkeling		
Beleidsdoel	E. Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Recreatie		
Bestuurlijk belang	De provincie Noord-Holland levert twee bestuursleden en de vier gemeenten leveren ieder één bestuurslid voor het algemeen bestuur. Elk bestuurslid heeft één stem. Het dagelijks bestuur bestaat uit drie leden. Zij worden aangewezen uit en door het algemeen bestuur.		
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen.		
Financieel belang	Het financieel belang is gelijkgesteld aan de bijdrage van de gemeente Haarlemmermeer van 10,3%, voor een bedrag van € 579.874 op een totaal bedrag van € 5.629.845.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 15.095.472	€ 14.528.570
	Vreemd vermogen	€ 3.538.270	€ 3.860.853
	Solvabiliteit	81%	79%
	Begroot resultaat 2023		€ 0
	Bijdrage in 2023		€ 579.874
Financiële toelichting	Het Recreatieschap is opgebouwd uit de volgende onderdelen: 1. Spaarnwoude (SPW), het gebied dat wordt ingesloten door het Noordzeekanaal aan de noordoostzijde, Velserbroek en Haarlem aan de westzijde en de snelweg A200 aan de zuidzijde; 2. Spaarnwoude Strategisch Groenproject (SGP), de uitbreidingsgebieden in Haarlemmermeer en Tuinen van West die zijn aangelegd in het kader van het Strategisch Groenproject Haarlemmerméér Groen; 3. Spaarnwoude Stichting Mainport en Groen (SMG), de uitbreidingsgebieden rondom Schiphol die zijn aangelegd in het kader van het plan Mainport & Groen. Beheerlasten worden bekostigd uit een afkoopsom die van de Stichting Mainport en Groen in 2013 is ontvangen.		
Eventuele risico's	De risico's die zich kunnen voordoen bij GRS worden jaarlijks geïnventariseerd en opgenomen in de begroting. Voor zover er sprake is van niet begrote risico's zijn de huidige reserves grotendeels toereikend om deze te dekken. In 2020 is ingestemd met de Visie Spaarnwoude Park 2040 en een Uitvoeringsprogramma voor verschillende kansrijke ontwikkelingsprojecten. Het Recreatieschap zal in 2024 een stappenplan voorleggen voor het oplossen van de bekostiging van de veelzijdige ontwikkelingsopgaven waar het recreatieschap voor staat. Dit kan vanaf 2026 een stijging van de structurele participantenbijdrage tot gevolg hebben.		
Overige informatie/ website	https://www.spaarnwoudepark.nl/		

GO Beschermend Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer

Tabel 125

Algemene informatie	Vanaf 1 januari 2024 gaan de acht gemeenten in de Beschermd wonen (BW)-regio Zuid-Kennemerland (ZK), IJmond (IJ) en Haarlemmermeer (HLMR) samenwerken in een Gemeenschappelijke Regeling Beschermd Wonen (GR BW) en geven hierbinnen vorm aan de gezamenlijke uitvoering Beschermd Wonen in een Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen (GO BW).		
Programma	Zorg & Werk		
Beleidsdoelen	B. Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf.		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Zorg en Welzijn		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Zorg en Welzijn		
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling wordt gevormd door de wethouders van de acht deelnemende gemeenten.		
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen.		
Financieel belang	Voor 2024 wordt geen financiële bijdrage van de gemeente Haarlemmermeer verwacht. De decentralisatie van beschermd wonen is nog niet bij wet geregeld en de gemeente Haarlem als centrumgemeente, ontvangt de middelen en betaalt de bijdrage aan het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen Regio ZK, IJ en HLMR.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	N.v.t.	N.v.t.
	Vreemd vermogen	N.v.t.	N.v.t.
	Solvabiliteit	N.v.t.	N.v.t.
	Begroot resultaat 2023		N.v.t.
	Bijdrage 2023		Geen
Financiële toelichting	De gemeenschappelijke regeling, Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen Regio ZK, IJ en HLMR gaat op 1 januari 2024 van start, dat houdt in dat er geen financiële gegevens zijn over 2023.		
Eventuele risico's	Deze zijn nog niet benoemd.		
Overige informatie/ website	-		

Meerlanden Holding NV

Tabel 126

Algemene informatie	Meerlanden Holding N.V. (MH) is een afval- en reinigingsorganisatie van en voor de deelnemende gemeenten: Haarlemmermeer, Aalsmeer, Heemstede, Noordwijk, Bennebroek/Bloemendaal, Diemen, Lisse en Hillegom.		
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving		
Beleidsdoelen	B. Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik. D. Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Beheer en Onderhoud		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder Deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer bezit 65.733 geplaatste en volgestorte aandelen waarvan één transitie aandeel. Het totale belang is 45,7%.		
Financieel belang	De aandelen van De Meerlanden kennen een nominale waarde van € 65 per aandeel. Het aandelenbezit, tevens het financieel belang bedraagt € 4.272.645.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 31.265.000	€ 33.276.000
	Vreemd vermogen	€ 29.976.000	€ 28.862.000
	Solvabiliteit	51,1%	53,6%
	Begroot resultaat 2023		€ 1.800.000

	Bijdrage 2023	€ 19.795.000
Financiële toelichting	Sinds 2021 is de kapitaalstructuur van De Meerlanden aangepast. Vanaf 2026 wordt de waarde van ons transitieaandeel van € 2.099.233 in vijf jaar aan ons terugbetaald. Jaarlijks ontvangen wij nog 5% rendementsvergoeding over de waarde van het transitieaandeel. De totale omzet van De Meerlanden is in 2022 met 6,0% gestegen ten opzichte van 2021. Het nettoresultaat is gedaald met € 2.065.000 (ten opzichte van 2021) tot een bedrag van € 534.000. Het gedaalde nettoresultaat is als volgt te verklaren. Meerlanden had te maken had met operationele uitdagingen zoals onder andere krapte op de arbeidsmarkt en een hoger verzuim dan voorgaande jaren. Tevens stond het financiële resultaat onder druk door de gestegen brandstofprijzen en inflatie. De Meerlanden is nog steeds een financieel gezond bedrijf met een goede solvabiliteit en rentabiliteit.	
Eventuele risico's	De weerstandcapaciteit van De Meerlanden is ruim voldoende (39,9% in 2022) om eventuele risico's op te vangen. De reguliere bedrijfsrisico's worden afgedekt door het risicomanagement binnen De Meerlanden. In het verslagjaar hebben de Meerlanden en de Waterwolf een overeenkomst gesloten voor verregaande samenwerking, waaronder een onderzoek naar de mogelijkheden om die samenwerking in organisatorische zin vorm te geven. Dit is zowel een kans als een risico.	
Overige informatie/ website	https://www.meerlanden.nl/	

De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV

Tabel 127

Algemene informatie	De gemeente bezit 100% van de aandelen van de Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV.		
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving		
Beleidsdoelen	A. Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte. C. Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare buitenruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater. D. Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.		
Programma	Zorg en werk		
Beleidsdoelen	C. Onze inwoners zijn economisch zelfstandig.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Beheer en Onderhoud		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente bezit 100% van de aandelen.		
Financieel belang	De aandelen van De Waterwolf zijn bij de gemeente gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van € 1.188.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 2.855.000	€ 3.169.000
	Vreemd vermogen	€ 1.339.000	€1.269.000
	Solvabiliteit	68,1%	70,7%
	Begroot resultaat 2023		€ 44.408
	Bijdrage in 2023		€ 11.136.000
Financiële toelichting	De omzet is in 2022 met 4,01 procent toegenomen ten opzichte van het voorgaande jaar. Dit betekent dat het brutobedrijfsresultaat is gestegen van € 6.580.458 naar € 7.146.769. Onderaan de streep betekent dit een resultaat na belasting van € 314.276, waar in 2021 nog een verlies van € 129.692 werd gerealiseerd. De financiële positie van De Waterwolf is inmiddels drastisch verbeterd, waardoor de onderneming als financieel gezond wordt gezien.		
Eventuele risico's	In het verslagjaar hebben de Waterwolf en Meerlanden een overeenkomst gesloten voor verregaande samenwerking, waaronder een onderzoek naar de mogelijkheden om die samenwerking in organisatorische zin vorm te geven. Dit is zowel een kans als een risico.		
Overige informatie/ website	http://www.waterwolfbv.nl/		

Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV (Meermaker)

Tabel 128

Algemene informatie	Het Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer, actief onder de naam Meermaker, is begin 2013 opgericht. Meermaker heeft tot taak om de verduurzaming in Haarlemmermeer te versnellen en doet dit door duurzaamheidsprojecten te ondersteunen die zonder cofinanciering van Meermaker niet gerealiseerd kunnen worden.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkeling		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Klimaat & Energie		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 100%. Dit zijn alle 18.000 geplaatste en volgestorte aandelen.		
Financieel belang	De aandelen van Meermaker kennen een nominale waarde van € 1. Dit resulteert in een financieel belang van € 18.000. Daarbij heeft de gemeente een agio gestort van € 3.300.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 2.871.742	€ 2.058.353
	Vreemd vermogen	€ 23.517	€ 14.514
	Solvabiliteit	99,2%	99,3%
	Begroot resultaat 2023		€ 4.504
	Bijdrage in 2023		€ 55.000
Financiële toelichting	In 2022 is een verlies geleden van € 800.000 door een dotatie aan de voorzieningen en dalende renteopbrengsten. De bedrijfsvoering wordt gedekt door de renteopbrengsten van de uitgezette middelen en de interne rekenrente die de gemeente vergoedt op de niet uitgezette middelen. Een daling van de renteopbrengsten betekent dat de kosten van de bedrijfsvoering niet meer kunnen worden gedekt door de renteopbrengsten. De onderneming heeft desondanks voldoende liquide middelen om de tegenvallende inkomsten op te vangen.		
Eventuele risico's	De gefinancierde projecten zijn niet altijd succesvol, waardoor rente en aflossing in gevaar kunnen komen. Het is niet uit te sluiten dat nog meer projecten in zwaar weer komen met navenant financieel risico. In lijn met de evaluatie van de Verbonden Partijen zullen wij een voorstel voor juridische herstructurering van het Duurzaam bedrijf aan de raad voorleggen voor besluitvorming.		
Overige informatie/ website	https://www.meermaker.nl/		

Energiebedrijf Haarlemmermeer BV (Tegenstroom)

Tabel 129

Algemene informatie	Het Energiebedrijf Haarlemmermeer BV, actief onder de naam Tegenstroom, is begin 2014 opgericht. Tegenstroom heeft tot taak om groene energie te leveren aan consumenten, bedrijven en instellingen. Tegenstroom streeft ernaar om de lokaal opgewekte groene energie ook lokaal te verbruiken.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkeling		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Klimaat & Energie		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 99%. De resterende 1% is in handen van Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV (100% eigendom van de gemeente Haarlemmermeer).		
Financieel belang	De aandelen kennen een nominale waarde van € 1. Er zijn 30.000 aandelen geplaatst en gestort. Dit resulteert in een financieel belang van € 29.700.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ -49.837	€ -47.072
	Vreemd vermogen	€ 85.770	€ 87.189

	Solvabiliteit	-138,7%	-117,3%
	Begroot resultaat 2023		€ 18.932
	Bijdrage in 2023		N.v.t.
Financiële toelichting	Het bedrijfsresultaat is in 2022 lager dan in 2021. Dit heeft voornamelijk te maken met hogere kosten. De personeelskosten zijn met ruim 11% gestegen. Desondanks sluit Tegenstroom het jaar af met een bescheiden positief resultaat. Dit resultaat is toegevoegd aan het eigen vermogen. Het eigen vermogen van de onderneming is toegenomen door de toevoeging van het jaarresultaat. Mocht deze trend zich blijven voortzetten dan heeft Tegenstroom binnen een aantal jaren een positief eigen vermogen.		
Eventuele risico's	Het grootste risico is de vermogenspositie. Door het negatieve eigen vermogen beschikt Tegenstroom niet over voldoende weerstandscapaciteit om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen. De bedrijfsvoering blijft een risico, gegeven de kleine organisatie.		
Overige informatie/ website	https:/tegenstroom.nl/		

Zonnepanelen Haarlemmermeer BV (Tegenstroom voor Ymere)

Tabel 130

Algemene informatie	Zonnepanelen Haarlemmermeer BV, actief onder de naam Tegenstroom voor Ymere (TSY), is begin 2014 opgericht. TSY heeft tot taak om in totaal 3.000 corporatiewoningen van Ymere te voorzien van zonnepanelen, waardoor de huurders van deze woningen duurzame energie opwekken voor eigen gebruik en daarmee tevens een besparing in geld realiseren op het verbruik van energie.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkeling		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Klimaat & Energie		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer bezit 9.900 van de 10.000 geplaatste en volgestorte aandelen en heeft daarmee een meerderheidsbelang van 99%. De resterende 1% is in handen van Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer B.V.		
Financieel belang	De aandelen kennen een nominale waarde van € 1. Dit resulteert in een financieel belang van € 9.900. Daarnaast staat de gemeente garant jegens de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) voor de aan Zonnepanelen Haarlemmermeer BV verstrekte kredietfaciliteit met een maximum van € 3 miljoen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 194.499	€ 36.631
	Vreemd vermogen	€ 1.788.278	€ 1.890.144
	Solvabiliteit	9,8%	1,9%
	Begroot resultaat 2023		€ 32.148
	Bijdrage in 2023		€ 0
Financiële toelichting	In 2022 heeft Tegenstroom voor Ymere voor het eerst een negatief resultaat behaald. Dit resultaat van - € 159.642 is ten laste gebracht van het eigen vermogen van de onderneming. Het negatieve resultaat heeft vooral te maken met een grote investering in nieuwe omvormers en een noodzakelijke desinvestering van de oude omvormers. Vanaf 2023 daalt het resultaat structureel. Dat heeft vier redenen: dalende inkomsten uit de verhuur, hogere rentelasten op de kredietfaciliteit bij de BNG, hogere inflatie en hogere afschrijvingen.		
Eventuele risico's	Mogelijk vervalt de salderingsregeling voor zonnepanelen in de toekomst 2025 en wordt in plaats daarvan de vergoeding bij teruglevering van kracht. Dit betekent dat bij een lagere vergoeding Tegenstroom voor Ymere de eventuele meerkosten moet compenseren. Het eigen vermogen is nu (te) laag om onverwachte uitgaven te kunnen dragen. Om inzicht te krijgen in het werkelijke risico, is aan Tegenstoom voor Ymere gevraagd om een financieel overzicht op te stellen voor de resterende looptijd van de exploitatie. De overige risico's worden gemitigeerd door het risicomanagement.		
Overige informatie/ website	https:/tegenstroom.nl/zonnepanelen/huurders-ymere		

Schiphol Area Development Company (SADC)

Tabel 131

Algemene informatie	Schiphol Area Development Company BV (SADC) is door de gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer, de provincie Noord-Holland en de Schiphol Group opgericht. De kerntaken van dit regionale ontwikkelingsbedrijf zijn gebiedsontwikkeling, (inter)nationale marketing en promotie en het verbinden van publieke en private partijen.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Programma	Economische Zaken		
Beleidsdoelen	B. Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 25%. Ook de gemeente Amsterdam, de provincie Noord-Holland en de Schiphol Group hebben ieder een aandelenbelang van 25%.		
Financieel belang	Deze deelneming is gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van € 26.717.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 120.549.000	€ 121.887.000
	Vreemd vermogen	€ 24.348.000	€ 21.036.000
	Solvabiliteit	83,2%	85,3%
	Begroot resultaat 2023		€ 270.000
	Bijdrage in 2023		N.v.t.
Financiële toelichting	Het nettoresultaat van 2022 is € 1.338.000. In 2021 was het nettoresultaat nog € 4.219.000. Het lagere resultaat heeft te maken met een omzetdaling van € 11,1 miljoen. Het behaalde resultaat van de deelnemingen van SADC (€ 2.345.807) wordt toegevoegd aan de wettelijke reserve deelnemingen op de balans van de vennootschap. Het toekomstbeeld voor de organisatie is goed. De solvabiliteit is hoog genoeg en het begrote resultaat voor 2023 geeft aan dat de onderneming financieel gezond is. De verwachting is dat dit ook zo in de komende jaren blijft.		
Eventuele risico's	De vennootschap loopt vooral risico bij tegenvallende verkopen (afzetrisico) en bij de waardering van haar grondposities. Deze risico's worden gemitigeerd door het monitoren van ontwikkel- en procesverbeteringen. De overige bedrijfsrisico's worden beheerst door het risicomanagement van de vennootschap.		
Overige informatie/ website	https://www.sadc.nl/		

Hoofdvaart BV

Tabel 132

Algemene informatie	De Hoofdvaart BV is opgericht in 2010 en is een 100% gemeentelijke deelneming. Doel is het participeren en optreden als commanditair vennoot in commanditaire vennootschappen. De Hoofdvaart BV participeert nu in de GEM A4 Zone West CV en de GEM President CV.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 100%.		
Financieel belang	Het door de gemeente gestorte kapitaal is € 18.000. Er is door de gemeente tevens een geldlening verstrekt welke maximaal € 60 miljoen kan bedragen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**

	Eigen vermogen	€ 6.749.923	€ 7.486.962
	Vreemd vermogen	€ 39.563.163	€ 39.390.923
	Solvabiliteit	14,6%	16%
	Verwacht resultaat 2023		Nog niet bekend
	Bijdrage in 2023		N.v.t.
Financiële toelichting	Hoofdvaart BV verstrekt kapitaal aan de GEM President en de GEM A4 Zone West. Hiervoor is een geldlening van de gemeente aan de Hoofdvaart BV geformaliseerd door middel van een rekeningcourantovereenkomst. De maximale omvang van de geldlening aan de Hoofdvaart BV mag € 60 miljoen bedragen, € 50 miljoen voor de GEM A4 Zone West en € 10 miljoen voor de GEM President. De inschatting is dat de maximale omvang van de geldlening voldoende is voor beide ontwikkelingen. Na oplevering van een project vindt een eindafrekening plaats op basis van het werkelijk behaalde resultaat met inbegrip van rente. Hoofdvaart BV heeft in 2022 een winst gerealiseerd van € 0,7 miljoen.		
Eventuele risico's	Bij een aanzienlijke verslechtering van één van de GEM's of een faillissement kan het zijn dat (een deel) van de verstrekte lening niet terugkomt. De vooruitzichten van beide GEM's zijn echter zeer positief, waardoor dit risico als zeer laag wordt ingeschat.		
Overige informatie/ website	-		

GEM President CV

Tabel 133

Algemene informatie	Deze CV is aangegaan door de Hoofdvaart BV, SADC Participaties BV, alsmede GEM President Beheer BV. De activiteiten van GEM President CV, statutair gevestigd te Luchthaven Schiphol, bestaan uit het ontwikkelen van het gebied aangemerkt als 'President 1.2' te Haarlemmermeer (het Plangebied) en het (doen) uitvoeren van de grondexploitatie ten aanzien van het Plangebied, alsmede, indien en voor zover daartoe door Beherende Vennoot wordt besloten, het ontwikkelen van dan wel voeren van grondexploitaties ter zake van, andere (register) goederen.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	In de Vergadering van Commanditaire vennoten zijn wij vertegenwoordigd door de directeur van de Hoofdvaart BV, zijnde de gemeentesecretaris.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 100% in Hoofdvaart BV en Hoofdvaart BV heeft een belang van 20% in deze CV.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer is indirect via Hoofdvaart BV dat deelneemt in het commanditair kapitaal voor € 1.119.062. Tevens indirect via SADC (25% van € 4.415.132) € 1.103.783.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 10.026.562	€ 10.241.743
	Vreemd vermogen	€ 5.684.995	€ 4.780.443
	Solvabiliteit	63,8%	68,2%
	Begroot resultaat 2023		N.v.t.
	Bijdrage in 2023		N.v.t
Financiële toelichting	De verwachting is dat een positieve grondexploitatie zal worden gerealiseerd (netto contante waarde 2022 € 6,4 miljoen, 2021 € 6,3 miljoen). Derhalve is er geen voorziening opgenomen wegens te verwachten verliezen op onderhanden werk. De grondexploitatie heeft een looptijd tot en met 2026. De totaal verwachte nominale opbrengst in de grondexploitatie bedraagt € 36,6 miljoen waarvan ultimo 2022 een bedrag van € 18,9 miljoen is gerealiseerd. De totaal verwachte nominale kosten in de grondexploitatie bedragen € 29,8 miljoen waarvan ultimo 2022 een bedrag van € 26,4 miljoen is gerealiseerd.		
Eventuele risico's	Uit de gevoeligheidsanalyse in de grondexploitatie komt als grootste risico een eventuele economische recessie naar voren met mogelijke negatieve impact op het resultaat van € 1,1 miljoen. Als grootste kans komt de stijging van de grondprijzen naar voren met een mogelijke positieve impact van € 1,2 miljoen op het resultaat.		
Overige informatie/ website	-		

Polanenpark CV

Tabel 134

Algemene informatie	In deze CV wordt deelgenomen door de provincie Noord-Holland (50%), gemeente Haarlemmermeer (25%) en Schiphol Area Participaties 2 BV (25%). Als beherend vennoot is Polanenpark BV aangesteld. De activiteiten van Polanenpark CV bestaan uit het ontwikkelen van het zuid westelijk gebied bij het Rottepolderplein, aangemerkt als Polanenpark (het Plangebied) en het (doen) uitvoeren van de grondexploitatie ten aanzien van het Plangebied, alsmede, indien en voor zover daartoe door Beherende Vennoot wordt besloten, het ontwikkelen van dan wel voeren van grondexploitaties ter zake van, andere (register)goederen.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	In de Vergadering van Commanditaire vennoten zijn wij vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een belang van 20% in deze CV.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer is haar aandeel in het commanditair kapitaal, te weten € 4.365. Daarnaast staat de gemeente borg voor de BNG-financiering tot een hoogte van maximaal € 4 miljoen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 5.169.645	€ 5.722.416
	Vreemd vermogen	€ 10.551.970	€ 10.214.743
	Solvabiliteit	32,9%	35,9%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
	Bijdrage in 2023		N.v.t.
Financiële toelichting	De bedrijfsopbrengsten zijn in 2022 gestegen van € 979.601 (2021) naar € 3.115.318. Dit betekent dat onderaan de streep het bedrijfsresultaat is gestegen van € 278.950 (2021) naar € 2.152.177 (2022). De verwachting is dat een positieve grondexploitatie zal worden gerealiseerd (netto contante waarde: € 46,9 miljoen, 2021: € 19,5 miljoen). Derhalve is er geen voorziening opgenomen wegens te verwachten verliezen op onderhanden werk. In de grondexploitatie is een kostenstijging van 2-4% gehanteerd en een opbrengstenstijging van 1,5%. De uitkomst van de risicoanalyse is gebaseerd op een betrouwbaarheidsinterval percentage van 90% en bedraagt € 9,7 miljoen.		
Eventuele risico's	Er zijn geen noemenswaardige materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden. De reguliere bedrijfsrisico's worden in het risicomanagement gemitigeerd.		
Overige informatie/ website	-		

GEM A4 Zone West CV

Tabel 135

Algemene informatie	Deze CV (commanditaire vennootschap) is aangegaan door de Hoofdvaart BV (33%), Schiphol Real Estate Participaties BV (33%), SADC Participaties BV (33%) en GEM A4 Zone West BV (1%). In deze CV worden alle kosten en opbrengsten van de gezamenlijke grondexploitatie A4 Zone West verantwoord en vindt de volledige financiering van betreffende exploitatie plaats.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoel	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	In de vergadering van commanditaire vennoten zijn wij vertegenwoordigd door de directeur van de Hoofdvaart BV, zijnde de gemeentesecretaris.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 100% in Hoofdvaart BV en Hoofdvaart BV is voor 33% eigenaar van deze CV.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer is indirect via Hoofdvaart BV, dat deelneemt in het commanditair kapitaal voor € 34.737.163. Tevens indirect via SADC (25% van € 34.737.572) € 8.684.393. Daarnaast houdt de gemeente voor nog ongeveer € 7,5 miljoen gronden beschikbaar voor A4 Zone West CV.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022

	Eigen vermogen	€ 127.794.681	€ 130.658.886
	Vreemd vermogen	€ 10.197.245	€ 3.539.280
	Solvabiliteit	92,6%	97,4%
	Begroot resultaat 2023		N.v.t.
	Bijdrage in 2023		N.v.t.
Financiële toelichting	De som van de bedrijfsopbrengsten is in 2022 (€ 13.113.544) aanzienlijk lager dan in 2021 (€ 47.488.518). Dit heeft te maken met een lagere netto-omzet en een lagere mutatie onderhanden werk. Het bedrijfsresultaat van het boekjaar is gedaald van € 5.254.427 (2021) naar € 2.863.163 (2022). Dit is nog steeds een mooi resultaat, zeker gezien de lagere bedrijfsopbrengsten. De solvabiliteit en het weerstandsvermogen van de vennootschap zijn hoog, waarmee de vennootschap als financieel gezond wordt beschouwd.		
Eventuele risico's	Het eigen vermogen van de onderneming is ruim voldoende om eventuele financiële risico's op te vangen. Daarnaast worden de reguliere bedrijfsrisico's gemitigeerd door middel van risicomanagement.		
Overige informatie/ website	-		

GEM A4 Zone West Beheer BV

Tabel 136

Algemene informatie	GEM A4 Zone West Beheer BV is opgericht om de noodzakelijke beheeractiviteiten van betreffende projecten te initiëren dan wel uit te voeren. In de GEM A4 Zone West Beheer BV nemen SADC, Schiphol Real Estate en de gemeente Haarlemmermeer deel.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoel	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder deelnemingen vertegenwoordigt de gemeente in de vergadering van aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 33,3 % in GEM A4 Zone West Beheer BV, net als de overige twee aandeelhouders.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer bestaat uit het door haar gestorte deel op de geplaatste aandelen van € 6.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 215.585	€ 239.922
	Vreemd vermogen	€ 2.560.793	€ 2.576.528
	Solvabiliteit	7,8%	8,5%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
	Bijdrage in 2023		N.v.t.
Financiële toelichting	Alle kosten en opbrengsten van de A4 Zone West Beheer BV worden vergoed door of afgedragen aan de GEM A4 Zone West CV. De toename van het eigen vermogen is het gevolg van winstneming uit de GEM A4 Zone West CV. De BV is gerechtigd tot een winstdeel van 1%. Hierdoor heeft de BV een winst kunnen realiseren van € 24.337 (in 2021 was dit € 44.663).		
Eventuele risico's	GEM A4 zone west Beheer BV is opgericht voor het beperken van de aansprakelijkheid. In beginsel is deze BV aansprakelijk voor de tekortkomingen van GEM A4 zone west Beheer CV.		
Overige informatie/ website	-		

GEM President Beheer BV

Tabel 137

Algemene informatie	Deze BV is opgericht om de noodzakelijke beheeractiviteiten van betreffende projecten te initiëren dan wel uit te voeren. In de GEM President Beheer BV nemen SADC en de gemeente Haarlemmermeer deel.
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen
Beleidsdoel	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken

Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder deelnemingen vertegenwoordigt de gemeente in de vergadering van aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 50% in GEM President Beheer BV, net als SADC.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer bestaat uit het door haar gestorte deel op de geplaatste aandelen van € 9.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 97.274	€ 98.049
	Vreemd vermogen	€ 29.978	€ 210
	Solvabiliteit	76,4%	99,8%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
	Bijdrage in 2023		N.v.t.
Financiële toelichting	Alle kosten en opbrengsten van de GEM President Beheer BV worden vergoed door of afgedragen aan de GEM President CV.		
Eventuele risico's	De GEM President Beheer BV is opgericht voor het beperken van de aansprakelijkheid. In beginsel is de beheer BV aansprakelijk voor de tekortkomingen van GEM President CV.		
Overige informatie/ website	-		

Polanenpark BV

Tabel 138

Algemene informatie	Deze BV is opgericht om de noodzakelijke beheeractiviteiten van betreffende projecten te initiëren dan wel uit te voeren. In de Polanenpark BV nemen de provincie Noord-Holland, de gemeente Haarlemmermeer, Ringvaart Participaties BV en SADC deel.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoel	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder deelnemingen vertegenwoordigt de gemeente in de vergadering van aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een belang van 25% in deze BV.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer bestaat uit het door haar gestorte deel op de geplaatste aandelen van € 3.600		
Financiële gegevens	Beginbalans	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 251.391	€ 384.983
	Vreemd vermogen	€ 2.471.160	€ 2.088.332
	Solvabiliteit	9,2%	15,6%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
	Bijdrage in 2023		N.v.t.
Financiële toelichting	Het resultaat van Polenpark BV over 2022 bedroeg € 322.792. Het hogere resultaat ten opzichte van 2021 is te verklaren door een toename van de overige opbrengsten. Alle kosten en opbrengsten van Polanenpark BV worden vergoed door of afgedragen aan Polanenpark CV.		
Eventuele risico's	Polanenpark BV is opgericht voor het beperken van de aansprakelijkheid. In beginsel is deze BV aansprakelijk voor de tekortkomingen van GEM Polanenpark CV.		
Overige informatie/ website	https://www.sadc.nl/beschikbare-kavels-bedrijven/polanenpark/		

Recreatieplas Haarlemmermeer BV

Tabel 139

Algemene informatie	De Recreatieplas Haarlemmermeer BV is een Publiek Privaat Samenwerkingsverband (PPS) van de gemeente en Dura Vermeer BV en is opgericht in 1994 met als doelstellingen het winnen en verkopen van zand en het inrichten van de zandwinput bij Hoofddorp-Toolenburg tot recreatiegebied-stadspark. De zandwinning heeft voor projecten in Haarlemmermeer van korte transportafstand zandleveranties mogelijk gemaakt en heeft financiële middelen gegenereerd voor de gebiedsaanleg en om de onderhoudslasten van het gebied voor tien jaar (2003-2013) te dekken. In 2011 hebben de aandeelhouders besloten om deze vennootschap in 'slapende fase' te

	houden in afwachting van besluitvorming over de mogelijke inzet bij een nieuw recreatieplasproject in PARK21.		
Programma	Maatschappelijke ontwikkeling		
Beleidsdoel	E. Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer bezit 49% van de geplaatste aandelen. Er zijn 100 geplaatste aandelen.		
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt € 45.378. De 49 aandelen van de gemeente Haarlemmermeer vertegenwoordigen een waarde van € 22.200.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 46.448	-
	Vreemd vermogen	€ 48.089	-
	Solvabiliteit	49,1%	-
	Begroot resultaat 2023		N.v.t.
	Bijdrage in 2023		€ 0
Financiële toelichting	Dit is een slapende BV waar geen activiteiten in plaatsvinden en waarin ook geen activiteiten gaan plaatsvinden. De BV wordt naar verwachting in 2024 geliquideerd. De liquidatie zal geen kosten met zich meebrengen gezien het batig saldo in de BV.		
Eventuele risico's	Er zijn geen noemenswaardige materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie/ website	Sinds 2022 wordt er geen bedrijfsactiviteiten meer uitgevoerd door de besloten vennootschap. De boekjaren worden afgesloten bij het besluit tot opheffing van de vennootschap.		

Stedin Holding NV

Tabel 140

Algemene informatie	Stedin is een regionale Nederlandse netbeheerder die voornamelijk in de Randstad opereert. Stedin heeft een publieke taak. Zij is verantwoordelijk voor het transport van elektriciteit en gas naar circa 2 miljoen huishoudens en industriële klanten. Alle aandelen van Stedin zijn in publieke handen (53 Nederlandse gemeenten) hetgeen geborgd is in de wet. Het aandeelhouderschap is voorbehouden aan publieke partijen.		
Programma	Algemene dekkingsmiddelen		
Beleidsdoel	C. Financiering/bespaarde rente/dividend.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën		
Bestuurlijk belang	Zeer beperkt bestuurlijk belang gezien het aandeel van 0,07%.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer bezit 3.995 aandelen (0,07% van het totaal) met een nominale waarde van € 100.		
Financieel belang	Het financiële belang dat volgt uit het aandelenbelang bedraagt € 399.500. Jaarlijks wordt dividend ontvangen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 3.270.000.000	€ 3.342.000.000
	Vreemd vermogen	€ 4.912.000.000	€ 5.178.000.000
	Solvabiliteit	45,6%	44,4%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
	Bijdrage in 2023		N.v.t.
Financiële toelichting	Stedin Groep behaalde over 2022 een nettowinst van € 44 miljoen (2021: € 21 miljoen). Dit is lager dan verwacht als gevolg van de geopolitieke onrust, met stijgende energieprijzen en lagere beschikbaarheid van grondstoffen en materialen in combinatie met de krapte op de arbeidsmarkt. In 2023 is de Staat der Nederlanden als aandeelhouder van Stedin toegetreden met een kapitaalstorting van € 500 miljoen voor een aandelenbelang van 11,9%. Deze toetreding heeft tot gevolg dat het aandeel van onze gemeente in Stedin verwatert van 0,08% naar 0,07%. De Staat voorziet in de kapitaalbehoefte van Stedin om te kunnen investeren in verzwaring van		

	het netwerk voor de energietransitie. Een aantal lokale overheden, die nog geen aandeelhouder zijn van Stedin, maar zich bevinden in het verzorgingsgebied van Stedin, heeft aangegeven op korte termijn ook te willen toetreden. In het eerste kwartaal 2024 zal onze gemeente daarover een besluit nemen.
Eventuele risico's	Er zijn geen noemenswaardige materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.
Overige informatie/ website	https://www.stedingroep.nl/

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Tabel 141

Algemene informatie	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang. Deelname in het maatschappelijk kapitaal van de NV voorziet in het (gemeenschappelijk) behartigen van de belangen in de kapitaalbehoefte van gemeenten.		
Programma	Algemene dekkingsmiddelen		
Beleidsdoel	C. Financiering/bespaarde rente/dividend.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De BNG is een structuurvennootschap. De Staat is de houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en waterschappen. De gemeente Haarlemmermeer bezit 123.162 aandelen (0,11% van het totaal).		
Financieel belang	De gemeente Haarlemmermeer heeft € 310.000 beschikbaar gesteld aan gestort kapitaal. Wij ontvangen jaarlijks dividend.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 5.062.000.000	€ 4.615.000.000
	Vreemd vermogen	€ 143.955.000.000	€ 107.459.000.000
	Solvabiliteit	3,4%	4,1%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
	Bijdrage in 2023		N.v.t.
Financiële toelichting	Per ultimo 2022 komt het balanstotaal van BNG Bank uit op € 112,1 miljard, wat € 37 miljard lager is dan ultimo 2021. De stijging van de rentetarieven voor langlopende leningen zorgt voor een daling van de waarde van kredieten in portfolio hedge accounting, een minder negatieve waarde van de bijbehorende derivaten en het daarmee gepaard gaande cash onderpand. Het eigen vermogen van de BNG is € 0,4 miljard lager dan in 2021 door de aflossing van een deel van het additioneel Tier 1- vermogen. De nettowinst over 2022 is € 300 miljoen. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft de dividenduitkering over 2022 op € 139 miljoen vastgesteld. Dit is 50% van de nettowinst, gecorrigeerd voor de uitkering op het additioneel Tier 1-vermogen.		
Eventuele risico's	De bank heeft zeer hoge externe krediet rating (Moody's: Aaa, Standard & Poor's: AAA en Fitch: AAA). Dankzij deze hoge kredietwaardigheid heeft de bank een sterke inkooppositie op de internationale geld- en kapitaalmarkt. Verder worden de reguliere bedrijfsrisico's gemitigeerd door het hebben van een sterk risicomanagement.		
Overige informatie/ website	https://www.bngbank.nl/		

InWest Regio BV (ROM Inwest)

Tabel 142

Algemene informatie	Het gezamenlijke doel van InWest Regio BV is te komen tot duurzame economische structuurversterking van de Metropool Regio Amsterdam (MRA) en de regio Noord-Holland Noord en daarbij in aanmerking nemen dat deze structuurversterking bijdraagt aan een duurzaam herstel na de coronacrisis en de gevolgen daarvan voor de regionale economie.
Programma	Economische Zaken

Beleidsdoel	B. Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Economische Zaken		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).		
Aandelenbelang	Het uitgangspunt bij de toetreding als aandeelhouder InWest Regio B.V. is dat een bedrag gelijk aan 1% van de gemeentebegroting over het jaar 2019 wordt ingelegd. Dit bedrag komt voor Haarlemmermeer (met een begrotingsomvang van € 500 miljoen) neer op € 5 miljoen. Dit wordt vanaf 2023 in twee tranches per jaar ingebracht. In 2023 zijn de eerste twee tranches gestort, ieder voor een bedrag van € 500.000.		
Financieel belang	€ 1.000.000		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	-	€ 35.186.962
	Vreemd vermogen	-	€ 12.128.147
	Solvabiliteit	-	74,4%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
	Bijdrage in 2023		N.v.t.
Financiële toelichting	Het financiële resultaat 2022 komt uit op een verlies van € 953.038. Dit wordt veroorzaakt doordat de kosten die zijn gemaakt ten behoeve van de werkzaamheden van het Transitiefonds en het MKB-fonds hoger zijn dan de opbrengsten uit de fondsen. De fondsen zijn nog in een opbouwfase en er zijn nog geen opbrengsten gerealiseerd (anders dan rente-inkomsten). Dit is in lijn met de verwachtingen. Het uitgangspunt van de fondsen is dat deze volledig revolverend zullen zijn (na 15 jaar), in de veronderstelling dat fondsen met winst verkocht worden (na 6 tot 8 jaar). De kosten voor het fondsbeheer zijn gebaseerd op een door de AvA vastgesteld percentage van 2% van het fondsvermogen per jaar.		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie / website	https://rominwest.nl/		

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Tabel 143

Algemene informatie	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten zijn de 342 gemeenten (per 1 januari 2023) samen, ondersteund door de VNG-organisatie. De VNG heeft als doel om de lokale overheid te versterken en de lokale democratie te vitaliseren. De gemeenten werken, via de VNG, met elkaar aan maatschappelijke opgaven.		
Programma	Bestuur, samenleving en publiekscontact		
Beleidsdoel	C. Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.		
Rechtsvorm	Vereniging		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Bestuur		
Opdrachtgeversrol	-		
Bestuurlijk belang	Haarlemmermeer heeft 75 stemmen in de Algemene Ledenvergadering. Elke gemeente die lid is van de vereniging, brengt via haar vertegenwoordiger, zoveel stemmen uit per 1.000 inwoners van die gemeente. Het aantal stemmen dat mag worden uitgebracht is tenminste één en ten hoogste vijfenzeventig (75).		
Aandelenbelang	De vereniging heeft geen aandelen.		
Financieel belang	De contributie van de gemeente Haarlemmermeer voor 2024 bedraagt € 1,521 per inwoner (2023 € 1,434).		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 63.912.000	€ 51.704.000
	Vreemd vermogen	€ 79.894.000	€ 88.268.000
	Solvabiliteit	37,2%	40,7%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend

	Bijdrage in 2023	€ 228.485
Financiële toelichting	Het resultaat uit de effectenportefeuille is lager dan in 2021. Als gevolg van een sterke koersdaling (- € 9,2 mln.) is de herwaarderingsreserve uitgeput. Het meerdere koersverlies is hierdoor ten laste van het resultaat gebracht. Het resultaat over 2022 is uitgekomen op € 5,019 miljoen negatief. Na de onttrekking uit de bestemmingsreserve is het onverdeeld resultaat uitgekomen op € 4,219 miljoen negatief. Het resultaat is ten opzichte van 2021 met € 4,966 miljoen gedaald. Het bedrijfsresultaat is uitgekomen op € 3,604 miljoen negatief. Dit is ten opzichte van 2021 een daling van € 2,789 miljoen.	
Eventuele risico's	Het eigen vermogen ultimo 2022 van € 52 miljoen is ruim voldoende voor het opvangen van eventuele risico's.	
Overige informatie/ website	https:/vng.nl/	

Dimpact

Tabel 144

Algemene informatie	Dimpact is een coöperatieve vereniging van, voor en door gemeenten. 40 gemeenten zijn hiervan (leden) de eigenaren. Dimpact zorgt er onder andere voor dat bestaande en nieuwe ICT-functionaliteiten worden (door)ontwikkeld en de daarmee gepaarde kosten gedeeld kunnen worden onder de betrokken gemeenten. Zo blijft de kwaliteit van dienstverlening voorop staan en worden de kosten per gemeente verminderd. Wij zijn lid geworden op 3 maart 2020 (2020.0000518) en hebben daarmee ook stemrecht op de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering. De samenwerking met Dimpact is contractueel vastgelegd in een lidmaatschap van deze coöperatieve vereniging. Voor afname van producten of diensten zijn nadere overeenkomsten opgesteld. Op dit moment nemen wij alleen nog contractueel de diensten Open Online (gemeentelijke website) en Open formulieren af via Dimpact. Er loopt ook nog een project initiatief 'Klant Interactie Service Systeem (KISS)' via Dimpact.		
Programma	Overhead		
Onderdeel	C: Informatievoorziening en automatisering		
Rechtsvorm	Coöperatieve vereniging		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Bedrijfsvoering		
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de algemene ledenvergadering.		
Aandelenbelang	De coöperatieve vereniging heeft geen aandelen.		
Financieel belang	Het financieel belang is gelijk aan de afname van de producten in 2023. Dit betekent een financieel belang van € 42.812.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2021	31-12-2022
	Eigen vermogen	€ 2.335.079	€ 2.747.313
	Vreemd vermogen	€ 3.218.590	€ 4.138.786
	Solvabiliteit	42%	39,9%
	Begroot resultaat 2023		Nog niet bekend
	Bijdrage in 2023		€ 42.812
Financiële toelichting	Dimpact heeft het jaar 2022 afgesloten met een positief resultaat van € 412.234, waarbij een resultaat van € 9.898 was begroot. In 2021 was het bedrijfsresultaat nog -/- € 16.316 negatief. Een hogere omzet en lagere kosten heeft tot dit positieve resultaat geleid. De hogere omzet is voornamelijk afkomstig uit de groei van e-Suite. De verlaging van de kosten komt voornamelijk door lagere personeelslasten (23,56 Fte in 2021 en 21,61 Fte in 2022). Het resultaat is toegevoegd aan de algemene reserve van de onderneming. In overleg met de accountant en de Raad van Commissarissen is afgesproken om een weerstandsvermogen aan te houden van minimaal € 1.600.000 (circa 50% van de jaarlijkse bedrijfskosten). Na 2023 zal een herijking van dit weerstandsvermogen plaatsvinden.		
Eventuele risico's	Er zijn naast de reguliere bedrijfsrisico's geen andere noemenswaardige risico's. De reguliere bedrijfsrisico's worden gemitigeerd in het risicomanagement van de coöperatieve vereniging.		
Overige informatie/ website	https:/www.dimpact.nl/		

Hazen op het grasveld nabij luchthaven Schiphol

Grondbeleid

Portefeuillehouder: Nobel

Vastgelegd grondbeleid

Het grondbeleid in de gemeente Haarlemmermeer is vormgegeven middels de volgende nota's:

- Verordening Grondzaken 2020 (2020.0000918)
- Beleidskader Strategisch Grondbeleid 2019-2023 (2019.0057735)
- Grondprijzennota 2023 (2022.0001849) (GEHEIM)
- tussentijds Meerjarenperspectief grondzaken (tMPG) 2023 (vastgesteld 21 december 2023 8414025)
- Actualisatie Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH) (2016.0059756)

De Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.0003036) (hierna: Omgevingsvisie) is in 2021 vastgesteld en houdt in dat we:

- Blijven inzetten op het fysiek en sociaal verbonden zijn met elkaar en met de omgeving.
- Gebruik blijven maken van onze grote variatie en diversiteit in landschappen en kernen.
- Blijven positioneren als attractieve ontmoetingsplaats.

Uit de Omgevingsvisie is hoofdstuk IV (Doorwerking en uitvoering) van belang. In dit hoofdstuk zijn de volgende onderwerpen opgenomen:

- Ontwikkelen in samenwerking (noodzaak van private investeringen en de veranderende rol van de gemeente).
- De verschillende financieringsmogelijkheden.
- Rol van het gemeentelijk grondbeleid.
- Het instrument van het kostenverhaal Wet ruimtelijke ordening (Wro).
- De reserve Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH).

Beleidskader Strategisch Grondbeleid 2019-2023

De visie op grondbeleid staat beschreven in het beleidskader Strategisch Grondbeleid (het beleidskader). In het beleidskader zijn de instrumenten van grondbeleid beschreven en beleidsuitgangspunten aangegeven. In het beleidskader is gekozen voor situationeel grondbeleid, waarbij Haarlemmermeer daar waar dat ruimtelijk wenselijk is met gebruikmaking van de meest geëigende instrumenten de gewenste ontwikkeling mogelijk maakt.

De gemeente zal haar (publiekrechtelijke) instrumentarium benutten om de gewenste ruimtelijke ontwikkeling zo goed mogelijk te sturen. Het kostenverhaal vindt bij voorkeur plaats via een anterieure overeenkomst.

In het beleidskader staan onder andere de volgende uitgangspunten:

1. bij de onderhandelingen over een anterieure overeenkomst een bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen af te spreken. De hoogte van de bijdrage is te baseren op de tabel Bijdrage ruimtelijke ontwikkeling (bijlage 1 bij het beleidskader);
2. de categorieën waar de bijdrage wordt toegepast zijn onder andere: woningen, kantoren, bedrijventerreinen en voorzieningen (commercieel);
3. de uitgifte van grond gaat in het algemeen via verkoop, in sommige gevallen is ook uitgifte in erfpacht, recht van opstal of verhuur mogelijk (goedkope woningen, maatschappelijke voorzieningen, commerciële vrijetijdvoorzieningen, (sommige) bedrijventerreinen en motorbrandstofverkooppunten).

Het beleidskader is in 2023 geactualiseerd en wordt januari 2024 ter vaststelling aan de raad aangeboden.

Verordening Grondzaken
In 2020 heeft de raad de 'Verordening Grondzaken 2020' vastgesteld. In artikel 20 van de Financiële verordening 2021 van onze gemeente is vastgelegd dat wij minimaal eens in de zes jaar de raad een Verordening Grondzaken laten vaststellen. In de Verordening Grondzaken liggen de regels vast en zijn instrumenten opgenomen voor de raad en het college om grondzaken in brede zin vorm te geven en te controleren.

Op 5 december 2023 is een nieuwe Notitie Grondbeleid door de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gepubliceerd. Deze notitie is een actualisatie van de Notitie grondbeleid uit 2019. Alle wijzigingen in de notitie die te maken hebben met de Omgevingswet treden in werking gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Alle overige wijzigingen treden in werking met ingang van begrotingsjaar 2025. Toepassing met ingang van de jaarrekening 2024 is mogelijk maar niet verplicht.

Mede ingegeven door de nieuwe notitie van de commissie BBV actualiseren we de Verordening Grondzaken in 2024.

Strategische aankopen

Het college vraagt ruimte om strategische aankopen te doen. Wanneer de mogelijkheid zich voordoet om tot een strategische aankoop over te gaan, wil het college snel en discreet kunnen handelen. Deze aankopen moeten passen in de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente in de meest brede zin.

Hiertoe wordt jaarlijks een bedrag van € 10 miljoen beschikbaar gesteld. Eventuele rente en eenmalige afschrijvingen voortvloeiend uit een strategische aankoop worden aangevraagd bij het eerste P&C-product volgend op de betreffende aankoop dan wel met een raadsvoorstel. Een strategische aankoop dient aan enkele randvoorwaarden te voldoen om als zodanig te worden geclassificeerd:

- de aankoop moet tot doel hebben om een huidige of toekomstige ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken;
- de aankoop moet waardevast zijn in de huidige bestemming, of rendabel zijn in een eventuele nieuwe bestemming.

Deze randvoorwaarden moeten voorafgaand aan de aankoop aannemelijk worden gemaakt in een collegevoorstel.

In 2023 zijn woningen aan de Rijstvogelstraat 102-110 in Badhoevedorp strategisch aangekocht (€ 1,6 miljoen) (2023.7766315).

Voor het aankopen van (strategische) gronden bij gebiedsontwikkelingen waar Wet Voorkeursrecht Gemeente (WVG) is gevestigd wordt apart krediet aangevraagd en worden niet uit het budget

strategische gronden aangekocht. In dit kader zijn in 2023 de Saturnusstraat 40-62 en de Diamantlaan 6 aangekocht.

Bijdrage ruimtelijke ontwikkelingen

Het gemeentelijk beleid over kostenverhaal is verwoord in het Beleidskader Strategisch Grondbeleid Haarlemmermeer 2019-2023. Bij ruimtelijke ontwikkelingen tracht de gemeente in de onderhandelingen met ontwikkelaars die op eigen grond een bouwplan wensen te realiseren, een bijdrage contractueel (anterieur) af te spreken, de zogenaamde bijdrage ruimtelijke ontwikkeling (hierna: bijdrage RIH), boven op de gemeentelijke plankosten en eventuele binnen- en buitenplanse bijdragen die nodig zijn om een plan werkend op te leveren. Deze bijdrage RIH wordt gestort in de reserve Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH). Naar analogie van deze werkwijze, wordt bij de projecten met eigen gemeentelijke gronden (de grondexploitaties), conform de uitgangspunten van het BBV, een deel van de winst afgeroomd ten gunste van de RIH. Bij nieuwe grondexploitaties wordt een apart beslispunt opgenomen om dit deel van de winst van het project ten gunste van de RIH te laten komen.

Vanuit de reserve RIH worden investeringen in openbaar groen en infrastructuur gedekt die als "bovenwijks" kunnen worden beschouwd, zoals Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (UPM) en PARK21. Bovenstaande werkwijze is in 2023 gecontinueerd en is beschreven in de nota Actualisatie Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH). Deze nota vervalt per 1 januari 2024 in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per die datum. De nieuwe werkwijze is beschreven in het Kader Strategisch Grondbeleid Haarlemmermeer 2024-2029, vastgesteld 18 januari 2024 (10158654).

Grondexploitaties

Grondexploitatieprojecten herzien

In de Verordening Grondzaken 2020 staat in artikel 12 dat een grondexploitatie elke vier jaar wordt herzien, of eerder voor zover noodzakelijk, op basis van één van de volgende vijf overwegingen:
a. de kosten en/of de opbrengsten op netto contante waarde wijken substantieel af van de laatst gerapporteerde grondexploitatie. Onder substantiële afwijkingen wordt het volgende verstaan:
1. Afwijkingen groter dan 10% van de kosten en/of de opbrengsten bij projecten tot € 30 miljoen.
2. Afwijkingen groter dan 5% van de kosten en/of de opbrengsten bij projecten tussen de € 30 miljoen en € 50 miljoen.
3. Afwijkingen groter dan 3% van de kosten en/of de opbrengsten bij projecten groter dan € 50 miljoen.

b. het programma meer dan 10% afwijkt van het laatst bestuurlijk vastgestelde programma;
c. het eindpeil van de fasering meer dan drie jaar naar achteren verschuift ten opzichte van het laatst bestuurlijk vastgestelde eindpeil;
d. de raad aan het college verzoekt om een herziening;
e. het college een herziening ter besluitvorming aan de raad wil aanbieden zoals bij substantiële andere aanpassingen van het referentiekader welke niet 'vallen' onder lid 1 sub a t/m c.

Grondprijzen

Elk jaar beslist de gemeenteraad over de hoogte van de grondprijzen in de Grondprijzennota. In deze jaarlijkse nota zijn de marktontwikkelingen voor de belangrijkste ruimtelijke bestemmingen in Haarlemmermeer besproken en zijn voorstellen gedaan voor de grondprijzen. Zo zijn in de Grondprijzennota 2023 grondprijzen onderscheiden voor doeleinden als kantoren, bedrijven, voorzieningen en woningen (inclusief vrije kavels) en ook voor andere bestemmingen als parkeren en groenvoorzieningen. De Grondprijzennota is geheim van aard en bedoeld als onderhandelingskader en naslagwerk voor degenen die namens de gemeente onderhandelen met derden over de verkoop van grond en gebouwen.

Grondzaken, vijf projectcategoriën

In het Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG) wordt, per standlijn 1 januari, naast de stand van de Algemene reserve grondzaken en de RIH, ook gerapporteerd over de financiële stand van vijf projectcategorieën:
1. Actieve grondexploitaties
2. Projecten in voorbereiding
3. Projecten met overeenkomst
4. Initiatievenbudget
5. Mutaties strategische gronden

De rapportage per 1 juli wordt het tussentijds Meerjarenperspectief Grondzaken genoemd

(tMPG). Het tMPG is een verkorte rapportage waardoor mutaties in de strategische gronden en de totaalstand van de algemene reserve Grondzaken alleen bij het MPG worden gepresenteerd.

In het (t)MPG wordt primair gerapporteerd over financiën en op hoofdlijnen over de inhoudelijke voortgang van projecten. Het college geeft via het (t)MPG, de raad inzicht in de saldi en ontwikkeling van de financiële mutaties in projecten.

Algemene reserve grondzaken

De algemene reserve Grondzaken is een risicobuffer voor resultaten van grondexploitaties en wordt waar nodig gebruikt om de Voorziening negatieve resultaten plannen, de Voorziening overige ruimtelijke projecten voorbereidende grondexploitaties en de Voorziening overige ruimtelijke projecten anterieure overeenkomsten aan te vullen. Afhankelijk van de resultaten vindt respectievelijk een dotatie aan (bij positief resultaat), dan wel een onttrekking uit (bij negatief resultaat) de algemene reserve Grondzaken plaats. Op grond van regels met betrekking tot de minimale en maximale stand van de algemene reserve Grondzaken kan er aanvulling dan wel afroming van de reserve plaatsvinden. Een aanvulling wordt onttrokken uit de Algemene dekkingsreserve, een afroming wordt gedoteerd aan de reserve Schaalsprong (conform raadsbesluit reserve Schaalsprong (2020.0000409)). Eventuele toevoegingen aan de voorzieningen komen ook ten laste van de algemene reserve Grondzaken. Deze werkwijze is vastgelegd in de Verordening Grondzaken 2020.

De stand van de Algemene reserve grondzaken per 1 januari 2024 is als gevolg van de effecten over 2023 uitgekomen op - € 1,1 miljoen. Hierdoor is een storting vanuit de Algemene dekkingsreserve van € 1,1 miljoen noodzakelijk. De beginstand van de Algemene reserve grondzaken voor 2024 is hierdoor € 0.

Initiatievenbudget
Het college is door de raad gemandateerd (2006.692372) om jaarlijks tot een bedrag van € 430.000 kredieten te verlenen voor initiatieven. Van deze initiatieven wordt verwacht dat deze kunnen leiden tot een renderende ruimtelijke ontwikkeling of hieraan bijdragen. Bij vaststelling van het initiatief wordt het budget ten laste gebracht van de algemene reserve Grondzaken.

In 2023 zijn drie initiatieven geopend met een aangevraagd budget van € 115.000. Van de zes actieve initiatieven in 2023 is er één initiatief succesvol uitgewerkt naar een volgende fase en kunnen twee initiatieven niet verder uitgewerkt worden en daarom afgesloten.

Rapportage op standlijn 1 januari 2024

In Tabel 145 staan de Netto Contante Waardes (NCW) van de grondexploitatieprojecten per 1 januari 2024. De waardes zijn opgebouwd uit projectresultaten en autonome effecten (niet stuurbare markteffecten zoals bijvoorbeeld rente en inflatie). Ter vergelijking is ook de stand per 1 juli 2023 opgenomen. Verschillen ontstaan door een veranderde inschatting van het verloop van een project, maar ook door het toevoegen of afsluiten van projecten.

Het BBV schrijft voor dat het realisatiebeginsel (Percentage of Completion (POC)) gehanteerd wordt. Project specifieke risico's worden op de winstnemingen gecorrigeerd.

Tabel 145

Bedragen x € 1 miljoen[1]	tMPG 01-07-2023	Project resultaten	Stand per 31-12-2023	NCW Autonome wijzigingen	MPG 01-01-2024	Winst/RIH uitname 2023	Resultaat na uitname
Winstgevende projecten	62,5	1,7	64,2	- 5,0	59,2	- 0,4	58,9
Verliesgevende projecten	- 31,3	3,8	- 27,5	- 2,9	- 30,5	0,0	- 30,5
Totaal NCW-resultaat actieve grex projecten	**31,2**	**5,5**	**36,7**	**-7,9**	**28,7**	**- 0,4**	**28,4**

1 de optellingen vinden plaats op basis van niet afgeronde bedragen. dit kan leiden tot afrondingsverschillen.

De cijfers zijn exclusief Badhoevedorp Centrum, omdat de opbrengsten daarvan aangewend worden ter dekking van de bijdrage aan de omlegging van de A9 en gestort worden in de Algemene dekkingsreserve (ADR). Het saldo van de grondexploitatie Badhoevedorp Centrum is ten op zichte van het tMPG 2023 verbetert van € 5,5 miljoen naar € 6,2 miljoen.

Het actuele geraamde resultaat van de winstgevende projecten is € 59,2 miljoen. Na winstuitname bedraagt dit € 58,9 miljoen. Het resultaat van de verliesgevende projecten van € 30,5 miljoen is al voorzien in de Voorziening negatieve resultaten plannen (Tabel 147).

Nominale waarde

De BBV-regels schrijven voor dat ook de eindwaarde standen van de projecten worden weergegeven. De eindwaarde standen zijn weergegeven in Tabel 146. Voor een toelichting op de verschillen tussen de eindwaarde en de NCW wordt verwezen naar het MPG.

Tabel 146

Bedragen x € 1 miljoen[1]	tMPG 01-07-2023	Project resultaten	Stand per 31-12-2023	Autonome effecten	MPG 01-01-2024	Winst/RIH uitname 2023	Resultaat na uitname
Winstgevende projecten	65,5	0,2	65,7	-3,6	62,1	-0,4	61,7
Verliesgevende projecten	-30,9	3,5	-27,5	-2,5	-29,9	0,0	-29,9
Totaalresultaat actieve grex projecten	**34,6**	**3,7**	**38,2**	**-6,1**	**32,2**	**-0,4**	**31,8**

1 de optellingen vinden plaats op basis van niet afgeronde bedragen. dit kan leiden tot afrondingsverschillen.

De cijfers zijn exclusief Badhoevedorp Centrum, zoals uitgelegd onder Tabel 145.

Enkele belangrijke grondexploitaties zijn:

Lincolnpark Tweede Fase
Het doel van het project Lincolnpark Tweede Fase is het realiseren van een circulaire en duurzame gemengde stedelijke ontwikkeling, van woningen en voorzieningen. Het plan- en exploitatiegebied van Lincolnpark Tweede Fase is gelegen ten zuiden van de Johan Enschedélaan, ten oosten van de Hoofdweg Oostzijde, ten noorden van de Bennebroekerweg en ten westen van bedrijventerrein De President.

De Liede
Het vergroten van het bestaande laagwaardige bedrijventerrein De Liede, waarbij ruimte wordt gecreëerd voor de verplaatsing van lokaal/regionale (laagwaardige en hindergevende) bedrijven is het doel van dit project. Het bestaande en nieuwe bedrijventerrein worden voorzien van een nieuwe verkeersontsluiting. Verder faciliteren we het nieuwe 380kV trafostation behorende bij de nieuwe 380kV hoogspanningsleiding zoals deze door TenneT door de Randstad wordt aangelegd.

Hoofddorp Zuidrand
Ten zuiden van Hoofddorp wordt sinds 2008 gewerkt aan het project de Zuidrand. De Zuidrand is een gemengde ontwikkeling van zowel woningbouw als commercieel recreatieve functies. Het project bestaat uit meerdere deelplannen waarvan inmiddels meerdere deelplannen zijn uitgevoerd. Hierdoor zijn onder andere het Sportcomplex Willem Alexander, het Haarlemmermeer Lyceum, voetbalvereniging UNO, het gebouw Aquaradius, Hof van Pampus (Westkavel), Zuiderhoeven (Pleinen) en een afvalwatertransportgemaal gerealiseerd.

De President 1.1
Het doel van het project De President 1.1 is het ontwikkelen van een hoogwaardig bedrijvenpark voor lokale, regionale en internationaal georiënteerde bedrijven. Bij de ontwikkeling wordt aandacht besteed aan uitstraling en duurzaamheid, waarbij gelet wordt op de inrichting van de openbare ruimte en de kwaliteit van de bedrijfsgebouwen.

Badhoevedorp Centrum
Het project Badhoevedorp Centrum heeft als doel de herontwikkeling van het vrijkomende gebied na de omlegging van de snelweg A9. Het gaat om de deelgebieden Lijndenhof, Quatrebras, Centrum, Schuilhoeve en De Veldpost. De cijfers in zijn exclusief Badhoevedorp Centrum, omdat de opbrengsten daarvan aangewend worden ter dekking van de bijdrage aan de omlegging van de A9.

Voorzieningen

In de Voorziening negatieve resultaten plannen in Tabel 147 is het resultaat van de verliesgevende projecten opgenomen. In deze voorziening ad

€ 30,5 miljoen zijn uit voorzichtigheidsoogpunt ook de zogenaamde 85%-risico's meegeteld: risico's waarbij de kans dat ze zich voordoen op 85% wordt ingeschat.

Tabel 147

Bedragen x € 1.000	Rekening 2022	Rekening 2023	Mutaties
Nieuw-Vennep Nieuwe Kom	19.549	22.180	2.631
Boseilanden	2.229	2.563	335
Rijsenhout Dorpscentrum	4.126	0	-4.126
De Liede	70	9	-61
Hart van Zwanenburg	900	1.258	358
Sectorpark	446	2.262	1.816
Raadhuisplein en omgeving	2.251	2.203	-48
Totaal	29.571	30.475	905

Naast de Voorziening negatieve resultaten plannen voor de actieve grondexploitaties is er ook een voorziening ingesteld voor voorbereidende grondexploitaties en voor projecten met een ontwikkelaar op basis van een anterieure- of samenwerkingsovereenkomst.

Voor voorbereidende grondexploitatieprojecten en voor projecten met een ontwikkelaar op basis van een anterieure- of samenwerkings-overeenkomst gaan we ervan uit dat de kosten worden terugverdiend. Pas bij het afsluiten van een voorbereidende grondexploitatie of bij het afsluiten van een overeenkomst brengen we een eventueel verlies ten laste van de algemene reserve Grondzaken. We hanteren het principe 'verlies neem je op het moment dat je het verlies voorziet' waarbij we de risico's van de desbetreffende projecten in een verliesvoorziening opnemen. Op basis van een risicoanalyse is de hoogte van de benodigde voorziening bepaald. Voor een toelichting op de rubricering wordt verwezen naar het MPG. De voorziening is met € 2,3 miljoen gewijzigd ten opzichte van het MPG 2023.

Tabel 148

Bedragen x € 1.000	Rekening 2022	Rekening 2023	Mutaties
Voorbereidende grondexploitaties	773	988	215
Projecten met ontwikkelaar	1.448	2.778	1.330
Totaal	2.221	3.766	1.545

Ontwikkeling Algemene reserve grondzaken

De gemeente Haarlemmermeer maakt gebruik van uitgebreide scenario- en risicoanalyses. Hierdoor geven de grondexploitaties een voorzichtig realistisch beeld. Conform de BBV-notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken van juli 2019 is er een splitsing tussen project specifieke risico's en conjuncturele risico's. Dit houdt in dat (mogelijke) conjuncturele risico's uit de risicoanalyses van de projecten zijn gehaald en naast de project specifieke risico's apart worden opgenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit (zie de paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement.

Als grondexploitaties worden herzien, worden ook winstverwachtingen bijgesteld en zijn strategie, programma's en uitgiftetempo beter afgestemd op de huidige economische omstandigheden, maar ook op ontwikkelingen als de stikstof- en de stroomproblematiek. Ook de impact van de prijsstijgingen zit verwerkt in de cijfers en zijn de grondprijzen realistisch geschat. Dit alles vanuit de verwachting dat in de toekomst ruimtelijke druk blijft op dit deel van de MRA.

Het beeld van de Algemene reserve grondzaken ziet er als volgt uit (MPG 1 januari 2024):

Tabel 149

Bedragen x € 1 miljoen	Werkelijk 2022	Werkelijk 2023
Stand per 1 januari Algemene reserve grondzaken	€ 5,9	€ 5,0
1. Verevening grondzaken	€ 5,5	-€5,5
2. Overige besluiten	€ -1,2	-€ 1,5
3. Vennootschapsbelasting	€ -1,9	€ 0,9
Algemene reserve grondzaken 31-12	€ 8,3	-€ 1,1
Storting uit Algemene dekkingsreserve	€ -3,3	€ 1,1
Algemene reserve grondzaken 31-12 na verevening	€ 5,0	€ 0,0

De belangrijkste factor die van invloed is op de Algemene reserve grondzaken is de afsluiting van de grondexploitatie Rijsenhout Dorpscentrum. Het betreft hier een onttrekking van € 4,1 miljoen. Daarnaast hebben de autonome effecten invloed op het saldo van met name Nieuw-Vennep Nieuwe Kom.

De eindstand van de Algemene reserve grondzaken is - € 1,1 miljoen. Dat betekent een storting vanuit de Algemene Dekkingsreserve. De Algemene reserve grondzaken komt daardoor uit op € 0,0 miljoen.

Parameters grondexploitatie

De gebruikte parameters zijn bepalend voor de toekomstverwachting van het project en hebben invloed op het geprognosticeerde eindresultaat van het project. De ontwikkeling van de parameters wordt nauwlettend gevolgd.

Als onderdeel van de actualisering van de grondexploitaties in het MPG worden jaarlijks de parameters voor de grondexploitaties

heroverwogen. Dit proces bestaat uit twee stappen:
1. de werkelijk opgetreden prijsstijgingen in 2023 en het effect op de gehanteerde parameters;
2. de verwachting van de toekomstige economische ontwikkelingen.

Onderstaand in Tabel 150 de samenvatting voor actualisatie van de kosten en opbrengsten in de grondexploitaties naar 1 januari 2024, ten opzichte van de cijfers in het MPG 2023 (stap 1):

Tabel 150

Kostensoort	MPG 2023	MPG 2024
Verwerving	4%	2,5%
VTA	2,5%	1,25%
Investeringen	11%	4%
Opbrengsten woningbouw	0%	0%
Opbrengsten Kantoren & Bedrijven	4%	2,5%
Overige opbrengsten	4%	2,5%

In de NCW-berekening van een grondexploitatie worden de geraamde kosten en opbrengsten op basis van inflatie en renteparameters en de fasering doorgerekend naar de toekomst. De gebruikte parameters zijn bepalend voor de toekomstverwachting van het project en bepaald op basis van de gemiddelde prijsverwachting in de komende zeven jaar. Dit geeft de parameters voor de grondexploitaties zoals opgenomen in Tabel 151.

Tabel 151

Parameters MPG 2024	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Kosten inflatie	3,5%	2,5%	2%	2%	2%	2%	2%
Opbrengsten woningen	1,5%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Opbrengsten overig	1,5%	1,5%	1,5%	2%	2%	2%	2%

Uit de tabel is af te lezen, dat voor de jaren tot en met 2025, in verband met de onzekerheid, een (hogere) gedifferentieerde kostenstijging is opgenomen in de grondexploitaties. Vanaf 2026 keert het percentage terug naar het langjarig gemiddelde. Voor de parameters opbrengst woningen keert het percentage vanaf 2025 terug naar het langjarig gemiddelde.

Rente en discontovoet
Uitgangspunt voor de te hanteren rekenrente is de gemeentelijke omslagrente. Deze is met de Programmabegroting 2024-2027 bepaald op 2%. Door uit te gaan van de omslagrente wordt aangesloten op de stellige uitspraak van de Commissie BBV uit de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken van december 2023. Uiterlijk bij de Programmabegroting 2025-2028 moeten de rentelasten aan grondexploitaties worden toegerekend op basis van de omslagrente. Toepassing met ingang van het begrotingsjaar 2024 is mogelijk en wordt gedaan om te anticiperen op deze wijziging van de rentetoerekening. De toegerekende rente wijzigt van 1,4% naar 2%. De financiële gevolgen van deze wijziging voor de Programmabegroting 2024-2027 worden verwerkt in de Voorjaarsrapportage 2024.

Tabel 152

Parameters	MPG 2023	MPG 2024
Rente	1,4%	2,0%
Discontovoet	2,0%	2,0%

De discontovoet voor het bepalen van de Netto Contante Waarde (NCW) blijft conform de BBV-voorschriften gehandhaafd op het minimum percentage van 2,0%.

Mutaties strategische gronden en ruilgronden (agrarisch)

De gemeente verwerft strategische gronden in het kader van een actief ontwikkelbeleid. Daarmee zet zij haar privaatrechtelijke positie in om gebiedsontwikkeling te sturen. De huidige economische situatie leidt ertoe dat met nog meer aandacht vooraf beoordeeld wordt of de gewenste, toekomstige ontwikkeling een reëel financieel perspectief biedt.

Voor het direct afwaarderen (het definitief nemen van duurzame waardevermindering) van de strategische grondvoorraad dan wel het treffen van een verliesvoorziening zijn geen bindende voorschriften. Haarlemmermeer heeft in 2017 de verliesvoorziening 'Voorziening voor overige gronden en terreinen' geopend.

Het overzicht per categorie is:

Tabel 153

Categorie	Boekwaarde 31-12-2022 (x € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2023 (x € 1.000)	m²	Gemiddelde boekwaarde per m² excl. voorz.
Koud/Schiphol	33.995	33.876	2.720.128	12,45
Lauw	8.276	8.276	628.003	13,18
Warm	7.734	7.734	41.421	186,71
Ruil	8.857	8.857	1.246.314	7,11
Totaal	58.862	58.743	4.635.866	

- 'koud/Schiphol' (exploitatieperspectief na 20 jaar, maximale waardering van € 20 m²)
- 'lauw' (exploitatieperspectief tussen 10 en 20 jaar, maximale waardering van € 30 m²)
- 'warm' (exploitatieperspectief binnen 10 jaar, maximale waardering van € 60 m²)
- 'opstallen' (maximale waardering taxtatie huidig gebruik)
- 'ruil' (maximale waardering van € 8 m²)

De bovenstaande categorisering heeft geen effect op de balanswaarde. In overeenstemming met een stellige uitspraak van de commissie BBV activeren we sinds 2016 verplicht de gronden tegen de waarde in de huidige bestemming op de balans.

Belangrijkste mutaties in 2023
Een vereiste vanuit het BBV is dat de strategische gronden elke twee jaar worden getaxeerd. De taxatie heeft afgelopen jaar plaatsgevonden. Uit de taxatie komt naar voren dat van een groot aantal gronden de waarde hoger is getaxeerd in vergelijking met de vorige taxatie van 2021. De BBV regels verbieden echter om de waarde van de gronden te verhogen.
De stand van de verliesvoorziening gronden bedraagt per 31 december 2023 € 16,1 miljoen. Per 1 januari 2023 was dit € 17,1 miljoen. Van dit positieve effect van € 1 miljoen, komt € 0,65 miljoen ten gunste van de algemene reserve Grondzaken. Het restant van € 0,35 miljoen komt ten gunste van de bestemmingsreserve Pionier-BOLS (2021.0003183).

Slootjesdag in Kleiburg, Park21 op 9 juli 2023

Openbaarheid Wet open overheid (Woo)

Portefeuillehouder: Van der Meij

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur. Artikel 3.5 van de Woo schrijft voor dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de wet. In de jaarstukken moeten we verslag doen van de uitvoering van de wet, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. In deze paragraaf doen wij verslag van de uitvoering in 2023.

Actieve openbaarmaking

De Woo noemt elf categorieën van informatie die wij actief openbaar moeten maken. Het overgangsrecht van de Woo regelt dat de start van de actieve openbaarmaking van deze elf categorieën wordt geregeld in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Voorlopig is er nog geen duidelijkheid vanaf wanneer wij moeten starten met actieve openbaarmaking.

Wel is landelijk de Woo-index beschikbaar gekomen op https:/organisaties.overheid.nl/woo, waar overheden kunnen aangeven waar actief openbaar gemaakte informatie is te vinden. Ook wij hebben hier al veel verwijzingen naar onze openbare informatie opgenomen.

Ook zal er een landelijke zoekfunctie ontwikkeld worden. Hiervoor zullen alle overheden de actief openbaar gemaakte informatie in de achtergrond moeten voorzien van technische metadata. Op dit moment is de landelijke standaard hiervoor nog niet definitief. Onze softwareleveranciers kunnen hier dus nog niet aan voldoen.

Wij maken diverse zaken wel al actief openbaar:

Categorie	Beschikbaar op
Organisatiegegevens	https://organisaties.overheid.nl https://haarlemmermeergemeente.nl
Wet- en regelgeving	https://lokaleregelgeving.overheid.nl https://www.officielebekendmakingen.nl/gemeenteblad ook op basis van Wet elektronische publicaties (Wep)
Raadstukken	https://haarlemmermeer.bestuurlijkeinformatie.nl (iBabs) ook op basis van Gemeentewet
Bestuursstukken (B&W)	https://haarlemmermeer.bestuurlijkeinformatie.nl (iBabs) verplicht: agenda en besluitenlijst
Jaarplannen en verslagen	https://planningencontrol.haarlemmermeer.nl (Tangelo) ook als raadsstukken, maar in deze vorm beter toegankelijk
Onderzoeken: SBD onderzoek en statistiek	https://onderzoek.haarlemmermeergemeente.nl/
Onderzoeken: Rekenkamer	https://www2.haarlemmermeergemeente.nl/rekenkamer
Subsidies (verleend)	https://haarlemmermeergemeente.nl/subsidieregister

Voor een aantal categorieën, zoals behandelde Woo-verzoeken en (geanonimiseerde) klachten, hebben wij nog geen geschikt publicatieplatform. Wij zijn nu actief betrokken bij een aantal initiatieven van gemeentelijke samenwerkingsverbanden en commerciële aanbieders om hierin te voorzien.

Passieve openbaarmaking

Naast het actief openbaar maken kan iedereen altijd vragen om bepaalde informatie openbaar te maken (op verzoek). Ook bij openbaarmaking op verzoek gaat de Woo ervan uit dat het belang van openbaarheid altijd geldt en dat alleen in uitzonderingsgevallen een bijzonder belang vóór openbaarmaking kan gaan. Concreet betekent dit dat een Woo-verzoek (of onderdelen daarvan) alleen kan (of kunnen) worden geweigerd wanneer een beschermd belang, zoals opgenomen in de wet, in het geding is. Hierbij moet worden gedacht aan bijvoorbeeld bescherming van de persoonlijke levenssfeer of financiële of economische benadeling van de gemeente.

In 2023 hebben wij ruim 90 verzoeken om informatie op grond van de Woo ontvangen. Ongeveer 10% betreft verzoeken om informatie die de verzoeker zelf betreft (eigen dossier). De behandeling van Woo-verzoeken legt druk op de organisatie. Een groot deel hebben wij tijdig kunnen beantwoorden, maar circa 30% van de verzoeken zijn om verschillende redenen niet binnen de termijn van vier of de verlengde termijn van zes weken afgehandeld. Aan de hand van een evaluatie zullen op korte termijn verbeteringen in het afhandelingsproces worden doorgevoerd.

Verbetering van de informatiehuishouding

Uitgangspunt van Woo is, dat de (digitale) informatiehuishouding van overheden op orde is. Er is binnen de organisatie continu aandacht voor de (verbetering van de) informatiehuishouding. Dit is ook opgenomen als ‘Informatie op orde’ in de uitvoeringsagenda digitalisering 2023-2025. Aan de uitvoering van het informatie- en archiefbeheer wordt in de bedrijfsvoerings- en toezichtsparagraaf aandacht besteed.

Buitententoonstelling 'Oud Roze' voor C. Punt Hoofddorp, herfst 2023

Toezichtinformatie

Portefeuillehouder: Schuurmans-Wijdeven

Interbestuurlijk toezicht

In de Wet Revitalisering generiek toezicht (Rgt) is het toezicht tussen gemeenten en provincies geregeld. Het interbestuurlijke toezicht (IBT) is alleen gericht op de uitvoering van wettelijke medebewindstaken. Het is niet bedoeld om de kwaliteit van de taakuitvoering te verbeteren. Daarnaast is de rol van de raad als controleur van de uitvoering van wettelijke medebewindstaken door het college belangrijker geworden. Het uitgangspunt van de Wet Rgt is namelijk vertrouwen. Vertrouwen dat gemeenten hun taken goed uitvoeren en dat de horizontale verantwoording en controle goed werken. De provincie als toezichthouder komt pas in actie als blijkt dat de medebewindstaken niet goed worden uitgevoerd. Waar de uitvoering goed verloopt, kan de provincie op afstand blijven. Daar waar dat nog niet het geval is, moet de provincie haar toezichthoudende rol vervullen.

De provincie houdt systematisch toezicht op de risicovolle domeinen: financiën, informatie- en archiefbeheer, omgevingsrecht inclusief ruimtelijke ordening en huisvesting van verblijfsgerechtigden. De toezichtinformatie wordt jaarlijks voor 15 juli verstrekt aan de provincie.

Door de provincie worden de beoordelingsresultaten van het toezicht gepubliceerd op de website van de provincie, www.noord-holland.nl.

Middels deze paragraaf wordt de raad geïnformeerd over de verstrekte informatie aan de provincie.

Omgevingsrecht

Omgevingsrecht is een verzamelterm voor wet- en regelgeving over de fysieke leefomgeving, zoals milieu, natuur, water en ruimtelijke ontwikkeling. Het belangrijkste doel van deze regels is het behouden, beheren, gebruiken en ontwikkelen van een veilige en gezonde leefomgeving.

De informatie die voor de provincie nodig is om te beoordelen of de gemeente Haarlemmermeer op adequate wijze uitvoering geeft aan haar taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is voor zover aanwezig tijdig aan de provincie

verstrekt. Veel van deze VTH-taken zijn wettelijk verplicht ondergebracht bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG).

De belangrijkste ontwikkelingen in 2023
De provincie heeft in 2023 de focus gelegd op de wettelijke taken die wij voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet hadden moeten realiseren. Daarbij is alleen gecontroleerd of de stukken aanwezig zijn, zonder deze inhoudelijk te toetsen. Tijdens deze controle is gebleken dat enkele stukken niet aanwezig zijn bij onze gemeente. Dit betreft documenten behorend bij de beleidscyclus inzake VTH-taken die een looptijd hadden tot en met 2022. Vanwege de inwerkintreding van de Omgevingswet hebben wij prioriteit gegeven aan het implementeren van deze wet en hebben wij deze stukken niet voor alleen 2023 opnieuw vastgesteld onder de Wabo. De provincie heeft begrip voor deze keuze.

Aandachtspunten voor 2024
Voor 2024 moet de beleidscyclus inzake VTH-taken weer sluitend worden gemaakt. Hiervoor moeten de ontbrekende beleidsstukken onder de Omgevingswet opnieuw worden vastgesteld.

Huisvesting statushouders

De provincie houdt toezicht op het halen van de taakstelling huisvesting statushouders. In het eerste half jaar van 2023 heeft de gemeente 174 statushouders gehuisvest. Nooit eerder heeft de gemeente in een half jaar tijd zoveel woonruimte weten te vinden voor statushouders. Vanwege de hoge taakstelling en een lage mutatiegraad bij woningcorporaties, ontstond er toch een achterstand. Daarom ontving de gemeente een brief van de provincie (20 juli 2023, kenmerk 1951555/2073678) met de vraag een plan van aanpak op te stellen voor het wegwerken van de ontstane achterstand. Dit plan is aangeleverd en akkoord bevonden. In de tweede helft van 2023 werd de taakstelling naar beneden bijgesteld en zijn nog 165 statushouders gehuisvest. Hierdoor sloten wij het jaar af met een achterstand van 26 personen.

Informatiebeheer en archieven (Archiefwet 1995)

De gemeentearchivaris van Haarlemmermeer, aangesloten bij het Noord-Hollands Archief, is belast met het toezicht op de naleving van de Archiefwet bij de gemeente. De Archiefverordening 2019 bepaalt dat de archivaris éénmaal per jaar verslag doet aan het college van burgemeester en wethouders betreffende de uitoefening van het toezicht en het college tenminste éénmaal per jaar verslag doet aan de gemeenteraad. Het college voldoet middels deze paragraaf aan de verplichting. De verslagen van de archivaris met betrekking tot het toezicht op nog niet overgebrachte (via het Historisch Archief openbaar gemaakte) informatie en het beheer van de archiefbewaarplaatsen zijn opvraagbaar.

Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland hebben vanuit het interbestuurlijk toezicht het informatie- en archiefbeheer van de gemeente Haarlemmermeer over het jaar 2022 (met een doorkijk naar 2023) beoordeeld als ‘enige verbetering noodzakelijk’ (geel). Hiermee zijn we van oranje (‘veel verbetering noodzakelijk’) naar geel gestegen. Er is de afgelopen verslagperiode bij de gemeente Haarlemmermeer hard gewerkt om de kwaliteit van het archief- en informatiebeheer te verbeteren, een stap hierin was de verhuizing van het archief vanuit het gemeentehuis in Hoofddorp naar de depots van het Noord-Hollands Archief. Er is de implementatie van een nieuw zaaksysteem geweest en er is voor het archief van de Burgerlijke Stand in het tijdelijke gemeentehuis een archiefruimte gecreëerd die grotendeels voldoet aan de eisen voor een archiefruimte.

Een goede informatiehuishouding is de basis voor verantwoording: de erkenning van de verantwoordelijkheid voor beleid, besluiten, producten, acties en transacties, en de verplichting om te rapporteren en verantwoording af te leggen voor de daaruit voortvloeiende gevolgen. Eventuele gebreken in naleving van wet- en regelgeving en verantwoording worden in de verslagen van de gemeentearchivaris uitgedrukt in geconstateerde risico’s, waarbij aandachtspunten voor het komende jaar worden aangedragen.

De belangrijkste ontwikkelingen in 2023
De verhuizing van het analoge te bewaren archief vanuit het gemeentehuis te Hoofddorp naar de depots van het Noord-Hollands Archief (NHA) te Haarlem. Het overgrote deel is tijdens deze verslagperiode goedgekeurd en formeel overgebracht, een drietal blokken is nog in bewerking en behoeft nog wat werkzaamheden. Voor het archief van de Burgerlijke Stand is in het tijdelijke gemeentehuis een archiefruimte gecreëerd in de parkeergarage die grotendeels voldoet aan de eisen voor een archiefruimte. Er is een ontheffing aangevraagd bij de provincie.

In 2023 is het nieuwe zaak- en archiefsysteem Djuma ingericht en geïmplementeerd. Alleen twee afdelingen in het Sociaal Domein werken nog niet met het nieuwe informatiesysteem. Zij zullen in 2024 aansluiten.

De gemeente werkt met beheersplannen voor de diverse organisatie-onderdelen. Wanneer deze op een goede manier worden ingebed in de organisatie zouden ze een basis kunnen zijn voor een kwaliteitssysteem. Afgelopen jaar heeft een doorontwikkeling van de informatiebeheersplannen plaatsgevonden. Hiervoor is een nieuw format opgesteld.

De belangrijkste aandachtspunten voor 2024
Zorgdragen dat vernietiging en opslag uit vakapplicaties volgens de juiste procedure plaatsvindt. Monitoren van de nieuwe archiefruimte voor burgerzaken en aanvragen van vrijstelling bij de provincie voor de installatie met wateraansluiting in de ruimte. Het in gebruik nemen van het nieuwe format van de informatiebeheersplannen, zodat zij dienen voor een integraal kwaliteitssysteem.

Verhalenpaal 19 Vink aan de Vinkeburgweg

Jaarrekening

Algemene grondslagen opstellen jaarrekening

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de vigerende verordeningen.

Grondslagen voor consolidatie
Verbonden partijen worden niet geconsolideerd.

Grondslagen voor de balans
Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, tenzij hierna anders is weergegeven. Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, tenzij hierna anders is weergegeven.

Stelsel- en schattingswijzigingen
Er is geen sprake van stelsel- en schattingswijzigingen in 2023.

Normenkader rechtmatigheid
Het normenkader voor de rechtmatigheid van de baten en lasten inclusief balansmutaties wordt jaarlijks door de raad vastgesteld. Het normenkader rechtmatigheid 2023 (10220760) is vastgesteld in de raad van 18 januari 2024.

Vaste activa

Algemeen
Op grond van de Notitie Activabeleid Gemeente Haarlemmermeer 2019 (2019.0054155) worden alleen de vaste activa met een investeringsbedrag groter dan € 50.000 geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatste worden altijd geactiveerd.

Immateriële vaste activa
Conform Notitie Activabeleid Gemeente Haarlemmermeer 2019 activeert de gemeente in principe geen bijdragen aan activa in eigendom van derden. Wanneer hiervan wordt afgeweken moet er een gemotiveerd raadsbesluit aan ten grondslag liggen. Daarbij is de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Materiële vaste activa
In erfpacht uitgegeven gronden
De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. Dit is de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen. Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Activa met een meerjarig economisch nut
Deze activa zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de gecumuleerde afschrijvingen. Bij het afschrijven wordt rekening gehouden met specifieke investeringsbijdragen van derden die op de desbetreffende investering in mindering worden gebracht. Bijdragen uit reserves worden niet rechtstreeks op de activa in mindering gebracht, maar via de afzonderlijke programmarekeningen aangewend voor dekking van de afschrijving. De overige gronden en terreinen, waaronder de “strategische gronden”, zijn gewaardeerd op maximaal de marktwaarde.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, voor het inzamelen van huishoudelijk afval of begraafplaatsen, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Activa in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut
Deze worden ook geactiveerd. Dit betreffen de eerste aanleg van wegen met de hierbij behorende civiele kunstwerken, de niet in grondexploitaties opgenomen eerste aanleg of vervanging van grote wegen- en waterbouwkundige werken (viaducten, bruggen, verkeersregelinstallaties en openbare verlichting) en omvangrijke wegenreconstructies in het kader van een wijkverbetering of verkeersdoorstroming. Waardering vindt plaats tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de

gecumuleerde afschrijvingen. Bij het afschrijven wordt rekening gehouden met specifieke investeringsbijdragen van derden die allereerst op de desbetreffende investering in mindering worden gebracht. Dekking uit een reserve wordt bij investeringen met maatschappelijk nut op dezelfde manier verwerkt als bij de investeringen met economisch nut. Dit houdt in dat de reserve via de afzonderlijke programmarekeningen aangewend wordt voor dekking van de afschrijving. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Het is dus ook niet mogelijk om extra af te schrijven op investeringen met maatschappelijk nut.

In de toelichting op de balans is een uitsplitsing aangebracht tussen investeringen met maatschappelijk nut vanaf 2017 geactiveerd en vóór 2017 geactiveerd.

Afschrijvingsmethode
De berekening van de afschrijvingen geschiedt conform de lineaire afschrijvingsmethode op basis van de verwachte economische gebruiksduur per actief. De gebruiksduur wordt zowel bepaald door technische als economische slijtage.

Afschrijvingen
De afschrijvingen op de materiële vaste activa die ten laste worden gebracht van de programmarekening, worden berekend op basis van de verkrijgingprijs, verminderd met eventuele investeringsbijdragen. Met een eventuele restwaarde wordt geen rekening gehouden. De afschrijvingstermijnen bij eerste aanleg of aanschaf zijn:

Tabel 154

Categorie	Aantal jaar
Gronden en terreinen	n.v.t.
Inrichten gronden (niet) openbare dienst	10-30
Gebouwen (niet) voor openbare dienst en sportgebouwen	10-40
Inrichting gebouwen	3-20
Materieel	3-15
Openbaar groen	20-50
Wegen, straten en pleinen	10-55
Bruggen	10-30
Riolering	20-60

Financiële vaste activa
De waardering van de deelnemingen vindt plaats tegen de nominale waarde van het gestorte kapitaal. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden
De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs of lagere marktwaarde.

De 'Bouwgronden in exploitatie' zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die volgens het besluit ruimtelijk ordening rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede de rentekosten over het vreemde vermogen en de administratie- en beheerskosten. Genomen resultaten zijn in de waardering verdisconteerd. Dit kan bij het verwachten van toekomstige verliezen leiden tot een negatieve stand van de activa, aangezien de verliesvoorziening verwerkt wordt als een correctiepost.

De voorraad gereed product vertoont het verloop van de eigen verklaringen tijdens een jaar. Ook wordt op deze post activa verantwoord dat in de verkoop staat.

Winstnemingen grondexploitaties
Tussentijdse winsten worden genomen volgens het realisatiebeginsel. De techniek die hiervoor toegepast moet worden is de "percentage of completion (POC) methode" (percentage gerealiseerde kosten x percentage gerealiseerde opbrengsten x geraamde winst). Op de geraamde winst worden eerst de risico's in mindering gebracht.

Verliesnemingen op bouwgronden in exploitatie (BIE)
Bij actieve grondexploitaties met een verwacht negatief resultaat wordt een voorziening getroffen ter hoogte van dit negatieve verwachte resultaat.

Parameters grondexploitaties
In de grondexploitaties wordt gerekend met langjarige gemiddelde parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en renteontwikkelingen. Deze zijn mede de basis voor het opstellen van het (t)MPG dat halfjaarlijks aan de raad ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Voor het bepalen van de voorziening wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën.

Belastingdebiteuren (opgelegd door Cocensus)
De noodzakelijke stand van de voorziening wordt bepaald op basis van de dynamische methode door aan de hand van de ouderdom van de openstaande posten een bepaald percentage als oninbaar te beschouwen. Openstaande posten tot één jaar worden voor 10% als oninbaar geschat. Dit percentage loopt op tot 100% voor openstaand posten ouder dan zes jaar.

Bijstandsdebiteuren
De noodzakelijke stand van de voorziening wordt bepaald op basis van de dynamische methode.

Voor de diverse categorieën vorderingen op basis van de Participatiewet worden verschillende percentages aangehouden, afhankelijk van het risico. Het percentage oninbaar ligt tussen 25% en 75%.

Overige vorderingen
Voor deze categorie vorderingen wordt gebruik gemaakt van zowel de statische als de collectieve statische methode. De statische methode wordt toegepast op alle vorderingen ouder dan 120 dagen en groter dan € 75.000. Per vordering en per debiteur wordt het risico op oninbaarheid beoordeeld. De collectief statische methode wordt gebruikt voor vorderingen die bij de belasting- of gerechtsdeurwaarder in behandeling zijn (oninbaarheid 50%) en bij openstaande dwangsommen (oninbaarheid 75% ongeacht de ouderdom).

Liquide middelen
De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene - en bestemmingsreserves en het resultaat na bestemming volgens het overzicht van baten en lasten (de programmarekening).

De raad bepaalt of een bestemmingsreserve wordt opgeheven en wat er met het resterende saldo gebeurt. Op het moment dat een bestemmingsreserve bij de jaarrekening op nul staat en geen nieuwe besluiten worden genomen, wordt een voorstel tot opheffing gedaan.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd wegens:
a) verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten (voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's);
b) kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren (onderhoudsegalisatievoorzieningen);
c) van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (door derden beklemde middelen) met uitzondering van de van Europese en Nederlandse overheidslichamen verkregen middelen welke verantwoord worden onder de 'Overlopende passiva'.

De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De pensioenverplichting voor de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten opgenomen.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Dit onderdeel bestaat uit de grondslagen voor resultaatbepaling bij baten en lasten, personeel, dividend, onderhoudskosten en resultaatneming grondexploitaties.

Baten en lasten
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Opbrengstverantwoording omgevingsvergunningen
Opbrengsten uit hoofde van omgevingsverguningen worden verantwoord op het moment dat de aanvraag is ontvangen.

Personeelslasten
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Sommige personele lasten worden echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Dit omdat het niet is toegestaan om voorzieningen dan wel schulden op te nemen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voorbeelden hiervan zijn ziektekostenpremie voor gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Dividend
Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen in het jaar waarin het dividend wordt vastgesteld.

Onderhoudskosten
Onderhoudskosten lopen via de exploitatielasten, tenzij hiervoor een voorziening is getroffen. In Haarlemmermeer geldt dit voor het onderhoud van gebouwen en achterstallig onderhoud aan verhardingen.

Algemene uitkering
Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Gebruik van schattingen
Bij het opstellen van de jaarrekening doet het college van burgemeester en wethouders schattingen en veronderstellingen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. Dit gebeurt in overeenstemming met algemeen geldende grondslagen.

Overzicht van baten en lasten jaarrekening

Tabel 155

Programma/Mutatie reserves (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Baten en lasten	Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
		2023	2023	2023	
Bestuur, samenleving en publiekscontact	Baten	1.891	3.260	3.741	481
	Lasten	14.620	17.308	17.611	-303
	Saldo	**-12.729**	**-14.048**	**-13.870**	**178**
Veiligheid	Baten	1.136	27.709	26.775	-935
	Lasten	20.271	44.723	43.724	1.000
	Saldo	**-19.135**	**-17.014**	**-16.949**	**65**
Zorg en werk	Baten	35.900	38.966	40.544	1.578
	Lasten	134.951	151.244	154.626	-3.382
	Saldo	**-99.051**	**-112.278**	**-114.082**	**-1.804**
Maatschappelijke ontwikkeling	Baten	19.992	24.130	24.365	235
	Lasten	103.128	114.145	110.556	3.589
	Saldo	**-83.135**	**-90.015**	**-86.191**	**3.825**
Mobiliteit	Baten	165	342	347	4
	Lasten	7.582	6.428	5.407	1.021
	Saldo	**-7.417**	**-6.086**	**-5.060**	**1.026**
Ruimtelijke ontwikkelingen	Baten	35.059	46.721	40.436	-6.285
	Lasten	25.246	50.772	38.721	12.051
	Saldo	**9.813**	**-4.052**	**1.715**	**5.767**
Wonen	Baten	261	4.833	5.532	699
	Lasten	2.337	8.464	7.689	775
	Saldo	**-2.076**	**-3.631**	**-2.158**	**1.474**
Kwaliteit fysieke omgeving	Baten	34.794	37.451	36.757	-694
	Lasten	76.082	79.033	78.412	621
	Saldo	**-41.288**	**-41.582**	**-41.655**	**-73**
Economische zaken	Baten	15.103	5.125	6.494	1.369
	Lasten	15.530	10.921	10.698	223
	Saldo	**-427**	**-5.796**	**-4.203**	**1.593**
Overzicht algemene dekkingsmiddelen *	Baten	355.404	366.412	375.145	8.733
	Lasten	22.480	9.945	9.498	447
	Saldo	**332.924**	**356.467**	**365.647**	**9.180**
Overzicht overhead	Baten	71	1.582	2.715	1.134
	Lasten	63.983	70.861	70.429	431
	Saldo	**-63.911**	**-69.279**	**-67.714**	**1.565**
1 Totaal van baten excl. reservemutaties		**499.776**	**556.531**	**562.851**	**6.320**
2 Totaal van lasten excl. reservemutaties		**486.209**	**563.844**	**547.371**	**16.473**
3 Saldo van baten en lasten (1-2)		**13.567**	**-7.313**	**15.480**	**22.793**

* Waarvan

- Onvoorzien	Lasten	35	35	-7	42
- Vennootschapsbelasting	Lasten	1.000	650	644	6

Programma/Mutatie reserves (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Baten en lasten	Begroting origineel	Begroting gewijzigd	Rekening	Verschil rekening begroting gewijzigd
		2023	2023	2023	
Maatschappelijke ontwikkeling	Onttrekking	3.135	3.149	3.258	109
	Storting	160	1.160	1.294	-134
	Saldo	**2.975**	**1.989**	**1.963**	**-25**
Mobiliteit	Onttrekking	1.094	246	237	-9
	Storting	4.369	500	500	0
	Saldo	**-3.275**	**-254**	**-263**	**-9**
Ruimtelijke ontwikkelingen	Onttrekking	6.662	14.683	19.552	4.869
	Storting	19.305	16.732	21.253	-4.521
	Saldo	**-12.643**	**-2.049**	**-1.701**	**348**
Wonen	Onttrekking	169	644	106	-538
	Storting	48	48	48	0
	Saldo	**121**	**596**	**58**	**-538**
Kwaliteit fysieke omgeving	Onttrekking	419	419	546	128
	Saldo	**419**	**419**	**546**	**128**
Economische zaken	Onttrekking	100	2.436	2.336	-100
	Storting	0	860	1.166	-306
	Saldo	**100**	**1.576**	**1.170**	**-406**
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Onttrekking	498	14.632	12.996	-1.636
	Storting	605	9.666	13.319	-3.652
	Saldo	**-107**	**4.966**	**-322**	**-5.288**
4 Totaal van baten reservemutaties		**12.076**	**36.209**	**39.031**	**2.823**
5 Totaal van lasten reservemutaties		**24.486**	**28.967**	**37.581**	**-8.614**
6 Resultaat reservemutaties (4-5)		**-12.410**	**7.242**	**1.451**	**-5.792**
7 Totaal van baten incl. reservemutaties (1+4)		**511.853**	**592.740**	**601.882**	**9.142**
8 Totaal van lasten incl. reservemutaties (2+5)		**510.695**	**592.811**	**584.952**	**7.859**
9 Gerealiseerd resultaat (7-8)		**1.157**	**-71**	**16.930**	**17.001**

Onvoorzien

Conform het BBV dient een overzicht van de aanwending onvoorzien te worden opgenomen. Op de begrote post voor onvoorziene uitgaven van € 35.000 is in 2023 geen beroep gedaan. Wel is ten gunste van onvoorzien een klein bedrag gebracht dat is terugontvangen naar aanleiding van een fraudezaak in 2022.

Budgetoverhevelingen

Wij stellen aan de gemeenteraad voor de volgende budgetten over te hevelen naar het jaar 2024. Deze overhevelingen vinden budgetneutraal plaats via de Algemene dekkingsreserve.

Conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 (2021.0000629) worden de voorstellen voor budgetoverheveling getoetst aan de volgende criteria:

1. het achterwege blijven van de budgetoverheveling leidt tot een significante vertraging in de oorspronkelijk voorgenomen uitvoering;
2. het minimumbedrag voor een budgetoverheveling bedraagt € 200.000;
3. de overheveling moet betrekking hebben op incidenteel beschikbaar gestelde budgetten;
4. door de overheveling mag het betreffende budget niet worden overschreden.

Tabel 156

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min is nadeel)	2023
Bij de Najaarsrapportage 2023 zijn de volgende budgetoverhevelingen toegekend:	
Inburgering en statushouders	2.144
Uitvoeringskosten opvang Oekraïners 2024 en 2025	350
Aanpak geldzorgen, armoede en schulden	459
Overbruggingsmiddelen cruciale trajecten Zorg en Werk	297
POK middelen	316
Project wachttijden jeugdzorg	300
Corona- /energiecompensatie	505
Jongeren Leefbaarheidstoets	200
Taalonderwijs ontheemden Oekraine	192
Team Subsidies Haarlemmermeer	240
Tijdelijke huisvesting IHP	434
Toerisme, evenementen en promotie 2020-2025	200
Omgevingswet	300
Spoorzone Hoofddorp	520
Beleid woonwagenbewoners en huisvesting arbeidsmigranten	200
Flexwonen	449
Huisvestingsopgave asielaanpak	470
Aanbesteding financieel en HRM systeem	300
Doorontwikkeling ICT sociaal domein	250
Incidenteel personeelsbudget	328
Totaal - Budgetoverhevelingen	**8.453**
Budgetoverhevelingen bij de Jaarstukken 2023:	
Energietoeslag	4.350
Inburgering	92
Brede spuk GALA en IZA	1.784
Lokaal cultuuraanbod	210
Ventilatie bestaande schoolgebouwen (SUVIS)	102
OV-verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer	533
Energietransitie	613
Gebiedsgerichte aanpak	44
Spoorzone en Schaalsprong	463
Huisvesting vergunninghouders Planeetbaan	326
Ondernemersloket	192
Schuur Boslaan 1A	120
Incidenteel personeelsbudget	547

Budgetoverhevelingen bij de Jaarstukken 2023:	
VIC en versterking informatiebeheer en privacy	200
Totaal Jaarstukken 2023	**9.576**
Totaal-generaal budgetoverhevelingen	**18.029**

Toelichting op de budgetoverhevelingen bij de jaarstukken

Energietoeslag **4.350.000**

In december 2023 zijn via de decembercirculaire van het gemeentefonds opnieuw middelen beschikbaar gesteld om mensen met een laag inkomen te ondersteunen bij het voldoen van de energierekening. Een klein deel hiervan is in december uitgekeerd. Gezien het tijdstip van toekenning van deze bijdrage wordt voorgesteld de ontvangen bijdrage over te hevelen naar 2024.

Inburgering **92.000**

Het college voorziet in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden conform artikel 18 van de Wet inburgering 2013. Gemeenten ontvangen een aanvulling op de middelen die zij hiervoor reeds ontvangen hebben. Gezien het tijdstip van toekenning van deze bijdrage (decembercirculaire gemeentefonds 2023) wordt voorgesteld de ontvangen bijdrage over te hevelen naar 2024. Daarnaast zijn er einde lening inburgeringsplichtigen (ELIP's). Dit zijn inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn. In het bestuurlijk overleg van april 2020 zijn tussen de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de VNG afspraken gemaakt over het ondersteunen van deze zogenaamde ELIPs. Gezien het tijdstip van toekenning van deze bijdrage (decembercirculaire gemeentefonds 2023) wordt voorgesteld de ontvangen bijdrage over te hevelen naar 2024.

Brede spuk GALA en IZA **1.784.300**

De middelen van Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) vanuit het Rijk via een specifieke uitkering (Brede SPUK) voor 2023 zijn pas laat aan onze gemeente toegezegd. Volledige besteding van de middelen van 2023 was daardoor onmogelijk. Daarom zijn incidenteel in 2023 structurele activiteiten voor deze regeling verantwoord en gedekt. Bij de Najaarsrapportage 2023 is al aangekondigd dat bij de Jaarstukken 2023 dit voorstel voor budgetoverheveling gedaan zou worden. Door deze overheveling komen de in 2023 extra ontvangen middelen in 2024 alsnog ten goede van de sociale doelgroep waarvoor de SPUK is bedoeld.
Naast de middelen van Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) zijn er eerder incidentele middelen ontvangen voor Kansrijke Start en Gezond in de Stad. Deze middelen zijn in 2023 niet besteed.

Lokaal cultuuraanbod **210.000**

In 2020 en 2021 zijn via de algemene uitkering van het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor het bestrijden van de negatieve gevolgen van de coronacrisis in de culturele infrastructuur en het lokale cultuuraanbod. Een deel van deze middelen is nog beschikbaar en op basis van een binnenkort vast te stellen subsidieverdeelregel kunnen in de eerste helft van 2024 nog subsidietoekenningen volgen.

Ventilatie bestaande schoolgebouwen (SUVIS) **102.000**

In 2023 zijn drie SUVIS subsidies van tranche 1 ingetrokken waarvoor de gemeente co-financiering gereserveerd heeft. Het Braambos heeft in tranche 2 van de SUVIS regeling een aanvraag gedaan. Tranche 2 heeft dezelfde voorwaarden als tranche 1. De ongebruikte co-financiering van tranche 1 willen we graag inzetten voor de enige aanvraag die in tranche 2 is gedaan door Braambos. Hiermee worden de gereserveerde gelden alsnog voor dezelfde doeleinden ingezet.

OV-verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer **532.900**

Door een (tijdelijke) uitname van circa € 1,8 miljard door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is de bestuurlijke setting van het project OV-verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer sterk beïnvloed. De bijdrage van de gemeente Haarlemmermeer aan de MIRT verkenning is komen te vervallen, dit is vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst van 20 december 2023. Het werk aan de verkenning zelf is later op gang gekomen door onder andere startproblemen bij de externe projectorganisatie. Een deel van de intern begrote kosten bestond uit planvorming voor de diverse producten van de verkenning, die deels nog niet gestart zijn. Deze werkzaamheden verschuiven naar 2024. Wij stellen voor om het restant van het budget over te hevelen naar 2024.

Energietransitie **612.700**

Capaciteitsgebrek, mede door uitstroom, maakt dat niet alle projecten (volledig) opgepakt konden worden in 2023. Deze projecten zijn later gestart waardoor een deel van de werkzaamheden pas in 2024 uitgevoerd worden. Het gaat dan bijvoorbeeld om het focusproject over (belemmerende) regelgeving. Maar ook om specifieke projecten zoals de tweedehands zonnepanelen. Die laatste is gestart maar betaling volgt pas bij oplevering van de daken.

Participatie rondom het windzoekgebied in Haarlemmermeer zuid is na bestuurlijke besluitvorming anders ingestoken. Oorspronkelijk waren er nog kosten geraamd voor 2023 maar deze worden nu pas in 2024 gemaakt voor een uitgebreid participatieproces.

Wetgeving ter ondersteuning van de warmtetransitie laat nog steeds op zich wachten. Dat maakte het lastig om in 2023 de wijkaanpak verder op te schalen. Die opschaling is wel nodig. In 2024 verwachten we duidelijkheid over de wetgeving en wordt de aanpak verder ontwikkeld. Hierin zijn we onder andere in verschillende wijken actief met onderzoeken, het activeren van inwoners en ondersteuning voor initiatieven. In 2024 gaan we opnieuw collectieve (bewoners)initiatieven in de warmtetransitie ondersteunen met subsidie. In 2023 is de regeling door omstandigheden maar kort open geweest. In 2024 verwachten we meer animo omdat er vanuit het opschalen van de wijkaanpak meer ondersteuning is voor bewonerswerkgroepen.
We stellen voor het resterende budget over te hevelen naar 2024.

Gebiedsgerichte aanpak **44.000**

Vanuit de decembercirculaire hebben wij middelen ontvangen voor de gebiedsgerichte aanpak. Bij de uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied zijn naast het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ook medeoverheden betrokken. Gemeenten spelen naast provincies en waterschappen een belangrijke rol bij de totstandkoming van de provinciale gebiedsprogramma's en dat vraagt extra inzet van personeel. Deze decentralisatie-uitkering is een bijdrage in de gemaakte kosten vanuit gemeenten voor hun bijdrage aan gebiedsprogramma's.

Spoorzone en Schaalsprong **462.900**

Voor het programma Spoorzone Hoofddorp zijn niet alle geplande werkzaamheden in 2023 in gang gezet. Belangrijkste reden is de langere looptijd om te komen tot een ontwikkelkader. Besluitvorming van het ontwikkelkader door de raad staat gepland in het eerste kwartaal 2024. Het opstellen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau neemt eveneens langere tijd in beslag dan gepland. De producten die niet gestart zijn in 2023 schuiven daarmee door naar 2024. Hierbij gaat het onder andere om de start van de stedenbouwkundige uitwerking en het opstellen van de Milieueffectrapportage van de besluitvorming over de voorbereidende projecten. In 2023 is daarnaast ook gewerkt met minder ambtelijke inzet dan vooraf geraamd. Dit is mede reden voor de langere doorlooptijd maar draagt vooral ook bij aan de latere start van bepaalde producten en uitwerkingen. We stellen voor om de resterende middelen over te hevelen naar 2024.

In 2023 heeft het college de actualisatie van de Investeringsstrategie en Investeringsanalyse Schaalsprong wonen vastgesteld. Daarin staan werkzaamheden opgenomen voor 2023 en 2024. Bovendien ligt er nog een vraagstuk voor Haarlemmermeer West. In 2023 en 2024 wordt dit vraagstuk opgepakt met het Rijk, provincie, VRA, marktpartijen en gemeente. Mogelijk leidt dit tot contractvorming in 2024.
Een aantal werkzaamheden is door capaciteitsgebrek in 2023 niet uitgevoerd, zoals de verwervingsstrategie en het opzetten van de uitvoeringsprogramma's voor Groen. Ook loopt het opstellen van een Landschapsplan voor Haarlemmermeer West nog door in 2024. Daarom is het budget van 2023 niet volledig benut en stellen wij voor om het restant over te hevelen naar 2024.

Huisvesting vergunninghouders Planeetbaan **325.800**

Voor de huisvesting van vergunninghouders op de Planeetbaan ontvangen wij middelen van het COA. De middelen worden verstrekt bij aanvang van de huisvestingsperiode. Omdat de huisvesting doorloopt in 2024 zijn de vooruit ontvangen middelen en het resterende budget uit 2023 nodig voor de hier gehuisveste inwoners. Daarom stellen wij voor deze middelen over te hevelen naar 2024.

Ondernemersloket **191.600**

Eind 2023 zijn wij gestart met de doorontwikkeling van het ondernemersplein. De werkzaamheden zullen worden voorgezet in 2024. Wij stellen daarom voor om de resterende middelen voor het ondernemersplein over te hevelen naar 2024.

Schuur Boslaan 1A **120.000**

De schuur naast de woning gelegen aan Boslaan 1 te Hoofddorp is in een slechte staat, voor een instandhouding moeten eenmalig kosten gemaakt worden. Er moeten diverse onderzoeken plaatsvinden, zoals een funderingsonderzoek en asbestonderzoek. De schuur is op 19 december 2023 benoemd tot gemeentelijk monument en wordt opgenomen in de toekomstplannen van het Stadspark. Vanwege de doorlooptijd van deze onderzoeken en het bestempelen tot gemeentelijk monument (december 2023) was het niet haalbaar om alle vergunningen aan te vragen en werkzaamheden in 2023 uit te voeren.

Incidenteel personeelsbudget **547.300**

In 2023 is incidenteel personeelsbudget toegekend voor het opvangen van knelpunten in de organisatie. Daarnaast zijn later extra structurele middelen toegekend in het kader van de versterking van de organisatie vanuit het coalitieakkoord. Deze laatste middelen zijn voor 50% in 2023, 75% in 2024 en vanaf 2025 voor 100% beschikbaar gesteld. Doordat later extra structurele middelen beschikbaar zijn gesteld, ontstaat voor enkele functies een incidenteel voordeel. Voorgesteld wordt deze voordelen over te hevelen naar 2024, om daarmee al in 2024 voldoende middelen te hebben om functies structureel in te vullen. Niet alle vacatures konden worden ingevuld. Er werd ingehuurd om het tekort aan vast personeel op te vullen, waardoor het incidenteel budget voor het opvangen van knelpunten nog niet ingezet is. Voorgesteld wordt deze middelen over te hevelen naar 2024. Ook voor de vervanging van het financiële- en HRM-systeem wordt voorgesteld incidenteel budget voor de implementatie over te hevelen naar 2024.

VIC en versterking informatiebeheer en privacy **200.000**

Het incidentele budget voor de versterking van informatiebeheer en privacy is niet volledig besteed. Eind 2023 zijn opdrachten verstrekt die grotendeels in 2024 worden uitgevoerd. Daarnaast wordt de nieuwe applicatie voor de verbijzonderde interne controle (VIC) grotendeels in 2024 gerealiseerd. Om te kunnen voldoen aan de aangegane verplichtingen, wordt voorgesteld om het beschikbare bedrag over te hevelen naar 2024.

Overzicht incidentele baten en lasten

Het BBV (art. 28) schrijft een overzicht van incidentele baten en lasten voor als verplicht onderdeel van de toelichting op de programmarekening. Dit betreft zowel de programma's als de reserves. Mutaties op doorlopende baten en lasten, zoals bijvoorbeeld de algemene uitkering en afschrijvingen zijn niet meegenomen.

Bij het opstellen van de tabel Incidentele baten en lasten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- het betreft baten en lasten die zich maximaal drie jaar voordoen of waarvan de eindigheid vastligt als gevolg van een raadsbesluit of toekenningsbesluit;
- toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves beschouwen we als incidenteel, met uitzondering van reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves van kapitaallasten en onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings) reserve. Deze onttrekkingen hebben als doel structurele lasten te dekken gedurende een periode van minimaal drie jaar;
- er wordt een drempel gehanteerd van € 200.000.

Het overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden apart vermeld in Tabel 159.

Tabel 157

BATEN (x € 1.000) Incidentele Baten	Baten zijn voordelen in de exploitatie	Rekening 2022	Begroting gewijzigd 2023	Rekening 2023	I	Reserve
Bestuur, samenleving en publiekscontact						
	Gemeentebalie Schiphol	619	0	0	< 3 jaar	
Veiligheid						
	Opvang vluchtelingen Oekraïne	25.688	24.500	22.515	Ontheemden	
	Suppletieregeling Opsporing en ruiming NGE	870	0	950	< 3 jaar	
	Resultaatbestemming Veiligheidsregio Kennemerland	765	0	0	< 3 jaar	
Zorg en werk						
	Compensatie gedupeerden kinderopvangtoeslag affaire	488	421	409	< 3 jaar	
	Tozo III, IV, V 2021 (Incl. Tozo I, II, III 2020 toekenning in 2021)	370	0	49	Corona	
	Incidenteel extra middelen van Haarlem centrumgemeente met betrekking tot beschermd wonen en de Decentralisatie uitkering Vrouwenopvang.	190	345	224	< 3 jaar	
	Kleinschalige woonvoorziening Jeugdzorg	0	397	456	< 3 jaar	
Maatschappelijke ontwikkeling						
	Oekraïense ontheemden	1.762	690	571	Ontheemden	
	Verkoop panden en gronden	900	0	0		R
	Huurcompensatie cultuur	543	0	0	Corona	
	Provinciaal Noodfonds Cultuur 2022	305	-172	-172	Corona	
	Covid19 Onderwijsachterstanden	269	0	0	Corona	
	Hotelregeling	255	0	0	Corona	
	Huurcompensatie dorpshuizen	211	0	0	Corona	
	Subsidie Sportakkoord	136	0	0	<3 jaar	

BATEN (x € 1.000) Incidentele Baten	Baten zijn voordelen in de exploitatie	Rekening 2022	Begroting gewijzigd 2023	Rekening 2023	I	Reserve
	Subsidie Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	0	435	435	<3 jaar	
	Provinciaal noodfonds Cultuur 2021	-161	0	0	Corona	
	Impuls Jongerencultuur	0	580	25	<3 jaar	
	Overig < € 200.000	0	59	0	<3 jaar	
Ruimtelijke ontwikkeling						
	Resultaat Grondexploitaties	10.364	6.230	12.610		R
	RIH: ruimtelijke projecten	3.663	6.359	6.071		R
	Verkoop panden en gronden	445	0	0	< 3 jaar	
	Klimaatmiddelen Rijk	0	2.252	1.926	< 3 jaar	
	Klimaatmiddelen Provinicie	0	242	235	< 3 jaar	
	Energiearmoede	0	330	210	< 3 jaar	
Wonen						
	Huisvesting kwetsbare doelgroepen	80	0	0	< 3 jaar	
	Flexwonen	0	0	284	< 3 jaar	
	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	0	665	815	< 3 jaar	
	Hotelregeling	0	820	543	< 3 jaar	
	Overig < € 200.000	74	0	0	< 3 jaar	
Economische zaken						
	Verkoop panden en gronden	2.137	1.025	1.025		R
	Schaalsprong, Saturnusstraat 40-62	0	274	446		R
Algemene dekkingsmiddelen						
	Gemeentefonds compensatie coronamaatregelen	17.449	0	0	Corona	
	Gemeentefonds bijdrage opsporing en ruiming NGE	2.810	576	576	< 3 jaar	
	Gemeentefonds herindelingsbijdrage	764	0	0		R
	Gemeentefonds DU: maatschappelijke opvang statushouders	180	0	0	< 3 jaar	
	Gemeentefonds energietoeslag	0	0	4.657	< 3 jaar	
	Parkeerbelasting	-1.065	0	0	Corona	
	Toeristenbelasting	-2.514	0	0	Corona	
Overzicht overhead						
	Tijdelijke huisvesting gemeentelijke organisatie	2.360	0	0		R
Diversen						
	Budgetoverhevelingen	3.551	6.742	6.892		R
Totaal incidentele baten		73.508	52.770	61.752		
Onttrekkingen aan reserves						
Algemene reserves						
	Algemene dekkingsreserve	54.529	9.600	7.702		R
	Algemene reserve grondzaken	11.246	5.422	13.386		R
Bestemmingsreserves						
	Haarlemmermeerse Bos	0	190	0		R
	Herstructurering bedrijventerreinen	0	860	860		R
	Kernen en buurtschappen HenS	0	18	35		R
	Monumenten	102	0	0		R
	Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	0	8.395	5.300		R
	Schaalsprong	970	866	866		R
	Stichting Mainport en Groen (SMG)	185	1.271	1.602		R
	Versterking van de (lucht)vrachtketen	1.387	1.576	1.476		R

BATEN (x € 1.000) Incidentele Baten	Baten zijn voordelen in de exploitatie	Rekening 2022	Begroting gewijzigd 2023	Rekening 2023	I	Reserve
	Wonen	100	376	100		R
Totaal onttrekkingen reserves		68.249	28.574	31.327		
Totaal incidentele baten inclusief onttrekkingen		141.757	81.344	93.079		

LASTEN (x € 1.000) Incidentele Lasten	lasten zijn nadelen in de exploitatie	Rekening 2022	Begroting gewijzigd 2023	Rekening 2023	I	Reserve
Bestuur, samenleving en publiekscontact						
	Gemeentebalie Schiphol	619	0	0	< 3 jaar	
	Extra middelen ter beschikking voor de verkiezingen in 2021	260	0	0	Corona	
	Overig < € 200.000	59	0	0	< 3 jaar	
Veiligheid						
	Opvang ontheemden Oekraïne	25.738	22.400	20.817	Ontheemden	
	Suppletieregeling Opsporing en ruiming NGE	3.384	576	1.483	< 3 jaar	
Zorg en werk						
	TOZO III, IV, V 2021 (Incl. TOZO I, II, III 2020 toekenning in 2021)	1.510	175	169	Corona	
	BBZ light	865	0	0	Corona	
	Compensatie gedupeerden kinderopvangtoeslag affaire	685	420	409	< 3 jaar	
	Meerkosten zorginstellingen	288	0	0	Corona	
	Transformatiefonds Sociaal Domein	45	0	0	< 3 jaar	
	Project duurzame aanpak wachttijden Jeugdzorg	0	300	0	< 3 jaar	
	Schuldhulpverlening, initiële contractperiode	0	340	340	< 3 jaar	
	Verruiming draagkrachtpercentage minimaregelingen 2023	0	186	9	< 3 jaar	
	Uitvoering Wet Inburgering 2023 en 2024	0	769	769	< 3 jaar	
	Energietoeslag	0	4.863	5.170	< 3 jaar	
	Overig < € 200.000	87	150	0	< 3 jaar	
Maatschappelijke ontwikkeling						
	Oekraïense ontheemden	1.777	690	571	Ontheemden	
	Uitvoeringsplan coronaherstel jong en oud	822	71	71		R
	Provinciaal Noodfonds & matching 2022	469	-265	-265	Corona	
	Subsidie Meerkosten energie openbare zwembaden	0	435	435	< 3 jaar	
	Sport Spaarndam	0	205	205	< 3 jaar	
	Tijdelijke huisvesting onderwijs, vijf investeringsprojecten	373	1.036	932	< 3 jaar	
	Bovenplans groen voor de schaalsprong woningbouw	360	0	0		R
	Hotelregeling	313	0	0	Corona	
	Covid19 Onderwijsachterstanden	269	0	0	Corona	
	Projecten Stichting Mainport en Groen	185	1.271	1.602		R
	Subsidie Sportakkoord	136	0	0	< 3 jaar	
	Subisidie restauratieprojecten monumenten	102	0	0		R
	Eenmalige tegemoetkoming grote subsidieontvangers	0	2.749	2.749	< 3 jaar	
	Ventilatie scholen	0	1.006	607	Corona	
	Corona compensatie cultuur	0	210	0	Corona	

LASTEN (x € 1.000) Incidentele Lasten	lasten zijn nadelen in de exploitatie	Rekening 2022	Begroting gewijzigd 2023	Rekening 2023	I	Reserve
	Herinrichtings- en verbeteringswerkzaamheden in het Haarlemmermeerse Bos	0	190	0		R
	Toerisme, evenementen en promotie 2020-2025	0	160	148	< 3 jaar	
	Impuls Jongerencultuur	0	580	25	< 3 jaar	
	Beeldende kunst in de openbare ruimte	0	131	131		R
	Overig < € 200.000	75	59		< 3 jaar	
Mobiliteit						
	Afboeken boekwaarde bijdrage omlegging A9	52.492	0	0		R
	Invoering omgevingswet	595	1.187	1.202	< 3 jaar	
	Integrale aanpak parkeren stadscentrum	150	274	251	< 3 jaar	
	Studies Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (UPM)	136	0	0		R
	OV Verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer	0	715	183	< 3 jaar	
	Omrijden buslijn 195, Sloterweg	0	100	100	< 3 jaar	
Ruimtelijke ontwikkeling						
	Resultaat grondexploitaties	7.986	5.422	13.386		R
	Uitvoering energietransitie	1.052	696	130	< 3 jaar	
	Versnelling woningbouwproductie, vijf deelprojecten	983	1.179	1.074	< 3 jaar	
	Spoorzone Hoofddorp	0	2.017	1.659		
	Klimaatmiddelen Rijk	0	2.252	1.926		
	Energiearmoede	0	330	210		
	Klimaatmiddelen provincie Noord-Holland	0	242	235		
	Stadscentrum Hoofddorp	0	810	810		
Wonen						
	Huisvesting kwetsbare doelgroepen	80	0	0	< 3 jaar	
	Huisvestingsopgave asielaanpak	0	30	26	< 3 jaar	
	Exploitatie Planeetbaan	0	268	6		R
	Flexwonen	77	0	284	< 3 jaar	
	Uitgaven wonen	100	0	0		R
	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	0	665	815	< 3 jaar	
	Hotelregeling	0	820	543	< 3 jaar	
Kwaliteit fysieke omgeving						
	Project van afval- naar grondstofinzameling	364	584	807	< 3 jaar	
	Storm- en vuurwerkschade fysieke leefomgeving	363	885	1.175	< 3 jaar	
	Bestrijding Mediterraan draaigatje	274	210	136	< 3 jaar	
Economische zaken						
	Schiphol Cargo Mainport Program (SCMP)	1.387	1.576	1.476		R
	Rijstvogelstraat	0	1.027	1.027		R
	Afboeken boekwaardes verkoop panden en gronden	513	0	0	< 3 jaar	
Algemene dekkingsmiddelen						
	Implementatiekosten ICT Sociaal Domein	213	250	0	< 3 jaar	
Overzicht overhead						
	Tijdelijke huisvesting gemeentelijke organisatie	2.047	327	327		R
	Voorziening bovenwettelijk verlof	410	0	0	< 3 jaar	

LASTEN (x € 1.000) Incidentele Lasten	lasten zijn nadelen in de exploitatie	Rekening 2022	Begroting gewijzigd 2023	Rekening 2023	I	Reserve
	Inhuurkosten juridische advisering - bezwaar en beroep	292	0	0	Corona	
	Project IDU	276	0	0	< 3 jaar	
	Afkoopsom Tijdelijke huisvesting ambtelijke organisatie	222	0	0	< 3 jaar	
	Voorziening verlofsparen	150	0	0	< 3 jaar	
	Verwerving en implementatie financieel-, personeels- en salarisadministratie systemen	0	987	777	< 3jaar	
	Tijdelijke huisvesting ambtelijke organisatie	0	-605	-870		R
	Overig < € 200.000	78	0	0	< 3 jaar	
Diversen	Budgetoverhevelingen	3.862	8.713	5.976		R
Totaal incidentele lasten		112.523	69.668	70.047		
Stortingen in de reserves						
Algemene reserves						
	Algemene dekkingsreserve	6.875	9.666	13.319		R
	Algemene reserve grondzaken	10.364	4.030	8.386		R
Bestemmingsreserves						
	Herstructurering bedrijventerreinen	231	0	0		R
	Maatschappelijke voorzieningen	1.447	1.650	1.643		R
	Monumenten	106	0	141		R
	Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	3.663	6.359	6.071		R
	Schaalsprong	4.918	0	446		R
	Pionier-BOLS	882	0	350		R
	Dekking afschrijvingslasten	1.310	6.710	6.710		R
Totaal stortingen in reserves		29.796	28.415	37.066		
Totaal incidentele lasten incl. stortingen		142.319	98.083	107.113		

Incidentele baten en lasten

Het totaal van de incidentele lasten is € 14 miljoen hoger dan de incidentele baten. Dat betekent dat de structurele baten hoger zijn dan de strucurele lasten. Hiermee is sprake van een materieel begrotingsevenwicht in 2023.

Tabel 158

Saldo incidentele baten en lasten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2022	Begroting gewijzigd 2023	Rekening 2023
Saldo incidentele baten en lasten	-562	-16.739	-14.035

Door het saldo van de incidentele baten en lasten te corrigeren op de eindcijfers uit het overzicht van de (totale) lasten en baten wordt inzicht gegeven in het structureel begrotingssaldo.

De presentatie van het structureel begrotingssaldo en de toelichting hierop wordt gegeven in de financiële hoofdlijnen.

Overzicht structurele toevoegingen/ onttrekkingen aan reserves

Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves beschouwen we als incidenteel, tenzij het gaat om:

- reguliere onttrekkingen aan de reserve Dekking afschrijvingslasten;
- onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings)reserve. Dit gaat dan om een periode van minimaal drie jaar met als doel de structurele lasten te dekken.

De incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden vermeld in het overzicht van incidentele baten en lasten.

Tabel 159

Reserve omschrijving (bedragen x € 1.000)	Vermeerderingen	Verminderingen
Algemene dekkingsreserve	0	5.300
Algemene Reserves	**0**	**5.300**
Calatravabruggen	0	287
Kernen en Buurtschappen HenS	0	0
Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)	0	132
Maatschappelijke voorzieningen	0	50
Monumenten	60	64
Ruimtelijke investeringen Haarlemmermeer (RIH)	0	0
Schaalsprong	342	0
Wonen	48	0
Subtotaal bestemmingsreserves	**451**	**533**
Dekking afschrijvingslasten	100	1.803
Totaal bestemmingsreserves	**551**	**2.336**
Totaal structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves	**551**	**7.636**

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de WNT van kracht. De WNT verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde 'topfunctionarissen'. 'Topfunctionarissen' zijn diegenen die leidinggeven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de gemeentegriffier aangemerkt als topfunctionaris. De WNT verplicht ook tot openbaarmaking van de bezoldiging van de 'overige functionarissen', als hun bezoldiging de maximale norm te boven gaat. De WNT-norm voor 2023 is € 223.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Tabel 160

Gegevens 2023 *(bedragen x € 1)*

Functie(s) *Leidinggevende topfunctionarissen*	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Griffier
	Michiel Ruis	Rob Van Daal	Cees Vermeer	John van der Rhee
Duur dienstverband	01/01 - 31/10	01/11 - 30/11	01/12 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1.0	0,556	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	Ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging				
Beloning	154.329	11.437	7.179	129.566
Beloningen betaalbaar op termijn	18.873	1.875	1.046	21.750
Subtotaal	173.202	13.312	8.225	151.316
Bezoldiging	173.202	13.312	8.225	151.316
Onverschuldigde betaling en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toepasselijk WNT-maximum	185.732	18.329	10.521	223.000
Het bedrag van de overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op bedrag wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Bezoldiging topfunctionarissen

Tabel 161

Gegevens 2022 *(bedragen x € 1)*

Functie(s) *Leidinggevende topfunctionarissen*	Gemeentesecretaris	Griffier
	Michiel Ruis	John van der Rhee
Duur dienstverband	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t	n.v.t.
Bezoldiging		
Beloning	162.194	123.882
Beloningen betaalbaar op termijn	22.958	22.128
Totaal bezoldiging	185.152	146.010
Toepasselijk WNT-maximum	216.000	216.000
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.	n.v.t.

Overige rapportageverplichtingen op grond van WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

Balans

Activa (bedragen × € 1.000)	31 december 2022		31 december 2023	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa				
- Kosten onderzoek en ontwikkeling van een bepaald activum	284		180	
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	5.326		5.516	
Totaal immateriële vaste activa		**5.611**		**5.696**
Materiële vaste activa				
- Investeringen met een economisch nut				
• gronden uitgegeven in erfpacht	14.655		14.655	
• overige investeringen met een economisch nut	398.210		406.632	
- Investeringen met een economisch nut (t.b.v. heffingen)	63.638		64.035	
- Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut	137.406		148.347	
Totaal materiële vaste activa		**613.910**		**633.669**
Financiële vaste activa				
- Kapitaalverstrekkingen aan:				
• deelnemingen	33.297		34.444	
- Leningen aan:				
• deelnemingen	37.130		37.966	
- Overige langlopende leningen u/g	718		669	
- Uitzettingen in de vorm van Nederl. schuldpapier ≥ 1 jaar	500		500	
- Overige uitzettingen met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	38.939		39.853	
Totaal financiële vaste activa		**110.585**		**113.432**
Totaal vaste activa		**730.106**		**752.797**
Vlottende activa				
Voorraden				
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	101.771		52.652	
- Gereed product en handelsgoederen	5		8	
Totaal voorraden		**101.776**		**52.660**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar				
- Vorderingen op openbare lichamen	41.241		33.069	
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0		20.275	
- Overige vorderingen	29.896		25.707	
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		**71.137**		**79.051**
Liquide middelen				
- Kas- en banksaldi	24		10.253	
Totaal liquide middelen		**24**		**10.253**
Overlopende activa				
- Van overheden te ontvangen uitkeringen met specifiek doel				
• Het Rijk	26.471		458	
• overige Nederlandse overheidslichamen	306		407	
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	37.575		44.994	
Totaal overlopende activa		**64.352**		**45.860**
Totaal vlottende activa		**237.290**		**187.824**
Totaal activa		**967.395**		**940.621**

De verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting wordt ingeschat als 'nihil', en is derhalve buiten de balanstelling gehouden.

Passiva (bedragen × € 1.000)	31 december 2022		31 december 2023	
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
- Algemene reserve	172.295		201.817	
- Bestemmingsreserves	128.464		131.697	
- Saldo overzicht van baten en lasten	34.205		16.930	
Totaal eigen vermogen		**334.964**		**350.444**
Voorzieningen				
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	8.975		10.296	
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.815		4.324	
- Door derden beklemde middelen	8.054		7.029	
Totaal voorzieningen		**20.843**		**21.648**
Vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar				
- Onderhandse leningen van:				
• binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	26.250		23.000	
• binnenlandse banken en overige financiële instellingen	393.255		354.346	
- Waarborgsommen	2.580		2.397	
Totaal vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar		**422.086**		**379.743**
Totaal vaste passiva		**777.894**		**751.836**
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar				
- Banksaldi	17.759		3	
- Overige schulden	41.054		41.071	
Totaal netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar		**58.813**		**41.074**
Overlopende passiva				
- Nog te betalen bedragen	25.211		38.310	
- Van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen				
• Het Rijk	23.768		74.058	
• overige Nederlandse overheidslichamen	22.485		17.458	
- Overige vooruitontvangen bedragen	59.226		17.885	
Totaal overlopende passiva		**130.689**		**147.711**
Totaal vlottende passiva		**189.502**		**188.785**
Totaal passiva		**967.395**		**940.621**

Buiten de balans opgenomen borg- en garantstellingen:

- Garantstellingen	9.922	
- Borgstellingen en overige garanties	650.821	656.736

Toelichting op de balans

Op de balans staan alle bezittingen, het eigen vermogen en de schulden van de gemeente. De balans bestaat uit twee gedeelten die met elkaar in evenwicht moeten zijn: de activa en de passiva. De activa worden gevormd door de bezittingen van de gemeente en de passiva bestaan uit de middelen waarmee de activa gefinancierd zijn.

Conform het BBV is de hoofdindeling van de balans als volgt:

Vaste activa	Immateriële vaste activa
	Materiële vaste activa
	Financiële vaste activa
Vlottende activa	Voorraden
	Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar
	Liquide middelen
	Overlopende activa
Vaste passiva	Eigen vermogen
	Voorzieningen
	Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar
Vlottende passiva	Vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar
	Overlopende passiva

Hierna wordt de balans per onderdeel toegelicht. Er kunnen kleine afrondingsverschillen optreden in de optellingen.

Toelichting vaste activa

Vaste activa zijn de bezittingen van de gemeente die voor langer dan één jaar bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de gemeente.

Immateriële vaste activa

Tabel 162

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Bijdragen derden	Afschrij-vingen	Vrijval	Stand per 31-12-2023
- Kosten onderzoek en ontwikkeling van een bepaald activum	1.057	-926	2.393	0	72	1.293	0	1.161
Voorziening voorbereidende kosten voor grondexploitaties	-773	0	-315	0	0	0	-107	-981
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	5.326	0	640	0	0	450	0	5.516
Totaal Immateriële vaste activa	**5.611**	**-926**	**2.718**	**0**	**72**	**1.743**	**-107**	**5.696**

Onder 'Kosten onderzoek en ontwikkeling van een bepaald activum' worden voorbereidende kosten van grondexploitaties geboekt. De kosten moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:
1. de kosten passen binnen de kostensoortlijst Besluit ruimtelijke ordening (Bro);
2. de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan; daarna moet het een actieve grondexploitatie worden of afgeboekt worden ten laste van het jaarresultaat (eventueel via het vormen van een voorziening);

3. plannen tot ontwikkelingen van grond waarvoor voorbereidingskosten gemaakt worden, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een besluit.

De kosten van de voorbereidende grondexploitaties bedragen € 2,393 miljoen en wordt toegelicht in het MPG 2024. De vermeerdering heeft voor € 1,162 miljoen betrekking op het investeringsproject Groene As. De herrubricering heeft met name betrekking op Beukenhorst Oost Oost.

De voorziening voorbereidende kosten voor grondexploitaties is met € 0,208 miljoen toegenomen. Dit heeft betrekking op de voorbereidende grondexploitaties de Binnenweg en Purmer/Wormerstraat. Daarnaast is van de voorbereidende grondexploitatie W.C. De Nijestraat de voorziening volledig vrijgevallen en van de voorbereidende grondexploitaties Badhoevedorp Centrum Noord en Beukenhorst Oost Oost is een gedeelte van de voorziening vrijgevallen. In totaal bedraagt de vrijval € 0,107 miljoen.

De vermeerdering bijdrage aan activa in eigendom van derden betreft € 0,289 miljoen bijdrage aan Badhoevedorp HOV-Westtangent en € 0,351 miljoen bijdrage aan Fort Aalsmeer.

Materiële vaste activa

Investeringen met een economisch nut

Tabel 163

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Bijdragen derden	Afschrij-vingen	Vrijval	Stand per 31-12-2023
Gronden uitgegeven in erfpacht								
Gronden uitgegeven in erfpacht	14.655	0	0	0	0	0	0	14.655
Totaal gronden uitgegeven in erfpacht	**14.655**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**14.655**
Overige investeringen met een economisch nut								
Bedrijfsgebouwen	274.234	-8	27.482	0	3.665	14.756	0	283.287
Machines, apparaten en installaties	9.418	0	453	0	0	3.011	0	6.860
Overige gronden en terreinen	113.939	4.359	6.446	0	9.647	389	0	114.708
Voorziening voor overige gronden en terreinen	-17.162	0	-462	0	0	0	-1.531	-16.093
Overige materiële vaste activa	17.781	-3.638	4.810	0	-2.025	3.108	0	17.870
Totaal overige investeringen met een economisch nut	**398.210**	**713**	**38.730**	**0**	**11.287**	**21.265**	**-1.531**	**406.632**
Totaal investeringen met een economisch nut	**412.865**	**713**	**38.730**	**0**	**11.287**	**21.265**	**-1.531**	**421.287**

Investeringen met economisch nut zijn investeringen die kunnen bijdragen aan het genereren van middelen en/of verhandelbaar zijn. Hieronder worden de verschillende categorieën toegelicht, waarbij investeringen boven de € 200.000 apart worden gespecificeerd.

Bedrijfsgebouwen
De vermeerderingen in 2023 van € 27,482 miljoen zijn weergegeven in Tabel 164.

Tabel 164

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving investering	Bedrag
Nieuwbouw De Linie	11.067
Gebouw Saturnusstraat 40-42	9.147
Nieuw Gemeentehuis	2.590
Gebouw Rijstvogelstraat	1.032
Tijdelijke huisvesting Zwanebloem	980
Tijdelijke huisvesting onderwijs nieuwkomers	974

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving investering	Bedrag
Rietveldschool Badhoevedorp	628
Renovatie scholen Zwanenburg-West	422
Renovatie dorpshuis Rijsenhout	203
Overige gebouwen	439
Totaal	**27.482**

De bijdragen van derden van € 3,665 miljoen betreft het Dorpshuis Zwanenburg (€ 2,735 miljoen) en de Tijdelijke huisvesting onderwijs nieuwkomers (€ 0,928 miljoen).

Machines, apparaten en installaties
De vermeerderingen van € 0,453 miljoen staan in onderstaande tabel.

Tabel 165

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving investering	Bedrag
Software SIEM SOC	202
De Nieuwe werkplek	85
Overige	166
Totaal	**453**

Overige gronden en terreinen
De herrubricering van € 4,359 miljoen betreft een correctie van grond PARK21 Polderlanden.

De vermeerderingen van € 6,446 miljoen betreft de aankoop van grond Saturnusstraat 40-42 (€ 3,959 miljoen), Hoofdvaart De Linie (€ 1,432 miljoen), Rijstvogelstraat (€ 0,578 miljoen) en de sloop Raadhuis (€ 0,463 miljoen).

De voorziening voor overige gronden en terreinen is verminderd met € 1,069 miljoen in verband met de taxatie van de strategische gronden eind 2023. Naar aanleiding van dit taxatierapport is er een storting gedaan in de voorziening van € 0,462 miljoen en heeft er € 1,531 miljoen vrij kunnen vallen.

Overige materiële vaste activa
De vermeerderingen van € 4,810 miljoen staan in onderstaande Tabel 166.

De herrubricering van - € 3,638 miljoen bestaat uit de correctie van grond PARK21 Groot Vennep (- € 3,196 miljoen) en Grond PARK21 Flumen (- € 0,442 miljoen).

Tabel 166

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving investering	Bedrag
Speelvoorzieningen VOR 2023	1.681
Stadspark Hoofddorp	1.666
Visie Ringvaart-Ringdijk	717
Inrichten vliegerweide Nieuw-Vennep	295
PARK21 Groot Vennep	216
Overige	235
Totaal	**4.810**

Onder de bijdragen van derden van - € 2,025 miljoen staan de ontvangen bijdragen voor het Stadspark (€ 1,064 miljoen) en renovatie Dorpshuis Rijsenhout (€ 0,329 miljoen). Hiertegenover staan correcties op de bijdragen van PARK21 Groot Vennep (-€ 2,980 miljoen) en PARK21 Flumen (-€ 0,426 miljoen)

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Tabel 167

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Afschrij-vingen	Bijdragen derden	Stand per 31-12-2023
Investeringen met een economisch nut (t.b.v. heffingen)							
Begraafplaatsen	1.124	0	162	0	116	0	1.170
Rioleringswerken	62.514	0	1.728	0	1.376	0	62.865
Totaal investeringen met een economisch nut (t.b.v. heffingen)	**63.638**	**0**	**1.889**	**0**	**1.493**	**0**	**64.035**

Begraafplaatsen
De vermeerderingen van € 0,162 miljoen betreffen maatregelen op diverse begraafplaatsen.

Rioleringswerken
De vermeerderingen van € 1,728 miljoen staan in onderstaande Tabel 168.

Tabel 168

(bedragen × € 1.000)

Omschrijving investering	Bedrag
Relinen 19-019 riolering	483
Riolering Dellaertlaan	366
Drainage Welgelegen	312
Diverse maatregelen GRP 2022	205
Overige	362
Totaal	1.728

Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut

Tabel 169

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Afschrij-vingen	Bijdragen derden	Stand per 31-12-2023
Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	132.184	-479	21.227	0	6.701	2.994	143.237
Overige materiële vaste activa	5.223	0	191	0	285	20	5.109
Totaal investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut	**137.406**	**-479**	**21.418**	**0**	**6.986**	**3.014**	**148.347**

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
De herrubriceringen bestaan onder andere uit de verplaatsing van het Bestemmingsplan Badhoevedorp-Zuid naar de anterieure overeenkomsten (nog te ontvangen bedragen) voor een bedrag van -€ 0,484 miljoen. De vermeerderingen van € 21,227 miljoen staan in onderstaand tabel :

Tabel 170

(bedragen x €.1.000)

Omschrijving investering	Bedrag
KW99-07 Brug Lisse	1.944
Snelfietsroute De Hoek/A4	1.658
Fietsverbinding F200	1.289
Armaturen LED 2022	1.218
Verbreding Nieuwe Bennebroekerweg	1.109
Verharding Graan voor Visch	919
Vervanging elementen Graan voor Visch	868
Verharding Bennebroekerweg over N205	697
Verharding fietspad Aalsmeerderweg	666

(bedragen x €.1.000)

Omschrijving investering	Bedrag
Vervanging duiker Haarlemmerstraatweg	574
Toplaag Reigers veld 2	529
Kabelnet Nieuw Vennep-West	445
Toplaag DIOS	436
PARK21 Evenemententerrein	391
Toplaag Reigers veld 1	348
Vervanging bestrating Dellaertlaan	337
BR0373 Brug Dennenlaan	329
Bomen diverse locaties	314
Diverse kleine projecten UPM	313
Punt Rijsenhout-Aalsmeer	312
Aalsmeerderweg/Beeachavenue	303
Bomen Noordrand Nieuw Vennep	292
VRI Busbaan Geerlingsdreef/Lunenbergdreef	283
Vervanging kabelnet Halfweg e.o.	271
Westelijke ontsluiting SugarCity	253
Plateaus Haarlemmerstraatweg	240
Vergroening Biodiversiteit Klimaat	228
Kunstgrasveld Reigers veld 4	217
Overig	4.443
Totaal	**21.227**

Onder de bijdrage van derden is er in 2023 voor een bedrag van € 2,994 miljoen aan subsidies ontvangen. Dit betreft de Snelfietsroute De Hoek/A4 (€ 1,462 miljoen), PARK21 Polderlanden (€ 1,194 miljoen), PARK21 Evenemententerrein (€ 0,934 miljoen), diverse kleine projecten UPM (€ 0,302 miljoen), Westelijke ontsluiting SugarCity (€ 0,259 miljoen), Fietsverbinding F200 (€ 0,209 miljoen) en overige bedragen (€ 0,459 miljoen). Verder heeft er een correctie plaats gevonden bij PARK21 Algemeen (-€ 1,825 miljoen).

Financiële vaste activa

Tabel 171

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Aflos-singen	Stand per 31-12-2023
- Kapitaalverstrekkingen aan: • deelnemingen	33.297	1.146	0	0	34.444
- Leningen aan: • deelnemingen	37.130	836	0	0	37.966
- Overige langlopende leningen u/g	718	0	0	49	669
- Uitzettingen in de vorm van Nederl. schuldpapier ≥ 1 jaar	500	0	0	0	500
- Overige uitzettingen met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	38.939	914	0	0	39.853
Totaal financiële vaste activa	**110.585**	**2.896**	**0**	**49**	**113.432**

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Tabel 172

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Stand per 31-12-2023
Bank Nederlandse Gemeenten Aandelen	293	0	0	0	293
De Meerlanden Holding NV	4.463	0	146	0	4.609
De Waterwolf	1.188	0	0	0	1.188
Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV	18	0	0	0	18
Energiebedrijf Haarlemmermeer BV	30	0	0	0	30
GEM A4 zone west	6	0	0	0	6
GEM President	9	0	0	0	9
Hoofdvaart BV	18	0	0	0	18
Polanenpark B.V. Aandelen	4	0	0	0	4
Polanenpark C.V. Aandelen	4	0	0	0	4
ROM InWest	505	0	1.000	0	1.505
Recreatieplas BV	22	0	0	0	22
Schiphol Area Development Company	26.717	0	0	0	26.717
Stedin Aandelen	1	0	0	0	1
Suikerunie aandelen	9	0	0	0	9
Zonnepanelen Haarlemmermeer BV	10	0	0	0	10
Totaal deelnemingen	**33.297**	**0**	**1.146**	**0**	**34.443**

Er heeft een kapitaalstorting plaatsgevonden van € 1 miljoen aan InWest Regio BV. De Meerlanden Holding NV heeft dividend gestort van € 0,302 miljoen en er is stockdividend van € 0,146 miljoen in aandelen toegevoegd. Het dividend van BNG Bank NV van € 0,308 miljoen is vastgesteld en uitgekeerd. Van Stedin Holding NV is € 0,010 miljoen dividend ontvangen.

Leningen aan deelnemingen

Aan de lening aan de Hoofdvaart BV is € 0,836 miljoen rente toegevoegd.

Overige langlopende leningen u/g

De overige langlopende leningen zijn afgenomen met € 0,049 miljoen.

Uitzettingen in de vorm van Nederlands Schuldpapier > 1 jaar

Dit betreft een obligatielening aan de Nederlandse Staat. Hierop is € 0,028 miljoen aan rente ontvangen.

Overige uitzettingen met rentetypische looptijd > 1 jaar

De overige uitzettingen zijn toegenomen met toegevoegde rente van € 0,914 miljoen, waarvan € 0,911 miljoen voor Startersleningen en € 0,003 miljoen voor asbestleningen.

Toelichting vlottende activa

Vlottende activa zijn die activa die reeds in liquide vorm als kas- of banktegoeden aanwezig zijn, dan wel op korte termijn (binnen een jaar) hierin zijn om te zetten (bijvoorbeeld voorraden, debiteuren). Conform het BBV worden de gronden in exploitatie onder de voorraden verantwoord.

Voorraden

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Tabel 173

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Stand per 01-01-2023	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Vrijval	Interne trans-acties	Stand per 31-12-2023
Bouwgronden in exploitatie, excl. voorziening	129.556	0	129.556	19.707	66.001	0	-1.952	81.309
Voorziening negatieve resultaten plannen	-29.571	0	-29.571	-5.140	0	-4.236	0	-30.475
Grondzaken in exploitatie, incl. voorziening	**99.985**	**0**	**99.985**	**14.567**	**66.001**	**-4.236**	**-1.952**	**50.834**
Overig onderhanden werk	1.787	0	1.787	-806	-837	0	0	1.818
Overig onderhanden werk, incl. voorziening	**1.787**	**0**	**1.787**	**-806**	**-837**	**0**	**0**	**1.818**
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	**101.771**	**0**	**101.771**	**13.762**	**65.164**	**-4.236**	**-1.952**	**52.652**

Bouwgronden in exploitatie exclusief voorziening
De positie bouwgronden in exploitatie is afgenomen met € 48,247 miljoen. Deze is samengesteld uit een waardevermeerdering van de bouwgronden in exploitatie van € 19,707 miljoen, een waardevermindering van € 66,001 miljoen en interne grondtransacties van € 1,952 miljoen. De waardevermeerdering betreft reguliere projectuitgaven in de lopende projecten en een winstneming van € 5,7 miljoen. De verminderingen hebben voor € 42,340 miljoen betrekking op leveringen van percelen van de grondbank GEM A4 zone west. De rest van de verminderingen hebben betrekkingen op grondverkopen en ontvangen subsidies. De interne transactie betreft de overbrenging van de grond vanuit de grondexploitatie Licolnpark 2e fase naar het project Hoofdvaart/De Linie.

Voorziening negatieve resultaten plannen
De mutaties in de verliesvoorziening bedragen in totaal € 0,904 miljoen. Zie de overige specificaties in onderstaande tabel. De overige verschillen zijn vooral het gevolg van autonome effecten en met name een verschuiving in de prijspeildatum. Voor een uitgebreide toelichting hierover verwijzen wij u naar het MPG2024.

Tabel 174

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023	Mutaties
Nieuw-Vennep Nieuwe Kom	19.549	22.180	2.631
Sectorpark	446	2.262	1.846
Boseilanden	2.229	2.563	335
Rijsenhout Dorpscentrum	4.126	0	0
De Liede	70	9	-61
Hart van Zwanenburg	900	1.258	358
Raadhuisplein en omgeving	2.251	2.203	-48
Totaal	**29.571**	**30.475**	**904**

Overig onderhanden werk
De wijzigingen in het overig onderhanden werk kunnen verklaard worden door onderstaande Tabel 175.

Tabel 175

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving investering	Bedrag
A4 Zone West	1
Initiatieven	86
Overige projecten (gedekt uit grondexploitaties)	-893
Totale vermeerdering op overig onderhanden werk	**-806**
Initiatieven	55
Overige projecten (gedekt uit grondexploitaties)	-892
Totaal vermindering op overig onderhanden werk	**-837**

Grondprijzen
De jaarlijks vastgestelde Grondprijzennota dient als basis voor de opbrengsten in de grondexploitaties. Over het algemeen genomen wordt de 'mediaan' (de meeste voorkomende prijzen) gehanteerd. Afwijkingen die hierop kunnen plaatsvinden zijn:
- Gesloten contracten
- Projecten met (extreme) duurzaamheidseisen
- Transformatiegebieden
- Overige bijzondere gevallen

Opbrengstenindexatie toekomstige jaren
Er wordt een opbrengstparameter gehanteerd van 1,5% voor wonen en 1,5% voor de overige functies. Vanwege het unieke karakter van Haarlemmermeer en de lokale sterke economie zien wij dit als een realistische aanname.

Kostenindexatie toekomstige jaren
Voor kostenindexatie is een percentage van 3,5% aangehouden. De verwachting is dat de kostenstijging tot 2026 zal aflopen en geleidelijk daalt naar de streefwaarde van de Europese Centrale Bank (ECB) van 2% in 2026.

Rente waartegen grondexploitaties contant worden gemaakt
Conform de laatste notitie grondexploitaties van het BBV wordt de systematiek rondom het berekenen van de toe te rekenen rente aan de grondexploitaties, voorgeschreven. Het (vaste) percentage rondom de discontovoet wordt ook voorgeschreven door het BBV.

Risico- en kansenanalyse
Voor alle actieve grondexploitaties worden twee keer per jaar de risico's en kansen berekend. Dit wordt financieel vertaald op basis van de kans dat iets zich voordoet, waarna deze kans wordt vermenigvuldigd met het mogelijk financiële gevolg. Dit om inzicht te verschaffen in de mogelijke impact op de netto contante waarde-berekeningen en actief te kunnen sturen op de projecten. Naast deze analyse van kansen en risico's is een gevoeligheidsanalyse een instrument om de gevoeligheid van marktomstandigheden op de grondexploitaties weer te geven. In de gevoeligheidsanalyse worden de volgende mogelijke markteffecten doorgerekend:
1. de gehanteerde (interne) omslagrente daalt met 1%;
2. de geraamde grondprijzen vallen 10% lager uit;
3. de geraamde opbrengsten worden één jaar later gerealiseerd. Het betreft hier alle opbrengsten tot einde looptijd van het project. Er vindt hierbij geen kostensturing plaats;
4. de geraamde opbrengsten worden één jaar later gerealiseerd. Het betreft hier alle opbrengsten tot einde looptijd van het project. De kosten worden hierbij ook een jaar later gefaseerd;
5. de opbrengststijging wordt 1% lager dan nu is berekend;
6. de opbrengststijging wordt 1% hoger dan nu is berekend;
7. de kostenstijging wordt 1% lager dan nu is berekend;
8. de kostenstijging wordt 1% hoger dan nu is berekend.

De belangrijkste effecten doen zich voor indien de grondprijzen met 10% dalen, ten opzichte van de calculatie. In de huidige grondexploitaties wordt aangaande de berekening van de grondprijzen en de opbrengstindexatie de onderstaande systematiek toegepast.

De totale cashflow van de kosten bedraagt € 705,0 miljoen. De cash flow van de opbrengsten bedraagt € 748,4 miljoen op het actuele prijspeil (01-07-2023) van alle actieve grondexploitaties. Uit de tabel is ook af te lezen dat er tot einde looptijd van de projecten nog € 168,1 miljoen aan kosten geraamd wordt en € 266,0 miljoen aan opbrengsten, waarvan € 262,4 miljoen aan grondopbrengsten.

Tabel 176

(bedragen x € 1 miljoen)	tMPG 2023 Totaal	MPG 2024 Boekwaarde 31-12-2023	Begroot	Totaal	Percentage gerealiseerd
Verwervingen	103,6	94,8	5,8	100,6	94%
VTA	150,7	124,5	25,8	150,2	83%
Bouwrijp maken	72,2	44,1	32,9	77,0	57%
Woonrijp maken	137,8	71,8	68,5	140,3	51%
Investeringen	*210,0*	*115,9*	*101,5*	*217,3*	53%
Diverse kosten	62,4	31,4	32,2	63,6	49%
Afdracht fondsen	-1,4	-4,5	2,8	-1,7	265%
Rente	69,0	69,1	0,0	69,1	100%
Reserve Grondzaken	110,7	110,7	0,0	110,7	100%
Totaal kosten	705,0	541,8	168,1	709,9	76%
Grondverkopen	702,0	445,3	262,4	707,7	63%
Diverse opbrengsten	46,4	43,0	3,6	46,5	92%
Totaal opbrengsten	748,4	488,3	266,0	754,3	65%
Saldo	**43,4**	**-53,5**	**97,9**	**44,4**	

Gereed product en handelsgoederen

Tabel 177

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Subsidies	Afschrij-vingen	Stand per 31-12-2023
Gereed product en handelsgoederen	5	0	40	36	0	0	8
Totaal Gereed product en handelsgoederen	**5**	**0**	**40**	**36**	**0**	**0**	**8**

De post 'gereed product en handelsgoederen' betreft de mutaties in de Eigen Verklaringen bij de servicebalies gedurende het jaar.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen

In totaal staat € 33,069 miljoen als vordering op openbare lichamen. Hiervan is € 29,421 miljoen BTW en het BCF gerelateerd. De overige € 3,648 miljoen zijn vorderingen die de gemeente heeft op overheidsinstellingen.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist

Het saldo op de rekening courant in de schatkist is € 20,275 miljoen op 31 december 2023. Gemiddeld over vier kwartalen is € 40,423 miljoen in de schatkist aangehouden. De drempel voor het aanhouden van creditsaldo buiten de schatkist is € 10,021 miljoen. Het gemiddelde bedrag over vier kwartalen dat is aangehouden buiten de schatkist was € 3,767 miljoen. Onderstaande tabel geeft aan dat de drempel niet is overschreden. We hebben ons hiermee aan de regeling Schatkistbankieren gehouden.

Tabel 178

Gemiddelde bedragen x € 1.000	1e kwartaal 2023	2e kwartaal 2023	3e kwartaal 2023	4e kwartaal 2023
Buiten de Schatkist aangehouden	10	3.177	7.357	4.523
Ruimte onder de drempel	10.011	6.844	2.664	5.498
Drempel	10.021	10.021	10.021	10.021
Rekening-courant bij het Rijk	10.406	97.776	25.375	28.134

Overige vorderingen

De vorderingen bestaan uit de vorderingen op belastingdebiteuren, bijstandsdebiteuren en overige vorderingen. Voor elke categorie is een voorziening dubieuze debiteuren, waarin reserveringen zijn voorzien voor het gedeelte van de vordering waarvoor de kans klein is dat deze ontvangen gaat worden. Het totaal van de vorderingen bedraagt € 25,707 miljoen.

Tabel 179

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Belasting-debiteuren	Bijstands-debiteuren	Overige vorderingen	Totaal
Vorderingen per 31-12-2022	9.593	13.084	22.316	44.994
Voorziening oninbare vorderingen	-2.393	-9.908	-2.796	-15.098
Stand per 31-12-2022	**7.201**	**3.175**	**19.520**	**29.896**
Vorderingen per 31-12-2023	10.580	12.040	17.903	40.523
Voorziening oninbare vorderingen	-2.322	-9.114	-3.380	-14.817
Stand per 31-12-2023	**8.258**	**2.926**	**14.523**	**25.707**

Liquide middelen

De kas- en banksaldi die de gemeente heeft bedragen € 10,253 miljoen. Dit bestaat voornamelijk uit een positief saldo bij de BNG bank van € 10,230 miljoen. Verder betreft het de bedragen die in de kas zitten bij het gemeentekantoorhuis Beukenhorst de servicecentra Halfweg en Nieuw-Vennep.

Overlopende activa

Van overheden nog te ontvangen uitkeringen met specifiek bestedingsdoel

Tabel 180

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Stand per 31-12-2023
KOT regeling	581	0	0	581	0
Opvang Oekrainers	25.458	0	22.147	47.146	458
Toeslagenaffaire	63	0	0	63	0
Tozo regeling	370	0	0	370	0
Het Rijk	**26.471**	**0**	**22.147**	**48.159**	**458**
Opvang Oekrainers	259	0	360	259	360
Subsidie F200	47	0	0	0	47
Overige Nederlandse overheidslichamen	**306**	**0**	**360**	**259**	**407**
Totaal van overheden nog te ontvangen uitkeringen met specifiek bestedingsdoel	**26.777**	**0**	**22.507**	**48.419**	**865**

Door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel ontstaan er nog te ontvangen bedragen op Europese en Nederlandse overheidslichamen. In bovenstaande tabel is het verloop van deze uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel te zien. Per 31 december 2023 is er nog € 0,865 miljoen te ontvangen.

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen

Tabel 181

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023
Vooruitbetaalde bedragen	7.475	6.652
Overig nog te ontvangen bedragen	31.548	41.121
Voorziening anterieure overeenkomsten	-1.448	-2.778
Totaal overlopende activa	**37.575**	**44.994**

Het totaal van de overige overlopende activa bedraagt € 44,994 miljoen. Dit bedrag is opgebouwd uit nog te ontvangen bedragen van € 41,121 miljoen en vooruitbetaalde bedragen van € 6,652 miljoen. Tegenover de post 'nog te ontvangen bedragen' is een voorziening opgenomen. Deze is bedoeld om de risico's af te dekken van de anterieure overeenkomsten die ook op deze balanspost staan voor een bedrag van € 2,778 miljoen. Voor deze posities geldt dat er sprake is van anterieure overeenkomsten en dus dat er sprake is van verhaalbare kosten. De risico's worden in het MPG toegelicht.

Toelichting vaste passiva

De vaste passiva bestaat uit het eigen vermogen (reserves) en de langlopende schulden (looptijd van één jaar en langer) van de gemeente. Hieruit blijkt hoe de bezittingen van de gemeente gefinancierd zijn.

Eigen vermogen

Algemene reserve

Tabel 182

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Saldo rekening 2022	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand per 31-12-2023
Algemene dekkingsreserve	167.295	34.205	13.319	13.002	201.817
Algemene reserve grondzaken	5.000	0	8.386	13.386	0
Totaal algemene reserve	**172.295**	**34.205**	**21.705**	**26.388**	**201.817**

Algemene dekkingsreserve
De Algemene dekkingsreserve vormt het vrij besteedbare eigen vermogen. De Algemene dekkingsreserve kan ingezet worden als buffer voor incidentele financiële tegenvallers en onvoorziene risico's en is dan ook een belangrijk onderdeel van het weerstandsvermogen. De totale stand van de Algemene dekkingsreserve is € 201,817 miljoen. Het voordelige saldo van de Jaarrekening 2022 is toegevoegd ter grootte van € 34,205 miljoen.

Hieronder worden de vermeerderingen en verminderingen van de Algemene dekkingsreserve weergegeven.

Tabel 183

Vermeerderingen	Bedrag (x € 1.000)
Tijdelijke huisvesting, herschikking over jaarschijven	7.762
Winstneming Grondexploitatie Badhoevedorp 2023	5.357
Dorpshuis Rijsenhout	200
Totaal vermeerderingen	**13.319**

Verminderingen	Bedrag (x € 1.000)
Kosten tijdelijke huisvesting	6.374
Hogere OZB-opbrengst	5.300
Aanvulling Algemene reserve grondzaken	1.133
Bijdrage Kunst openbare ruimte	131
Overige	64
Totaal verminderingen	**13.002**

Algemene reserve grondzaken
Hieronder worden de vermeerderingen en verminderingen van de Algemene reserve grondzaken weergegeven.

Tabel 184

Vermeerderingen	Bedrag (x € 1.000)
Voorziening Negatieve Plannen MPG 2024	4.236
Hertaxatie Strategische gronden	1.181
Aanvulling vanuit de algemene dekkingsreserve	1.133
Correctie Vennootschapsbelasting Grondexploitatie 2021	913
1 % rente	362
Winstneming Grondexploitatie	356
Voorzieing voorbereiding Grondexploitatie	107
Overige	98
Totaal vermeerderingen	**8.386**

Verminderingen	Bedrag (x € 1.000)
Afsluiten overige projecten	5.635
Voorziening negatieve resultaten plannen	5.140
Voorziening Overige Ruimtelijke Projecten Anterieure Overeenkomsten 2023	1.400
Hertaxatie Strategische gronden	580
Voorzieing voorbereiding Grondexploitatie	315
Kunstbijdrage	200
Uren tMPG	116
Totaal verminderingen	**13.386**

Bestemmingsreserves

Tabel 185

Reserve omschrijving (bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Stand per 31-12-2023
Calatravabruggen	1.168	0	0	415	753
Haarlemmermeerse Bos	715	0	0	0	715
Herstructurering bedrijventerreinen	1.069	0	306	860	515
Kernen en buurtschappen HenS	35	0	0	35	0
Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)	787	0	0	131	656
Maatschappelijke voorzieningen	1.731	0	1.643	0	3.375
Monumenten	556	0	201	64	693
Onderwijshuisvesting	920	0	0	0	920
Pionier-BOLS	881	0	350	0	1.231
Programma Stadscentrum Hoofddorp	538	0	0	0	538
Project de Nieuwe Kom	1.044	0	0	0	1.044
Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	36.814	0	6.071	5.300	37.586

Reserve omschrijving (bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Stand per 31-12-2023
Schaalsprong	7.976	0	446	866	7.556
Stichting Mainport en Groen (SMG)	7.068	0	0	1.602	5.466
Versterking van de (lucht)vrachtketen	9.450	0	0	1.476	7.974
Wonen	1.741	0	48	100	1.689
Subtotaal	**72.495**	**0**	**9.066**	**10.849**	**70.711**
Dekking afschrijvingslasten	55.970	0	6.810	1.794	60.986
Totaal	**128.464**	**0**	**15.876**	**12.643**	**131.697**

Reserve Calatravabruggen
Voor het onderhoud aan de Calatravabruggen is een reserve ingesteld. Vanuit deze reserve wordt het onderhoud bekostigd. Deze onderhoudskosten variëren afhankelijk van de onderhoudswerkzaamheden van jaar tot jaar. Er is dit jaar voor € 0,415 miljoen aan deze reserve onttrokken.

Reserve Haarlemmermeerse bos
De revitalisering van het veertig jaar oude recreatiegebied Haarlemmermeerse Bos is gefaseerd uitgevoerd in de jaren 2020-2022. Als gevolg van een langer durend planvoorbereiding- en vergunningtraject voor enkele werken in het bos is de uitvoering doorgeschoven naar 2024. Er is dit jaar niets onttrokken aan de reserve. De reserve blijft in stand totdat de werkzaamheden zijn uitgevoerd.

Reserve Herstructurering bedrijventerreinen
Voor het herstellen en inrichten van de openbare ruimte is dit jaar bedrag van € 0,860 miljoen onttrokken. Er heeft een dotatie plaatsgevonden van € 0,306 miljoen. Dit is conform de bestendige gedragslijn.

Reserve Kernen en buurtschappen HenS
De reserve Kernen en buurtschappen H&S was bestemd voor kernen en buurtschappen van de voormalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude om volks-, kunst-, culturele activiteiten, kinderactiviteiten, uitwisselingsactiviteiten en specifieke dorpsactiviteiten te kunnen blijven uitoefenen. In de Najaarsrapportage 2023 (10164396) is besloten de reserve op te heffen en het restant bij de Jaarstukken 2023 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene middelen.

Reserve Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)
Deze reserve is ingesteld ter dekking van de afkoop voor het onderhoud van Floriande. Er is conform de begroting het jaarlijkse bedrag van € 0,131 miljoen onttrokken.

Reserve Maatschappelijke voorzieningen
Deze reserve heeft als doel het dekken van vervangingen of investeringen in bestaand gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Voor de periode 2023 - 2030 zal ingezet worden op een C02-reductie van de gemeentelijke vastgoedportefeuille van ten minste 55%. Dit zal gerealiseerd worden door verduurzaming van ten minste zes panden en door het omzetten van de meerjarenonderhoudsplannen naar duurzame meerjarenonderhoudsplannen. Het netto resultaat van de verkopen uit de vastgoedportefeuille zal voor 100% gedoteerd worden aan de bestemmingsreserve maatschappelijke voorzieningen. Er is dit jaar € 1,643 miljoen aan netto verkoopresultaten gestort.

Reserve Monumenten
Conform de in bestemmingsreserve monumenten (2014.0008663) vastgelegde gedragslijn om mogelijke restgelden uit de reguliere subsidieverordening te doteren aan de bestemmingsreserve monumenten, is € 0,141 miljoen gedoteerd. Vanuit deze nota vindt er ook een jaarlijkse structurele storting plaats van € 0,060 miljoen vanuit het budget monumenten. Vanuit de nota Subsidieverordening restauratie gemeentelijk erfgoed 2020 (2020.0000059) vindt er een jaarlijkse structurele onttrekking plaats van € 0,060 miljoen voor subsidieaanvragen conform artikel 9 van de Subsidieverordening restauratie gemeentelijk erfgoed 2020. In de najaarsrapportage is deze onttrekking verhoogd met € 0,004 miljoen voor de indexatie van de meerderjarige monumenten subsidies bij de voorjaarsrapportage.

Reserve Onderwijshuisvesting
De reserve Onderwijshuisvesting is bedoeld voor onderwijshuisvesting en voor het saneren van asbest bij scholen. Er is niets aan deze reserve onttrokken of gedoteerd.

Reserve Project de Nieuwe Kom
De reserve is ingesteld voor het dekken van het tekort bij het afsluiten van de herziene grondexploitatie de Nieuwe Kom. In deze reserve hebben geen mutaties plaatsgevonden.

Reserve Pionier-BOLS
Deze reserve heeft als doel de financiële dekking van projecten in het kader van de gebiedsontwikkeling Pionier-BOLS terrein. Gepland was dat in 2023 de verkoop van het Groningerterrein zou plaatsvinden. Echter volgens de geactualiseerde planning wordt dit 2025. Dit jaar is conform het MPG 2023 de vrijval van de voorziening voor overige gronden en terreinen tot een bedrag van € 0,350 miljoen als gevolg van de hertaxatie van het Van Groningenterrein onttrokken aan de Algemene reserve grondzaken en in deze reserve gestort.

Reserve Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)
Het doel van deze reserve is mogelijkheid scheppen voor ruimtelijke investeringen in infrastructuur en openbaar groen. De vermeerderingen komen voort uit de bijdragen van projectontwikkelaars voor kleinschaligwoningbouwprojecten en voor gebiedsontwikkelingen voor een totaal van € 6,071 miljoen. Er is € 5,3 miljoen aan deze reserve onttrokken. Voor nadere informatie verwijzen we naar het MPG 2023.

Reserve Schaalsprong
Het doel van deze reserve is de dekking van voorbereidingskosten en de afschrijvingslasten van toekomstige investeringen in mobiliteit en bovenwijks groen die noodzakelijk zijn om (de versnelling van) woningbouw mogelijk te maken. Vanuit de Algemene reserve grondzaken is er in 2023 niet afgeroomd en in deze reserve gestort voor eenbedrag van € 0,446 miljoen. Er is € 0,550 miljoen onttrokken voor de dekking van afschrijvingslasten van mobiliteitsinvesteringen en er is € 0,316 miljoen onttrokken voor onderzoekskosten van het programma Spoorzone.

Reserve Stichting Mainport en Groen (SMG)
De reserve Stichting Mainport en Groen is tot stand gekomen om projecten zeker te stellen na de liquidatie van Stichting Mainport en Groen. Aan de reserve is € 1,602 miljoen onttrokken.

Reserve Programma stadscentrum Hoofddorp
Deze reserve is ingesteld voor het ondersteunen en verwezenlijken van de doelstellingen van het programma Stadscentrum Hoofddorp: hebben en houden van een aantrekkelijk en levendig stedelijk gebied waar werken, wonen en voorzieningen met elkaar vermengen en er een aangenaam verblijf is (raadsbesluit 9 november 2023, 8302549). Er is dit jaar niet aan deze reserve gedoteerd of onttrokken.

Reserve Versterking van de (lucht)vrachtketen
Deze reserve heeft, in overleg met het ministerie en de regionale partners, het volgende doel gekregen; de aansluiting van Schiphol en de regio op het Europese vrachtnetwerk en versterking van de (lucht)vrachtketen. Er is € 1,476 miljoen onttrokken voor een drietal subsidies aan Schiphol Area Development Company (SACD) voor de programma's 2 Zero Emissie Corridors, het innovatieproject en het programma Ontwikkeling Loopbaanpad Logistiek. Daarnaast is in 2022 subsidie verleend aan Schiphol Nederland B.V. voor het Smart Cargo Mainport Program 3 (SCMP). Dit is besloten in de nota van B&W 2022.0002416, dit betreft het gedeelte voor 2023.

Reserve Wonen
Deze reserve is ingesteld voor woonmogelijkheden voor huishoudens die daar op grond van hun inkomen niet (geheel) zelf in kunnen voorzien en om financiële knelpunten weg te nemen die de voortgang en/of realisatie van woningbouwprojecten in de weg staan. De kosten van de verhuissubsidie van Ymere (€ 0,024 miljoen), de beheerskosten van het pand aan de Etta Palmstraat (€ 0,050 miljoen) en een deel van de rentelasten voor startersleningen en asbestleningen (€ 0,026 miljoen) zijn uit deze reserve gedekt. Bij de Voorjaarsrapportage 2013 is besloten dat vanaf 2014 tot en met 2028 jaarlijks € 0,048 miljoen aan de reserve toegevoegd wordt vanwege een vrijval van kapitaallasten.

Reserve Dekking afschrijvingslasten
De reserve Dekking afschrijvingslasten is ingesteld ter dekking van de afschrijvingslasten van verschillende investeringen. Dit zijn maatschappelijke voorzieningen (verzamelinvestering), sportcomplex Koning Willem Alexander, Haarlemmermeer Lyceum, MFA Badhoevedorp, dorpshuis Zwanenburg, Monumenten (verzamelinvestering), Quatrebras, Ruimtelijke Investeringen

Haarlemmermeer, Haarlemmerliede en Spaarnwoude (HenS), Spaarndammerdijk, Dorpshuis Marijke, Project dorpshart Rijsenhout, Mobiliteit, Spoorzicht Noord, Aanleg bos bij Abbenes, Sporthal Linconpark,PARK21 Evenementen en PARK21 Polderlanden. De onttrekkingen van de jaren 2024 en verder worden bij de Voorjaarsrapportage 2024 gecorrigeerd. Per saldo is er voor € 6,810 miljoen gedoteerd en € 1,794 miljoen onttrokken ten behoeve van de dekking van afschrijvingslasten.

Voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Tabel 186

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Vrijval	Stand per 31-12-2023
Wachtgeldverplichting voormalig personeel	1.075	565	813	0	827
Wachtgeldverplichting wethouders	323	0	141	112	70
Pensioenverplichting wethouders	6.613	739	251	0	7.101
Achterstallig onderhoud verhardingen	403	0	403	0	0
Regeling Vervroegd Uittreden	0	1.375	0	0	1.375
Verlofsparen	150	364	0	0	514
Bovenwettelijk verlof	410	0	0	0	410
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	**8.975**	**3.042**	**1.608**	**112**	**10.296**

Voorziening wachtgeldverplichting voormalig personeel
Naast de wachtgelden is de gemeente eigenrisicodrager voor de lasten die voorvloeien uit de Werkloosheidswet (WW). De verplichtingen die hieruit volgen, zijn opgenomen in deze voorziening. Het bedrag dat gestort is in deze voorziening bedraagt € 0,565 miljoen. In totaal is € 0,813 miljoen uitgekeerd aan wachtgelden en WW-uitkeringen.

Voorziening wachtgeldverplichting wethouders
Er is één voormalig wethouder met een oorspronkelijk recht op wachtgeld tot 15 juni 2024 en één voormalig wethouder met een oorspronkelijk recht op wachtgeld tot 25 september 2024. De onttrekking aan de voorziening bedraagt € 0,141 miljoen. Doordat één wethouder neveninkomsten heeft, vervalt het recht op wachtgeld en is er een bedrag van € 0,112 miljoen uit de voorziening vrijgevallen.

Voorziening pensioenverplichting wethouders
De pensioenen zijn conform CAO geïndexeerd. Dit zorgt voor een vermeerdering van € 0,739 miljoen. De vermindering van € 0,251 miljoen zijn de uitbetaalde pensioenen aan de reeds gepensioneerde wethouders.

Voorziening achterstallig onderhoud verhardingen
De onttrekking van € 0,403 miljoen is voor het onderhoud aan wegen met achterstallig onderhoud. In de Najaarsrapportage is vermeld dat de werzaamheden zijn uitgevoerd en het achterstallig onderhoud is ingelopen, daarbij is het besluit genomen de voorziening in deze jaarstukken op te heffen.

Voorziening regeling voor vervroegde uittreding
Deze voorziening is nieuw in 2023 en bedoeld ter dekking van de kosten als gevolg van vervroegde uittreding. De regeling voor vervroegde uittreding (RVU) geeft een beperkt aantal medewerkers dat aan specifieke voorwaarden voldoet, de mogelijkheid vervroegd met pensioen te gaan. Zo moet de medewerker bijvoorbeeld op de ingangsdatum van de RVU 41 jaar in dienst zijn geweest van een bij ABP aangesloten werkgever en moet de medewerker uiterlijk 31 december 2028 de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt hebben. Indien gebruik gemaakt wordt van de RVU heeft de medewerker tijdens zijn deelname aan de RVU recht op een maandelijkse uitkering gelijk aan de fiscale drempelvrijstelling voor de RVU. Er is voor deze kosten een bedrag van € 1,375 miljoen gestort in de voorziening regeling voor vervroegde uittreding.

Voorziening verlofsparen
Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke verlofuren sparen. Met dit verlofsparen kunnen medewerkers hun bovenwettelijke verlofuren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning, bijvoorbeeld voor vervroegd pensioen of een sabbatical.

Medewerkers kunnen bovenwettelijke verlofuren aanmerken als verlofsparen, deze gespaarde verlofuren verjaren niet. Ook aangekochte extra verlofuren kunnen ingezet worden voor verlofsparen. De verlofuren die door medewekers als verlofsparen zijn aangemerkt, vertegenwoordigen een waarde. Voor de in 2023 gespaarde uren is een bedrag van € 0,364 miljoen gestort. De hoogte van de voorziening komt daardoor op € 0,514 miljoen.

Voorziening bovenwettelijk verlof
In de jaarstukken 2022 is een voorziening bovenwettelijk verlof ingesteld. Voor het bovenwettelijke verlof dat geen gelijke omvang kent en/of bestaat uit overmatige verlofsaldi moet een voorziening worden opgenomen. Voor bovenwettelijke verlofuren waarvan aangetoond kan worden dat dit een gelijke omvang kent en voor zover dat niet het karakter heeft van overmatige verlofsaldi of spaarsaldi, geldt dat er geen voorziening mag worden opgenomen. Ook voor wettelijk verlof mag geen voorziening worden getroffen. De mate waarin bovenwettelijk verlof als overmatig kan worden aangemerkt, is lastig aan te tonen. Doordat het aantal openstaande bovenwettelijke verlofuren nagenoeg overeenkomt met het aantal openstaande uren van vorig jaar, is er voor gekozen geen extra storting in de voorziening te doen. Indien de openstaande verlofuren meerjarig nagenoeg gelijk zijn, zou de voorziening zelfs vrij kunnen vallen. De hoogte van de voorziening bedraagt € 0,410 miljoen.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Tabel 187

Reserve omschrijving (bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Vrijval	Stand per 31-12-2023
Onderhoud gebouwen	3.815	2.362	1.853	0	4.324
Totaal onderhoud gebouwen	**3.815**	**2.362**	**1.853**	**0**	**4.324**

Onderhoudsegalisatievoorzieningen
Deze voorziening is gevormd voor de egalisering van de in de tijd onregelmatig gespreide kosten voor onderhoud aan gemeentelijke objecten. De vermeerdering is € 2,362 miljoen. De onttrekking is € 1,853 miljoen.

Door derden beklemde middelen

Tabel 188

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Vrijval	Stand per 31-12-2023
Tariefsegalisatie rioolheffing	7.249	24	0	358	6.915
Tariefsegalisatie afvalstoffenheffing	805	0	0	691	114
Totaal door derden beklemde middelen	**8.054**	**24**	**0**	**1.049**	**7.029**

Voorziening tariefsegalisatie rioolheffing
De mutatie op de voorziening tariefsegalisatie rioolheffing (onttrekking of storting) wordt aan het einde van het jaar bepaald door de relatie tussen de inkomsten en uitgaven te leggen.

Voorziening tariefsegalisatie afvalstoffenheffing
De mutatie op de voorziening afvalstoffenheffing (onttrekking of storting) wordt normaliter aan het einde van het jaar bepaald door de relatie tussen de inkomsten en uitgaven te leggen. Bij de Najaarsrapportage 2019 is besloten dat het nadeel dat ontstaat als gevolg van enerzijds de hogere lasten van de afvalinzameling en -verwerking en anderzijds meer lasten als gevolg van de verlenging van de inzamelmethode in de proefwijken, niet volledig kon worden gedekt door de voorziening tariefsegalisatie afvalstoffenheffing. Er is toen besloten om de voorziening voornamelijk in te zetten ter dekking van de eenmalige kosten van het project VANG.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

Onderhandse leningen en waarborgsommen
Tabel 189

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Aflos-singen	Stand per 31-12-2023
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	26.250	0	0	3.250	23.000
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	393.255	0	0	38.909	354.346
Waarborgsommen	2.580	0	1.319	1.503	2.397
Totaal vaste schulden met rentetypische looptijd >= 1	**422.086**	**0**	**1.319**	**43.662**	**379.743**

Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen
Regulier is € 3,250 miljoen afgelost en er zijn geen nieuwe leningen afgesloten.

Binnenlandse banken en overige financiële instellingen
Regulier is € 38,909 miljoen afgelost en er zijn geen nieuwe leningen afgesloten.

Rentelast vaste schulden
Het gemiddelde rentepercentage over onze langlopende leningenportefeuille bedroeg 1,53%. Vorig jaar was dit 1,57%. De rentelast over alle onderhandse leningen bedraagt € 6,067 miljoen. Vorig jaar was dit € 6,756 miljoen. Het totale leningensaldo (exclusief waarborgsommen) is met € 42,159 miljoen afgenomen.

Waarborgsommen
Vanuit het BBV is voorgeschreven om de waarborgsommen onder de vaste schulden te verantwoorden. Dit zijn waarborgsommen die ontvangen worden voor woningbouw. Later worden deze weer geretourneerd.

Toelichting vlottende passiva

De vlottende passiva zijn de kortlopende schulden (tot één jaar) van de gemeente.

Netto-vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar

Kasgeldleningen
Per 1 januari 2023 hadden wij geen kasgeldleningen opgenomen. We hebben dit jaar geen kasgeldleningen aangetrokken.

Banksaldi
Dit jaar is het saldo negatief € 0,003 miljoen.

Overige schulden
Tabel 190

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023
Reserveringsbijdragen	139	89
Optievergoeding	0	9
Rekening courant Duurzaam bedrijf	1.151	1.174
Infra Fonds SLP	6.022	6.172
Rekening courant AM-Overleg	66	193
Crediteuren	33.676	33.434
Overige schulden	**41.054**	**41.071**

Rekening courant Duurzaam bedrijf
De jaarlijks toegevoegde rente is € 0,023 miljoen. Verder geen mutaties.

Infra Fonds SLP
Conform afspraken met SLP is € 0,150 miljoen aan rente toegevoegd. Verder geen mutaties.

Crediteuren
Het openstaande crediteurensaldo eind 2023 bedraagt € 33,434 miljoen. In 2023 is 93% van de onbetwiste facturen op tijd betaald, dat wil zeggen binnen 30 dagen na ontvangst.

Overlopende passiva

Nog te betalen bedragen

Tabel 191

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023
Aangegane verplichtingen/nog te betalen bedragen	23.979	29.571
Af te dragen premies met betrekking tot salarissen	-5	7.758
Overige posten	81	117
Bedragen m.b.t. de uitkeringsadministratie	1.156	863
Nog te betalen bedragen	**25.211**	**38.310**

De post aangegane verplichtingen/nog te betalen bedragen zijn bedragen die na het sluiten van de crediteurenadministratie nog in het boekjaar 2023 zijn geboekt, omdat ze betrekking hadden op 2023. Een voorbeeld is een factuur voor een vergoeding van beheers- en exploitatiediensten (€ 6,866 miljoen).

Van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen

Tabel 192

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Stand per 31-12-2023
Bijdr begel. ex-gedetineerden	0	0	24	24	0
Covid-19 gerel.onderwijsacht.	1.681	0	803	553	1.930
DD gebruik Infrastructuur 2021	700	0	0	0	700
Energiearmoede	1.295	0	624	210	1.709
Gedupeerden Kindertoeslagaff.	629	0	692	775	547
H8 Sport Akkoord	263	0	-204	18	41
Huisvesting kwetsbare groepen	284	0	0	284	0
Inburgering	843	0	1.808	1.492	1.159
Klimaatmiddelen Rijk	0	0	2.563	2.040	523
Nationaal Isolatieprogramma	0	0	2.003	0	2.003
Omgevingslawaai	70	0	0	0	70
Onderwijsachterst.beleid	0	0	2.939	2.939	0
Pilot Re-integratie officier	337	0	0	174	163
Reg.circulaire ambachtscentra	41	0	0	41	0
Reg.huisvest.aandachtsgroepen	995	0	0	815	180
Regeling ventilatie in scholen	948	0	0	588	360
SPUK ijs/zwembaden	93	0	0	-7	99
SPUK Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	0	0	2.336	1.985	351
SPUK Tijd.onderst.toez.handhav	603	0	0	603	0
SPUK Woningbouw op korte term.	0	0	11.717	0	11.717
SPUK impuls jongerencultuur	285	0	295	0	580
SPUK impulsreg. Klimaatad.	0	0	1.215	0	1.215
SPUK lokaal preventieakkoord	25	0	80	65	40
SPUK versterking clientonderst	0	0	50	30	20
Schipholbalie	59	0	218	277	0
Sisa D22 Ontheemde peuters	0	0	171	171	0
Spoorzone	0	0	31.776	0	31.776
Spuk IDO	0	0	153	153	0

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Herrub-ricering	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Stand per 31-12-2023
Spuk IZA	0	0	1.120	1.120	0
Spuk MEOZ	0	0	1.916	435	1.481
Spuk woonwagen standplaatsen	0	0	51	0	51
Start Bouwimpuls	0	0	2.750	0	2.750
Subs.Woningbouwimp.2e tranche	14.594	0	0	0	14.594
You Choose wapens en jongeren	22	0	0	22	0
Het Rijk	**23.768**	**0**	**65.098**	**14.808**	**74.058**
Energietoez.Bedrijven Prov.NH	121	0	121	236	6
Geluidsschermen Halfweg	291	0	0	0	291
Groene en Recr.Verbind.	2.430	0	0	0	2.430
ISV 2014	1.624	0	0	7	1.618
Kleinschalige woonvoorziening Jeugdzorg 2023	0	0	197	197	0
Kleinschalige woonvoorziening Jeugdzorg 2023/2024	0	0	323	258	65
PARK21 NRG	6.609	0	0	0	6.609
Park21 PASO	10.884	0	4.328	10.106	5.106
Subs.Fietsroute De Hoek-VRA	0	0	668	0	668
Subsidie Spoorzicht Noord	382	0	0	0	382
Toegankelijk maken bushaltes	143	0	0	0	143
Verkeersveiligheidsmaatregelen	0	0	140	0	140
Overige Nederlandse overheidslichamen	**22.485**	**0**	**5.778**	**10.804**	**17.458**
Totaal van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen	**46.252**	**0**	**70.876**	**25.613**	**91.516**

Van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen zijn ontvangen voorschotbedragen van overheidsinstellingen (Rijk, provincie en Vervoerregio Amsterdam) met een specifiek bestedingsdoel. In bovenstaande tabel is het verloop van deze voorschotbedragen te zien. In 2023 is een bedrag van € 70,876 miljoen ontvangen en een bedrag van € 25,613 miljoen besteed.

Overige vooruitontvangen bedragen

Tabel 193

(bedragen × € 1.000)	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2023
Overige vooruitontvangen bedragen	59.226	17.885
Totaal overige vooruit ontvangen bedragen	**59.226**	**17.885**

Vooruitontvangen bedragen zijn bedragen die wij tot en met 2023 hebben ontvangen, maar die verantwoord moeten worden in 2024 of later. De grote daling in 2023 wordt veroorzaakt door de verrekening van € 42,3 miljoen met STP inzake de levering van de grondbank A4 Zone West.

Niet in de balans tot uitdrukking komende verplichtingen en aanspraken

De gemeente Haarlemmermeer is voor toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële rechten en verplichtingen. De belangrijkste verplichtingen en rechten lichten we hier toe.

Contracten

In 2023 zijn 65 contracten met een looptijd van drie jaar of langer afgesloten met een waarde van € 0,668 miljoen.

FLO verplichtingen van de brandweer bij de VRK

FLO verplichtingen zijn reguliere loonkosten die buiten de gemeenschappelijke regeling (GR) van de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) vallen en specifiek zijn voor gemeenten met beroepsbrandweer tot en met het jaar 2045. Er is een meerjarenprognose gemaakt voor de kosten van het FLO-overgangsrecht (€ 11,769 miljoen).

Jaarlijks wordt voor ons een bedrag begroot op basis van een meerjarige inschatting van de kosten. De werkelijke kosten staan echter nog niet vast, maar hangen af van de individuele keuzes die de medewerkers maken.

Garantstellingen

Tabel 194

(bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Stand per 01-01-2022	Stand per 31-12-2022
Bejaardenzorg en verpleeghuizen	1.502	751	713
Sportverenigingen en –instellingen	5.836	2.622	2.647
Sociaal-culturele en maatschappelijke instellingen	5.184	2.972	2.799
Lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg	3.299	1.763	0
Borg Zonnepanelen BV Tegenstroom van Ymere	3.000	1.759	1.763
Borg Polanenpark C.V.	4.000	4.000	2.000
Totaal publiek gemeentelijk belang	22.821	13.867	9.922
	0	0	0
Totaal regionaal strategisch karakter	0	0	0

De grens voor de garanties met een publiek gemeentelijk belang bedraagt € 36 miljoen volgens het Garantiebeleid 2019 (2019.0057727). Dat overschrijden we niet, omdat op dit moment het saldo € 9,922 miljoen is. De garanties met een regionaal strategisch karakter zijn conform beleid afgebouwd. De grens was € 23,5 miljoen en heeft geen revolverend karakter.

In het Garantiebeleid 2019 is vastgelegd dat wij bij afgegeven garantstellingen jaarlijks door de instelling en geldverstrekker aangeleverde informatie beoordelen. Deze beoordeling heeft

voor het laatst plaatsgevonden bij vaststelling van de Programmabegroting 2024-2027, op basis van de informatie van de instellingen over het boekjaar 2022. De raad is hierover per brief (X. 2023.05791) geïnformeerd. Omdat de standen ultimo op basis van privacywetgeving niet altijd meer met de geldverstrekker kunnen worden geverifieerd, hanteren wij in deze paragraaf de informatie uit de laatste raadsbrief. Dit betreffen de standen per 31 december 2022.

Borgstellingen en overige garanties

Tabel 195

(bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Borg	Stand per 01-01-2023	Stand per 31-12-2023	Betaald door de gemeente in 2023
Indirecte garantstellingen gemeenschappelijke regelingen	43.327		11.213	12.863	0
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	1.670.021		389.591	412.356	0
Hypotheken personeel	517		517	517	0
Nationale hypotheek Garantie	462.000	50%	249.500	231.000	0
Totaal			650.821	656.736	0

Indirecte garantstellingen gemeenschappelijke regelingen
Indirect staat de gemeente ook garant voor alle opgenomen geldleningen door de gemeenschappelijke regelingen. Het betreffen hier geldleningen van Cocensus en de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) voor € 12,863 miljoen. Deze garanties zijn onlosmakelijk verbonden aan gemeenschappelijke regelingen en daarom ook niet opgenomen in het garantieplafond.

Waarborgfonds Sociale Woningbouw
De gemeente garandeert samen met de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw geldleningen aan woningbouwcorporaties binnen Haarlemmermeer. Het totaal van deze gegarandeerde geldleningen bedraagt € 1.670 miljoen waarvoor wij gedeeltelijk borg staan wat neer komt op € 412,356 miljoen. De gemeente is hiervoor achtervang, dat wil zeggen dat zolang het Waarborgfonds nog geld heeft wij hierop niet worden aangesproken. Dit jaar zijn wij hiervoor niet aangesproken.

Hypotheken personeel
Borgstellingen op hypotheken van personeel zijn opgenomen voor een bedrag van € 0,517 miljoen, gelijk aan vorig jaar.

Nationale Hypotheek Garantie (NHG)
Tot 2011 heeft de gemeente gemeentegaranties afgegeven. Na 2011 vallen deze garanties geheel voor rekening van de Staat. Het bedrag waar de gemeente ultimo 2021 nog indirect garant voor staat is 50% van € 462 miljoen, € 231 miljoen voor 2.654 leningen binnen de gemeente. Er zijn geen claims betaald door NHG en ook niet door de gemeente. De stand van 2023 is pas laat in 2024 bekend.

Badhoevedorp-Zuid

De gemeente wordt verweten onrechtmatig gehandeld te hebben omdat wij ons niet of onvoldoende zouden hebben ingespannen mee te werken aan ontwikkelingsmogelijkheden in Badhoevedorp-Zuid. Er is een uitspraak van de rechtbank Amsterdam (zaaknummer C13/636457), hiertegen is de gemeente Haarlemmermeer in hoger beroep gegaan. Tegelijkertijd loopt er een schadestaat procedure waarbij de tegenpartij de schade heeft opgemaakt.
Bij een schadestaat procedure moet eerst nog de causaliteit worden bewezen. Tot op het moment dat hier duidelijkheid over is, kan er nog geen redelijke inschatting gemaakt worden van (de omvang van) een eventuele uitstroom van financiële middelen, en is er derhalve onvoldoende grondslag voor het vormen van een voorziening.

Vanwege de grote onzekerheid over de uitkomst van de procedure is dit opgenomen als risico in de risicoparagraaf. Op 16 maart 2020 is bekend gemaakt dat de aandelen van TeleVerde BV door een overname in handen zijn gekomen van een andere partij. Het feit dat TeleVerde BV nieuwe aandeelhouders heeft gekregen is nog niet direct van invloed op de lopende procedures tussen de gemeente en TeleVerde BV. Wel zijn er constructieve gesprekken gaande tussen de gemeente en de nieuwe aandeelhouders van TeleVerde. Mede hierdoor zijn het hoger beroep en de schadestaatprocedure “on hold” gezet in

de hoop dat er tot een oplossing gekomen kan worden. De claim is vooralsnog niet van de baan.

We hebben wel goede hoop dat dit aan een oplossing van het geschil kan bijdragen.

Na balansdatum voorgedane ontwikkelingen

Artikel 29 van het BBV schrijft voor dat inzichten van belang voor de financiële positie, dienen te worden verwerkt in de jaarrekening, ook als deze inzichten zijn verkregen na 31 december 2023, maar vóór het vaststellen van de jaarstukken. Alle gegevens die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum tot de formele opmaakdatum door het college zijn verwerkt in deze jaarstukken. Gegevens die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum, maar belangrijke financiële gevolgen kunnen hebben, dienen te worden toegelicht. Indien noodzakelijk wordt dit hoofdstuk hiervoor benut. Dit kan ook om informatie gaan die na de datum van opmaken van de jaarstukken door het college en voor vaststelling door de raad beschikbaar komt. Indien dit laatste het geval is, ontvangt de raad een erratum bij de jaarstukken.

Restantkredieten

In het Activabeleid Gemeente Haarlemmermeer 2019 (2019.0054155) is vastgelegd dat beschikbaar gestelde kredieten (restantkredieten) niet automatisch worden overgeheveld van het ene naar het andere jaar. Doelstelling van het inbouwen van deze toets is een vlotte afwikkeling van deze kredieten te bevorderen (beleidsrealisatie) en zicht te houden op de investeringen in de pijplijn.

Er is een overzicht samengesteld met de restantkredieten per programma per 31 december 2023. Verder wordt aangegeven wat de uitkomst is van de toetsing van deze restantkredieten aan de vastgestelde richtlijnen. Ook is bepaald welke kredieten worden doorgeschoven.

Toetsing aan de richtlijnen

Vorig jaar is besloten een bedrag van € 22,2 miljoen over te hevelen naar 2023. Daarnaast is in 2023 een bedrag van € 79,5 miljoen aan investeringskredieten beschikbaar gesteld. Hiermee komt het totaal aan beschikbare financiële middelen op € 101,7 miljoen. In totaal is in 2023 € 77,7 miljoen aan investeringsuitgaven gedaan. Dit betekent dat per 31 december 2023 nog een bedrag resteert van € 24 miljoen.

Van de € 24 miljoen kan op basis van de vastgestelde richtlijn een bedrag van € 14,2 miljoen worden overgeheveld naar 2024. Het gaat hier om:

1. kredieten die in 2023 door de raad beschikbaar zijn gesteld, maar waarvan uitvoering nog niet volledig heeft plaatsgevonden (€ 6,8 miljoen). Deze kredieten worden op grond van de richtlijnen zonder meer overgeheveld;
2. kredieten die vóór 2023 door de raad beschikbaar zijn gesteld, waarvan de investeringen over meerdere jaren lopen of waarvan uitvoering nog niet volledig heeft plaatsgevonden, maar waarvoor inmiddels wel concrete verplichtingen zijn aangegaan (€ 7,3 miljoen);
3. voorbereidingskredieten die door de raad beschikbaar zijn gesteld, waarvan de daadwerkelijke uitvoering de komende jaren plaats vindt (€ 0,1 miljoen). Bij voorbereidingskredieten vindt op grond van de richtlijnen altijd overheveling plaats.

De grootste doorgeschoven investeringen zijn:
- Pand en grond Diamantlaan 6 € 3,5 miljoen
- Vernieuwing openbare ruimte (VOR) 2021 € 1,3 miljoen
- Fietsverbinding knooppunt Badhoevedorp € 1,3 miljoen
- VOR 2023 € 1,0 miljoen
- Basisschool De Kameleon € 0,8 miljoen
- PARK21 € 0,7 miljoen

Het verschil van € 9,8 miljoen zijn kredieten die komen te vervallen. Het betreft voornamelijk de volgende investeringen:
- Strategische aankopen van grond € 9,6 miljoen
- Pier K parkeerterrein € 0,4 miljoen
- GRP diverse maatregelen € 0,3 miljoen
- VOR 2021 verhardingen € 0,3 miljoen
- Herrubricering afwaardering Schipholweg € -0,9 miljoen (van grondexploitatie naar investering)

Overzicht restantkredieten per programma (x € 1.000)

Tabel 196

	1	2	3 (1-2)	4
Programma (bedragen x € 1.000)	Totaal krediet 2023	Uitgegeven in 2023	resterend krediet 2023	restant kredieten per 1-1-2024 na toetsing
Maatschappelijke ontwikkeling	26.449	26.548	-99	46
Mobiliteit	912	26	886	249
Ruimtelijke Ontwikkelingen	2.203	1.814	389	393

Programma (bedragen x € 1.000)	1 Totaal krediet 2023	2 Uitgegeven in 2023	3 (1-2) resterend krediet 2023	4 restant kredieten per 1-1-2024 na toetsing
Kwaliteit fysieke omgeving	39.628	30.751	8.877	9.275
Economische zaken	28.000	14.873	13.127	3.500
Overhead	4.538	3.654	883	770
Totaal Investeringsplan	101.730	77.666	24.063	14.232

Analyse

Het doorschuiven van de kredieten heeft de volgende oorzaken:

- voor een deel van de investeringen is het totale investeringsbedrag geautoriseerd, terwijl de uitvoering gefaseerd over meerdere jaren plaatsvindt;
- investeringen komen later tot uitvoering dan oorspronkelijk gepland. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat noodzakelijke afstemming met of toestemming van medeoverheden of andere derden meer tijd kost;
- verder schuiven investeringen door in verband met afstemming van de planning met andere projecten ter voorkoming van extra overlast voor inwoners en ondernemers.

De financiële consequenties met betrekking tot de kapitaallasten, veroorzaakt door het verschuiven van de kredieten, worden verwerkt in het meerjarenbeeld bij de Voorjaarsrapportage 2024.

Recapitulatie op taakveld

Tabel 197

Programma en taakveldomschrijving (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Beleidsdoel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Bestuur, samenleving en publiekscontact					
0.1 Bestuur	A	0	44	114	70
	C	152	281	281	0
0.2 Burgerzaken	E	1.739	2.936	3.346	410
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	0	0	0	0
Baten		**1.891**	**3.260**	**3.741**	**481**
0.1 Bestuur	A	6.403	6.975	7.219	-245
	B	394	394	300	94
	C	1.143	1.283	1.233	50
	D	402	419	414	5
0.2 Burgerzaken	A	598	1.199	1.160	39
	D	257	300	282	18
	E	4.903	6.628	6.893	-266
0.8 Overige baten en lasten	C	56	0	0	0
	D	354	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	60	60	60	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	D	50	50	50	0
Lasten		**14.620**	**17.308**	**17.611**	**-303**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-12.729**	**-14.048**	**-13.870**	**178**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-12.729**	**-14.048**	**-13.870**	**178**

Programma en taakveldomschrijving (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Beleidsdoel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Veiligheid					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	B	110	110	95	-15
1.2 Openbare orde en veiligheid	A	1.026	1.026	1.178	153
	B	0	951	950	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	B	0	25.623	24.551	-1.072
Baten		**1.136**	**27.709**	**26.775**	**-935**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	B	15.910	17.053	16.876	177
1.2 Openbare orde en veiligheid	A	4.157	4.318	4.186	132
	B	204	1.730	1.665	66
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	B	0	21.622	20.997	625
Lasten		**20.271**	**44.723**	**43.724**	**1.000**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-19.135**	**-17.014**	**-16.949**	**65**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-19.135**	**-17.014**	**-16.949**	**65**

Programma en taakveldomschrijving (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Beleidsdoel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Zorg en werk					
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	20	20	20	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	A	378	378	369	-9
	C	1.475	872	866	-6
	D	0	1.050	946	-104
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	A	0	0	30	30
	D	0	421	515	94
6.3 Inkomensregelingen	C	0	1.563	1.563	0
	D	33.290	32.633	33.561	928
6.5 Arbeidsparticipatie	C	31	311	537	226
	D	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	A	107	107	139	32
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	A	599	599	814	215
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	A	0	316	316	0
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	B	0	397	456	58
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	B	0	300	413	113
Baten		**35.900**	**38.966**	**40.544**	**1.578**
0.8 Overige baten en lasten	A	666	0	0	0
	B	28	0	0	0
	D	83	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	20	20	31	-11
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	A	2.876	2.784	2.975	-190
	C	1.526	923	918	6
	D	0	1.050	946	104
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	A	1.881	2.097	2.091	6
	D	0	421	456	-35
6.3 Inkomensregelingen	C	0	1.400	1.427	-27
	D	43.468	47.712	48.965	-1.253
6.4 WSW en beschut werk	C	4.783	5.449	5.697	-248
6.5 Arbeidsparticipatie	C	5.841	6.093	5.701	391
	D	294	294	200	94
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	A	6.425	7.497	7.096	401
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	A	6.354	7.942	8.060	-119
6.71b Begeleiding (WMO)	A	5.698	6.681	7.163	-483
	B	0	10	6	4
6.71c Dagbesteding (WMO)	A	4.345	4.335	4.231	104
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	A	3.316	3.039	3.088	-50
6.72a Jeugdhulp begeleiding	A	5.716	6.344	6.890	-545
6.72b Jeugdzorg behandeling	A	6.260	9.666	4.663	5.003
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	A	1.229	0	5.486	-5.486
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	A	4.982	4.891	5.000	-110
6.73a Pleegzorg	B	1.592	1.827	1.560	266
6.73b Gezinsgericht	B	1.366	0	652	-652
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	B	4.216	8.897	8.856	41
6.74a Jeugdbehandeling GGZ zonder verblijf	A	16.269	17.173	17.199	-26
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	A	444	451	683	-233
	B	1.872	590	965	-375
6.74c Gesloten plaatsing	B	624	0	511	-511
6.81a Beschermd wonen (WMO)	B	0	345	345	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	B	16	487	434	53
6.82a Jeugdbescherming	A	2.763	2.828	2.323	506
6.82b Jeugdreclassering	A	0	0	7	-7
Lasten		**134.951**	**151.244**	**154.626**	**-3.382**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-99.051**	**-112.278**	**-114.082**	**-1.804**

Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-99.051**	**-112.278**	**-114.082**	**-1.804**

Programma en taakveldomschrijving (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Beleidsdoel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Maatschappelijke ontwikkeling					
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	D	5.474	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	B	1.013	2.174	2.068	-106
	E	559	873	824	-49
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	B	3.342	4.655	4.577	-78
5.1 Sportbeleid en activering	E	0	711	700	-11
5.2 Sportaccomodaties	E	5.729	6.311	6.354	44
5.3 Cultuurpresentie, cultuurproductie, cultuurparticipatie	D	759	3.063	2.588	-475
5.5 Cultureel erfgoed	D	101	101	83	-19
5.6 Media	D	407	1.224	1.278	54
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	D	0	0	37	37
	E	830	830	913	83
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	B	618	595	625	30
	C	1.160	1.666	2.712	1.046
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	A	0	218	195	-23
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	C	0	0	1	1
7.1 Volksgezondheid	A	0	1.710	1.411	-299
Baten		**19.992**	**24.130**	**24.365**	**235**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	D	857	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	C	125	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	C	100	100	90	10
3.4 Economische promotie	E	234	184	172	12
4.2 Onderwijshuisvesting	B	12.030	13.788	13.368	420
	E	399	647	619	28
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	B	9.282	10.775	10.327	448
5.1 Sportbeleid en activering	E	2.673	3.007	2.951	56
5.2 Sportaccomodaties	E	18.187	21.040	20.521	519
5.3 Cultuurpresentie, cultuurproductie, cultuurparticipatie	D	15.345	16.586	15.832	754
5.4 Musea	D	403	1.127	1.094	33
5.5 Cultureel erfgoed	D	690	732	635	97
5.6 Media	D	7.048	7.178	7.233	-55
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	D	64	65	109	-44
	E	7.264	7.296	7.509	-214
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	A	3.940	4.159	4.014	145
	B	994	791	710	81
	C	13.887	14.990	14.457	533
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	A	1.754	1.867	1.584	283
6.74a Jeugdbehandeling GGZ zonder verblijf	A	109	109	108	1
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	C	545	545	586	-40
7.1 Volksgezondheid	A	7.199	9.161	8.638	523
Lasten		**103.128**	**114.145**	**110.556**	**3.589**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-83.135**	**-90.015**	**-86.191**	**3.825**

0.10 Mutaties reserves	B	35	35	35	0
	C	999	1.220	1.188	-33
	D	63	66	66	0
	E	2.039	1.828	1.969	141
Baten		**3.135**	**3.149**	**3.258**	**109**
0.10 Mutaties reserves	C	100	1.100	1.093	7
	D	60	60	201	-141
Lasten		**160**	**1.160**	**1.294**	**-134**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-80.160**	**-88.027**	**-84.227**	**3.799**

Programma en taakveldomschrijving (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Beleidsdoel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Mobiliteit					
2.1 Verkeer en vervoer	B	89	254	248	-5
2.2 Parkeren	B	0	0	4	4
2.5 Openbaar vervoer	A	25	25	3	-22
	B	52	64	91	27
Baten		**165**	**342**	**347**	**4**
1.2 Openbare orde en veiligheid	B	357	357	354	4
2.1 Verkeer en vervoer	A	1.005	1.036	957	79
	B	4.706	1.795	1.620	175
2.2 Parkeren	A	474	385	287	98
	B	566	1.293	1.319	-26
2.5 Openbaar vervoer	A	25	25	1	24
	B	449	1.537	868	669
Lasten		**7.582**	**6.428**	**5.407**	**1.021**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-7.417**	**-6.086**	**-5.060**	**1.026**
0.10 Mutaties reserves	A	220	123	113	-9
	B	874	123	123	0
Baten		**1.094**	**246**	**237**	**-9**
0.10 Mutaties reserves	A	500	500	500	0
	B	3.869	0	0	0
Lasten		**4.369**	**500**	**500**	**0**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-10.691**	**-6.340**	**-5.323**	**1.016**

Programma en taakveldomschrijving (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Beleidsdoel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Ruimtelijke ontwikkelingen					
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	B	779	1.037	1.018	-19
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	B	7.249	4.050	169	-3.881
7.4 Milieubeheer	B	1	2.495	2.329	-165
8.1 Ruimte en leefomgeving	A	938	1.733	662	-1.071
	B	5.557	18.905	6.763	-12.142
8.2 Grondexplitatie (niet-bedrijventerreinen)	B	10.181	7.566	14.013	6.448
8.3 Wonen en bouwen	C	10.354	10.934	15.480	4.546
Baten		**35.059**	**46.721**	**40.436**	**-6.285**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	B	267	711	752	-41
0.8 Overige baten en lasten	A	878	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	B	348	390	540	-150
7.4 Milieubeheer	B	2.731	5.942	4.863	1.080
8.1 Ruimte en leefomgeving	A	8.503	9.918	8.261	1.656
	B	5.557	19.743	6.286	13.456
	C	44	44	10	34
8.2 Grondexplitatie (niet-bedrijventerreinen)	B	4.529	5.822	10.311	-4.490
8.3 Wonen en bouwen	C	2.389	8.203	7.698	506
Lasten		**25.246**	**50.772**	**38.721**	**12.051**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**9.813**	**-4.052**	**1.715**	**5.767**
0.10 Mutaties reserves	B	6.662	14.683	19.552	4.869
Baten		**6.662**	**14.683**	**19.552**	**4.869**
0.10 Mutaties reserves	B	19.305	16.732	21.253	-4.521
Lasten		**19.305**	**16.732**	**21.253**	**-4.521**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-2.830**	**-6.100**	**14**	**6.114**

Programma en taakveldomschrijving (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Beleidsdoel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Wonen					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	B	261	3.348	3.495	147
8.3 Wonen en bouwen	A	0	820	1.219	399
	B	0	665	817	152
Baten		**261**	**4.833**	**5.532**	**699**
0.8 Overige baten en lasten	B	83	0	0	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	B	100	4.148	3.980	168
8.3 Wonen en bouwen	A	238	1.511	1.162	350
	B	1.917	2.805	2.548	257
Lasten		**2.337**	**8.464**	**7.689**	**775**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-2.076**	**-3.631**	**-2.158**	**1.474**
0.10 Mutaties reserves	A	169	376	100	-275
	B	0	268	6	-262
Baten		**169**	**644**	**106**	**-538**
0.10 Mutaties reserves	A	48	48	48	0
Lasten		**48**	**48**	**48**	**0**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-1.955**	**-3.035**	**-2.099**	**936**

Programma en taakveldomschrijving (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Beleidsdoel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Kwaliteit fysieke omgeving					
2.1 Verkeer en vervoer	D	743	1.187	1.365	178
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	A	29	944	848	-96
7.2 Riolering	C	10.864	11.249	10.786	-463
7.3 Afval	B	22.300	23.213	22.999	-214
7.4 Milieubeheer	D	17	17	0	-17
	E	49	49	68	20
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	A	792	792	691	-102
Baten		**34.794**	**37.451**	**36.757**	**-694**
0.8 Overige baten en lasten	D	291	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	93	96	63	33
2.1 Verkeer en vervoer	D	27.970	29.577	30.722	-1.145
2.4 Economische havens en waterwegen	C	1.464	879	593	286
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	A	9.495	14.055	13.773	281
7.2 Riolering	C	6.606	7.150	7.139	11
7.3 Afval	B	17.356	18.844	18.099	745
7.4 Milieubeheer	E	11.720	7.243	6.720	523
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	A	1.088	1.189	1.302	-113
Lasten		**76.082**	**79.033**	**78.412**	**621**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-41.288**	**-41.582**	**-41.655**	**-73**
0.10 Mutaties reserves	A	132	132	131	0
	D	287	287	415	128
Baten		**419**	**419**	**546**	**128**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-40.870**	**-41.164**	**-41.109**	**55**

Programma en taakveldomschrijving (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Beleidsdoel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Economische zaken					
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	A	12.273	3.305	4.792	1.487
2.1 Verkeer en vervoer	A	0	0	22	22
3.1 Economische ontwikkeling	A	20	20	17	-3
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	A	5	0	13	13
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A	2.804	1.800	1.649	-151
	B	0	0	1	1
8.1 Ruimte en leefomgeving	B	0	0	1	1
Baten		**15.103**	**5.125**	**6.494**	**1.369**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	A	9.690	3.877	4.254	-377
0.8 Overige baten en lasten	A	166	0	0	0
2.1 Verkeer en vervoer	A	0	0	41	-41
	B	161	161	161	0
3.1 Economische ontwikkeling	A	812	827	807	20
	B	467	1.943	1.939	4
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	A	1.249	694	390	304
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A	2.367	2.509	2.240	269
	B	381	673	660	13
8.1 Ruimte en leefomgeving	B	237	237	205	32
Lasten		**15.530**	**10.921**	**10.698**	**223**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-427**	**-5.796**	**-4.203**	**1.593**

0.10 Mutaties reserves	A	100	2.436	2.336	-100
Baten		**100**	**2.436**	**2.336**	**-100**
0.10 Mutaties reserves	A	0	860	1.166	-306
Lasten		**0**	**860**	**1.166**	**-306**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-327**	**-4.220**	**-3.033**	**1.186**

Programma en taakveldomschrijving (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Beleidsdoel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Overzicht algemene dekkingsmiddelen					
0.5 Treasury	C	7.461	7.962	8.845	883
0.61 OZB woningen	A	20.442	20.460	20.862	402
0.62 OZB niet-woningen	A	65.224	61.868	62.681	813
0.63 Parkeerbelasting	A	4.877	4.477	4.069	-409
0.64 Belastingen overig	A	872	872	776	-95
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	B	243.700	254.910	260.460	5.550
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A	14	14	0	-14
3.4 Economische promotie	A	12.781	15.817	17.422	1.605
8.3 Wonen en bouwen	A	32	32	30	-2
Baten		**355.404**	**366.412**	**375.145**	**8.733**
0.5 Treasury	C	-358	1.225	2.233	-1.008
0.61 OZB woningen	A	1.037	1.037	1.016	21
0.62 OZB niet-woningen	A	2.469	2.469	2.365	104
0.63 Parkeerbelasting	A	27	27	27	0
0.64 Belastingen overig	A	16	112	61	51
0.8 Overige baten en lasten	D	18.020	4.155	2.877	1.279
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	E	1.000	650	644	6
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	A	269	269	276	-7
Lasten		**22.480**	**9.945**	**9.498**	**447**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**332.924**	**356.467**	**365.647**	**9.180**
0.10 Mutaties reserves	D	498	14.632	12.996	-1.636
Baten		**498**	**14.632**	**12.996**	**-1.636**
0.10 Mutaties reserves	D	605	9.666	13.319	-3.652
Lasten		**605**	**9.666**	**13.319**	**-3.652**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**332.817**	**361.433**	**365.324**	**3.892**

Programma en taakveldomschrijving (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	Beleidsdoel	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Overzicht overhead					
0.4 Overhead	A	50	1.544	2.434	890
	C	0	11	278	267
	D	21	26	3	-23
Baten		**71**	**1.582**	**2.715**	**1.134**
0.4 Overhead	A	27.285	33.865	34.367	-502
	B	11.782	12.479	12.281	198
	C	17.803	17.859	17.449	410
	D	13.479	13.996	13.700	295
	E	-7.746	-7.338	-7.368	30
0.8 Overige baten en lasten	A	749	0	0	0
	C	632	0	0	0
Lasten		**63.983**	**70.861**	**70.429**	**431**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-63.911**	**-69.279**	**-67.714**	**1.565**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-63.911**	**-69.279**	**-67.714**	**1.565**

Samenvattend

Totaal baten	499.776	556.531	562.851	6.320
Totaal lasten	486.209	563.844	547.371	16.473
Gerealiseerd totaal van saldo van baten en lasten	**13.567**	**-7.313**	**15.480**	**22.793**
Totaal mutaties reserves	**-12.410**	**7.242**	**1.451**	**-5.792**
Gerealiseerd resultaat	**1.157**	**-71**	**16.930**	**17.001**

Single information Single audit (SiSa)

De doelstelling van de Single information Single audit (SiSa) is de verantwoordings- en controlelasten voor medeoverheden (gemeenten, provincies en regio's met een gemeenschappelijke regeling) richting uitkeringsverstrekkers te verminderen. De SiSa-verantwoordingssytematiek sluit aan bij het reguliere jaarrekeningproces van de medeoverheden. De financiële verantwoording van de daarvoor aangewezen specifieke uitkeringen gebeurt via een bijlage bij de jaarrekening en valt daarmee ook onder de accountantsverklaring. De SiSa-bijlage geeft op beknopte wijze volgens de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgeschreven wijze de belangrijkste verantwoordingsinformatie over de betreffende specifieke uitkering, zoals bijvoorbeeld de juridische grondslag en de besteding ervan.

SiSa-bijlage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten		Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
				€ 21.172.221	€ 0	€ 0	€ 352.634	€ 0	€ 484.961
				Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
				€ 0	€ 278.670	€ 22.288.486	€ 49.580.052		
JenV	A18B	**Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)** SiSa tussen medeoverheden		Naam veiligheidsregio *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18B/01*	Naam kostensoort *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18B/02*	Besteding per kostensoort (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A18B/03*			
			1	Veiligheidsregio Kennemerland	Meerkosten coördinerende gemeente	€ 359.902			
			2		Hotels/centra				
			3		Overige specifieke meerkosten				
			4		Overige Meerkosten				
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18B/04*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18B/05*				
				Nee	Wij gaan ervan uit dat het Call Center ook het gehele jaar 2024 actief zal zijn. De contracten worden, zolang de oorlog duurt, iedere keer met een aantal maanden verlengd.				
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten		Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024									
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
			10	449	12	162	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 262.881	€ 864.676			€ 0	€ 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 3.800	€ 170.620	€ 41.616	€ 561.816	€ 21.540	€ 307.425
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 0	€ 120.000	€ 0	€ 0	€ 335.222	
BZK	**C9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 5** Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/02*	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: C9/03*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/04*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/05*	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/06*
		1	2021-0000014522	Nee	Ja	136	80	136
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/07*	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/08*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/10*	Opbrengsten (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/11*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/12*

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			1	2021-0000014522	Nee	€ 1.100.807	€ 3.750.949	€ 0	€ 1.071.331
				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/13*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/14*	Toelichting afwijking(en) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/15*	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/16*		
			1	2021-0000014522	Ja	Lastige marktomstandigheden, ingewikkelde afspraken en subsidie SBI	Nee		
BZK	C31	**Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen** Gemeenten		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C31/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controlen n.v.t.* *Indicator: C31/02*	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/03*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/05*	
				€ 362.251	€ 532.962	€ 0		Ja	
BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten		Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
			1	SUVIS2021-00902350	€ 142.500	€ 142.500	Ja		Ja
			2	SUVIS2021-01177803	€ 258.638	€ 258.638	Ja		Ja
			3	SUVIS2021-01209572	€ 206.173	€ 206.173	Ja		Ja
			4	SUVIS2021-03059011	€ 0	€ 0	Ja		Nee
				Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
			1	SUVIS2021-00902350	Ja				
			2	SUVIS2021-01177803	Ja				
			3	SUVIS2021-01209572	Ja				
			4	SUVIS2021-03059011	N.v.t.				
BZK	C55	**Aanpak energiearmoede**		Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
				902	€ 192.203	€ 192.203	58	€ 12.359	€ 12.359

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			960	€ 5.203	€ 242.512			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			2.524	7.746	0	239	721	425
BZK	**C56**	**Regeling huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C56/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C56/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2022 *Aard controle R* *Indicator: C56/04*	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/05*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/06*
		1	*RHA2021-02275411*	*Oosterdreef, Nieuw-Vennep*	€ 150.000	€ 150.000		30
		2	*RHA2021-02275850*	*Wickevoort 1, Cruquius*				
		3	*RHA2021-02275981*	*Wickevoort 2, Cruquius*				
		4	*RHA2021-02371647*	*DUWO-Hydepark*	€ 664.986	€ 664.986	0	
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/07*	Opbrengsten jaar T *Aard controle R* *Indicator: C56/08*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C56/09*	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: C56/10*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/11*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/12*
		1	*Oosterdreef, Nieuw-Vennep*	€ 0	€ 0	Ja	Ja	
		2	*Wickevoort 1, Cruquius*					
		3	*Wickevoort 2, Cruquius*					
		4	*DUWO-Hydepark*	€ 0	€ 0	Ja	Nee	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/13*	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/14*				
			Nee	Ja				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 12.292	Nee				
BZK	**C82**	**Specifieke uitkering Schipholbalie (tranche 4)** Gemeente Haarlemmermeer	Baten (jaar T) Gemeentebalie Schiphol *Aard controle R* *Indicator: C82/01*	Lasten (jaar T) Gemeentebalie Schiphol *Aard controle R* *Indicator: C82/02*	Beginstand exploitatietekort (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C82/03*	Totaal exploitatietekort (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C82/04*	Totale voorschotbetaling (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C82/05*	Beginstand opgebouwde reservevoorziening (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C82/06*
			€ 330.273	€ 863.576	€ 0	€ 533.303	€ 218.000	59.126
			Eindstand opgebouwde reservevoorziening (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C82/07*					
			€ 0					
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 153.000	€ 0	5	391	4	
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
			1 *LAI023-03611240*	€ 0	0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94/08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
			1 € 0	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	**C105**	**Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls**	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
				Aard controle n.v.t. *Indicator: C105/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/02*	*Aard controle D1* *Indicator: C105/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/04*	*Aard controle D1* *Indicator: C105/05*	*Aard controle R* *Indicator: C105/06*
			1	*nvt*	0	Nee	0	Nee	€ 0
				Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/08*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/09*	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/10*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/11*	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: C105/12*
			1	*nvt*	€ 0	Nee	Nog niet gestart	0	Nee
				Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/13*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C105/14*				
			1	*nvt*	Nee				
BZK	**C106**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering gebiedsbudget**		Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106/01*	Totale besteding (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106/02*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106/03*			
				2023-0000100035	€ 0	€ 0			
				Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle D1* *Indicator: C106/04*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle D1* *Indicator: C106/05*	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle D1* *Indicator: C106/06*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle D1* *Indicator: C106/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106/08*	
				0	0	0	0	Nee	
				Naam gebiedsmaatregel *Aard controle n.v.t* *Indicator: C106/09*	Besteding (jaar T) per gebiedsmaatregel *Aard controle R* *Indicator: C106/10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per gebiedsmaatregel *Aard controle n.v.t* *Indicator: C106/11*	Gebiedsmaatregel afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106/12*		
			1	Strategische grondverwerving stationsgebied Hoofddorp	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	**C116**	**Pilot gebiedsontwikkeling NOVEX Haarlemmermeer Spoorzone**		Voldaan aan de inrichting van een projectorganisatie voor uitvoering van de gebiedsontwikkeling? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: C116/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C116/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C116/03*			
				Nee	€ 0	Nee			
BZK	**C209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**		Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: C209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/06*

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024									
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**		**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
			1	*RHA2023-03517910*	*Uitbreiding Woonwagenstandplaatsen*	€ 0	€ 0	€ 0	0
				Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: C209/10*		
			1	*Uitbreiding Woonwagenstandplaatsen*	0	Ja	Ja		
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/11*					
				Nee					
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten		Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
				€ 2.801.643	€ 616.033	€ 0	€ 0	€ 0	
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**		Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
				€ 466.270	€ 0	€ 87.120	€ 0	€ 1.680.763	
OCW	**D21**	**Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur**		Naam instelling of samenwerkingsverband *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/01*	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle R* *Indicator: D21/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/04*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/05*	
			1	Stichting Maatvast Haarlemmermeer	€ 10.000	€ 10.000	Nee		
			2	Stichting C Punt	-€ 10.109	€ 14.831	Nee		
OCW	**D22**	**Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters**		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D22/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D22/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D22/03*			
			1	€ 171.000	€ 171.000	Ja			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024									
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**		**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
			1	559.132.00/508080816	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
			1	*559.132.00/508080816*	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
IenW	**E21**	**Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra** Gemeenten en GR'en		Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E21/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/03*	Cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E21/04*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/05*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/06*
			1	500005196	€ 41.322	€ 41.322	€ 0	€ 0	Ja
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/07*	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/08*	Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/09*			
			1	500005196	Ja				
IenW	**E27B**	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)** **Provinciale beschikking en/of verordening** Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/01*	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: E27B/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E27B/03*	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/04*	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen *Aard controle R* *Indicator: E27B/05*	
			1	513611-728208	€ 0	€ 0			
			2	1910628-1932821	€ 0	€ 0			
			3	2118226/2167714	€ 208.848	€ 1.079.856			
				Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
					Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
				Aard controle n.v.t. *Indicator: E27B/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E27B/10*	
			1	513611-728208	€ 379.584	€ 307.394		Nee	
			2	1910628-1932821	€ 882.239	€ 169.400		Nee	
			3	2118226/2167714	€ 208.848	€ 1.079.856		Nee	
IenW	E30	**Field Lab geluidbewust bouwen Hoofddorp** Gemeente Haarlemmermeer		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E30/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle D* *Indicator: E30/02*	Cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E30/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E30/04*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E30/05*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E30/06*
				€ 264.281	€ 1.443.104	€ 250.000	€ 510.461	Ja	Nee
IenW	E33	**Incidentele specifieke uitkering MIRT 2017-2019 (Beter benutten)**		Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: E33/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/02*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/03*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E33/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/05*	
				€ 0	€ 1.522.495	Nee	€ 0	Nee	
				Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/06*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/07*				
			1	*Gebiedsaanpak groot Schiphol Bereikbaar (2021)*	Nee				
			2	*Integrale Fietsaanpak Schiphol (2022)*	Nee				
IenW	E44	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027**		Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E44/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/03*	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering *Aard controle R* *Indicator: E44/04*	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/06*
			1	5000005982	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/07*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/08*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/09*			
			1	5000005982	Water vasthouden en benutten	Nee			
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/10*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/11*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/12*	Correctie cofinanciering (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: E44/13*		
			1	5000005982	Ja				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	**E56**	**Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021**	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56/01*	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle n.v.t* *Indicator: E56/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/04*	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/06*
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Nee
			Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/07*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/08*				
		1	nvt	Nee				
IenW	**E104**	**Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/01*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: E104/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E104/03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/04*	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/05*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/06*
		1	5000006549	€ 0	€ 0	€ 0	*0*	*0*
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/07*	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/08*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/10*		
		1	5000006549	*0*	*0*	Nee		
			Naam infrastructurele voorziening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/11*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: E104/12*	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening *Aard controle R* *Indicator: E104/13*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/14*	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/15*	
		1	Hoofdvaart Oostzijde herinrichten.	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		2	Kruisweg herprofileren	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		3	*Herprofilering Beursrotonde*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		4	Parkeergarages stadcentrum Hoofddorp	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		5	Herinrichting kuispunt Planetenweg-Kruisweg	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		6	Herprofileren Nieuweweg	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 565.674	€ 418.193	€ 1.056.554	€ 2.040.421	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Indicator: F28/07					
			Nee					
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 30.179.794	€ 728.174	€ 1.129.373	€ 5.267	€ 184.539	€ 2.343
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 133.063	€ 22.781	€ 0	€ 1.416.139	€ 11.254	€ 46.903
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 23.452	Ja				
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 15.887	€ 78.698	€ 0	€ 0	€ 30.360
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	-€ 1.075	€ 0	€ 18.441	€ 427.601	€ 25.665
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 960	€ 0	€ 40.416	€ 104.451	€ 8.437
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 4.961	€ 0	€ 111.984	€ 129.102	€ 10.806
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 8.462	€ 0	€ 0	€ 10.668	€ 1.534
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 376	€ 0	€ 34.635	€ 10.658	€ 1.184
			6	Totaal	€ 3.762	€ 0	€ 205.476	€ 682.480	€ 47.626
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0	N.v.t.		
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 1.400	€ 1.400	€ 217		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 2.202	€ 2.202	€ 0		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6	Totaal	3.602	3.602	217		
SZW	G10	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
				€ 815.893	-€ 30.000	Ja			
SZW	G12	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
				€ 14.742	€ 0	Ja			
SZW	G13	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
				€ 50.173	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	H4	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten		Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
				€ 394.747	€ 588.683				
				Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
			1	Onroerende zaken - nieuwbouw	€ 285.913	€ 285.913			
			2	Roerende zaken - onderhoud	€ 263.793		€ 263.793		
			3	Overige kosten - meng %	€ 38.977			€ 38.977	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
VWS	H8	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*	
		1	1042040	€ 150.866	€ 0	€ 18.395	€ 0	€ 110.075	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*					
		1	1042040	Ja					
VWS	H12	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*			
			€ 65.000	€ 213.700	Ja	Ja			
VWS	H14B	**SPUK expertisecentra jeugdhulp** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H14B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H14B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H14B/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H14B/04*	Optionele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H14B/05*		
		1	060363 Gemeente Amsterdam	€ 264.736	€ 264.736	Ja			
VWS	H21	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/01*	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/05*		
			Ja	nvt	€ 29.863	€ 29.863	Nee		
VWS	H25	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/01*	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/02*	Totale definitieve exploitatietekort *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/03*	Totale cumulatieve besteding *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/04*	Eindverantwoording *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/05*		
		1	*SPUKIJZ21-22179*	€ 107.306	€ 100.370	€ 100.370	Ja		
			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/06*	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022? *Aard controle R* *Indicator: H25/07*	Totale toezegging per locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/08*	Hoogte definitief exploitatietekort per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/09*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H25/10*	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H25/11*	
		1	*Sportcomplex Koning Willem Alexander*	*Nov + dec 2021*	€ 51.974	€ 51.974	€ 51.974	€ 51.974	
		2	*Sportcomplex Koning Willem Alexander*	*jan-22*	€ 55.332	€ 48.396	€ 48.396	€ 48.396	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 12-02-2024

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VWS	H26B	**Regeling specifieke uitkering randvoorwaardelijke functies jeugdhulp** SiSa tussen medeoverheden		Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H26B/01*	Projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H26B/02*	Gedurende jaar T zijn de activiteiten verricht in het kader van de randvoorwaardelijke functie waarvoor de uitkering is ontvangen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H26B/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H26B/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H26B/05*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H26B/06*
			1	060363 Gemeente Amsterdam	BEN NH		€ 258.409	€ 258.409	Nee
			2			*Ja*			
				Optionele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H26B/07*					
			1						
			2						
VWS	H30	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**		Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 101.418	€ 81.100	€ 20.318	€ 81.100	Ja
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 698.224	€ 690.438	€ 7.786	€ 690.438	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 156.027	€ 124.822	€ 31.205	€ 124.822	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 177.021	€ 80.455	€ 23.404	€ 80.455	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 54.610	€ 43.688	€ 10.922	€ 43.688	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 136.524	€ 105.030	€ 27.305	€ 105.030	Ja
			7	Valpreventie	€ 401.770	€ 290.356	€ 80.354	€ 290.356	Ja
			8	Leefomgeving	€ 78.014	€ 77.150	€ 864	€ 77.150	Ja
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 19.503	€ 27.414	€ 3.901	€ 27.414	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 284.750	€ 227.800	€ 56.950	€ 227.800	Ja
			11	Mantelzorg	€ 78.014	€ 62.411	€ 15.603	€ 62.411	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 78.014	€ 62.411	€ 15.603	€ 62.411	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 42.908	€ 40.946	€ 1.962	€ 40.946	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 19.503	€ 15.602	€ 3.901	€ 15.602	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 69.432	€ 55.546	€ 13.886	€ 55.546	Ja
				Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*				
			1	Lokaal Sportakkoord	N.v.t.				
			2	Brede regeling combinatiefuncties	N.v.t.				
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja				
			4	Kansrijke Start	Ja				
			5	Mentale Gezondheid	Ja				
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	Ja				
			7	Valpreventie	Ja				
			8	Leefomgeving	Ja				

Begrotingsonrechtmatigheden

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium één van de toetsingscriteria. Volgens de Kadernota rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV is de definitie van begrotingsonrechtmatigheden als volgt:
Hiervan is sprake als het college van B&W:

1. *bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door de gemeenteraad vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt;*
2. *toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door de gemeenteraad zijn vastgesteld;*
3. *als bij onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig met begrotingswijzigingen is aangepast.*

Hierna worden deze categorieën begrotingsonrechtmatigheden toegelicht.

Overschrijdingen budgetten lasten

Uitgangspunt voor begrotingsoverschrijdingen van de lasten is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Door de raad is in de Financiële verordening Haarlemmermeer 2023 in artikel 11 lid 4 bepaald welke begrotingsonrechtmatigheden passen binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel geduid worden. Hiervan is sprake in de volgende situaties:

1. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
2. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
3. Er is sprake van een budgetoverschrijving op een activeerbare activiteit (investering) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren.

In Tabel 198 zijn de afwijkingen van € 200.000 en hoger van de programma's opgenomen (overschrijding van de lasten) met daarbij de verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door de raad geformuleerde beleid. Op basis van de Financiële verordening wordt een beleidsdoel van een programma die 10% of meer van het begrotingstotaal (lasten) voor mutaties reserves omvat, apart door de raad geautoriseerd. In 2023 betrof dit het beleidsdoel A van het programma Zorg en werk. Voor dit beleidsdoel moet de begrotingsrechtmatigheid apart worden vastgesteld. De andere beleidsdoelen van het programma Zorg en werk, de overige programma's, het overzicht Algemene dekkingsmiddelen en het overzicht Overhead worden in totaal beoordeeld.

Voor een nadere uiteenzetting van de verschillen wordt verwezen naar de toelichting op het overzicht baten en lasten. De raad autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarstukken.

Tabel 198

(bedragen x € 1.000)

Begroot	Rekening	Verschil	Verklaring	Conclusie
17.308	17.611	-303	**Programma Bestuur, samenleving en publiekscontact**	
			Wegens indexatie van de pensioenen van wethouders is een hogere storting gedaan in de voorziening pensioenverplichting wethouders om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. Het betreft hier een volgens wet- en regelgeving verplichte storting en valt daarmee onder de open-einderegelingen.	Past binnen het bestaande beleid
75.726	76.955	-1.229	**Programma Zorg en werk, beleidsdoel A**	
			Als gevolg van de groei van het aantal cliënten en de toename van zorgintensiteit, zijn de uitgaven hoger dan geraamd. Deze blijven lastig om te voorspellen (zie ook raadsbrief 10471899). Het betreft hier een open-einderegeling. Er is door meer inwoners gebruik gemaakt van de Wmo-voorzieningen. Daarnaast is een aantal aanbieders gestopt met het aanbieden van hulp bij het huishouden en daardoor is er een verschuiving geweest tussen aanbieders waardoor de kosten iets zijn toegenomen. Het betreft hier een open-einderegeling.	Past binnen het bestaande beleid
75.518	77.671	-2.153	**Programma Zorg en werk, overige beleidsdoelen**	

(bedragen x € 1.000)

Begroot	Rekening	Verschil	Verklaring	Conclusie
			Bij jeugdzorg met verblijf is het tarief hoger uitgevallen dan verwacht. In de najaarsrapportage is uitgegaan van een tarief van € 78.000 per jeugdige. Dit is uiteindelijk € 89.000 geworden. In 2023 zaten er 104 jeugdige in zorg met verblijf. De prijsstijging is te verklaren door een toegenomen zorgintensiteit. Het betreft hier een open-einderegeling. Het aantal bijstandsuitkeringen is gestegen. Dit komt onder andere doordat het aantal statushouders is toegenomen. De taakstelling voor Haarlemmermeer voor het huisvesten van statushouders is het afgelopen jaar fors hoger geworden. Het betreft hier een open-einderegeling.	Past binnen het bestaande beleid
		-3.685	Totaal begrotingsoverschrijdingen (lasten)	

Conclusie

Omdat de hogere lasten passen binnen het bestaande beleid en nog niet bekend waren op het moment van opstellen van de Najaarsrapportage 2023, zijn deze begrotingsoverschrijdingen acceptabel.

Overschrijdingen investeringskredieten

Tabel 199

Programma omschrijving	Omschrijving krediet	Bedrag x € 1.000 overschrijding	Oorzaak overschrijding	Compensatie hogere opbrengst	Gevolg exploitatie kapitaallasten komende jaren	Binnen beleid en voorzienbaar
Maatschappelijke ontwikkeling	School De Klimop	82	De overschrijding betreft de vrijgegeven jaarschijf. De overschrijding past wel binnen het totaal krediet.		0	1.
Mobiliteit	Aanpassingen infrastructuur '22	272	De overschrijding betreft de vrijgegeven jaarschijf. De overschrijding past wel binnen het totaal krediet.		0	1.
Mobiliteit	Doorfietsroute De Hoek-A4	658	De overschrijding betreft de vrijgegeven jaarschijf. De overschrijding past wel binnen het totaal krediet.		0	1.
Mobiliteit	Doorfietsroute Haarlem-Amsterdam (F200)	192	De overschrijding betreft de vrijgegeven jaarschijf. De overschrijding past wel binnen het totaal krediet.		0	1.
Kwaliteit fysieke omgeving	Stadspark	666	De overschrijding betreft de vrijgegeven jaarschijf. De overschrijding past wel binnen het totaal krediet.		0	1.
Kwaliteit fysieke omgeving	Groene As	312	De overschrijding betreft de vrijgegeven jaarschijf. De overschrijding past wel binnen het totaal krediet.		0	1.
Overzicht overhead	Software vervanging en consol.	87	De overschrijding betreft de vrijgegeven jaarschijf. De overschrijding past wel binnen het totaal krediet.		0	1.
Totaal overschrijdingen investeringskredieten		2.269		0	0	

De gevolgen voor de exploitatie (hogere kapitaallasten) in de komende jaren is € 0 voor alle posten omdat met de kapitaallasten al rekening is gehouden in het meerjarenbeeld.

Conclusie kredietoverschrijdingen

1. De betreffende overschrijdingen worden veroorzaakt doordat de werkzaamheden eerder zijn uitgevoerd dan voorzien, waardoor de voor 2023 beschikbaar gestelde jaarschijf wordt overschreden. Het in 2023 extra bestede bedrag past binnen het totaal geautoriseerde krediet. Conform artikel 11, lid 4c, van de Financiële verordening Haarlemmermeer 2023 is de overschrijding acceptabel. Er is sprake van een budgetoverschrijving op een activeerbare activiteit (investering) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en rentelasten in latere jaren. Met deze hogere lasten is in het investeringsplan en daarmee in het meerjarenbeeld al rekening gehouden.

Toevoegingen en onttrekkingen reserves

De mutaties in de bestemmingsreserves vormen een onderdeel van de (al dan niet herziene) gemeentelijke begroting. In de jaarrekening moeten de toevoegingen en onttrekkingen aan elk van de bestemmingsreserves worden verwerkt overeenkomstig het bedrag dat via de begroting(swijzigingen) door de raad is goedgekeurd voor de betreffende bestemmingsreserve. Verder kunnen er raadsbesluiten zijn die inhouden dat specifiek benoemde saldi ook nog in het lopende begrotingsjaar ten gunste of ten laste van een specifieke bestemmingsreserve mogen worden gebracht.

De in Tabel 200 opgenomen toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn niet door de raad geautoriseerd middels de vaststelling van de programmabegroting en de wijzigingen daarop. Echter door de raad is wel eerder vastgesteld dat het hier gaat om reserves waarmee de baten en de lasten geëgaliseerd worden. Daarmee zijn deze mutaties wel rechtmatig.

Tabel 200

(bedragen x € 1.000)

Begroot	Rekening	Verschil	Verklaring	Conclusie
Onttrekkingen:				
1.271	1.602	-331	**Reserve Stichting Mainport en Groen (SMG)**	
			In de notitie reserves en voorzieningen 2020 is opgenomen dat onttrekkingen uit deze reserve plaatsvinden ter realisering van de projecten SMG. In 2023 is er meer besteed aan het project Groene As Badhoevedorp.	Past binnen het bestaande beleid
5.422	13.386	-7.964	**Algemene reserve grondzaken**	
			In de Verordening Grondzaken gemeente Haarlemmermeer 2020 is opgenomen dat over de stand van deze reserve één keer per jaar besluitvorming plaats vindt door de raad. Het college doet daarvoor een voorstel bij het MPG aan de raad. In de verordening is ook opgenomen welke posten verrekend worden met de reserve. De besluitvomring van het MPG standlijn 1 januari 2024 is verwerkt in de jaarrekening 2023.	Past binnen het bestaande beleid
287	415	-128	**Reserve Calatravabruggen**	
			Uit deze reserve worden de onderhoudskosten van de Calatravabruggen gedekt. In 2023 waren deze hoger dan geraamd, vandaar de extra onttrekking.	Past binnen het bestaande beleid
		-8.423	**Totaal hogere onttrekkingen dan begroot**	
Stortingen:				
60	201	-141	**Reserve monumenten**	
			In de notitie reserves en voorzieningen 2020 is opgenomen dat het restant subsidiebudget monumenten per einde boekjaar wordt gestort in de reserve.	Past binnen het bestaande beleid
4.030	8.386	-4.356	**Algemene reserve grondzaken**	
			In de Verordening Grondzaken gemeente Haarlemmermeer 2020 is opgenomen dat over de stand van deze reserve één keer per jaar besluitvorming plaats vindt door de raad. Het college doet daarvoor een voorstel bij het MPG aan de raad. In de verordening is ook opgenomen welke posten verrekend worden met de reserve. De besluitvomring van het MPG standlijn 1 januari 2024 is verwerkt in de jaarrekening 2023.	Past binnen het bestaande beleid
0	350	-350	**Reserve Pionier-Bols**	
			Bij het instellen van deze reserve (2021.0003183) is besloten het verkoopresultaat van het Van Groningenterrein te storten in deze reserve. Als gevolg van een hertaxatie is de marktwaarde van de grond hoger vastgeteld. Hierdoor valt een deel van de eerder gevormde voorziening vrij. Deze vrijval beïnvloed het verkoopresultaat en is daarom gestort in de reserve.	Past binnen het bestaande beleid
342	446	-104	**Reserve Schaalsprong**	
			Dit betreft het exploitatieresultaat van het pand Saturnusstraat 40-62 te Hoofddorp. Bij het besluit tot aankoop van het pand (7621436) is besloten het exploitatieresultaat te verrekenen met de reserve Schaalsprong. Over 2023 is het resultaat positiever dan geraamd.	Past binnen het bestaande beleid
0	306	-306	**Reserve herstructurering bedrijventerreinen**	
			In de notitie reserves en voorzieningen 2020 is opgenomen dat afwijkingen ten opzichte van de planning met de reserve worden verrekend. In 2023 is het geplande budget grotendeels niet besteed en gestort in de reserve.	Past binnen het bestaande beleid
9.666	13.319	-3.653	**Algemene dekkingsreserve**	
			Dit betreft voor € 3,3 miljoen de hogere gerealiseerde winst van de grondexploitatie Badhoevedorp. Hiervoor is besloten dat deze winst wordt gestort in de Algemene dekkingsreserve ter compensatie van de eerder ten laste van deze reserve gebrachte bijdrage in de omlegging van de A9. Verder is bij de tijdelijke huisvesting gemeentelijke organisatie een voordeel van € 0,3 miljoen gerealiseerd. Conform het raadsbesluit Stadscentrum Hoofddorp: nieuwe gemeentelijke huisvesting (2020.0000976) is dit voordeel gestort.	Past binnen het bestaande beleid
		-8.910	**Totaal hogere stortingen dan begroot**	

Onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en/of lagere of hogere baten

Bij deze categorie begrotingsonrechtmatigheden is het van belang om vast te stellen of de raad tijdig is geïnformeerd over deze afwijkingen. De bestendige gedragslijn is dat de raad over afwijkingen die na het vaststellen van de najaarsrapportage en het meerjarenperspectief investeringen najaar bekend worden, wordt geïnformeerd in de jaarstukken. Uitzondering hierop betreft de uitkeringen uit het gemeentefonds. Op basis van de decembercirculaire is de raad via een brief van 16 januari 2024 (X.2023.07756) geïnformeerd over de laatste stand van zaken van de algemene uitkering.

Formeel zijn de overschrijdingen van baten en/of onderschrijding van lasten en baten niet tijdig aan de raad gemeld. Daarmee kwalificeren deze verschillen als onrechtmatig. Het betreft de verschillen die zijn ontstaan in de periode tussen de najaarsrapportage en de jaarrekening. In totaal gaat het om een bedrag van € 42,3 miljoen.

De onderschrijdingen van de lasten en de lagere of hogere baten per programma blijken uit het overzicht van baten en lasten. Deze verschillen worden per programma toegelicht in het jaarverslag.

Van de beschikbaar gestelde investeringskredieten is € 24,1 miljoen niet besteed. Zie voor een nadere toelichting het onderdeel Restantkredieten. Voorgesteld wordt een bedrag van € 13,3 miljoen over te hevelen naar 2024.

Rechtmatigheids-verantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 18 januari 2024 vastgestelde normenkader (10220760) van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 5,85 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	€
Begrotingscriterium	
1a. Begrotingsoverschrijdingen (zie Overschrijdingen budgetten lasten)	3.685
1b. Kredietoverschrijdingen (zie Overschrijdingen investeringskredieten)	2.269
2. Ongeautoriseerde reservemutaties (zie Toevoegingen en onttrekkingen reserves)	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	66.368
Totaal begrotingsonrechtmatigheden (1a + 1b + 2 + 3)	**72.322**
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid	5.954
5.Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden (1a + 1b + 2 + 3 – 4)	**66.368**
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	**14.107**
M&O criterium	
Geen bevindingen	**0**

Toelichting

Begrotingscriterium

De begrotings- en kredietoverschrijdingen zijn toegelicht in het overzicht begrotingsonrechtmatigheden. Daarbij is geconcludeerd dat de geconstateerde begrotings- en kredietoverschrijdingen vallen binnen de categorie posten waarvan de raad vooraf in de Financiële verordening Haarlemmermeer 2023 heeft bepaald dat deze acceptabel zijn (artikel 11, lid 4). Er resteert een begrotingsonrechtmatigheid van € 66,4 miljoen als gevolg van het formeel niet tijdig melden van overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten.Daarmee kwalificeren deze verschillen als onrechtmatig. Het betreft de verschillen die zijn ontstaan in de periode tussen de najaarsrapportage en de jaarrekening.

Voorwaardencriterium
De geconstateerde onrechtmatigheden ingevolge niet naleving Europese aanbestedingsregels vinden hoofdzakelijk hun grondslag in de opvang van ontheemden Oekraïners. Door vanaf 1 april 2023 gebruik te maken van dezelfde hotels als vorig jaar, is rust gecreëerd in de opvangsituatie van de Oekraïense ontheemden. Wij achten de strikte naleving van de Europese aanbestedingsregels niet wenselijk op basis van humanitaire gronden. Deze besluitvorming heeft geleid tot een onrechtmatigheid in de lasten van € 12,1 miljoen.

M&O criterium
Er zijn geen bevindingen inzake naleving M&O criterium

In de paragraaf Bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Fotowedstrijd Haarlemmermeer door jouw ogen bij Kunstfort Vijfhuizen

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring wordt toegevoegd nadat deze is ontvangen.

Verklarende woordenlijst

Begrip	Omschrijving
Accres	Jaarlijkse groei van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Op basis van de normeringssystematiek is deze gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven. Deze systematiek is beëindigd. In de Voorjaarsnota 2023 is door het Rijk besloten om het gemeentefonds vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. De indexatie wordt gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. In de Miljoenennota 2024 is deze indexering uitgewerkt. De volumeontwikkeling van de fondsen wordt gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor de fondsen minder schommelen. De indexatie voor inflatie volgt de prijs bbp van het lopende jaar.
Algemene reserve	Reserve als buffer voor risico's die de gemeente loopt. Deze reserve hoort bij het weerstandsvermogen.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds. Bekostiging vanuit het Rijk aan gemeenten op basis van maatstaven. De uitkering is gebaseerd op de financiële verhoudingswet en is vrij besteedbaar.
Bestemmingsreserve	Reserves voor een bepaald bestedingsdoel, door de raad bepaald.
Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)	Wettelijk voorschriften voor verslaggeving bij gemeenten en provincies. Hierin staan ook de inrichtingsvoorschriften voor programmabegroting en -verantwoording.
BTW-Compensatiefonds	Een begrotingsfonds waaruit gemeenten worden gecompenseerd voor een belangrijk deel van de door hen betaalde omzetbelasting. Het fonds is bedoeld om een betere afweging te maken tussen uitbesteden of zelf uitvoeren en maken zo meer gebruik van de efficiencyvoordelen die kunnen worden behaald bij uitbesteding.
Budgettair neutraal	Een beleidswijziging die de uitkomst van de programmabegroting per saldo niet beïnvloedt.
Dekkingspercentage	Bepaalde gemeentelijke lasten worden aan de inwoners doorgerekend. De mate waarin dit gebeurt wordt uitgedrukt in het dekkingspercentage. Bij een volledige doorbelasting is het dekkingspercentage 100%.
Doeluitkering	Specifieke uitkering van het Rijk aan gemeenten voor specifieke taken. Doeluitkeringen zijn geoormerkt en niet vrij besteedbaar.
Dotatie voorziening	Een dotatie is een toevoeging aan een voorziening ten laste van de exploitatie ten behoeve van uitgaven in latere jaren. Aangezien nog geen sprake is van een daadwerkelijke uitgave wordt dit bedrag toegevoegd (gedoteerd) aan een voorziening.
Eigen vermogen	Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa en het vreemd vermogen. Het eigen vermogen op de balans bestaat uit het saldo van de programmarekening en de reserves.
Financiering	De wijze waarop wordt voorzien in de behoefte aan middelen voor de exploitatie en de investeringen. Inkomsten en uitgaven verlopen niet altijd synchroon, zodat tijdelijke overschotten of tekorten ontstaan. Deze worden gereguleerd op de geldmarkt (kort geld).
Garantie	Zekerheidsstelling door de gemeente ten behoeve van derden die een lening aantrekken. Derden zijn bijvoorbeeld sportverenigingen en welzijnsinstellingen. Ingeval van wanbetaling moet de gemeente de resterende schuld aflossen.
Gemeentefonds	Landelijk begrotingsfonds onder beheer van het ministerie van BZK. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn, voor zover daar geen wettelijke verplichtingen tegenover staan, vrij besteedbaar.
Incidenteel	Eenmalige, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerende lasten of baten.
Integratie-uitkeringen	Uitkering uit het gemeentefonds van tijdelijke aard ter overbrugging voor gefaseerde overheveling van specifieke rijksuitkeringen.
Investering	Grote uitgaven voor zaken met een meerjarig nut. De lasten van het gebruik wordt over meerdere jaren verdeeld. Deze manier van verdelen over de jaren heet afschrijven.
Jaarrekening	Eén van de twee onderdelen van de verantwoording. De jaarrekening geeft per programma een analyse van de afwijkingen tussen de begroting en de rekening. Tevens wordt in de jaarrekening de stand van de vermogenspositie opgemaakt.
Jaarverslag	Eén van de twee onderdelen van de verantwoording. Het jaarverslag bevat de meer beleidsmatige onderdelen, zoals de programmaverantwoording en de paragrafen.
Kapitaallasten	Deze bestaan uit de componenten afschrijving en rente. Het zijn exploitatiekosten van vaste activa, gebaseerd op de levensduur. De rentekosten ontstaan omdat voor de financiering van de

Begrip	Omschrijving
	activa leningen worden aangetrokken. Vanwege jaarlijkse afschrijving daalt de boekwaarde en daarmee de rentekosten.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het tekort hoger dan de limiet, dan moet financiering plaatsvinden met lang geld.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een programma in beeld brengt.
Kort geld	Middelen die worden aangetrokken op de geldmarkt in de vorm van kortlopende leningen (termijn korter dan een jaar).
Lang geld	Middelen die worden aangetrokken op de kapitaalmarkt in de vorm van langlopende leningen (termijn langer dan een jaar).
Leges	Heffing voor een goed of een dienst op een publiekrechtelijke grondslag (bijvoorbeeld leges paspoorten, leges rijbewijzen). Het totaal van de leges mag hooguit kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken.
Ombuiging	Verlaging van de uitgaven ten opzichte van een eerder vastgelegd ijkpunt.
Onderuitputting	Lagere besteding van budgetten dan geraamd in enig jaar.
Openeinderegelingen	Regeling op grond waarvan derden recht hebben op een geldelijke bijdrage van de overheid of van de sociale fondsen. Dit ongeacht of deze overheid /fondsen hiervoor voldoende budget hebben. De derde moet voldoen aan in de regeling vastgelegde voorwaarden. Beheersing van de budgetten geschiedt door het het aanpassen van deze voorwaarden.
Precariobelasting	Rechten voor het gebruiken van openbare grond of water. Het recht kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben of van degene voor wie dit gebeurt.
Programmabegroting	Het overzicht van de geraamde (verwachte) baten en lasten in een bepaald jaar, opgesteld volgens het BBV. De begroting wordt door de raad vastgesteld. De programmabegroting geeft – op hoofdlijnen – inzicht in het door de raad voorgestane beleid ingedeeld in programma's en de daarmee samenhangende financiële middelen voor het komend jaar en (indicatief) de daarop volgende drie jaren.
Programmaverantwoording	Overzicht van de in een bepaald jaar gerealiseerde lasten en baten ter verantwoording van het uitvoeren van de programmabegroting.
Rechtmatigheids-verantwoording	Verantwoording aan de raad waarin het college aangeeft of er in het verslagjaar rechtmatigheidsfouten en/of -onduidelijkheden waren. Het gaat hierbij om financiële rechtmatigheid: het voldoen aan wet- en regelgeving bij het uitvoeren van financiële beheershandelingen.
Rekenrente	Voorgecalculeerde rente voor het ter beschikking stellen van gelden (lang) aan de interne organisatie.
Reserves	Dit betreft in beginsel vrij aanwendbare middelen. Ze behoren daarom tot het eigen vermogen. De reserves worden onderscheiden in de algemene reserves en bestemmingsreserves.
Specifieke uitkering (SPUK)	Een geoormerkte uitkering voor een specifiek doel met voorwaarden en, afhankelijk van de regeling, een terugbetalingsverplichting.
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Structureel	Jaarlijks terugkerend. Uitgangspunt is dat structurele kosten door structurele opbrengsten worden gedekt.
Subsidie	Overdrachten van gemeente aan derden, zowel particuliere instellingen als natuurlijke personen. Het gaat hierbij zowel om de bijstandsuitgaven als subsidies in engere zin.
Taakveld	Om de taken en activiteiten te aggregeren en te kunnen vergelijken met andere gemeenten, is in het BBV voorgeschreven dat de baten en lasten van de gemeente moeten worden ingedeeld aan de hand van uniforme eenheden: de taakvelden. De taakvelden clusteren producten, taken en activiteiten van de gemeente.
Treasury	Dit betreft het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens bevat deze regels over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie van de ambtelijke organisatie aan het college.
Van derden verkregen middelen	Middelen, die onder stringente condities zijn verkregen van derden, veelal de rijks- of provinciale overheid.

Begrip	Omschrijving
Verantwoording	Ook wel jaarstukken genoemd. De verantwoording wordt opgesteld conform het BBV en is opgebouwd uit het (eigenlijke) jaarverslag en de jaarrekening. In de verantwoording wordt verslag uitgebracht over de uitvoering van de programmabegroting.
Verplichting	Contractuele overeenkomst tot het betalen van een bedrag aan een bekende partij.
Voorziening	Een voorziening is een apart gezet bedrag voor voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan het tijdstip van optreden en/of de omvang per balansdatum niet exact bekend zijn. Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Er liggen verplichtingen voor de toekomst aan ten grondslag. Om die reden is een voorziening niet vrij besteedbaar. In specifieke gevallen is het vormen van een voorziening verplicht, in andere is het een keuze en onder bepaalde condities is het verboden een voorziening te vormen.
Weerstandsvermogen	Maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zondar dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit.

www.haarlemmermeer.nl

gemeente
Haarlemmermeer